

ANIABANTERO
IRINIANE TASORENTSI
ANIANEXU

ANIABANTERO IRINIANE TASORENTSI ANIANEXU

Pasajes de la Biblia
en el idioma nanti

Las ilustraciones en las páginas 1, 6, 10, 11, 15, 17, 18, 21, 22,
25, 28, 43, 47, 52, 58, 62, 69, 74, 77, 79, 84, 89, 90, 103, 111, 113,
115, 120, 121, 122, 124, 125, 129, 132, 134, 135, 137, 141, 154, 156,
161, 162, 164, 170, 171, 172, 173, 177, 179, 182, 187, 189, 190, 192,
195, 201, 212, 214, 216, 219, 223, 228, 233, 235, 238, 241, 245, 247,
251, 255, 265, 270, 276, 280, 287, 290, 294, 296, 304, 309, 313, 317,
321, 334, 341, 347, 351, 358, 367, 371, 378, 388, 393, 403,
418 y 424 se usan por cortesía de
© David C. Cook Publishing Co., 1978.

Primera edición
© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

www.ScriptureEarth.org

Esta obra está bajo una licencia Creative Commons (by-nc-nd)
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Contenido

Jenesi	1
Jexisoro	109
Nomero	163
Jeoteronomio	173
Josoe	178
Joeseegi	182
1 Samoiri	184
2 Samoiri	192
1 Xobeenxariegi	196
Matixagantsi	206
Jonase	212
Yotsirinxaxotaxeria Jesoxirisito tyara ixanta	
yabisaaxotantia	219
Ipirinibentabageigiria iromitiganxaneegi Jesosi	318
Paboro yotsirinxaignaxeneria Iromaxuniria	392
Oxetyoria yotsirinxaignaxeneria Paboro	
Xorintoxuniria	397
Yotsirinxaigniniria aixiro Paboro Xorintoxuniria	397
Paboro yotsirinxaignaxeneria Garasiaxuniria	398
Paboro yotsirinxaignaxeneria Piripoxuniria	401
Paboro yotsirinxaignaxeneria Tesaronixaxuniria	414
Paboro yotsirinxaxeneria Timotero	424
Sanxebanti yotsirinxaignunxaniria Jebereoegi	439
Santiago yotsirinxaignaxeneria jorioegi	
gixegoronxaigananxitsyaria	441
Pebero yotsirinxaignaxeneria irapigematsaegine	
gixegoronxaigananxitsyaria	446
Oxetyoria yotsirinxaxe Joan	462
Yogixoneatimogetunxaniria Joan	467

JENESI

Tasorentsi yobetsixagetaxeroa mayatiro

1 ¹ Jantari pairani otyasanotyara itsititanaxe Tasorentsi yobetsixagetaxeroa mayatiro oxetyo yobetsixaxe inxite ontiri xipatsi. ² Ogari xipatsi pairatamataxe tea onegintetenpa. Manerigitemataxe aixiro tea tata timantumatenparome, aixiro mapunasemataxa mayatiro mararosexantamataxe. Yogari Isure Tasorentsi aryo inaxe xara xurayo itsyoenitaxotaxero aryonatoari nia.

³ Inpogini Tasorentsi ixanti: “¡Maixa onxoneagitetanaxea!”

Inpogini oga oxenaxe oxoneagitetanaxe. ⁴ Inpogini Tasorentsi yoguntetaxero tyapaegitemataxe osi yasirixotaxero mapunari. ⁵ Ogari xoneagiteri ipaitaxero “xutagiteri”. Ogari mapunari onti ipaitaxero “tsiteniri”. Mataxa ganaxa patiro xutagiteri.

⁶ Inpogini ixanti: “Maixa janta mararosexu obegitetanaxea ontimaxea nia xurayo ontiri aixiro sabi”.

Inpogini oga oxenaxe oxanyotanaxa maixa. ⁷ Yobegiteaxero mararosebetanxitsyaria. Ogari nia onti onagetaxe sabi, pasini onaxe xurayo. ⁸ Ogari begitetanxitsyaria ipaitaxero “inxite”. Jataxe apitetanaxa xutagiteri.

⁹ Inpogini ixanti aixiro: “Maixa agaagetanaxenpara nia nanxitsyaria sabi tyapae oroatanaxea orobatsatanaxea”.

Osi oxenaxe oxanyotanaxa maixa. ¹⁰ Ogari orobatsatananxitsyaria ipaitaxero “xipatsi”. Ogari gaagetanxitsyaria ipaigetaxero “aryonatoapageni nia”.

Inpo yoguntetaxeroa tyapaetaxe mayatiro ¹¹ ixanti: “Maixa sinpenasipage osiboxagetanaxea xipatsixu ontiri panxirentsipage timagetanxitsyameria oxitsoxi ontiri aixiro timagetanxitsyameria oi. Patiropage oga ontimaxe oxitsoxi siboxagetanxitsyameria”.

Inpo aryo oxanyotaxa. ¹² Osiboxagetanaxe mayatiro. Yoguntetaxero Tasorentsi tyapaetaxe. ¹³ Jataxe omabatanaxe xutagiteri.

¹⁴⁻¹⁵ Inpo ixanti: “Maixa intimaxea xurayo inxitexu pagatsixaata-xotantanxitsyameria tyapae asirixotaxeniri xutagiteri ontiri tsiteniri ontiri aixiro tyapae irogotantaxenxania xutagiteripage, siryagarinipage, mayatiro”.

Inpo aryo oxanyotaxa. ¹⁶ Yobetsixaxeri piteni xutagite-taxotantanxitsyameria aryonatopage xara. Yogari pairoria yabisaxe yaryonatotaxea onti inxutagitetaxotantaxe xutagiterixu. Yogari tsiripexixonaniria onti inxutataxea tsitenigetixu. Aixiro yobetsixa-getaxeri inpoxiropage. ¹⁷ Yogagetaxeri janta xurayo inxitexu tyapae

inxutagitetaxotaxeroa xipatsi ¹⁸ xutagiterixu ontiri tsitenirixu ontiri aixiro tyapae asirixotaxeniri xutagiteri ontiri tsiteniri. Inpo yoguntegetaxeri tyapaemataxe. ¹⁹ Jataxe apitebagetanaxe xutagiteri.

²⁰ Inpo ixanti: “Maixa intimagetaxea niaxu posantepage mayoripage intiri aixiro pasinipage niaxuniria. Aixiro intimagetaxea jaragetatsyaria janta xurayo”.

Inpo aryo oxanyotaxa. ²¹ Yobetsixagetaxeri aryonatopage timaatantagetaxaroria aryonatoani nia intiri aixiro posantepage niaxuniria intiri aixiro posantepage jaragetatsyaria.

Inpo yoguntetaxero tyapaemataxe ²² iniaigaxeri ixanti: “Maixa pintobaiganaxea pintotensexajaiganaxeroa aryonatoapageni nia pintiaabagetanaxenparoa. Aryo inxanyotaxe jaragetatsyaria intobaigabagetanaxea”.

²³ Jataxe otsonxabaxoanaxa xutagiteri.

²⁴ Inpo ixanti Tasorentsi: “Maixa intimagetanaxea xipatsixu posantepage xamarigetatsyaria inpiragetaxenxaniria intiri nosixagetatsyaria intiri aixiro xamarigetatsyaria inxenisixuniria”.

Aryo oxanyotaxa. ²⁵ Yobetsixagetaxeri mayaniropage inpo yoguntetaxeri tyapaemetaxe.

²⁶ Inpogini ixanti: “Maixa tsame abetsixaigaxea matsigenxa asigaxagantaigaxenpari aneniegí irisigasanoigaxaea. Irabisaigaxeri mayaniro timaagetatsyaria niaxu intiri jaragetatsyaria intiri aixiro xamarigetatsyaria inpiragetaxenxaniria intiri inxenisipagexuniria. Irabisaigaxeri aixiro nosixagetatsyaria xipatsixu”.

²⁷ Jantari Tasorentsi yobetsixaxeria matsigenxa isigaxagaxari ineni.

Yobetsixaxeri surari ontiri tsinane.

²⁸ Inpo iniaigaxeri ixanti:

“Pintomintaiganaxenpara intobaigabageiganaxea pogonteireegi
pintsotenxabageiganaxenparoa xipatsi pagabeageigaxeroa
mayatiro.

Pabisaigaxeria timaagetatsyaria niaxu intiri jaragetatsyaria intiri
aixiro mayaniro xamarigetatsyaria”.

²⁹ Inpo ixantaigiri: “Atsigu, maixa bineniegí nonpaigaxenpiro
mayatiro siboxagetanxitsyaria xipatsixu timagetanxitsyaria oxitsoxi
ontiri aixiro timagetanxitsyaria oi iroro pisexataigaxenpa.

³⁰ Xantanxitsya mayaniro xamarigetatsyaria timagetanxitsyaria
inxenisixu intiri nosixagetatsyaria intiri aixiro jaragetatsyaria onti
nonpaigaxeri sinpenasipage ontiri osipage iroro ineniegí
irisexataigaxenpa”.

Inpo aryo oxanyotaxa. ³¹ Inpo osi yoguntetaxero mayatiro
yobetsixagetaxeria tyapaemataxe. Jataxe aganaxa pasini xutagiteri.

2 ¹ Ogari inxite ontiri xipatsi mataxa gatagetaxa mayatiro ontiri
aixiro timantagetaxaroria. ² Yogari Tasorentsi yapesigopirean-
taxaro xutagiteri 7, yagatagetaxerotari mayatiro yobetsixagetaxeroa.
³ Inpo yasirixotaxero oga xutagiteri 7 ixantaxe anpesigopireantaxen-
xania ontitari irasi igutagiterite, irotari yapesigopireantaxaria
yobetsixagetaxeroa mayatiro. ⁴ Aryo oxanyotaxa maixa Tasorentsi
yobetsixagetaxeroa inxite ontiri xipatsi.

Tasorentsi yogaxeria Jaran panxirentsisixu

Jantari otyara yobetsixaxeroa ⁵ tea ontimumate siboxagetanxitsya-
meria, tetyanixa irobarigumateronixa inxani, aixiro tetyanixa intime
tsininpa tsamaitaxerome. ⁶ Xantanxitsya onti oxatsiaseenxataxe
xipatsixu tyapae oaribatsataxeroni. ⁷ Inpogini yogari Tasorentsi
yagaxero xipatsipane yobetsixaxeria matsigenxa, yotapigaxeri
ityonaxu yoganiaxeria osi yanianaxe.

⁸ Inpogini Tasorentsi ixitataxe panxirentsipage Jerenxu yosotogia
syabogaenxari. Aryo xara yogaxeri matsigenxa yobetsixaxeria,

inenitari Jaran.^{a 9} Xarari xara panxirentsisixu isiboxaxagaxero posantepage panxirentsi otyapagematityo xara timagetatsyaria oi osexataganiria. Jantari niganxisixu yogaxero aixiro intsyato ganiantatsyaria ontiri aixiro intsyato timatsyaria oi osexatenxania ogotaxenxania tyati tyapaetanxitsya ontiri aixiro tyati teria ontyapaete.

¹⁵ Jantari yogaxeria xara Jaran iritsamaitaxeroa, aixiro irosentaxeroa ¹⁶ixantaxeri: “Maixa tyapaetaxe pisexataxenparoa oipage mayatiro panxirentsipage, ¹⁷ intagati oga timanxitsyaria oi ogatantaganiria tyati tyapaetanxitsya aixiro tyati teria ontyapaete iroro pinxante jara pisexataro. Jantari pisexataxenparorixa onti pinxamanaxe”.

¹⁸ Inpogini ixanti Tasorentsi: “Tea ontyapaete iranputenpara paniro matsigenxa. Nobetsixaxenerita sigaxenparimeria ineni intentaxenparia mutaxotaxerimeria”. ¹⁹ Inpogini yamagetaxeneri mayaniro yobetsixagetaxeria xamarigetatsyaria inxenxisixuniria intiri mayaniro jaragetatsyaria. Ineniegia aixiro onti yobetsixantagetaxari xipatsipane. Onti yamagetaxeneri tyapae inpaigetaxeria. Inpo tyaxa ipaigetaxeri xantaxa ipaigetaxa. ²⁰ Ipaigetaxeri mayaniro xamarigetatsyaria ipirataganiria intiri mayaniro jaragetatsyaria intiri aixiro mayaniro xamarigetatsyaria inxenxisixuniria, xantanxitsya tea intimumate paniro sigaxerimeria ineni intentaxenparia iramutaxotaxeria. ²¹ Osi yogimagaxeri Tasorentsi inosixaxeroa imeretatonxi, inpo yapatajairi. ²² Ogari imeretatonxi yobetsixaxero tsinane osi ipaxeri. ²³ Iroro yoguntetaxeroa ixanti:

“¡Oxari oxa onti notonxi, aixiro onti nobatsa! Maixari onpaitaxenpa tsinane, iritari oponiantaxa surari”.^b

²⁴ Jerotyo yogari surari xoritanxitsyameria tsinane ioxanaxeri iriri ontiri iriniro iriataxea inxoritaxeroa osi paniro inxoritero. Jantari

^a 2.8 Jaran “Adan” jebereoxu onti onxantaxea “matsigenxa”.

^b 2.23 Tsinane, surari: jebereoxu tsinane onti oxantagani “ishshah”; surari onti oxantagani “ish”.

otyara tetyara inxoritero piteni inaigabetaxa xantanxitsya jantari
ixoritanaxeroa oga ixenaxe itentaganaxaro xanyomataxa inaxe paniro.

²⁵Yogari surari ontiri ixoritiria inogatsantsaigabetaxa otyara,
xantanxitsya tea inpasibentaigenpa.

Jaran ontiri Jeba tea inxematsaigeri Tasorentsi

3 ¹Xantanxitsya yogari maranxe pairotyo yogatabageti
yamatabitantia yabisagetaxerityo mayaniropage xamarigetatsyaria
inxenisixuniria yobetsixagetaxeria Tasorentsi, jerotyo ixantantaxaroria
tsinane:

—¿Arisano ixantaigaxenpi Tasorentsi jara pisexatumaigaro oga
panxirentsipage?

²Oneni oxantiri:

—Tyapaetyo nosexataigaxenparoa mayatiro, ³ intagatityo oga panxirentsi nanxitsyaria niganxisixu iroro pinxante jara nosexataigaro ixantaxetari Tasorentsi: ‘Jara pisexatumaigaro aixiro jara pitsyontumaigiro’. Jantari nosexataigaxenparorixa onti noneaiganaxero nogamane.

⁴ Xantanxitsya ineni ixantiro:

—Jaratyo pineaigiro pigamane. ⁵ Yogataxetari Tasorentsi pisexataigaxenparorixa onti pogatabageiganaxe bineniegí aixiro tyati tyapaetanxitsyaria, aixiro tyati teria ontyapaete osi pishigaiganaxenpari ineni.

⁶ Inpo osyonxanaxa oguntetiro oi ontyapaebagetetyo xara tyapaemataxe pisexatenparoa, aixiro oxenxiamatanaxatyogatabagetaxea. Osi oxuaitaxero osexataxaroa inpo opaxeri aixiro oxoritiria isexataxaroa. ⁷ Osi ixenaigaxe yogatapagenityo onti inogatsantsaigaxe osi yabobitasiigaxa igerasi itixaxoigaxara.

⁸ Inpogini otsyapiniénxatanaxea otanpiaénxagitetanaia ixemaigaxeri Tasorentsi iniaxea yanuibagetaxea janta panxirentsisixu ogatyó ixenaigaxe isigaiganaxara yomanapitsaigaxaria panxirentsipagexu.

⁹ Xantanxitsya yogari Tasorentsi ixaemaxeri ixantiri:

—Jaran, Jaran, ¿tyaxa xara pinaxe?

¹⁰ Ixanti ineni:

—Noxemabaxenpia piniapaaxea notsaroganaxe, noneaxatari onti nonogatsantsataxe nomanantaxaria.

¹¹ Inpo ixantiri:

—¿Tsini xamantaxenpia aryo pinogatsantsataxe? ¿Aryo pisexataxaro oga panxirentsi noxantaxenpiria jara pisexataro?

¹² Ineni ixanti:

—Ogari tsinane pipaxenaria nontsipataxenparia opaxenaro osi nosexataxaro.

¹³ Inpo Tasorentsi ixantiro oneni:

—¿Jantari jara pixanyotiro maixa?

Oneni oxanti:

—Intitari matabitaxena maranxe nosexatantaxaroria.

¹⁴ Osi ixantaxeri maranxe:

—Irobentia maixa nontsimanxaxenpi pairotyogagabagetaxenpa irabisabageigaxenpityo mayaniro xamarigetatsyaria. Onti pinxontsaenpa pinegixu xantanaxabiniroro, aixiro onti pisexabanetenpa xipatsipane.

¹⁵ Maixa jara pisinetumataaro tsinane osi pogonteireebagetanaxe. Aryo onxanyotaxe oneni jara osinetumatainpi osi ogonteireebagetanaxe. Yogari ogonteireetaxeria iragatixaxenpi pigitoinxu, birotiya gabonxitaxerime itsonagityaxu.

¹⁶ Inpo ogari tsinane ixantiro:

—Maixa nantsipereaxagabagetaxenpi xara pinxaratonxatea. Aryo onxanyotaxe aixiro pobogea pantsipereabagetaxe ogatsixa, xantanxitsya jatanatsi pinxogaxea pixoritiria, aixiro inti pinxematsate pixoritiria, ineni syntaxenpime.

¹⁷ Iritya surari ixantiri:

—Pixematsabintsataxeroa pixoritiria pisexataxeroa noxantaxenpiria jara pisexataro maixa nontsimanxaxeroa xipatsi janxi otyapaetasanotai, bineni xanyotaxagantaxaro. Pantsipereabentabagetaxero pisexa pintsamaitaxotaxeroa xantanaxabiniroro. ¹⁸ Osiboxagetanaxe xutopage aixiro onti pisexagetanaxenpa siboxagetatsyaria inxenxisixu.

¹⁹ Pimasabiibentabagetaxero pisexa niganxi aganaenpa pinxamanta-naenparia pinxipatsitantanaenparia, irotari piponiantaxa otyara. Xipatsitari pinaxe pinxipatsitanaetyo.

²⁰ Yogari Jaran ipaitaxero ixoritiria Jeba, irotari gonteireeigaxerime mayaniro timaiganxitsyameria. ²¹ Yogari Tasorentsi yagaxe otaxi

xamarigetatsyaria yobetsixaigaxeneria isapiro yosapiigaxeria. ²² Inpo ixanti: “Maixa yoga matsigenxa mataxa xanyotaxa aneniegi, yogataxetari tyati tyapaetanxitsya, aixiro tyati teria ontyapaete. Maixa tsitsyania isexataroxari aixiro oga ganiantatsyaria osi jara ineairo inxamaea”.

²³ Jerotyo yoneagantaxariria panxirentsisixu ioxaxeri parixoti intsamaitaxeroa xipatsi yobetsixantunxaniria. ²⁴ Jantari yoneagaxaria yogaigaxeri isaanxariite paitatsyaria Xerobine intixaxoigaxeroa intsyato ganiantatsyaria. Onti yogaigaxeri oatara yosotogia syabogaenxari. Aixiro yogaxe poroantatsyaria poamamenitaxetyo xara xiraamenximataxe xantaxani otiontamenitaxara jani tsini jatumatatsya xara.

Xaen intiri Jaberí

4 ¹ Inpogini yogari Jaran yasintagaxaro ixoritiria osi oxaramonxitaxe. Inpo obogaxeri otomi Xaen oxanti: “Inti xoganxitsya Notinxami jerotyo notomintantaxaria”. ² Inpogini iritya obogaxe Jaberí. Ineni onti ipirabagetaxa piratsi. Yogari Xaen onti itsamaibageti.

³ Inpogini otobaigagitebagetanaxea yogari Xaen yamanaxeneri Tasorentsi ibanxire inpaxeria, ⁴ xantanxitsya yogari Jaberí inti yamanaxeneri ipira ixetyoria boitanxitsya pairoria ityapaetasanoti xeitasanotantaxitsyaria, jerotyo Tasorentsi isinebentasanotaxari Jaberí intiri ipira, ⁵ xantanxitsya yogari Xaen tea irisinebentenpari ineni ontiri ibanxire, osi yotsimanxanaxa, teaty maani ironstimanxenpa. ⁶ Yogari Tasorentsi ixantiri: “¿Jantari jara pixanyota maixa teaty maani pontsimanxabagetenpa? ⁷ Jantari pobetsixaxeme tyapaeri aryo pinxante pisinebagetaxenpame. Maixa tea pobetsixeronixa tsitsyania opapitsa-tanaxenpixari teria ontyapaete osi agabeanaxenpi, xantanxitsya bineni pagabeaxerotyo pisintsitasitaxeroa”.

⁸ Inpogini yogari Xaen ixantaxeri irirenti:

—Tsame anxenabageigaxea.

Inpo iaiganaxe. Jantari yoboxaigaxara janta yogari Xaen isigatematanaxarityo irirenti yoginoriaxteria. ⁹ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri:

—Xaen, ¿yogari pirenti?

Ixanti ineni:

—Tea nogate. ¿Tyaxa itsataxe? Tea nogunteteri.

¹⁰ Ixantiri:

—¿Tatatyo pobetsixaxea? Noguntetaxerotari irirajana pirenti oboatanaxea xipatsixu poginoriaxeria, ¹¹ irotari maixa nontsimanxantaxenpiria. Nomitiganxaxenpia parixoti janxi pinai jaxa xipatsixu oboatanaxea irirajana pirenti. ¹² Pintsamaigebetaxenpaty jaraty pitimaxotumatai. Xantaxatyo panuiintebagetaxe jaraty papesigopireimataa.

^{16a} Inpogini iataxe Xaen yobasigaxara parixoti.

Itimaia aixiro itomi Jaran

²⁵ Inpogini yogari Jaran yasintaxagaaro aixiro ixoritiria opaitaxeri Sete oxantaxetari: “Ipaana Tasorentsi pasini notomi ipugaxagairia Jaberu yoginoriaxeria irirenti”.

²⁶ Aryo ixanyotaxa Sete ineni itimaxe itomi ipaitaxeri Jenose. Osi itsitiiganaxero iniaiganaxeria Tasorentsi.

Irogonteireegi Jaran

5 ¹ Maixari maixa ironrsirinxaxotaxenpa ibairopage irogonteireegi Jaran. Jantari otyara yobetsixaxeria Tasorentsi matsigenxa isigaxagantasanotaxari ineni. ² Yobetsixaigaxeri surari ontiri tsinane inpo ixantaigaxeri itomi intobaigabageiganaxea irogonteireegi. Jantari otyara yobetsixaigaxeria ipaiigaxeri Jaran onxantaxea matsigenxa.

³ Jantari isiryagaxotanaxara Jaran 130 siryagarini itomintaxa inpo ipaitaxeri Sete. Ineni isigasanotari iriri. ⁴⁻⁵ Inpogini itimai pasini itomiegi Jaran ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 800 siryagarini aryo ixamanai. Jantari apatotaxara mayatiro onti isiryagaxotaxa 930.

⁶ Yogari Sete isiryagaxotanaxara 105 siryagarini itomintaxaria Jenose. ⁷⁻⁸ Inpogini itimai pasini itomiegi Sete ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 807 siryagarini aryo ixamanai. Jantari apatotaxara mayatiro onti isiryagaxotaxa 912.

⁹ Yogari Jenose isiryagaxotanaxara 90 siryagarini itomintaxari Xaena. ¹⁰⁻¹¹ Inpogini itimai pasini itomiegi Jenose ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 815 siryagarini aryo ixamanai. Jantari apatotaxara mayatiro onti isiryagaxotaxa 905.

¹² Yogari Xaena isiryagaxotanaxara 70 siryagarini itomintaxari Marareri. ¹³⁻¹⁴ Inpogini itimai pasini itomiegi Xaena ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 840 siryagarini aryo ixamanai. Jantari apatotaxara mayatiro onti isiryagaxotaxa 910.

¹⁵ Yogari Marareri isiryagaxotanaxara 65 siryagarini itomintaxari Jarete. ¹⁶⁻¹⁷ Inpogini itimai pasini itomiegi Marareri ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 830 siryagarini aryo ixamanai. Jantari apatotaxara mayatiro onti isiryagaxotaxa 895.

¹⁸Yogari Jarete isiryagaxotanaxara 162 siryagarini itomintaxari Jenoxo. ¹⁹⁻²⁰Inpogini itimai pasini itomiegi Jarete ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 800 siryagarini aryo ixamanai. Jantari apatotaxara mayatiro onti isiryagaxotaxa 962.

²¹Yogari Jenoxo isiryagaxotanaxara 65 siryagarini itomintaxari Matosare. ²²⁻²⁴Inpogini itimai pasini itomiegi Jenoxo ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 300 siryagarini. Xantanxitsya ineni ixantaxani ixematsatasanobagetiri Tasorentsi jerotyo tea inxame onti isaanxanaxe tea iroguntetaenxani, intitari ganaxeri Tasorentsi xurayo.

²⁵Yogari Matosare isiryagaxotanaxara 187 siryagarini itomintaxari Ramexo. ²⁶⁻²⁷Inpogini itimai pasini itomiegi Matosare ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 782 siryagarini aryo ixamanai. Jantari apatotaxara mayatiro onti isiryagaxotaxa 969.

²⁸Yogari Ramexo isiryagaxotanaxara 182 siryagarini itomintaxa ineni. ²⁹Yogari itomi onti ipaitaxeri Noe, ixantaxetari: “Natsipereabageigaxe notsamaiigaxea, yotsimanxaxerotari Tasorentsi xipatsi, xantanxitsya maixa yoxa notomi ineni gisineagaxename”. ³⁰⁻³¹Inpogini itimai pasini itomiegi ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 595 siryagarini aryo ixamanai. Jantari apatotaxara mayatiro onti isiryagaxotaxa 777.

³²Yogari Noe isiryagaxotanaxara 500 siryagarini itomintaxari Seme, Xame intiri Japete.

Matsigenxaegi yobetsixaiganaxeroa teria ontyapaete

6 ^{1a}Inpogini itobaigabageiganaxe matsigenxaegi yotiabageigana-xero xipatsi, ... ³xantanxitsya yogari Tasorentsi ixanti: “Jara noxantaxani natsipereaxoigari matsigenxa, teanixa intyapaetaige. Intaganibati irobasisaigaxenpara 120 siryagarini”.

⁵Yogunteigaxeritari Tasorentsi mayaniro matsigenxaegi yantaiganaxeroa teria ontyapaete oimirinxa ixenxiaiganaxero posantepage teria ontyapaete ⁶osi yasinonxaaxotanaxari yobetsixaxeria ⁷ixanti: “Nonpogereasanoigaerityo mayaniro matsigenxaegi intiri xamarigetatsyaria, intiri aixiro nosixagetatsyaria, intiri aixiro jaragetatsyaria. ¡Jameraxa nobetsixaigiri otyara!”

⁸Xantanxitsya yogari Noe ineni pinxante isinebentaxari.

Yamaataxotantanaxaria Noe

⁹Maixa inxenxiaxotaxenxani Noe.

Yogari Noe paio inegintebageta, ixantaxanitari ixematsatasano-bagetiri Tasorentsi. Panirotyo ixantaxara ineni ixematsatanotaxeria, maneri pasini sigaxerimeria ineni. ¹⁰Inpogini ineni ainyo mabani itomi, ineniegitari Seme, Xame intiri Japete.

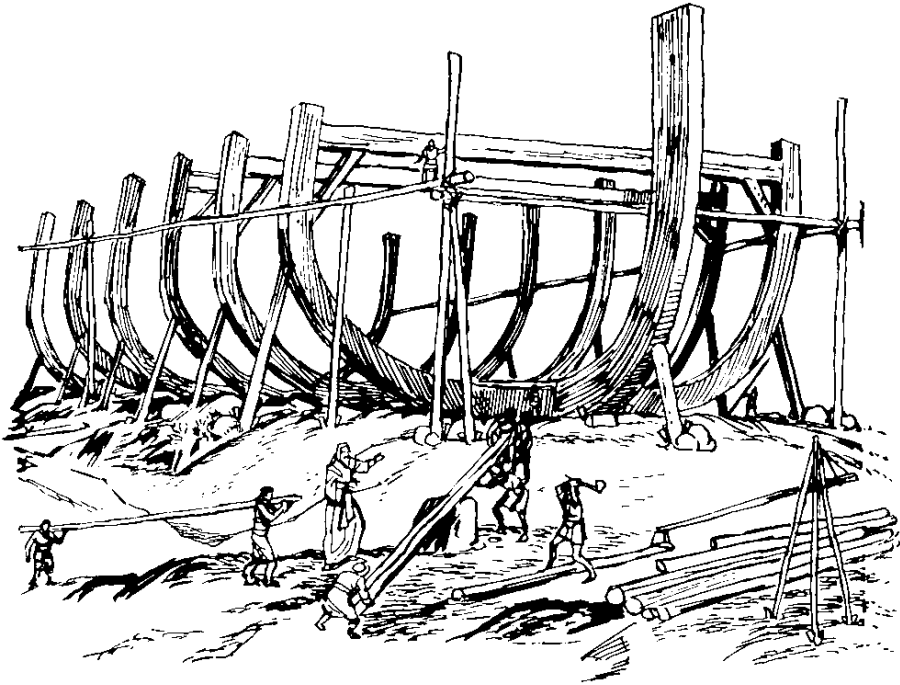
¹¹⁻¹²Inpogini yogari Tasorentsi yogunteigaxeri mayaniro matsigenxaegi onti yobetsixaiganaxe posante teria ontyapaete oxonogaxa yoginoriabaxagaiganaxa ¹³osi ixantaxeri Noe:

—Maixa noxogaxe nonpogereaigaxeria mayaniro matsigenxaegi, ineniegitari xanyoiganxitsya jeroty teanixa ontyapaegitetae. Maixa nonpogereaigaxeri mayaniro nontentagantaigaxenparia mayatiro xipatsi. ¹⁴Noxogaxe bineni pagaxea intsyato xusori pobetsixaxea maataxotantatsyaria. Pintantagetaxero tsonpogi, aixiro pabintsaagetaxero mayatiropage obegantagetaxara otenixu ontiri otisitaxu janiri oxiaati nia. ^{a 15}Aryo pinxanyotaxero maixa pobetsixaxeroa: onxaratsantsataxexa 135 metero, ogari onegi onaxe 22 1/2, ogari oteni onaxe 13 1/2. ^{b 16}Pimenxogetaxeroa mabati, aixiro pobenaxitaxeroa jenoxu otsyoenitaxea obanxearo. Jantari omeretaxu ontimaxe patiro sotsimoro. ¹⁷Inpogini nobarigaxeroa teria xatsyoane inxani osagantaatanaxeroa mayatiro xipatsi onpogereagetanaxeria

^a 6:14 Ogari “maataxotantatsyaria” onti osenpaba bitorentsi.

^b 6:15 Ogari metero onti ogatantaganiria syarotsantsapageria.

mayaniro timagetanxitsyaria xipatsixu, in pogereasanotaxenpatyo mayaniro jaratyo tataxona timumataatsya.¹⁸ Xantanxitsya bineni jara nomatinpi. Onti pinxianaxe pamaataxotantaria pintentaiganaxenparoa p xoritiria intiri pitomiegi ontiri aixiro paniroegi.¹⁹ Aixiro pogiagetaxe mayaniro xamarigetatsyaria timagetatsyaria xipatsixu, pogiagetaxe paniro surari ontiri paniro tsinane janiri ixamaigi ineniegi aixiro.²⁰ Aryo xara irinagetaxe jaragetatsyaria intiri xamarigetatsyaria intiri aixiro nosixagetatsyaria, paniropage irinagetaxe surari ontiri tsinane tyapae intimaigaeniri.²¹ Pagagetaxea mayatiro osexagetaganiria pogagetaxeroa janta tyapae ironiri pisexataigaxenpa bineni intiri mayaniro pogiagetaxeria.

²² Yogari Noe ixematsataxeri Tasorensi ixenaxagasanotaxero ixantaxeriria.

Opariganaxea inxani osagantaatanaxeroa xipatsi

7 ¹ Inpogini Tasorentsi ixantiri Noe: “Maixa pinxianaxea pamaataxotantariaxu pintentaiganaxeria pitomiegi noxantaxenpiria pintentaiganaxeria, panirotari bineni pixantaxara pixematsataxenara. ² Pinteigaxeria isexagetaganiria 7 irinaxe surari, 7 onaxe tsinane, xantanxitsya yogari teria irisexatenxani intagani pagaxe paniro surari aixiro paniro tsinane. ³ Aryo inxanyotaxe aixiro jaragetatsyaria pagagetaxe 7 surari ontiri tsinane 7 tyapae intobaiganaea inpogini. ⁴ Intaganibatitari 7 xutagiteri nobarigaxeroa inxani onpariguntetaxea, jara osaagitumatai xigonxiro aganaxenpara 40 xutagiteri. Nonpogereasanotaxeri mayaniro timagetanxitsyaria xipatsixu nobetsixagetaxeria otyara”. ⁵ Inpogini Noe ixenaxagasano-taxero mayatiro ixantaxeriria.

⁶ Ineni jataxe isiryagaxotanaxa 600 siryagarini osagantaataxitiroa nia xipatsi. ⁷ Ixianaxe tsonpogi maataxotantatsyariaxu itentaiganaxaria itomiegi ontiri ixoritiria ontiri aixiro iraniroegi janiri ioxajaiga. ⁸ Mayaniro isexagetaganiria intiri teria isexatenxani intiri aixiro jaragetatsyaria intiri nosixagetatsyaria ixiaiganaxe itentaiganaxari Noe janta maataxotantatsyariaxu. ⁹ Ixiaiganaxe surari ontiri tsinane, aryotari ixantaxeri Tasorentsi.

¹⁰ Inpo abisanaxara oga 7 xutagiteri ixantaxeria Tasorentsi otsititanaxe opariganaxea inxani osi osagantaataxeroa xipatsi. ¹¹ Inti otsititanaxa tsitenixuniria 2. Ogari xutagiteri onti 17. Irotari oparigantanaxaria oxantabagetanaxe inxani syararara. Aixiro osotogagematanaxe nia sabipatsaxu. Yogari Noe onti isiryagaxotanaxa 600 siryagarini. ¹² Inpo opariguntebagetaxe inxani 40 xutagiteri.

¹³ Ogari xutagiteri otsititanaxaria opariganaxea irotari ixiantanaxaria Noe amaataxotantaganiria itentaiganaxaria itomiegi paitaigatsyaria Seme, Xame intiri Japete. Itentanaxaro aixiro ixoritiria ontiri aixiro mabani iraniroegi. ¹⁴ Ixiaiganaxe aixiro xamarigetatsyaria inxenixuniria intiegiri xamarigetatsyaria ipirataganiria, intiegiri aixiro nosixagetatsyaria intiegiri jaragetatsyaria. ¹⁵ Mayaniro

ixiaiganaxe maataxotantatsyariaxu itentaiganaxaria Noe. ¹⁶ Ixiaiganaxe piteni, paniro surari ontiri aixiro paniro tsinane, aryotari ixantaxeri Tasorentsi. Inpo ineni yasitaxoigaxeri.

¹⁷ Inpo opariguntebagetaxe inxani 40 xutagiteri. Jantari oxaraniroatanaxea nia oga oxenaxe amaatanaxe maataxotantatsyaria.

¹⁸ Aryonpa oxaraniroatanaxeri jatanatsya amaatanaxea maataxotantatsyaria oneni. ¹⁹ Pairotyo oxaraniroabagetanaxeri niganxi osagantaatanaxero obonxuitaxea aixiro pairoria otsyobanxaxe.

²⁰ Inpo osagantaatanaxeroa abisaabagetanaxe 7 metero. ²¹ Osi ioxajaigaxa mayaniro matsigenxaegi ipogereasanoigaxa. Aryo ixanyoigaxa aixiro jaragetatsyaria intiri xamarigetatsyaria ipiratanirria intiri inxisixuniria intiri aixiro nosixagetatsyaria xipatsixu ioxajaigaxa ineniegi. ²² Ipogereasanotaxaty mayaniro

timagetatsyaria xipatsixu nienxagetatsyaria. ²³ Intaganibani timaatsya Noe intiri itentaigaxaria maataxotantatsyariaxu. Yogari itobaire onti ioxajaigaxa ipogereasanoigaxa. Ipogereaigaxa mayaniro matsigenxaegi, mayaniro xamarigetatsyaria ipirataganiria intiri jaragetatsyaria, intiri aixiro nosixagetatsyaria. ²⁴ Teanixa sintsi osirinxaaganae samani osagantaataxero niganxi agabagetanaxa 150 xutagiteri.

Osarienxatanaia osirinxaaganaia

8 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi tea imagisanteri Noe. Onti ixenxiairi ineni intiri aixiro yogiagagetaxeria maataxotantatsyariaxu osi itanpiatagaxero tanpia oga oxenaxe osirinxaaganai, ² oroagetanaitari sotogaagetanxitsyaria sabipatsaxu, aixiro osarienxatanaitari teanixa onparigae. ³ Inpo aryonpa, aryonpa osirinxaaganai niganxi agabagetanaxa 150 xutagiteri. ⁴ Ogari maataxotantatsyaria osirinxaataxotanai inpo yaganaxara tsitenixuniria 7 agabaxa otisixu opaita Jararate. Ogari xutagiteri onti 17. ⁵ Ogari nia aryonpa osirinxaaganai. Inpo yaganaxara tsitenixuniria 10 oxoneagetanai otsyobaanxapage pairoria otsyobaanxagetaxe. Ogari xutagiteri onti patiro. ⁶ Inpo abisanaxara 40 xutagiteri yogari Noe yasireairo benaxitanxitsyaria ⁷ inpo yosotogaxe paniro xegoreri. Yarabagetaxe xogapage yogiaxe oroatanaea. ⁸ Inpogini iritya yosotogaxe sironxantsi tyapae iroguntetaxe oroatairixa. ⁹ Xantanxitsya ineni ipigaa maataxotantatsyariaxu aityotya osagantaatiro tyanpa irantaxontaxenpa. Yogari Noe yaxontsaanaxe yagairia yogiagairia.

¹⁰ Inpogini abisanaxara 7 xutagiteri yosotogairi aixiro. ¹¹ Inpo panityara ontsitenitanae ipigaa yamonxotapaaxe osi joribosi, osi Noe yogataxe jataxe

oroagetanai. ¹² Inpogini aganaa pasini 7 xutagiteri yosotogairi osi tea iripigae.

¹³ Jantari oroaganaia xipatsi jataxe isiryagaxotanaxa Noe 601 siryagarini. Inpo yobanxoreanairo maataxotantatsyaria osi yoguntetaxero jataxe orobatsatanai. Yogari tsitenixuniria inti paniro, aryo oxanyotaxa xutagiteri aixiro onti patiro. ¹⁴ Inpo yaganaxara tsitenixuniria piteni, ogari xutagiteri 27, aryonpa orobatsatasananairi. ¹⁵ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri Noe: ¹⁶ “Maixa posotoganaea pintentanaenparoa pixoritiria intiri pitomiegi ontiri aixiro paniroegi. ¹⁷ Posotogageigaeria aixiro mayaniro pogiagetaxeria jaragetatsyaria, xamarigetatsyaria ipirataganiria intiri aixiro nosixagetatsyaria. Posotogageigaeria tyapae iriageigaxea intsotenxagiteanaenparoa intobaigabagetanaea irapagiteanaenparoa mayatiro xipatsi”.

¹⁸ Osi yosotoganai Noe ontiri ixoritiria intiri itomiegi ontiri aixiro iraniroegi. ¹⁹ Yosotogaiganai aixiro mayaniro xamarigetatsyaria ipirataganiria intiri inxenisixuniria intiri aixiro nosixagetatsyaria intiri jaragetatsyaria. ²⁰ Inpogini yogari Noe yobetsixaxe itagantaganiria piratsi intagaxeneria Tasorentsi. Inpo yagagetaxe xamarigetatsyaria intiri jaragetatsyaria isexagetaganiria. ²¹ Inpo ixemaenxatabaxeria Tasorentsi itsienxaenxatanaxea ixanti: “Maixa irobetsixagebetaenpatyo teria ontyapaete matsigenxa, xantanxitsya jaratyo notsimanxumataaro xipatsi, xantaxatari yobetsixaxea teria ontyapaete, irasitari yogaxero ineni intagati ixenxiaxe teria ontyapaete. Aixiro jara nopogereimaigairi mayaniro timagetanxitsyaria xipatsixu nonxanyotaeria maixa nopogereaigaxeria.

²² “Omirinxaxa onxitabagetaxenxani, ontimanaxe agaxenxania.

Onxatsirinxagitetaxae, aixiro oanatienxataxae.

Aryonatoabagetanaxe inpo osirinxaabagetanae.

Xantaxani onxutagitetae, aixiro ontsitenitanae.

Xantaxani onxanyogetaxea maixa xigonxiro agabagetanaenpa ontsonxatanaenpara xipatsi”.

Tasorentsi ixantaxeria Noe

9 ¹Yogari Tasorentsi iniaigaxeri Noe intiri itomiegi ixantaigiri: “Nonxabintsaabageigaxenpi pintomintaigananaenpara pintobaiganaea pintiagaiganaxenparoa xipatsi. ²Bineniegi gabeaigaxerime mayaniro jaragetatsyaria xurayo intiri xamarigetatsyaria xipatsixu intiri aixiro timagetatsyaria aryonatoanexu nia. Mayaniro ineniegi inpinxaigaxenpi. ³Tyapaetaxe pisexataigaxenparia mayaniro, narotari paigaxenpiri. Aryo oxanyotaxa aixiro mayatiro siboxagetanxitsyaria nopaigaxenpiro tyapaetaxe pisexataigaxenparoa. ⁴Xantanxitsya pisexataigenpara ibatsa oxetyo pintoigaxeri oroatanaxenpara irirajana tyapae janiri pisexataxoigaro, irotari aniantagani. ⁵Tsinirixa ginoriantanxitsyame aryo inxanyotagaxenxani ineni iroginoriaxenxani noxantabitantaxerotari. Inenixa ginoriantanxitsyame xamarigetatsyaria iroginoriaxenxani ineni aixiro.

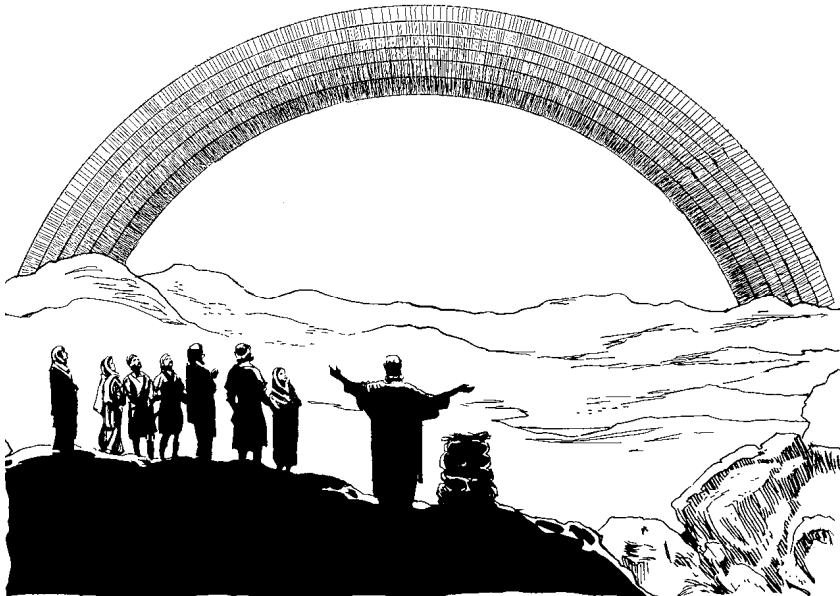
⁶“Aryo inxanyotaxenpa matsigenxa ineni
tsinirixa ginoriantanxitsyame iroginoriaxenxani,
nosigaxagaxaritari naneni otyara nobetsixaxeria.

⁷Maixari maixa bineniegi ;pintomintaiganaxenpara
pintobaiganaxea
pintiagaiganaxenparoa xipatsi!”

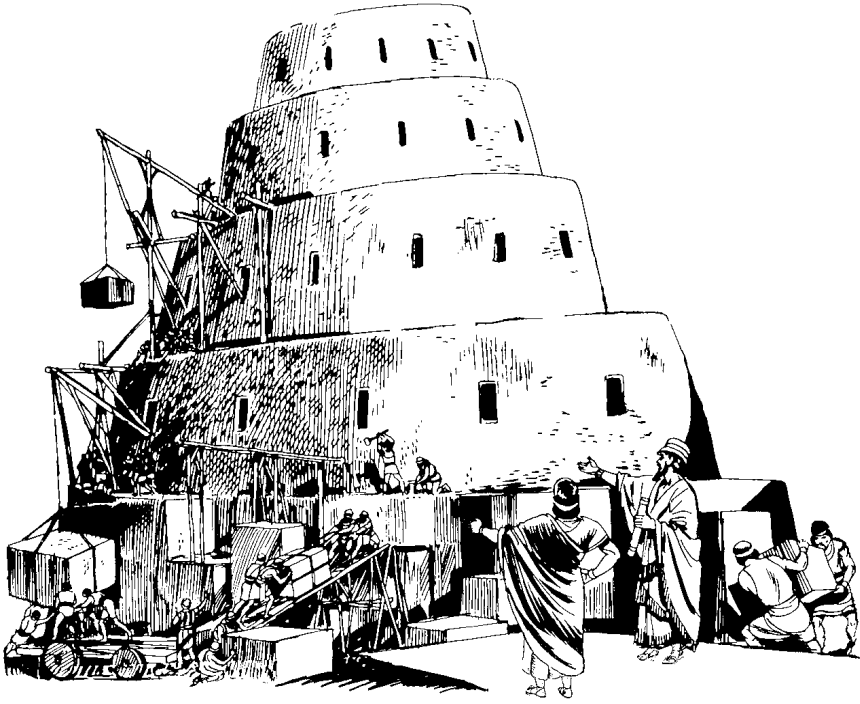
⁸Inpo ixantaigiri aixiro: ⁹“Maixa nonxantaigaxenpi pogataigaxea bineniegi, aixiro irogataigaxea mayaniro pogonteireegi inpogini.

¹⁰Nonxantaigaxeri aixiro mayaniro yoga tentaigaxenpiria posotogaiganaia maataxotantatsyariaxu: jaragetatsyaria, xamarigetatsyaria ipiratanaganiria intiri inxenisixuniria, mayaniro timagetatsyaria xipatsixu. ¹¹Jara nobarigumatairo inxani osagantaataeroa mayatiro xipatsi onpogereaigaxeria matsigenxa intiri

aixiro timantagetaroria. Jaratyo osagantaatumatairo nia mayatiro xipatsi. Ogari noxantanaxeria maixa jaratyo noxantatigumatiro.
¹²⁻¹³ Jantari inopogini iroguntetenxania yoge onxeniaenxani noxantaxeria maixa, narotari gaxeri mararoxu tyapae ineniniri ogatantaxenxani jara noxantatigumatiro noxantaxeria. ¹⁴ Jantari nomararotageroa oga inxenaxe inxoneatanaxe ¹⁵ osi nonxeniaero noxantaiganaxenpiria binenieggi maixa intiegiri aixiro mayaniro timaigatsyaria xipatsixu. Jara osagantaatumatairo nia mayatiro xipatsi onpogereaigaxenpia. ¹⁶ Jantari nogunteteria irixoneatea yoge mararosexu nonxeniaero noxantaiganaxenpiria maixa binenieggi intiegiri aixiro mayaniro matsigenxaegi. Aixiro inti noxantaigaxe mayaniro timagetatsyaria xipatsixu. ¹⁷ Yogari yoge iritari irogatantaxenxania jara noxantatigumatiro noxantaigaxenpiria maixa”. Aryotari ixanyotaxerori maixa Tasorentsi iniaxteria Noe.
¹⁸ Yogari itomiegi Noe itentaigaxaria yosotogaiganaia maataxotantatsyariaxu ineniegitari Seme, Xame intiri Japete. Yogari Xame iritari tomintaxari Xanaan. Ineniegi itomintaiganaa inpo itobaigabagetanai irogonteireegi osi yontiabagetanaaro xipatsi.

²⁸⁻²⁹ Inpogini yogari Noe isiryagaxotanaa pasini 350 siryagarini inpo ixamanai. Jantari apatotaxara mayatiro onti isiryagaxotaxa 950.

Otyasanotyara Tasorentsi ixantatigagetaxe niagantsi

11 ¹Yogaegiri irogonteireegi itomiegi Noe patiro iniantaigaxa niagantsi, tea ontimumate pasini. ²Inpogini iaiganaxe iponiaiganaxa oataxara yosotogia syabogaenxari yogunteigapaaxero opanpataxea onaxe Sunarexu. Aryo xara yobasigaigapaaxa. ³Inpogini ixantabaxagaigaxa: “Tsame abetsixaigaxea ogusyomiriaksi xipatsi antasiigaxeroa tsitsixu”. Osi onti yobetsixantabageiganaxaro ibanxoegi ogusyomiriaksi xipatsi isigaxagantaxaroa mapu obetsixantaganiria. Onti

yabitsaantaigaxaro tsireria oxusotantaxaroa osigaxeroa oxusotantaria semento.^a

⁴ Inpo ixantaigi: “Tsames abetsixaigaxea tobaeti panxotsi inpo patiro paio abisaxe ontsyobanxaxea oabagetaxe oboxabagetaxenpa xurayo inxiteyu. Inpo aneniegi pairotyo abisabageigaxe inxemaxoitaxaea antsotenxagiteaxobageiganaxenpatyo xara. Jara agixegogaran-tumaiga”.

⁵ Xantanxitsya Tasorentsi yaguitaxe yoguntetaxero yobetsixaigaxeria ⁶ osi ixantaxe: “Onti ixanyoigaxa maixa, itentabaxagaigaxatari, aixiro patirotari iniantaigaxa niagantsi. Maixa jara yapaxuaigiro. ⁷ Tsametyo ajaigaxea anxantatigagetutaigaxeria iriniane janiri ixemabaxagaigaa”.

⁸ Inpo aryo oxanyotaxa maixa yogari Tasorentsi yogixegogaran-taigaxeri parixotipage osi yapaxuaiganaxero teanixa irobetsixaigaero. ⁹ Irotari opaitantaxaria Babere, ariotari xara ixantatigutaigaxeri irinianeegi mayaniri timaigatsyaria xipatsixu yogixegogarantaigaxeria.

Irogonteireegi Seme

¹⁰ Maixa irotsirinxaxogetaxenxani ibairopage irogonteireegi Seme. Inpogini abisanaara piteti siriyagarini osagantaataxitiroa nia mayatiro xipatsi yogari Seme jataxe isiryagaxotanaxa 100 siriyagarini. Inpo itomintaxari Jaripasate. ¹¹ Inpogini itimai pasini itomiegi ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 500 siriyagarini.

¹² Jantari isiryagaxotanaxara Jaripasate 35 siriyagarini itomintaxari Sara. ¹³ Inpogini itimai pasini itomiegi ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 403 siriyagarini.

¹⁴ Jantari isiryagaxotanaxara Sara 30 siriyagarini itomintaxari Jebere. ¹⁵ Inpogini itimai pasini itomiegi ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 403 siriyagarini.

^a 11.3 Semento onti tsireria oxusotantaria otsirexantaganiria.

¹⁶ Jantari isiryagaxotanaxara Jebere 34 siryagarini itomintaxari Parexo. ¹⁷ Inpogini itimai pasini itomiegi ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 430 siryagarini.

¹⁸ Jantari isiryagaxotanaxara Parexo 30 siryagarini itomintaxari Reo. ¹⁹ Inpogini itimai pasini itomiegi ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 209 siryagarini.

²⁰ Jantari isiryagaxotanaxara Reo 32 siryagarini itomintaxari Serogi. ²¹ Inpogini itimai pasini itomiegi ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 207 siryagarini.

²² Jantari isiryagaxotanaxara Serogi 30 siryagarini itomintaxari Naxori. ²³ Inpogini itimai pasini itomiegi ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 200 siryagarini.

²⁴ Jantari isiryagaxotanaxara Naxori 29 siryagarini itomintaxari Tare. ²⁵ Inpogini itimai pasini itomiegi ontiri irisintoegi xigonxiro agabagetanaxa 119 siryagarini.

²⁶ Jantari isiryagaxotanaxara Tare 70 siryagarini itomintagetaxari Jaberame, Naxori intiri Jaran.^a

Irogonteireegi Tare

²⁷ Maixa irotsirinxaxogetaxenxani ibairopage irogonteireegi Tare tomintaigaxariria Jaberame, Naxori intiri Jaran. Yogari Jaran iritari tomintaxari Jirote. ²⁸ Inpogini ixamanaxe Jaran Jorexu Xarereaxu tetyara inxame iriri. Onti ixamaxe yobogia.

²⁹ Yogari Jaberame ixoritaxero Sarai. Iritya Naxori onti ixoritaxe Mirixa irisinto Jaran. Ogari obire opaita Isixa. ³⁰ Ogari Sarai tea ontomintumatenpa teanixa oneimateri oananexite.

³¹ Inpogini yogari Tare iatanaxe iponianaxa Jorexu yobasigaigara xarereaegi iriataxa Xanaanxu. Itentanaxari Jaberame, Jirote ontiri

^a 11.26 Jaberame 'Abram': iritari ipaitairia Tasorentsi inpogini Jaberan 'Abraham', Jen. 17.35.

Sarai. Xantanxitsya tea iroboxaigenpa onti yobasigaigapaaxa Jaranxu.

³² Aryo xara ixamanaxe Tare. Ineni onti isiryagaxotaxa 205 siriyagarini.

Tasorentsi yomitiganxaxeri Jaberame parixoti

12 ¹ Jantari tetyara inponienpa Jaberame Jorexu yogari Tasorentsi ixantiri: “Maixa pioxaiganaxeria pitobaireegi intiegiri pitimaigia piataxea parixoti pasinixu xipatsi nonxantaxenpiria pobasigantaxenparoa. ² Inpogini nogitobaigabageigaxeri pogonteireegi iritobaigabageiganaxetyo xara. Nonxabintsaabagetaxenpia osi inxemaxoigaxenpi mayaniro irisinebentaigaxenpia. ³ Nonxabintsaabageigaxeri mayaniro xabintsajaigaxenpimeria. Yogari tsimanxaigaxenpimeria aryo nonxanyotaxenpa naneni nontsimanxaigaxenpari. Intimaxe pogonteiretanaxeria xabintsajaigaxerimeria mayaniro matsigenxaegi”.

⁴ Inpo ixenaxagaxero Jaberame ixantaxeriria Tasorentsi iatanaxe iponianaxa Jaranxu iriataxea Xanaanxu. Ineni onti isiryagaxotaxa 75 siriyagarini. ⁵ Jantari iatanaxe itentanaaro Sarai intiri Jirote intiri aixiro mayaniro ironperaneegi yagaigaxeria janta Jaranxu. Yamagetanaxeri aixiro ipirapage ontiri iaraxipage. Inpogini yoboxaigaxa Xanaanxu. ⁶ Inpo ixenagetanaxe xara xigonxiro yoboxabagetaxa Morexu Suxemexu onaxea omarapoane intsyato opaita jentsina. Aryo xara yobasigaigara xananeoegi. ⁷ Inpo yogari Tasorentsi

ixoneatimotaxeri ixantiri: “Oxari oxa xipatsi iro-ro nonpaigaxeri pogonteireegi”.

Osi yobetsixaxeneri itagantaganiria piratsi itagaxeneri, aryotari xara ixoneatimotaxeria.⁸ Inpo iataxe otonxoaraxu tsoenitaxotiroria otsirotanxutia panxotsi opaita Betere. Ogari otonxoara onaxe oataxara yosotogia syabogaenxari. Irotya Betere onti onaxe oataxara isyonxaroa. Ogari otsirotanxutia panxotsi paitatsyaria Jai onti onaxe oataxara yosotogia. Aryo xara yobasigapaaxa. Yobetsixaxeneri Tasorentsi itagantaganiria piratsi itagaxeneri iniaxteria ixantaxeria inxabintsaxeria.⁹ Inpo imatanairo aixiro aryonpa iatanaxeri ixenanaxe Negebexu.

Iataxea Jaberame Jepitoxu.

¹⁰ Inpogini tea onparigumatae inxani xara inaxea Jaberame osi otsonxabagetanaxa turigoxi, teanixa tatoita siboxumataatsyame. Inpo ineni iataxe Jepitoxu irobasisgabagetaxitea janta, maneritari tyatinpa irisexataxenpa.

¹¹ Paenityara iroboxaxenpa Jepitoxu ixantiro Sarai: “Atsi guntete. Naneni noneaxenpi pisinxorerebageti xara.”¹² Maixa irogunteigabaxenpirixa Jepitoxuniria iroginoriaigaxena ineigaxea naneni xoritinpi, osi iragaigaxenpi.¹³ Irotari nonxantantaxenpiria maixa pinxantaigaxeria: ‘Inti nobiaririte’, tyapaeniri noataxe janiri yoginoriaitana iragaitaxenpia”.

¹⁴ Inpo yoboxaigapaaxea Jepitoxu, inenieggi yogunteigabaxero osinxorerebagetea xara.¹⁵ Aixiro yogunteigabaxero inanpinaeggi paraon igobeenxariegite Jepitoxuniria osi iaigaxe ixamantaigaxeria. Inpo ineni ixaemaxagantaxero oataxea ibanxoxu inxoritaxeromea.^a

¹⁶ Yogari paraon isinebitaxari Sarai Jaberame ipagetaxeri ipira intiegiri ironperaneegi surariegi ontiri tsinaneeegi. Ipagetaxeri aixiro

^a 12.15 Pairani mayanairo igobeenxariegite Jepitoxuniria onti ixantaigiri paraon ‘faraon’.

asino intiri xameyo.^{a 17} Xantanxitsya yogari Tasorentsi yotsimanxabitaxerityo Sarai paraon yotsimanxabagetaxari xara yatsipereaxagabagetaxari ineni intiri aixiro basigaigatsyaria xara.¹⁸ Jerotyo ixaemaxagantantaxariria Jaberame ixantaxeria: “¿Jantari jara pixanyotana maixa? ¿Tyara oxantaxara tea pintsabetena ontia pixoritiria?”¹⁹ Onti pixantaxe: ‘Onti nobitsiriote’, noxantantaxaria tyapaetaxe nonxoritaxeroa. Maixa piatae. ¡Jero oga pixoritiria ganaero piatae!”²⁰ Inpo ixantaigaxeri ironperaneegi iromitiganxaigaeria Jaberame intentanaeroa ixoritiria, aixiro iramagetanaeroa mayatiro yasintagetaxaria.

Yasirixotabaxagaxara Jaberame intiri Jirote

13¹ Inpogini iatanaia Jaberame iponianaara Jepitoxu itentanaaroa ixoritiria iatai Negebexu. Yamagetanaxero mayatiro yasintagetaxaria. Itentanaari aixiro itomi ipaita Jirote.^{b 2} Yogari Jaberame inti sintabagetatsyaria, yasintaxatari xori intiri perata, aixiro ipirabagetaxa tobai xara.³ Inpo aryotya iponiana Negebexu iatanaia Beterexu tsitsyani inana aryonpa yoboxabagetaa. Inpo aryotya iatai yobasigabetaxara otyara oniganxitaxea Betere ontiri Jai.⁴ Xarari xara aryotari yobetsixaxeneria Tasorentsi otyara itagantaganiria piratsi itagaxeneri iniaxteria ixantaxeria inxabintsaaxeria.

⁵ Yogari Jirote yasintabagetaxa aixiro, isigaxeri Jaberame yasintaxara tobaeni ipiraegi, baxa intiri aixiro ironperaneegi⁶ jerotyo tyanpa inxantaigaenpa intentabaxagaigaenpara irobasigaigaenpara xara, teanixatari osatyogaenpa sinpenasi irisexataigaxenparia piratsipage.⁷ Yogari sentaiginiriria ipira Jaberame yotsimanxabitantaiganaxero sinpenasi itentaigaxaria sentaiginiriria ipira Jirote. Aixiro ainyotyatari yobasigaiga xara xananeoegi intiegiri aixiro pereseoegi.⁸ Osi Jaberame ixantaxeri Jirote: “Binenitari notomi tea ontyapaete antsimanxabaxagaigenpara, aixiro tea ontyapaete

^a 12.16 Asino ‘asnos’; xameyo ‘camellos’.

^b 13.1 Itomi ‘su sobrino’: Yogari Jaberame tea ineni tomintasanotenparime Jirote, intitari tomintari irirenti ipaita Jaran jerotyo ogisyonxunxania irinianexu biraxotsya oxantantaganiria “su sobrino”. Jantari niagantsixu ontia oxantagani “itomi”. Jen. 11.27; 13.8.

irotsimanxabaxagaigaxenpara sentaiginpiriria pipira intentaigaxenparia sentaiganariria nasi nopira. ⁹ Jero onta mayatiro xipatsi. Maixa atsi guntetero tyatirixa pinxogaxeria bineni pobasigantaxenparia. Aryorixa piataxe xatonxu nanenitya noataxe xamatitya. Jantari ontirixa piataxe xamatitya nanenitya jatanxitsyame xatonxu”.

¹⁰ Yogari Jirote yoguntetaxero mayatiro xipatsi oxenaatia Jororan xigonxiro onaxea otsirotanxutia panxotsi opaita Soare. Yoguntetaxero ontyapaebagete, otimaxetari tobaeti nia osiboxantagetaxaro sinpenasi ontiatyto xara. Osigaxerotyo Jepitoxutiria, tetyatanixa irobarigeronixa Tasorentsi tsitsi in pogereaigaxeria mayaniro Soromaxuniria intiri Jomoraxuniria. ¹¹ Inpo ineni ixogaxe iriataxea irobasingaxenpara janta oataxara yosotogia syabogaenxari osi yasirixotabaxaganaxara.

¹² Yogari Jaberame onti yobasingaxa Xanaanxu. Yogari Jirote onti

iataxe yobasigaxara janta oxenaatia Jororan otsyoenitaxara Soromaxu.
¹³ Yogari Soromaxuniria intiegi teria intyapaetumaige yobetsixagei-gamativityo posantepage teria inxogero Tasorentsi.

¹⁴ Inpogini iataxea Jirote yobasigaxara janta yogari Tasorentsi ixantiri Jaberame: “Atsi guntete xatonxu ontiri xamatitya ontiri aixiro yosotogia syabogaenxari ontiri iatiroa.” ¹⁵ Mayatiro poguntetaxeria nonpaxenpiro pinxantaxani pasintaxenparo bineni, aixiro inxantaxenpani irasintaxenparo pogonteireegi. ¹⁶ Naneni nogitobaigabageigaxeri intoabaigabagetanaxetyo xara inxanyobagei-ganaxenparoty xipatsipane. Pine irorori tea agabeenxani ogatenxania, aryoty inxanyoigaxenpa ineniegi jaraty yagabeagani yogatagania.
¹⁷ Piate pinxenagetanaxeroa pintsotenxagiteanaxeroa, nonpaxenpirotari”.

¹⁸ Osi iatanaxe Jaberame iataxea yobasigaxara irintsyatositexu Mamere otsyoenitaxaroa otsirotanxutia panxotsi opaita Jeberon. Inpo aryo xara yobetsixaxeneri Tasorentsi itagantaganiria piratsi yotagaxeneria.

Yagabairia Jaberame Jirote

14 ¹⁻¹⁶ *Inpogini yoboxaxe igobeenxariegi Jeramaxuniria ipaita Xerororaomeri itentaigaxaria pasini xobeenxariegi mabani inaigaxe. Inpo ineniegi ixentaigaxeria Soromaxuniria intiegiri aixiro tsyoenitaxoiganxitsyaria. Jantari yagabeaigaxeria Soromaxuniria intiri Jomoraxuniria yamaiganaxeri mayaniro. Yagutaiganaxeri aixiro isexaegi ontiri iaraxipage, osi imatanunxani Jirote ineni, aryotari yobasigaxari xara. Xantanxitsya isiganaxa paniro ixamantaxeria Jaberame. Ironpaty ixemaxotaxeria Jirote yaganunxania ixaemaigaxeri ironperaneegi bogaiganxitsyaria ibanxoxu iaigaxea ipatimaiganaxeria. Yogari ironperaneegi inaigaxe 318. Inpo yagabeaigaxeria yagapitsageigabairi mayatiro yamageiganaxeria, osi yagabairi aixiro Jirote ontiri mayatiro yasintagetaria. Yagaigabairo aixiro tsinaneegi intiegiri pasinipage yamaiganaxeria.*

**Merexisere ixantaxeria Jaberame
inxabintsaabagetaxeria Tasorentsi**

¹⁷ Inpogini ipigaa Jaberame yoboxapaaxa otsatenixu opaita Sabe, oxantaganiria aixiro “Itsatenitsite xobeenxari”. Aryo xara itonxiboabaxari igobeenxariegite Soromaxuniria. ¹⁸ Iataxe aixiro itonxiboabaxaria Merexisere. Ineni inti igobeenxariegite Saremexuniria aixiro inti isaserorotete Tasorentsisanoria. Inpo ineni inosixaxe pan ontiri bino ¹⁹ ixantiri Jaberame:

“Inxabintsaabagetaxenpia Tasorentsisanoria betsixaxeroria inxite ontiri xipatsi.

²⁰ Maixa irisinebentaxenxania inxantaxenxania pairotyo yabisaxe yagabeabagetia,

yagabeaxagaxenpitari jerotyo pagabeantaigaxariria
pitentaigaxaria pixentabaxagaigaxara”.

Inpo yogari Jaberame ipagarantaxeri yagapitsaigaxeriria itentaigaxaria ixentabaxagaigaxara, onti ipaxeri 1/10. ²¹ Inpo inianaxe igobeenxariegite Soromaxuniria ixantiri Jaberame:

—Intagani pinpaigaena matsigenxaegi. Ogari jaraxintsipage iroro pinxante sintenparo.

²²⁻²³ Xantanxitsya ineni ixantiri:

—Jaratyo tataxona nagumata pasintaxaria bineni. Jaratyo tatakona nagumata iroxa patsatiroa otsa ontiraxa isibitsate sapato nogusotantaxenparia nosapatote tyapae janiri pixanti bintia sintabagetagaxena, aryotari noxantaxeriri Tasorentsi xurayoxuniria betsixaxeroria inxite ontiri xipatsi noxanti: “Jara tatoita nagumati”.

²⁴ Jaratyo tata nagumati naneni. Ogari isexataigaxaria nonperaneegi iroro pinxante mataxa isexataigaxaro. Xantanxitsya yogaegiri Aneri, Jesexoro intiri Manere ineni pinxante iragagarantaigaxetyo, iritari notsipaiganaxa noxentabaxagaigaxara.

Ixantaxeriria Tasorentsi Jaberame

15 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi iniaxeri Jaberame, onti oxanyotimotaxari igisanire ineaxeri ixantaxeri:

—Jara pitsarogi, nantitari xisaxobentinpiria. Nonxabintsaa-bagetaxenpityo xara, panirotari pogiaxotanara naneni.

²⁻³ Xantanxitsya ineni ixantiri:

—Notinxami Tasorentsi, pinxabintsaabagebetaxenatyō xantanxitsya pogataxetari bineni maneri notomi. Aryo tsini sintaxenparome inpogini mayatiro pinpagetaxenaria, teanixa pinpumatenanixa notomi, maixa irityo sintaxenparome nonperame Jeriesere ponianxitsyaria Iramasixoxu.

⁴ Ixantiri Tasorentsi:

—Yogari sintagetaxenparomeria intityo pitomisanoria, jaratyō pasini sintaro.

⁵ Inpo itentanaxari sotsixu ixantiri:

—Atsi guntete xurayo pagabeaxerixara pogataxeria mayaniro inpoxiro. Aryotari inxanyoigaxenpariri pogonteireegi inpogini intobaigabageiganaxea.

⁶ Inpo yogari Jaberame ixematsataxeri jerotyō ineantaxariria xanyomataxa tenirixatyō irobetsixumatero teria ontyapaete.

¹³ Inpo ixantiri Tasorentsi:

—Maixa nonxamantaxenpi yogari pogonteireegi onti irobasiganpiantaigaxe, aixiro irasintaigaxenxani ironperaperagaxenxania xogapage. Irotsimanxabageigaxenxani xigonxiro agabagetanaxenpara 400 siryagarini, ¹⁴ xantanxitsya naneni nontsimanxasiigaxenpari mayaniro peraigaxenparimeria xogapage. Inpogini irapaxuaiganaeria iriaigae iramageiganaxe posantepage irasintabageigaxenpara. ¹⁵ Bineni pisyabinxasanobagetanae tyapaetya pinxamanaea. ^{16b} Inpogini yogari

pogonteireegi iripigaigae jaxa ¹⁸ nasintagaigaxenparitari mayatiro oxa xipatsi ontsititanaxenpa onaxea nia Jepitoxutiria onxarabagete onaxea nia aryonatoani opaita Jeoperatesi. ¹⁹ Maixari maixa inti sintaigaxaro igipatsiegite seneoegi, seneseoegi, xaremoneoegi, ²⁰ ititaegi, pereseoegi, irepaitaegi, ²¹ jamoreoegi, xananeoegi, jerejeseoegi intiegiri jebosoegi.

Jagare intiri otomi

16 ¹ Ogari Sarai tea ontomintenpa, teanixa oneimateri oananexite. Xantanxitsya ainyo onperane poniatsyaria Jepitoxu opaita Jagare. ² Inpogini oxantiri Sarai Jaberame:

—Atsi guntete. Yogari Tasorentsi tea inxogaxagena nontomintaxenpara, xantanxitsya maixa noxogaxe pinxoritaxeroa nonperane Jagare iroxa tomintanxitsyame nasintaxenparia xanyomataxa nantinirixatyo syntaxari.

Inpo ineni ixanti:

—Atsina.

³ Jataxe isiryagaxotanaxa 10 siryagarini yobasigaigaxara Xanaanxu. Inpo ogari Sarai amanaxero Jagare opaxeria oxoritiria ⁴ itomintagaxaroa. Inpo oneabaxara oxaramonxitanaxea oga oxenaxe otsimanxanaxero Sarai. ⁵ Inpo oneni oxantiri Jaberame:

—Maixa otsimanxanaxena Jagare birotari xanyotanxitsya. Tsitsyata naneni nopabetaxenpiro, xantanxitsya maixa oneabaxara paenitya ontomintaxenpa otsimanxanaxena oneiri aryori abisaxena. Maixa tsitsyata inxantaxe Tasorentsi tsini xanyotanxitsya, binenixa ontirixa naneni.

⁶ Ixantutarotyo Jaberame:

—Bironpatyo, birotari sintaro. Tsitsyata bineni pineaxe tyaxa pinxantaxero.

Inpo Sarai osi otsimanxabagetanaxero Jagare xigonxiro osiganaxa
⁷ oataxe osarigagitetapaaxea osabinxaxe janta osotogaatia nia
abotsixutiria jatatsyaria Syoroxu. Inpo ineaxero isaanxarite Tasorentsi
⁸ ixantiro:

—¿Tyara piponiaxara xara? ¿Tya platea? Nogotaxenpitari bintia
Jagare onperane Sarai.

Oxanti:

—Onti nosigapitsataxaroa peratanaria.

⁹ Inpo ineni ixantiro:

—Maixa piatae piganae onperataenpia pinxematsabagetaeroa.

¹⁰ Aixiro ixantiro:

“Nogitobaigabagetaxerityo pogonteireegi

jaraty tsini gabeatsya irogataxeria.

¹¹ Maixa yoga pixaramonxitaxeria pobogaxeria pinpaitaxeri
Isemaero,

Ineaxenpitari Tasorentsi pasinonxaabagetaxara
itsarogaxagaxenpi.

¹² Yogari pitomi boganxitsyameria onti inxanyotaxenpari
xaxintyoxiri asino.

Irotsimanxaxenxanityo xara inpo aryo inxanyotaxenpa ineni
irotsimanxaigaxeri mayaniro.

Irotsimanxaigabetaxenparityo irirentiegi ineniegi, xantanxitsya
jaraty yagabeimaigiri”.

¹⁵ Inpogini obogaxeri Jagare otomi. Yogari Jaberame ipaitaxeri Isemaero. ¹⁶ Jantari itomintaxara jataxe isiryagaxotanaxa Jaberame 86 siragarini.

**Tasorentsi ixantaxeria Jaberame
irisegaraatsaigaxenpara mayaniro**

17 ¹ Inpogini isiryagaxotanaxara Jaberame 99 siragarini ixoneatimotaxeri Tasorentsi ixantiri:

—Nanti Tasorentsi Gabeabagetatsyaria. Pinxantaxania pinxematsatanotaxena pinegintebagetaxenpara.

² Pinxanyotaxenparixa maixa naneni nogitobaigabagetaxerityo pogonteireegi.

³ Yogari Jaberame ixemaxeria Tasorentsi ixantaxeria maixa oga ixenaxe yonpasabeabantaxarityo ineaxeria paio yagabeabageti. Inpo ineni aryonpatyo ixantanaxeriri:

⁴ —Maixa nonxantaxenpi bineni gonteireigaxerime tobaeni matsigenxaegi. ⁵ Maixa janxi pipaitaa Jaberame, aryotya pinpaitaenpa Jaberan, nonpegaxagaxenpitari gonteireigaxerimeria tobaeni matsigenxaegi. ⁶ Nogitobaigabageigaxerityo xara intiabageigaxeroty xipatsi, inxonogagarantaigaxenpa inpegaigaxenpa xobeenxaripage. ⁷ Nonxantaxenpi aixiro nonxantaxani nonpegaxenpa Pitinxami bineni, aixiro Itinxamiegi pogonteireegi. ⁸ Bineni nonpaxenpiro oxa xipatsi Xanaan pobasigantaxaria maixa pinxantaxania pasintaxenparo, aixiro inxantaxani irasintaigaxenparo pogonteireegi. Inpo naneni nonpegasanotaxenpa Itinxamiegi.

⁹ Inpo ixantaxeri aixiro:

—Xantanxitsya bineni pinxenaxagasanotaxeroa nonxantaxenpiria maixa. Aryo inxanyoigaxenpa aixiro mayaniro pogonteireegi inxenaxagasanotaxeroa. ¹⁰ Irotari noxogaxe osegaraatsaitaxenxania

^a 17.5 Jaberan ‘Abraham’: Ibairo Jaberan onti onxantaxea “gontereiganaxeriria tobaeni”.

pisibumesinaegi mayaniro bineniegi. ¹¹ Maixa bineniegi pinsegaraatsaigaxeroa ogataxenxania bineniegi nasiegi, aixiro ogataxenxania noxenaxagasanotaxero mayatiro noxantaxenpiria maixa. ¹² Mayaniro surariegi bogaiganxitsyameria aganaxenpara 8 xutagiteri osegaraatsaitaxenxania isibumesina. Mayanirosanotyo aryo inxanyoigaxenxani maixa osegaraatsaitaxenxania, irixa pasiegi pitobaireegi intirixa pasinipage pinpunabentaigaxeria pomperai-gaxenparia. ¹³ Jara itimumati paniro jaria osegaraatsaitagani tyapae janiri omagisantumatagani noxantaigaxenpiria maixa. ¹⁴ Yogari jaria osegaraatsaitagani jara yagabei inxonoiigaxenpia, teanixa inxenaxagero noxantaxeria.

¹⁵ Inpo ixantiri aixiro:

—Ogari pixoritiria janxi opaitaa Sarai, onti onpaitaenpa Sara.

¹⁶ Nonxabintsaabagetaxerotyo xara osi ontomintaxenpa, binenitari sintaxagaxenparome. Arisanotyo nonxabintsaasanotaxero nonpegaxagaxero gonteireigaxerimeria tobaeni matsigenxaegi, inxonogagarantaigaxenpa inpegaigaxenpa xobeexaripage.

¹⁷ Yogari Jaberan ineaxeritari Tasorentsi paio yabisaxe yagabeabagetia osi yonpasabeabentamatanaxarityo ixabaxabatanaxea ixenxiamatanaxa ixantaxea: “¿Matsi aryo iragabeaxe intomintaxenpara siriyagaxotanaatsyaria 100 siriyagarini? ¿Matsi agabeaxe Sara ontomintaxenpara?, jataxetari osiryagaxotanaa 90 siriyagarini”. ¹⁸ Inpo inianaxe ixantiri Tasorentsi:

—Noxogabetaxa pinxabintsaasanobagetaxeria aixiro Isemaero pintimaxagaxeria tyapae.

¹⁹ Xantanxitsya Tasorentsi ixantiri:

—Noxantaxenpini pasintagaxenparoa Sara inpo obogaxeria pinpaitaxeri Bisaxo. Iritari neagetaxerome mayatiro noxantagetaxeria maixa. Ineagetaxero ineni intiri aixiro pogonteireegi. ²⁰ Yogari Isemaero nonxabintsaaxerityo, noxemaxenpitari piniaxobentaxeria maixa. Nogitobaigaxeri itomiegi intiri aixiro irogonteireegi. Ineni

intomintaxenpa 12 pegaiganxitsyameria xobeenxaripage.
Intobaigabageigaxetyo irogonteireegi. ²¹ Xantanxitsya ogari oxetyoria
noxantaxenpi inti neagetaxerome Bisaxo pasintagaxenparoria Sara.
Maixa panibati siriyagarini ontomintaxenpara.

²² Inpo yagatanaxea Tasorentsi iniaxteria Jaberan iatai. ²³ Iroro
iatanaia yogari Jaberan iataxe isegaraatsaitaxteria isibumesina
Isemaero. Imaigaxeri aixiro mayaniro ironperaneegi bogaiganxitsyaria
ibanxoxu itentagantaigaxaria ipunabentaigaxeria ironperaigaxenparia.
Mayanirosanotyo isegaraatsaigaxeria ixenaxagaxeroa ixantaxeriria
Tasorentsi. ²⁴ Jantari yosegaraatsaitunxania Jaberan onti isiryagaxotaxa
99 siriyagarini. ²⁵ Yogari Isemaero onti isiryagaxotaxa 13.

Tasorentsi ixantaxeria Jaberan intomintaxenpara

18 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixoneatimotaxeri Jaberan
irintsyatositexu Mamere isabinxaxea sotsimoroxu
igamisapanxote. Jataxe yapagatsixaatanaxe syabogaenxari. ² Inpo
yogari Jaberan isyonxanaxa ineagiri ixenaigapaaxe mabani surari.
Ixabirimatanaxatyo iataxea itonxiboigabaxaria yotigeretotasitabaxari
yogibosetanaxatyo xipatsixu ³ ixanti:

—¿Boxaigaxenpi? Maixa atsi jatata taina piaigi. ⁴ Nagaxagantaxeta
nia pinxibabonxitiigaxenpara inpo panpesigopireagaxenpa
otsimanxaxara jentsina. ⁵ Aryotari pixenaigapaaxeri jaxa nanenixu,
maixa noboxitagantaxe pisexataiganaxenpara tyapaeniri piaigae janiri
pitasegaiganaxe abotsixu.

Ineniegi ixantaigi:

—Nejee tyapae.

⁶ Yogari Jaberan ixianaxe tsonpogi ixantiro Sara:

Pagaxea 20 xiro turigopane sipetyapanetasanotanxitsyaria pobetsixaxeroa pan pinxatimataxeroa.^a

⁷ Inpo isiganaxa inaxea ibaxane yagaxiti paniro tsiripexiniria timanxitsyaria imasanxaxa ipapaaxeri ironperane. Ineni ixatimataxerityo xara tsitsyari irobosateri.⁸ Inpo Jaberan yamaiganaxeneri ipaigaxeria isexataigaxara. Ipaigaxeri aixiro itsomia xameyo intiri ixota yobetsixantunxaniria itsomia baxa. Ineniegí ontitari yobioitaigaxa otapinaxu entsina isexataigaxenpara. Yogari Jaberan aryo yaratinxaxe xara ipaxoigaxeria ixogaxoigaxaria.^b

⁹ Inpo yagataiganaxea isexataigaxara ixogaxotagantaigaxeri ixantaigiri:

—¿Ogari pixoritiria?

Ixanti:

—Ainyo janta tsonpogi opitaxe.

¹⁰ Inianaxe irapitene ixanti:

—Omatanaenpara aixiro siryagarini ontomintaxenpa Sara, nanenitari xantanxitsya.

Ogari Sara oxemaxero mayatiro ixantaigaxeria, aryotari onaxeri itisitaxu Jaberan sotsimoroxu.¹¹ Yogari Jaberan ontiri Sara jataxe ipisaribagetanae. Ogari Sara teanixa onpita.¹² Jerotyo oxabaxabatantanaxaria oxenxianaxea oxanti: “Tyara nonxantaxenpara nontomintaxenpara jataxetari nopisaribageiganae piteniro”.

¹³ Xantanxitsya yogari Tasorentsi ixantiri Jaberan:

—¿Tyara oxantaxa oxabaxabatantanaxaria Sara? ¿Matsi aryo oneaxe jara agabei ontomintaxenpara maixa?¹⁴ ¿Matsi aityora xomutapitsataxenparimeria Tasorentsi? Maneritari. Irobentia omatanaenpara aixiro siryagarini ontomintaxenpa Sara, nantitari xantanxitsya.

^a 18.6 Xiro ‘kilos’onti yogatantaria jaxati otenataxe.

^b 18.8 Xameyo ‘camello’; ixota ‘queso’.

¹⁵ Inpo oxemabaxea Sara otsarogabagetanaxetyo osi oxantaxe:

—Tea aryo nonxabaxabate.

Xantanxitsya ineni ixanti:

—Naneni nogataxe aryoni pixabaxabataxe.

Jabera iniaxobentaigaxeria Soromaxuniria

¹⁶ Inpogini yagataiganaxea ixabiriiganaa iaiganaxea Soromaxu. Yogari Jabera yogaboxiigaatiri iriniaigabaeria. ¹⁷ Inpo ixenxiianaxe Tasorentsi ixanti: “Matsi jara notsabetiri Jabera nobetsixaxeria maixa, ¹⁸ iritari nonpegaxagaxe gonteiweigaxerimeria tobaeni matsigenxaegi gabeabageiganxitsyameria. Aixiro noxantaxeritari intimaxe irogonteire xabintsajaigaxerimeria mayaniri matsigenxaegi. ¹⁹ Noxogaxagaxeri irogatagaigaxeria itomiegi intiegiri irogonteireegi inxematsaigaxenara inegintebageigaxenpara tyapae nonxenaxagaxeroniri mayatiro noxantaxeriria”. ²⁰ Osi ixantaxeri Jabera:

—Yogaegiri Soromaxuniria intiri Jomoraxuniria ixemaxoigunxani pairotyo yobetsixabageigaxe teria ontyapaete ibegabageigaxetyo xara. ²¹ Maixa noatanaxe janta noneaigaxiteria tyapae nogatasannotaxea naneni arisanorixa ixanyoigaxero maixa.

²² Iaiganaxe piteni Soromaxu. Panibani inai Tasorentsi itentaaria Jabera. ²³ Ineni yainyonitanaxari ixantiri:

—Jantari pinpogereaigaxeria yogaegi betsixaigatsyaria teria ontyapaete, ¿aryo pintentagantaigaxenpara teria irobetsixaigero? ²⁴ Ainyorixa janta 50 teria irobetsixaigero teria ontyapaete ¿matsi aryo pintentagantaigaxenpara ineniegi aixiro? ¿Matsi jara pabisaaxoigiri mayaniri? ²⁵ Jaroxa otyapaeti pinxanyoteroa maixa pogamagaigaxeria teria irobetsixaige teria ontyapaete pintentagantaigaxenpara betsixaigiroria xanyomataxa aryonirixatyo ixanyoigaxa ineniegi aixiro yobetsixaigaxeroa. Jara pixanyotiro maixa. Binenitari xantanxitsyameria inpogini ontsónxataenpara xipatsi tyara inxantaigaxenxani

mayaniro. ¿Matsi jara intagani potsimanxaigi betsixaiganxitsyaria teria ontyapaete?

²⁶ Ixanti Tasorentsi:

—Irobentia maixa noneaigaxeririxa 50 teria irobetsixaige teria ontyapaete aryo pinxante nabisaaxoigaxerityo mayaniro Soromaxuniria.

²⁷ Xantanxitsya Jaberan ixantutaarityo:

—Atsi jara potsimanxana nonxantaxenpia maixa, binenitari Tasorentsi, naneni nanti matsigenxa. ²⁸ Xantanxitsya aryorixa intaganibani irinae 5 isatyogaxenpara 50, ¿matsi aryo pinpogereaigaxeri mayaniro pineaxea tesano isatyogenpa 50?

Ixanti ineni:

—Aryorixa noneaxe 45 teria irobetsixaigero teria ontyapaete jaratyo nopogereaigiri mayaniro.

²⁹ Ixantutaatyó aixiro Jaberan:

—Jantari ontirixa intagani irinaxe 40, ¿tyara pinxantaigaxeri?

Ixanti Tasorentsi:

—Jaratyo nopogereaigiri.

³⁰ Xantanxitsya Jaberan aryonpatyo ixantanaxeriri:

—Atsi jara potsimanxana nonxantaenpia aixiro. Jantari intaganirixa pineaxe 30, ¿tyara pinxantaigaxeri?

Ixantutaarityo aixiro Tasorentsi:

—Intaganityo noneabetaxenpa 30 nabisaaxoigaxerityo mayaniro.

³¹ Aryonpatyo ixantanaxeri Jaberan:

—Notinxami, atsi jara potsimanxana pineaxenatari xanyomataxa tenirixatyó nonpinxenpi, xantanxitsya onti noxogaxe nonxantaxenpia, jantari intaganirixa pineaxe 20 teria irobetsixaigero teria ontyapaete, ¿tyara pinxantaigaxeri?

Ixanti Tasorentsi:

—Intaganityo irinabetaxenpa 20 jaratyo nopogereaigiri mayaniro.

³² Ixantutaaty aixo Jaberan:

—Notinxami, atsi jara potsimanxana, xantanxitsya panibati nonxantaxenpi inpo jara noberaimatainpi aixo. Jantari intaganirixa pineaxe 10, ¿tyara pinxantaigaxeri?

Ixantiri Tasorentsi:

—Intaganityo irinaigabetaxenpa 10 jaratyo nopogereaigiri.

³³ Inpo yagatanaxea Tasorentsi iniaxteria Jaberan iatanai. Aryo ixanyotaxa Jaberan ineni ipiganaa ibanxoxu.

Ipgereaigaxeria Tasorentsi Soromaxuniria intiri Jomoraxuniria

19 ¹ Inpogini paenityara ontsitenitanaxe yoboxaigapaaxa isaanxariite Tasorentsi Soromaxu. Yogunteigapaaxeri Jirote yosabinxaxe sotsimoroxu otantatsaitaxotara otsirotanxutia panxotsi, ariotari xara omirinxaxa yapatoitaigaxari magaiseniro basigaigatsyaria xara. Inpo ineni yogunteigabaxeria ixenaigapaaxea ixabiritanaxa yotigeretotasitabaxari yogibosetanaxaty xipatsixu iniaigabaxeria ²ixanti:

—¿Aryo poboxaigaxe? Atsi poboxaigaxea nobanxoxu pinxibabonxitiigapaaxenpara pimagimoiganaxenara inpo onxutamani aryo piaigamanae.

Xantanxitsya ineniegixantaigi:

—Jara noboxaigi, onti nomagaigaxe xogapage onanpinapoxixu abotsi.

³ Xantanxitsya aryonpatyo ixantaiganaxeriri osi yagabeaiganaxeriri iaigaxe ibanxoxu. Inpo yoboxaigapaaxara yoboxitagantaigaxeneri

isexaegi, aixiro yobetsixaxagantaigaxeneri pan teria onxonogenpa opoegantaria. Ineniegi isexabageigaxa.

⁴⁻⁵ Inpo tetyara irimagaige yoboxaigapaaxe mayaniro surariegi Soromaxuniria yonxuataxoigapaaxari ibanxoxu ixaemaxoigapaaxeria:

—¿Tsinityoa maixa yogaegi boxaiganxitsyaria xara? Atsi sotogaigerinityo nonpomatsanaigaxeria.

Magaisenirotyo yoboxaigaxe imaiganaxatyo ityaenxasanoria timagaigananxitsya itentagaiganaxaria pairoria yabisaigaxe ipisaribageiganaia.

⁶ Xantanxitsya yogari Jirote yosotoganaxe iriniaigaxeria. Yasitanotanaxerotyo xara sitaxomentontsi ⁷ inpo ixantaigiri:

—Notobaireegi, atsi jara pixanyoigiro maixa. ⁸ Naneni ainyo piteni nosinto tetyaenxa oneimateri surari. Maixa oneni nosotogaigaxenpi tyapae oneniri pinpomatsaigaxe, xantanxitsya yogaegiri boxaiganxitsyaria jara tyara pixantumaigiri, narotari xaemaigaxeri irimagimoigaxenara.

⁹ Xantanxitsya ineniegi ixantaigiri:

—¡Neabaxenityo xara! Matsi tsininpatyoa xaemaxenpi otyara poboxaxea jaxa pinxonoigaxenara tyapae pinxanomajaigaxenara. ¡Irobentia maixa bironpa nonpomatsaigaxe pairotyo nogagaigaxenpi!

Isigateigamatanaxarityo inxatsaigaxerimea intinxarajaigaxeromea sitaxomentontsi, ¹⁰ xantanxitsya yogaegiri boxaiganxitsyaria yasireaigutarotyo inosixaigairia Jirote asatyo yasitananoigairo. ¹¹ Inpo yotasonxaxoigaxeri mayaniro naiganxitsyaria xara sotsi oga ixenaigaxe tenige irogunteigae. Mayanirosanotyo ixanyoigaxeri maixa, jerotyo ixogaxogaigabetaxaro sitaxomentontsi tea ineigaero niganxi iperaiganaxa.

¹² Inpo yogari boxaiganxitsyaria ixantaigiri Jirote:

—¿Ainyo pasini pitimaigia jaxa? Maixa gaiganaxeri pitomiegi, pisintoegi intiri pitineriegi ontiri aixiro mayatiro pasintagetaxaria

magetanaxero parixoti samani, ¹³ nonpogereaigaxeritari mayaniro naiganxitsyaria jaxa, jataxetari iperaiganaxari Tasorentsi yobetsixagisebageigaxea teria ontyapaete jerotyo yomitiganxantaigaxenaria nonpogereaigaxeria.

¹⁴ Inpo yogari Jirote iataxe ixamosoigaxeria iritineriegi, ineniegitari sariaigaxaro irisintoegi inxoriigaxeroa inpo ixantaigiri:

—¡Piaige pisigaiganaxea parixoti, inpogereaigaxeritari Tasorentsi mayaniro naiganxitsyaria jaxa!

Xantanxitsya ineniegi tea inxematsaigeri, ineaigiri aryori iniabagetaxe xogapage. ¹⁵ Inpo yogaegiri isaanxariite Tasorentsi ineaigabaxea paenitya onxutamanitanaxe ixantaigiri Jirote:

—¡Tsatimatanaxenitoyo! Ganaxero pixoritiria ontiri pisintoegi pisigaiganaxea tyapae janiri notentagantaiginpiri mayaniro nontsimanxaigaxeria nonpogereaigaxeria.

¹⁶ Xantanxitsya ineaigaxeria tea intsatimate ixatsaigamatanaxeritoyo isigaxagaiganaxaria, itsarogaxagaigaxaritari Tasorentsi. Itentaiganaxaro aixiro ixoritiria ontiri irisintoegi isigaxagaiganaxaro parixoti janiri oxamaigi. ¹⁷ Inpo yagaiganaxeroa jantaxona janta ixantaigiri:

—¡Maixa plate siganaxe pabisaaxotaeniri! Jara pisyonxapanaata. Jara tatoita pipirinibentumati jaxa opanpataxea. Piabagetaxe janta otonxoaraxu janiri pixami.

¹⁸ Xantanxitsya ineni ixantaigiri:

—Atsi jara pomitiganxana otonxoaraxu. ¹⁹ Bineniegi pixabintsabageigaxena xara pabisaaxoigaxenara, xantanxitsya maixa tea nonxoge noataxea otonxoaraxu ontiroxa nonxamaxe tatarixa gaxename janta. ²⁰ Atsi guntete. Jantari janta tsyoeni aityo otsirotanxutia panxotsi tea ontobaige. Aryo noxogaxe nosiganaxea janta iroro nabentanaxenpa tyapae janiri noxami, pineaigaxerotari maixa tesano ontobaige panxotsi.

²¹ Inpo ineni ixantaigiri:

—Atsi nani piatetyo, noxemaxenpitari pixantaxenara. Maixa jara nomatiro irorori, ²² xantanxitsya platepagenityo tsitsyari poboxenpa. Jantari jatatainarixa poboxa jara nagabei nonpogereaigaxeria mayaniro.

Osi opaitantaxaria oga otsirotanxutia panxotsi Soare.

²³ Inpo oxutama-nitanaxea yoboxaxa Jirote Soarexu. ²⁴ Yogari Tasorentsi yobarigaxero tsitsi oxonogaxaro asopuripane otagaxeroa Soroma ontiri Jomora.

²⁵ Ipogereasanoigaxaty mayaniro basigaigatsyaria xara, aixiro otagaxero mayatirosanoty siboxagetanxitsyaria.

²⁶ Ogari ixoritiria oxenabetanaxari inpo osyonxapanaata onebentaxotapanaateroa oxagetanaxeria osi opeganaxa tibi. Aryo opirinigotitaxe xara.

²⁷ Inpo oxutamanitanaia yogari Jaberan iataati janta iniaxteria Tasorentsi tsyapi.

²⁸ Isyonxabetanaxa yoguntetutaro oxatsiasematanaxetyo xara tsitsienxa xanyomataxatyopoamatagania omarane tsamairentsi. Onti oxatsiaenxasetaxe

Soromaxu ontiri Jomoraxu otsotenxasanotaxerotyo xara. Omataxero aixiro mayatiro opanpataxea.²⁹ Aryo oxanyotaxa maixa ipogereaigaxeria Tasorentsi mayaniro basigaiganxitsyaria xara yobasigabetaxara Jirote, xantanxitsya yabisaaxotaxeri ineni, ixenxiiaxotaxaritari Jaberan.

Yobogaxea Bisaxo

21 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixenxiiairo Sara ixenaxagaxero ixantaxeria ² osi oxaramonxitanaxe yasintaxagaxaroa Jaberan. Ineni jataxe ipisaribagetanae. Yogari itomi onti yobogaxea aganaxara ixantaxeriria Tasorentsi intimaxea. ³ Inpo ineni ipaitaxeri Bisaxo. ⁴ Jantari aganaxara 8 xutagiteri isegaraatsaitaxero isibumesina ixenaxagaxero ixantaxeriria Tasorentsi. ⁵ Ineni onti isiryagaxotaxa 100 siriyagarini yobogaxea Bisaxo.

⁶ Inpo oxenxiianaxa Sara oxanti: “Yogixaaxena Tasorentsi yogisineaxenara ipaxenara notomi osi mayaniro xemaxoigaxenameria notomintaxara irisineigaxenpa ineniegí aixiro intentagaigaxenara. ⁷ Jantari otyara mayaniro yogataigabetaxena jaratyó notomintumata, xantanxitsya maixa ipisaribetanaara Jaberan yasintaxagaxenatyó, inenitari xantanxitsya Tasorentsi”.

Jagare intiri Isemaero yomitiganxaigunxania parixoti

⁸ Yogari Bisaxo imaranetanaxe inpo yasirianaxa. Jantari yasirianaxara yogari Jaberan yobetsixaxeneri ibiesetate. ⁹ Xantanxitsya ogari Sara oguntetaxeria otomi Jagare ixantanataxeria ¹⁰ oataxe oxamantaxeria Jaberan oxantiri: “¡Mitiganxero parixoti oga anperane ontentanaxeria otomi! Jaratyó itentásitumatari notomi Bisaxo irasintaigaxenparoa mayatiro irasintagetaxenparia pinxamanaea inpogini”.

¹¹ Yogari Jaberan yasinonxaaxotanaxari xara, iritari sintari itomi. ¹² Xantanxitsya Tasorentsi ixantiri: “Jara pasinonxaaxotari pitomi

ontiri ponperane. Pinxematsataxeroty Sara pomitiganxaigaxeroty parixoti, iritari pitomi Bisaxo gonteireigaxerime mayaniro inxantaigaxenxaniria intiegi irogonteireegi Jaberan.¹³ Yogari otomi ponperane aryo nonxanyotagaxeri ineni nogitobaigabageigaxeria irogonteireegi, intitari pitomi”.

¹⁴ Inpo oxutamanitanaxea mapunatya yogari Jaberan yomitiganxaxero. Ipabaxeroa pan ontiri nia ipiaatabaxenero xaberataxixu inpo ixiagabaxero. Ipabairo aixiro otomi. Oneni oataxe anuintebagetaxea osarigagitetapaaxea Beresebaxu, tea ogate tyaxa oataxe.^a ¹⁵ Inpo otsoatanaxara oniate oxanaxeri otomi otapinaxu intsyasinpo ¹⁶ oataxe osabinxaxea janta parixoti, teanixa onxoge oguntetabaxeria inxamaxea. Inpo oataxea osabinxaxea janta, ineni iraganaxa, ¹⁷ xantanxitsya Tasorentsi ixemaxerityo inpo inianaxe isaanxarite xurayo ixantiro iriniro: “Jagaare, ¿tata ginpi? Maixa jara pitsarogi, yogari Tasorentsi ixemaxeritari pitomi iragaxara. ¹⁸ Piate pogitinajaeria paganaeria, noxantaxetari nogitobaigabageigaxeri irogonteireegi inpogini”.

¹⁹ Inpo Tasorentsi ioxotagaxero nia. Osyonxabetanaxa oguntetiro omonxiataxe maajani nia, osiganaxa opiaataxero ogaberataxiteu amanaxea ogitaxeria otomi. ²⁰⁻²¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixabintsaabagetaxeri osi ixoraxonatanaxe. Inpo xantaxa yobasigaxara xara osarigagitetapaaxea opaita Pajaran, yogatabagetityo imatsagabagetara. Inpogini ogari iriniro agaxeneri tsinane Jepitoxuniria ixoritaxeroa.

Jaberan iritagaxenerimea Tasorentsi itomi

22 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixogaxe ineaxeria Jaberan arisanorixara opaitaxa ixematsataxeria. Ixaemaxotaxeri ixantiri:

^a 21.14 Xaberataxixu ‘en un cuero de cabra’.

—Jabera.

Ixanti ineni:

—¿Tyari pixanti?

² Ixantiri:

—Ganaxeri pitomi paniroria potasanotaria pamanaxeria Moriaxu pintagaxenaria janta otonxoaraxu nonxantaxenpiria.

³ Inpo oxutamanitanaxea mapunatya yogari Jabera itinaanaxa ipasimititsatanaxeri iasinote ipatyareagetanaxe tsitsi intaganta-xenpariria iatanaxe janta ixantaxeria Tasorentsi iriataxea. Itentanaxari itomi intiri aixiro piteni ironperaneegi. ⁴ Inpo aganaxara mabati xutagiteri yoguntetaxotapaaxaro otonxoara onabagetaxe samani. ⁵ Inpo ixantaigiri ironperaneegi:

—Aryo pogiaigabaena jaxa. Aryo noganaeri aixiro asino. Naneni nontentanaxeri notomi noaigaxea janta noniaigaxiteria Tasorentsi inpo nonpigaigae.

⁶ Inpo yaganaxero tsitsi ixiaxaganaxeri Bisaxo. Yaganaxero aixiro yobetseigantaria ontiri samenxiri tsitsi iaiganaxe. ⁷ Inpo osamanitanaxea yogari Bisaxo ixantiri Jabera:

—¡Apaxarii!

Ixantiri:

—¿Tyari pixanti?

Ixanti ineni:

—Atsi guntete. Maixa aityo tsitsi ontiri samenxiri, xantanxitsya ¿tsinityoa piratsi maixa pintagaxeneriria Tasorentsi?

⁸ Ixantiri:

—Irinpatyo Tasorentsi inpaigaxaeroxa.

Aryonpa iaiganaxeri. ⁹ Inpo yoboxaigapaaxara janta ixantaxeriria
 Tasorentsi yobetsixapaaxero intagantaxeneriria, aixiro yogisaxero
 tsitsi. Inpo yogusotaxeri Bisaxo yogaxeria jenoxu tsitsixu,
¹⁰ xantanxitsya irotyo inosixanaxeroa yobetseigantaria
 imoxoroaxerimea ¹¹ xatsixetyo ixemutarityo xurayoxu isaanxariite
 Tasorentsi ixaemaxotaxeria ixantaxeria:

—¡Jaberan! ¡Jaberan!

Ixanti ineni:

—¿Tyari pixanti?

¹² Ixantiri:

—Aryone pitomi. Maixa nogataxe arisano opaitaxa pixematsatasanotaxeria Tasorentsi, teanixa pintsaneapitsatenpari pitomi, panirotyo inabetaxa ineni.

¹³ Inpogini isyonxabetanaxa Jaberan yoguntetutarityo obisya satetaxa intsyasinpoxu yasatetantaxaro itsei. Iataxe yagaxitiria itagaxeneria Tasorentsi ipugaxagaxeria itomi. ¹⁴ Inpo osi ipaitaxero oga otonxoara: “Tasorentsi ipimanti oxogaxotunxaniria”. Jerotyo oxantantaganiria: “Jantari otonxoaraxu yogari Tasorentsi ipimanti oxogaxotunxaniria”.

¹⁵ Inpo yogari isaanxariite Tasorentsi ixaemaxotutaarityo aixiro ¹⁶ ixantiri:

—Ixantaxe Tasorentsi: ‘Maixa pixematsataxenatari tea pintsaneapitsatenari pitomi paniroria maixa nonxantaxenpi ¹⁷ arisanotyo nonxabintsasaanobagetaxenpi nogitobaigabageigaxerityo pogonteireegi inxanyobageiganaxenparityo inpoxiro ontiri aixiro inpanexi otsapiaxutiria aryonatoane nia. Aixiro nagabeaxagaigaxeri omirinxara iragabeaigaxeri tsinirixa tsimanxaigaxenparime. ¹⁸ Maixa pixematsataxenatari bineni, intimaxe pogonteire xabintsajaigaxerimeria mayaniro matsigenxaegi’.

¹⁹ Inpogini ipiganaa Jaberan inaigaxea ironperaneegi. Inpo iaiganai Beresebaxu aryo xara yobasigapaaxa.

Oxamaxe Sara

23

¹ Ogari Sara osiryagaxotaxa 127 siryagarini aryo oxamanai.

² Onti oxamaxe janta Xiriatarebaxu Jeberonxu. Ogari Jeberon onti onaxe Xanaanxu. Yogari Jaberan yasinonxaaxobagetanaxarotyo xara iragatsixataxaro ixaemababagetaxe.

¹⁹ Inpo yogairo inperitanaxixu Maxaperaxutiria. Ogari Maxapera onti onaxe Mamerexu oataxara yosotogia syabogaenxari. Ogari Mamere onti oxantagani aixiro Jeberon, onti onaxe Xanaanxu. ²⁰ Osi yasintaxaro Jaberan oga xipatsi onantaxaria inperitanaxi ipaigaxeriria ititaegi inxitatantaenparoa.

Jaberan ixogaxeneria ixoritiria Bisaxo

24 ¹ Yogari Jaberan jataxe ipisaribagetanai. Ixantaxanityo ixabintsaasanobagetaxeri Tasorentsi. ² Inpogini ixaemaxeri inampina negintebagetiniriria mayatiro. Ineni igantaga yanti-mobagetiria yabisaigaxeri itobaire. Inpo ixantiri:

—Tsyontena notapiporixu ³ tyapaeniri nogataxea arisano pinxenaxagaxero nonxantaxenpiria maixa, pogataxetari ineaxenpi Tasorentsi betsixiroria inxite ontiri xipatsi. Jarixa pichenaxagirotsimanxaxenpityo. Onti nonxantaxenpi tea nonxoge inxoritaxea notomi tsinane Xanaanxuniria noxonoitaxaria. ⁴ Onti noxogaxe piataxea nobasigabetara pinxogaxiteneria notimia oneni inxoritaxe.

⁵ Ixantiri:

—Jantari jarixa oxogi oboxea ¿tyara nonxantaxenpa? ¿Aryo nontentanaxeri pitomi janta?

⁶ Ixantiri ineni:

—¿Jaratyo pitentari! ⁷ Yogari Tasorentsi timatsyaria xurayo ixantaxenatari pairani: ‘Maixa janxi pobasigaa jaxa pigipatsitexu, onti pioxaiganaxeri pitobaireegi piataxea parixoti pasinixu xipatsi nonxantaxenpiria, irotari nonpaigaxeriria pogonteireegi irasintaigaxenparoa’. Maixa ineni iromitiganxaxetyo isaanxariite iriibatanaxea tyapae paguteneriniri ixoritiria notomi. ⁸ Jantari jarixa oxogi oboxea jaratyo bineni xanyotatsya, jara tsini xantinpi. Xantanxitsya yogari notomi jaratyo pitentumatari janta.

⁹ Inpo osi itsyontaxeri itapinaporixu ixantaxeria arisanotyoinxenaxagaxero ixantaxeriria. ¹⁰ Inpo iataxe onagetaxea iaraxipage

Jabera ixogagetanaxea pairoria abisagetaxe otyapaetasanogetaxea iramagetanaxeneroa. Yaganaxe 10 igameyote iatanaxe Mesopotamiaxu otsirotanxutia panxotsi yobasigabetara Naxori.^a ¹¹ Inpogini yoboxapaaxa otsyoenitapaaxea jataxe omapunagitetanae. Oxanyotanaara maixa aryo oatapiniigi tsinaneegi agajaigia nia otsienxatia. Aryo xara yapesigopireaxagaigapaaxari igameyote ¹² yosabinxanaxe iniaxeria Tasorentsi ixanti: “Notinxami Tasorentsi, binenitari ixematsati peratanaria Jabera, maixa noxogaxe pinxabintsaaxenara naneni, aixiro pinxabintsaaxeria ineni. ¹³ Aryo nosabinxapaaxe jaxa otsienxaatia nogiaxa oboxaigaxea tsinaneegi onxiaxoigea nia. ¹⁴ Tsitsyata bineni pomitiganxaxe pixogaxeria naguteneria Bisaxo. Jantari oboxaigaxerixa tsinaneegi xiaxoigatsyameria nia, naneni nonxantaxe paniro: ‘Atsi guitaxotero piniate nobiixaxenpara’. Onxantaxenarixa: ‘Atsi nani jero oxa, biixenpa bineni inpo nonpaigaxeri aixiro pigameyote irobiixai-gaxenpara’, iroro nogatantaxenpa oneni pixogaxagaxeria Bisaxo. Aixiro nogataxe arisano pixabintsaabagatexeri peratanaria”.

¹⁵ Inpo tetyaenxara iragatumate iriniaxeria Tasorentsi yoguntetiro oxenapaaxe Bexexa onatapaaxero agaatanaria nia. Oneni onti irisinto Betoeri otomi Mirixa. Yogari iriri inti Naxori irirenti Jabera. ¹⁶ Ogari Bexexa osinxorerebagetea xara. Tetya ineimatero surari. Oxenapaaxe oxitaatanaxe jataxe opigabetanaa. ¹⁷ Ineni isigamatanaxatyoxenabaxeroa ixantiro:

—Atsi pena piniate nobiixaxenpara.

¹⁸ Oxantiri:

—Jero oxa, biixenpa.

Oguitaxotaxero airixaxotaxeneri yobiixaxara. ¹⁹ Inpo yagatanaxea yobiixaxara oxantiri:

^a 24.10 Igameyote ‘sus camellos’

—Nonxitajaigaxeria aixiro pigameyote irobiixaigaxenpara inxemaiganaxenpara.

²⁰ Osapanutiro oniate otenixu yobiixantaigaria piratsipage osiganaxa oxitaatapinitaxea pasini osaigaxeneria yobiixaigaxara mayaniró xameyo. ²¹ Ineni yoguntetaxero tea tya inxantumatero, ixogaxetari irogatasanotaxea iroxari ixogaxagaxeri Tasorentsi Bisaxo. ²² Inpo yagataiganaxea xameyo yobiixaigaxara inosixaxeri aniyo yobetsixantunxaniria xori ixorixitaxeneroa otyonaxu. Onti itenataxe 6 geramo. Ipaxero aixiro piteti maretsi yobetsixantunxaniria xori otenataxe 100 geramo.^a ²³ Ixantiro:

—Atsi xamantena tsini sintinpi, aixiro pinxamantaxenara tyapaerixara nomagaxea pibanxoxu nontentaigaxenparia yogaegi notsipaigaxaria.

²⁴ Oxantiri:

—Inti sintana Betoeri otomi Mirixa. Yogari iriri inti Naxori. ²⁵ Tyapaeni poboxaxea pimagaxea nobanxoxu. Aixiro aityo irinoriantaigaxenparia xameyo, aixiro irisexataigaxenparia.

²⁶ Ogatyo ixenaxe yotigeretotasitanaxari Tasorentsi ²⁷ ixanti: “¡Pairo ityapaebageti Tasorentsi ixematsatiria peratanaria Jaberan! Tea imagisanteri onti ixabintsaabagetaxeri itentaxena jaxa yobasigara itimaigia naguteneria itomi inxoritaxeria”.

²⁸ Inpo oneni osigabagetanaa oataia obanxoxu oxamantagetapairoa iniro. ²⁹ Ainyo obiaririte ipaita Jiraban. Ineni isiganaxa janta otsienxaatia nia inxamosotaxeria.

³⁰⁻⁴⁹ *Inpo itentanaxari panxotsixu. Ineni ixamantaigaxeri tsini mitiganxaxeri, aixiro tata yomitiganxabitaxeri. Ixamantaigaxeri aixiro tyara oxantaxa yoboxapaaxara otsienxaatia nia ineapaaxeroa Bexexa.*

⁵⁰ Inpogini yogari Jiraban intiri Betoeri ixantaigiri:

^a 24.22 Geramo ‘gramos’.

—Naneniégi tyanpa nonxantaige, intitari xoganxitsya Tasorentsi onxanyotaxenpara maixa. ⁵¹ Maixari maixa jero oga Bexexa. Tyapaetaxe paganaxeroa pintentanaxenparoa piataea pinpaxeria itomi mitiganxaxenpiria inxoritaxeroni, aryotari ixogaxeri Tasorentsi onxanyotaxenpara maixa.

^{61b} Ineni yaganaxero itentanaxaro.

⁶⁶ Inpo yoboxaia ixamantagetapaaxeri Bisaxo mayatiro. ⁶⁷ Yogari Bisaxo itentanaxaro Bexexa obanxoxu iriniro ixoritaxeroa. Yotasanotaxarotyo xara osi imagisantanaïro iriniro oxamaxea.

Ixamaxea Jaberan

25 ⁷⁻⁸ Inpogini isyabinxasanobagetanaia Jaberan isiryaga-xotanaxara 175 siryagarini aryo ixamanai. ^{9a} Inpo yamaiganairi Bisaxo intiri Isemaero yogaigaatiria inperitanaxixu Maxaperaxutiria. ¹⁰ Irotari ipunabentaxeria Jaberan inebiigaxeria ititaegi irogaeroa Sara. Aryo xara yogaagani ineni itentagantaagania ixoritiria. ^{11a} Antari ixamanaia yogari Tasorentsi osi ixabintsaabagetanaxeri Bisaxo.

Yobogaigaxea Jaxobo intiri Jesao

²¹ Inpogini ogari Bexexa tea ontomintenpa. Yogari Bisaxo iniaxeri Tasorentsi iniabentaxeroa ixantaxeria ixogaxea ontomintaxenpara. Ineni ixemaxeri osi oxaratonxatanaxe. ²² Inpo oxemaxeri yotsimanxabaxagaigaxara tsonpogi omotiaxu, ontitari yapitetaxa. Oxenxiianaxe oxanti: “Tyaxa, natsipereabagetaxetyo xara. Aryome nonxamaxeme”. Inpo oniaxeri Tasorentsi oxantaxeria: “¿Tyaxa oxantaxa ixanyoigaxara maixa?”

²³ Ineni ixantiro:

“Jantari tsonpogi pimotiaxu ainyo piteni pitomi.

Inpogini piteniro ineniegintimaigaxe tobaeni irogonteireegi inpo irotsimanxabaxagaigaxenpa, jerotyo yotsimanxabaxagantaigaxaria maixa tetyara irobogaige.

Paniri ineni irabisaxeri irapitene.

Yogari xaraxutanaxitsyaria ironperataxenpari itsitixi”.

²⁴ Inpo aganaxara obogantaxenparia obogaxe piteni inaigaxe. ²⁵ Yogari ixetyoria boganaxitsya inpitibageteaty xara xiraapitimataxe ibiti ipaita Jesao. ²⁶ Inpo yobogapaaxe irirenti yairixaxero itsonagitya irapitene ipaitaxa Jaxobo. Yogari Bisaxo onti isiryagaxotaxa 60 siryagarini yobogaigaxea itomiegi.

Jaxobo ipugaxeria irirenti

²⁷ Inpo ixoraxonaiganaxea Jesao intiri Jaxobo itimagaiganaxe. Yogari Jesao onti ipirinibenti imatsagabagetara ixobintsabagetityo xara. Yogari Jaxobo tea inxanyotenpari ineni, onti isinebenta irinaxea panxotsixu irantabagetaxea xara isentagetaxeria ipirapage. ²⁸ Yogari Bisaxo paio yotasanotaxari Jesao, ineaxeritari ixobintsaabagetiria, xantanxitsya ogari Bexexa inti otasanotaxa Jaxobo.

²⁹ Inpogini yoboxibagetaxea Jaxobo isexa, yogari Jesao yoboxapaaxe ixenabagetia isigopibagetaxetari ixantiri:

³⁰ —Igee, pinpaxena majani oga xiraapatsatanxitsyaria poboxitaxeria, paenityatari aganaxena notasegane.

(Irotari ixantantaganiria Jerome.)^a

³¹ Ixanti Jaxobo:

—Atsi nani nonpaxenpi, xantanxitsya oxetyo pinxantaxena nonpugaenpia xanyomataxa nanenitya tsitixitanxitsya.

³² Ixanti Jesao:

—¡Atsi nani! Notsitixibetaxaty xantanxitsya xanyotari maixa paenitya agabagetanaxena notasegane, ¿matsi aryo abisaaxotaxena notsitixitaxea? ¡Jaratyo!

³³ Inpo ixantiri:

—Atsi niagantsitea, ineaxenpitari Tasorentsi, jarixa pixenaxagirotrotsimanxaxenpityo.

Osi ixantaxeri:

—Ineaxena Tasorentsi nonxantaxenpia maixa. Jarixa noxenaxagirotrotsimanxaxenaty. Maixa bineni pugaename xanyomataxa binenixa tsitixitanxitsya.

^a 25.30 Jerome ‘Edom’: jantari jebereoxu onti onxantaxea “xirajari”.

³⁴ Inpo yogari Jaxobo ipaxeri pan ontiri sogutyoxi yoboxitaxeria inxaara. Inpo yagatanaxea isexataxara ixabiritanaxa iatai. Aryo ixanyotaxero maixa yaparagetaxeroa mayatiro irasintagetaxenparimea impogini, aixiro tea inxenxiimatero ixantaxeriria Tasorentsi pairani Jaberan inxabintsaabageigaxeria irogonteireegi.

Iataxea Bisaaxo Jeraraxu

26 ¹ Inpo otsonxatanaxara turigoxi tea ontimumatae isexataigaenparia basigaigatsyaria xara onti oxanyobetaxaro pairani itimabetara Jaberan. Inpo yogari Bisaaxo iataxe Jeraraxu yobasigara Abimerexe igobeenxariegi pirisiteoegi. ² Inpogini ixoneatimotaxeri isaanxarite Tasorentsi ixantiri: “Jara piati Jepitoxu onti pobasigaxenpa tyaxa xara nonxantaxenpi pobasigaxenpara. ³ Maixa basigenpata jaxa. Naneni nonxantaxani nontentaxenpi nonxabintsaabagetaxenpia, nonpaigaxenpirotari oxa xipatsi pasintaigaxenparoa bineni intiegiri pogonteireiganaxeria nonxenaxagaxeroa mayatiro noxantaxeriria pairani tomintanaxenpiria Jaberan. ⁴ Nogitobaigabageigaxeri pogonteireegi inpogini intobaigabageiganaxe inxanyobageiganaxenpari inpoxiro nonpaigaxeria oxa xipatsi, aixiro nonxabintsaabageigaxeri mayanimo matsigenxaegi tsinirixa xabintsajaigaxerime pogonteireegi, ⁵ ixematsatanotaxenatari Jaberan ixenaxagasanotaxeroa mayatiro noxantaxeriria ontiri nogatagetaxeriria”.

Bisaxo iniabentaxeria Jaxobo

27 ¹ Yogari Bisaxo jataxe isyabinxanae, teanixa iroguntetae. Inpogini ixaemaxeri Jesao ixantiri:

—¡Tsyaxarixa!

Ixanti:

—Apaxari, ¿tya pixanti?

² Ixantiri:

—Maixa jataxe nosyabinxanae paenitaryoxa nonxamanae.³ Irotari noxogantaxaria maixa nonxantaxenpia paganaxea pitsyaxopite piataxea pinxenabagetutea.⁴ Inpo pagutea poboxitaxenara tsienxarisanoria nogabintsatasanotaria naneni pamaxenara nosexataxenpara, osi noniabentaxenpi inxabintsaasanotaxenpia Tasorentsi.

⁵ Xantanxitsya Bexexa oxemaxerityo ixantaxeria, jerotyo oneni oneabaxeria iatanaxea Jesao inxenabageteneria iriri⁶ oxantiri Jaxobo:

—Atsi guntete, notomi. Noxemaxeri sintinpiria iniaxteria pirenti inxaara ixantaxeria:⁷ ‘Noxogaxe piataxea pinxenabagetutea. Inpo pagutea poboxitaxenara tsienxarisanoria nogabintsatasanotaria naneni pamaxenara nosexataxenpara, osi noniabentaxenpi inxabintsaasanotaxenpia Tasorentsi’.⁸ Maixa noxogaxe pinxematsatasanotaxenara nonxantaxenpia.⁹ Piate gute piteni tsiripexiniria xabera xeitasanotaxitsyaria noboxitaxeneria yogabintsatasanotaria.^{a 10} Bineni manaxenerime isexataxenpara tyapae iriniabentaxenpiniri inxabintsaasanotaxenpia Tasorentsi.

¹¹ Xantanxitsya ineni ixanti:

—Yogari ige aityotari tobai ibiti, naneni tea ontimenixa.

¹² Intagaroa intsyontenara irogataxena ineiri aryori nopomatsanataxeri osi jara iniabentana ontiroxa irotsimanxaxagantaxena.

¹³ Oneni oxantiri:

—Naronpa naneni irotsimanxaxagantaxe, narotari xantaxenpi. Maixa pinxematsataxenara paguteria xabera noxantaxenpiria.

¹⁴ Jerotyo ineni iataxe yagaxitiniro oboxitaxeneria Bisaxo tsienxasanoria yogabintsatasanotaria.¹⁵ Inpo agaxitiniri isapiro Jesao tyapaerisanoria nanxitsyaria xara panxotsixu osapitaxeria Jaxobo.

¹⁶ Inpo agaxero itaxi xabera asaragaxeria osabobaxogetaxeri,

^a 27.9 xabera ‘cabra’

opasitaxeri aixiro isigitixu tyapae janiri yogatiri iriri. ¹⁷ Opaxotabaxeri oboxitaxeria ontiri aixiro pan obetsixaxeria.

¹⁸ Ineni ixianaxe inaxea iriri ixantapaaxeri:

—Apaxarii, ¿ainyobi?

Ineni ixantiri:

—Nejee, ainyona. ¿Tsinityoa bineni? ¿Bineni Jaxobo?

Ixanti:

¹⁹ —Tea. Nanti Jesao naxetyoria pogixoneataxe. Mataxa noxenaxagaxero pixantaxenaria. Maixa atsi tinaanaxe pisexataxenpara nagaxitinpiria tyapae piniabentaxenaniri.

²⁰ Inpo ineni ixantiri:

—¿Matsi sintsi pagaxiti?

Ixanti Jaxobo:

—Yamutaxenatyo Tasorentsi pixematsatiria, irityo paxenari.

²¹ Osi ixantaxeri:

—Atsi taajina jaxa nontsyontaxenpia noneaxenpia arisanorixara bintia Jesao.

²² Ineni iataxe itsyontaxeria. Inpo ixanti:

—Jantari piniaxea onti pisigaxeri iniia Jaxobo, xantanxitsya jantari maixa nontsyontaxenpia paxoxu bintia Jesao.

²³ Osi tea irogate, ineaxeritari iraxoxu pitimataxe isigasanotairi Jesao. Xantanxitsya paenityara iriniabentaxeri ²⁴ ixantutaarityo aixiro:

—¿Arisanotyo bineni Jesao?

Ineni ixantiri:

—Neeje, naneni.

²⁵ Osi ixantaxeri:

—Irobentia maixa xitenanityo nosexataxenpara pagaxitanaria osi noniabentaxenpi.

Yogari Jaxobo igitaxeri isexataxara inpo ipaxeri aixiro bino. Ineni isexabagetaxa, aixiro yobiixaxa, inpo ixantiri:

²⁶—Atsi taajina axa paseritaxenara.

²⁷ Ineni yainyonitanaxari yaseritaxeria. Yogari Bisaxo ixemaenxatabairo isapiro onti irasi Jesao osi iniabentaxeri ixantaxea:

“Maixa noxemaenxataxero onti isapiro notomi Jesao,
noxemabairotari oenxagia xipatsi tyapaetasanotaxitsyaria
yobarigiroa Tasorentsi inxani osiboxantagetaria.

²⁸ Inxabintsaabagetaxenpityo Tasorentsi irobarigaxeroa inxani
tyapae osiboxagagetanaxeniri pinxitagigetaxeria
ontimasanotaxeniri turigoxi ontiri bino.

²⁹ Intobaigabagetaxea ponperaneegi.

Intigeretotasiigaxenpityo tobaeni matsigenxaegi
inpinxatsaigaxenpia.

Bineni peganxitsyame igobeenxariegi pientiegi, ineniegi
intigeretotasiigaxenpityo inxematsaigaxenpia.

Tsinirixa tsimanxaigaxenpime irotsimanxaigaxenxanityo ineniegi
aixiro.

Yogari xabintsajaigaxenpimeria inxabintsaabageigaxenxanityo
ineniegi”.

³⁰ Inpo yagatanaxe Bisaxo iniabentaxeria Jaxobo. Iroro yosotoga-
naia Jaxobo sotsi ityaenxa boxapaatsya Jesao ixenabagetia. ³¹ Aryo
ixanyotaxa ineni yoboxitapaaxeneri iriri tsienxarisanoria inpo
yamanaxeneri ixantapaaxeri:

—Apaaxari, atsi tinaanaxe pisexataxenpara nagaxitinpiria
piniabentaxenara.

³² Yogari Bisaxo ixantiri:

—¿Tsininpatyoya bineni?

Ixanti:

—Nanti Jesao pitomi naxetyoria jibatxitsya nobogaxea.

³³ Yogari Bisaxo yogabagetanaxetyo sorerere yomogexanaxa
itsaroganaxea ineaxea onti yamatabitaxeri itomi irapitene ixanti:

—Irobentia maixa tsininpatyoya jataxitatsyara ixenabagetutia inpo
yoboxitapaaxena yamaxotaxena. Mataxa noseaxataxa inxaara tetyara
poboxe, inpo noniabentaxeri. Maixari maixa mataxa.

³⁴ Iroro ixemabaxea Jesao iragamatanaxatyo ixaemanaxea:

—¡Apaaxarii! ¡Atsi niabentenatyo naneni aixiro!

³⁵ Xantanxitsya ineni ixantiri:

—Mataxa yoboxuti pirenti yamatabitaxena inpo naneni noniabentaxeri noxantaxeri Tasorentsi inxabintsaasanobagetaxeria. Notsotenxaxero mayatiro nonxantaxenpimeria inxabintsaaxenpimea bineni.

³⁶ Ixanti Jesao:

—;Irobentia maixa ipaitantunxaniria Jaxobo! Maixa pitetanaxa ixanyotana maixa. Joxetyo ixantaxena inpugaenara xanyomataxa irinirixatyo tsitixitanxitsyame. Maixari maixa aryotya yamatabitaxenpi tyapae iriniri piniabentaxe. Maixa ¿manerisano pinxantaxeria Tasorentsi piniabentaxenara naneni?

³⁷ Ixantiri:

—Atsi guntete. Mataxa noxantaxeri pirenti ineni gabeaxenpime pinxematsataxeria. Aixiro noxantaxeri ironperaigaxenparia itimaigia. Inpo noxantaxeri aixiro ontimasanobagetaxea iturigoxite ontiri aixiro bino. Maixa ¿aryo tyara nonxantea pasini noniabentaxenpia bineni?

³⁸ Yogari Jesao aryonpatyo inianiatanaxeriri ixantaxeria:

—¿Matsi maneri pasini pinxantaxeriria Tasorentsi? ;Atsi niabentena naneni aixiro!

Inpo iragutanaatyo aixiro ixaemagematityo xara.

³⁹ Osi ixantaxeri Bisaxo:

“Onti pobasigantaxenpa xipatsi jaria otyapaetasanoti.

Jara osiboxagantsibageti panxirentsipage, jaranixa opariginixa inxani.

⁴⁰ Onti pabentaxenpa piboroantaria pinxisaxobentaxenpara.

Inti pinxematsataxe pirenti ironperataxenpia, xantanxitsya inpogini pisintsitasitanaxeri janxi yagabeainpi”.

Jaxobo isigapitsatanaxaria Jesao

⁴¹ Yogari Jesao osi yotsimanxanaxeri Jaxobo ineaxea intia iniabentaxe iriri. Ixenxianaxa ixanti: “Maixa sintsi inxamanae apa inpo inxamanaerixa noginoriaxeri ige”.

⁴² Inpo oxemaxea iriniro ixantaxea iroginoriaxeria irirenti osi oxaemaxeri Jaxobo oxantaxeria:

—Atsi guntete. Yogari pirenti ixogaxe iroginoriaxenpia inxenxibentaxenpara. ⁴³ Irotari maixa pinxematsataxenara nonxantaxenpia. Piatepage siganaxe sintsi Jaraxu yobasigara nobiaririte Jiraban. ⁴⁴ Aryo pobasigaxenpa xara inenixu xigonxiro irisinetanaenpara pirenti ⁴⁵ imagisantanaeroa mayatiro, inpo nonxamantaxagantaenpi poboxaea. Teanixa nonxoge pinxamaigaxea piteniro.

28 ¹ Inpogini yogari Bisaxo ixaemaxeri Jaxobo iniabentaxeria inxabintsaaxeria Tasorentsi ixantiri:

—Jara pixoritiro tsinane basigatsyaria jaxa Xanaanxu. ² Onti piataxe Paranaramexu ibanxoxu pibisarite Betoeri aryo pinxoritaxe janta irisinto pigonxirite Jiraban. ³ Inxabintsaabagetaxenpia Tasorentsi Gabeabagetatsyaria irogitobaigabagetaxeria pogonteireegi.

⁴ Inxabintsaabagetaxenpia bineni intiegiri pogonteireegi inxenaxagaxeroa ixantaxeriria apa Jaberan, ixantaxeritara pasintaigaxenparoa oxa xipatsi abasigantaigaxaria maixa tetyaria asintaigenparo.

^{5a} Inpo yomitiganxaxeri iriataxea.

Tasorentsi ixoneatimotaxeria Jaxobo Beterexu

¹⁰ Inpogini yogari Jaxobo iatanaxe iponianaxa Beresebaxu iatanaxea Jaraxu. ¹¹ Inpo imapunataxotanaxe abotsixu. Aryo xara imagaxe.

Yagaxe mapu nanxitsyaria xara itinagitotaxaroa osi imaganaxe. ¹² Inpo ixisanibagetaxe ineaxero opabitunxani oabagetaxe xurayo inxitexu. Yogari isaanxariite Tasorentsi yaguitapiniigaxe. ¹³ Ineaxeri aixiro Tasorentsi yaratinximotaxeria ixantaxeria: “Nanti Pitinxami, narotari

ixematsati pibisarite Jaberan intiri piri Bisaxo. Oxari oxa xipatsi pimagantaxaria maixa nonpaxenpiro bineni pasintaxenparoa inpo iritya sintaigaenparome pogonteireegi.¹⁴ Ineniegi intobaigabageiganaxetyo xara inxanyobageiganaxenparoty xipatsipane iritsotenxaigana-xenparoa xara iriaiganaxero xatonxu ontiri xamatitya ontiri aixiro yosotogia syabogaenxari ontiri isyonxaroa. Inpogini intimaxe pogonteire xabintsajaigaxerimeria mayaniro matsigenxaegi.¹⁵ Naneni noxantaxani notentaxenpi. Maixa nosentasanotaxenpityo tyaxa xara piataxe, inpo nontentaenpi jaxa. Jaraty nomagisantinpi, onti nonxenaxagaxero noxantaxenpiria”.

¹⁶ Inpo ixireanaia ixenxianaxe ixanti: “Aryoatyo inaxe Tasorentsi jaxa, naneni tea nogate”.¹⁷ Itsarogabagetanaxe ixanti: “¡Oxobeen-xabagetityo xara! Aryoatyo yobasiga Tasorentsi jaxa. Aryoatyo oxenapinitagani jaxa oatagania xurayo”.

¹⁸ Inpo oxutamanitanaxea mapunatya yotinaamanaxa inosixaxero mapu yotinagitotaxaria yobirinitaxeroa isagutaxeroa aseite yasintaxagaxaria Tasorentsi.

¹⁹ Xarari xara aryo otimi otsirotanxutia panxotsi opaita Jirosi, xantanxitsya ineni ariotya ipaitairo Betere.^a

²⁰ Inpo ixanti: “Maixa ixantaxe Tasorentsi inxantaxania intentaxena, aixiro irisentaxena. Aryorixa inxenaxagaxero oxa, aixiro omirinxarixa inpaxena mayatiro noxogaxotaxaria²¹ xigonxiro noboxaenpara tyapaetya ibanxoxu apa, osi nonpegasanotaxeri notinxami nonxematsatasanotaxeria.²² Oxari oxa mapu nobirinitaxeria onti ibanxo Tasorentsi, ariotari jaxa ixoneatimotaxenari”.

Inpo iniaxeri Tasorentsi ixantiri: “Omirinx nonpagarantaxenpi mayatiro tatarixa pinpaxena, onti nonpaxenpi 1/10”.

Inpogini iatanaxe yoboxabagetaxa ibanxoxu Jiraban itomi Betoeri poniatsyaria Jaramexu. Yogari Jiraban intitari obiaririte Bexexa iriniro Jaxobo intiri Jesao.

^a 28.19 Betere ‘Betel’: onti onxantaxea “ibanxo Tasorentsi”. Xamosotero versículo 22.

29 ¹³ Ineni ixemaxotabaxeria isigabagetanaxatyo iriniabaxeria yabinatabaxeria yaseritabaxeri itentanaxaria ibanxoxu. Itsabetapaaxeri tyā oxantaxa yoboxaxea. ¹⁴ Inpo ixantiri Jiraban:

—Irobentia maixa bintia notinerisanoria, noguntematinpityo.

Jaxobo yantimotaxeria Jiraban

Yogari Jaxobo imagimotaxeri Jiraban paniro tsitenixuniria. ¹⁵ Inpo ixantiri ineni:

—¿Aryori tsoeni nontinerintaxenpi osi pantabagetimotaxena xogapage? Jaratyō noxanyotinpi maixa. Atsi xantena. ¿Tata pixogaxe nonpaxenpia pantabagetimotaxenarixa?

¹⁶ Yogari Jiraban ainyo piteni irisintoegi. Ogari oxetyoria jibatanxitsya obogaxea onti opaita Jirea. Ogari apitene onti opaita Iraxere. ¹⁷ Ogari Jirea pasiniaamataxe xara, xantanxitsya ogari Iraxere pairottyo abisaxe osinxoreretaxea osinxorerebagetea xara. ¹⁸ Yogari Jaxobo ixogaxerotari Iraxere ixantiri:

—Aryonpa nantabagetimotaxenpi 7 siryagarini tyapae pinpaxenaroniri pisinto Iraxere.

¹⁹ Ixantiri:

—Tyapae, bironpa nonpaxe, birotari notimia janiri pasini nopi teria ineni notimia. Maixa xantaxani pobasigimotaxenara jaxa.

²⁰ Osi yantabagetimotaxeri 7 siryagarini tyapae inxoritaxeroa Iraxere, xantanxitsya ineni ineaxero xanyomataxa tenirixatyō ontobaige siryagarini, pairotari yabisaxe ixogaxeroa. ²¹ Inpogini aganaxara 7 siryagarini ixantiri Jiraban:

—Maixa pinpaxenaroa pisinto nonxoritaxeroa, mataxatari nantimotaxenpi 7 siryagarini, aryotari noxantaxenpiri otyara.

²² Inpo ineni yobetsixaxe ibiesetate Jaxobo ixaemaigaxeri mayaniro tsoeniiganxitsyaria iroboxaigaxea isexatimoigaxenparia.

²³ Xantanxitsya jantari tsitenigetixu onti yaganaxe Jirea yamanaxeneria iputiria inxoritaxeroa. ²⁴ Ipaxero aixiro onperabagetaxenparia opaita Suripa.

²⁵ Inpo oxutamanitanaxea yoguntetiro Jaxobo ontinpa Jirea osi ixantaxeri Jiraban:

—¡Jantari jara pixanyotana maixa! Matsi tea oneni nantimobitenpi Iraxere. ¿Tya oxantaxara pamatabitaxenara?

²⁶ Ixantiri Jiraban:

—Jaxari jaxa onti nogameiga oxetyo nopimantaigi otsitixi onxoritaxenxania. ²⁷ Maixa otyatari pixoritaxe Jirea, jantari abisanaxea pibiesetate, inpo ontominxotaea aixiro, nonpaxenpiro Iraxere, xantanxitsya pantabagetimotaena aixiro pasini 7 siryagarini.

²⁸ Inpo Jaxobo ixantaxe:

—Neje, atsi nani.

Inpo abisanaxara ibiesetate irotya ipaxeri Iraxere ixoritaxeroa.

²⁹ Ipaxero oneni aixiro paniro onperabagetaxenparia opaita Bira.

³⁰ Inpo yogari Jaxobo ixoritaxeroa aixiro Iraxere, xantanxitsya pairotyo yabisaxe yotasanotaxaroa oneni. Ogari Jirea tesaxona iritenparo. Inpo ineni yantimotairi Jiraban aixiro pasini 7 siryagarini.

Itomiegi Jaxobo

³¹ Yogari Tasorentsi ineaxeria Jaxobo tea iritasanotenparo Jirea ixogaxe ontomintaxenpara, xantanxitsya ogari Iraxere tea ontomintumatempa.

³²⁻³⁵ *Osi otomintaxa Jirea 4, ineniegitari yoxaegi: Iroben, Sumeon, Jirebi intiri Jora. Inpo aryoxarataxe otomintaxara.*

30 ¹ Inpo oneaxea Iraxere tea ontomintenpa otsimanxanaxero obire inpo oxantiri Jaxobo:

—Atsi pintomintagaxenara naneni. Jarixa pitomintagana nonxamaxetyo.

² Xantanxitsya ineni yotsimanxutarotyo ixantiro:

—¿Matsi naneni Tasorentsi?, iritari xanyotanxitsya tea inxoge pintomintaxenpara.

³ Osi oxantaxeri:

—Atsi guntete. Irobentia maixa pinxoritaxeroa nonperane Bira inpa iroxa tomintanxitsyame nasintaxenparia xanyomataxa nantinirixatyo tomintaxari.

⁴ Inpo opaxeri ixoritaxero xantanxitsya intaena yogaxero. ⁵ Inpo itomintagaxaro. ⁶ Ogari Iraxere oxanti: “Inpaitaxenpa Jiran, ixemaxenatari Tasorentsi noniaxeria itsarogaxagaxena ipantaxenaria notomi, yogataxetari tea tatoita nobetsixe tyapae janiri notominta”.

⁷ Inpo otomintaa aixiro Bira. ⁸ Ogari Iraxere oxanti: “Yoxari yoxa onti inpaitaxenpa Nepetari, nagabeaxerotari nobire”.

⁹ Inpo oneaxea Jirea teanixa ontomintaenpa oneni aganaxero onperane paitatsyaria Suripa opaxeria Jaxobo ixoritaxerora xantanxitsya intaena yogaxero oneni aixiro. ¹⁰ Inpo otomintaxara ¹¹ oxanti Jirea: “¡Tyapaetyo! Irobentia maixa inpaitaxenpa Gare”.

¹² Inpo otomintaa aixiro, ¹³ ogari Jirea oxanti: “¡Tyapae, nosinebagetaxaty xara! Maixa onxantaigaxena napitsinaneegitene: ‘Osinebagetaxa Jirea’. Irobentia maixa inpaitaxenpa Jasere”.

Inpogini otomintaa aixiro Jirea oxanti: ¹⁸ “Maixari maixa ineni inpaitaxenpa Jisaxare, ixabintsaaxenatari Tasorentsi ineaxea nopaxeria noxoritiria nonperane”.

¹⁹ Inpogini otomintaa aixiro ²⁰ oxanti: “Inti paxenari Tasorentsi. Maixari maixa paio irotasanotanaxena noxoritiria, itomintaganaxenatari 6 notomiegi. Ineni onti inpaitaxenpa Saboron”.

²¹ Inpo aryotya osintotaxa opaitaxero Irina. ²² Xantanxitsya Tasorentsi ixenxiiairo Iraxere. Ixemaxero oniaxeria osi ixantaxe ontomintaxenpara. ²³ Jantari otomintaxaria otsitixitaxeria oxanti: “Yogari Tasorentsi itsarogaxagaxena janiri nopasibentaa noneaxea tea nontomintenpa. ²⁴ Aryorixa inpogini inxogaxe nontomintaenpara pasini”.

Jeroty opaitantaxariria Jose.

Jaxobo isigapitsatanaxaria Jiraban

²⁵ Inpogini yogari Jaxobo ixantiri Jiraban:

—Maixa noxogaxe noataea noponiara. ²⁶ Pinpaigabaenaria notomiegi ontiri aixiro piteniro noxoritiria, oneniegitari nantimobiigaxenpi. Maixa panpaxuaenara noataea, pineaxenatari nantimotagantsibagetaxenpi.

²⁷ Xantanxitsya ineni ixantiri:

—Atsi jara piati, xantaxa pinaxea jaxa nanenixu, noneaxetari maixa pinaxea nanenixu yogari Tasorentsi ixabintsaabagetaxena. ²⁸ Atsi xantena tatoita nonpaxenpi nonpaxenpityo.

Inpo ixantaxeri inpagarantaxeria ipira osi yantabagetimotairi.

¹⁷⁻²⁴ *Inpogini Jaxobo ipintsatanaa aixiro iriataea Xanaanxu. Inpo ineaxea iataxea Jiraban parixoti itomaibagetaxea irobisyate iatanai isiganaa. Itentaiganaxaro ixoritiria, itomiegi intiegiri ironperaneegi. Aixiro yamagetanaxero ipirapage. Xantanxitsya omabatanaxara xutagiteri yogari Jiraban ixemaxotaxeri jataxe isiganaa. Yotsiman-xanaxaty yapatoiganaxeri ironperaneegi ipatimaiganaxeria, xantanxitsya paenityara irogitabaxeri ixisanitaxeri Tasorentsi ineiri*

ixantaxeri: “Tsitsyania potsimanxirixari Jaxobo”. Jerotyo yogiatabaxeria intagati ixantapaaxeri:

31 ²⁶ —Jantari jara pixanyotana maixa. Jantari jara pamatabitana. Pitentaigaxaroni nosintoegi xanyomataxa ontinirixatyo pixentaxobentaxaro. ²⁷ Jantari jara pixanyotana maixa pisigapitsatanaanara tea pintsabetanaena. Nogataxeme nobetsixabaenpime pibiesetate asinebageigaxenpame mayaniro.

³¹ Ixanti ineni:

—Notsarogaxetari, noneiri aryori pagapitsaigabaenaro pisintoegi.

Inpo osi yogametiabaxagaigaa. Yogari Jiraban ipiganaa ibanxoxu. Yogari Jaxobo aryonpa iatanairi.

Ixenxiianaxara Jaxobo tyara inxantaxenpa irogisineaeria irirenti

32 ³ Inpogini yogari Jaxobo paenityara iroboxapaenpa yomiti-ganxaxe ironperaneegi Seirexu Jeromexu inxamantaigaxeria Jesao. ⁴ Ixantaigabaxeri:

—Piaige pinxantaigaxeria ige Jesao pinxante: ‘Boxapaaxe pirenti ixantaxe: Jantari otyara noataxea inti noatimotaxe Jiraban, iritari nobasigimotaxe janta xigonxiro maixa. ⁵ Maixari maixa boxaana namagetaxe baxa, asino intiri obisya. Notentaigaxa aixiro nonperaneegi surariegi ontiri tsinaneegi. Onti noxamantaxagantaxenpi nogataxea tyapaetyarixa pagabaena’.

¹³ Inpo aryo imagaxe xara. Oxutamanitanaia yagagarantagetaxe ipirapage iramaxagantaxeneria irirenti.

²² Inpo niganxigitexu ixitareanaxa Jaxobo yagaiganairo piteniro ixoritiria ontiri aixiro piteniro yogaigiria intaena intiegiri aixiro itomiegi inaigaxe 11 yogimonteagaxerira mayaniro.

²³ Yogimonteaxotaxero aixiro mayatiro yasintagetaria ²⁴osi panibani yapuntaa. Inpo itentaxari isaanxarite Tasorentsi yobetaxabaxagaigaxara, tea irapaxuae xigonxiro oxutamanibagetanaxea. ²⁵ Inpo yogari isaanxarite Tasorentsi ineaxea tea iragabeeri Jaxobo ipatoaxeri isyoritaxu oga ixenaxe isyoritareanaxa. ²⁶ Inpo ixantiri:

—Atsi paxuaena, jataxetari oxutamanitanai.

Ixanti Jaxobo:

—Jarixa piniabentana inxabintsaaxenara Tasorentsi jaratyo napaxuinpi.

²⁷ Ixantiri:

—¿Tyara pipaita?

Ixanti:

—Nopaita Jaxobo.

²⁸ Inpo ixantiri ineni:

—Maixa janxi pipaitaa Jaxobo. Onti pinpaitaenpa Biserare, pitentaxaritari Tasorentsi pobetaxabaxagaigaxara inpo pagabeaxeri. Aryo onxanyotaxenpa inpogini pagabeaigaxeri matsigenxaegi.

³¹ Inpo iatanai iponianaaroa Penoyerixu ityaenxasano sotogapaatsya syaboxaenxari. Iatanai ixantanaxe syobe, syobe, isyoritareaxetari.

Ineabaxagaigaara Jaxobo intiri Jesao

33 ¹ Inpogini yogari Jaxobo ineabaxeria Jesao yoboxapaaxea itentaigapaaxaria 400 surariegi yasirixogeigaxeri itomiegi. Irasirixonon yogaigaxeri otomiegi Jirea intiri asi Iraxere intiri aixiro asiegi piteniro yogaigiria intaena, ² inpo yobetsaenxaigaxeri. Joxetyo yogiibaigaxe yogaigiria intaena itentagantaigaaro otomiegi. Inpo imataxero Jirea oneni itentagantaigaaro otomiegi. Ogari Iraxere oneni xaraxubagetananxitsya itentagantaaro Jose. ³ Inpo ineni iibatanaaxe ixanagapinitaxatyo xara ineabaxeria yainyonitapaaxara irirenti. ⁴ Xantanxitsya Jesao isigatetanaxarityo itsatimatasitapaaxeri yabinatapaaxeria yaseritaxaria oga ixenaxe iragaiganaxa piteniro.

¹⁶ Inpo ipiganaa Jesao Seirexu. ¹⁷ Yogari Jaxobo onti iataxe Soxotixu yobetsixapaaxea ibanxo ontiri aixiro yobasiigapaaxeria ipira, irotari ipaitantaxaroria Soxoti.^a

^a 33.17 Soxoti onti onxantaxea “obasitunxania”.

¹⁸ Jantari iponianaara Jaxobo Paranaramexu tyapaetya yoboxaa Xanaanxu yobasigapaaxa otsyoenitia otsirotanxutia panxotsi paitatsyaria Suxeme.

Tasorentsi iniairia Jaxobo Beterexu

35 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Jaxobo: “Maixa plate Beterexu pobasigaxea janta. Aryo xara pobetsixaxena itagantaganiria piratsi pintagaxenaria, narotari xoneatimotaxenpiria otyara pairani pisigapitsatanaxaria pirenti Jesao”.

² Inpo ineni ixantaigiri itimaigia intiri aixiro mayaniro tentaigaxariria:

—Maigaxenari mayaniro ipegagetaganiria tasorentsi xogapage pasintageigaxaria pinpaigaxenaria, inpo binenieg pinxaataigaxea pisapiigaenpara pasini. ³ Tsamexari ajaigaxea Beterexu nobetsixaxeneria Tasorentsi itagantaganiria piratsi nontagaxeneria, iritari tsarogaxagaxena pairani natsipereabagetaxea. Ixantaxani itentaxena tyaxa xara noataxe.

⁴ Inpo inenieg ipaigaxeri mayaniro ipegagetaganiria tasorentsi xogapage ontiri aixiro jarete ogasigenpitaigaria tsinaneegi. Ineni ixitataxeri otapinaxu entsina otsyoenitia Suxeme. ⁵ Inpo iaiganaxea isentaxoigaxari Tasorentsi jeroty mayaniro basigaigatsyaria xara itsarogaiganaxe osi tea inpatimaigeri.

⁶ Inpo yoboxaigaxa Jirosixu, irotari paitatsyaria Betere. Onti onaxe Xanaanxu. ⁷ Aryo xara yobetsixaxeneri Tasorentsi itagantaganiria piratsi itagaxeneria. Ipaitaxero JereBetere, aryotari xara ixoneatimotaxeriri Tasorentsi pairani isigapitsatanaxaria irirenti.^a

⁸ Aixiro aryo oxamaxe xara Tebora sentiroria Bexexa tsiripexitsyania

^a 35.7 Jere-Betere ‘El-Betel’: jantari jebereoxu ont onxantaxea “irasi Tasorentsi xoneatimotaxenaria jaxa Beterexu”.

otentaxaria otyara oboxaxea. Inpo oxitataagani otapinaxu jentsina otsyoenitia Betere. Yogari Jaxobo ipaitaxero “Jentsina oragunxania”.

⁹ Inpogini ixoneatimotairi Tasorensi aixiro xara Beterexu
¹⁰ ixantiri:

“Bineni onti pipaita Jaxobo, xantanxitsya maixa janxi aryo
pipaitaa, onti pinpaitaenpa Biseraere”.

¹¹ Inpo ixantiri:

“Nanti Tasorensi Gabeabagetatsyaria.

Pintomiegintanaxenpara intimaiganaxea pogonteireegi.

Nogitobaigabageigaxerityo xara ironiabageiganaxeroty xipatsi
inxonogagarantaigaxenpa inpegaigaxenpa xobeenxariegi.

¹² Ogari xipatsi nasintagaigaxariria Jaberan intiri Bisaxo
nasintagaxenpiro bineni aixiro,

inpogini iritya nasintagaigaxenpa pogonteireegi”.

¹³ Inpogini iatanaia Tasorensi ¹⁴ yogari Jaxobo yagaxe mapu
yogaratinxaxero xara iniaxteria Tasorensi inpo yosagutaxero aseite
ontiri bino ¹⁵ ipaitairo aixiro Betere.

Oxamaxea Iraxere

¹⁶ Inpogini iaiganaxe iponiaiganaxara Beterexu iriaigaxea
Jeperataxu. Paenityara ontsyoenitapaaxe Jeperata ogari Iraxere
obogaxotaxe, xantanxitsya atsipereabagetaxa teanixa sintsi oboge.

¹⁷ Inpo paioa abisanaxe atsipereasanobagetanaxea oxantiro
sentaxeroria:

—Jara pitsarogi, mataxatari bogaxotainpi pasini pitomi.

¹⁸ Xantanxitsya oneni paenityara onxamanaxe maani oniapanuti
opaitanaxeria Benoni, xantanxitsya yogari iriri ipaitairi Bejamin. ¹⁹ Osi
oxamaxea Iraxere. Inpo oxitataagani abotsixu Jeperataxu

paitanxitsyaria maixa Beren. ²⁰ Inpo yogari Jaxobo yogaratinxaxe mapu oxitataara, maixa aityotya aratinxi xara.

²¹ Inpo iatanai aixiro yabisanaxero panxotsi tsyobanxatsyaria paitatsyaria Jerare. Inpo aryo imagapaaxe jantaxona janta. ²² Jantari yobasigaxara xara yogari Iroben ixiasitaxero Bira yonanpitaria iriri. Inpo ixemaxea ineni yotsimanxabagetaxatyo xara.

Itomiegi Jaxobo

Yogaegiri itomiegi Jaxobo onti inaigaxe 12. ²³ Yogari itomintagaxaroria Jirea intiegi Iroben itsitixitaxeria, Sumeon, Jirebi, Jora, Jisaxare intiri Saboron. ²⁴ Yogari itomintagaxaroria Iraxere inti Jose intiri Bejamin. ²⁵ Yogari itomintagaxaroria Bira onperane Iraxere inti Iran intiri Nepetari. ²⁶ Yogari itomintagaxaroria Suripa onperane Jirea inti Gare intiri Jasere. Ineniegi onti yobogaigaxe Paranaramexu.

Ixamaxea Bisaxo

²⁷ Inpogini iataxe Jaxobo Mamerexu inxamosotaxiteria iriri. Ogari Mamere ariotari opaitari aixiro Jareba ontiri Jeberon. Ariotari xara yobasigaigaxari Jaberan intiri Bisaxo. ²⁸ Yogari Bisaxo isiryagaxotaxa 180 siryagarini ixamanaia, ²⁹ jataxetari isyabinxabagetanai. Inti xitaigairi Jesao intiri Jaxobo.

36 ¹⁻⁵ *Yogari Jesao itimaxe 5 itomiegi ixoritaxetari mabani tsinane Xanaanxuniria.*

⁶⁻⁷ Inpogini iataxe irobasigaxenpara parixoti yontainatanaxaria irirenti, teanixatari osatyogaenpa isexa ipiraegi, itobaigabagetitari. Itentanaxaro ixoritiria intiegiri itomiegi ontiegiri aixiro irisintoegi. Yamagetanaxeri ipirapage ontiri mayatiro yasintagetaria. ^{8b} Iataxe yobasigaxara otonxoaraxu Sere.

Inpogini itobaigabageiganaxe irogonteireegi. Ineniegi onti ixantaigunxani Jeromitaegi.

37 ¹Yogari Jaxobo xantaxa yobasigaxara Xanaanxu, aryotari xara yobasigabetari iriri.

Jose intiegiri irirentiegi

^{2b}Inpogini isiryagaxotanaxara Jose 17 siryagarini itentaiganaxari irirentiegi yosentaigaxeria irobisyate iriri.

³Yogari Biseraere pairo yotasanotaxari Jose yabisaxetyo yotaigaria itobaire, ontitari itomintaxari jataxe ibisaribagetanae. Jerotyó

yobetsixaxagantaxeneri isapiro pairotyo abisaxe otyapaetaxea.^a ⁴ Inpo yogaegiri irirentiegi ineigaxea paioa yotasano taxari ineni osi yotsimanxaganaxeri, teanixa iriniaigaeri irisineigaenparia.

⁵ Inpogini ixisanitaxe Jose inpo ixamantaigaxeri irirentiegi ixisanitaxeria, xantanxitsya ineniegi aryonpatyo yotsimanxasanoiganaxeriri, ⁶ ineigaxetari onti ixantaxe:

—Maixa noxogaxe pinxemisantaigaxenara nonxamantaigaxenpia noneaxeria nogisanirexu. ⁷ Onti nonei anaigaxe tsamairentsixu agabageigaxea turigo agusobatuigaxeroa. Inpo noneiro nasi otinaanaxa aratinxanaxe. Ogari pasiegi oga oxenaxe apatobentaiganaxaro onxuataxoiganaxaroa inpo oxanagabentaiganaxaroa. ⁸ Inpo ineniegi ixantaigiri:

—Matsi bineni peganxitsyame inpogini nogobeenxariegitte ponperaigaxenara.

Aryonpatyo yotsimanxasanoiganaxeriri yotsimanxabiigaxeria ixisanitaxeria, aixiro ineigaxeria onti yabentaxotanaxa.

⁹ Inpogini ixisanitai aixiro, inpo ixamantaigaxeri irirentiegi ixantaigiri:

—Atsi xemisantaigena nonxamantaigaxenpia noxisanitaxeria, noneitari syabogaenxari intiri tsitenixuniria intiri aixiro inpoxiro inaigaxe 11. Mayaniro ineniegi ixanagabentaiganaxena.

¹⁰ Jantari ixamantaigaxeria ineniegi intiri aixiro iriri, yogari iriri ixanomaaxeri ixantiri:

—¿Tatatyto oitara gisaniaxenpira? ¿Matsi aryo nonxanagabentaxenpi naneni ontiri piniro intiri aixiro pirentiegi?

¹¹ Yogari irirentiegi yotsimanxabiigaxerityo xara, xantanxitsya yogari iriri ixenxianaxerotyto tatarixara gisaniaxeri.

^a 37.3 Biserare (Israel): iritari paitatsyaria aixiro Jaxobo.

Ipimantaigaxeria Jose irirentiegi

¹² Inpogini yogari irirentiegi iaigaxe Suxemexu yamaiganaxeria irobisyate iriri isexataigaxenpara sinpena. ¹³ Inpo yogari iriri ixantiri Jose:

—Tsyaarixa, noxogaxe piataxea pinxamosoigaateria pirentiegi.

Ixanti Jose:

—Tyapae.

Ixanti:

—Irobentia maixa atsi plate pinxamosoigaateria ainyoegirixara tyapaerixa inaigaxe ineniegi intiegiri aixiro obisya, inpo pinpigae pintsabetapaaxenara.

^{17b} Inpo iataxe ineaigapaaxeri Jirotanxu. ¹⁸ Xantanxitsya ineniegi iroro ineaigabaxeria samani tetyara iroboxenpa inaigaxea iniabaxagaiganaxa isariaigaxaria iroginoriaigaxeria ixantabaxagaiganaxa:

¹⁹ —Neri yonta boxapaaxe xisanibagetatsyaria. ²⁰ Tsamexario aginoriaigaxeria inpo agiagaigaxeria obegantaxara oxigasitagania nia inpo anxantaigaxe onti yaagataxe. Maixa aginoriaigaxeririxa tsitsyari inpegenpa agobeenxariegi.

²¹ Iroro ixemabaxea Iroben ixogaxe irabisaaxotaeria ixantaigiri itobaire:

—Aryonpa jara aginoriaigiri. ²² Jara tyara axantumagiri. Onti agiagaigaxeri xogapage jaxa obegantaxara.

Onti ixantaxe maixa ixogabetaxatari irabisaaxotaerimea irogipigaeria iririxu. ²³ Inpo yoboxapaaxara Jose inaigaxea ineniegi onti isapitaxa isapiro pairoria otyapaetasanotaxe ipaxeriria iriri.

Ineniegí yagaigabaxeri isapoxaigaxeria ²⁴yogiagaigaxeria obegantaxara oxigantasibetunxania nia xantanxitsya tea ontimaate.

²⁵Aryo xara ipioitaigaxa isexatabageigaxara. Inpo ineagutari ixenaigapaaxe isemairotaegi iponiaigaxa Xararexu iaiganaxea Jepitoxu ixenantaigapaaxaria igrameyoegite. Onti yamaiganaxe xasanxaari,

baresamo ontiri aixiro mira inpimantabageigea janta.^{a, b 26} Yogari Jora ixantaigiri irirentiegi:

—Aryo tyara anxantaigaxeri aginoriaxeria abirentiegite inpogini amanaxoigaxeria.²⁷ Aryonpatyo irityo anpaigaxe yogaegi isemairotaegi tyapae agantaigaxenparini xorixi, intitari abirentiegite.

Mayaniro irirentiegi ixantaigaxe tyapae.²⁸ Inpo yoboxaigapaaxara ineniegi inosixaigaxeri Jose ipaigaxeria. Ineniegi ipaigaxeri 20 xoriximenta yamaiganaxeria Jepitoxu.

²⁹ Inpo yoboxai Iroben iabetaxa janta obegantaxara xipatsi ixamosobetari Jose maneri. Itisaraamatanaxerotyo isapiro ixenxianaxeritari.³⁰ Ipiganaa inaigaxea irirentiegi ixantaigiri:

—;Yogari Jose maneri! ;Maixa tyaxa itsataxe! ;Tyaxa nonxante!

³¹ Inpo yontsyanoxireagaxeri tsiripexiniria xabera yagaigaxero isapiro Jose yotsaxaigaxeroa irirajanaxu oxiraamagotanaxe^{c 32} osi iaigai yamaiganaxeneria iriri ixantaigapaaxeri:

—Atsi guntete. ¿Tsini sintaro oxa isapiro? ¿Ineni sintaro pitomi? Onti nagaigaxero janta osarigagitetapaaxea.

³³ Iroroa ineabaxeroa Jaxobo ixanti:

—;Ironi irasi notomi! ;Tataxa gaxeri! Aryoraxa yaagataxe.

³⁴ Osi itisaraanaxero isapiro isapitaxaroa tontaporoxiri yasinonxaaxotanaxaria. Inpo ixenxiintebagetaxerityo xara.³⁵ Mayaniro itomiegi ontiri irisintoegi ixogaigabetaxa irogisineaigaerimea, xantanxitsya ineni teaty inxoge irogisineaxenxania. Aryonpatyo iraganaxari iragatsixatanaxaria itomi ixantaxea:

—Xantanaxani nonxenxiintebageteria xigonxiro nonxamanaea.

^a 37.25 Isemairotaegi (ismaelitas): intiegi irogontereegi Isemaero, (Ismael), itomi Jaberan. Jen. 16.15

^b 37.25 Igameyoeigite (sus camellos): xasanxaari, baresamo ontiri aixiro mira: (perfumes, balsamo y mirra).

^c 37.31 Xabera (cabra).

Jose ontiri ixoritiria Potipae

39 ¹ Inpogini yoboxaigaxara isemairotaegi Jepitoxu ipimantaigaxeri Jose. Inti ipaigaxe paitatsyaria Potipae. Ineni inti itinxamiegi isoraroegite igobeenxariegi Jepitoxuniria. Ineni onti ixantagani paraon. ² Xantanxitsya yogari Tasorentsi itentaxari Jose jerotyo tyapae yobasigaxa janta ibanxoxu imagimotiria. ³ Ineni ineaxeri inti tentaxari Tasorentsi jerotyo tyapae inaxe. ⁴ Osi isinebentanaxari ipegaxagaxari inanpina ineni neagetaxeroneria mayatiro yasintagetaxaria ibanxoxu. ⁵ Irroa ipegaxagaxaria inanpina, yogari Tasorentsi ixabintsaabagetaxeri ineni aixiro, ontitari xantanxitsya inaxea Jose xara. ⁶ Jantari ixantaxeria ineagetaxeneria mayatiro yasintagetaria ibanxoxu, teanixa inxenxiiagetaero ineni, intaganibati ixenxii ai isexa.

Yogari Jose intyapaebagetetyo xara, ⁷ jerotyo otobaigabagetanaxea xutagiteri ogari ixoritiria Potipae onintanaxeri. Inpo oxantaxeri:

—Taajina pineaxenara. ⁸ Xantanxitsya ineni tea inxoge.

Onti ixanti:

—Atsi guntete. Yogari pixoritiria ipegaxagaxena inanpina tyapae noneagetaxeneria mayatiro yasintagetaria ibanxoxu. Maixari maixa nonaxea jaxa maneri tatanpa inxenxiiagetae ineni. ⁹ Jaxari jaxa ibanxoxu tea intime bisaxenameria, aryotari ixantaxeri ineni. Tea tatoita intsaneapitsatumatena, paniro pixantaxara bineni, bintitari ixoritiria. Jaroxa notsyontumatinpi. Jaroxa noxanyotumatiro maixa nobetsixaxea ixantabitantiria Tasorentsi.

¹⁰ Oneni omirinxatyoxutagiteri oxantanabetaxari ineaxeroa, xantanxitsya ineni teatyoxinematsatumatero. ¹¹ Inpogini agaxara xutagiteri ixiabetanaxara tsonpogi irantabagetaemea manerigitebagetaxe, paniro onaxe oneni. ¹² Onosixaxotutaarityo isapiroxu oxantaxeria:

—Atsi taajina neena.

Ineni isigamatanaxatyoxosotogapanutia sotsi yoxanaxero isapiro onenixu. ¹³ Inpo oneni oneaxea yosotogapitsatanaxeroa ioxanaxeroa isapiro onenixu ¹⁴ oxaemaigaxeri onperaneegi oxantaigiri:

—Atsi guntete. Yogari noxoritia yamaxeri jaxa yoga jebereo, maixa onti ipomatsanaiganaxai. Yoboxasibetaxena inosixabetaxenara, xantanxitsya naneni noxaemanaxetyonosyaroenxarixatyoxara. ¹⁵ Inpo ineaxea noxaemanaxea yosotogapanuti isigabagetanaxa ioxapanutiro isapiro jaxa.

¹⁶ Inpogini ogaxero janta isapiro ogiaxeria oxoritiria iroboxapaaxea. ¹⁷ Inpo yoboxapaaxea oxantiri:

—Yogari anperaigaria jebereo pamaxeria ixiasibetaxena inosixabetaxena, ¹⁸ xantanxitsya naneni noxaemanaxetyonosyaroenxarixatyoxara, osi yosotogapanuti isigabagetanaxara ioxanaxero isapiro jaxa. ¹⁹ Aryo ixanyotaxena maixa ponperane.

Iroxo ixemabaxeroa otsabegetaxeria yotsimanxanaxatyoxosi yasitaxotaxagantaxeri Jose itentagantaigaxari yasitaxotaxagantaigiria xobeenxari. Yasitaxobetunxanityox²¹ xantanxitsya yogari Tasorentsi ixantaxani itentaxari ixabintsaabagetaxeri osi isinebentanaxari sitaxotantatsyaria ²² ixantaxeri ineginteigaxeneria mayaniro sitaxoiganxitsyaria, aixiro ineni neagetaxerome mayatiro xara panxotsixu yasitaxotantaigaria. ²³ Yogari sitaxotantatsyaria teanixa inxenxiaero mayatiro irantane yogisyonxagetaxeneriria Jose inpirinibentaxeroa, itentaxaritari Tasorentsi jerotyoxneginte inabagetaxe. Tatarixa yobetsixagetaxe negintetya yogaxero.

Jose ixamantaxeroa xisanirentsi

40 ¹⁻² Inpogini yogari paraon igobeenxariegite Jepitoxuniria yotsimanxaigaxeria piteni ironperaneegi. Paniro inti paxotiriria bino, yogari irapitene inti betsiximotiriria pan. ³ Inpo yasitaxotaxagantaigaxeri ibanxoxu itinxami isoraroegite, aryotari onaxeri xara yasitaxotantaigaria yotsimanxaigaxeria. Yogari Jose aryo yasitaxotunxani ineni aixiro xara. ⁴ Yogari itinxami soraroegi ixantaxeri ineigaxeria. Inpo xantaxa yobasigabageigaxara xara.

⁵ Inpogini ixisanibageigaxe piteniro. Paniropage aityo gisaniaigaxeriria. ⁶ Inpo oxutagitetamanaxea yoboxamanaxea Jose inxamosoigamanaxeria ineigapaaxeri sinonxajaigamataxa.

⁷ Ixantaigiri:

—¿Tata gaigaxenpia?

⁸ Ineniegi ixantaigi:

—Onti noxisanibageigaxe. Maixa maneri tsininpa xamantaigename tatoita gisaniaigaxena.

Ixantaigiri ineni:

—Matsi tea ineni Tasorentsi gataxerome xisanirentsi. Atsi tsabeigena tata pixisaniigaxe.

⁹ Inpo yogari paxotiriria xobeenxari bino ixanti:

—Naneni onti noxisanitaxe noneiro oba aratinxaxe nanenixu ¹⁰ mabati onaxe otsa. Irotyo opesiganaxea sintsi otegatanaxe ¹¹ inpo ogari otega oga oxenaxe opeganaxa oxitsoxi iraxaga. Inpo naneni nonei napagotaxero yobiixantaria paraon nagaxero oba nobiogaxero noyagiataxero inpo nopaxotaxeri.

¹² Ixantiri Jose:

—Maixa nontsabetaxenpi ogari pineaxeria otsa oba mabati onaxe onti oxantaxotaxe mabati xutagiteri. ¹³ Maixa omabatanaxenpara xutagiteri yogari paraon irosotogaenpi inxaemaenpia

pinpaxobagetaeria irobiixaenpara. ¹⁴ Maixari maixa aryorixa onxanyotaxenpa noxantaxenpia maixa atsi pintsabetaxeria paraon piniaxobentaxenara tyapae irosotogaenaniri. ¡Atsi pintsaroga-xagaxenara! ¹⁵ Naneni nanti jebereo onti ixositantaitaxena yamaitaxenara jaxa. Tea tatoita nobetsixumate tyapae irasitaxoitaxenara.

¹⁶ Inpo yogari betsiximotiriria paraon pan ineaxea itsabetaxeria yogisineaxeria ixanti ineni:

—Naneniri onti noxisanitaxe noneiro tsibeta mabati onaxe opirinigetaxe nogitoinaxu osyatexantagetaxaro pan xutari. ¹⁷ Ogari jenoxutanxitsyaria onti syatexantagetaxaro potsyaripage irisexataxenpara paraon, xantanxitsya inti parigasiigaxero tsimeripage isexataigaxaroa.

¹⁸ Ixantiri Jose:

—Maixa nontsabetaxenpi bineni, ogari tsibeta nanxitsyaria mabati onti oxantaxotaxe mabati xutagiteri. ¹⁹ Maixa omabatanaxenpara yogari paraon irisitixaxagantaxenpi intsataxagantaxenpia intsyatoxu inpo irisexataigaxenpi syoxentiri.

²⁰ Inpogini omabatanaxara xutagiteri iroro agantaxa igutagiterite paraon. Ineni yobetsixaxagantaxe ibiesetate ixaemaigaxeria mayaniro igoraxaegite. Jantari yapatoitaigaxara mayaniro ixaemaigaxeria ineni yagaxagantaxeri paxotiriria bino intiri betsiximotiriria pan. ²¹ Yogari paxotiriria bino ixantaxeri inpaxobagetaeria, ²² xantanxitsya yogari betsiximotiriria pan onti yositixatsanotagantaxeri itsataxagantaxeria jenoxu. Oxenaxaganaxatyo ixantaxeria Jose, ²³ xantanxitsya yogari paxotiriria paraon bino teatyo inxenxiaeri.

Jose ixamantaxotaxeroa igisanire paraon

41 ¹ Inpogini abisanaxa piteti siriyagarini. Inpo ixisanibagetaxe paraon ineni inei yaratinxaxe otsapiaxu nia paitatsyaria Niro.

² Ineiro osotogaigapaaxe 7 baxa tyapaepagerixa xara xarapatsapagetyo

osexabageigaxa osinpenasite totorasixu. ³ Inpo inei osotogaigapai pasini 7 baxa onxobeenxarepage xara tsirepetyonxitabagetaxe. Aratintiitapaaxe otsapiaxu onaigaxea tyapaetaiganxitsyaria ⁴ osexataigapaaxaroa.

Inpo ixireanaxe, ⁵ xantanxitsya axiro imaganai ixisanitutaaty o aixiro ineiro patiro turigo aratinxaxea aisano xara oxitsoxi otyapaerepagetyo xara arysioxipagetyo, onaxe 7. ⁶ Inpo inei otimanaxe pasini oxitsoxi pairabagetaxe xamagisemataxe syanpitexisemataxe, aixiro tsiripexixosiegitisano, ontitari xantaxero tanpia poniaenxatanxitsyaria yosotogia syabogaenxari. Aryo oxanyotaxa oneni onaxe 7. ⁷ Inpo osexataigaxaro tyapaetanxitsyaria.

⁸ Inpo ixireabetanaxa maneri, ontitari ixisanibagetaxe. Inpo tsipetyamani yobanxinabagetaxaty xara ixaemaxagantaigaxeri mayaniro gatabageigatsyaria Jepitoxuniria intsabeigaxeria tatoita gimanataxeri. Inpo itsabeigabetaxari ixisanitaxeria, xantanxitsya tea intimumate paniro gataxeromeria. ⁹ Inpogini yogari paxotiriria bino ixantiri:

—Maixa noxenxiianaxero onti nobetsixaxe teria ontyapaete, tea nontsabetenpinixa otyara. ¹⁰ Jantari pairani potsimanxaigaxenara pitentagantaxenaria betsiximotinpiria pan pasitaxotaxagantaigaxenara ibanxoxu itinxami pisoraroegite ¹¹ ixisanibagetaxe betsiximotinpiria pan. Aryo noxanyotaxa naneni noxisanibagetaxe. Paniropage aityo gisaniaigaxenaria. ¹² Xarari xara aryo inaxe paniro jebereo yonperabetaxaria itinxami pisoraroegite. Nanenieg notsabeigaxeri noxisaniigaxeria inpo ineni itsabeigaxena tatoita gisaniaigaxena. ¹³ Inpo aryo oxanyotaxa itsabeigaxenara. Naneni pixaemaana nopaxobagetainpia, yogari ineni onti yositixatsanotunxani itsatunxania jenoXu.

¹⁴ Iroro ixemabaxea paraon ixaemaxagantaxeri Jose igenanetya yasireaxotagantairi. Inpo ineni yogarabeatanaxero igisi isapitanaxa pasini isapiro iataxexa inenixu. ¹⁵ Inpo ineni ixantiri:

—Noxisanibagetaxe, maneri gabeaxitsyameria intsabetaxenara tatoita gisaniaxena. Xantanxitsya maixa noxemaxotaxenpi bineni pogabageti pitsabetantiroa xisanirentsi.

¹⁶ Ixantiri Jose:

—Tea tsitsyata nogatasitenparo naneni, intityo gataxena Tasorentsi. Maixa irityo gataxename nontsabetaxenpia tatoita gisaniaxenpi tyapae pogataxeniri tyara pinxantaxenpa.

¹⁷ Osi itsabegetaxeri ixantiri:

—Onti noxisanitaxe nonei naratinxaxe otsapiaxu nia Niro.

¹⁸ Noneiro osotogaigapaaxe 7 baxa otyapaerepagetyo xara xarapatsatabagetaxetyo osexabageigaxa osinpenasite totorasixu.

¹⁹ Inpo nonei osotogaigapai pasini 7 baxa onxobeenxarepagetyo xara tsiripetyonxitabagetaxe. ¡Teaty noneimate Jepitoxu ontimea baxa obegaga onxanyotaxenpara maixa! ²⁰ Inpo oneniegí osexataigaxaro oxetyoria sotogaigananxitsya xarapatsaiganxitsyaria.

²¹ Osexataigabetaxarotyo xantanxitsya xantaxanityo oxanyoigaxara maixa pairotari ogagaigaxa otsiripetyonxiigaxea.

Inpo noxireanaxe, ²² xantanxitsya nomaganai noxisanitutaatyó aixiro, irotya noneaxe turigo aratinxaxe aisano xara oxitsoxi otyapaerepagetyo xara aryosioxipagetyo, onaxe 7. ²³ Inpo nonei otimanaxe pasini oxitsoxi pairabagetaxe xamagisemataxe syanpitexisemataxe, aixiro tsiripesioxiegitisano, ontitari xantaxero tanpia poniaenxatanxitsyaria yosotogia syabogaenxari. Aryo oxanyotaxa oneni onaxe 7. ²⁴ Inpo osexataigaxaro tyapaetanxitsyaria. Notsabeigabetaxari gatabageigatsyaria, xantanxitsya teaty intimumate paniro gabeanaxitsyameria intsabetaxenara tatoita gisaniaxena. ²⁵ Inpo ixanti Jose:

—Jantari pixisanitaxeroa baxa ontiri turigo patiro gisaniaxenpi, ontitari ixamantaxenpia Tasorentsi tatoita irobetsixaxe inpogini.

²⁶ Ogari 7 baxa tyapaetanxitsyaria onti oxantaxotaxe 7 siriyagarini.

Aryo oxanyotaxa turigo oneni pineaxeria 7 onaxe tyapaesioxitanxitsyaria oxiro oxantaxotaxe 7 siriyagarini. ²⁷ Ogari 7 baxa tsiripetyonxitanxitsyaria inpogityaria osotogaigapaaxe aixiro onti oxantaxotaxe 7 siriyagarini. Aryo oxanyotaxa turigo oneni syanpitexisetanxitsyaria oxantaxeroa tanpia poniaenxatanxitsyaria yosotogia syabogaenxari oxiro oxantaxotaxe 7 siriyagarini. Pitetiro onti oxantaxotaxe 7 onaxe siriyagarini jara oneaagani turigoxi. ²⁸ Arisanotyo noxantaxenpi, yogari Tasorentsi onti ixamantaxenpia tatoita irobetsixaxe inpogini. ²⁹ Oxetyo ontimaxe 7 siriyagarini

ontimantabagetaxenparia tobaiti turigoxi. ³⁰ Inpo aryotya ontimaxe 7 siriyagarini jara oneimataagani. Magaiseniro iratsipereabageigaxetyo itasegane. ³¹ Ontsonxatasanotaxenpatyo mayatiro jaratyó otimumatai

majani xanyomataxatyō tenirixatyō ontimabetenpa otyara. ³² Jantari pixisanitaxeroa baxa ontiri turigo ontitari ixogaxea Tasorentsi pogataxea aryo inxanyotaxero maixa, paenitytari aganaxenpa. ³³ Irotari nonxantantaxenpiria maixa tyapae pinxogaxea paniro gatatsyaria pinpegaxagaxeria itinxami ponanpinaegi tyapae ineniniri xantanxitsyame tata obetsixagetaxenxani maixa janiri agantanaxe tasegagantsi inpogini. ³⁴ Aixiro pinxogaigaxea pasini tobaeni pegaiganxitsyameria xoraxaegi pomitiganxaigaxeria iriaigaxea intsothenxaigaxeroa Jepito iragagarantaigaxeroa turigoxi. Jantari agaxenxania ineniegi iragaigabaxe 1/5 ironaigabaxeroa irogaiganaxeroa oneniri osexataenxani inpogini. Aryo inxanyoigaxero maixa xigonxiro agabagetanaxenpara 7 siriyagarini janxia otimai. ³⁵ Inpo bineni pinxantabitantaxero janiri osexatagani, onti ontaixagetaxenxani tyaxa xara otsirotanxutia panxotsi tyapae oneniri osexataenxani inpogini ontsonxagetanaxenpara mayatiro. ³⁶ Aryo inxanyoigaxero maixa irogaiganaxeroa tyapae janiri agantanaxe tasegagantsi inpogini aganaxenpara janxia otimumatai turigoxi Jepitoxu, jaranixa otimainixa xigonxiro agabagetanaxenpara 7 siriyagarini.

Paraon ipegaxagaxeria Jose itinxami inanpinaegi

³⁷ Inpo yogari paraon ineaxeroa tyapaetaxe mayatiro ixantaxeria Jose. Aryo ixanyoigaxa inanpinaegi ineniegi ineigaxero tyapaetaxe. ³⁸ Yogari paraon ixantaigiri:

—Manerisanotyō pasini sigaxerimeria ineni itentaxaritari Tasorentsi ixenxiiaxagaxaria.

³⁹ Inpo ixantiri ineni:

—Manerityō pasini gatanxitsyameria irisigaxenpia bineni, intitari gataxenpi Tasorentsi. ⁴⁰ Maixa bineni nonpegaxagaxe itinxamiegi nonanpinaegi. Bineni xantanxitsyame mayatiro obetsixaxenxaniria jaxa Jepitoxu. Mayaniro inxematsaigaxenpi tatarixa pinxantaigaxeri. Paniro nonxantaxenpa naneni nabisumataxenpia, narotari xobeenxari.

⁴¹ Maixari maixa bineni nonpegaxagaxe neagetaxenaromeria mayatiro Jepitoxu.

Iroto ixantaxeria maixa ⁴² inosixanaxeri ianiyote iritya ipaxe Jose, iritari ipegaxagaxe itinxamiegi inanpinaegi. Inpo ixantaigaxeri ironperaneegi irosapitantaigaxenparia sapirontsi mettsyori pairoria abisaxe otyapaetasanotaxea, aixiro inenxetagaxeri nenxetsixi obetsixantunxaniria xori.^a ⁴³ Inpo ipaxeri osigaxotantaganiria sigabetaxaroria isigaxotantaria ineni. Inpo tyaxa xara iataxe iibaiganaxeria ironperaneegi xobeenxari ixaemaiganaxetyo ixantaigi:

“¡Eeee, atsi neaigabaxerii, sirinxaignaxenpaa!”

Osi xantaxa ixanyotaxara maixa ineni xantanxitsya mayatiro obetsixagetunxaniria Jepitoxu.

⁴⁴ Ixantaxeri aixiro paraon:

—Maixa jaratyo tsini betsixumatatsya tatarixa oita jaria bineni xantatsya, narotari xantaxenpi, narotari igobeenxariegi mayaniro.

⁴⁵ Inpo ipaitaxeri Sapanatepanea, irotari irinianeegi Jepitoxuniria. Aixiro ipaxeri tsinane opaita Jasenate, oneni ixoritaxe. Oneni onti irisinto Potipera. Ineni inti saserorote basigatsyaria otsirotanxutia panxotsi paitatsyaria On. Aryo oxanyotaxa maixa ipegaxara Jose itinxamiegi inanpinaegi paraon neagetaxeromeria mayatiro Jepitoxu.

⁴⁶ Ineni onti isiryagaxotaxa 30 siriyagarini,

Inpogini inianaxeri paraon iataxea itsotenxagiteanaxeroa Jepito yanuibentasi taxeroa ixantaxeriria xobeenxari. ⁴⁷ Inpo aryo oxanyotaxa otimanaxe tobaiti turigoxi xigonxiro agabagetanaxara 7 siriyagarini.

⁴⁸ Ineni yagaxagantaxero mayatiro timanxitsyaria yogaxagantaxeroa otsirotanxutia panxotsi tyaxa xara agunxania yogaxeroa oneni isexataigaxenparia inpogini.

⁴⁹ Yagaxagantabagetityo tobai xara oxanyobagetanaxarotyo inpanexi otsapiaxutiria aryonatoani nia. Otobaigabagetityo xara

^a 41.42 Ianiyote “su anillo”

niganxi yapaxuanaxero irogataeroa, teanixatari agabeaenxani ogataenxania.⁵⁰ Jantari tetyara abise oga siriyagarini otimantaxaria turigoxi ineni itomintagaxaro ixoritiria piteni.⁵¹ Yogari ixetyoria itsitixitaxe ipaitaxeri Manasesi, ixantaxetari: “Yogisineaanatari Tasorentsi nomagisantanairoa natsipereabagetaxea, aixiro teanixa nonxenxiiagaeri notimaigia”.⁵² Yogari irapitene onti ipaitaxeri Jeperain, ixantaxetari: “Onti notomintaxa jaxa xipatsixu natsipereabagetaxea, iritari paxenari Tasorentsi”.

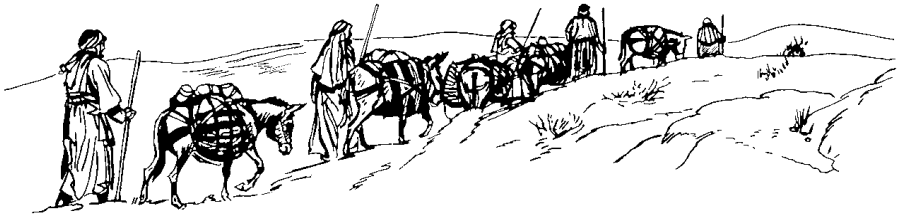
⁵³ Inpogini abisanaxara 7 siriyagarini otimantasanotaxaria turigoxi Jepitoxu⁵⁴ opeganaxa teanixa ontimae xigonxiro aganaxara pasini 7 siriyagarini, oxenaxagasanotaxatyo ixantaxeria Jose. Inpogini yatsipereabageiganaxe itasegane mayaniro basigaigatsyaria parixotipagexu. Intaganibani Jepitoxuniria tea iratsipereaige, aityotari isexataigaxaria.⁵⁵ Inpogini itsonxataxogeiganaxara Jepitoxuniria iaigaxe inebiigaxeria paraon ogunxaniria. Ineni ixantaigabaxeri mayaniro:

—Piaige piniaigaxeria Jose inpo tyaxa inxantaigaxenpi pinxenaxagaigaxeroa.

⁵⁶ Inpo yogari Jose ineabaxeroa otsonxagetanaxara mayatiro turigoxi yasireaxagantagetaxero ogantagetunxaniria inpaigaxeria mayaniro, aryonpatari oatiri otsonxatanaxara isexaegi.

⁵⁷ Yoboxaiganaxe aixiro parixotipagexuniria inebiigaxeria, mayanirotari itsonxasexataxoiganaxa.

Aryo ixanyotaxa Jaxobo ineni intiegiri mayaniro itimaigia itsonxasexataxoiganaxa ineniegi aixiro.

Iaigaxea irirentiegi Jose Jepitoxu

42 ¹ Inpogini yogari Jaxobo ixamantunxania aryo otimaxe turigoxi Jepitoxu osi ixantaigaxeri itomiegi:

—Bineniegi onti pipirinibageiganaxe xogapage maneri tatanpa asexagaxenpa. ² Maixa ixamantaitaxena aryo otimaxe turigoxi Jepitoxu. Atsi piaigenityo janta pinpunabentaigaxitea iroxona asexagaxenpa janiri axamaigi.

³ Inpogini 10 irirentiegi Jose iaiganaxe Jepitoxu inpunabentaigea turigoxi, ⁴ xantanxitsya Jaxobo tea iromitiganxeri Bejamin irirentisano Jose, ixantaxetari:

—Tsitsyanirixa ixami.

⁵ Inpo iaigaxe ixenaiganaxeri pasini jaiganxitsyaria inpunabentabageigea turigoxi, mayatirotari otsotexagiteanaxaro tasegagantsi Xanaanxu.

⁶ Yogari Jose iritari ipegaxagaxa paraon neagetaxeroria mayatiro Jepitoxu, irityo pimantanxitsya turigoxi ipaigaxeria mayaniro poniageiganxitsyaria parixotipagexu. Inpo yoboxaigapaaxea irirentiegi inenixu itigeretotasigapaaxari yonpasabeaiganaxatyoti sabi, teanixa iragataigaerinixa. ⁷ Yogari Jose ineagabetabaarityoti irirentiegi yogataigabairityoti, xantanxitsya ipegamanpeganaxatyoti xanyomataxa tenirixatyoti irogataigeri osi yotsimanxaigaxeri ixantaigiri:

—¿Tyatyo poboxaigaxea bineniegí?

Ixantaigi ineniegí:

—Onti noponiaigaxa Xanaanxu, onti noboxasiigaxe nonebitantaigexa turigoxi.

⁸ Yogari Jose yogataigabairityo, xantanxitsya ineniegi teatyó irogataigaeri. ⁹ Inpo ineni ixenxiianairo ixisanibagetaxea pairani inpo ixantaigiri:

—Bineniegi ontityo poboxasiigaxe pineageigutea jaxa nogipatsitexu terixa ontime nabentaigaxenparia tyapae poboxasiigaxenara pinxentaigutenara.

¹⁰ Xantanxitsya ineniegi ixantaigiri:

—¡Teatyó! Naneniegi ontityo noboxasiigaxe nonebitantabageigea turigoxi. ¹¹ Paniro inaxe tomintaigaxenaria, tyapaetya nonabageigi. Teatyó noatasitumaigero noneageigea pasinipagexu xipatsi nonxentantaigaxea.

¹² Aryonpatyo inianaxeri Jose ixantaxea:

—Teatyó, ontityo pitsoegaigaxa. Irotyo poboxasiigaxe pineageigea.

¹³ Ixantaigi ineniegi:

—Naneniegiri onti nonaigabeta 12, paniro inaxe tomintaigaxenaria. Onti nobasigaiga Xanaanxu. Yogari xaraxutanaxenaria ainyo inai janta apaxu, yogari irapitene xamaxe.

¹⁴ Xantanxitsya Jose aryonpatyo ixantaiganaxeriri:

—Noxantasanotaxeni onti poboxasiigaxe pineaigea. ¹⁵ Iroro maixa atsi noneaigaxenpia iroxa arisano pixantaigaxeria. Maixa nonxantaigaxenpi jarixa yoboxi xaraxutanaxenpiria jaratyó piaigai.

¹⁶ Iriataxetyo paniro iragaxiteria. Mayanairo bineniegi nasitaxotagantaigaxenpi. Iragaxiteririxa osi nogataxe nonxantaxe: “Iroro maixa teni pamatagaigenpa”. Jantari jarixa yagaxitiri nonxantaxe: “Ironi poboxasiigaxe pineageigea”. ¡Jaratyó napaxuaigainpi!

¹⁷ Inpo yasitaxotagantaigaxeri mabati xutagiteri ¹⁸ inpo ixantaigiri:

—Naneni omirinxá nopinxaxeri Tasorentsi. Maixa atsi noneaxea ¹⁹ arisanorixa pixantagantsiigaxe. Maixa piaigae pamaiganaxemeria piri turigoxi. Panibani nagabae jaxa nasitaxotagantaxeria. ²⁰ Inpo

pamaigaxenaririxa pirenti xaraxutan anxitsyaria noneaxe arisano
pixantagantsiigaxe osi nanpaxuaigaenpi. Jantari jarixa pamaigiri
pinxamaigaxetyo jaxa.

Ineniegi ixantaigaxe:

—Atsina, tyapae.

²¹ Xantanxitsya ixantabaxagaigaxa:

—Arisanoni abetsixaigaxe teria ontyapaete atsimanxaigaxeria
arentiegi. Ixantanaigabetaxaityo antsarogaxagaigaxenparia teaty
anxematsaigeri. Aneaigabetaxarityo yasinonxaabagetanaxara
aryonpatyo asintsiiganaxeri. Maixari maixa aneniegitya oxatinxaigaxe
antsipereabageigaxea asinonxaigaxenpara.

²² Ixantaigiri Iroben:

—Noxantaigabetaxenpini otyara jara tya axantumaigiri aryome teni
pinxematsaigena. Maixari maixa aryoni anxamaige.

²³ Ineniegi ineagiri tea inxemaigabaxeri Jose iniabaxagaigaxara,
ineaigaxeritari onti iniantaxa irinianeegi Jepitoxuniria inpo ainyo
gisyonxabaxeneriria. ²⁴ Xantanxitsya Jose ixemaigaxerityo jeroty
isiganaxa parixoti iragaxara ixaemababagetaxetyo xara
yasinonxaanaxatari ineagairia irirentiegi. Inpo ixaratanaia iatai
inaigaxea ineniegi iniaigairia osi yagabaxeri Sumeon yogusota-
xagantaxeria. Ineaxoigaxeri mayaniro irirentiegi. ²⁵ Inpogini
isyatexaxagantaigaxeneri turigoxi iborisaegitexu. Aixiro ixantaxe
irogipigageigabaenxania igorixiegite irogabaenxania iborisaegitexu.
Inpo ixantaxe aixiro inpaigabaenxania irisexaiganaenparia abotsixu.
Inpo aryo oxanyotunxani. ²⁶ Ineniegi yagaigaxero turigoxi
ixiaxagaigaxeri iasinote iaiganai.

²⁷ Jantari itsitenitaxoiganaxea aryo yoguiigaxe irimagaiganaxea.
Ixabiritanaxa paniro yogusoreaxotaxero iturigoxite intigaxeria iasinote
ineitarityo igorixite yogaagani jenoxu. ²⁸ Ixantaigiri irirentiegi:

—¡Atsigu! ¡Yogipigaitaanari nogorixite! Jeri yoxa.

Ogatyox i xenaxe itsarogabageiganaxetyo mayaniro yomogexaba-geiganaxetyo ixantabaxagaiganaxara:

—¡Ojojooy, tyaxa, ontityo yotsimanxaigaxaia Tasorentsi!

²⁹ Inpo yoboxaigaara Xanaanxu itsabegeigapairi iriri mayatiro.

^{34a} Itsabeigaxeri aixiro ixantaigaxeria inanpina xobeenxari intentaiganaxeneria xaraxutanaxeriria.

³⁵ Inpogini itsaaxogeigaxeroa iborisaegite ineaigaxeri igorixiegite yogipigaigaaganiria, onti iponatantaagani yoginoriaxotaagani jenoxu. Iro ro ineaigaxeria itsarogabageiganaxetyo xara. Aryo ixanyotaxa Jaxobo ineni itsarogabagetanaxe ³⁶ ixanti:

—Pipogereitaiganaxenari notomi. Yogari Jose xamaxe. Yogari Sumeon pioxaiganaxeri Jepitoxu. Maixari iritya pagaxagantaigutaxena Bejamin. Natsipereabagetaxatyox xara.

³⁷ Inpo ixantiri Iroben:

—Maixari maixa naneni tentanaxerime Bejamin noneasanotaxerityo janta inpo nontentaenpiri. Jantari jarixa notentainpiri poginoriaigaxerityo piteniro notomiegi.

³⁸ Xantanxitsya Jaxobo ixantiri:

—Jaratyox iati. Jaratyox pitentaigari, xamaxetari irirenti, maixa panibani inaia ineni. Intagaroa tatarixa gerime nonxamaxetyox naneni nonxenxiianaxeria, bineniegini xanyotagantaigaxename.

Itentanunxania Bejamin Jepitoxu

43 ¹ Inpogini aryonpatyox yatsipereasanoiganaxeri itasegane Xanaanxuniria. ² Inpo yogari Jaxobo intiegiri itomiegi itsonxaiganaxero turigoxi yagaigaxitiria Jepitoxu, maneri tatanpa irisexataigaenpa. Osi ixantaxe Jaxobo:

—Atsi piaigaatea aixiro pinpunabentaigaatea turigoxi ironiri asexagaxenpa.

³ Xantanxitsya ixanti Jora:

—Jaroxa noaigi, ixantaigaxenatari inanpina xobeenxari ixanti: “Jarixa pitentaigari pirenti xaraxotanxitsyaria jaratyo poboxaigi”.

⁴ Maixa panpaxuaxeririxa aryo pinxante noaigaxe nonpunabentaigaxitenpia turigoxi. ⁵ Jantari jarixa papaxuiri jaratyo noaigi, ixantaxetari: “Jarixa pitentaigari, jaratyo poboxaigi”.

⁶ Ineni ixanti:

—¿Jantari jara pixanyoigana maixa? Pixamantaigaxerini pixantaigaxea ainyo pasini pirenti.

⁷ Ixantaigi:

—Ixogaxotaxagantasanoigaxenatari ixantaigaxenara: ‘¿Ainyotya piri? ¿Ainyo pasini pirentiegi?’ Naneniegi tyanpa nonxantaige, noxamantaigaxerityo mayatiro, aryo nogataigaxe aryoraxa inxantaigaxena nontentaiganaxeria janta ige.

⁸ Inpo ixanti Jora:

—Terixa pinxoge anxamaigaxea iroro maixa paxuerityo tyapae noaigaxeniri nagaigutea janiri axamaigi mayaniro. ⁹ Nontentaiganaxeririxa nanenityo xanyotanxitsyame. Tyaxa pinxantaxena bineni, bironpatyo. ¹⁰ Noaigutaxenpametyo sintsi gameroxa mataxa pigaigaana.

¹¹ Ineni ixanti:

—Iroro maixa piaigetyo. Aryo tyara anxantaigaxenpara. Maixa piaige pamaiganaxea timatsyaria jaxa tyapaetasanotatsyaria. Iroro pamaiganaxe majani baresamo aixiro majani pitsi. Pamaiganaxe aixiro xasanxaari, mira, oxitsoxi pisetatsyo ontiri jarementera.^a

^a 43.11 Baresamo aixiro pitsi “balsamo y miel”; xasanxaari, mira, oxitsoxi pisetatsyo ontiri jarementera “perfumes, mirra, nueces de pistacho y almendras”.

¹² Pamaiganaxea xorixi pinpunabentantaigaxenparia pasini turigoxi. Inpo pamaiganaeri aixiro yogipigaigainpiria pinpaigaeria gipigaigainpiriria. Aryoraxa ixomutaxa. ¹³ Maixari maixa tentaiganaxeri pirenti piaige pinxamosoigaateria yoga inanpina xobeexari. ¹⁴ Aryorixa iriniasurentaxeri Tasorentsi intsarogaxa-gaigaxenpia irapaxuaeria pirenti intiri aixiro yoga Bejamin. Xantanxitsya jantari inogereapitsaigenara notomiegi inogereapitsaigenaroxari.

¹⁵ Inpo ineniegi yagageiganaxe mayatiro iramageiganaxeneriria Jose intiri xorixi iaiganaxe Jepitoxu itentaiganaxari aixiro Bejamin. Inpogini yoboxaigaxara janta Jepitoxu ¹⁶ yogari Jose ineabaxeri Bejamin itentaiganaxaria ixaemanaxeri neagetiroria mayatiro ibanxoxu ixantiri:

—Piate tentaiganaxeri yogaegi nobanxoxu. Pontsyanoxireaxagantaxea baxa poboxitagantaxea, nosexatagaigaxenparia paita irapagatsixaanaxenpara.

¹⁷ Ineni ixenaxagaxero ixantaxeriria itentaiganaxari. ¹⁸ Xantanxitsya ineniegi itsarogabageiganaxetyo xara ineaixaxea itentaiganaxaria ibanxoxu Jose ixantabaxagaiganaxa:

—¡Ontityo yamatabinaigaxaia! Onti itentasiigaxai irotsiman-xabiigaxaeria xorixi yogipigaigairia. Maixa iragaigaxae ironperaigaxaea intentagantaigaxaeria ajasinoegite.

¹⁹ Jerotyo iroro yoboxaigapaaxara sotsimoroxu panxotsixu yainyoniiganaxari tentaiganaxariria ixantaigiri:

²⁰ —Maixa nonxamantaigaxenpi. Jantari pairani noboxaigutia nonpunabentaigaxa turigoxi arisanotyo iroro noboxasiigaxe, ²¹ xantanxitsya noaiganaia nagaiganairoa nomagaiganaxea aryo noguiigaxe nomagaiganaea. Inpo nogusoreaxoigabetaro noturigoxiegite noneaigaxeri xorixi yogagetaagani jenoxu. Isatyoniro tea iragagarantumatenpa. Maixari maixa namaigairi nogipigaigaeria, ²² aixiro namaigaxe pasini nonpunabentantaiganaeria pasini turigoxi,

xantanxitsya tea nogoige tsinirixara gipigaigaanari tyapae nonpaigaeria.

²³ Ineni ixantaigiri:

—Jara pitsarogaigi. Yogari Tasorentsi pixematsaigiria bineniegi intiri aixiro piri iriroxa yagaigabainpiri pigorixiegite piborisaegitexu, noneaxotaxaritari yoga xorixi pipunatantaiganaxaroria turigoxi.

Inpo iataxe yagaatiria Sumeon itentaari inaigaxea ineniegi. ²⁴ Inpo yogiagaigaxeri tsonpogi ipaigaxeri nia inxibabonxitiigaxenpara, aixiro itigaxagantaigaxeneri iasinoegite. ²⁵ Ineniegi yobetsixageigaxero yamageigaxeneriria Jose yogiagaxaigaxeria iroboxaxea irapagatsi-xaanaxenpara, yogataigaxetari aryo isexatagaigaxenpari xara.

²⁶ Inpo yoboxapaaxea itigeretobentaigabaxari yogiboseiganaxatyo sabi ipaigabaxeria yamaigaxeneriria. ²⁷ Ineni ixogaxotagantageigaxeri tyapaetyarixa inaigaxe, aixiro ixantaigiri:

²⁸ —¿Yogari piri ainyo?

Ineniegi ixanagabentaiganaxari ixantaigi:

—Ainyo, tyapae inaxe.

²⁹ Inpo yogunteigaxeri ineitarityo Bejamin irirentisano ixanti:

—¿Ineni yoga xaraxuigaxenpiria pixantaigaxeria tsyapi?

Isyonxatetanaxari Bejamin ixantiri:

—¿Ainyobi? Noxogaxe inxabintsaabagetaxenpia Tasorentsi.

³⁰ Iroxo ixantaxeria ogatyo ixenaxe oboxasitapaaxeri isenxa paenityatyo iraganaxenpa, ineaxetari ineamatairia irirentisano. Sintsi ixiapanuti imagia iragaxara ixaemababagetaxea. ³¹ Inpo ixaratanaia ixibaitanaxa yosotoganaxe ixanti:

—Guitaigenityo sexatsi.

³² Inpo oguitanunxani. Yogari Jose irasirixoni isabinxaxe. Yogari irirentiegi onti yobioitaigaxeri irasirixoni. Aryo ixanyotagaigaxari

aixiro Jepitoxuniria sexatimoigariria irasirixoni yobioitaigaxeri, teanixa inxogaigenixa Jepitoxuniria intentaigenparia jebereoegi isexataigaxenpara.³³ Jantari yobioitaigaxeria irirentiegi ixetyo yogiibataxe tsitixitanxitsyaria aryonpa yagabagetanaxerori xaraxutanaxitsyaria. Ineniegi ineagaxea ixanyotaxeroa maixa yogabageiganaxetyo sorerere yoguntetabaxagaiganaxa.³⁴ Yogari Jose ipagarantaigaxeri irasi isexa nanxitsyaria imesanexu. Yogari Bejamin pairotyo yabisaxe ipasanotaxeria. Inpo yobiixabageigaxa mayaniro isinebageigaxa.

Yobiixantaria Jose

44 ¹ Inpogini yogari Jose ixantiri neagetiniriria mayatiro ibanxoxu:

—Maixa syatexaxagantaigeneri turigoxi iborisaegitexu pogipigaigabaeneria igorixiegite.² Pogaxeroa aixiro nobiixantaria obetsixantunxaniria perata iborisatexu xaraxutanaxitsyaria. Pogaxero jenoxu pintentagantaenparia igorixite ipunabentantaxaroria turigoxi.^a

Inpo ineni ixenaxagaxero mayatiro ixantaxeriria.³ Inpo oxutamanitanaxea tsipetyamanisano yogari Jose ixantaigaxeri irirentiegi tyapae iriaigaea, aixiro iramaiganaeroa iasinoegite.⁴ Inpo tetyaenxa iriatumaige samani yogari Jose ixantiri neagetiniriria mayatiro ibanxoxu:

—Piate patimaiganaxeri yogaegi inxaaraniria pinxantaigaxeria: ‘¿Jantari jara pixanyoigiro maixa? Pineagabetaxa ixabintsaabageigaxenpia peratanaria bineniegi onti pixosiiganaxeri yobiixantaria obetsixantunxaniria perata,⁵ irotari yoviixanta, aixiro irota yogatanta tyaxa onxantanaxempa inpogini. Pobetsixaigaxe teria ontyapaete’.

⁶ Inpo yogiaigabaxeria aryo ixanyoigaxeri ixantaigaxeria.

⁷ Xantanxitsya ineniegi ixantaigi:

^a 44.2 Perata “plata”; iborisatexu “en la bolsa de” ontirixa “en el costal de”.

—¿Jantari jara pixanyoigana maixa? ¡Jaroxaty noxanyotumaigiro maixa! ⁸ Xanyotari noneaigairia xorixi nagetanxitsyaria noborisaegitexu namaigairityo noponiaxagabageigaari janta Xanaanxu, aryonpari jaxa tyara nonxantaigaxenpara nonxosiiganaxeria peratinpiria iberatate intirixa igorine. ⁹ Maixa atsi xogerotyo jaxa noborisaegitexu inpo pineaerorixa inxamaxetyo yoga sintaroria iborisate onantaxaria. Naneniegí aixiro pinpegaigaxenaty ponperaneegi.

¹⁰ Inpo ixanti ineni:

—Irobentia maixa tyapaetyo pixantaigaxeria, xantanxitsya intagani yoga tsinirixa xositaxero irityo nonpegaxe nonperane. Inpo bineniegí mayanipo piaigae jara tyara ixantaitinpi.

¹¹ Igenanexaty yoguitaxoigaxero iborisaegite sabi yogusorea-xoigaxeroa. ¹² Inpo ineni ixogaxero itsititapanutiro irasixu itsitixi aryonpa yagabagetanaxeri irasixu xaraxutanaxitsyaria, irotyo onantaxa. ¹³ Inpo ineniegí ogatyo ixenaigaxe itisarajaiganaxero isapiro, yasinonxaabageiganaxatari. Paniropage ixiaxagaiganairo iasinote ipigaiganaara. ¹⁴ Inpo yoboxaigapaaxara panxotsixu yogari Jose ainyotya ini xara. Jantari ineaigapaaxeria ogatyo ixenaigaxe yonpasabeabentaigamatanaxarityo. Ineni ixantaigiri:

¹⁵ —¿Tatatyo pobetsixaigaxe bineniegí? Matsi tea pogaige naneni nogatabageti.

Ixanti Jora:

¹⁶ —¿Tyara nonxantaige? Teaty nonxosiigabetenparo, xantanxitsya aryo tyara nonxantaige. Ontitari yotsimanxabiigaxenara Tasorentsi nobetsixaigaxea teria ontyapaete. Maixari maixa pomperaigaxenaty pintentagantaigaxenaria xositaxeroria pobiixantaria.

¹⁷ Xantanxitsya ineni ixanti:

—Jaratyó. Panirotýo nonperataxenpa xositaxeroria. Bineniegiri piaigaetyo pirixu jaratyó tsini berajaiginpi.

¹⁸⁻³⁴ *Inpo inianaxe Jora iniaxobentanaxaria Bejamin ixanti:*

—Maixa noxogaxe nonxantaxenpia. Bineni pixantaigaxena nontentaigaxeria ige Bejamin, xantanxitsya yogari apa teatyó inxogabetenpa, itsarogaxagasanobagetaxaritari. Xantanxitsya naneniegi noxantaigaxeri pixantaigaxenara jarixa notentaigari xaraxutanaria jara noboxaigi. Maixari maixa pagabaxeririxa yogari apa irasinonxaabagetaxenpatýo xara osi inxamaxe. Irotari nonxantan-taxenpiria maixa atsi naneni pagabaxe, iritya panpaxuae ige iriataea apaxu. Narotyá puganaxerime, teanixa nonxoge noneaxeria apa iratsipereabagetaxea.

Ixamantaxotaxara Jose

45 ¹ Inpo yogari Jose ixemabaxeria ixantaxeria oboxasimata-paaxerityo isenxa ixaemaxoigutarityo mayaniro ironperaneegi ixantaigiri:

—¡Piaige sotogaiganaxe sotsi mayaniro!

Osi yosotogaiganaxe mayaniro tea inxemaigeri Jose ixamantaxoigairia irirentiegi. ² Inpo iragamatanaxatyó isyaroenxarixatyó xara ixemaigaxeri mayaniro Jepitoxuniria naiganxitsyaria xara. Ixemaxotaxeri aixiro paraon. ³ Inpo yogari Jose ixantaigiri irirentiegi:

—Narotari Jose. ¿Yogari apa ainyo?

Yogari irirentiegi itsarogabageiganaxetyó xara teatyó iragabeaigae iriniaigae, ⁴ xantanxitsya ineni ixantaigiri:

—Atsi taajinaegi jaxa nanenixu.

Inpo yainyoniiganaxaria ixantaigiri:

—Narotari pirementiegi Jose. Narotari pipimantaigaxeria pairani yamaitaxenara jaxa Jepitoxu, ⁵ xantanxitsya maixa jara pasinonxajaiga pinxantaigaxea: ‘Narotari xanyotagantaxaro’. Iritari mitiganxaxena Tasorentsi noboxaxea jaxa janiri apogereaiga mayaniro. ⁶ Pitetanaxa siriyagarini atsipereanunxani tasegagantsi. Maixari maixa aryo onxanyotaxenpa maixa xigonxiro abisanaea pasini 5 siriyagarini. Jaratyto tatoita timumataatsya. Onxitagebetaxenxanityo jaratyto otimi. ⁷ Xantanxitsya inti mitiganxaxena Tasorentsi noboxantaxaria jaxa janiri pipogereaiga tyapae intobaiganaxeniri pogonteireegi inpogini. ⁸ Jantari jamea inti gameroxari nopegumata itinxamiegi inanpinaegi paraon, xantanxitsya irityo xoganxitsya jerotyto oxanyotantaxaria maixa nopegaxara neagetaxeneriria paraon mayatiro Jepitoxu, aixiro naneni xantanxitsyame tatarixa obetsixaxenxani. Jerotyto maixa tea binenieggi xanyoigatsyame nonaxea jaxa, intityo xoganxitsya Tasorentsi. ⁹ Maixa piaigepage sintsi apaxu pinxamantaigaxeria pinxante: ‘Ixantaxe pitomi Jose: Ipegaxagaxena Tasorentsi itinxami inanpinaegi paraon noneagetaxeneria mayatiro Jepitoxu. Maixari taajinapage sintsi poboxaxea pineaenara. ¹⁰ Onti pobasigapaaxenpa janta Josenxu pintentaigaxenparia pitomiegi intiri aixiro pibisariegite. Pamaigaxeria aixiro pipirapage ontiri mayatiro pasintagetaria tyapae pintsyoenitaxotaenaniri^a ¹¹ tyapae nonpasexaigaenpia bineni intiri mayaniro pitentaigaria janiri pixogaxobageigaa. Aityotyatari antsipereaxenxania tasegagantsi pasini 5 siriyagarini’. ¹² Pixemaiga-xenatari maixa binenieggi intiri ige Bejamin, pogataigaxe naneni xantanxitsya. ¹³ Maixa pinxamantaigapaaxeria apa mayatiro pineageigaxeria jaxa Jepitoxu, aixiro pinxamantaigaxeria naneni xobeenxatanxitsya. Maixa piaigepage pagaiguteria.

¹⁴ Inpo ineni yabinatanaxeri Bejamin oga ixenaxe iraganaxa. Aryo ixanyotaxa Bejamin ineni iraganaxa yabinataxeria Jose. ¹⁵ Inpo

^a 45.10 Gosen “Gosen”: onti xipatsi oxantaganiria “distrito” ontirixa “region” nanxitsyaria Jepitoxu. Otimaxe tobaiti sinpenasi xara.

yaseriigaxari mayaniro irirentiegi, aixiro yabinaigaxeri. Jatanatsityo iragara. Inpo teanixasanoxona inpinxaigaeri irirentiegi osi iniaigaxeri.

¹⁶⁻²⁰ *Inpo ixemaxea paraon isinebagetaxatyo xara. Inpo ixantaxeri Jose iramaxagantaxea osigaxotantaganiria inpaigabaxeria irirentiegi tyapae iragaigaxiteria iriri intiegiri mayaniro itimaigia ontiri aixiro mayatiro yasintagetaria. Aryo ixanyotaxa ineni ixantaxe jantari iroboxaigaxerixa inegintebageigaxeria inpaigaxeria xipatsi pairoria abisaxe otyapaepatsataxea abisagetaxero mayatiro xipatsi Jepitoxutiria.*

^{23b} Inpo yogari Jose ipaigabaxeri turigoxi ontiri pan ontiri aixiro pasini irisexatagagetapaaxenpariria iriri abotsixu ²⁴ ixantaigabaxeri:

—Maixari maixa piaigae, xantanxitsya tyapaetya piaigae. Jara potsimanxabaxagaiganaxa abotsixu.

Inpo iaiganai ²⁵ yoboxabageigaa Xanaanxu yobasigara iriri. ²⁶ Inpo ixamantaigapaaxeri mayatiro, ixamantaigaxeri ainyo Jose ineni xobeenxatanxitsya Jepitoxu. Iroro ixemabaxea tyanpatyo inxante, yogabagetanaxetyo sorerere. ²⁷ Xantanxitsya jantari ixamantageigaxeria mayatiro ixantaxeria Jose, aixiro ineagetaxeroa osigaxotantaganiria yamaxagantaxeneriria inxenantanaxenparia isinebagetanaxatyo xara ²⁸ inpo ixanti:

—Maixa noxemaxotairitari notomi ainyo, irobentia maixa noatxetyo noneaeria tetyara nonxame.

Iatanaxea Jaxobo Jepitoxu

46 ¹ Inpo yogari Biseraere yobetsixanaxa iatanaxea Jepitoxu yamagetanaxero mayatiro yasintagetaxaria. Jantari yoboxapaaxara Beresebaxu aryo xara itagaxeneri Tasorentsi piratsi.^a

^a 46.1 Biseraere “Israel”: iritari paitatsyaria aixiro Jaxobo.

² Inpo tsitenigetixu ixemaxeri Tasorentsi iniaxteria onti oxanyotimo-taxari igisanirexu ixemiri ixantiri:

—Jaxobo.

Ixantiri ineni:

—¿Tata tatoina?

³ Ixantiri:

—Nanti Tasorentsi, nantitari ixematsataxe piri. Maixa jara pitsarogi piataxea Jepitoxu. Jantari janta nogitobaigaxeritari pogonteireegi intobaigabageiganaxetyo xara. ⁴ Nonxantaxani nosentaxotaxenpi janta Jepitoxu inpo tsitsyata naneni nontentaigaenpari pogonteireegi iroboxaigaea jaxa. Jantari pinxamanaea yogari Jose ineabaenpi.

⁵ Inpo oxutamanitanaxea yogari itomiegi yomateigaxeri osigaxotantaganirixu yamaxagantaxeneriria paraon. Imaigaxeri aixiro itomiegi ontiri ixoriigiria osi iaiganaxe. ⁶ Yamagetanaxero aixiro ibaxaneegi ontiri irobisyaegite ontiri aixiro mayatiro yasintageigaxaria Xanaanxu. ⁷ Jantari iataxea Jaxobo Jepitoxu itentaiganaxari itomiegi, irisintoegi, ibisariegite ontiri aixiro ibisaroegite.

²⁶ Mayaniro itomiegi intiegiri ibisariegite jaigananxitsyaria Jepitoxu onti inaigaxe 66. Ogari ixoriigiria itomiegi tea ogatenxani. ²⁷ Yogari itomiegi Jose onti inaigaxe piteni, intiegitari bogaiganxitsyaria Jepitoxu. Jantari yapatoigaxara mayaniro Jepitoxu inaigaxe 70.

²⁸ Inpogini yogari Jaxobo yomitiganxaxeri Jora inxamantaxeria Jose iroboxaxea intonxiboabaxenparia Josenxu. ²⁹ Inpogini yoboxaiga-paaxara Gosenxu yogari Jose ixantaigaxeri ironperaneegi iramaigaxeneria isigaxotantaria iriataxea intonxiboabaxenparia iriri.

Inpo ineapaaxeria ogatyo ixenaxe yabinatabaxagaiganaxa
iragaiganaxara.³⁰ Osamanitanaxe inianaxe Biserare ixantiri Jose:

—Maixa, notomi, noneainpitari ainyobi tyapaetyo nonxamanea.

³¹ Inpo yogari Jose ixantaigiri mayaniro:

—Maixa noataxe noneaxeria paraon nonxamantaxeria nonxanteri:
‘Boxaxe mayaniro notimaigia basigaigatsyaria Xanaanxu. Onti

yoboxaxe inxamosoigaenara'. ³² Aixiro nonxantaxeri: 'Yamaigaxe irobisyaegite ontiri ibaxaneegi ontiri aixiro mayatiro yasintagetaria, ontitari ipirinibentabageigi ipirabageigara'. ³³ Inpo ineni inxamaxagantaigaxenpi inxogaxotagantaigaxenpia inxante: '¿Tata pantaigi?', ³⁴ binenieg pinxantaigaxeri onti pipirinibentabageigi pipirabageigara obisya pixanyoigaxaria gonteireigaxenpiria. Pinxantaigaxeri maixa tyapae pobasigaigaxeniri pasirixoni jaxa Gosenxu, yogaegiri Jepitoxuniria teanixa inxogaige intentagaigenparia pirabageigatsyaria obisya.

47

²⁷ Osi yobasigaigaxa xara Jepitoxu Gosenxu itobaigabageiganaxetyo xara. ²⁸ Yogari Jaxobo onti yobasigaxa Jepitoxu 17 siryagarini. Inpogini isiryagaxotaxara 147 siryagarini ²⁹ ineabaxa paenitya inxamanaxe jeroty ixaemaxagantaxariria Jose ixantiri:

—Notomi, arisanorixa pinxogaxe pinxenaxagaxeroa nonxantaxenpiria pintsyontaxena notapinaporixu pinxantagantsitaxenara arisano pinxenaxagaxero nonxantaxenpiria.

³⁰ Maixa nonxantaxenpi nonxamanaxerixa jara pixitatana jaxa Jepitoxu onti pamanaena ixitaigara gonteireiganaxenaria aryo pinxitataena pintentagantaigaenaria.

Ixantiri Jose:

—Nani tyapae.

³¹ Inpo ixantiri:

—¡Atsi xantagantsitasanotena!

Inpo ineni itsyontaxeri itapinaporixu ixantaxeria:

—Arisanoni nonxenaxagaxero.

Iroto ixantaxeria maixa oga ixenaxe inorianaxa.

Jaxobo iniaxobentaigaxeria itomiegi Jose

48 ¹ Inpo tesaxona ontobaigagitetae yogari Jose ixemaxotaxeri iriri imantsigataxea. Iataxe inxamosotaxeria itentaiganaxari piteniro itomi paitatsyaria Manasesi, irapitene Eperain. ² Inpo yogari Jaxobo ixemaxea boxapaaxe itomi inxamosotaxeria isintsitanaxe itinaanaxa ipirinitaxe ³ ixantiri:

—Yogari Tasorentsi Gabeabagetatsyaria ixoneatimotaxena Irosixu janta Xanaanxu ixantaxena: ⁴ ‘Atsi guntete. Naneni nogitobaigaxeri pitomiegi intiegiri aixiro pogonteireegi intobaigabageiganaxea. Aixiro nasintagaigaxenparia oxa xipatsi xantaxani irasintaigaxenparoa ineniegí’. ⁵ Maixari maixa yogari pitomiegi Eperain intiri Manasesi bogaiganxitsyaria jaxa Jepitoxu tetyara noboxe nonxamosotaenpia inti nasiegi nasintasanoigaxarityo noxanyotagaigaxari Iroben intiri Sumeon.

⁹ ...Maixari maixa atsi maigaxeri ainyoni noniaxobentaigaxeria.

Inpo yainyoniiganaxaria ¹⁵ iniaxobentaigaxeri ixanti:

“Yogari Tasorentsi ixematsataxeria nobisarite Jaberan intiri apa Bisaxo

ixantaxani ixabintsaabagetaxena natyaenxara boganaxitsya xigonxiro maixa.

¹⁶ Yogari isaanxarite isentaxotaxena.

Maixa noxogaxe inxabintsaabageigaxeria yoxaegi jananexiegi tyapae xantanaxania inxenxiiaitenara naneni intiri nobisarite Jaberan intiri aixiro apa Bisaxo.

Aixiro noxogaxe inxabintsaabageigaxeria irogitobaigaxeria itomiegi intiegiri irogonteireegi intobaigabageiganaxea”.

²¹ Inpo ixantiri Jose:

—Atsi guntete. Maixa paenitya nonxamanae, xantanxitsya Tasorentsi inxantaxenpanityo intentaigaxenpi inpo intentaiganaenpi yobasigaigabetara gonteireigaxenpiria.

49 ¹ Inpogini ixaemaigaxeri mayaniro itomiegi ixantaigiri:

—Maixa atsi taajinaegi jaxa nanenixu tyapae nonxamantaiganaxenpia tyara pinxantaiganaxenpa inpogini.

Inpo ixamantageiganaxeri paniropage. Yogari Jora ixantiri:
^{8a} “Bineni Jora, mayaniro pirentiegi irisinebentaigaxenpi pagabeaigaxeritari tsi manxaigaxenpiria, mayaniro pirentiegi inpinxatsaigaxenpi. ¹⁰ Jara itimumati gabeaigaxerimeria pogonteireiganaxeria aixiro xantani intimaxea pogonteiretanaxeria peganxitsyameria pigobeenxariegite xigonxiro agapaaxenpara xutagiteri iroboxaxea pasini xobeenxatasannotanxitsyameria osi inxematsaigaxeria basigageigatsyaria xipatsixu”.

²⁹⁻³⁰ Inpogini ixantaiganaxeri aixiro:

—Maixa paenitya nonxamanae. Jantari nonxamanaxea onti pamaiganaena Xanaanxu pogaigaenara inperitanaxixu Maxaperaxutiria nanxitsyaria Mamerexu pintentagantaigaenaria gonteireiganaxenaria. Ogari inperitanaxi irotari ipunabentutaxeria nobisarite Jaberan pairani inebitaxeria Eperon igipatsite tyapae inxitaigaenpara mayaniro itimaigia. ³¹ Aryotari xara ixitataaganiri ineni ontiri ixoritiria paitatsyaria Sara intiri apa Bisaxo ontiri aixiro ina Bexexa. Aryotari noxitatairori aixiro Jirea oneni.

³³ Inpo yagatanaxea ixamantageiganaxeria jatya ituanai inorianaara osi ixamanaxe.

50

⁴⁻¹⁴ *Inpo yogari Jose ineaxea ixamanaxea iriri iataxe ixamantaxeria paraon ixogaxea iriataxe inxitataateria janta Xanaanxu. Inpo yogari paraon ixantaxe tyapae iriataxe. Osi iataxe ineni intiegiri mayaniro itimaigia yamaiganairia iriri Xanaanxu yogaigaatiria inperitanaxixu Maxaperaxutiria ixenaxagaxeroa ixantaigaxeriria. Inpo ipigaigaa mayaniro Jepitoxu.*

Ixamaxea Jose

¹⁵ Inpogini yogari irirentiegi Jose ineigaxea ixamanaxea iriri ixenxiiaganaxe ixantaigaxea: “Maixa aryoraxa irotsimanxaiganaxae Jose inpugaigaxaea aneniegi inxisaxobentaenpara”. ¹⁶ Osi ixamantaxagantaigaxeri ixantaigiri:

—Jantari tetyara inxame piri ixantaiganaana ¹⁷ nonxantaigaxenpia: ‘Maixa nonxantaxenpi, yotsimanxaigabetaxenpi pirentiegi pairani ipimantaigaxenpia, xantanxitsya maixa pabisaaxoigaeria jara pipugaigari’. Irotari nonxantantaigaxenpiria maixa pabisaaxoigaenara, noxematsaigiritari Tasorentsi ixematsatiria piri.

Yogari Jose iroro ixemabaxea itsabetunxania ixanyotagunxania maixa iraganaxa ixaemababagetaxetyo.

¹⁸ Inpogini yoboxaigaxe irirentiegi ineni. Yonpasabeabentaigapaaxari ixantaigiri:

—Maixa noboxaigaxe pinpegaigaxenara ponperaneegi.

¹⁹ Xantanxitsya Jose ixantaigirityo:

—Jara pitsarogaigi. Matsi naneni Tasorentsi tyapae nontsiman-xabiigaxenpiroa potsimanxaigaxenara pairani. ²⁰ Bineniegi otyara potsimanxabageigaxenaty xara jeroty pipimantantaigaxenaria iramaitaxenara jaxa Jepitoxu, xantanxitsya yogari Tasorentsi onti ixogaxe noboxaxea jaxa inpegaxagaxenara xobeenxari tyapae

nabisaaxoigaxeria tobaeni matsigenxaegi. ²¹ Irotari nonxantantaiga-xenpiria maixa jara pitsarogaigi. Naneni nonpaigaxenpi pisexaegi bineniegí intiegíri aixiro pitomiegi.

Inpo osi yogisineaigairi teanixa intsarogaigae, ineaigaxetari iniaigaxeria sineni yogaigaxeri.

^{22a} Inpo xantaxani yobasigaigara xara Jepitoxu.

²⁴ Inpogini yogari Jose ixantaigiri irirentiegi:

—Maixa paenitya nonxamanae, xantanxitsya Tasorentsi jara imagisantaiginpi, inpogini intentaiganaenpi janta Xanaanxu, aryotari ixantaxeriri Jaberan, Bisaxo intiri Jaxobo, ixantaxeritari irasintaigaxenparoa irogonteireegi. ²⁵ Maixa noxogaxe pinxantai-gaxenara arisanorixa pinxogaigaxe pinxenaxagaigaxeroa nonxantaigaxenpiria. Jantari intentaiganaenpia Tasorentsi janta Xanaanxu pamaiganaeroa notonxi.

Ixantaigi ineniegi:

—Nani tyapae.

²⁶ Inpogini yogari Jose isiryagaxotanaxara 110 siryagarini aryo ixamanai. Yogaegiri Jepitoxuniria yobetsixasanoigaxeri janiri ipaneti inpo yogiagaigairi xajonaxixu.

JEXISORO

Yatsipereabageigaxea biseraereegi Jepitoxu^a

1 ¹ Maixari maixa ontsirinxaxotaxenxani ibairopage biseraereegi jaiganxitsyaria Jepitoxu itentaiganaxaria Jaxobo. Paniropage yamaiganaxeri itomiegi: ² Iroben, Sumeon, Jirebi, Jora, ³ Jisaxare, Saboron, Bejamin, ⁴ Jiran, Nepetari, Gare intiri Jasere. ⁵ Mayaniro itomiegi Jaxobo intiegiri ibisariegite onti inaigaxe 70. Yogari Jose ontitari inaxe Jepitoxu.

⁶ Inpogini ixamaigaxe Jose intiegiri irirentiegi intiegiri aixiro mayaniro itentagaigaria, ⁷ xantanxitsya yogaegiri irogonteireegi Biseraere itomintaiganaxa itobaigabageiganaxetyo xara yotiabageiganaxaroty Gosen. ⁸ Inpogini itimaxe pasini igobeenxariegite Jepitoxuniria teria inxemaxoteri Jose jeroty tea intsarogaxagaigenpari irogonteireegi ixantantaigaxariria itobaireegi ixanti:

⁹ —Yogaegi biseraereegi paio yabisaigaxe itobaigaigaxea yabisaigaxai aneniegi. ¹⁰ Maixari maixa tsame aneaigaxea tyara anxantaigaxeri janiri jatanatsya itobaigia. Jantari jarixa tyara axantaigiri onti aryonpa intobaigasanoiganaxeri inpo iroboxasiiga-xaerixa pasini inxentaigaxaea irimaiganaxenpa ineniegi intentaigaxenparia inxentaigaxaea inpo iragabeaigaxaea irisigaiganae parixoti.

¹¹ Osi yomitiganximoigaxeri tsimanxabintsagaxeriria yantabagetagaigaxeria yobetsixaxagaigaxeria panxotsipage ontaixantaganiria iturigoxite paraon. Ogari otsirotanxutia panxotsipage

^a Jexisoro “Exodo” onti onxantaxea “iaiganaia parixoti”. Oxa sanxebanti onti oniaxoigaxeri biseraereegi iponiaigaara Jepitoxu iaiganaia parixoti, irotari opaitantaxaria Jexisoro.

yobetsixaxagaigaxeriria onti opaitaxa Piton. Ogari apitene onti opaita Jiramesesi. ¹² Xantanxitsya aryonpatyo yotsimanxabintsaigaxeria aryonpatyo itobaigasanoiganaxeri osi ipinxaignaxeri.

¹³⁻¹⁴ Inpo ineniegi aryonpatyo yotsimanxabintsabageiganaxeriri yatsipereaxagaigaxaria yonperaperaigaxaria yantabagetagaigaxeria. Yobetsixaxagaigaxeri ogusyomirixitaga xipatsi ontiri onxusotan-taxenparia obetsixaxenxania panxotsi, aixiro itsamaitagaigaxeria teaty iranpesigopireimaigenpa. ¹⁵ Inpogini yogari paraon irotya iniaigaxe tsinaneegi biseraereegi neaigiroria otobaireegi obogaxoigia. Oneni onti opaita Supera, ogari apitene onti opaitaxa Poa. Inpo ineni ixantaigiro:

¹⁶ —Jantari poguntetaxoigeroa pitobaireegi obogaxoigea pineaigaxerixa inti surari pogamagaigabaxeri, jantari ontirixa tsinane aryo jara pogamagaigiro.

¹⁷ Xantanxitsya oneniegi opinxaignaxerityo Tasorentsi osi tea onxenaxagaigero ixantaigaxeroria. Oneaigabetaxa itomintaigaxara surariegi agaigaxerityo.

²² Inpogini yogari paraon iritya ixantaigaxe mayaniro Jepitoxuniria ixanti:

—Jantari obogaxoigea biseraereegi inenirixa surari pobuoxajai-gaxeri. Jantari onenirixa tsinane anyone, jara pobuoxajaigiro.

Yobogaxea Moisesi

2 ¹ Inpogini itimaxe paniro irogonteire Jirebi yagaxe tsinane, aryo oxanyotaxa oneni onti irogonteire Jirebi. ² Inpogini itimaxe otyomiani obogaxeri inti otomi intyapaebageteaty xara, osi omanaxeri mabani tsitenixuniria. ³ Inpo oneabaxea teanixa agabeae omanaeria agaxe totora obetsixasitaxeri tsibeta abitsaaxero, inpo ogiaigaxeri ogimaataxotaxeri omanaxotaxeri totorasixu.

⁴ Omitiganxaxero ibitsiryote osabinxaxea parixoti osentaxotaxeria.

⁵ Inpo ogari irisinto paraon agateataxe niaxu onxaatea otentaigaxaro onperaneegi. Iroro ositeigabetanaxara oneiro tsibeta maabagetaxe totorasixu osi omitiganxaxero paniro onperane aguteroa. ⁶ Inpo amaxeroa otatareabetaro oneiri inti jananexi xaemabataxe. Otsarogaxaganaxari oxanti:

—Onti tomintari biseraere.

⁷ Ogari ibitsiryote oxantiro:

—Atsi nonxantaxite paniro biseraere onanpitaxenpiria ontsotagaxenpiria.

⁸ Oneni oxantiro:

—Atsi nani.

Osi oataxe oxantaxitiroa iriniro. ⁹ Inpo oboxaxea oxantiro:

—Pamanaxeria yoxa jananexi pogimonxaxenaria inpo nonpunataenpi.

Oneni aganaxeri amanaxeria obanxoxu ogimonxaxeria. ¹⁰ Jantari ixoraxonatanaxea amanainiro irisinto xobeenxari paraon osi oneni agaxeri opegaxeria otomi opaitaxeri Moisesi, oxantaxetari: “Ontitari nagairi niaxu”.

Isiganaxara Moisesi

¹¹ Inpogini itimaganaxara Moisesi iataxe ixamosoigaxeria itobaireegi, inpo ineagaxeri yatsipereabageigaxea yantabageigaxea. Aryo xara ineaxe paniro Jepitoxuniria yotsimanxanataxeria paniro biseraere ipasapasataxeria. Itsarogaxaganaxarityo xara, intitari itobaire.

¹² Inpo isyonxagetaxa parixotiinei manerigitebagetaxe tsininpa neaxerime yoginoriitarityo Jepitoxuniria ixitatanaxeri inpanexixu.

¹³ Inpo oxutamanitanaxea iatai aixiro inxamosoigaateria itobaireegi, aryo ineaxe pasini piteni yotsimanxabaxagaigaxara ipasapasataxeria irapitene. Piteniro inti biseraereegi. Ineni ixantiri yoga pasapasataxeriria irapitene:

—¿Jantari jara pipasapasatiri?, intitari pitobaire.

¹⁴ Iniamatanaxetyo ineni ixantutarityo:

—¿Matsi tsininpatyoa xantaxenpi pinpegaxenpara nogobeen-xariegite? ¿Tsininpatyoa xantaxenpia pinxanomajaigaxenara? ¿Aryo pixogaxe poginoriaxenara naneni aixiro pinxanyotagaxenaria poginoriaxeria Jepitoxuniria?

Osi itsarogabagetanaxe Moisesi ixanti: “Aryoatyo ogatunxaniatyo noginoriantaxea”.

¹⁵ Inpo ixemaxotaxeria paraon ixogaxetyo iroginoriaxagan-taxerimea, xantanxitsya ineni isigapitsatanaxari iabagetaxe Marianxu, aryo yobasigaxa xara.

Inpo ixoritaxe tsinane xara Marianxu itomintaxa piteni. Paniro onti ipaitaxeri Jereson, yogari irapitene ipaitaxeri Jeriesere.

²³ Inpogini otobaigagitebagetanaxea ixamaxe paraon. Yogari biseraereegi yatsipereabageigaxaty xara iragaigaxa
 xaemababageigaxety xara inpo yogari Tasorentsi ixemaigaxeri ²⁴osi
 ixenxianairo ixantaxeriria Jaberan intiri Bisaxo intiri aixiro Jaxobo,
 ixantaxeritari inxabintsaabageigaxeria irogonteireegi.

Tasorentsi ixantaxeria Moisesi iromitiganxaxeria paraonxu

3 ¹ Inpogini yogari Moisesi yosentaxeneri irobisyate Jetero
 yagasintotiria. Ineni inti iseripigariegite Marianxuniria. Inpo
 yamaiganaxeri ixenaxagaiganaxeri osarigagitetapaaxea
 yoboxabagetaxa otonxoaraxu paitatsyaria Orebe inxoneatimotaxeria
 Tasorentsi inpogini. ² Jantari inaxea xara yosentaxeria obisya
 inxoneatimotaxeri isaanxarite Tasorentsi jirinaxu ineiro oporexanaxe
 jaratsantsaenxagematanaxe yoguntetasanotanaxero ineiro
 opoamabetanaxa, xantanxitsya tea ontagenpa ³osi ixantaxe:

—Noateta nonxamosotaxiteroa tyara oxantaxa tea ontagenpa.

⁴ Yogari Tasorentsi ineabaxeria yainyonitanaxara inxamosotaxeroa
 inianaxe jirinaxu ixantiri:

—¡Moisesi, Moisesi!

Ixanti ineni:

—¿Tata tatoina?

⁵ Ixantiri:

—Jara painyonita. Tsoxianaxeri pisapatone, ainyonataru naneni
 jaxa.

⁶ Inpo ixantiri aixiro:

—Nanti Tasorentsisanoria ixematsaigiria gonteireiganaxenpiria,
 narotari ixematsati Jaberan, Bisaxo intiri Jaxobo.

Yogari Moisesi oga ixenaxe ipasitanaxa iboroxu, ipinxanaxeritari Tasorentsi. ⁷ Inpo ineni ixantiri:

—Maixa noneasanoigaxeri yatsipereabageigaxea nasintaigaria naiganxitsyaria Jepitoxu noxemaigaxeri ixaemababageigaxea ineigaxea yatsipereaxagabageigunxania. Maixa notsarogaxagai-ganaxari. ⁸ Irotari noboxasitaxe nonxisaxobentaigaxenparia

irapaxuaigaeria Jepitoxuniria namaiganaeria parixoti otyapaegitetia omaranerixaty xipatsi xara. Aryotari xara yobasigaigari xananeoegi, jeteoegi, jamoreoegi, pereseoegi, jebeoegi intiri jebosoegi.

⁹ Noxemaigaxeritari ixaemababageigaxea, aixiro noneaigaxeri yatsipereaxagabageigaxaria Jepitoxuniria. ¹⁰ Maixari maixa bineni nomitiganxaxe paraonxu pinxantaxeria irapaxuaigaeria, narotari sintaigari.

¹¹ Yogari Moisesi ixantiri:

—¿Matsi tsininpatyoa naneni tyapae noataxea paraonxu nonxantaxeria irapaxuaiganaeria?

¹² Xantanxitsya ineni ixantiri:

—Piatetyo, nontentaxenpitari. Maixari maixa tyapae pogataxeniri naneni mitiganxaxenpi nonxantaxenpi: Jantari pamaiganaeria parixoti poboxaigaxe jaxa otonxoaraxu pisinebentasanoiganaxenara pinxenaxagageigaxeroa nonxantaigaxenpiria.

¹³ Inpo ixanti Moisesi:

—Jantari noataxerixa nonxantaigapaaxeria biseraereegi: ‘Inti mitiganxaxena Tasorentsi ixematsaigiria gonteireiganaxenpiria’, inpo inenieg iinxantaigaxenarixa: ‘¿Tyara ipaita yoga Tasorentsi?’ ¿tyara nonxantaigari?

¹⁴ Ixanti Tasorentsi:

—NANTITARI NANTI. Onti pinxantaigaxeri: ‘Intitari mitiganxaxena NANTI’.

¹⁵ Aixiro ixantiri:

—Pinxantaigaxeria aixiro pinxante: ‘Inti mitiganxaxena Tasorentsi, Itinxami gonteireiganaxenpiria, iritari ixematsaigi Jaberan, Bisaxo intiri Jaxobo’. Aryotari nopaitari xantanaxani. ¹⁶ Maixa plate panpatoigaxeria itinxamieg biseraereegi pinxantaigaxeria: ‘Yogari Tasorentsi, Itinxami gonteireiganaxenpiria, ixematsaigiria Jaberan,

Bisaxo intiri Jaxobo, ixoneatimotaxena ixantaxena: Maixa noneaigaxeri nasintaigaria naiganxitsyaria Jepitoxu noneasanoigaxeri yatsipereaxagabageigunxania¹⁷ osi noxantaxe: Namaiganaerityo parixoti janiri yatsipereabageigai Jepitoxu onti nontentaiganaxeri otyapaegitetia yobasigaigia xananeoegi, jeteoegi, jamoreoegi, pereseoegi, jebeoegi intiri jeboseoegi'.¹⁸ Inpo ineniegi inxematsaigaxenpi osi pintentaiganaxenpari piaigaxea paraonxu pinxantaigaxeria: 'Yogari Tasorentsi, Notinxami naneniegi jebereoegi, ixoneatimoigaxena, irotari maixa noxogantaigaxaria noaigaxea osarigagitetapaaxea nontagaigaxeneria piratsi. Nomagaiganaxe abotsixu mabati xutagiteri'.¹⁹ Xantanxitsya naneni nogataxe jaratyoyapaxuaiginpi xogapage jarixa naneni tsimanxasitari tyapae irapaxuaigaenpia,²⁰ nontsimanxaigaxenparitari nogixoneatimoigaxeria nagabeane nogaxagabagetagaigaxeria sorerere nantsipereaxagaigaxeria mayaniro Jepitoxuniria osi irapaxuaigaenpia.²¹ Jantari piaiganaea jara piaigi xogapage, ontityo inpaarantaigabaxenpi Jepitoxuniria, narotari xanyotagagetaxerome maixa.²² Paniropage tsinane onebigetanaxero tsinaneegi Jepitoxuniria onpaigabaxeroa nenxetsixipage yobetsixantunxaniria perata intiri xori. Aixiro onebigetanaxero sapirontsipage pairoria otyapaetasanogetaxe ironiri irisapiigaxenpa pitomiegi ontiri pisintoegi. Onti onebigetanaxe ainyonitaxogei-ganxitsyaria ontiri ixoriigiria tsipereaxagaigaxenpiria. Pinxanyoigaxea maixa pamapitsaiganaxeria Jepitoxuniria iaraxipage.

4¹ Inpo inianaxe Moisesi ixanti:

—Jaratyo ixematsaigana, ontityo inxantaigaxe: 'Teaty arisano inxoneatimotenpi Tasorentsi'.

² Ixantiri ineni:

—¿Tatoita pairixaxe?

Ixantiri:

—Onti noxotixiirro.^a

³ Ixantiri:

—Atsi buoxero sabi.

Inosixi yobuoxiro oga oxenaxe opeganaxa maranxe ipinxanaxeri isiganaxa.

⁴ Yogari Tasorentsi ixantiri:

—Atsi nosixaeri irisixu.

Iroto inosixaxeria irisixu ogatyo oxenaxe opeganaa ixotixiirro yapagotairoa.

⁵ Inpo ixantiri:

—Maixari maixa ineaigaxerorixa pinxanyotaxeroa maixa inxematsaigaxenpi arisano noxoneatimotaxenpi, narotari Tasorentsisanoria ixematsaigiria gonteireiganaxenpiria, narotari ixematsati Jaberan, Bisaxo intiri Jaxobo.

¹⁰ Inpo ixantiri Moisesi:

—Jaroxa ixematsaigana, teanixa nogatumate noniabagetea nonxenxiabagetea xantaxani noxanyotara pairani xigonxiro maixa piniaxenara. Teatyo noniagantsitumate.

¹¹ Ixantiri:

—¿Matsi tsinityoa timaxagaxeria ibagante matsigenxa? Aixiro ¿tsinityoa betsixaxeria teria irinie intiri teria inxeme intiri aixiro neatsyaria intiri teria inee? ¿Matsi tea naneni betsixaigerime? ¹² Irotari maixa nonxantaxenpi piataxea, nontentaxenpitari. Naneni niaxagaxenpime nogatabaxenpi tatarixa pinxantaxe.

^a 4.2 xotixiirontsi: yogari biseraereegi pairaniniria yogameiga yamaigia ixotixiirro tyaxa iaigaxe, irotari yabentaiga.

¹³ Xantanxitsya ineni ixantiri:

—Jejee, jaroja noati. Atsi mitiganxe pasini gabe anxitsyameria.

¹⁴ Yotsimanxutarityo Tasorentsi ixantiri:

—¿Matsi tea noneeri pirenti Jaaron yogonteiretanaxeria Jirebi iniagantsitasanoti? Maixari maixa iroboxaxe inxogaxenpia inpo ineaenpia irisinebagetaxenpatyo xara. ¹⁵ Bineniri pinxamantagetaxeri mayatiro iriniaxeria, nanenitya mutaxoigaxenpime piteniro piniagantsiigaxea, aixiro nogatagaigaxenpi tyaxa pinxantaigaxenpa. ¹⁶ Tatarixa pinxogaxe pinxantaigaxeria pitobaireegi ineni nianxitsyame. Bineni xamantabaxerime xanyomataxa nantinirixaty nianxitsya. ¹⁷ Ogari oga pixotixihiro xantaxani pairixaxero, irotari pogixoneatantagetaxenpa nagabeane pogaxagantaxea sorerere.

Ipiganaara Moisesi Jepitoxu

²⁷ Inpogini yogari Tasorentsi iniaxeri Jaaron ixantiri:

—Piate pintonxiboabaxenparia Moisesi osarigagitetapaaxea.

Inpo ineni iataxe yoguntetapaaxeri obonxutia ixoneatimotaxeria Tasorentsi yaseritapaaxari. ²⁸ Yogari Moisesi ixamantagetaxeri mayatiro ixantaxeriria Tasorentsi, aixiro ixamantagetaxeri mayatiro tyaxa inxantaigaxero irogixoneaigaxeroa iragabeane Tasorentsi irogaxagantaxea sorerere. ²⁹ Inpo iaigaxe Moisesi itentanaxaria Jaaron yapatoitaigapaaxeri mayaniro itinxamiegi biseraereegi. ³⁰ Yogari Jaaron iniaigaxeri ixamantageigaxeria mayatiro ixantaxeriria Tasorentsi Moisesi, aixiro yogixoneatimoigaxeri iragabeane Tasorentsi ineaxagaigaxeria mayaniro biseraereegi ³¹ osi ixematsaigaxeri. Jantari ixemaigaxea ineaigaxeria Tasorentsi yatsipereaxagabageigunxania ixanagabentaiganaxari, ineaigaxetari paio itsarogaxagantabageta.

Moisesi intiri Jaaron iaigaxea paraonxu

5 ¹ Inpogini yogari Moisesi intiri Jaaron iaigaxe paraonxu ixantaigaxeria:

—Yogari Tasorentsi, Notinxami naneniegi biseraereegi, ixantaxe: ‘Panpaxuaigaxeria nasintaigaria iriaigaxea osarigagitetapaaxea irobetsixaigaxea ibiesetaegite inxenxiiasanoigaxenara’.

² Ixanti paraon:

—¿Matsi tsininpatyoa yoga Tasorentsi tyapae nonxematsataxeria nanpaxuaigaxenpia bineniegi biseraereegi? Teanixa noneimateri, jaratyo napaxuaiginpi.

³⁻¹⁹ *Osi aryonpatyo yatsipereaxagasanoiganaxaria mayaniro biseraereegi.*

7 ¹ Inpo ixantiri Tasorentsi Moisesi: “Maixa noxogaxe nomitiganxaxenpia piataxea janta paraonxu, irityo nianxitsyame pirenti janiri bineni niatsya. ² Bineni xantaxerime Jaaron mayatiro noxantaxenpiria maixa, inpo iritya niaxerime paraon tyapae irapaxuaigaeria biseraereegi iriaigaea parixoti. ³ Xantanxitsya yogari paraon jara ixogi irapaxuaigaeria, narotari xanyotagaxerime inpo nogixoneatimoigaxerira mayaniro jepitoxuniria nagabeane noneaxagagetaxeri posantepage teria oneimagetenxani gaxaganta-getatsyaria sorerere. ⁴ Yogari paraon jara ixematsatumatinpi binenieg xantanxitsya naneni nogixoneatimoigaxeria mayaniro jepitoxuniria nagabeane ontiri aixiro nontsimanxaigaxeria nantsipereaxagaigaxeria tyapae namaiganaeriniri nasiegi nobiseraereegite parixoti. ⁵ Jantari nogixoneatimoigaxeria mayaniro jepitoxuniria nagabeane aixiro namaiganaeria parixoti nasiegi nobiseraereegite, aryo irogataigaxe inenieg nanti Tasorentsisanoria”.

⁶ Inpo yogari Moisesi intiri Jaaron yobetsixaigaxero mayatiro ixenaxagasanoigaxero ixantaigaxeriria Tasorentsi.

⁸⁻²⁴ *Inpogini yogari Tasorentsi yagabeaxagaigaxeri Moisesi intiri Jaaron yogixoneaigaxeroa iragabeane Tasorentsi tyapae irapaxuaigaeriniri. Oxetyo yogiibataxe ixotixiuro ipegaxagaxeroa maranxe inpo axirotyo opeganaa ixotixiuro. Inpo ariotya iaigaxe niaxu ipasaatantaigaxeroa ixotixiuro oga oxenaxe opeganaxa jiraatsi*

ixamaabagetanaxe mayaniro timaatantaxaroria, osi ositiatanaxe tyatinpa obiixaenxani.

8 ⁶⁻²⁴ Inpo aryotya iaigaxe niakupage ontiri niatenipagexu
 yosotogaigaxeroa jojajaipage otobaigabagetityo xara
 otiabagetanaxerotyo Jepito. Inpo irotya ipasatantaigaxaro ixotixiirro
 xipatsipane oga oxenaxe opeganaxa netsi intiri aixiro ixentiaxitite
 piratsipage yagintaiganaxari mayaniro Jepitoxuniria intiri aixiro
 ipirapage. Inpo yogari Tasorentsi yomitiganximoigaxeri aixiro tsgito
 intiri sitetsi yoberaabageiganaxerityo xara.

³² Xantanxitsya yogari paraon ineabetaxatyo oxanyotaxara maixa
 aryonpatyo itsaneaiganaxariri biseraereegi teatyo inxoge
 irapaxuaigeria.

9 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Piataatea paraonxu pinxantaxeria: ‘Yogari Tasorentsi, Notinxami naneniegí jebereoegi, ixanti: Panpaxuaigaxeria nasintaigaria iriaigaxea intagaigaxenara piratsi. ² Jantari jarixa papaxuaigiri ³ yogari Tasorentsi irogamagagetaxero mayaniro pipiraegi omantsigabageiganaxea onxamabioiganaxe pigabayote, piasinote, pigameyote, pibaxane, pobisyate, mayaniro. ^a ⁴ Xantanxitsya mayaniro ipirapageegi biseraereegi jaratyo ixamumati paniro’.

⁵ Inpogini ixantaxe Tasorentsi:

—Onxutamanitanaxea aryo nogamagagetaxero.

⁶ Inpo aryo ixanyotaxero. Oxutamanitanaxea oxamabiotaxetyo mayaniro ipiraegi Jepitoxuniria, xantanxitsya yogari irasiegi biseraereegi teatyo inxamumate paniro. ⁷ Inpo yogari paraon iamosotaxagantaxero ipiraegi biseraereegi teatyo inxamumate paniro, xantanxitsya ineni aryonpatyo isintsitanaxeri teatyo inxoge irapaxuaigeria.

⁸ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi intiri Jaaron:

—Pabibaigaxea samanpopane tsitsipoxixutiria inpo bineni Moisesi pobuoxabanetaxero jenoxu ineaxenpia paraon. ⁹ Oga onxenaxe onpeganaxenpa xipatsipane ontsotexagiteanaxenparo Jepito oga inxenaigaxe isonpoiganaxe mayaniro Jepitoxuniria. Osonpoiganaxe aixiro mayaniro ipiraegi.

¹² Inpo aryo oxanyotaxa, xantanxitsya yogari paraon aryonpatyo isintsitanaxeri tea inxoge irapaxuaigeria inxenaxagaxeroa ixantaxeriria Tasorentsi Moisesi, iritari xanyotagaxeri Tasorentsi maixa.

^a 9.3 Pigabayote “sus caballos”; piasinote “sus asnos”; pigameyote “sus camellos”.

^{23b} Inpogini yogari Tasorentsi yobarigaxero xaxoarexi
 omarapagetyo xara oxonogaxaro xareti osaatsantsagagematityo xara
 oxantagematityo pugarara pugarara ²⁵ ixamabioigaxetyo mayaniro
 piratsipage nagetanxitsyaria tsamairentsixu. Ixamabioigaxetyo aixiro
 matsigenxaegi. Mayatirosanotyo obosasinxeataxero panxirentsipage
 ontiri mayatiro intsyatopage. ²⁶ Xantanxitsya jantari Gosenxu
 yobasigaigara biseraereegi tea onparigumate.

10 ¹²⁻¹³ Inpo iritya yomitiganxaxe Tasorentsi tsyosini yapagiteabagetanaxaroty xara isexataxaroa mayatiro panxirentsipage aityotyaria onagebetaa ogamagagetaxeroa xaxoarixi.

²¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Xontsae xurayo tyapae omapunasetanaxenpaniri mayatiro Jepitoxu onxantanaxea mapuna.

²² Yogari Moisesi yaxontsaanaxe xurayo oga oxenaxe omapunasetanaxe mayatiro Jepitoxu oga oxenaxe ma mapunase

²³ mabati xutagiteri. Tyanpa inxantaigaenpa ineabaxagaigaenpara Jepitoxuniria, teanixa tatoita xoneatumataatsyame, aixiro tyanpa inxantaigaenpa inxenabageigaea, xantaxa oxanyotaxara maixa xigonxiro omabatanaxara xutagiteri. Intaganibani xoneagite-taxoigaatsya biseraereegi. ²⁴ Inpo yogari paraon ixaemaxagantaxeri Moisesi ixantiri:

—Maixa piaige pobetsixaigaxiteroa ixantaigaxenpiria Pitinxami. Tyapae pintentaiganaxeria pitomiegi ontiri pisintoegi, xantanxitsya jaratyo pamaigiro pobisyaegite ontiri pibaxaneegi.

^{25a} Inianaxe Moisesi ixantiri:

²⁶ —Namaiganaerotyo mayaniro nopiraegi, jaratyo noxumaiganaxe paniro, irotari nagaigaxe nontagaigaxeneria Notinxami Tasorentsi, xantanxitsya maixa tetya nogataige jaxarixa nagaigaxe nontagaigaxeneria. Jantari noboxaigaxenpara janta aryo pinxante nogataigaxe.

²⁷ Xantanxitsya paraon aryonpatyo isintsitanaxeri teatyo inxoge irapaxuaigaxeria, iritari xanyotagaxaro maixa Tasorentsi. ²⁸ Inpo ixantiri Moisesi:

—Piataetyo, maixa jaratyo pineimataana. Jantari poboxaaterixa pineaenara pinxamaxetyo.

²⁹ Ixanti ineni:

—Tyapaetyo, jaratyo noneimatainpi.

Ixantaxea Tasorentsi inxamageigaxea itsitixiigaxeria Jepitoxuniria

11 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Maixa panibati nantsipereaxageri paraon intiegiri mayaniro Jepitoxuniria inpo osi irapaxuaigaenpi piaigaea parixoti,

inxatimaigaxenpityo iromitiganxaigaxenpia. ² Maixa piniaigaxeria mayaniro pitobaireegi pinxantaigaxeria iriaigaxea paniropage inebiigaxeria Jepitoxuniria tsoenitaxoigaxariria inpaigaxeria nenxetsixipage intiri aixiro yogasigenpitatananiria genpitantsixu yobetsixantunxaniria perata intiri xori. Aryo onxanyoigaxe tsinaneegi oneniegi.

³ Yogari Jepitoxuniria isinebentaigaxaritari biseraereegi intiri aixiro Moisesi isinebentaiganaxarityo xara ineigaxeri paio yagabeabageti. Aryo ixanyoigaxa inanpinaegi paraon intiegiri aixiro mayaniro, iritari xanyotagaxaro maixa Tasorentsi.

⁴ Inpo yogari Moisesi ixantiri paraon:

—Ixantaxe Tasorentsi: ‘Oniganxigitetanaxea noxenabagetaxe jaxa Jepitoxu ⁵ nogamagaigaxeria mayaniro itomiegi itsitixiigaxeria Jepitoxuniria. Nomataxeri aixiro itsitixitaxeria xobeenxari paraon nonxaratagabagetanaxeri otsitixitaxeria nanpiriantsiegi teria onpaitumaigenpa. Nomaigaxero aixiro piratsipage nogamagaigaxero oxetyoria tsitixitanxitsya oboitaxea. ⁶ Inxaemababageigaxetyo xara Jepitoxuniria inxenxiaigaxeria itomiegi. Tea oneimagetenxani onxanyotea maixa, aixiro jaratyo oneimataagani inpogini.

⁷ Xantanxitsya yogari biseraereegi jaratyo tyara noxantumaigiri. Aryo onxanyoigaxe aixiro ipiraegi jaratyo oxamuraigi paniro. Aryo onxanyotaxenpa maixa tyapae pogataigaxeniri nasirixoigaxeri biseraereegi nasintaigaxaria’. ⁸ Inpo irisigateigapaaxena mayaniro pinanpinaegi inxanagabentaigaxenara inxantaigaxenara:

‘Maixa platepagenityo pintentaiganaxeria mayaniro pitobaireegi’. Osi noataxe.

Inpo yotsimanxamatanaxaty yosotogapanuti. ⁹ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri:

—Yogari paraon jara ixematsaiginpi tyapae noneaxagaigaxeriniri Jepitoxuniria posante teria oneimagetenxani irogataigaxeniri naneni paio nagabeabageti.

Pasexoa

12 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi iniaxeri Moisesi intiri Jaaron ixantiri:

² “Yoxari yoxa tsitenixuniria iriro pinpegaigaxe tsitenixuniria 1 omirinxa siryagarini. ³ Maixa piniaigaxeria mayaniro pitobaireegi pinxantaigaxeria tsinanetaxoiganxitsyaria: ‘Aganaxenpara xutagiteri 10, paniropage pagageigaxea paniro obisya. ⁴ Jantari jarixa itobaigi pitimaigia magimoigaxenpiria onti pinpaigaxeri tsyoenitaxoigaxenpiria tyapae pintsonxaigaxeriniri pisexataigaxenpara. Jantari pintobaigaxerixa panirotyo panpuntaigaxenpara. ⁵ Yogari obisya pagaigaxeria jaratyo tyara ixantumata, onti intyapaetasanotaxe. Inti pagaigaxe surari siryagaxotan anxitsyaria patiro, inenixa obisya intirixa xabera.^a ⁶ Inpogini aganaxenpara xutagiteri 14 aryo pontsyanoxireai-gaxeri. Onti pontsyanoxireai-gaxeri paenityara ontsitenienxatanaxe. ⁷ Ogari irirajana pagaigaxero pinpintaboatantaigaxenparoa intsyapoa sotsimoroxutiria ontiri aixiro jenoxutanxitsyaria. ⁸ Inpo ontsitenitanaxea aryo pisexataigaxenpara, onti pintasiigaxeri tsitsixu. Onti pisomanxantaigaxenpara pan teria onxonogenpa opoegantaria. Jantari pisexataigaxenpara onti pintentagantaigaxenpara panxirentsisipage xepisiri. ⁹ Jara pisexatumaigari xanianiro, aixiro jara poboxiigiri, ontityo pintasiigaxeri tsitsixu mayaniro igitoina, ibonxitipage ontiri iranigaxi ontiri aixiro iriraapana mayatiro. ¹⁰ Pintsonxatasanoigaxerityo pisexataigaxenpara mayaniro. Jara pogaiganai pisexataigamanaenpara. Jantari ainyotyarixa irinae pintagaigaxerityo tsitsixu. ¹¹ Jantari pisexataigaxenpara pobetsixagei-gaxenpa pisapiigaxenpara pisapiro piatantaiganaxenpara. Pisapatogeigaxenpara, aixiro panpagoigaxe pixotixiuro, inpo pinxatimaigaxeroa pisexataigaxenpara, ontitari Ibasexoate Tasorentsi. ¹² Ixantaxetari ineni: Aganaxenpara niganxigite noboxaxe Jepitoxu nogamagaigaxeria mayaniro itomiegi Jepitoxuniria ixetyoria

^a 12.5 Xabera “cabra”

tsitixitanxitsya. Jara paniro nogamagaigiri ineniegí, nomatanaxerotyo aixiro ipiraegi nogamagutaigaxeria oxetyoria tsitixitanxitsya oboitaxea. Nontsimanxasiigaxenparityo mayaniro ipegageigaxeria itasorentsité Jepitoxuniria, nantitari Tasorentsi.

¹³ “Jantari noboxaxea noneapaaxerorixa irirajana pipintaboataxeroa intsyapoa sotsimoroxutiria panxotsi pinantaigaxaria, jara nomaiginpi

bineniegí onti nonxenaguiganaxenpi. ¹⁴ Xantaxa onxanyotaxenpara maixa omirinxá sirýagarini aganaenpara oxa xutagiteri pobetsixaigaxe pibiesetaegite pinxenxiiaigaeroa noxenaguiganaxenpia nabisaaxoigaxenpia. Omirinxá arýo inxanyoigaxenpa mayaniro pogonteireegi inpogini xantaxani inxenxiiaigenparoa, narotari xantanxitsya. ¹⁵ Onti pisexatunteigaxenpa pan teria onxonogenpa opoegantaria xigonxiro aganaxenpara 7 xutagiteri. Jantari pintsitiiganaxeroa pisexataiganaxenparoa pioxageigaxerotyo mayatiro opoegantaria janiri otimumati pibanxoegixu. Mayanirotari tsinirixa sexataxenparome xonoganxitsyaria opoegantaria janxityo noxanyotagaari nasintaria. ¹⁶ Jantari pintsitiiganaxeroa onti panpatobentaigaxena. Aryo pinxanyoigaero aixiro aganaxenpara 7 xutagiteri. Jaratyó pantabagetumaigi, intagati oboxitaxenxaniria pisexataigaxenparia. ¹⁷ Xantaxani onxanyotaxenpara maixa omirinxá sirýagarini pisexatunteigaxenpa pan teria onxonogenpa opoegantaria xigonxiro aganaxenpara 7 xutagiteri pinxenxiiaigaeroa oxa xutagiteri namantaiganainpiria parixoti pinaigabetaxara Jepitoxu. Aryo inxanyoigaxenpa aixiro mayaniro pogonteireiganaxeria inpogini. ¹⁸ Omirinxá sirýagarini iraganaenpara tsitenixuniria 1 arýo pisexataigaenparó. Onti pintsititantaiganaxenparó xutagiteri 14 ontsitenitanaea xigonxiro aganaxenpara xutagiteri 21 ontsitenitanaea' ”.

²¹ Inpo yogari Moisesi ixaemaigaxeri mayaniro itinxamiegi biseraereegi ixantaigiri: “Paniropage bineniegí pagageigaxea paniro obisya pontsyanoxireaigaxeria tyapae inxenaguiganaxenpiniri Tasorentsi janiri ipogereaiginpi bineniegí aixiro. ²² Ogari irirajana pagajaigaxero poyagiaigaxeroa tsotaxu, inpo pagaigaxe isopo pogiaataigaxeroa pinpintaboataigaxenparoa intsyapoa sotsimoroxutiria ontiri jenoxutanxitsyaria inpo jara tsini sotogumatatsya sotsi xigonxiro onxutamanitanaea. ²³ Iroboxaxetari Tasorentsi irogamagaigaxeria Jepitoxuniria. Jantari ineapaaxeroa irirajana obisya pipintaboataxeroa intsyapoa sotsimoroxutiria jara

yogiagiri gamagantanxitsyameria onti inxenaguiganaxenpi.

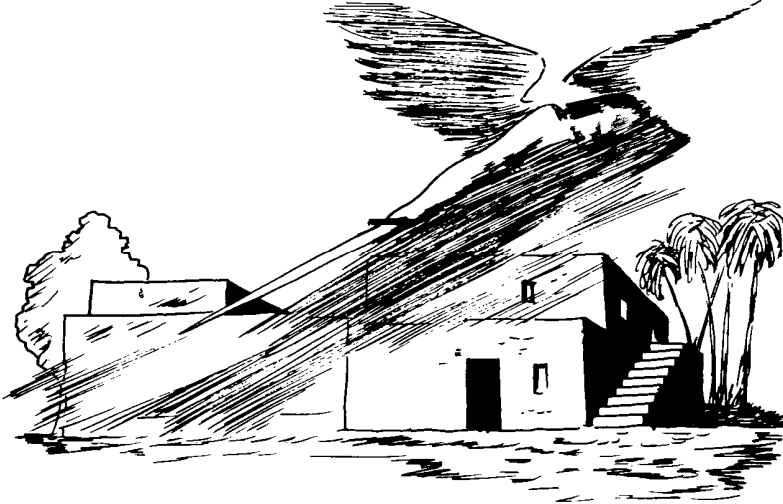
²⁴ Xantaxani pinxanyoigaxenpara maixa bineniegi intiegiri aixiro pogonteireegi. Omirinxá sirýagarini pinxenxiiagaero, intitari xantanxitsya Tasorentsi. ²⁵ Jantari piaigaxea pobasigaigaxenpara janta xipatsixu ixantaxeria Tasorentsi inpaigaxenpiroa xantaxani pinxenxiiagaeroa oxa pobetsixaigaxea pibiesetaegite. ²⁶ Inpo inxantaigaxenpirixa pitomiegi: ‘¿Tata tatoina pobetsixaigaxea?’, ²⁷ bineniegi pinxantaigeri: ‘Onti noxenxiiagairoa pairani yoboxaxea Tasorentsi irogamagaigaxeria Jepitoxuniria, xantanxitsya naneniegi onti ixenaguiganaxena inaxeroa irirajana obisya notsyanoxireaigaxeria’ ”.

Iroo ixemaigaxea mayaniro isinebentaiganaxari Tasorentsi ixanagabentaiganaxaria. ²⁸ Inpo osi iaigaxe ixenaxagaigaxeroa mayatiro ixantaxeriria Tasorentsi Moisesi intiri Jaaron.

Ixamaigaxea itsitixiegi Jepitoxuniria

²⁹ Inpogini oniganxigitetanaxea yoboxaxe Tasorentsi yogamagaigaxeria mayaniro itomiegi Jepitoxuniria ixetyoria tsitixitanxitsya. Yogamagaxeri ixetyoria itsitixitaxe xobeenxari paraon xigonxiro ixaratagabagetanaxeri itsitixitaxeria sitaxotanxitsyaria, imataxero aixiro ipiraegi oxetyoria tsitixitanxitsya oboitaxea. ³⁰ Inpo itinaanaxa paraon niganxigitexu intiegiri inanpinaegi intiri aixiro mayaniro Jepitoxuniria ixaemababageigaxetyo xara, teanixa ontimumate patiro panxotsi jaria itimi igamaga. ³¹ Yogari paraon ixaemaxagantaxeri Moisesi intiri Jaaron tsitenigetixu ixantiri:

—Maixari maixa piaigepage sintsi pintentaiganaxeria mayaniro pitobaireegi piaigaxea pintaigaigaxemeria Tasorentsi pipiraegi aryotari pixantaigaxeri tsyapi. ³² Pamaiganaxeroa pobisyaegite ontiri pibaxaneegi piaigaxea, irotari pixogaigaxe bineniegi. Piniabentai-gaxenara naneni aixiro.

³³Yogaegiri Jepitoxuniria ixatimaigaxerityo yomitiganxaigaxeria ixantaigaxetari:

—Paenitya anpogeraigaxenpa mayaniro.

³⁴⁻⁴¹*Osi iaiganai mayaniro, intitari tentaiganaari Tasorentsi. Jataxe abisanaxe 430 siryagarini inaigaxea biseraereegi Jepitoxu. Jantari iaiganaia ixarabageigaxetyo mayaniro surariegi 600,000. Ogari tsinaneegi intiri jananaxiegi tea irogataigenxani.*

13 ¹Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

²“Maixari maixa mayaniro pitomiegi ixetyoria tsitixitanxitsyame pasintaxagaigaxenaria. Aryo pinxanyotagaigaxero aixiro mayaniro pipirapageegi tsitixitanxitsyameria pasintaxagaigaxenaroa”.

Mararo ontiri tsitsi

¹⁷ Jantari yapaxuaigairia paraon iriaigaea parixoti yogari Tasorentsi tea aryo inxenaxagaigeri igipatsitexu pirisiteoegi. Otsyoenibetaxatyo, xantanxitsya onti ixantaxe: “Onti inxentabaxagaigaxenpa inpo inxantaiganaxe: ‘Jameraxari noboxaigi’, osi inpigaiganae Jepitoxu”.

¹⁸ Jerotyo onti ixenaxagaiganaxeri osarigagitetapaaxea onaxea Xiraamonxeari Inxajare. Ineniegi yamageigaxe ixentantaigaria.

¹⁹ Yogari Moisesi yamanairo aixiro itonxi Jose, iritari xantaigaxeriria gonteireiganaxeriria biseraereegi ixanti: “Arisanotyo yogari Tasorentsi jara imagisantaiginpi, onti inxenxiiigaenpi iramaiganaenpia parixoti. Jantari iramaiganaenpia parixoti pamaiganaeroa notonxi oneni”.

²⁰ Inpogini iaiganaxe iponiaiganaxa Soxotixu xigonxiro yogabageigiro Etamaxu, aryo imagaigaxe. Xarari xara onti oxarataxea osarigagitetapaaxea. ²¹ Yogari Tasorentsi itentaiganaxari. Jantari xutagiterixu onti yogiibaigaxeneri mararo tyapaeniri ironiri irogiaiganaxe. Jantari tsitenirixu onti yogiibaigaxeneri tsitsi otsiboiganaxeria tyapae inxenandinxaiganaxeniri aixiro.

²² Oxantaxanityo ojibaiganaxeri mararo xutagiterixu. Jantari tsitenirixu oxantaxani otsiboiganaxeri tsitsi.

Imonteiganaxaroa biseraereegi Xiraamonxeari Inxajare

¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

14

² “Pinxantaigaxeria pitobaireegi iriaigaxe oataxara

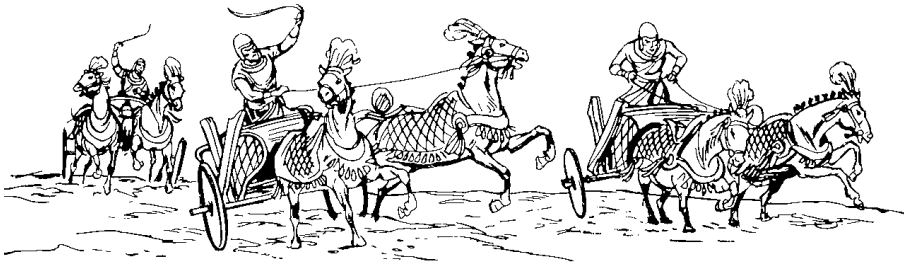
Piairotexu irimagaigapaaxea otsapiaxu inxajare Baareseponxu otsyoenitaxea Migorore. ³ Inxantaxetari paraon inxante: ‘Mataxa joxaigaxa osarigagitetapaaxea tyanpa inxenaigaxe’. ⁴ Inpo inpatimaiganaxenpi, narotari xanyotagaxerime maixa tyapae ineaxenaniri ineni intiegiri aixiro isoraroegite paio nagabeabageti. Aryo inxanyoigaxe aixiro mayanairo Jepitoxuniria irogataigaxe nanti Tasorentsisanoria”.

Inpo inenieg i xenaxagaigaxero ixantaigaxeriria iaigaxe.

⁵ Inpogini itsabetunxani paraon isigaiganaxara biseraereegi ogaty o xenaxe yotsimanxanaxaty ineni intiegiri aixiro inanpinaegi ixantaiganaxea:

—¿Tyaxa axantaigaxara apaxuaigaxeria iriaigaxea? Maixa tsininpatyo tabagetimoigajaeme.

⁶ Osi yobetsixaxagantanaxero isigaxotantaria, aixiro yagageiganaxeri mayaniro isoraroegite. ⁷ Yaganaxe 600 isigaxotantaigaria ixentabaxagaigara pairoria abisaxe otyapaetasanotia. Aixiro yamaiganaxero mayatiro otobaire osigaxotantaganiria nanxitsyaria Jepitoxu. Patiropage onti ixenntaxaro paniro itinxamiegi soraroegi.

⁸ Inpo iaigaxe ipatimaiganaxeria biseraereegi, ineaxetari jataxe isigaiganaxa yamageiganaxea posantepage tyapaeripage yasintageigaria Jepitoxuniria. Onti ixanyotaxero maixa paraon ipatimaiganaxeria iritari xanyotagaxeri maixa Tasorentsi. ⁹ Jantari ipatimaiganaxeria itentaiganaxari mayaniro isoraroegite. Yamanaxero aixiro mayatiro isigaxotantaigaria ontiegiri aixiro mayaniro igabayoeigite, aryo inebentaxoigapaaxari Piairotexu Baareseponxu.^a

¹⁰ Jantari itsyoenitaxoigapaaxaria inenieg inebentaxoigabaxari ixenaigapaaxea ogaty ixenaigaxe itsarogabageiganaxetyo xara ixantaigaxeri Tasorentsi irosentaxoigaxenparia. ¹¹ Inpo ixantaigiri Moisesi:

^a 14.9 Igabayoeigite “sus caballos”.

—¿Matsi tea ontime Jepitoxu xipatsi nonxitatantaigaenparia nonxamaiganaea jerotyo pamaigaxenara jaxa nonxamaigaxea parixoti osarigagitetapaaxea? ¿Jantari jara pixanyoigana maixa? ¿Jantari jara pamaigana jaxa? ¹² Noxantaigabetaxenpini janta Jepitoxu noxantaigi: ‘Jara pitentaigana, tyapaetyo nantabagetimoigaxeria Jepitoxuniria. Pairo abisaxe otyapaetaxea nantabagetimoigaxeria abisaxe nonxamaigaxea jaxa osarigagitetapaaxea’.

¹³ Xantanxitsya Moisesi ixantaigiri mayaniro:

—Jara pitsarogaigi. Atsi xemisantaxoigenpa. Yogari Tasorentsi inxisaxobentaiganaxenpitari maixa. Mayaniro ineniegí Jepitoxuniria jaranixa pineimaigairi. ¹⁴ Yogari Tasorentsi inenitoyo xisaxobentaiganaxenpime osi poguntebageiganaxe sorerere.

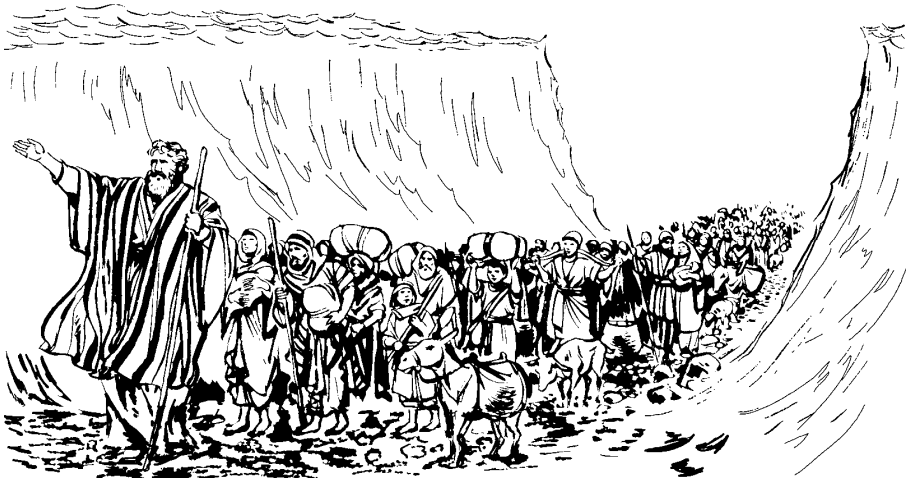
¹⁵ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Maixa intaga piniaigana. Xantaigeri iriaiganaxea. ¹⁶ Bineniri nosixero pixotixiuro panpagotaxeroa panxontsaaxagaxeroa inxajarexu onpatuaatanaxea onpiriatanaxea niganxi tyapae inxenaiganaxea. ¹⁷ Yogaegiri Jepitoxuniria inpatimaiganaxenpi, narotari xanyota-gaigaxerime maixa inpo nonpogereaigaxeri mayaniro isoraroegite paraon nomataxero aixiro isigaxotantaigaria ontiri aixiro igabayogegite, ¹⁸ osi irogataigaxe mayaniro Jepitoxuniria nanti Tasorentsisanoria pairo nabisaxeri paraon.

¹⁹ Inpo yogari isaanxarite Tasorentsi jibatananxitsyaria mararoxu aryotya iataxe itisitaegixu yonpogiiganaxeria ²⁰ yotixaxoiganaxeria. Jantari otsyapinitanaxea ogari mararo aryotya opeganaxa tsitsi otsiboiganairia biseraereegi, xantanxitsya yogaegiri Jepitoxuniria onti ineaigaxero mapunasemataxa, jerotyo tyanpa inxantaigaxenpa irainyoniigaxenparia.

²¹ Inpo yogari Moisesi iataxe otsapiaxu inxajare yaxontsaanaxea oga oxenaxe otanpiabagetanaxe tanpia jiririri oponienxataxa yosotogia syabogaenxari xigonxiro oxutamanitanaxea osi opatuaatanaxe

niganxia. Oxanyotaxa mayatiro maixa, iritari xanyotagaxero Tasorentsi orobatsatananaxea xipatsi. ²² Agaatanaxa nia xatonxu ontiri xamatitya opiriatanaxea inxajare, inpo yogaegi biseraereegi ixenaiganaxe opiriatanaxea imonteaiganaxara.

²³ Inpo yogaegiri isoraroegite paraon ipatimaiganaxeri ixenai-ganaxea ineniegi aixiro opiriataxea. Yamaiganaxero isigaxotantaigaria ontiri aixiro igabayoeegite. ²⁴ Yogari Tasorentsi inaxe janta mararoxu tsitsixu. Inpo oxutamanitanaxea ineigaxeri Jepitoxuniria itasonxaxoigaxeri yomintsarogaigaxeria tyanpatyo inxantaigaxenpa. ²⁵ Aixiro ogari otiguronxantaria isigaxotantaigaria ogatyo oxenaxe otsoxiagetanaxa tyanpa onxantaenpa osiganaea. Inpo ixantaigi ineniegi:

—Tsamexario asigaiganaxea, ixisaxobentaiganaxaritari Tasorentsi biseraereegi, jaroegi onti yotsimanxaiganaxai.

²⁶ Xantanxitsya yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Xontsajae aixiro inxajarexu anpamanxaxoiganaxeria Jepitoxuniria ontiri isigaxotantaigaria ontiri aixiro igabayoeegite.

²⁷ Aryo ixanyotaxero ineni yaxontsaanaxe inxajarexu inpo oxutamanitanaxea ogaty oxenai nia apamanxanairo mayatiro. Isigaigabetanaxa Jepitoxuniria xantanxitsya agaigabaxeri osi ioxaabioigaxa mayaniro, iritari xanyotagaxero maixa Tasorentsi.

²⁸ Jerotyo osagantaataxotantaiganaxariria isoraroegite paraon ontiri isigaxotantaigaria ontiri aixiro igabayoegite. Teaty irabisaaxotumatae paniro patimaiganaxeriria. ²⁹ Xantanxitsya yogaegi biseraereegi jataxetari imonteigaxa ixenaigaxea opiriatanaxea, agaataxatari nia xatonxu ontiri xamatitya. ³⁰ Aryo ixanyotaxero maixa Tasorentsi yabisaaxoigaxeria janiri yatsipereaxagaigari Jepitoxuniria. Inpo ineniegie ineaigaxeri joxajaiganxitsyaria yamaabiobageigaxea otsapiaxu. ³¹ Jantari ineaigaxeroa oxanyotaxara maixa yogabagei-ganaxe sorerere, ineaigaxetari yogixoneatimoigaxeria Tasorentsi iragabeane ixisaxobentaigaxaria yotsimanxaigaxeria Jepitoxuniria. Osi ipinxatsaiganaxeri Tasorentsi ixematsatasanoigaxeria ineni intiri Moisesi, iritari ironperane.

15 ^{1a} Inpogini Moisesi itentaigaxari mayaniro biseraereegi imatixabentaigaxeria Tasorentsi.

Nia Maraxutiria

²² Inpogini yogari Moisesi itentaiganaxari biseraereegi iaiganaxea iponiaiganaxeroa Xiraamonxearixu Inxajare iaiganaxeroa osarigagitetapaaxea Syoroxu. Xarari xara tea ineimaigaero nia xigonxiro yomabataxoiganaxa xutagiteri. ²³ Inpogini yoboxaigapaaxe Maraxu, xantanxitsya teaty iragabeaige irobiixaigaxenparoa oxepisiabagetitari, jerotyo ipaitantaigaxaroria Mara. ^{a 24} Inpogini ineniegie osi yotsimanxaiganaxari Moisesi ixantaigaxeria:

^a 15.23 Mara onti onxantaxea “xepisiari”.

—Maixa ¿tataty oita nobiixaigaxenpara?

²⁵ Inpo ineni iniaxeri Tasorentsi. Yogari Tasorentsi ioxotagaxeri intsyato yagaxeroa ioxaataxeroa Maraxu oga oxenaxe teanixa onxepisiatae osi yobiixaigaxaro.

Inpo yogari Tasorentsi iniaigaxeri ineigaxeria arisanorixara inxematsaigaxeri ixantaigiri:

²⁶ —Maixa binenieg pinxematsaigaxenarixa pinxenaxagaigaxeroa nonxantaigaxenpiria pinegintebageigaxenpara jaraty nobarienxatasitumaiginpi mantsigarentsi nonxanyotagaigaxenpia nobarienxatasiigaxeria Jepitoxuniria, nantitari Tasorentsisanoria begantatsyaria.

²⁷ Inpo yoboxaigaxa Erimexu, aryo imagaigaxe itsyoenita-xoigaxaroa nia. Xarari xara ontitari osotogaagetaxe nia xipatsixu onaxe 12, aixiro aryo otimaxe paremea onaxe 70.^a

Tasorentsi ipaigaxeria biseraereegi manaa

16 ¹ Inpogini iaiganai mayaniro biseraereegi iponiaiganaxara Erimexu iaigaxea osarigagitetapaaxea paitatsyaria Sun. Aryo xara yoboxaigapaaxa. Ogari otonxoara Sunai onti onaxe janta oxaragetaxea osarigagitetapaaxea. Jantari yoboxaigaxara jataxe yaganaxa tsitenixuniria 2, ogari xutagiteri onti 15. ² Inpo mayaniro inenieg yotsimanxaiganaxari Moisesi intiri Jaaron ixantaigaxeria:

³ —Aryome irogamagaigaxename Tasorentsi janta Jepitoxu jameroxa noboxabageigi jaxa osarigagitetapaaxea nantsipe-reabageigaxea agaiganaxenara notasegane. Jantari janta ainyotari ibatsa ontiri pan noseabageigara. Binenieg pitentaigaxenani jaxa.

⁴ Xantanxitsya Tasorentsi ixantiri Moisesi:

^a 15.27 Paremea “palmeras”: onti oxanyobetaxaro tsigaro.

—Naneni nonpaigaxerityo pan teria ineimaigero. Inpo ineniegimimirinxa tsipetyamani irapatoigamanaxe jaxarixa irisexataigaxenpa patiro xutagiteri, inpo osi noneaigaxeri aryorixa inxematsaigaxena nonxantaigaxeria.⁵ Xantanxitsya omimirinxa aganaxenpara xutagiteri 6 aryo pinxante irapatoigamanaxe jaxarixa irisexataigaxenpa piteti xutagiteri.

⁶ Inpo yogari Moisesi intiri Jaaron ixantaigiri mayaniro:

—Paita paenityara irixianaenpa syabogaenxari yogari Tasorentsi irogixoneatimoigaxenpi pasini teria pineimaigero bineniegityapae pogatasanoigaxeniri ineni tentaigaxenpi jaxa.⁷⁻⁸ Inpo onxutamanitanaxea irogixoneatimoigaxenpi pasini tyapae pogatasanoigaxeniri arisano yagabeabageti ineni, ixemaigaxenpitari piniasinaiganaxaria, iritari piniasinaigaxa potsimanxaigabetaxenara naneniegityapae, teanixa naneniegityapae Tasorentsi tyapae nonpaigaxenpia pixogaxoigaxaria. Maixa paenityara irixianaenpa syabogaenxari ineni inpaigaxenpi ibatsa. Jantari onxutamanitanaea onti inpaigaxenpi pan tyapae pisexabageigaxenpara pinxemamonxibageigaxenpara.

⁹ Inpo yogari Moisesi ixantiri Jaaron:

—Maixa xantaigeri mayaniro irapatobentaigaxenparia Tasorentsi inpo ineni iriniaigaxeria, ixemaigaxeritari iniasinaigaxaria.

¹⁰ Inpo ineni yapatoitaigaxeri iniaigaxeria. Inpo ainyotyara iniaigaxeri isyonxaiganaxa oataxara osarigagitetaapaaxea ineaigutarityo Tasorentsi inporerenxanaxea mararoxu.¹¹ Inpo ineni iniaxeri Moisesi ixantiri:

¹² —Naneni noxemaigaxeri iniasinaigaxenara yogaegi biseraereegi. Maixa pinxamantaigaxeria paita ontsitenitanaxea irisexataigaxenpa ibatsa. Jantari onxutamanitanaxea onti irisexataigaxenpa pan tyapae irogataigaxea nanti Itinxami, nantitari Tasorentsisanoria.

¹³ Inpo aryo oxanyotaxa. Paenityara irixianaenpa syabogaenxari ipoxaigapaaxe xentsori itsaisebagetapaaxatyoxara

yontiabagetanaxaroty inaignaxea. Jantari oxutamanitanaxea inaignaxero xutatuibagetaxa sotsi onxuataxoigaxari inaignaxea. ¹⁴ Inpo orogitetanaia onti oxusotanaxe xanurobagetaxe entyatabagetaxe axamentyaxiegiti onxutabagetea xara. ¹⁵ Iroero inaignaxeroa biseraereegi ixantabaxagaiganaxa:

—¿Tatatyo oitara oxa?

Teanixa irogataige tatoita.

Yogari Moisesi ixantaigiri:

—Onti pan ipaigaxenpiria Tasorensi pisexataigaxenparia. ¹⁶ Ineni ixantaxe: “Paniropage iragaigaxe jaxarixa irisexataigaxenpa. Iragaigaxeneri aixiro mayaniri magimoigiriria, paniropage onti iragaigaxeneri 8 tasa”.

¹⁷ Inpo ineniegri aryo ixanyoigaxero, ixonogagarantaigaxa paio yagasanoigaxe, pasini ogaxona yagaigaxe. ¹⁸ Inpo yamaiganaxero panxotsixu yogataigaxeroa xigonxiro oganaxero oxatinxaiganaxeria

Yosotogaataxeroa Moisesi nia inperitaxu

17 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantaigaxeri mayaniro biseraereegi iriaigaxea Irepirimixu. Inpo iaiganaxe iponiaiganaxara Sunxu iaigaxe imagaigapaaxe Irepirimixu, xantanxitsya tea ontime nia tatanpa irobiixaigaxenpa. ² Osi yotsimanxaigaxeri Moisesi ixantaigiri:

—Paigenanityo nia nobiixaigaxenpara.

Ineni ixantaigiri:

—¿Jantari jara potsimanxaigana? ¿Jantari jara pixanyoiga maixa? ¿Matsi tea pinxematsaigeri Tasorentsi jerotyoxa pixogantaigaxaria maixa ineaxagaigaxenpia arisanorixara inimoigaxenpi ontirixa tea irinimoigenpi?

³ Inpo ineniegi imiregeiganaxetyo xara osi ixantaigaxeri Moisesi:

—Jameraxa pamaigana jaxa nantsipereabageigaxea nomire agaiganaxenara mayaniro naneniegi intiegiri notomiegi intiegiri aixiro nopiraegi.

⁴ Inpo ineni iniaxeri Tasorentsi ixantiri:

—¿Tyaxatyoxa nonxantaigaxeria yoxaegi? Paenitya iripitanxaiganaxena.

⁵⁻⁶ Yogari Tasorentsi ixantiri:

—Piate pintentaiganaxeria mayaniro inperitaxu Oreboxutiria, xantanxitsya yogaegiri itinxamiegi pagagarantaiganaxeri pintentaiganaxeria pijibaiganaxea. Pamanaxeroa aixiro pixotixiuro pipasaatantaxaroria nia Jepitoxutiria. Naneni aryo nonaxe xara. Inpo bineni pinpasataxero inperita osotogaatanaxea nia irobiixaigaxenpara mayaniro.

Inpo ineni aryo ixanyotaxero, ineaxeri itinxamiegi biseraereegi.

⁷ Yogari Moisesi osi ipaitaxero inperita Masa ontiri Meriba, ariotari

xara ipugatsaigaxariri Tasorentsi, aixiro yotsimajaigaxeri ixantaigaxea: “Teroxa irinimoigajae Tasorentsi”.

Biseraereegi Sunaixu

19 ¹⁻² Inpogini yogaegi biseraereegi iponiaigaxa Irepirimixu iaiganaxea osarigagitetapaaxea paitatsyaria Sunai imagaigapaaxe xara oxarataxea otonxoara Sunai. Inti yoboxantaigaxa tsitenixuniria 3. Ogari xutagiteri onti 1. Aryo oxanyotaxaro otyara iponiaigara Jepitoxu xutagiterixu 1. ³ Inpo yogari Moisesi itonxoanaxe otonxoaraxu, ixogaxetari Tasorentsi iriniaxeria. Inpo jantari itonxoanaxea ixemaxeri iniaxeria ixantaxeria:

—Pinxantaigaxeria biseraereegi irogonteireegi Jaxobo pinxante: ‘Ixantaxe Tasorentsi: ⁴ Bineniegi pineaigaxe tyara noxantaigaxeri Jepitoxuniria nopogereaigaxeria noxisaxobentaigaxenpia. Onti nagaigaatinpi Jepitoxu nabisaaxoigaxenpia, notsarogaxagaigaxenpitari osi nosentaxoigaxenpia xigonxiro namaigaxenpi jaxa. ⁵ Maixari maixa pinxematsaigaxenarixa pinxenaxagaigaxeroa nonxantaigaxenpiria nasintasanoigaxenpityo nontasanoigaxenpia. Ainyoigabetaxatyto tobaini matsigenxaegi basigaigatsyaria xipatsixu, xantanxitsya intaganityo binenieggi noxogaxagaigaxe nasintasanoigaxenpia. Naneni nasintagitearo mayatiro, ⁶ xantanxitsya intagani binenieggi noxogaxagaigaxe nasintaigaxenpia tyapae nonpegaxenpara Pitinxamieggi, aixiro binenieggi pinxanyoigaxenparia saseroroteegi pinpirinibentaigaxeroa mayatiro noxogagetiria naneni’. Maixa irotari noxogaxe pinxamantaigaxeria biseraereegi.

⁷ Inpo yogari Moisesi ipigaa inaigaxea mayaniro ixaemaigaxeri itinxamieggi ixamantaigaxeria mayatiro ixantaxeriria Tasorentsi. ⁸ Inpo magaisenirottyo inenieggi ixantaigaxe:

—Mayatiro ixantaxeria Tasorentsi nonxenaxagaigaxerottyo.

Inpo yogari Moisesi iritya xamantaxeri Tasorentsi ixantaigaxeria inenieggi mayaniro. ⁹ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri:

—Maixari maixa noboxaxe noniaxenpia, onti nonantaxenpa mararo naamoxaxotaxe nomapunasetaxotaxe, noxogaxetari inxemaigaxenara mayaniro noniaxenpia tyapae xantaxaniniri inxematsaigaxenpia.

¹⁰ Maixa plate pinxantaigaxeria mayaniro irobetsixaigaxenpara maixa ontiri onxutamani. Pinxantaigaxeria inxaataigaxea, aixiro inxibatsaraigaxenpara tyapae irisaanxaigaxeniri, ¹¹ noboxaxetari omabatanaxenpara xutagiteri ineaigaxenara mayaniro naguitaxea otonxoaraxu Sunai. ¹² Inpo poxotagaigaxeri tyara onxarataxe iriageigaxeroa. Pintixaxoigaxeri janiri yoboxumaigi jaxa otonxoaraxu pinxantaigaxeria: ‘Tsitsyania piaigixari otonxoaraxu, aixiro jaratyo pitsyontumaigiro oxaragetaxea. Tsinirixa tsyontaxerome iroginoria-xenxanityo, ¹³ xantanxitsya jaratyo yairixumatagani, onti inpitaxaxenxani ontirixa inxentaxenxani. Aryo inxanyotagaxenxani maixa tsinirixa tsyontaxerome, onenixa piratsi intirixa matsigenxa, inxamaxetyo’. Jantari pinxemaigabaxeroa onpoimatanaxea tiborentsi aryo piaigaxe painyoniiganaxenpara otonxoaraxu.

¹⁴ Inpo ineni ipigaa ixantaigapaaxeria mayaniro inxaataigaxea, aixiro inxibatsaraigaxenpara irisaanxaigaxeniri. Inpo aryo ixanyoigaxero. ¹⁵ Inpo ixantaigiri aixiro:

—Pobetsixaigaxenpara pogiaigabaxeria Tasorentsi iroboxaxea omabatanaxenpara xutagiteri. Jara pineaigairo pixoriigiria.

¹⁶ Inpogini omabatanaxara xutagiteri mapunatya ixemaigabaxero xareti oxantanaxea pugarara pugarara. Ogatyo oxenaxe omararosexantanaxe otonxoaraxu omapunasetanaxetyo xara. Opoimatanaxe tiborentsi syaroenxarixatyo xara. Ogatyo ixenaigaxe itsarogabageiganaxe mayaniro yomogexabageiganaxetyo xara. ¹⁷ Inpo yogari Moisesi itentaiganaxari oxarataxea otonxoara inaxea Tasorentsi. Aryo inaigapaaxe xara. ¹⁸ Mayatiro otonxoara oxatsiasenxatanaxe, yaguitaxetari Tasorentsi tsitsixu. Oxatsiasen-xabagetanaxetyo xara xanyomataxatyo opotagania tsamairentsi. ¹⁹ Ontininxanaxatyo otonxoara oxantanaxetyo tinin tinin tinin. Ogari tiborentsi aryonpatyo opoimatanaxerari syaroenxarixatyo xara. Inpo yogari Moisesi itentaxari Tasorentsi iniabaxagaigaxara. Jantari

iniaxea Tasorentsi isyaroenxarixatyo xara xanyomataxatyo xareti.

²⁰ Aryo oxanyotaxa maixa yaguitaxea Tasorentsi otsyobanxaxea otonxoara Sunai ixaemaxeria Moisesi iriataxexa janta inaxea ineni.

²¹ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Piatae pinxantaigaxeria mayaniro biseraereegi jara yabisumaigiro pitixaxotantaigaxariria. Jara yoboxaigi ineaigaxenara janiri nopogereaigiri. ²² Aixiro pinxantaigaxeria saseroroteegi niaiganaria irisaanxasanoigaxenpara janiri nopogereaigiri ineniegi aixiro.

²³ Inpo ixanti ineni:

—Ineniegi jara yagabeaigi yoboxaigaxea jaxa otonxoaraxu pixantaxetari: ‘Poxotagaigaxeria tyara onxarataxe iriageigaxeroa pintixaxoigaxeria janiri yoboxaigi jaxa nonaxea naneni’.

²⁴ Xantanxitsya yogari Tasorentsi ixantiri:

—Maixa plate pinxantaigaxeria mayaniro ineniegi intiegiri saseroroteegi jara yabisumaigiro pitixaxotantaigaxariria janiri yoboxaigi jaxa nanenixu onti nonpogereaigaxeri. Intagani bineni boxanxitsyame pintentaxeria Jaaron.

²⁵ Inpo ineni yoboxai ixamantaigapaaxeri mayaniro.

Ixantaigaxeriria Tasorentsi biseraereegi

20 ¹ Yogari Tasorentsi ixanti:

² “Naneni nanti Pitinxami, nantitari Tasorentsisanoria. Narotari gaigaatinpi pinaigabetaxara janta Jepitoxu yatsipereaxa-gabageigaxenpia yantabagetagabageigaxenpia.

³ “Maixari maixa jaratyo pipegumati pasini pitasorentsise, panirosanotyo naneni nonxantaxenpara pinxematsataxenara.

⁴ “Aixiro jaratyo pobetsixi tatarixa oita pinpegaxeria pitasorentsise xogapage pinxanyotagaxenparia tatarixa iita ontirixa tatarixa oita

timagetatsya xipatsixu, ontirixa xurayo, ontirixa niaxu. ⁵ Jaratyo pixonagabentaigari, aixiro jaratyo tatoita pipumatiri, nantitari Pitinxami, aixiro nanti Tasorentsisanoria. Notsaneaxenpi tea nonxoge pinpegaigaxea pasini pitasorentsiegite xogapage. Omirinxa noneaigaxeri mayaniro tsimanxaiganaria inpo aryo noxanyotaxa naneni notsimanxaigaxari aixiro, nomaiganaxerityo itomiegi, ibisariegite intiri irogonteireegi. ⁶ Xantanxitsya notsarogaxagaigari mayanirosano tsinirixa tasanoigana xenaxagaigiroria noxantiria naneni.

⁷ “Jaratyo piniaxotana xogapage, onti pinpinxatsatasanotaxena, nontsimanxaigaxenparitari mayaniro tsinirixa niaxotaxename xogapage.

⁸ “Panpesigopireantaxenparoa xutagiteri apesigopireantaganiria jara pantabagetantaro. ⁹ Intagati pantabagetaxe 6 xutagiteri. ¹⁰ Ogari xutagiteri 7 iroso panpesigopireantaxenpa jara pantumati, ontitari napesigopireantaxaria naneni pairani nobetsixagetaxeroa mayatiro timagetanxitsyaria. Jaratyo tataxona pantumati bineni intiri pitomi, pisinto, ponperane surari ontiri tsinane. Aixiro jaratyo pantaxagumaigiro pipiraegi. Aryo inxanyotaxe pasinigetixuniria nanxitsyameria bineniegixu jaratyo yantumati. ¹¹ Aryotari noxanyotaxerori naneni nobetsixagetaxeroa inxite ontiri xipatsi, aryonatoani nia ontiri aixiro mayatiro timantagetaroria, intagati nantabagetantagetaxaro 6 xutagiteri inpo ogari xutagiteri 7 iroso napesigopireantaxa osi noxantaxe jara antabagetantumatagani oga xutagiteri.

¹² “Pinpinxatsaigaxeria piri ontiri piniro jara pipugatsanaigari tyapae samaniniri pinegiteaxero xutagiteri janta xipatsixu nonpaxenpiria.

¹³ “Jara poginorianti.

¹⁴ “Jara piatasitiro tsinane.

¹⁵ “Jara pixositi.

¹⁶ “Jara pitsoebentari pitobaire.

¹⁷ “Jara pixogutantiro yasintagetaria pasini, onenixa ibanxo ontirixa tatarixa oita. Aixiro jara pixogi pasintutaxenparia ironperane surari ontirixa tsinane. Aryo inxanyotaxe itorone ontiri iasinote jara pixogi pasintutaxenparia. Jara pineaxotiri ixoritiria”.

Itsarogaiganaxea biseraereegi

¹⁸ Mayaniro biseraereegi ineaigaxeroa xareti oxantanaxea pugarara pugarara, aixiro ixemaigaxeroa opoimatanaxea tiborentsi. Ineaigaxero aixiro otinxamisexantanaxea otonxoara. Iroro ineaigaxeroa oxanyotaxara maixa itsarogabageiganaxetyo xara yomogexaba-geiganaxe yointainaiganaxa. ¹⁹ Inpo ineniegi ixantaigiri Moisesi:

—Bineni niaigaxename pinxamantaigaxenara tyara ixanti Tasorentsi inpo naneniegi nonxematsaigaxeri, xantanxitsya jaratyo iniaigana ineni janiri noxamaigi.

²⁰ Ineni ixantaigiri:

—Jara pitsarogaigi, ontitari iboxasitaxe Tasorentsi ineaigaxenpia arisanorixa pinxematsaigaxeri ontirixa jara pixematsaigiri. Aixiro yogixoneatimoigaxenpiro iragabeane tyapae pinpinxaigaxeriniri janiri pobetsixaigi teria ontyapaete, onti pinxematsatasanoigaxeri.

²¹ Inpo ineniegi onti inaigaxe intaina. Yogari Moisesi iataxe omapunasetaxara inaxea Tasorentsi. ²² Inpo yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Pinxantaigaxeria biseraereegi: ‘Ixantaxe Tasorentsi: Maixa bineniegi pineaigaxena noponiaxara xurayo noboxaxea jaxa otonxoaraxu noniaigaxenpia. ²³ Maixari maixa nonxantaigaxenpi jara pagaigi perata intirixa xori pobetsixaigaxea pasini pitasorentsiegit’.

Moisesi itentaigaxaria itinxamiegi biseraereegi otonxoaraxu Sunai

24 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Maixa piatatea inaigaxea mayaniro inpo pinpigaxea pintentaxeria Jaaron, Narabe intiri Abio intiegiri aixiro itinxamiegi biseraereegi irinaigaxe 70, xantanxitsya ineniegi jara yainyoniiga jaxa, onti inxanagabentaigaxena jantaxona janta. ² Paniro bineni painyonitaxena, xantanxitsya yogaegiri jaratyo yainyoniiga, aixiro jaratyo itentaigari mayaniro.

³ Inpo yogari Moisesi yoboxai inaigaxea mayaniro ixamantaigapaaxeri mayatiro ixantagetaxeriria Tasorentsi ixogagetaxeria inxenaxagasanoigaxeroa. Inpo ineniegi mayanirotyo iniaiganaxe ixantaigi:

—Nonxenaxagaigaxerotyo mayatiro ixantaxeria Tasorentsi.

⁴ Inpo yogari Moisesi itsirinxagetaxero mayatiro ixantagetaxeria Tasorentsi. Inpo oxutamanitanaxea tsipetyamani yobetsixaxeneri otagantaganiria piratsi oxarataxea otonxoara, aixiro yogaratinxagetaxero syarotsantsapuni mapu oxarataxe 12, ariotari inaigaxeri itomi Biseraere 12. Ineniegitari gonteireiganaxeriria mayaniro biseraereegi. ⁵ Inpo yomitiganxaigaxeri ityaenxaria timagaigananxitsya intagaigaxeneria Tasorentsi piratsipage, aixiro irotskyanoxireagaxeneria metsyomotiatyaniria toro arioanxiniri ixabintsaabageigaxeria. ⁶ Yogari Moisesi yagaatarantaxero irirajana yoyagiataxeroa tsotaxu. Ogari aityotyaria onai onti yosagutantaxaro itagantaxaria. ⁷ Inpo inosixaxero sanxebanti itsirinxantaxaroria mayatiro ixantagetaxeria Tasorentsi iniabantaxeroa ixemaigaxeria mayaniro. Inpo ineniegi ixantaigi:

—Nonxenaxagaigaxerotyo mayatiro ixantaxeria Tasorentsi, aixiro nonxematsatasanoigaxerityo.

⁸ Inpo irotya inosixaxotaxe irirajana oyagiataxeria tsotaxu yosagutantaigaxaria ixantaxea:

—Maixa nagataxe noxantaigaxenpia mayatiro ixantaxenaria Tasorentsi nonxantaigaxenpia, irotari noxanyotantaxaroria maixa nosagutantaigaxenpiroa jiraatsi tyapae pogataigaxeniri inxenaxagaxeroa Tasorentsi mayatiro ixantaxeria, ixantaxetari ineni: ‘Maixa omirinxa pinxematsaiganaxenara, narotya xabintsaabageigaxenpime’.

¹² Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Maixa piataxea janta otonxoaraxu pogiaxea nonpaxenpia mapu notsirinxantaxaroria mayatiro noxogagetaxeria inxenaxagaigaxeroa mayaniro biseraereegi.

¹³ Inpo iataxe Moisesi itentanaxari Josoe, iritari ironperane.

¹⁴ Yogari itinxamiegi biseraereegi onti ixantaiganaxeri:

—Pogiaigabaenara xara, ainyotari itentaigaxenpi Jaaron intiri Joro. Tatarixa pinxogaxoigaxenpa ineniegi pinxantaigaxe.

¹⁵ Inpo iatanaxe otonxoaraxu. Ogari otonxoara onti apamanxaxero mararo. ¹⁶⁻¹⁷ Mayaniro biseraereegi ineaigaxeri Tasorentsi xara otonxoaraxu otsyobanxaxea xanyomataxaty tsitsi oparasetia. Ogari mararo apamanxaxero 6 xutagiteri, inpo ogari xutagiteri 7 yogari Tasorentsi ixaemaxeri Moisesi janta mararosexu. ¹⁸ Inpo ineni itonxoanaxe iataxea mararosexu. Aryo inaxe xara 40 xutagiteri.

Tasorentsi ixantaigaxeria irobetsixaigaxeneria ibanxo

25 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

² “Pinxantaigaxeria biseraereegi iramageigaxenara posantepage inpaigaxenaria. Mayaniro xogaiganxitsyameria inpaigaxenara tatarixa oita iramaigaxeroa inpaigaxenpiroa. ³ Inti iramaigaxenpi xori, perata, beronse^a ⁴ omagopage xamatsyonxamagori,

^a 25.3 Perata “plata”, beronse “bronce”

xiraamagori ontiri saamagori. Iramaigaxe aixiro ibiti xabera^{a 5} ontiri ibiti obisya otsaxantunxaniria xiraari ontiri aixiro pasinipage otaxipage metsyotaxiri. Iramaigaxe aixiro intsyato axasia,^{b 6a} aseite joribo ogimorexaatantaxenxaniria gimorexaatantatsyariaxu,^{7a} ontiri aixiro mapupage tyapaeripage.

⁸ “Inpo pinxantaigaxeri irobetsixaigaxenara nobanxo nonantaxenparia janta ineniegixu. ⁹ Jantari irobetsixaigaxeroa onti inxanyotagaigaxenparo noxotagaxenpiria. Irobetsixaigaxero aixiro mayatiro nagetanxitsyameria tsonpogi”.

¹⁰⁻²¹ *Inpo yogari Tasorentsi ixantaxeri Moisesi tyara onxantaxenxani mayatiro obetsixaxenxania. Joxetyo ixantaxeri obetsixaxenxania xajonaxi ontsotexasanotaxenxania ontsirexantaxenxania xorimesina. Jantari otapoxu irogaigaxenxania piteni isaanxariite Tasorentsi xerobine irobetsixantaxenxania xori. Inenieg iintinpatsaranxaigaxero ibanxipage irapinegitebaxa-gaigaxenpara. Ogari mapu otsirinxantunxaniria ixantagetaxeriria Tasorentsi Moisesi onti onaxe tsonpogi. Xarari xara irinaigaxea xerobine onti osagutapinitaxenxani irirajana piratsipage janiri yotsimanxabiigiri Tasorentsi yobetsixabageigira biseraereegi teria ontyapaete onti intsarogaxagaigaxenpari, ixantaxetari ineni:*

²² “Aryo nonaxe xara irinaigaxea xerobine otapaxu xajonaxi, aryotari xara osagutapinitaxenxaniri irirajana piratsipage janiri notsimanxabiigiri biseraereegi yobetsixaigaxeria teria ontyapaete, onti nontsarogaxagaigaxenpari. Aryo xara noniaxenpi nonxantaxenpia mayatiro pinxamantaigaxeria mayaniro biseraereegi”.

²³⁻⁴⁰ *Inpo ixantaxeri aixiro irobetsixaxenxania mesa obebirixantaxenxaniria pan obetsixaxenxania irasi ineni. Aixiro*

^a 25.4 Xabera “cabra”

^b 25.5 metsyotaxiri tea ogatenxani tatoita sintaro otaxi. Oxonogaxa ogisyonxunxania oxantaxe otaxi “vaca marina”, pasini oxantaxe otaxi “tejon”, pasinitya oxantaxe “pieles finos”.

ixantaxeri obetsixaxenxania gimorexaatantatsyameria ontiri aixiro ontagantaxenxaniria xasanxapaneri onxanyotagaxenxania ioxotagaxeriria otonxoaraxu.

26 ¹⁻³⁷ *Inpo ixantaxeri aixiro tyara onxantaxenxani obetsixaxenxania ibanxo omagopanxo. Ixantaxeri onti obetsixantaxenxani intsyaxota paitatsyaria axasia. Ogari obanxotantaxenparia onti omagopage. Oxetyo ogiibataxenxani nanxitsyameria sabi omago saamagori. Inpo omatanaxenpa pasini omago obetsixantaxenxania obiti xabera. Omataxenxani aixiro itaxi obisya. Inpo ogari jenoxutanxitsyameria ontiri pasini otaxipage metsyotaxiri. Inpo ixantaxeri aixiro ontsatamagotaxenxania omago tsonpogi ibanxoxu ontixaxotaxeroa apinaxitene jaria oxiimatagani paitanxitsyameria Oxantabitantaganiria Onxienxania. Ixantaxeri iramanaxeroa xajonaxi onantagetaxenparia mapu otsirinxantunxaniria ixantagetaxeriria irogaxeroa xara tsonpogi aityara ontsatamagotaxenpara omago. Ogari mesa onti irogaxero apinaxitenexu paitanxitsyameria Irasi Tasorentsi intentagantaxenparoa gimorexaatantaxitsyameria ontiri aixiro ontagantaxenxaniria xasanxapaneri. Ixantaxeri aixiro ontsatamagotaxenxania omago sotsimoroxu.*

27 *Inpo ixantiri: ²⁰ “Pinxantaigaxeria biseraereegi iramaigaxea aseite joribo tyapae onxantaxaniniri omorexaataxe gimorexaatantatsyariaxu. Xantanxitsya onti iramaigaxe natsirigaata-sanotanxitsyaria onti gotanxitsyame joribo otinxagitunxaniria.*

28 ¹ *“Inpo pinxantaxagantaigaxeri pirenti Jaaron yogaegiri itomi paitaigatsyaria Narabe, Abio, Ereasare intiri Itamare inpegaigaxenpara nosaseroroteegite. ² Pobetsixaigaxeneria irisapiigaxenparia pairoria otyapaetasanotaxe ironiri irisapiigenpa*

inxiapiniigea nobanxoxu tyapae inpinxatsaigaxenxania intagani
yogaegiri sapiigaxenparome.³ Inti piniaigaxe yogaegi
nagabeaxagaigaxeria irogatabageigaxea irabobiigea pinxantaigaxeria
irobetsixaigaxeneria Jaaron irisapitaxenpari tyapae ironiri irisapitenpa
nonpegaxeria nosaserorotete.^{4b} Irobetsixaigaxeneria pirenti Jaaron
intiegiri aixiro itomi tyapae inpegaigaxenpara nosaseroroteegite”.

*Inpogini yogari Tasorentsi ixantagetaxeri pasini posante
irobetsixageigaxeria.*

31 ¹⁸ Inpo yagataxea iniaxeria ipabaxeri mapu
yotsirinxantaxaroria ineni ixogagetaxeria inxenaxagaigaxeroa
mayaniro biseraereegi.

Metsyomotiatyaniria toro yobetsixaxeria Jaaron

32 ¹ Inpogini yogaegi biseraereegi ineaigaxea isaanxaxara Moisesi
otonxoaraxu tea iroboxae iatasiigaxeri Jaaron ixantaigaxeria:

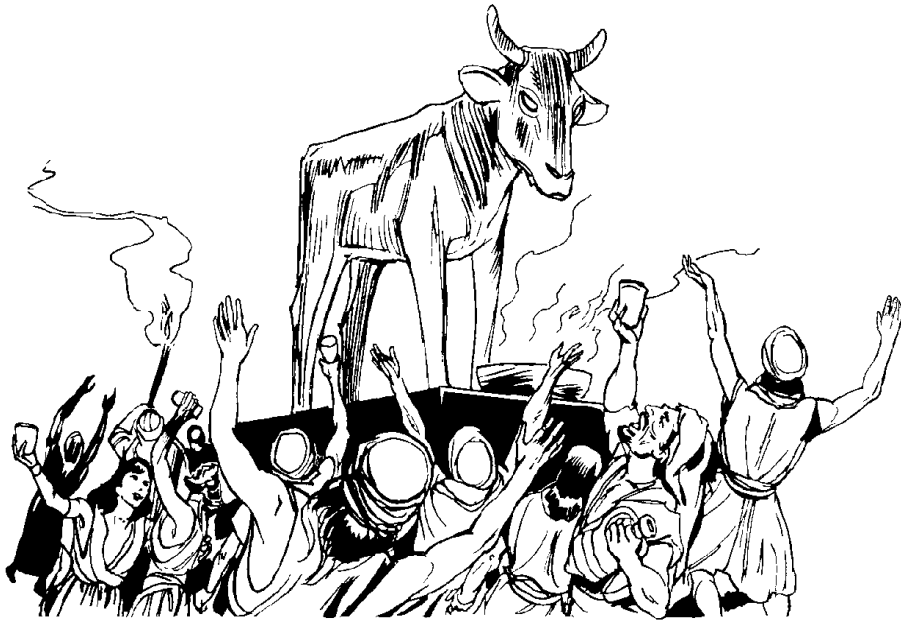
—Atsi pobetsixaigaxenara notasorentsiegitte tentaiganaenameria.
Yogari Moisesi gaigaatanaria Jepitoxu teanixa nogataige tyaxa itsataxe
jerotyo tea iroboxae.

² Inpo ineni ixantaigiri:

—Atsi patoigeri pogasigenpitaigaria yobetsixantunxaniria xori
pamaigaxenaria, ontiri aixiro pamaigaxenaria ogasigenpitaigaria
pixoriigiria, pitomi ontiri pisintoegi.

³ Inpo inenieggi mayaniro yapatoigaxeri yamaigaxeneria. ⁴ Inpo ineni
yagaxeri yobeanxagetaxeri yobetsixaxeria isigaxagantaxarora
metsyomotiatyaniria toro. Iroro ineaigaxeroa mayaniro ixantaiganaxe:

—Netsixa yoxa atasorentsiegitte gaigaatajairia Jepitoxu.

⁵Yogari Jaaron ineigaxeria isinebentaigaxaroa yobetsixaxeria osi yobetsixaxenero otagantaganiria piratsi ixantaigaxeria mayaniro:

—Onxutamani abetsixaigaxeneri ibiesetate Tasorentsi.

⁶Inpo oxutamanitamanaxea itinajaiganityo inxaara itagaigamanaxeneroa piratsipage irisineigaxenparoniri. Osi ipioitaigaxa isexabageigaxara, aixiro yobiixabageigaxara inpo ixabiriiganaxa ixatsabaxobentaigaxaroa.⁷ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

—Maixa piatae pinxamosoigapaaxeria pagaigaatiria Jepitoxu, inenieg mataxatari yobetsixagisebageigaxe teria ontyapaete teanixa inxematsaigena⁸ onti sintsi yapaxuaiganaxero noxantaigabetaxariria. Maixa yobetsixaigaxe itasorentsiegitte isigaxagantaigaxaro mettsyomotiatyaniria toro. Ixanagabentaigaxaro itagaigaxenero

piratsipage ixantaigaxe: ‘¡Netsixa atasorentsiegite gaigaatajairia Jepitoxu!’⁹ Maixari maixa tyanpa anxantaigaxeri, noneaigaxeritari tea inxanyogeige, teanixa inxematsaigena.¹⁰ Maixari maixa atsi nontsimanxaigaxenparia nonpogereaigaxeria. Birotya nonxabintsaabagetaxe nogitobaigabageigaxeria pogonteireiganaxeria.

¹¹ Inpo ineni iniabentaiganaxerityo biseraereegi ixantiri:

—Tasorentsi, ¿tyara onxantaxenpara pontsimanxaigaxenparia pasintaigaxaria pagaigaatiria Jepitoxu pogixoneagematityo pagabeane pxisaxobentaigaxeria? ¹² Jantari pinxanyotaxerorixa maixa inxantaigaxeroxa Jepitoxuniria: ‘Iroto yagasiigaatiri yamaiganaxeria janta otonxoaraxu irogamagaigaxeria inpogereasanoigaxeria mayaniró’. Maixari maixa atsi panpetsimareanaenpara janiri potsimanxaigiri. ¹³ Pinxenxiaeria Jaberan, Bisaxo intiri Biseraere xematsaiginpiria, pixantaigaxeritari pixanti: ‘Nogitobaigabageigaxeria pogonteireiganaxeria inxanyobageiganaxenparityo inpoxiro inpo nonpaigaxeri xipatsi nosariaxagaigaxenpiria osi inxantaxania irasintaigaxenparo’.

¹⁴ Inpo yogari Tasorentsi ixanti:

—Irobentia maixa xantaxa, jara notsimanxaigiri.

¹⁵ Inpo yoboxai Moisesi yamagetaxeroa pitetiro mapu yotsirinxantagetaxaroria Tasorentsi ixantagetaxeria inxenaxagaxeroa biseraereegi. Ogari mapu pisotetetiro yotsirinxantagetaxaro.

¹⁶ Tsitsyata yobetsixagetaxero mapu, aixiro tsitsyata yotsirinxaxero ineni. ¹⁷ Inpogini yogari Josoe ixemaigapaaxeri magenpiaigamataxatyó ixantiri Moisesi:

—Atsi xemaigeriatyó xanixa betsixaiganaxa inxentabaxagaigaxenpara.

¹⁸ Ixanti ineni:

—Teatyo osigenparo ixaemaigia gabeaiganxitsyaria ixentabaxa-gara, aixiro teatyo osigenparo ixaemaigia yagabeaigunxaniria. Naneni noxemaxe onti imatixaigaxea.

¹⁹ Inpogini yoboxaigapaaxa ineaigapaaxeri xatsaigamataxatyo ixatsabentaigaxaroa metsyomotiatyaniria toro yobetsixaigaxeria. Ogatyo ixenaxe yotsimanxamatanaxatyo yobuoxagetutarotyo mapu yamabetaxaria oga oxenaxe oporoxanaxe ontaixaxa xara oxaragetaxea otonxoara. ²⁰ Ogari metsyomotiatyaniria toro yobetsixaigaxeria inosixaxero itagaxeroa inpo itononxabataxero yoxaabanetaxeroa niaxu osi yogitaigaxeria mayaniro. ²¹ Inpo ixantiri Jaaron:

—¿Matsi tyara ixantaigaxenpia jerotyo pixanyotaxeroa maixa pobetsixaxagabageigaxeria mayaniro teria ontyapaete?

²² Ixanti ineni:

—Atsi jara potsimanxana, pineaigiritari xantaxa ineniegi yobetsixaigia teria ontyapaete. ²³ Ixantaigaxenatari: ‘Pobetsixaigaxenara notasorensiegite tentaiganaenameria. Yogari Moisesi gaigaatanaria Jepitoxu teanixa nogataige tyaxa itsataxe jerotyo tea iroboxae’. ²⁴ Naneni noxantaigiri: ‘Tsinirixa sintanxitsya xori irapatoigaxeria iramaigaxenaria’. Ineniegi yamaigaxena inpo naneni nobuoxaxeri tsitsipoxixu osi ipeganaxa metsyomotiatyaniria toro.

²⁵ Inpo yogari Moisesi yogabagetanaxetyo sorerere ineaxea oxanyotaxara maixa yobetsixagisebageigaxea mayaniro teria ontyapaete, aixiro tea tyara inxantumageri Jaaron. Aixiro yogataxe inxemaoigaxeririxa tsimanxaigaxerineria ontirixa inpomatsanai-ganaxeri inxaabintsanaigaxeria, ²⁶ jerotyo iatantaxaria yaratinxaxea oxarataxea ibanxoegi ixanti:

—¿Tsini xoganxitsya inxematsatasanoigaxeria Tasorensi? Tsinirixa xoganxitsya iroboxaigaxe jaxa nanenixu intentaigaxenara.

Inpo inti jaiganxitsya mayaniro yogonteireiganaxeria Jirebi. ²⁷ Inpo ineni ixantaigiri:

—Ixantaxe Tasorentsisanoria Itinxamiegi biseraereegi ixanti: ‘Pagaiganaxea paniropage piboroantaigatsyariate panpagoigaxea inpo piaigaxea ibanxoegixu pitobaireegi pobatuaigaxeria poginoriaigaxeria. Inenirixa pirenti inenirixa pitsipataria inenirixa pasini pitimia poginoriaigaxerityo’.

²⁸ Inpo ineniegi ixenaxagaigaxero mayatiro ixantaigaxeriria Moisesi yoginoriagarantaigaxeri itobaireegi ixamaigaxe 3000. ²⁹ Inpo ixantaigiri Moisesi:

—Maixa bineniegi inxabintsajaigaxe Tasorensi, ineigaxenpitari arisano pixogaigaxe pinxenaxagaigaxeroa ixantaigaxenpiria, poginoriaigaxeritari pitomiegi intiri pirentiegi.

³⁰ Inpo oxutamanitamanaxea ixantaigiri mayaniro:

—Bineniegi pairotyo pobetsixaigaxe teria ontyapaete, xantanxitsya naneni noataxe noniaxeria Tasorentsi noniabentaigaxenpia aryorixa irabisaaxoigaenpi.

³¹ Inpo iataxe ixantaxeria Tasorentsi:

—Yogaegi notobaireegi biseraereegi paio yobetsixaigaxe teria ontyapaete, yagaigaxetari xori yobetsixaigaxea itasorentsiegite.

³² Maixari maixa atsi pimagisantaeroa yobetsixaigaxeria jara potsimanxaigiri. Jarixa pixogi pimagisantaxoigaxeria narotyo pontsimanxasitaxenpa pisaanxaeroa nobairo pitsirinxaxotaxenara pisanxebantitexu.

³³ Xantanxitsya ineni ixantiri:

—Intaganityo nontsimanxaigaxenpa tsinirixa teria inxematsatena nosaanxaxotaxeria. ³⁴ Maixari maixa plate pamaiganaxeria janta nonxantaxenpia piaigaxea. Naneni nomitiganxaxeri nosaanxarite intentaiganaxenpia, xantanxitsya inpogini noboxaxite nontsimanxaigaxiteria teria inxematsaigena osi nonxenxiigaigaxeri yobetsixaigaxeria maixa.

³⁵ Inpogini osi yatsipereaxagabageigaxari posante, yotsimanxa-biigaxeritari ineaigaxeria ixanagabentaigaxaroo metsyomotiatyaniria toro yobetsixaigaxeneriria Jaaron aixiro itagaigaxeneroa piratsipage.

33 ^{11a} Xantanxitsya inti itentaxa Moisesi iniabaxagaigara xanyo-mataxa irinirixatyo iniaxe itsipataria.

¹⁸ Inpo ineni ixantiri:

—Noxogaxe noneaxenpia pontinenxaxenpara.

¹⁹⁻²¹ Ixantiri:

—Jara pagabei pineenara. Jantari pineaxenarixa onti pinxamaxe, jaranixa itimumati gabeaxitsyameria irineaxenara. Xantanxitsya onxutamani poboxaxe jaxa paratinxaxea inperitaxu inpo naneni nabisanaxe nonxamantaxenpia tyara nopaita, nantitari NANTI. Tsinirixa noxogaxe naneni nontsarogaxagaxenparia nontsarogaxagaxenparityo. Aixiro tsinirixa nonintaxe nonxabintsaabagetaxeria nonxabintsaabagetaxerityo.^{a 22} Inpo jantari nabisanaxea nogiaganaxenpi otsiraaxea inperita nontixaxotantanaxenpiro naxo nabisanaxea.²³ Inpo namereaxotaenpi pineaxenara notisitaxu. Ogari noboro jaratyo pineimatiro.

34 ¹ Inpo ixantiri aixiro:

—Pobetsixaera pasini piteti mapu pisigaxagantaxenparoa oxetyoria nobetsixabetaxa naneni pitinporoxaxeria. Inpo naneni nontsirinxaxero mayatiro notsirinxabetaxaria otyara.² Pobetsixaxenpara poboxamanaxea onxutamani jaxa otonxoaraxu Sunai otsyobanxaxea, aryotari nonaxeri naneni.³ Jaratyo tsini pitentumata, aixiro jaratyo tsini xenumatatsya xara otonxoaraxu. Aixiro jaratyo yainyonitumaiga obisya ontiri toro osexataigaxenpara xara oxaragetaxea.

⁴ Inpo yogari Moisesi ixarataxe mapu yobetsixaxe pixotateti isigaxagaxeroa oxetyoria yobetsixaxe Tasorentsi. Inpo oxutamanitanaxea iatamanaxe otonxoaraxu yamagetanaxeroa ixenaxagagetaxeroa ixantaxeriria Tasorentsi.⁵ Inpo yogari Tasorentsi yaguitapaaxe mararoxu yaratinximotapaaxeria ixamantaxeria tyara ipaita ixanti:

—Naneni nopaita NANTI.

⁶ Inpo yabisanaxe ixenagutanaxeria ixanti:

--Nantitari NANTI! Nanti Tasorentsisanoria. Pairo nontsarogaxagantabageta, aixiro noxabintsaantabageti. Tea nonxatimaigeri

^a 33.19-21 Jantari ixantaxeria Moisesi “nantitari NANTI” onti iniaxotaxero ibairo otsirinxaxotunxaniria Ex. 3.14.

nontsimanxaigaxenparia betsixaigatsyaria teria ontyapaete, onti samani natsipereaxoigaxari. Pairo notasanotanta, aixiro tea namatagumatenpa omirinxaty noxenaxagi noniane.⁷ Notsarogaxagaigari tobaini matsigenxaegi tea nontsimanxabiigari yobetsixagisebageigia teria ontyapaete onti nomagisantaxero, xantanxitsya yogaegi teria inxogaige inxematsaigaxenara jaraty nabisaaxoigiri, ontityo nontsimanxai-gaxenpari nomaiganaxerityo itomiegi, ibisariegite intiri yogonteireiganaxeria.

⁸ Yogari Moisesi irotyo ixemaxeria iniaxea igenanetyatyo itigeretotasitanaxari yogibosetanaxaty xipatsixu.

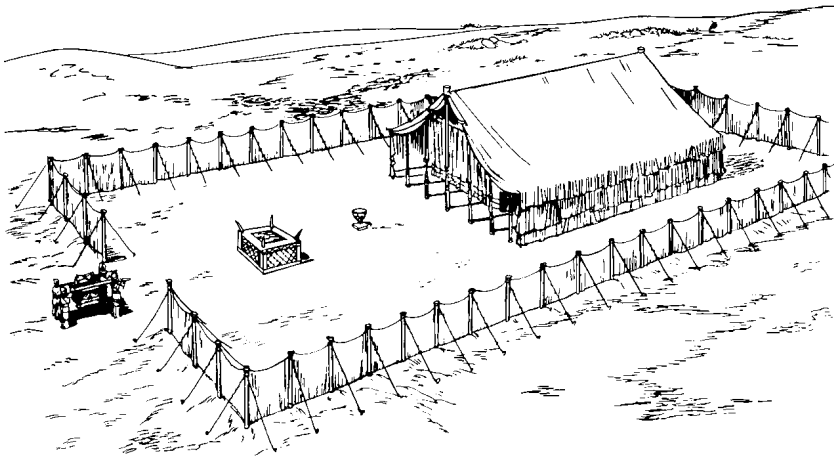
²⁸ Inpo inaxe xara 40 xutagiteri itentaxaria Tasorentsi. Tea isexatumatenpa, aixiro tea irobiixumatenpa. Inpo yotsirinxagetaxero mayatiro ixantaxeriria Tasorentsi inxenaxagaigaxeroa biseraereegi. Inpo yogari Tasorentsi onti yotsirinxaxe ixantagetiria nanxitsyaria 10. Onti yotsirinxantaxaro mapu yobetsixaxeria Moisesi.²⁹ Inpogini yoboxai Moisesi yamagetaxero pitetiro mapu yotsirinxantaxaria Tasorentsi. Jantari yoboxaia tinenxaamataxaty xara iboroxu xantamataxe porererere, ontitari iniaxeria Tasorentsi, xantanxitsya ineni tea irogate ixanyotaxara maixa.³⁰ Yogari Jaaron intiegiri mayaniro biseraereegi yogunteigabetabaxari ineaigutarityo tinenxaamataxaty iboroxu osi ipinxagaxeri irainyoniigaxenparia.³¹ Xantanxitsya ineni ixaemaigaxerityo osi iataxe Jaaron itentaiganaxaria mayaniro itinxamipage biseraereegi yainyoniiganaxaria. Inpo ineni iniaigaxeri.³² Inpo imaignaxa mayaniro biseraereegi yainyoniiganaxaria osi ixamantaigaxeri mayatiro ixantagetaxeriria Tasorentsi janta otonxoaraxu Sunai.³³ Inpo yagataxea iniaigaxeria itixaxotaxa iboroxu manxosirentsixu.³⁴ Jantari iatapinitia inaxe Tasorentsi iriniaxeria aro inosixaxero, inpo yoboxaia ixamantaigaxeri mayaniro ixantaxeriria Tasorentsi inxenaxagaigaxeroa.³⁵ Mayanirotyo ineaigaxeri tinenxaamataxetyo

iboroxu. Inpo yagatanaia iniaigaxeria itixaxotanaa manxosirentsixu. Jantari iataia iniairia Tasorentsi aryo pinxante inosixairo.

39 ⁴² Inpogini yogaegiri biseraareegi ixenaxagaigaxero mayatiro ixanyotagasanoigaxaro ixantagetaxeriria Tasorentsi Moisesi. ⁴³ Jantari ineagetaxeroa Moisesi ixanyotagasanoigaxeroa maixa ixantageigaxeriria, iniaxobentaigaxeri inxabintsajaigaxeria Tasorentsi.

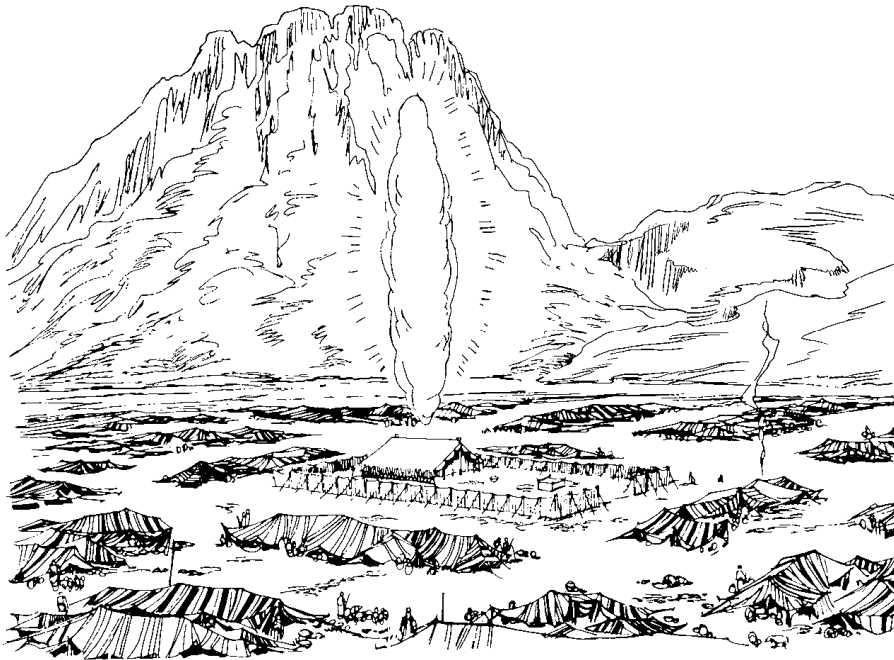
Apamanxanaxaroa mararo ibanxo Tasorentsi

40 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi: ² “Pogaratinxaxagantagetaxeroa nobanxo pobetsixaxa-gantagetaxeroa xutagiterixu 1 tsitenixuniria 1. ³ Pogaxeroa nogajonaxite tsonpogi pintsatamagotaxeroa omago tixaxotaxeromeria”.

Inpo ixamantaxeri tyara ixantagetaxero mayatiro nagetanxitsyameria tsonpogi ibanxoxu. Inpogini ineni yagatagetaxero mayatiro.

³⁴ Inpogini ogari mararo apamanxanaxaro ibanxo Tasorentsi ogatyo oxenaxe oxantanaxe tsonpogi porererere, yoboxaxetari Tasorentsi xara ibanxoxu. ³⁵ Yogari Moisesi tea iragabee inixaxea tsonpogi, otixaxota-xerotari mararo, aixiro xantamataxetari porerererere. ³⁶⁻³⁸ Inpo xantaxa onaxea mararo xara ibanxoxu Tasorentsi. Jantari ixogaxea Tasorentsi irimaiganaeroa aixiro biseraereegi iriaiganaea, ogaenoxanaa mararo ontainatanaa ibanxoxu aryotya oibatanai osi ipanpiaiganairoa. Jantari terixa ontainatenpa teatyo iriaige, xantaxatyo inaigaxea xara. Ogari tsitenirixu onti opoamatanai. Ineaigaxero mayaniro biseraereegi. Xantaxa oxanyotaxara maixa osi yoboxaigaxara Xanaanxu.

NOMERO

Moisesi yomitiganxaxe 12 iriaigaxea ineaigaxiteroa Xanaan^a

13 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Moisesi:

² “Pomitiganxaigaxea 12 surariegi iriaigaxea ineasanoi-gaxiteroa xipatsi Xanaan, irotari nonpaigaxenpiria inpogini pobasigantaigaxenparoa. Pomitiganxaxe paniro itinxami yogonteireiganaxeria Iroben, aryo inxanyotaxe yogonteireiganaxeria Sumeon pomitiganxaxe paniro itinxami, osi pintsotenxaigaxeri mayaniro yogonteiregeiganaxeria paniropage itomi Biseraere”.

³ Inpo yogari Moisesi ixenaxagaxero ixantaxeriria yomitigan-xaigaxeria. Imirinxaege inti itinxamiegi biseraeregi.

¹⁷ Jantari yomitiganxaigaxeria ixantaigabaxeri:

—Piaige pineageiguteroa Xanaan tyaxa oxantaxa. Pinxenaiganaxea Negebexu piaigaxea otonxoarapagexu ¹⁸ pinebentaxoigaxenparoa tyaxa oxantaxa Xanaan. Aixiro pineageigaxeria basigaigatsyaria xara inenirixara surariigatsyaria ontirixa tea, aixiro axatobainirixara inaigaxe. ¹⁹ Aixiro pineasanoigaxeroa tyara oxantagiteta ayyorixa otyapaegitetaxe ontirixa tea. Aixiro pineaigaxea tyara ixantaigaxa basigaigatsyaria. Ayyorixa yobasigaigaxaro xogapage ontirixa inegintetaxotasanoigaxa yotantatsaitaxoigaxa. ²⁰ Aixiro pineasanoi-gaxeroa ontirixa ametantagetaria panxirentsi ontirixa tea, aityorixa intsyatosi ontirixa tea. Jara pitsarogaigi pagageiganaxea siboxagetanxitsyaria janta.

^a Numero ‘Números’. Oxa sanxebanti onti oniaxotaxe yogaigunxania biseraeregi axatobainirixa inaigaxe irotari opaitantaxaria Numero.

Jantari ixantaigaxeria maixa jataxe iraxabagetanai oba. ^{21a} Inpogini iaigaxe ineageigaxeroa mayatiro.

²³ Inpo yoboxaigapaaxa otsatenixu paitatsyaria Jesexori. Aryo xara yobatuaxoigaxe pamanxutiro oba ixonpitaxoigaxero intsyaxiixu itentagantaigaxaro geranara ontiri aixiro igo.^a

²⁵ Inpogini yagataigaxea ineageigutiroa mayatiro aryo ipigaiganaa. Onti ipegabageiguta 40 xutagiteri. ²⁶ Jantari yoboxaigaia Xaresixu Paraxu itsabegeigapaaxeri mayatiro. Inti itsabetaxe Moisesi intiri Jaaron ineniegiri aixiro mayaniro biseraereegi. Aixiro yoxotagageigaxeri yamageigaxeria ²⁷ ixantaigiri:

^a 13.23 Geranara 'granadas': onti oxanyobetaxaro xomasixi; igo 'higos'.

—Noaigaxiti janta pomitiganxaigaxenara. Arisanoni otyapaegite-tasanobageti. Jero oxa timantagetaxaroria.²⁸ Xantanxitsya yogaegiri basigantaigaroria isuraribageigityo xara. otsirotanxugemati tobaiti panxotsi, aixiro inegintetasanoigaxaty yobasigaigaxara itantatsaita-xotasanoigaxaty. Aixiro aryo inaigaxe xara yogonteireiganaxeria Janaxo.²⁹ Iritya amarexoegi onti yobasigageigaxa Negebexu. Yogaegiri ititaegi, jebosoegi intiegiri jamoreoegi onti yobasigageigaxa otonxoaraxu. Yogari xananeoegi onti yobasigageigaxa otsapiaxu aryonatoane nia ontiri aixiro otsapiaxu Jororan.

³⁰ Xantanxitsya yogari Xarebe ixantaigaxeri mayaniro inxemisantaigaxea. Onti yapatoitaigaxa inaxea Moisesi. Inpo ixantaigiri:

—Tsametyo aigaxea asintaigaxenparoa, pairotari abisaigaxe aneniegi agabeantaigaxea, abisaigaxerityo ineniegi.

³¹ Xantanxitsya yogaegiri xenaigutiriria ixantaiganaxetyo:

—Jaratyo agabeimaigi aigea janta agabeaigaxeria, pairotari yabisabageigaxai ineniegi isurariigaxea.

³² Inpo aryonpatyo yomintsarogaiganaxeriri itobaireegi ixantaigaxeria:

—Jantari noaigaxitia noneaigaxitiroa intityo naiganxitsya ginoriantaigatsyaria. Mayaniro ineniegi aryonatopagetyo inaigaxe syarotsantsapagerixaty xara.³³ Noneaigaxitiri yogonteireiganaxeria Janaxo aryonatopagerixaty xara, xantaxatari ineniegi ixanyoigaxaria irogonteireegi naneniegi tsiripexinityo nonabageigaxe. Noneaigaxaty ontinirixaty noxanyotimoigaxari xatityori, yabisabageigaxenatari ineniegi.

Biseraereegi yotsimanxaigaxeria Tasorentsi

14 ¹ Inpogini mayaniro biseraereegi ixaemabaitanaxetyo xara iragaiganaxara. Iraganinxagaxaty tsitenigetixu osi oxutamanitanaxe. ² Inpo iniasinaiganaxari Moisesi intiri Jaaron

ixantaigi: “¡Aryometyo nonxamaigaxeme Jepitoxu ontirixa nonxamaigaxemea jaxa osarigagitetapaaxea! ³ ¿Tyaxa oxantaxara yamaigaxenara jaxa Tasorentsi iroginorixagantaigaxenara inpo asintaigaxenxania noxoriigira intiegiri notomiegi? Maixari maixa nonpigaiganaetyo Jepitoxu”.

⁴ Inpo ixantabaxagaiganaxa: “Tsame agaigaxea atinxamiegi intentaiganaea Jepitoxu”.

⁵ Inpo yogari Moisesi intiri Jaaron yonpasabeaiganaxatyto xara inaigaxea mayaniro. ⁶ Yogari Josoe itomi Non intiri Xarebe itomi Jepone itisaraaigamatanaxerotyto isapiro yasinonxajaiganaxara, iritari tentaigaxariria jaigutatsyaria ineasanoigaxitiroa Xanaan. ⁷ Inpo iniaigaxeri ixantaigiri:

—Jantari noaigaxitia noneasanoigaxitiroa otyapaegitebagetiatyto xara. ⁸ Yogari Tasorentsi yotasanoigaxaitari isinebentaigaxaia. Irityto tentaiganaxaeme inpaigaxaeroa oga xipatsi tyapaetasanotaxitsyaria, ⁹ irotari nonxantantaigaxenpiria maixa jara potsimanxaigiri, aixiro jara pipinxagiri basigaigatsyaria janta, patirotyto agaigaxeri agabeaigaxeria, teanixatari irisentaigaenpari Tasorentsi, aneniegitari itentaigaxa ixisaxobentaigaxaia. ¡Jara pipinxagiri!

¹⁰ Xantanxitsya ineniegi ogatyto isariaiganaxari inpitanxaigaxeria. Inpo ineaigabaxeri Tasorentsi yontenenxaatanaxara ibanxoxu

¹¹ iniapaaxeria Moisesi ixantiri:

—Yogaegi ineniegi yotsimananaiganani tsyapi, tyaxatyto ixantaigaxara tea inxematsaigena, ineaigabetaxarotyto nogixoneatimogeigaxeria nagabeane noneaxagaigaxeria posante teria oneimagetenxani. ¹² Maixari maixa nontsimanxaigaxerityto nonpogereaigaxeria. Birotya nonxabintsaabagetaxe nogitobaigabageigaxeria pogonteireiganaxeria, pairotyto irabisabageigaxeri ineniegi.

¹³ Xantanxitsya Moisesi ixantiri:

—Jantari pagaigaatiria janta Jepitoxu pineaxagaigaxeria posante teria oneimagetenxani pogixoneataxeroa pagabeane. Maixari maixa pinpogereaigaxeririxa inxemaxoigaerityo Jepitoxuniria ¹⁴ inpo intsabeigaxeria yogaegi basigaigatsyaria xara Xanaanxu. Ineniegi ixemaxoigaxenpitari pairani pixantaxani pitentaigaxari yogaegi biseraereegi piniaigaxeri ainyoni. Ogari mararo pinantaxaria xantaxani apamanxaxoigaxeria, aixiro poibaiganaxeri mararoxu ontiri tsitsixu. ¹⁵ Maixari maixa inxemaxoigaxenpirixa pinpogereaigaxeria inxantaiganaxe mayaniro: ¹⁶ ‘Onti ineaxea Tasorentsi tea iragabee iramaiganaxeria janta xipatsixu isariaxagaigaxariria, jerotyo ipogereantaigaxariria osarigagitetapaaxea’. ¹⁷ Irotari maixa Notinxami, atsi pineaxagaigaxeria mayaniro arisano pagabeaxero mayatiro, pagabeaxetari pabisaaxotantaxea, aixiro pagabeaxe pintsimanxasitan-taxenpara pixantaxetari ¹⁸ tea pinxatimaigeri pontsimanxaigenparia betsixaigatsyaria teria ontyapaete. Pairotyo pitsarogaxagantabageta. Pimagisantaxoigaxeri betsixageigatsyaria teria ontyapete pabisaxoigaxeria, xantanxitsya yogaegiri teria inxogaige inxematsaigaxenpia jara pabisaaxotumaigiri, ontityo pontsimanxaxenpari, pimaiganaxerityo itomiegi, ibisariegite intiri yogonteireiganaxeria. ¹⁹ Maixari maixa atsi pintsarogaxagaigaxenparia pabisaaxoigaxeria, pairotari pitsarogaxaganta pabisaaxoigaxeri ityasanotyara pagaigaati Jepitoxu xigonxiro maixa.

Tasorentsi yotsimanxaiganaxeria biseraereegi

²⁰ Inpogini yogari Tasorentsi ixanti:

—Maixa nonxenaxagaxero pixantaxeria nabisaaxoigaxeria, ²¹ xantanxitsya noxogaxe nonxamantaigaxenpia nantitari Tasorentsi, aixiro nanti betsixagetaxeroria mayatiro timantagetaxaroria xipatsi, jerotyo maixa nonxantaxe ²²⁻²³ jaratyo ineimaigiro oga xipatsi nosariaxagaigaxariria gonteireiganaxeriria. Jara ineimaigiro mayaniro yogaegi neaigabetaxaroria nogixoneagetaxeroa nagabeane noneaxagaigaxeria teria oneimagetenxani janta Jepitoxu ontiri aixiro osarigagitetapaaxea, yotsimajaigaxenatari tobaiti xara tea

inxematsaigena. Jaratyo ineimatiro paniro yogaegi tsimananaigaxenaria.²⁴ Intagani neaxerome nonperane Xarebe. Ineni ixantatigaxatari teanixa aryo irisigaigeri itobaire, onti ixematsatasanobagetaxena. Iri pinxante neaxerome, aixiro mayaniro yogonteireiganaxeria ineni sintaxenparome.²⁵ Maixari maixa aryotari yobasigaigaxari amarexoegi intiegiri xananeoegi xara panpaxu pinpigaiganaetyo xamani piaigaea osarigagitetapaaxea oataxara Xiraamonxiari Inxajare.

²⁶ Inpo iniai aixiro ixantiri Moisesi intiri Jaaron:

²⁷ —Tyaxa noxemaigirini tsyapi iniasinaiganara yogaegi biseraeregi.²⁸ Maixa pinxantaigaxeria: ‘Ixanti Tasorentsi: Nantitari Tasorentsi, irobentia maixa pixogabintsraigaxea pinxamaigaxea jaxa osarigagitetapaaxea aryotyo pinxamaigaxe, noxemaigaxenpitari piniaigaxea.²⁹ Magaisenirotyo jantariniegi niasinaigaxenaria inxamaigaxetyo jaxa osarigagitetapaaxea. Intaganibani timaiganxitsyame tetyaria irisiryagaxoigenpa 20.³⁰ Arisanotyo noxantaxe jara pineimaigiro oga xipatsi nosariaxagaigabetaxenpiria noxantaxeria pasintaigaxenparoa. Intagani neaigaxerome Xarebe itomi Jepone intiri Josoe itomi Non.³¹ Yogaegiri pitomiegi iri pinxante neaigaxerome. Pixantaigabetaxatyo irasintaigaxenxania janta, xantanxitsya naneni nontentaiganaxerityo irasintaigaxenparoa teria pameigenparo bineniegi.³² Bineniegiri ontityo pinxamaigaxe jaxa osarigagitetapaaxea.³³ Yogari pitomi onti iranuiintebageigaxe osarigagitetapaaxea 40 siriyagarini iratsipereabageigaxetyo xara, bineniegini xanyotagantaigaxeri. Xantaxa inxanyoigaxenpara maixa xigonxiro pinpogereaiganaxenpara bineniegi pinxamaigaxea osarigagitetapaaxea.³⁴ Aryotari oxanyotaxari otyara iaigaxitia neaigutiroria Xanaan ipegaigaxitara 40 xutagiteri. Maixa aryotyo onxanyotaxenpa aixiro pantsipereabageigaxetyo 40 siriyagarini pineaigaxea tyara noxantaigiri teria inxogaige inxematsaigenara.³⁵ Maixari maixa noxantaxe mayaniro tsimanxaigaxenaria teria inxogaige inxematsaigaxenara inxamaigaxetyo jaxa osarigagitetapaaxea inpogereaigaxenpara, nantitari xantanxitsya. Naneni nanti Tasorentsi’.

Ixamaigaxea 10 neaigutiroria Xanaan

³⁶⁻³⁷ Inpogini yogaegiri yomitiganxaigaxeria Moisesi ineaigaxiteroa Xanaan ixomutagaiganaxa ixamaigaxe, iritari gamagaigaxeri Tasorentsi ineaxea yomintsarogaigaxeria mayaniro biseraereegi ixantaigaxeria jara yagabeaigi iriaigaxea Xanaanxu irasintaigaxen-paroa osi ixenaigaxe mayaniro yotsimanxaiganaxa iniasinaiganaxaria Moisesi. ³⁸ Pitenibanisano inai Josoe itomi Non intiri Xarebe itomi Jepone.

Ipatimaiganunxania biseraereegi

³⁹ Inpogini yogari Moisesi ixamantaigaxeri mayaniro biseraereegi ixantaxeria Tasorentsi osi yasinonxaabageiganaxa ineniegi. ⁴⁰ Inpo oxutamanitanaxea yobetsixabageigamanaxa ixantaigi:

—Maixari maixa mataxa betsixaiganaxana noaigaxea janta xipatsixu ixantaxeria Tasorentsi noaigaxea, nobetsixaigaxetari teria ontyapaete noxantaigabetaxara jara noaigi.

⁴¹ Xantanxitsya yogari Moisesi ixantaigiri:

—¿Tyara pixantaigaxara tea pinxenaxagaigero ixantaigaxenpiria Tasorentsi? Maixa piaigabetaxenpa jaratyo tyapaetya piaigi. ⁴² Jaratyo piaigi, teanixatari intentaigaenpi Tasorentsi. Piaigabetaxenpa ontityo iroginoriaigaxenpityo tsimanxaigaxenpiria. ⁴³ Aryotari inaigaxeri xara amarexoegi intiri xananeoegi iroginoriaigaxenpityo. Teanixa pinxogaige pinxematsaigeria Tasorentsi jerotyo maixa jaratyo itentaigainpi.

⁴⁴ Xantanxitsya ineniegí aryonpatyo isintsiiganaxeri iaigaxetyo. Yogari Moisesi teatyo iriate, aixiro oga xajonaxi onantagetaria pitetiro mapu yotsirinxantagetaxaria Tasorentsi teatyo oataxote. ⁴⁵ Inpo yoboxaigabetaxara janta otonxoaraxu onti yoboxasiigabaxeri amarexoegi intiegiri xananeoegi basigaigatsyaria xara otonxoaraxu ixentaigaxeria inpo yagabeaigaxeri. Yogipigaigabairi ipatimaiganaxeri yogabageigaxitiri Joromaxu.

Maranxe yobetsixantunxaniria beronxe

21 ⁴ Inpogini iaiganai aixiro iponiaiganaxa xara Jorexu ipigaiganaa oatara Xiraamonxearixu Inxajare ironxuaiganaxenparoa igipatsiegite jeromitaegi osi iperaiganaxa yanuiintebageigaxea. ⁵ Inpo yotsimanxaigaxeri Tasorentsi intiri Moisesi ixantaigiri:

—Pineabetaxa game pagaigaatana Jepitoxu pogamagaigaxenara jaxa osarigagitetapaaxea. Maneritari jaxa nia, aixiro maneri

nosexataigaxenparia. Omirinxani nosextunteiganaxa manaa noperageiganaxaro tea ontsienxaturnate.

⁶ Inpo yogari Tasorentsi yomitiganximoigaxeri maranxe xepigari yagaigaxeria osi ixamagarantaigaxe tobaeni xara. ⁷ Inpo ixantaigiri Moisesi:

—Nobetsixaigaxe teria ontyapaete notsimanxaigaxeria Tasorentsi, aixiro notsimanxaigaxenpia bineni. Maixa atsi piniaxeria Tasorentsi pinxantaxeria iroxaeria maranxe parixoti janxiniri yagaigaana.

Osi ineni iniabentaigaxeri.

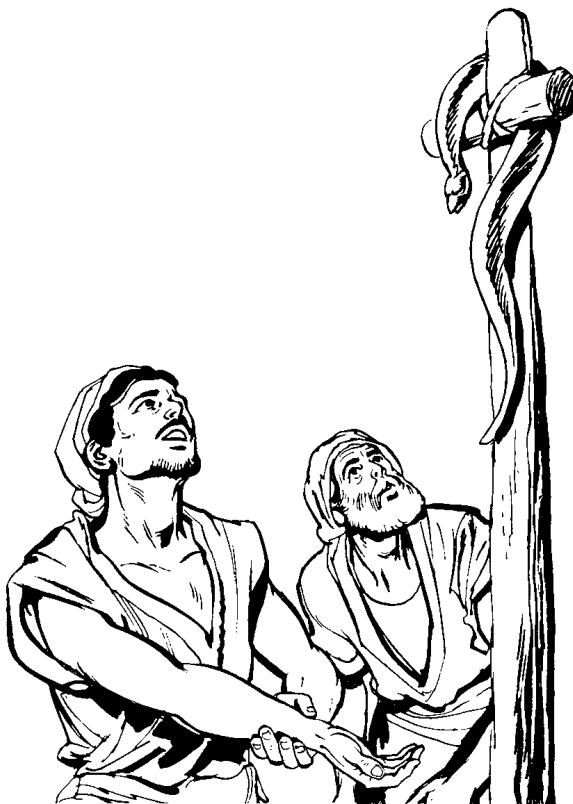

⁸ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri:

—Pagaxea beronxe pobetsixaxea maranxe pogaratinxaxotaxeria,
inpo tsinirixa iragaxe maranxe iroguntetaxeri janiri ixami.^a

⁹ Inpo ineni yobetsixaxe yogaratinxaxotaxeri xara, jerotyo tsinirixa
yagaxe maranxe yoguntetaxeri osi tea inxame.

^{10a} Inpogini imaignanairo aixiro iaiganaia.

^a 21.8 Beronxe 'bronze'.

JEOTERONOMIO

Moisesi ixantaigairia biseraereegi inxantaxania inxenaxagaigaxero ixantiria Tasorentsi ^a

1 ³ Inpogini isiryagaxoiganaxara biseraereegi 40 siryagarini janta osarigagitetapaaxea yaganaxara tsitenixuniria 11, ogari xutagiteri 1, yogari Moisesi iniaigaxeri mayaniro biseraereegi ixamantaigaxeria ixantagetaxeriria Tasorentsi otyara inxenaxagaigaxeroa,

*xantanxitsya oxetyo ixenxiexogetaxero mayatiro
yobetsiximogeigaxeriria Tasorentsi janta osarigagitetapaaxea. Inpo
ixantaigiri:*

^a Jeoteronomio 'Deuteronomio' onti onxantaxea "omataganiania aixiro otsirinxaxotaaganiania ixantagetaxeria Tasorentsi onxenaxagaigetaxenxania".

6 ¹“Maixari mataxa noxantaigaxenpiro ixantaxenaria Tasorentsi nogataigaxenpia tyapae pinxenaxagaigaxeroa janta piaiganaxea pobasigaigaxenpara, ² aixiro pinpinxatsaigaxeria Tasorentsi. Pinxenaxagasanoigaxeroa bineniegí intiri pitomiegi intiri aixiro pibisariegite. Pinxantaxenpanityo pinxenaxagasanoigaxero tyapae samaniniri pinegiteaigaxero xutagiteri. ³ Atsi xemisantasanoigena bineniegí biseraeregi, arisanoa pinxenaxagasanoigaxeronia tyapae pobasigabageigaxeniri janta otyapaegitetia pintobaigabageiganaxea onxenaxagaxenpara ixantaigaxenpiria Tasorentsi ixematsaigiria gonteireiganaxenpiria.

⁴“Atsi xemisantasanoigena bineniegí biseraeregi. Yogari Atinxami Tasorentsi panirosanotyo inaxea ineni, maneri pasini.

⁵“Pontasanobagetanaxenparityo, pinxenxiiasanotanaxeria, aixiro pinpanirotasanotanaxeria ineni.

9 ¹“Atsi xemisantaigena mayaniro bineniegí biseraeregi. Maixa paenitya pimonteaignaxero Jororan piaigaxea pagutaigaxeria igipatsiegite pairoria yabisaigaxenpi itobaigabageigaxea, aixiro isuraribageigaxea. Onti yobasigaigaxa otsirotanxutia tobaiti panxotsi. Itantatsaitaxoigaxa onagematityo jenoxu tantarentsi. ² Aryo inaigaxe xara aixiro yogonteireiganaxeria Janaxo aryonatopage matsigenxa syarotsantsapageni, iritari ipinxasanotagani ixantagania: ‘Jaratyo tsini sintsitasitumatiri yogonteireiganaxeria Janaxo’.

³“Xantanxitsya maixa noxogaxe pogataigaxea inti jibaiganaxenpime Tasorentsi. Ineni ixobeenxabageti xara iromintsarogaigaxeria janxia yagabeaigi inxisaxobentaigenpara tyapae pagabeaigaxerini poboteaigaxenparia pinpogereaigaxeria, aryotari ixantaigaxenpiri Tasorentsi. ⁴ Jantari onxanyotaxenpara maixa jaratyo pixantumaigi: ‘Ontitari ineigaxenara Tasorentsi paioa noxematsaigaxeri jerotyo itentantaigaxenaria jaxa nasintaigaxenparoa oxa xipatsi’. Teatyo aryo

ineaigenpi pixematsaigaxeria, ontityo ineaigaxeria ineniegi yobetsixa-gisebageigaxea posante teria ontyapaete jerotyo yoboteantaigaxariria birotya ipaigaxe.

18 ⁹“Jantari piaigaxea janta jara pixenaxotumaigiri bineniegi pobetsixaigaxeroa yobetsixaigiria ineniegi. ¹⁰⁻¹¹ Jara itimumati paniro tagaxerimeria itomi irogisineaxeria itasorentsia. Jara itimumati sinebentaxenparomeria tatarixa oita irogatantaxenparoa teria ogatenxani ontirixa irogataxea tyara onxantagetanaxenpa inpogini. Jara tsini seripigaritumatatsya, aixiro jara tsini pegumatatsyame matsinti. Jara itimumati sinebentaigaxenparimeria xamagarini iragabeaxagaxeria irobetsixaigetaxea posante ontirixa irogataigaxeria tyara onxantanaxenpa inpogini ontirixa tatarixa irobetsixaigaxea. Jara tsini niimatiri xamatsyaria. ¹² Mayatiropage xanyopageria maixa yotsimanxabitantitrotari Tasorentsi, opotsyaabagetanaxeritari. Aryotari ixanyoigaxerori yogaegi basigaigatsyaria janta, jerotyo yotsimanxantaigaxariria Tasorentsi iroboteaigaxeria birotiyari intentaiganaxe janta pinpugaigaxeria”.

Josoe ipugairia Moisesi

31 ¹ Inpogini yogari Moisesi iniaigairi mayaniro ixantaigiri:
² “Jataxe nosiryagaxotanaxa 120 siriyagarini, teanixa nagabeae nontentaigaenpia, aixiro ixantaxena Tasorentsi: ‘Jara pimontearo intati Jororan’. ³ Yogari Tasorentsi ineni tentaiganaxenpime iribaiganaxenpia inpogereaigaxeria basigaigatsyaria janta inpaigaxenpiroa igipatsiegite pasintaigaxenparoa. Maixari maixa iritya tentaiganaenpime Josoe, aryotari ixantaxeri Tasorentsi. ^{4a} Inpo yogari Tasorentsi inpogereaigaxeri mayaniro basigaigatsyaria janta, ⁵ iritari xogaxagaigaxenpi pinpogereaigaxeria pinxenaxagaigaxeroa noxantaigaxenpiria. ⁶ Pisintsitasiigaxeria jara pitsarogaigi, aixiro jara pipinxagiri, intitari tentaigaxenpime Tasorentsi. Jaratyo ioxumaiginpi paniro, inxantaxanityo intentaigaxenpi”.

⁷⁻⁸ Inpo ixaemaxeri Josoe ixantiri:

“Maixa bineni tentaiganaxerime mayaniro yogaegi janta xipatsixu ixantaxeria Tasorentsi pairani inpaigaxeria, aixiro bineni tentaigaxenparime inxentabaxagaigaxenpara basigaigatsyaria janta iragabeaigaxeria iragutaigaxeria igipatsiegite irasintutaigaxenparia. Maixari maixa Tasorentsi iritari jibatanaxenpime. Inxantaxani intentaxenpi, jaratyo ioxumatinpi paniro. Jara pitsarogi”.

Jantari ixantaxeria maixa ixemaigaxeri mayaniro biseraereegi, aryotari yapatoitaigaxari mayaniro.

Ixamaxe Moisesi

34 ¹ Inpogini iataxe Moisesi janta otonxoaraxu paitatsyaria Nebo itonxoanaxeroa otsyobanxaxea paitatsyaria Pisega oxatinoxatataxe Jerixo. Inpo yogari Tasorentsi ioxotagagetaxeri mayatiro xipatsi irobasigantaigaxenparia biseraereegi.

⁴ Inpo ixantiri:

“Nero onta xipatsi nosariaxagaigaxariria pairani Jaberan intiri Bisaxo intiri aixiro Jaxobo noxantaxeria nonpaigaxeria irogonteireiganaxeria. Onti noxogaxe pineaxeroa, xantanxitsya jara piati janta”.

⁵ Inpo ixamaxe Moisesi ironperane Tasorentsi janta Moabexu, aryotari ixantaxeriri Tasorentsi. ⁶ Inpo onti ixitatairi janta Moabexu otsateniaxu otsyoenitaxea Betepeoro, xantanxitsya tea ogatumatenxani tyaxa ixitataxa. ⁷ Jantari ixamaxe onti isiryagaxotaxa 120 siriyagarini. Isatyoniro ineia, tea isamaraatumate, aixiro isatyoniro isintsitia.

⁸ Inpo yogaegiri biseraereegi iragatsixanaigaxarityo xara yasinonxaxoigaxari 30 xutagiteri. ⁹ Inpo yogari Josoe oga ixenaxe yogatabagetanaxe, ipatixaitanairitari Moisesi igitoinaxu. Yogaegiri biseraereegi ixematsabageigaxeri ixenaxagaigaxero ixantagetaxeriria Tasorentsi Moisesi. ¹⁰ Osi tea intimumatae pasini xamantantatsyaria xanyotaenparimeria Moisesi, panirotari ixantaxara ineni iniaxteria Tasorentsi ainyoni ixemasanotaxeria, ¹¹⁻¹² aixiro teatyto intimumatae pasini gixoneagetaxeromeria iragabeane Tasorentsi onxanyotaenparoa yogixoneagetaxeroa ineni janta Jepitoxu yomitiganxaxeria Tasorentsi iratsipereaxagaigaxeria paraon intiegiri ironperaneegi intiegiri aixiro mayaniro Jepitoxuniria. Ineaxagaigaxeri mayaniro biseraereegi posantepage teria oneimagetenxani ogobeenxarepagetyo xara.

JOSOE

Tasorentsi iniaxteria Josoe

1 ¹ Inpogini ixamaxea Moisesi ironperane Tasorentsi, yogari Tasorentsi iniaxteri Josoe itomi Non. Ineni inti mutaxobagebetariria Moisesi. Inpo ixantiri:

² “Maixari mataxa xamaxe nonperane Moisesi. Maixari bineni piataxea pimonteanaxeroa Jororan pintentaiganaxteria mayaniri biseraereegi piaigaxea pasintaigaxenparoa xipatsi nonpaigaxenpiria pobasigantaigaxenparia.

^{5b} Nonxantaxanityo nontentaxenpi nonxanyotagaxenpityo Moisesi noxantaxania notentari. Jaratyo noxumatinpi paniro. ^{6a} Maixa arisanoa pisintsitasitaxeroa mayatiro pisuraritaxea.

⁸ Omirinxara pinxenxiaxotaxero Noniane aixiro pinxenxiiaxeroa xutagiterixu ontiri tsitenirixu tyapae pinxenaxagaxeroa mayatiro noxantaxenpiria. Jantari pinxanyotaxenparixa maixa pobasigaxenpa tyapae pisinebagetaxenpa. ⁹ Narotari xantaxenpi maixa pisintsitasitaxeroa mayatiro pisuraritaxea. Jara pitsarogi jara pasinonxaa, nantitari Pitinxami Tasorentsi nonxantaxanityo nontentaxenpi tyaxa xara pinxenaxea”.

10 *Yogari Josoe inti sentasanoigiriria biseraereegi aixiro ixisaxobentaigaria, ontitari ixematsatanotaxteria Tasorentsi. Inpo agaxa xutagiteri itentaigaxari isoraroegite ixentabaxagaigaxara itentaigaxaria pasini. Inpo iniaxteri Tasorentsi inebitaxteria inxantaxania inxusoenxataxe syaboxaenxari irapagatsixaaxenpa xigonxiro iragabeaigaxeria tsimanxaigaxeriria. Inpo Tasorentsi ixemaxeri ixusoenxatagaxeri xigonxiro yagabeaigaxeria.*

Ixantaiganairia Josoe biseraereegi

24 ¹ Inpogini yogari Josoe yapatoitaigaxeri biseraereegi janta Suxemexu. Ixaemaxagantaigaxeri aixiro mayaniro itinxamipage intiegiri aixiro ijoeseegite inpo yoboxaigaxe yaratinximoigaxeri Tasorentsi. ² Inpo inianaxe Josoe ixantaigiri mayaniro:

—Ixantaxe Tasorentsi sintaiginpiria: ‘Pairani yogaegiri gonteireiganaxenpiria onti yobasigaigabeta intati Jeoperatesi, aryotari yobasigara Tare tomintanaxariria Jaberan intiri Naxori. Inti

yabentaigabeta ipegagetaganiria tasorentsi xogapage. ³ Inpo noxantaxeri Jaberan iroboxaxea jaxa Xanaanxu osi yoboxaxea, narotari tentaxari. Inpo nogitobaigaigaxeri yogonteireiganaxeria nopaxeritari itomi paitatsyaria Bisaxo, ⁴ inpo iritya Bisaxo itomintaxari Jaxobo intiri Jesao. Inpo yogari Jesao onti nopaxeri xipatsi onaxea otonxoara paitatsyaria Seire irasintaxenparoa, xantanxitsya yogari Jaxobo intiri itomi onti iaigaxe Jepitoxu. ⁵ Xantanxitsya inpogini nomitiganxaxeri Moisesi intiri Jaaron Jepitoxu iriniaigaxeria paraon inpo notsimanxaigaxeria Jepitoxuniria natsipereaxagaigaxeria osi nagaigaatiri gonteireiganaxenpiria. ⁶ Xantanxitsya jantari yoboxaigaxara Xiraamonxiarixu Inxajare ipatimaigabairi Jepitoxuniria ixenantaigaxa isigaxotantaigaria intiri igabayogegite. ⁷ Inpo yogaegiri gonteireiganaxenpiria ixaemabaitaiganaxe ixantaigaxenara nonxisaxobentaigaxeria osi notixaxotantaigaxari mararo janiri yagaigabairi. Aixiro nobirixaxaigaxeneri inxajare osi imonteaiganaxara, xantanxitsya jantari imaigabetanaxara Jepitoxuniria ineniegi onti osagantaataxoiganaxeria ioxajaigaxara mayaniro. Ineaigaxerotari gonteireiganaxenpiria mayatiro nobetsixagetaxeria janta Jepitoxu inpo yobasiguntebageigaxe janta osarigagitetapaaxea.

⁸ ‘Inpo notentaigaxari igipatsiegitexu jamoreoegi basigaigabeta-tsyaria intati Jororan. Ineniegi ixentabaxagaigaxara, xantanxitsya naneni nagabeaxagaigaxeri yagabeaigaxeria yagutaigaxeria igipatsie-gite ipogereaigaxeria.

¹¹ Inpogini bineniegi pimonteaigaxaro Jororan poboxaigaxea Jerixoxu. Ixentaigabaxenpi Jerixoxuniria intiegiri basigaigatsyaria xara iritari jamoreoegi, pereseoegi, xananeoegi, ititaegi, jerejeseoegi, jebeoegi intiegiri jebeseoegi, xantanxitsya naneni nagabeaxagaiga-xenpi pagabeaigaxeria.

¹³ Inpo nopaigaxenpi xipatsi tenia bineniegí tsipereabentaigen-parome ontiri otsirotanxutia panxotsi tenia bineniegí betsixaigerome pobasigantaigaxaroa. Aixiro nopaigaxenpi oxitagetagania oba ontiri joribo tenia bineniegí xitaigerome, iro-ro pisexataigaxa’.

²⁸ Inpo yagatanaxea iniaigaxeria yomitiganxaigairi iriaigaea yobasigaigara.

Ixamaxea Josoe

²⁹ Inpogini ixamaxe Josoe itomi Non ironperane Tasorentsi. Onti isiryagaxotaxa 110 siryagarini.

³¹ Jantari ainyotyara itimi Josoe intiegiri mayaniro neaigaxeroria mayatiro teria oneimagetenxani yogixoneatimoigaxeria Tasorentsi iragabeane janta osarigagitetapaaxea ontiri aixiro Xanaanxu yogari biseraereegi ixematsaigaxeri Tasorentsi.

JOESEEGI

Joeseegi

2¹⁰ Inpogini ixamaigaxe mayaniro tentagaigaxariria Josoe inpo pasinitya timagaiganaatsya teria irogataigeri Tasorentsi tyara ixanta, aixiro tea ineaigero mayatiro yobetsixagetaxeria Tasorentsi ixabintsaabageigaxeria biseraereegi.¹¹ Inpogini yobetsixaigaxe ixantabitantiria Tasorentsi, aixiro isinebentaiganaxari ipegagetaganiria tasorentsi xogapage.¹²⁻¹⁴ Teanixa inxematsaigaeri Tasorentsi ixematsaigiria gonteireiganaxeriria gaigaatiriria Jepitoxu. Iritya yogagasiiganaxa itasorentsiegate xananeoegi yabentaiganaxaria, osi yotsimanxaigaxeria Tasorentsi teanixa inxisaxobentaigaeri jerotyo yoberaaiganaxeria tsimanxaigaxeriria ixosinanaiganaxeria tyanpa inxantaigaenpa isintsitasiigaeria. Aryo ixanyoigaxeri Tasorentsi maixa ineaigaxeritari inti yabentaiganaxa tasorentsi paitatsyaria Baare ontiri pasini tasorentsi tsinane paitatsyaria Jasetarote.¹⁵ Jerotyo omirinx iaigabetaxa inxentabaxagaigaxenpara onti yagabeaigunxani,

iritari tsi manxaigaxeri Tasorentsi, osi yasinonxaabageiganaxa yatsipereabageigaxea, aryotari ixantaxeri Tasorentsi pairani.¹⁶ Xantanxitsya ineni itsarogaxagaigarityo ixantaxe intimaxea ijoseegite xisaxobentaigaxerimeria.¹⁷ Xantanxitsya aryotyo ixanyoigaxeri ineniegite teaty inxematsaigeri aryonpatyo yabentaiganaxariri ipegagetaganiria tasorentsi xogapage. Tea inxanyoigaenpari tomintaiganaxariria ixematsaigeria Tasorentsi ixenaxagaigiroa ixantagetiria.¹⁸ Jantari ainyoa inaxe joese yogari Tasorentsi itentaxari jerotyo isintsitasiigairia tsi manxaigaxeriria, itsarogaxagaigaxaritari ineaigaxeria yoberaabageigaxeria yatsipereaxagabageigaxaria.¹⁹ Xantanxitsya jantari ixamanaia joese ogaty ixenaigaxe ixanyoiganaa otyara yobetsixaiganaia teria ontyapaete pairotyo yogagabageigaxa yabisaigaxerityo gonteireigaxeriria. Ipegaigaxea pasini itasorentsiegitte ipomirintsibentaiganaxaria irogisineagaxeria, aixiro ixanagabentaigaxaria. Tyanpatyo inxantaigaxenxani irapaxuaxagaigaxenxania yobetsixaigaxeria.²⁰ Inpo yotsimanxutaiganarityo aixiro Tasorentsi ixanti: “Maixari maixa teanixa inxematsaigena inxenaxagaigaxeroa noxantaigaxeriria gonteireiganaxeriria, aryotyo nonxanyotaxe naneni jaratyo noxenaxagiro noxantaxeria.²¹ Jaratyo noneagaigari yogaegi ainyotyaria inaigai tetyaria inpogereaigeri Josoe.²² Xantaxani irobasigaigaxenpa xara ineniegixu iroberaanaigaxeria tyapae noneagaxeria aryorixa inxematsaiganaxena inxanyoigaenparia gonteireiganaxeriria ontirixa jara”.

Inpogini abisanaira 200 siriyagarini yobogaxea xamantantatsyaria paitatsyaria Samoiri.

1 SAMOIRI

Xamantantatsyaria Samoiri

3 ¹⁹ Jantari iximotanaxea Samoiri yogari Tasorentsi itentaxari jerotyo ixemisantabintsatantanunxaniria, ²⁰ mayanirotari biseraereegi ineaigaxeri inti xogaxagaxeri Tasorentsi inpegaxenpara xamantantatsyaria. ²¹ Ineni onti yobasiga ibanxoxu Tasorentsi Suroxu. Inpo aryo xara itsititanairo Tasorentsi iniaiganairia biseraereegi, iritari iniaxe Samoiri

4 ¹ inpo ineni ixamantaigaxeri mayaniro....

Inpogini yogaegiri biseraereegi iaigaxe inxentaigaxeria pirisiteoegi, ² xantanxitsya inenieg i yagabeaigaxeri yoginoria-garantaigaxeri 4,000.

7 ³ Inpogini yogari Samoiri iniaigaxeri mayaniro biseraereegi ixantaigiri: “Arisanorixa opaitaxa pixogaigaxea pinxematsata-sanoigaxeria Tasorentsi atsi joxaigerinityo mayaniropage ipegagetaganiria tasorentsi xogapage. Poxaigaxeroa aixiro Jasetarote. Panirosanotyo pinxematsaigaxeria Tasorentsi pinxenaxaga-sanoigaxeroa ixantagetaxeria inpo ineni inxisaxobentaigaxenpi janxia yagabeaigainpi pirisiteoegi”.

Inpo aryo ixanyoigaxero osi yamutaxoigaxeri Tasorentsi yagapitsageigairia pirisiteoegi oga xipatsi yagutaigabetaxariria.

¹⁵ Inpogini yogari Samoiri xantaxani yosentaigiria biseraereegi xigonxiro ixamanaia. ¹⁶ Omirinxatyo siryagarini iatapiniti Beterexu ontiri Jirigarexu ontiri aixiro Misepaxu iamosotapiniigiria biseraereegi. Inpo inenieg iatasiigaxeri inxemisaigaxeria inxamantaigaxeria tatarixa ixogaxe Tasorentsi. ¹⁷ Inpo

yagatabagetanaia iatai Iramaaxu, aryotari yobasigari xara. Aryotya xara yoboxasiigaxeri pasini inxogaxotagantaigaxeria tatarixa oita xomutapitsaigaxari. Aixiro aryo xara yobetsixaxeneri Tasorentsi otagantaganiria piratsi.

Ixogaigaxea biseraereegi intimaxea igobeenxariegite

8 ¹ Inpogini isyabinxabagetanaara Samoiri iritya ixantaiganai itomiegi inpugaigaeria iritya sentaigaerime biseraereegi ineginteigaeria. ³ Xantanxitsya ineniegi tea aryo inxanyoigaenpari iriri onti isinebentaigaxari xorixi jerotyo yoboxasiigiria itobaire inxantaigaxeria tyati tyapaetanxitsya inti yamutaxobintsaigaxe paigaxeriria xorixi. ⁴ Inpo yapatoitaigaxa mayaniro itinxamiegi biseraereegi iatasiigaxeria Samoiri janta Iramaaxu ⁵ ixantaigaxeri: “Maixari maixa jataxe pisyabinxabagetanaa. Yogari pitomiegi tea inxanyoigaenpi bineni, irotari maixa noxogaigaxe pinxogaigaxenara pinpegaxagaxeria nogobeenxariegite tyapae iriniri neginteigaename, noxogaigaxetari nonxanyoigaxenparia basigaigatsyaria xara imirinxaegityo timaigabagetaxe igobeenxariegite”.

⁶ Xantanxitsya ixemaigaxeria Samoiri oga ixenaxe yasinonxaanaxa iataxe iniaxeria Tasorentsi. ⁷ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri: “Xematsaigerityo ixantaigaxenpiria, teanixa bineni irotsimanxaige, nantitari yotsimanxaigaxe, teanixa inxogaige inxematsaigaxenara.

⁸ Xantaxatari ixanyoigaxara ityara nagaigaatiria Jepitoxu xigonxiro maixa onti yapaxuapiniigaxena tea inxematsaigaena iritya isinebentaiganaxa ipetagetaganiria tasorentsi xogapage. Xanyotari maixa tea inxogaige inxematsaigenpia bineni. ⁹ Pinxematsaigaxerityo pinxogaigaxeneria igobeenxariegite, xantanxitsya joxetyo pinxamantanoigaxeri tyara inxantaigaxeri inpogini yoga xobeenxari”.

Inpo aryo ixanyoigaxeri Samoiri ixamantaigaxeria ixantaigaxeria intimaxerixa igobeenxariegite onti iratsipereaxagaigaxeri ironperaperaigaxenparia, aixiro iragagarantutageigaxeria

*yasintageigaria, xantanxitsya ineniegi jatanatsyatyo ixogaigia
intimaxea igobeenxariegite.*

9 ¹⁵ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Samoiri: ¹⁶ “Onxutamani
inxanyotanaenpara maixa syabogaenxari nomitiganxaxe paniro
yogonteiretanaxeria Bejamin iroboxaxea binenixu posagutaxeria aseite
pinpegaxagaxeria igobeenxariegite nobiseraereegite. Ineni xisaxoben-
taigaxerime janxia yagabeaigairi pirisiteoegi, notsarogaxagaigana-
xaritari noxemaigaxeria ixaemabaitaigaxea yasinonxaabageigaxara”.

¹⁷ Inpo jantari ineabaxeria Samoiri yoboxapaaxea yogonteireta-
naxeria Bejamin paitatsyaria Sajoro, yogari Tasorentsi ixantiri:
“Netsixa yoga noxantaxenpiria, iritari peganxitsyame igobeenxariegite
nobiseraereegite”.

Inpo ineni ixaemabaxeri ibanxoxu isexatagaxaria osi imagaxe xara.

²⁶ Inpo oxutamanitanaxea tsipetyamanisano yogari Samoiri
ixaemaxotaxeri Sajoro, ontitari imagaxe otisitapanxoxu panxotsi.
Ixantiri:

—Maixa atsi tinaanae, tsame nogaboxitaatenpia.

Ineni itinaanaxa inpo iaiganaxe. ²⁷ Inpo yagaiganaxeroa
oxaragetaxea panxotsi ixanti Samoiri:

—Atsi xanteri ponperane iribatanaxea, bineni jatataina piati,
nonxamantaxenpitari tyara ixanti Tasorentsi.

Inpo iibatanae ironperane.

10 ¹ Inpo yogari Samoiri yagaxotaxe aseite yosagutaxeri
igitoinaxu inpo yatsyomigaxeri ixantiri:

—Onti noxanyotaxenpi maixa bintitari ixogaxagaxe Tasorentsi
pinpegaxenpara igobeenxariegite ibiseraereegite.

¹⁷ Inpogini yogari Samoiri ixaemaxagantaigaxeri mayaniro biseraereegi yapatoitaigaxeria Misepaxu tyapae ioxotagaigaxeria tsini ixogaxagaxe Tasorentsi inpegaxenpara igobeenxariegitte. Inpo yogaratinxaxeri Sajoro niganxi inaigaxea ²⁴ ixantaigiri mayaniro:

—Netsixa yoxa ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara pigobeenxariegitte. Maixa pineaigaxe maneri pasini sigaxerimeria ineni.

Ogatyo ixenaigaxe isinebageiganaxa mayaniro ixaemabaitaiganaxea:

—¡Neri yogaa nogobeenxariegitte, xante inxusogamanetaxea!

Inpo ineni osi ipegaxa xobeenxari tobaiti isiryagaxotaxa, xantanxitsya tea inxematsateri Tasorentsi.

Inpogini agaxa xutagiteri inaxea Jirigarexu itentaigaxaria isoraroegite, inpo iataxe Samoiri inxamosotaxeria xantanxitsya yoboxabetapaaxa ineapaaxeri yobetsixanaxe ixantabitantiria Tasorentsi tsitsyatatari itagaxeneri piratsipage.

13 ¹³ Inpo ixantaxeri:

—¡Aryo pixantabagetaxa bineni tea pinxematsateri Tasorentsi pinxenaxagaxeroa ixantaxenpiria! Jantari pinxematsataxerime imirinxame peganxitsyame xobeenxari pogonteiretanaxeria. ¹⁴ Maixari maixa teanixa pinxematsateri jara oxanyota maixa, mataxatari ixogai Tasorentsi pasini xematsatasanotaxerimeria inpegaxagaeria igobeenxariegitte ibiseraereegite.

¹⁵ Inpo yogari Samoiri osi iatanai....

Ixantaxea Tasorentsi iritya peganxitsyame xobeenxari Jirabi

16 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi ixantiri Samoiri:

“Maixa intagatityo pasinonxaaxotari Sajoro, mataxatari noxogai pasini nonpegaxagaeria igobeenxariegitte biseraereegi inpugaeria. Maixari maixa ponpiaatanaxea aseite otseixu baxa piataxea Berenxu yobasigara Jisai, iritari noxogaxagaxe itomi inpegaxenpara xobeenxari”.

Inpo osi iataxe.

¹⁰ Inpogini yogari Jisai ixaemaigaxeri 7 itomieggi tyapae ineigaxeriniri Samoiri, paniropagetya yogiagagabaxeri, xantanxitsya ixantiri Samoiri:

—Tea ineni inxogaxagaige yogaegi. ¹¹ ¿Matsi intagani inaigi maixa? ¿Matsi maneri pasini?

Ineni ixantiri:

—Ainyotya panibani xaraxutanxitsyaria paitatsyaria Jirabi, onti inaxe janta yosentaxeria obisya.

Ixantiri:

—Irobentia atsi xantaxaganteri iroboxaxea....

¹² Inpo ixantaxagantaxeri yoboxapaaxe ixiapaaxe. Intyapaebagete xara xiraaporogetaxe.

Inpo yogari Tasorentsi ixantiri Samoiri: “Maixa ineni posagutaxe, iritari noxogaxagaxe inpegaxenpara xobeenxari”.

¹³ Inpo ineni yagaxotanaxeri aseite yosagutaxeria ineaxoigaxeri mayaniro irirentiegi, osi yoboxaxe Isure

Tasorentsi inagutaxeria. Xantaxani inagutaxeria osi ixamanaia. Inpo yogari Samoiri ipiganaa iatai Iramaaxu.

17 Jantari
itimaganaxara
Jirabi yogaegiri
biseraereegi
ixentabaxagaigaxa
itentaigaxaria pirisiteoegi.
Ineniegi yomitiganxaigaxe
paniro surari aryonatori
syarotsantsarixaty xara
inxentabaxagaxenpara
intentaxenpara paniro
biseraere ineaxea tsini
gabeantanxitsyame. Yogari
Jirabi ineni xantanxitsya
intentaxenpara
inxentabaxagaxenpara.
Itimagabetaxaty
xantanxitsya iataxetyo
yogamagaxeria, intitari
gabeaxagaxeri Tasorentsi.
Osi isinebentaiganaxari
mayanro biseraereegi.
Inpo yogari xobeenxari
Sajoro ixogaxetyo
iroginoriaxeria,
yogataxetari inpugaeria,
xantanxitsya ineni
isigapitsatanaxarityo.

22 ¹ Inpogini isiganaa iataxea Jaroramexu yobasigaxara inperitanaxixu.

Ixamaxe Sajoro

31 ¹ Inpogini yogaegiri pirisiteoegi ixentaigaxeri biseraareegi yagabeaigaxeria yoboteaigaxeria otonxoaraxu paitatsyaria Jireboa, aryo xara yoginoriagarantaigaxeri tobaini. ² Ipatimaiganaxeri Sajoro intiegiri itomiegi yoginoriaigabaxeri Yonatan intiri Jabinarabe intiri aixiro Marixisoa, ineniegitari itomiegi Sajoro. ³ Inpo iritya yapatobentaiganaxa Sajoro ixentaigaxeria itsyaxopitexu osi itsarogabagetanaxe ⁴ ...yagamatanaxetyo iboroantatsyariate yomoxoroaxara, ⁶ jerotyo ixamantaxaria itentagaigaxaria mabani itomiegi intiri jirixiniriria yomoxoroantaria intiegiri aixiro mayanairo inanpinaegi.

2 SAMOERI

Ipegaxara Jirabi igobeenxariegi biseraereegi

5 ¹ Inpogini mayaniro itinxamiegi irogonteireegi Biseraere iaigaxe Jeberonxu ixantaigaxeria Jirabi:

—Naneniegi nantiegi pitobaireegi. ² Jantari ainyotyara yobasigabeta nogobeenxariegi Sajoro birotari tentapiniigana noxentantaigia. Aixiro ixantaxenpi Tasorentsi: ‘Maixa bineni sentaigaerime nobiserae-reegite pinpegaxenpara igobeenxariegi’.

³ Inpo ineaxea onti yoboxasiigaxe inxantaigaxeria ixogaigaxea inpegaxagaigaxeria igobeenxariegi osi ixantaxe:

—Irobentia maixa tyapae.

Inpo ixemabaxagaigaxara ixantaigairi Jirabi:

—Maixari maixa onxenaxagaxenxanityo mayatiro axantaigaxeria, ixemaigaxaitari Tasorentsi.

Inpo ineniegi yosaguigaxeri aseite igitoinaxu ipegaxagaigaxeri igobeenxariegate.

Jirabi yagapitsaigaxeria jeboseoegi Sion

⁶ Inpogini yogari xobeenxari Jirabi itentaiganaxari isoraroegite iaigaxea Jerosarenxu yoginoriaigaxeria jeboseoegi basigaiganxitsyaria xara. Ineniegi ixantaigabaxeri: “Jaratyo pagabeimaigana besitexiai-gamataxabi, xanyotari iriroa poginoriaige teria inxenagantsiige intirixa teria ineaike iragabeaigaxenpityo”.

Jantari ixantaigaxea maixa ontitari ineigaxea yobetsixaxoigaxara yotantatsaitaxoigaxara jerotyo ineagiri jara yagabeagiri, ⁷ xantanxitsya ineni yagabeaigaxerityo yagapitsaigaxeria Jerosaren paitatsyaria aixiro Sion. ¹⁰ Inpogini aryonpatyo yagabeasanoba-getanaxeri, xantaxanitari itentaxaria Tasorentsi gabeabagetatsyaria.

Ixantaxeriria Tasorentsi Jirabi

7 ¹ Inpogini teanixa iriatapinitae Jirabi inxentantaea onti yobasigabagetaxa ibanxoxu, iritari mutaxotaxeri Tasorentsi yagabeaigaxeria tsimanxaigaxeriria. ² Inpo ixantiri xamantantatsyaria Natan:

—Naneni onti nobasigaxa panxotsixu santaripango tyapae nobetsixabanxoaxotaxa nonegintetaxotaxa, xantanxitsya ogari igajonaxite Tasorentsi ontabagetaxa omagopango.

³ Yogari Natan ixantiri:

—Atsina, betsixerotyo mayatiro pixenxiagetaxeria, itentaxenpitari Tasorentsi.

⁴ Inpo tsitenigetixu iniaxeri Tasorentsi Natan ixantiri: ⁵ “Piataxea pinxantaxeria nonperane Jirabi: ‘Ixantaxe Tasorentsi: ¿Tyara onxantaxea pobetsixaxenara nobanxo nobasigantaxenparia?’, ⁶ teanixa

nobasigantumatenparonixa panxotsi otyara nagaigaatiria
 gonteireigaxenpiria Jepitoxu xigonxiro maixa. Intagatityo
 nobasigantaxa omagopanxo. ⁷ Xanyotari pairani notentaigaxaria
 biseraereegi janta osarigagitetapaaxea, ¿matsi aryo noxantaigaxeria
 itinxamiegi noxogaxagaigaxeria irosentaigaxeria noxanti:
 Pobetsixumaigenatyo panxotsi nontyapaebanxoaxotaxenpara?’

⁸ “Pinxantaxeria aixiro: ‘Ixantaxe Tasorentsi sintagitearoria
 mayatiro ixanti: Jantari pairani ainyotyara posentabetari pobisyate
 teatyto pagabeimatenpa, xantanxitsya naneni noxogaxagaxenpi
 pinpegaxenpara igobeenxariegi nobiseraereegite. ⁹ Inpo tyaxa pinaxe
 notentaxenpityo noxisaxobentaxenpi nopogereaigaxeria
 tsimanxaigaxenpiria. Maixa nagabeaxagabagetaxenpityo xara
 panpagiteaxobagetanaxenpatyo inxemaxoitaxenpia pinxanyoiga-
 xenparia pairoria yabisaigaxe yagabeabageigia ixemaxoigunxania.
¹⁰ Aixiro nopaigaxeri nobiseraereegite igipatsiegi tyapae inxanta-
 xania intimagantsibageigaxe janiri yoberaimaigiri teria inxematsaigena
¹¹ inxanyotagaigaeria pairani intia timaiganxitsya ijoeseegite, aixiro
 bineni jaratyo yoberajaigainpi tsimanxaigaxenpiria.

“Imirinxaegityo pegaiganxitsyame xobeenxari pogonteireegi.
¹² Jantari pinxamanaea, iritya nonpegaxagaenpa xobeenxari pitomi
 jaratyo tsini gabeimatatsya ioxaxeria. ¹³ Ineni betsixaxename nobanxo,
 inpo xantaxanityo inpegaigaxenpara xobeenxari irogonteireegi. ¹⁴ Ineni
 inpegaxena iriri, naneni pegaxerime notomi. Jarixa ixematsatana
 nontsimanxaxeri nomitiganximotaxeri pasini iroboxasiigaxeria
 iroginoriaigaxeria iragabeaigaxeria, ¹⁵ xantanxitsya nonxantaxanityo
 nontsarogaxagaxenpari jara noxanyotagari Sajoro teanixara
 nontsarogaxagenpari onti notsimanxaxeri tyapae pinpugaxeria.
¹⁶ Arisanotyo noxantasanotaxenpi inxantaxanityo inpegaxenpa
 xobeenxari pogonteireegi’ ”.

¹⁷ Inpo yogari Natan iataxe ixamantagetaxeria xobeenxari Jirabi
 mayatiro ixantagetaxeriria Tasorentsi.

12 ¹³ Inpo inianaxe Jirabi ixantiri Natan: “Onti nobetsixaxe teria ontyapaete ineaxenatari Notinxami”. Inpo ineni ixantiri: “Maixa jara yotsimanxabitinpiro Tasorentsi pobetsixaxeria, aixiro maixa jara pixami”.

1 XOBEENXARIEGI

16 *Inpogini abisabagetanaxea tobaiti siryagarini iritya
peganxitsya igobeenxariegite biseraereegi paitatsyarira
Jomiri.*

²⁵ Ineni pairottyo yogagaxa yobetsixaxea teria inxogero Tasorentsi yabisaigaxerityo ixetyoria pegaiganxitsya xobeenxari.

²⁸ Inpo ixamanai ixitataagani Samariaxu. Iritya pugairi itomi paitatsyaria Jaxabe.

³⁰ Inpo yogari Jaxabe onti ipegaxa xobeenxari Samariaxu 22 siryagarini. Aryo ixanyotaxa ineni yobetsixaxe teria inxogero Tasorentsi pairottyo yogagaxa yabisaxeri iriri. ³¹ Ogari pairoria yobetsixaxero ontityo ixoritaxero aixiro Jesabere irisinto Jetabaare igobeenxariegite suronioegi osi isinebentanaxari ipegageigiria itasorentsiegi paitatsyaria Baare. ³² Yobetsixaxeneri ibanxo Baare Samariaxu inpo imataxeneri aixiro tsonpogi otagantaganiria piratsi. ³³ Inpo yobetsixaxe aixiro ixanyotagaxaroa itasorentsiegi paitatsyaria Jasera. Pairottyo yogagaxa yabisaigaxeri mayaniro xobeenxariegi osi yotsimaaxeri Tasorentsi.

Ixantaxea xamantantatsyaria Jeriasi jara oparigai inxani

17 ¹ Inpogini yogari xamantantatsyaria Jeriasi basigatsyaria Tisebexu Xararexu ixantiri xobeenxari Jaxabe: “Maixa nonxamantaxenpi jaratyo oparigumatai inxani, onti osarigabagetanaxe, intitari xantanxitsya Tasorentsi sintaigariria biseraereegi, iritari noxematsati naneni. Jaratyo oparigumatai, aixiro jara

otsinxabatsaimatairo xipatsi xigonxiro nonxantaea naneni onparigaea inpo aryo onparigae”.

² Inpo iniaxeri Tasorentsi Jeriasi ixantiri: ³ “Maixa plate oataxara yosotogia syabogaenxari pomanaxea niatenixu paitatsyaria Xeriti nanxitsyaria oxatinxataxotia Jororan. ⁴ Iroro pobiixaxenpa oga niateni, mataxa noxantaxe inpapiniigaxenpia tsimeri pisexa”.

⁵ Inpo ineni ixematsataxeri iataxe yobasigaxa niatenixu Xeriti nanxitsyaria oxatinxataxotia Jororan. ⁶ Yogari tsimeri yamapiniigaxeneri pan intiri ibatsa ipapiniigaxeria tsipetyamani ontiri inanaia syabini syabogaenxari. Onti yobiixaxa niateni. ⁷ Inpogini oroatanaxe, teanixa onparigumatae inxani.

⁸ Inpo yogari Tasorentsi ixantiri Jeriasi: ⁹ “Maixa plate Suronxu otsirotanxutia panxotsi paitatsyaria Sarepeta pobasigaxenpa janta. Xarari xara ainyo paniro ogamaxotaga paxenpimeria pisexa, mataxatari noxantaxero onpaxenpia”.

¹⁰ Osi iataxe....

18 ¹ Inpogini abisanaxara mabati siryagarini yogari Tasorentsi iniairi aixiro ixantiri: “Maixa plate pinxamosotaeria xobeenxari Jaxabe inpo naneni nobarigaero inxani”.

² Inpo iataxe inxamosotaeria.... ¹⁶ Jantari ixemaxotabaxeria Jaxabe, iataxe itonxiboabaxari ¹⁷ ixantabaxeri:

—;Boxaxebi! Birotari xanyotagantaigaxeriria maixa mayaniro biseraereegi yatsipereantaigaxaria tea onparigaenixa inxani.

¹⁸ Ineni ixantiri:

—Teatyo naneni xanyotatsyame. Bineniegityo xanyoiganxitsya papaxuaiganaxerotari ixantagetiria Tasorentsi teanixara pinxenaxagaigaero, iritya pogagasiiganaxa ipegagetaganiria tasorentsi xogapage. ¹⁹ Maixari maixa atsi panpatoitaigaxenaria mayaniro biseraereegi otonxoaraxu Monte Xaremeroxu. Iriaigaxea aixiro

yogaegi 450 xamantantaigatsyaria irasiegi Baare intiegiri aixiro
yogaegi 400 xamantantaigatsyaria asiegi Jasera, ineniegitari
sexatimoigaro Jesabere.

Jeriasi intiegiri xamantantaigatsyaria irasiegi Baare

²⁰ Inpogini yogari xobeenxari Jaxabe ixaemaxagantaigaxeri
mayaniro biseraereegi yapatoitaigaxeri xara otonxoaraxu Monte
Xaremeroxu itentagantaigaxari aixiro mayaniro xamantantaigatsyaria.

²¹ Inpo yogari Jeriasi yainyoniiganaxari mayaniro ixantaigiri:

—Maixa ¿jaxatobainibati pinxanyoigaxenpa maixa pixantaiga-
betaxa ineni pinxematsaigaxe Tasorentsi inpo iritya pimaigabaxe
Baare ineni pabentaigabaxenparia? Irixa tasorentsitasanotanxitsya
Tasorentsi, pinpanirotasanoigaxerityo. Jantari irixara tasorentsitasan-
notanxitsya Baare, irityo pinpaniroidanaxe.

Xantanxitsya ineniegi teatyto iriniimaige. ²² Inpo ineni ixantutai-
gaarityo aixiro:

—Panibanisanoty noxantaxara naneni nanti xamantantatsyaria
xematsatiriria Tasorentsi. Yogaegiri xamantantaigatsyaria irasiegi
Baare ainyo 450. ²³ Maixa pamaigaxea piteni toro. Ineniegi iragaigaxe
paniro intoigaxeroa intinpatsareaigaxeroa irapatotasiigaxero tsitsi,
xantanxitsya jara itagasiigiro. Inpo naroty togetaxerome apitene
nanpatotasitaxero tsitsi, aryo nonxanyotaxe naneni jara notagasitiro.

²⁴ Inpo bineniegi piniaigaxeria pitasorentsiegite. Aryo nonxanyotaxe
naneni noniaxeri Tasorentsi. Inpo tsinirixa xemanxitsyame
iobarigaxeroa tsitsi itagaxeroa piratsi ipunxaniria irobentia maixa
irityo tasorentsitasanotanxitsya.

Isineigamatanaxaty mayaniro ixantaigi:

—Nani tyapae.

²⁵ Inpo ineni ixantaigiri xamantantaigatsyaria irasiegi Baare ixanti:

—Maixa bineniegí pitobaigaxetari bixetyoegi gaiganxitsyame toro pintogeigaxeroa pogantaigaxenparoa pintagantaigaxenparoria, xantanxitsya jara pitagasiigiro. Inpo piniaigaxeria pitasorentsiegite.

²⁶ Ineniegí yagaigaxero toro ipaigunxaniria itogeigaxeroa yogantaigaxeroa intagantaigaxenparoria, inpo iniaigaxeri itasorentsiegite ixaemaiganaxe ixantaigi: “¡Baaree, xemaigena! ¡Barigateigena tsitsi ontagaxenpara toro nobetsixasiigaxenpiria!” Aryo ixanyoigaxero maixa itsitiigamanaxero tsipetyamani osi yapagatsixaanaxa syabogaenxari, xantanxitsya manerityo teatyo iriniimate, aixiro teatyo onparigumate tsitsi. Ineniegí ipirinibentagaxerityo ixatsabentaigaxeria.²⁷ Inpo yapagatsixaatanaxara yogari Jeriasi ipomatsanaigaxerityo ixantaigiri:

—Atsi paioatyo pinxaemasanoigaxe, intitari tasorentsi ontiroxa ipitaxe ixenxiasanotaxea. Teria ontiroxa yantabagetaxe, ontirixa tyaxa itsataxe. Inpa aryoraxa imagaxe atsi gireeri.

²⁸ Ineniegí paioatyo ixaemasanoiganaxe ixaemageigamatityo xara, aixiro ixitenxaiganaxatyo yobetseigantariaxu ontiri poroantatsyariaxu yoboatagaiganaxara irirajana aryotari yogameigari ixanyoigara maixa ixitenxabentaigaria itasorentsiegite ineaigiri aryori inxemaigaxeri.

²⁹ Inpo ineaigaxea tea inxemaigari aryonpatyo yobasigaxoiganaxari ixaemasanoiganaxea xara osi inaxobageiganaxe syabini, xantanxitsya teatyo iriniimate, aixiro tea onparigumate tsitsi.³⁰ Inpo yogari Jeriasi ixantaigiri mayaniro patoitaiganxitsyaria:

—Maixa atsi taajinaegi jaxa nanenixu.

Mayanirotyo iaigaxe inenixu. Inpo ineni yobetsixanairo ogantagaria otagantaganiria piratsi yamanunxaniria Tasorentsi, otuanaxetari.

³¹ Joxetyo yagaxe 12 mapu ixanyotagaigaxaria itomiegi Jaxobo inaigia 12. (Iritari Jaxobo ixantaxeria Tasorentsi: “Aryotya pinpaitaenpa Biserare.”) Inpo ogari mapu yagagetaxeria³² irotari yobetsixantaaro otagantaganiria piratsi. Inpo ixitsataxero yonxuataxotaxero onxigonxerotaxeroa otsateni 20 aryonato potiria

nia.^{a 33} Inpo yapatotaxe tsitsi. Itogetaxero toro itinpatsareaxero yogagetaxeroa tsitsixu³⁴ ixantaigiri naiganxitsyaria xara:

—Maixa gaatasiigero nia aryonatopagenixu xobiti onaxe 4 pisaguigaxeroa toro ontiri tsitsi.

Ineniegi isaguigaxero. Inpo ixantaigairi:

—Mataigaero aixiro.

Imataigairo aixiro.

Inpo ixantaigairi aixiro:

—Mataigaero aixiro.

Imatutaigaaroty aixiro³⁵ osi oyagiatantanaxaro ixitsataxeroa osyatexaatananaxaroa.³⁶ Inpo aganaxara otagapinitagania piratsi yamunxaniria Tasorentsi, yogari Jeriasi yainyonitanaxaro iniaxeri Tasorentsi ixantiri: “¡Notinxami Tasorentsi, birotari ixematsaigi Jaberan, Bisaxo intiri Biseraere! ¡Maixa noxogaxe pineaxagaigaxeria mayaniro bintia Tasorentsisanoria sintaigariria biseraereegi, naneni nanti ponperane, aixiro birotari xantaxena nonxanyotaxeroa maixa!³⁷ ¡Maixa noxogaxe pinxemaxenara pobarigaxeroa tsitsi tyapae irogataigaxeniri mayaniro bintia Tasorentsisanoria xantatigaigaxe-rimeria inxematsaiganaenpia bineni!”

³⁸ Inpo yogari Tasorentsi yobarigutaroty tsitsi otaganaxeroa toro otentagantanaxaroa tsitsi yapatotasitaxeroria ontiri mapupage ontiri xipatsipane. Mayatirosanoty otagaxero nia syatexaatanxitsyaria otsatenixu.³⁹ Jantari ineaigaxeroa mayaniro yonpasabeaigamantanaxaty ixantaigi: “¡Inti tasorentsitasanotanxitsya Atinxami Tasorentsi! ¡Inti tasorentsitasanotanxitsya Atinxami Tasorentsi!”

⁴⁰ Inpo ixantaigiri Jeriasi:

^a 18.32 20 potiria nia “unos veinte litros de grano”.

—¡Jirixaigeri mayaniro yogaegi xamantantaigatsyaria irasiegi
Baare janiri isigumatanaxa paniro!

Inpo ineniegi yairixaigaxeri. Yogari Jeriasi yamaiganaxeri niatenixu
paitatsyaria Suson. Aryo xara yoginoriaigaxeria mayaniro yobatuai-
gaxeria.

Jeriasi ixantaxeria Tasorentsi irobarigaeroa inxani

⁴¹ Inpogini yogari Jeriasi ixantiri Jaxabe:

—Maixari maixa plate pisexataxenpara pisetaxenpara, xemagantapaaxatari tea xatsyoa one inxani.

⁴² Ineni iataxe isexabagetaxara. Yogari Jeriasi itonxoanaxero otsyobanxaxea otonxoara Monte Xaremero isabinxapaaxe yogibotanaxara igeretoxu iniaxeria Tasorentsi. ⁴³ Inpo ixantiri ironperane:

—Atsi plate poguntetuteroa aryonatoani nia jamoxapaaxeaxari.

Iataxe yoguntebetaxara ixantiri:

—Maneri, tea tata noguntete.

Inpo yomitiganxairi inpigapigataxea. Aryo ixanyotaxero. ⁴⁴ Jantari aganaxara 7 ipigaxara ixantiri:

—Maixa noguntetaxe majani mararo axatsyapatisano xanyomataxa isarantapaxo matsigenxa oponiapaaxa aryonatoanixu nia.

Ineni ixantiri:

—Maixa platepage pinxantaxeria Jaxabe iromatetanaenpara isigaxotantariaxu iriataea janiri otixiri tea xatsyoa one inxani.

⁴⁵ Iroro ixantaxea ogatyoxenaxe jaamoxanaxe otanpiatanaxea oparigamatanaxetyo inxani jiririririri tea xatsyoa one. Yogari Jaxabe isigaxotanaa iataia ibanxoxu Jesereerexu, ⁴⁶ xantanxitsya yogari Tasorentsi isintsitagaxeri Jeriasi jerotyo iataxea isigabagetanaxa yabisanaxeria ineni ixetyo jibatananxitsya xigonxiro yoboxabagetaxara Jesereerexu.

Isiganaxara Jeriasi Jorebexu

19 ¹ Inpogini yogari Jaxabe ixamantagetapaaxero ixoritiria mayatiro yobetsixagetaxeria Jeriasi ontiri aixiro yoginoriitaxeroa xamantantaigatsyaria irasiegi Baare. ² Inpo oneni oxantaxagantaxeri Jeriasi inxantaxitenxania : “¡Pixanyotaxeroa maixa

aryoty nonxanyotagaxenpi bineni aixiro noginorixagantaxenpi!
Onxutamani onxanyotanaxenpara maixa mataxa xamaxebe. Jantari
jarixa nogaxagantinpi irotsimanxaxenatyo notasorentsiegite”.

³ Inpo ineni ixemaxea oxogaxea Jesabere oginorixagantaxeria
itsaroganaxe ixabiritapanuta isigapitsatanaxaroa. Onti iataxe
Beeresebaxu nanxitsyaria Joraxu. Aryo xara ioxanaxeri ironperane.

⁴ Xantanxitsya iataxe ineni ixenanaxea osarigagitetapaaxea osi
inabagetanaxe syabini inpo isabinxapaaxe otapinxu intsyato
paitatsyaria jeretama ixantaxeria Tasorentsi ixogaxea inxamaxea
ixantiri: “¡Notinxami, intagatityo natsiperei! Atsi gamagena,
nonxamanaetari inpogini aryonpa pogamagaxena maixa
nonxanyoiganaenparia gonteireigaxenaria ixamaxea. ¿Matsi
nabisaigaxeri ineniegí jara noxami?”

⁵ Inpo inorianaxa osi imagaxe. Inpo osamanitanaxea ixemi
itsagatapaaxeri isaanxarite Tasorentsi ixantiri: “Atsi tinaanaxe
pisexataxenpara”.

⁶ Isyonxabetanaxa igitoinaxu yoguntetiro pan tasitaxa tsitsimenxixu
ontiri nia pirinitaxotaxe. Itinaanaxa isabinxaxe isexataxara
yobiixaxara, inpo axiro imaganai. ⁷ Inpo ipigasitaari aixiro isaanxarite
Tasorentsi itsagatapai xantiri: “Tinaanaxe pisexataxenpara
piabagetaxetari samani”.

⁸ Itinaanaxa isexabagetaxara, aixiro yobiixaxara, osi osintsitagaxeri
iataxea yanuiintebagetanaxea abotsixu 40 xutagiteri ontiri aixiro
tsitenigetixu teatyo irimagumatae xigonxiro yoboxabagetaxara
otonxoaraxu paitatsyaria Jorebe ixoneatimotaxeria Tasorentsi Moisesi
pairani. ⁹ Aryo xara ixianaxe inperitanaxixu imagaxea. Inpo iniaxeri
Tasorentsi ixantiri:

—Jeriasi, ¿tata pantaxea jaxa?

¹⁰ Ineni ixanti:

—Onti noxogaxe nonxenaxagaxeroa mayatiro pixogagetiria,
bintitari Tasorentsi Gabeabagetatsyaria. Yogaegiri mayaniro

biseraereegi yapaxuaiganainpia teanixara inxenaxagaigaero pixantiria. Ioxageigaxero itagantapiniigabetaria piratsipage yamapiniigabetinpiria, aixiro ipogereaigaxeri yoginoriaxteria mayaniro xamantantaigatsyaria xematsaiginpiria. Panibanityo nonanaia naneni notimaia. Maixari maixa ixogaitaxena iroginoriaitaxenara naneni aixiro.

¹¹ Ineni ixantiri:

—Maixa sotoganae paratinxaxea xara sotsi otonxoaraxu, aryotari nonaxeri naneni.

Inpo yogari Tasorentsi yabisanaxe ainyoni. Ogatyoxenaxe otanpiatamatanaxetyo omarane tanpia jiririririri otiguronxagematanaxetyo mapupage xara otonxoaraxu, xantanxitsya teatyoro iroro inxenantenpa Tasorentsi. Irotyoxaratanaia tanpia aryotya ontininxanaxara tinin tinin tinin, xantanxitsya teatyoro iroro inxenantenpa Tasorentsi tininxari. ¹² Inpo irotyoxaratanaia tininxari irotyapoamatananxitsya tsitsi, xantanxitsya aryoxanyotaxa irorori teatyoro iroro inxenantenpa Tasorentsi. Inpo iroro otsibaxanaxea tsitsi ixemi oninxani onienxatsabagetanunxani majani. ¹³ Iroro ixemabaxea itixaxomatanaxatyoro iboroxu imagaxu yogaxteria jenoxu yosotoganaxea yaratinxaxea sotsimoroxu. Inpo ixemi iniaxteri Tasorentsi ixantiri:

—Jeriasi, ¿tata pantaxea jaxa?

¹⁴ Ineni ixanti:

—Onti noxogasanobagetaxea nonxenaxagaxeroa mayatiropixogagetiria, binenitari Tasorentsi Gabeabagetatsyaria. Yogaegiri mayaniro biseraereegi yapaxuaiganainpia teanixara inxenaxagaigaero pixantagetiria. Ioxageigaxero itagantapiniigabetarora piratsipage yamapiniigabetinpiria, aixiro ipogereaigaxeri yoginoriaigaxteria mayaniro xamantantaigatsyaria xematsaiginpiria. Panibanityo noxantaxara naneni notimaia. Maixari maixa ixogaitaxena iroginoriaitaxenara naneni aixiro.

¹⁵ Ineni ixantiri:

—Maixa piatae pinxenanaea osarigagitetapaaxea Iramasixoxu. Inpo poboxabagetaenpara pisagutapaaxeria aseitexu Jasaere pinpegaxagaxeria igobeenxariegitte Suriaxuniria. ¹⁶Yogari Jeo itomi Nimiasi onti pisagutaxeri pinpegaxagaxeria igobeenxariegitte biseraereegi. Inpo iritya Jeriseo itomi Sapate timatsyaria Jaberimeoraxu onti pisagutaxeri pinpegaxagaxeria xamantantatsyaria inpugaenpia. ¹⁷Tsinirixa jaria yoginoriiri Jasaere iritya ginoriixerime Jeo. Inpo jarixa yoginoriiri Jeo iritya ginoriixerime Jeriseo. ¹⁸Xantanxitsya maixa ainyotya inaigai biseraereegi 7,000 teria intigeretobentaigenpari Baare, aixiro tea iraseriigenpari. Inenieg pinxante jara yoginoriagani.

Jeriseo

¹⁹Inpogini iataxe Jeriasi yoguntetapairi Jeriseo itomi Sapate xigabatasibagetaxe inxitataxea, itentaigaxari pasini 11 ironperaneegi. Paniropage yantabagetagaxeri piteni toro inosixaxagaxeria xigabatiroria xipatsi. Yogari Jeriseo ineni inpogitasanotananxitsya. Inpo yagapaaxeroa Jeriasi ainyoni inaxea ineni ipasitantapanutari imaga yogiria jenoxu. ²⁰Ineni ogatyo ixenaxe ioxapanutiro toro iataxea ipatimatabaxeria ixantabaxeria:

—Atsi noatapanaatea nonxamantapanuteria apa ontiri aixiro ina, inpo nonpigaxe nonxenanaxenpia.

Ineni ixantiri:

—Atsina, piatetyo. ¿Matsi tyara noxantinpi?

²¹Osi iataxe yaganaxeroa itorone yantabagetagaxeria yototsyanoxitoreaxeroa. Yagaxero ixigabatantaxaria itagasitantaxaroa yoboxitantaxaria ipaigaxeria mayaniro isexataigaxara. Inpo iataxe yoguntetairia Jeriasi osi xantaxa inaxea inenixu yamutaxobagetaxeria.

MATIXAGANTSI

16 ⁹ Naneni tobaiti nosinebagetaxa nosurexu,
nobasigabagetaxatari tyapae.

¹⁰ Aixiro jara pioxumatana paniro inxitaitaxenara, jara
pioxumatinirixa paniro xematsatasanotinpiria osi
inpanetanaxea!

¹¹ Pogatagetaxenaroa tyara nonxantaxenpa nontimaxea tyapae.
Irisinebageigaxenpa basigaiganxitsyameria binenixu,
xantanaxani inxanyotaxenpara maixa.

22 ¹ Apaxarii Tasorentsii, Apaxarii Tasorentsii,
¿tyara oxantaxa pioxaxenara paniro?

¿Tyara oxantaxa tea pinxoge pabisaaxotaenara?

¿Tyaxa oxantaxa tea pinxemena noxaemaxotaxenpia?

⁶ Mayaniro ineigaxena xanyomataxana sitetsi, nanti yotsiman-
xabintsaigniria matsigenxaegi.

⁷ Yogari gunteiganaria, onti ipomatsanaiganaxena ioxoxoigana-
xenara ixantaigaxea: “¡Ejee, tsinityoa maixa! ¡Irotari
yagabeabagetia!”

⁸ Ixantaigi: “Yogari yoga yabentasanobagetari Tasorentsi maixa
xantenityo inxisaxobentaxenparia.

Irotari yotasanotaria xantetyo irabisaaxotaeria”.

¹⁶ Yonxuataxoiganaxena betsixaigatsyaria teria ontyapaete,
xanyomataxa susu yonxuataxotantia;
ixentasenaigaxenatyo nosarantapaxoxu ontiri aixiro nogitixu.

- ¹⁷ Pairotyo notsiripetonxibagetaxe xoneabagetaxe mayatiro notonxi;
mayaniro tsimanxaigaxenaria yoguntebageiganaxena sorerere tea irisonxaigae parixoti.
- ¹⁸ Paniropage yagageigaxero nomaga; isoxagiasiigaxero mapuxitsyo irogataigaxea tsini sintaxenparome.

- 27** ¹¹ Notinxami, pogataxenara tyara nonxantaxenpa nonxematsatanotaxenpia,
aixiro pogataxenara tyara nonxantaxenpa nonegintebagetaxenpara janiri otimi tatanpa onxenantaxenpa iriniasinaigaxenara tsimanxaiganaria.
- ¹² Jara tsitsyata pipaxagantanari bineni,
ainyoegitari tobaini tsimanxabintsaigaxenaria tsoebentaigaxenaria xogapage.
- ¹³ Naro nogatasanotaxe inxabintsaabagetaxenara Notinxami xantanaxaniro.

- 34** ¹⁹ Yogari timatsyaria tyapae yatsipereabagetaxa tobaiti,
xantanxitsya yogari Tasorentsi yabisaaxotaxeri tea tata gabeerime.
- ²⁰ Ixisaxobentaxaritari janiri tsini tinxaraimatiro itonxipage.

- 41** ⁵ Yogari tsimanxaigaxenaria iniasinaigaxena ixantaigi:
“Inxameta janiri tsini xenxiiagairi iriniaxotaenxania”.

- ⁶ Yoboxaigaxe inxamosoigaxenara xantanxitsya onti yoboxasii-gaxa xogapage tea onpaitenpa iritsarogaxagaxenara,
inpo iaigaxea tya xara iniasinaigaxenara.
- ⁷ Yapatoitaigaxa iniasinaigaxenara,
ineaigiri aryori natsipereaxe naneni tsitsyata.
- ⁸ Ixantaigi: “Inti gimantsigaaxeri xamagarini jaratyo yobegumataa osi inxamaxe.
- ⁹ Imatanaxatyo notsipatasanotaria nametasanobagetaria,
isexatimobagebetana xantanxitsya maixa onti ipimantaxena.

- 51** ¹ Apaxarii Tasorentsi, pitasanotantabagetatari, atsi tsarogaxagabagetenanityo;
pityapaetasanobagetitari,
atsi magisantaxotaero nobetsixaxeria teria ontyapaete.
- ² Saanxaenaro mayatiro nobetsixagetaxeria teria ontyapaete pimagisantaxotaenaroa.
- ³ Maixa naneni noneaxa tea nontime tyapae,
tobaiti nobetsixaxe teria ontyapaete tea nomagisantumatero.
- ⁴ Bineni pineaxena nobetsixaxeroa teria pisinebentenparo pixantabitantiria irotari potsimanxantaxenaria nobetsixaxerotari, jara noxantumati onti yotsimanxasitaxena Tasorentsi xogapage tea tata nantumate.
- ⁵ Tea nontyapaete xantaxanatari natyara boganxitsya, aryo noxanyotaxa aixiro nonaxea omotiaxu ina.
- ⁶ Bineni potasanotaritari timabagetatsyaria tyapae teria tyara inxantantabagete,
irotari maixa gatagena tyara nonxantaxenpa nonxenaxagaxeroa pixantiria.

- ⁷ Pisaanxaenaro mayatiro nobetsixaxeria teria ontyapaete osi
nosaanxasanotaxe,
pisaanxasanotaxenarixa jara apaibentaana teria ontyapaete onti
nontimabagetanaxe tyapae.
- ⁸ Gisineasanotaena tyapae nosinebagentaenpaniri;
pasinonxaaxagabetaxena xantanxitsya maixa gisineasanotaena
pinxanyotagaenara otyara.
- ⁹ Pimagisantaxotaenara mayatiro nobetsixaxeria teria ontyapaete
pisaanxaeroa mayatiro.
- ¹⁰ Maixa apa Tasorentsi, pogatagena tyara nonxantaxenpa
nonxematsatasanotaxenpia, aixiro gatena nonxantatiga-
sanotanaxenpara nosurexu.
- ¹¹ Jara pioxana paniro, aixiro jara pagapitsatanari pisure.
- ¹² Pogatasanotaxenara arisano pabisaaxotaana nosinebage-
taenpaniri;
pinpaxenaria pisure nonxematsatasanotaxenpiniri
- ¹³ tyapae nagabeaxeniri nogataigaxeria piniane betsixaigatsyaria
teria ontyapaete inxogaigaxeniri inxematsaigaxenpia.
- ¹⁴ Apaxarii Tasorintsi bisaaxotanaria, sentaxotena janiri tsini
ginoriana tyapae nomatixabentaxenpiniri nonxantaxenpia
pairo pityapaeti.
- ¹⁵ Notinxami, sintsitagena tyapae nomatixabentaxenpiniri
nosinebentaxenpia.
- ¹⁶ Bineni tea iriro pinxoge intotsyanoxireaitaxenpiria piratsi
intagaitaxenpiria;
jame irime nonpaxenpime, xantanxitsya tea iriro pisineben-
tenpa.
- ¹⁷ Yogari pisinebentaxaria bineni intitari sinonxaaxotaxaroria
yobetsixabagetaxeria teria ontyapaete;

iritari pisinebentaxa yoga neasanotanxitsyaria yobetsixaxe teria
ontyapaete osi yasinonxaabagetaxa.

56 ¹ Apaxarii Tasorentsi, tsarogaxagabagetenaxaryo,
ainyotari tobaini tsimanxaigaxenaria;

omirinx xutagiteri ipatimaigaxena ixogaigaxea iratsiperaxa-
gaigaxenara.

² Omirinx xutagiteri ipatimaigaxena tsimanxaiganaria;

ainyotari tobaini bentaxobageigatsyaria ixogaigaxe
irotsimanxaigaxenara.

³ Jantari notsarogaxea omirinx nabentaxenpi.

⁴ Omirinx nabentaxari Tasorentsi nosinebentaxaro iriniane;
jantari nabentaxaria tea nontsaroge, tyanpa inxantaigena
matsigenxa.

68 ¹⁷ Ogari isigaxotantaria Tasorentsi iriataxea
irotsimanxaigaxeria tsimanxaigaxeriria
otobaigabagetityo xara tea tsini gabeatsyame irogataxeroa;
irotari ixenantanaxaria iponianaxara Sunaixu iataxeya janta
ibanxoxu.

¹⁸ Apaxarii Tasorentsi, pagabeaigaxeri tsimanxaigaxenpiria osi
pitonxoanaxe pagatsonxutanaxe otonxoaraxu tyapae
pobasigaxenpa janta;
pitantaiganaxari pagaigaxitiria pagabeaigaxeria;
ineniegi ipaigaxenpi posantepage yasintaigabetaxaria;
imaiganaxaty aixiro teria inxogaigabetenpa inxematsaiga-
xenpia.

69 ¹ ¡Apaxarii Tasorentsi, bisaaxotenaxario paenityatari
agabagetanaxena tsipereagantsi!

⁴ Itobaigabageiganaxetyo xara tsimanxaigaxenaria xogapage,
¡jojojooy itobaigasnobageigityo xara!;

aryonpa itobaiganaxeri tsimanxaigaxenaria xogaiganxitsyaria
iroginoriaigaxenara xogapage, onti ixantasiiganaxena
nogipigaeneria teria nonxositeri.

¹⁹ Bineni pineaxe yatsipereaxagabagetaxenara tsimanxaigaxenaria
ipomatsanaigaxenara yogipasibentaigaxenara, aixiro tea
inpinxatsaigena; bineni pogataxeri tsini tsimanxaigaxena.

²⁰ Pairotyo yogatsibageigaxena yatsipereaxagaigaxenara
¡paenitya agabagetanaxena nasinonxaabagetaxara!;
noxogabetaxa tsininpa mutaxotaxename gisineaxenameria
xantanxitsya maneri.

²¹ Ipaigabetaxena nosexa ixonogaxoigabetaxenaro xepigari;
jantari nomiretanaxea onti yogitantaibetaxena siroaari bino
nobiixaxenparomea.

94 ¹¹ Yogari Tasorentsi ineaigiro mayatiro ixenxiiagiria
matsigenxaegi, onti ixenxiiasiigaxaro xogapage.

110 ¹ Yogari Tasorentsi ixantiri Notinxami:
‘Sabinxeta jaxa nanenixu naxosanoriaxu xigonxiro
nagabeaigaxeria mayaniro tsimanxaigaxenpiria’.

119 ⁸⁹ Notinxami, ogari piniane onti jaria
otsonxatumata, xantanaxani ontimaxea janta
xurayo.

JONASE

Jonase irisigapitsatanaxerimea Tasorentsi

1 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi iniaxeri Jonase itomi Jamitai ixantiri:
² “Maixa piataxea otsirotanxutia panxotsi paitatsyaria Ninibe pinxamantaigaxeria basigaigatsyaria xara pinxante: ‘Ixantaxe Tasorentsi nonpogereaigaxenpia binenieg, noneaigaxenpitari pobetsixagisebageigaxea teria ontyapaete’ ”.

³ Xantanxitsya ineni tea inxoge iriataxea janta, ontityo yobetsixanaxa irisigapitsatanaxerimea Tasorentsi iriataxea Tarisexu janiri yomitiganxiri Ninibexu inxamantantaxea. Inpo iataxe Jopexu ineapaaxero osenpaba bitorentsi oatanaxe Tarisexu. Ipunatanaxe

iramanaxenxania yotetanaxa iriataxemea janta irisigapitsatanaxerimea Tasorentsi. ⁴ Xantanxitsya iro-ro yamaataxoigabetanaxara aryonatoanexu nia yogari Tasorentsi ixantaxe ontanpiatanaxea omarane tanpia osi otanpiabagetanaxetyo xara jiriririri oboreatanaxe paenityatyosabiraanaxero bitorentsi. ⁵ Mayanirotyo marineroegi tabageigatsyaria xara itsarogabageiganaxetyo, paniropage ixaemageigamatityo xara iniaigaxeria itasorentsiegi. Yobuoxaageigaxero jaraxintsi page jasaxonaniri otenatai, xantanxitsya yogari Jonase onti yaguitanaxe sabi otenixu imagasebagetaxea. ⁶ Inpo yogari itinxamiegi marineroegi isigatematanaxarityo ixantiri:

—¿Jantari jara pixanyota? Bintia magaseri. Tinaanaxenityo piniaxeria pitasorentsite irixa tsarogaxagaigaxaeme irabisaaxoigaxaea janiri ajoxajaiga.

⁷ Inpo ixantabaxagaiganaxa mayaniro:

—Atsi tsame asoxagiaigaxeroa mapuxitsyo ogatantaganiria tyapae agatantaigaxenparoa tsinirixara xanyotagantaigaxaia maixa.

Inpo isoxagiaigaxero inti otsataganaxe Jonase. ⁸ Ineniegi ixantaigiri:

—Atsi xamantaigena tyara oxantaxara oxanyotanaxara maixa. ¿Tatatyosaitara pipirinibentia bineni? ¿Tyatyosiponiaxara? ¿Tsiniatyosipobaireegi?

⁹ Ineni ixanti:

—Nanti jebereo, inti noxematsati Tasorentsisanoria basigatsyaria xurayo betsixagetaxeroria aryonatoani nia ontiri aixiro xipatsi.

¹⁰ Inpo ineniegi itsarogabageiganaxetyo xara ixantaigiri:

—¿Jantari jara pixanyotiro maixa?

Yogataigaxetari onti isigapitsatanaxaria Tasorentsi, mataxatari ixamantaigaxeri ineni. Inpo ixantaigiri:

¹¹ —Maixa ¿tyara nonxantaigaxenpia tyapae onpeganaenpaniri tanpia janxia oboreatai?

Ineaigabaxerotari aryonpari oboresexantanaxeri. ¹² Ineni ixanti:

—Nosixaigenatyo pobuoxajaigaxenara tyapae onpegaenpaniri tanpia janxia oboretai, narotari xanyotagantaigaxenpi maixa.

¹³ Inpo ineniegí aryonpatyo ipomirintsinaigabetaxaro ixomajaigabetaxaroa iragataxoigaxemea, xantanxitsya teatyo iragabeaige, aryonpatari oboresexantasanotanaxeri. ¹⁴ Inpo iniaigamatanaxerityo Tasorentsi ixaemageigamatityo xara ixantaigi: “Tasorentsi, atsi jara potsimanxabiiganari yoxa, jara pitentagan-taiganari noxajaigaxenpara. Maixa noxajaigaxeririxa jara pixonxiixotiri, birotari xoganxitsya onxanyotaxenpara maixa”.

¹⁵ Inpo inosixaigaxeri Jonase yobuoxajaigaxeria ogatyo oxenaxe oxaraatanai. ¹⁶ Inpo ineniegí yogabageiganaxetyo sorerere ipinxaignaxeria Tasorentsi itotsyanoxireagaxeneri piratsi ixantaigaxeri inxematsaigaxeria.

Aryonatori omani inigaxeria Jonase

¹⁷ Xantanxitsya Tasorentsi yomitiganxaxe omani aryonatorixatyo xara inigabaxeria. Aryo xara imagaxotaxe imotiaxu mabati xutagiteri.^a

2 ¹ Jantari janta imotiaxu iniaxeri Tasorentsi ² ixantiri:

“Bineni Tasorentsi, jantari nasinonxaabagetaxara noniaxenpi pixemaxena.

Noneabaxara paenityara nonxamanaxe noniaxenpi pixemaxenatyo.

³ Pobuoxaataxena sabiaxu aryonatoanexu nia nosintsiataxobage-tanaxetyo xara.

Jantari oboresexantanaxea apamanxaxotanaxenatyo, birotari xantanxitsya onxanyotaxenpara maixa.

⁴ Inpo noxantaxe bintia joxaxena, maixa jaratyo noneimatairo pibanxo.

^{5a} Nonaxe sabiaxu otsonpogiatia.

Noneabaxa paenityaty nonxamanaxe.

^{6b} Xantanxitsya bineni pagabaana xanyomataxa ontinirixatyo poganiaana.

⁷ Jantari noneabaxara tyanpa nonxantanaenpa bintia noxenxiianaxe.

Noniaxenpi inpo bineni pixemaxena janta pibanxoxu.

⁸ Yogaegiri bentaigaxariria ipegagetaganiria tasorentsi xogapage tyanpa pinxantaigaxeri pintsarogaxagaigaxeria,

⁹ xantanxitsya naneni nomatixabentaxenpityo bineni nontotsyanoxireaxenpi piratsi nontagaxenpiroa.

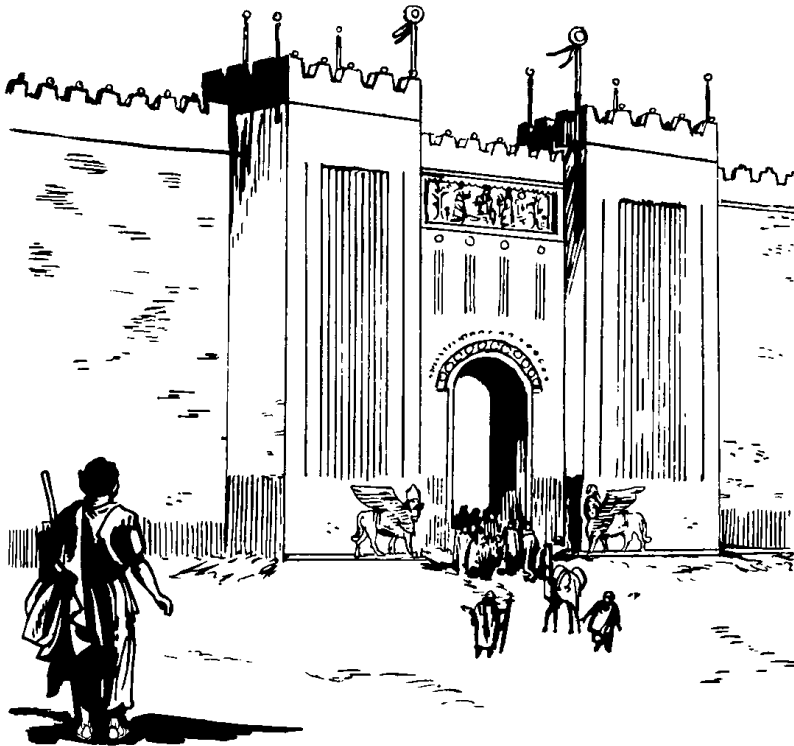
^a 1.17 Tea ogatenxani tyara ipaita nigaxeriria Jonase, xantanxitsya onti yobasiga aryonatoanexu nia aryorixa isigabetaxari omani.

Nonxenaxagaxeroa noxantaxenpiria maixa, panirotari pixantara
bineni pabisaaxotantia, pabisaaxotaxenatyo”.

¹⁰ Inpo yogari Tasorentsi yomitiganxaxeri omani iriataxeatsapiaxu
inxamaranxaxotaeria. Inpo aryo oxanyotaxa.

Ixantatigaiganaxara Ninibexuniria

3 ¹ Inpogini yogari Tasorentsi iniairi aixiro Jonase ixantiri: ² “Maixa
piate Ninibexu pinxamantaigaxeria nonxantaxenpiria”.

³ Ineni ixenaxagaxero ixantaxeriria iataxe. Jantari Ninibexu otsirotanxubagetityo panxotsi xara. Jantari ontsotenxaxenxanirixa anuitaxenxania onti onxarataxe mabati xutagiteri. ⁴ Inpo yoboxaxea xara Jonase itsititanaxero ixenxianaxea syaroenxarixaty xara. Ixenabagetaxe xigonxiro itsyapinitaxotanaxe ixantaigaxeria mayaniro ixanti: “¡Aganaxenpara 40 xutagiteri inopogereaigaxenpi Tasorentsi!”

⁵ Inpo ineniegi ixematsaigaxe ixantaigaxea inpitasiigaxenparoa xogapage jara isexatumaiga. Imirinxaege isapiigaxa tontaporoxiri, yasinonxaabageigaxatari. ⁶ Jantari ixemaxea xobeenxari imamatanaxaty ineni, yaguitanaxe isabinxia, isapoxanaxaro isapitaria, irotya isapitanaxa tontaporoxiri isabinxanaxea samanposexu. ⁷ Inpo ixantaxagantaigaxeri mayaniro Ninibexuniria ixanti: “Ixantaxe xobeenxari intiri ironperaneegi jaraty tsini sexatumatatsya. Aryoty onxanyoigaxe aixiro piratsipage baxa intiri obisya jaraty ipumatagani isexa, aixiro jaraty ipumatagani irobiixaxenpara nia. ⁸ Mayanirotyo Ninibexuniria onti irisapiigaxenpa tontaporoxiri. Aryo onxanyotagai-gaxenxani aixiro piratsipage onti onpasimititsataxenxani tontaporoxirixu. Mayaniro Ninibexuniria iriniaigaxeria Tasorentsi irapaxuaiganaxeroa yobetsixagisebageigia teria ontyapaete, aixiro janxia yoginoriantaigai aixiro janxia yagapitsatantabageigai. ⁹ Aryorixa inxantatigaenpa Tasorentsi irapetsimareanaenpara janiri ipogereaigajai”.

¹⁰ Inpo yogari Tasorentsi ineaigaxeria ixanyoigaxara maixa ixantatigaiganaxara yapaxuaiganaxeroa yobetsixagisebageigia teria ontyapaete osi yapetsimareanaa tea inopogereaigeri.

YOTSIRINXAXOTAXERIA JESOXIRISITO TYARA IXANTA YABISAAXOTANTIA

Joan 1:1-14

Yotsititanaxeroa Joan ixamantaxotanaxeria Jesoxirisito

¹ Jantari pairani tetyaenxara tataxona timumagetatsyame igantaga itimia Xirisito ixantaganiria Iriniane Tasorentsi. Ineni ixantaxani itimi itentaxaria Tasorentsi, intitari Tasorentsi. ² Iritari tentaxari Tasorentsi otyasanotyara. ³ Iritari betsixagetaxero mayatiro tatarixa oita timagetatsyaria. Tea ontimumate pasini teria ineni betsixerome, aixiro jame inti jame atimumaigi aneniegi. ⁴ Ineni inti ganiantatsyaria, aixiro inti xutagitetaxoigiriria mayaniri matsigenxaegi. ⁵ Ixutagitetaxoigaxeri

mapunasetaxoiganxitsyaria. Ineniegi yotsimanxaigabetaxarityo xantanxitsya teatyo iragabeaigeri.

⁶Yogari Tasorentsi yomitiganxaxeri paniro matsigenxa ipaita Joan.

⁷Onti yomitiganxabitaxeri inxamantaxotaxeria yoga xutagitetaxo- tantatsyaria tyapae inxematsaigaxeriniri mayaniro. ⁸Yogari Joan tea ineni xutagitetaxo tantatsyaria, intagati yoboxasitaxe inxamantaxo- taxeria, ⁹paenityatari inxutagitetaxo tantanaxe yoga ponianxitsyaria xurayo tyapae inxutagitetaxoiganaxeriniri mayaniro matsigenxaegi.

¹⁰Irityo betsixabetaxari matsigenxa, xantanxitsya inpogini yoboxabetutara tea irogataigabaeri. ¹¹Aryo ixanyoigaxa aixiro itobaireegi biseraereegi, ineniegityo yoboxasiigabetaxa, xantanxitsya tea irisinebentaigabaxenpari. ¹²Xantanxitsya mayaniro sinebentaigabaxariria xematsaigabaxeriria ineni ipegaxagaigaxari itomiegi Tasorentsi. ¹³Jantari ipegaigaxeria Tasorentsi itomiegi tea aryo onxanyotenparo itomintaigara matsigenxa, aixiro tea aryo onxanyotero ixogia matsigenxa intomintaxenpara, intitari xoganxitsya Tasorentsi intomintaigaxenparia.

¹⁴Yogari Xirisito yoboxuti jaxa xipatsixu yobogaxea isigasanoigaxai aneniegi ixonoibageigaxai. Aneaigaxeri ixobeenxataxea, intitari Itomi Tasorentsi paniro ixantaxara ineni. Pairo ixabintsaantabageti, aixiro yogixoneatimotasanoigaxai tyara ixanta Tasorentsi.

Matero 1:1-17

Gonteireiganaxeriria Jesoxirisito

¹Maixa nontsirinxaxogetaxero ibairopage pairaniniria gonteireiganaxeriria Jesoxirisito. Ineni inti yogonteireiganaxeria Jaberan intiri Jirabi.

²Jantari otyara yogari Jaberan itomintaxari Bisaxo.

Iritya Bisaxo itomintaxari Jaxobo.

Iritya Jaxobo itomintaxari Jora intiegiri irirentiegi.

³ Iritya Jora itomintaxari Parese intiri Sari. Ogari iriniro opaita Tamare.

Inpogini Parese itomintaxari Jeserome.

Iritya Jeserome itomintaxari Jarame.

⁴ Iritya Jarame itomintaxari Jaminarabo.

Iritya Jaminarabo itomintaxari Naason.

Iritya Naason itomintaxari Sarimo.

⁵ Iritya Sarimo itomintaxari Boose. Ogari iriniro opaita Jiraaba.

Inpogini Boose itomintaxari Jobeti. Ogari iriniro opaita Jirote.

Inpogini Jobeti itomintaxari Josai.

⁶ Iritya Josai itomintaxari Jirabi peganxitsyaria igobeenxariegi
biseraeregi.

Iritya xobeenxari Jirabi itomintaxari Saromon. Ogari iriniro
Saromon onti ixoribetaria Joriasi.

⁷ Inpogini Saromon itomintaxari Jiroboame.

Iritya Jiroboame itomintaxari Jabiasi.

Iritya Jabiasi itomintaxari Jasa.

⁸ Iritya Jasa itomintaxari Josapate.

Iritya Josapate itomintaxari Jorame.

Iritya Jorame itomintaxari Josiasi.

⁹ Iritya Josiasi itomintaxari Joatame.

Iritya Joatame itomintaxari Jaxase.

Iritya Jaxase itomintaxari Jesexiasi.

¹⁰ Iritya Jesexiasi itomintaxari Manasesi.

Iritya Manasesi itomintaxari Jamon.

Iritya Jamon itomintaxari Joseasi.

¹¹ Iritya Joseasi itomintaigaxari Jexoniasi intiegiri irirentiegi inpo yamaiganunxani mayaniro biseraereegi Babironiaxu.

¹² Inpogini yogari Jexoniasi itomintaxari Saratiero.

Iritya Saratiero itomintaxari Sorobabero.

¹³ Iritya Sorobabero itomintaxari Jabiote.

Iritya Jabiote itomintaxari Jeriaxime.

Iritya Jeriaxime itomintaxari Jasoro.

¹⁴ Iritya Jasoro itomintaxari Saroxo.

Iritya Saroxo itomintaxari Jaximo.

Iritya Jaximo itomintaxari Jeriote.

¹⁵ Iritya Jeriote itomintaxari Jereasaro.

Iritya Jereasaro itomintaxari Matan.

Iritya Matan itomintaxari Jaxobo.

¹⁶ Iritya Jaxobo itomintaxari Jose. Ogari ixoritiria Jose opaita Maria. Oneni onti iriniro Jesosi ixantaganiria aixiro Xirisito.^a

¹⁷ Mayaniro tsirinxaxoiganxitsyaria ibairopage jaxa ixarabageigaxe 14 itsititapanutara itimaxea Jaberan ixarabagetaxe itimaxea Jirabi. Aryo ixanyoigaxa aixiro mayaniro tsirinxaxoiganxitsyaria ibairopage itsititapanutara itimaxea Jirabi ixarabagetaxe yamaiganunxania Babironiaxu ixarabageigaxe 14. Inpo aryo ixanyoigaxa aixiro mayaniro tsirinxaxoiganxitsyaria ibairopage itsititapanutara yamaiganunxania Babironiaxu ixarabagetaxe itimaxea Xirisito ixarabageigaxe 14.

^a 1.16 Xirisito onti onxantaxea “ixogaxagaxeria Tasorensi inpegaxenpara Igobeenxariegitte biseraereegi”.

Jiroxasi 1:5-80

⁵ Pairani ainyotyara ipegaxa Jerorisi igobeenxariegite basigaigatsyaria Joreaxu, ainyo paniro matsigenxa ipaita Saxariasi. Ineni inti gametiaxobentantatsyaria tabagetapinitatsyaria ibanxoxu Tasorentsi itsipaigaria yogonteireiganaxeria tsipaigaxariria Jabiasi pairani. Ineni ainyo ixoritiria opaita Isabera. Oneni aixiro onti yogonteiretanaxeria Jaaron. Yogari Jaaron inti gametiaxobentantatsyaria pairaniniria, aixiro mayaniri yogonteireiganaxeria intiegi gametiaxobentantaigatsyaria. ⁶ Yogari Tasorentsi ineaxeri Saxariasi ontiri Isabera paio ixematsaigaxeri ixenaxagaxeroa mayatiro ixantagetiria pairani onxenaxagaxenxania. Tea tsini xantumatsyame tea inxematsatanoigeri. ⁷ Piteniro jataxe ipisaribageiganai xantanxitsya tea intime itomi teanixa ontomintumatempa Isabera.

⁸ Inpogini agaxa xutagiteri oxatinxaigairia Saxariasi intiegiri itsipaigaria iriaigaea irantabageigaea ibanxoxu Tasorentsi. ⁹ Jantari yoboxaigapaaxara isoxagiaigapaaxero mapuxitsyo ogatantaganiria irogatantaigaxenparoa tatoita irantaigaxe paniropage, ariotari yogameigari ineniegixanyoigiroa maixa. Jantari isoxagiaigaxeroa inti oxatinxataxe Saxariasi inxiaxe tsonpogi intagaxeneria Tasorentsi xasanxapaneri.

¹⁰ Inpo agapaaxara paenityara intagaxero ixianaxe tsonpogi. Mayaniri jorioegi yapatoitaigaxa sotsi iniaigaxeria Tasorentsi.

¹¹ Jantari yaratinxaxea

Saxariasi tsonpogi itagabagetaxea xatsixetyo ineitari isaanxarite Tasorentsi jaratinxaxe onanpinaxu otagantaganiria xasanxapaneri oataxara iranpatexu.¹² Irotyo ineaxeria ogatyo ixenaxe itsarogabagetanaxe yoganaxea sorerere.¹³ Inpo ineni ixantiri:

—Jara pitsarogi, ixemaxenpitari Tasorentsi piniaxeria. Maixa ogari pixoritiria intimaxe oananexite. Inpogini obogaxea pinpaitaxeri Joan.¹⁴ Bineni tobaiti pisinebentaxenpari, aixiro irisinebentaigaxenpari tobaini matsigenxaegi,¹⁵ irisinebentasanotaxenparitari Atinxami Tasorentsi. Jara yobiixumataro bino ontirixa pasini siroaripage. Jantari ainyotyara irine omotiaxu iriniro intinxamitaxenpari Isure Tasorentsi.¹⁶ Inpogini inxematsatagaxeri tobaini yogonteiregeiganaxeria Biseraere tyapae inxematsaigaxeriniri Atinxami Tasorentsi. Ineni intitari Itinxamiegi mayaniro.¹⁷ Yogari pitomi onti inxanyotaxeri yoga xamantatantatsyaria Jeriasi, iragabeaxagaxeritari Isure Tasorentsi gabeaxagaxeriria ineni pairani. Ineni onti irijibataxeria yoga iromitiganxaxeria Tasorentsi irabisaaxotantaxea. Irogatagaigaxeri itobaireegi irontasanoiganaenparia itomi ontiri aixiro inxematsaigaxeria Tasorentsi tyapae inegintetasiigabaxenparia boxapaanxitsyameria iromitiganxaxeria.

¹⁸ Ixanti Saxariasi:

—¿Matsi tyara nonxantaxenpara naneni nontomintaxenpara?, jataxetari nopisaribagetanai, aixiro noxoritiria jataxe opisarobagetanai.

¹⁹ Inpo ixanti ineni:

—Naneni nanti Gabirieri. Noxantaxani nantabagetimotiri Tasorentsi. Iritari mitiganxaxena noboxaxea nonxamantaxenpia tyapae pisinetaxenpaniri.²⁰ Xantanxitsya maixa tea pinxematsatenanixa pimaxanatanaxe, jara piniai xigonxiro irobogaxea pitomi. Inpogini aryo pinianae.

²¹ Inpogini ineni inaxe tsonpogi janta tea irosotogae. Yogaegiri patoitaiganxitsyaria sotsi ineaigaxea tea ainyotyia irosotogae ixantaigaxe:

—¿Tataxa gaxeri? Oga isaanxaxa tsonpogi.

²² Inpogini yosotogabetanaa tea iragabeae iriniaea. Ineaigabaxeria ineniegi ixantaigi:

—¿Tataxa ineaxe tsonpogi?

Ineni teatyio iriniaea, onti yaxoxobagetaxe.

²³ Inpogini aganaa xutagiteri yagatantanaaria yantabagetaxea iatai ibanxoxu. ²⁴ Inpo ogari ixoritiria itimanaxe oananaxite xantanxitsya oneni onaxe obanxoxu 5 tsitenixuniria tea oneimataenxani. ²⁵ Onti oxenxiabagetanaxa oxanti: “¿Pairo ixabintsaaxena Notinxami! Itsarogaxagabagetaxena janiri yogipasibentaigaana notobaireegi inxantaigaenara: Aryoroxa yotsimanxaxero Tasorentsi jerotyio tea ontomintumatempa”.

Gabirieri ixamantaxeroa Maria intimaxea otomi

²⁶ Inpogini onaxotanaxea Isabera 6 tsitenixuniria itimaxea oananaxite yogari Tasorentsi aryotyia yomitiganxaxeri Gabirieri iriataxea Nasarexu Garireaxu. ²⁷ Aryotari obasigari xara paniro tsinane opaita Maria. Onti otyaxona timagananxitsya tetyara ineimatero surari. Ainyo sariaxaroria ipaita Jose paenitya inxoritaxero. Ineni inti yogonteiretanaxeria Xobeenxari Jirabi. ²⁸ Inpogini yoboxapaaxa Gabirieri obanxoxu ixiapaaxe ixantapaaxero:

—¿Bineni Maria, sinetenpa, isinebentasanotaxenpitari Tasorentsi, ixantaxani itentaxenpi!

²⁹ Oxemutarityio oga oxenaxe otsaroganaxe oniasurentabagetanaxa oxanti: “¿Tyaxatyio ixanti?” ³⁰ Ineni ixantiro:

—Jara pitsarogi, isinebentasanotaxenpitari Tasorentsi. ³¹ Maixari maixa intimaxe piananaxite. Inpogini irobogaxe pinpaitaxeri Jesosi.

³² Pairo irabisaxe intyapaetasanotaxea irabisaxeri mayaniro. Inxantaxenxani Itomi Tasorentsi basigatsyaria xurayo. Yogari Atinxami Tasorentsi inpegaxagaxeri xobeenxari inxanyotagaxenparia Jirabi pairani. ³³ Inxantaxani inpegaxenpa Igobeenxariegitte biseraereegi, jara itimumati pugaerimeria.

³⁴ Inpogini oneni oxanti:

—¿Tyaxa nagaxeri noananexite? Tetyanixa intimenixa noxoritiria.

³⁵ Ixanti ineni:

—Iroboxaxetari Isure Tasorentsi binenixu. Yogari Tasorentsi basigatsyaria xurayo iragabeaxagaxenpi, jerotyo yoga pitomi boganxitsyameria inxantaxenxani yasintaria Tasorentsi, aixiro inxantaxenxani Itomi. ³⁶ Xanyotari pitimia Isabera jataxeri opisarobagetanai, aixiro oxantabetagania teria ontomintumatenpa, atyari itimi oananexite, maixa xaramonxitaxe jataxe inaxotanaxe 6 tsitenixuniria. ³⁷ Yagabeaxetari Tasorentsi mayatiro, teanixa tatoita xomutapitsatumatenparime.

³⁸ Oneni oxanti:

—Irobentia maixa, atsi nani. Xantetyo inxanyotagaxenara Tasorentsi mayatiro pixantaxenaria maixa, nantitari ironperane.

Inpogini iatai Gabirieri.

Maria oataxea onxamosoteroa Isabera

³⁹ Inpogini obetsixanaxa Maria oataxea Joreaxu. Inpo oataxe otonxoaraxu otsatimabagetanaxe tsitsyari oneero Isabera.

⁴⁰ Oboxapaaxa obasigara oneapaaxero sabinxaxe obanxoxu oxantapaaxero:

—¿Oga ainyonpi?

⁴¹ Oxemutarotyo Isabera ogatyo ixenaxe yoanaxa oananexite omotiaxu, itinxamimatanaxarotari Isure Tasorentsi. ⁴² Oniamata-naxetyo syaroenxarixa oxanti:

—¡Bintia ixabintsaasanotaxe Tasorentsi! Mayaniro tsinaneegi ixabintsaaxero, xantanxitsya bineni pairotyo yabisaxe yotasanotaxenpia. Aryo ixanyotaxa piananexite ineni paio ixabintsaasanotaxeri. ⁴³ ¡Matsi tsininpatyoa naneni tyapae oboxaxea iriniro Notinxami onxamosotenara! ⁴⁴ Iroro noxemabaxenpia piniapaaxenara ogatyo ixenaxe noananexite isinetanaxa yoanaxa nomotiaxu. ⁴⁵ ¡Ixabintsaaxenpi Tasorentsi pixematsataxeritari, aixiro pogataxetari inxenaxagaxero mayatiro ixamantaxagantaxenpia! ⁴⁶ Inpo oxanti Maria:

“Noniasurentaxa nosurexu noxanti: ‘Pairo ityapaeti Notinxami Tasorentsi’.

⁴⁷ Nosinetaxa nosurexu, nosinebentaxari Tasorentsi bisaaxotaxenaria,

⁴⁸ ineaxenatari nanti ironperane tea nonpaitumatenpa, itsarogaxagaxena.

Osi maixa mayaniro basigaiganxitsyameria jaxa xipatsixu inxantaigaxe: ‘Pairo ixabintsaabagetaxero Tasorentsi’.

⁴⁹ Yogari Gabeabagetatsyaria yobetsiximogetaxena tyapaeripage. ¡Ineni ipaita Teria Irobetsixumate Teria Ontyapaete!

⁵⁰ Ixantaxani itsarogaxagaigaxari mayaniro sinebentaigariria.

⁵¹ Yogixoneataxero iragabeane yobetsixagetaxea posante tyapaeripage.

Yogixegoronxaigaxeri bentaxobageigatsyaria.

⁵² Ioxaigaxeri xobeenxariegi.

Yogaegiri teria inpaitumaigenpa yamutaxoigaxeri yagabea-xagaigaxeria.

⁵³ Yogari xogaxoiganxitsyaria ipaigaxeri posantepage
tyapaeripage.

Yogari sintabageigatsyaria yomitiganxaigairi xogapage tea tatoita
inpumaigabaeri.

⁵⁴ Yamutaxotasanoigaxeri biseraereegi, intiegitari ironperane.
Ixantaxani itsarogaxagaigaxari.

⁵⁵ Ixantaxeritari gonteireiganaxairia pairani: ‘Nonxantaxani
nontsarogaxagaxenpari Jaberan
intiegiri aixiro mayaniro irogonteireiganaxeria’ ”.

⁵⁶ Ogari Maria obasigaxa obanxoxu Isabera mabani tsitenixuniria,
inpogini opiganaa oataia obasigara.

Yobogaxea Joan Gisabinxaatantatsyaria

⁵⁷ Inpogini agaxa obogantaxaria Isabera, obogaxe inti otomi.

⁵⁸ Osinebagetaxatyo xara. Inpo ixemaxoigaxeroa mayaniro
tsyoenitaxotaxaroria intiegiri aixiro otimaigia paioa ixabintsaaxero
Tasorentsi isineigamatanaxatyo mayaniro. ⁵⁹ Inpogini

omonxaratapaaxara 8 xutagiteri osegaraatsaitunxani isibumesina. Yogaegiri itimaigia ixogaigabetaxa inpaigaxerimea Saxariasi iragaxotaerimea iriri,⁶⁰ xantanxitsya iriniro oxanti:

—Jara, onti inpaitaxenpa Joan.

⁶¹ Ineniegi ixantaiganaxe:

—¿Matsi tyara oxantaxara? Maneritari pitimia paitatsyameria Joan.

⁶² Inpo yoxotunxani Saxariasi inxantaxea tyara inpaitaxenpa itomi.

⁶³ Inpo ineni ioxotaxero intsyaxota irontsirinxantaxenparoa osi ipunxani yotsirinxaxe ixanti: “Inpaitaxenpa Joan”. Yogaegi patoitaiganxitsyaria ogatyo ixenaigaxe yogaiganaxe sorerere,⁶⁴ aixiro ineni ogatyo ixenaxe inianai ixantaxe: “¿Pairo ityapaeti Atinxami Tasorentsi!”⁶⁵ Jantari ixemaxoigaxeria yogaegi tsoenitaxoi-ganxitsyaria yogabageiganaxe sorerere ineniegi aixiro. Aryo ixanyoigaxa mayaniro basigaigatsyaria otonxoarapagexu Joreaxu ixemaxogeigaxero mayatiro oxa⁶⁶ osi ixenxiabageiganaxa ixantaiganaxe: “¿Tyaxatyo inxantanaxenpara inpogini yoga jananexi?” Ineaigaxetari ixabintsaabagetaxeria Atinxami Tasorentsi.

Saxariasi ixamantantaxea

⁶⁷ Yogari Saxariasi itinxamitaxaritari Isure Tasorentsi ixamantantanaxaria ixanti:

⁶⁸ “¿Pairo ityapaeti Atinxami Tasorentsi sintaigaxairia janeniegi yogonteireiganaxeria Biseraere!

Tea imagisantaigajae irabisaaxoigaxaea.

⁶⁹ Maixa yomitiganximoigaxai bisaaxotantatsyaria gabeaba-getatsyaria.

Ineni inti yogonteiretanaxeria ironperane Jirabi.

⁷⁰ Aryotari ixantaigaxeri xamantantaigatsyaria pairani ixantaigi:

‘Ixantaxe Tasorentsi:

Nomitiganximoigaxeri gabeabagetatsyaria yogonteiretanaxeria
nonperane Jirabi irabisaaxoigaxeria.

⁷¹ Intimaigabetaxenpatyo tobaini tsi manxaigaxerimeria,
xantanxitsya naneni nonxisaxobentaigaxeri.

⁷² Nonxenxiiigaxeri mayaniro gonteireiganaxeriria
nontsarogaxagaigaxenparia,

jara nomagisantiro mayatiro noxantaigaxeriria’.

⁷³ Tasorentsi ixantaxeritari Jaberan pairani:

⁷⁴ ‘Inpogini intimaigabetaxenpatyo tobaini tsi manxaigaxerimeria
pogonteireiganaxeria,

xantanxitsya naneni nonxisaxobentaigaxeri janiri itsarogaigai
irantabagetimoigaxenara

⁷⁵ inxenaxagaigaxeroa mayatiro noxantagetiria

inxantaxenpanityo inxenaxaganaxero osatyó inxamabagetanae’.

⁷⁶ Aixiro bineni, notomi, inxantaitaxenpi xamantaxotaxeriria
Tasorentsi basigatsyaria xurayo,

bixetyotari jibatanaxerime iromitiganxaxeria irabisaaxoigaxaea
pinxantaigaxeria biseraereegi irapaxuaigaxeroa yobetsixaigia
teria ontyapaete irogiaigabaxeria iroboxapaaxea.

⁷⁷ Aixiro pogatagaigaxeria irogataigaxeniri

tyara inxantaigaxenpa irabisaaxoigaxenxaniniri

janiri ixenxiiairo Tasorentsi mayatiro yobetsixaigiria teria
ontyapaete.

⁷⁸ Yotasanoigaxaitari itsarogaxagasanoigaxai yomitiganxan-
taxariria bisaaxoigaxaemeria iponi axara xurayo.

⁷⁹ Irabisaaxoigaxeri teria inxemaxoigabetenpari Tasorentsi,
pinxaigiroria igamane.
Irogatagaigaxae tyara anxantaigaxenpa
antimagantsiigaxea tyapae”.

⁸⁰ Yogari Joan iximotanaxe ixematsatasanotanaxeri Tasorentsi.
Inpogini yantaritanaxea iataxe yobasiguntetaxa parixoti
osarigagitetapaaxea xigonxiro itsititanaxea ixenxianaxea
ixantaigaxeria biseraereegi inegintetasiigabaxenparia Bisaaxo-
tantatsyaria.

Matero 1:18-23

Yobogaxea Jesoxirisito

¹⁸ Maixa nonxenxiaxotaxeri Jesoxirisito tyara ixantaxa
ityasanotyara yoboxutia jaxa xipatsixu yobogaxea. Pairani otimaxe
tsinane opaita Maria. Inti sariaxaro surari ipaita Jose. Inpo tetyara
inxoritero otimaxotaxe oananexite, intitari timaxagaxeri Isure
Tasorentsi. ¹⁹ Yogari Jose ixogabetaxa irapaxuanaeromea janiri
ixoritiro, intitari negintebagetatsyaria, xantanxitsya itsarogaxagaxaro
jerotyo tea inxoge inxamantantaxeroa irogipasibentaxeroa, onti
ixenxiabetanaxa irapaxuanaeromea tsitsyania jara ixanti tatoita
yapaxuabitanairo. ²⁰ Xantanxitsya iroro ixenxiabetanaxara
inxanyotaxeromea maixa ixoneatimotaxeri isaanxarite Tasorentsi
igisanirexu ixantiri: “Jose, bineni binti yogonteiretanaxeria Jirabi.
Maixa onti noboxasitaxe nonxantaxenpia tyapae paganaxeroa Maria
pamanaxeroa pibanxoxu. Yogari ojananexite intitari timaxagaxeri
Isure Tasorentsi, irotari itimantaxaria. ²¹ Inpogini obogaxeria
pinpaitaxeri Jesosi, iritari bisaaxoigaxerime itobaireegi janiri
yotsimanxabiigiri Tasorentsi yobetsixabageigia teria ontyapaete”.^a

^a 1:21 Jesosi onti onxantaxea “yabisaaxotantaxe Atinxami”.

²² Aryo oxanyotaxa maixa tyapae onxenaxagaxenxaniri ixantaxeria Atinxami Tasorentsi pairani iniaxagaxeria xamantantatsyaria Jisaiasi ixanti:

²³ “Ogari tetyaria inejero surari onxaramonxitaxe
intimaxe ojananexite.

Ineni inpaitaxenpa Jemanoere”
(onxantaxea: “Ixonoiitaxai Tasorentsi”).

Jiroxasi 2:1-20

Yobogaxea Jesoxirisito

¹ Jantari tsiripexitsyania Joan ixantaxe xobeenxari Sesa Jaogoseto irotsirinxaxoigaxenpara mayaniro matsigenxaegi. ² Teanixa pairani irotsirinxaxotumaigenpa. Ityaenxa xomutagaiganxitsya irotsirinxaxoigaxenpara inaxea inanpina Sesa paitatsyaria Sirenio janta Suriaxu ineagetaxeneria mayatiro. ³ Inpogini iaigaxe mayaniro tyaxa xara yobasigaigabetara gonteiretaxeriria pairani irotsirinxaxoigaxenpara.

⁴ Yogari Jose onti yobasiga Nasarexu Garireaxu. Inpo ineni iataxe irotsirinxaxotenpara Berenxu Joreaxu, aryotari yobogaxeri Jirabi gonteiretanaxeriria. ⁵ Itsipatanaxaro Maria xaratonxataxe. ⁶⁻⁷ Inpogini iataxe yoboxabetapaaxa panxotsixu omagantapinitaganiria ineaigapaaxeri matsigenxaegi syatexaitabagetaxa tyanpatyo irimagaigapaaxe xara, jerotyo onti imagantaigapaaxa panxotsi omagantaigaria piratsi. Inpo aganaxara obogantaxenparia Maria obogaxe, inti otomi. Oponataxeri magatsixu oginoriantaxari osexatantaria piratsi.

Isaanxariite Tasorentsi intiegiri sentaigiroria obisya

⁸ Jantari janta otsyoenitaxara Beren otimaxea sinpenasi, aryo inagaxe xara sentaigiroria obisya ixireabentaigaxeroa. ⁹ Inpo ironpatyo yontenexaxoigaxeri Tasorentsi yogunteigutarityo jaratinxaxe isaanxarite Tasorentsi, itsarogabageiganaxetyo xara.

¹⁰ Xantanxitsya ineni ixantaigiri: “Jara pitsarogaigi. Onti noboxasitaxe nonxamantaigaxenpia pisinebageigaxenpaniri bineniegiri intiegiri aixiro

mayaniro pitobaireegi. ¹¹ Jantari janta Berenxu yobasigabetara Jirabi pairani bogaxe bisaaxoigaxenpimeria, iritari Xirisito yomitiganxaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Pigobeenxariegitte. ¹² Maixa piaigaxe pogunteigapaaxeri ponataxa magatsixu noriixa osexatantaria piratsi. Iro ro pogatantaigaxenpa tea namatabinaigenpi”.

¹³ Ironpatyo yagatanaxea iniabagetaxea yogunteigutarityo aratintiitaigaxe inenixu pasini isaanxariite Tasorentsi into baigabagetetyo xara iponiaigaxa xurayo. Ineniegi iniaiganaxe ixantaigi:

¹⁴ “¡Pairo ityapaeti Tasorentsi basigatsyaria xurayo!

¡Jaxari jaxa xipatsixu irisinebageigaxenpa mayaniro inxabintsajaigaxeria!”

¹⁵ Inpogini iaiganaia ineniegi xurayo iniabaxagaigaxa sentaigiroria obisya ixantaigi:

—Tsamenityo aigaxea Berenxu anxamosoiguteria ixamantaigaxairia.

¹⁶ Iaigaxe itsatimabageiganaxe yoboxaigapaaxa yogunteigapaaxeri Jose ontiri Maria intiri aixiro otomi noriixa, inoriantaxaro osexatantaria piratsi. ¹⁷ Iro ro yogunteigapaaxeria ixamantaxoiganaxero mayatiro ixantaigaxeriria isaanxarite Tasorentsi. ¹⁸ Mayaniro xemaigabaxeriria ixamantaigaxeria yogabageiganaxetyo sorerere.

¹⁹ Ogari Maria oxantaxani oxenxiixero mayatiro, tea omagisantero.

²⁰ Inpogini iaiganaia sentaigiroria obisya isinebentaiganaxari Tasorentsi ixantaigaxea: “¡Pairo yagabeabageti Tasorentsi!”, ineaigaxetari oxenaxagagetanaxara mayatiro ixantaigaxeriria isaanxarite.

Matero 2:1-12**Yoboxaigaxea gatabageigatsyaria Jerosarenxu**

¹ Jantari yobogaxea Jesosi Berenxu Joreaxu ainyo igobeenxariegitte Joreaxuniria ipaita Jerorisi. Inpogini yoboxaigaxe Jerosarenxu pasini

gatabageigatsyaria iponiaigaxa oataxara yosotogia syabogaenxari. Ineniegí inti ipirinibentaigí inpoxiropage irogatantaigaxenparia posante. Jantari yoboxaigapaaxea ² ixantaigapaaxeri basigaigatsyaria xara:

—¿Tyaxa inaxe xara igobeenxariegite jorioegi ityaenxaria boganxitsya?, noneaigaxeritari inpoxiro yosotogapaaxea yogaenoxanaxara nogatantaigaxaria bogaxe, noboxantaigaxaria nonxamosoiguteria nontigeretotasiigutenparia.

³ Ironpatyo ixemabaxea xobeenxari Jerorisi ogatyo ixenaxe yobanxinabagetanaxatyo xara, aryotyo ixanyoiganaxa mayaniro basigaigatsyaria Jerosarenxu. ⁴ Inpogini ineni ixaemaxagantaigaxeri mayaniro itinxamiegí gametiaxobentantaigatsyaria intiegiri aixiro gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi ixogaxotagantaigaxeri tyara xara irobogaxea Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara igobeenxariegite biseraereegi. ⁵ Ineniegí ixantaigiri:

—Janta Berenxu Joreaxu, aryotari ixantaxeri pairani xamantantatsyaria yotsirinxaxotanaxeroa Beren ixanti:

⁶ ‘Bineni, Beren, nanxitsyaria Joraxu,

paíro pabisaxe inxemaxoitaxenpia

pabisaxeroa pasinipage otsirotanxutia panxotsi yobasigantai-
gaxaria tobaini Joraxuniria,

irobogantaxenpitari igobeenxariegite mayaniro biseraereegi’.

⁷ Inpogini Jerorisi maireni ixaemaxagantaigaxeri gatabageigatsyaria teatyo tsini inxamante. Iroro yoboxaigapaaxea ixantaigabaxeri:

—¿Tyati xutagiteri pineantaigaxari ixoneataxea inpoxiro?

⁸ Inpogini ixemaxea ixamantaigaxeri yomitiganxaigaxeri janta Berenxu ixantaigabaxeri:

—Atsi piaige pinxogasanoigaxiteria, inpo pogunteigaxeririxa pinpigaigae pinxamantaigaxenara tyapae noataxiteniri naneni nontigeretotasitutenparia aixiro.

⁹ Iroro ixemaigaxea ixantaigaxeria iaiganaxe Berenxu. Yogari inpoxiro ineaigaxeria otyara janta yobasigaigara ijibaiganaxeri inpo yaganaxeroa oxatinxataxea panxotsi inantaxaria Jesosi aryo ixusoenxatapaaxe xara. ¹⁰ Jantari ineaigairia aixiro ogatyto ixenaigaxe isinebageiganaxatyto xara. ¹¹ Inpo yoboxaigapaaxara panxotsixu ixiaiganaxe tsonpogi yogunteigapairi Jesosi ontiri iriniro osi yotigeretotasiigapaaxari. Inpo itsaaxoigaxero yamaigaxeneriria ipaigaxeri xori, xasanxapaneri ontiri mira. ¹² Inpogini imagaigaxea ixamantunxani igisanirexu janiri ipigaiganaa Jerorisixu, jerotyto ixenapitsatantaiganaariria parixoti iaigaia yobasigaigara.

Jiroxasi 2:41-52

⁴¹⁻⁴² Inpogini isiryagaxotanaxara Jesosi 12, yogiaiganaxeri iriri ontiri iriniro iaiganaxea Jerosarenxu irogabisagaxeroa Pasexoa, ariotari yogameigari ineniegi omirinxaga iatapiniigi yogabisapiniigiroa. ⁴³ Inpogini abisanaia Pasexoa ipigaiganaa. Yogari Jesosi tea iriatae, ainyo janta Jerosarenxu. Xantanxitsya yogari iriri ontiri iriniro tea irogataige, ⁴⁴ ineaigiri jataxeri yogiaiganairi itobaireegi. Inpo otsitenibetanaxa ixogaigabetari maneri, itsotenxabageigaxerityto xara ixogaxotagantaigaxeria itimaigia intiegiri aixiro itsipaigaria ⁴⁵ tea ineaigeri, maneri. Oxutamanitanaxea ipigaigapanaata Jerosarenxu inxogaigapanaateria.

⁴⁶ Iroro omabatanaxara xutagiteri ineaigapaaxeri sabinxaxe ibanxoxu Tasorensi itentaigaxari gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi ixemisantaigaxeria ixogaxotagantaigabaxeria. ⁴⁷ Mayaniro xemaigaxeriria yogabageiganaxetyto sorerere, ineaigaxeritari paio yogatabageti. Ixogaxotagantageigamatirityto xomuripage, xantanxitsya ineni yogipigaigabaxenerityto.

⁴⁸ Jantari yogunteigapaaxeria iriri ontiri iriniro yogabageiganaxetyo sorerere. Inpo oxantiri iriniro:

—Notomi, ¿jantari jara pixanyoigana maixa? Noxogasanoiga-xenpityo xara notsotenxabageiganaxenpityo, maneribi, pomintsarogaigaxena, noneaigiri aryorí pisaanxaxa.

⁴⁹ Yogari Jesosi ixantiro:

—¿Tyara oxantaxara pitsotenxabageiganaxenara parixoti pixogaigaxenara? ¿Matsi tea pogataige ontitari nonpirinibentabagetanaxe irasipage Apa?

⁵⁰ Xantanxitsya ineniegí tea irogataige tatoita ixantaxe. ⁵¹ Inpo yagaiganairi itentaiganaari Nasarexu. Ineni ixantaxani

ixematsabageigiri iriri ontiri iriniro. Oneni oxantaxani oxenxiixero mayatiro ixantaxeria tea omagisantero. ⁵²Yogari Jesosi aryonpatyo iximotanaxeri aixiro yogatasanobagetanaxeri. Yogari Tasorentsi isinebentaxari intiegiri aixiro matsigenxaegi mayanirosanotyó isinebentaigaxari.

Joan 1:14-28

¹⁴Yogari Xirisito yoboxuti jaxa xipatsixu yobogaxea isigasanoigaxai aneniegi ixonoibageigaxai. Aneaigaxeri ixobeenxataxea, intitari Itomi Tasorentsi paniro ixantaxara ineni. Pairó ixabintsaantabageti, aixiro yogixoneatimotasanoigaxai tyara ixanta Tasorentsi. ¹⁵Yogari Joan ixamantaxotaxeria syaroenxarixa xara ixanti: “Tritari yoga noniaxotaxeria otyara noxamantaigaxenpia noxantaxea iroboxaxea pasini pairoria yabisabagetaxena, ixetyotari timatsya”.

¹⁶Ineni pairotyó ixabintsaantabageti jerotyó ixantaxanityó ixabintsaabageigaxai. ¹⁷Pairani Moisesi intagati yotsirinxaxogetaxero ixantagetiria Tasorentsi, onxenaxagaxenxania, xantanxitsya jantari yoboxutia Jesoxirisito onti ixabintsaabageigaxai aixiro yogixoneatimotasanoigaxai tyara ixanta Tasorentsi. ¹⁸Tea tsini neimaterime Tasorentsi, xantanxitsya yogari Itomi paniroria tentasanotariria yogixoneatimoigaxai tyara ixanta ineni.

Joan Gisabinxaatantatsyaria ixamantaxotaxeria Jesoxirisito

¹⁹Yogari jorioegi Jerosarenxuniria yomitiganxaigaxe gametiaxobentantaigatsyaria intiegiri yogonteireiganaxeria Jirebi inxogaxotagantaigaxiteria Joan tsinia ineni inpo ixantaigiri:

—¿Tsininpatyó bineni? ¿Bineni nogiaigaxeria inpegaxenpara nogobeenxariegi?

²⁰Inpo ineni tea iramatabinaigeri onti xatinxa yogaxero ixamantasanoigaxeria ixantaigiri:

—Teatyo naneni pixantaigaxeria maixa.

²¹ Inpo imatutaigaarityo aixiro ixantaigiri:

—Irobentia maixa, ¿bineni xamantantatsyaria nogiaigaxeria?

Ixanti:

—Teatyo naneni.

²² Inpo imatutaigaarityo aixiro ixantaigiri:

—¿Tsininpatyao bineni? Atsi xamantaigena tyapae nonxamantai-gapaaxeriniri mitiganxaigaxenaria. ¿Tyara pinxante? ¿Tatatoina poboxasitaxe?

²³ Inpo ixantaigiri Joan:

—Nanti xenxiabagetatsyaria osarigagitetapaaxea nosyaroenxarixa xara, narotari yotsirinxaxotanaxe pairani xamantantatsyaria Jisaiasi ixantaxea inpogini intimaxe paniro inxenxiabagetaxe janta osarigagitetapaaxea inxante: ‘Negintetasiigabaxenpari boxanxitsyameria inpegaxenpara Atinxamiegi’.

²⁴ Yogaegiri xogaxotagantaigaxeriria Joan inti mitiganxaigaxeri irapibariseoegitene. ²⁵ Inpo ixantaigiri:

—Irobentia maixa teanixa bineni Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Nogobeenxariegitte, ¿tyara oxantaxara pogisabinxaatantabagetaxe? Pixantaxetari tea bineni Jeriasi, aixiro tea bineni xamantantatsyaria nogiaigaxeria.

²⁶ Ixanti Joan:

—Naneni intagati nogisabinxaatanti niaxu, xantanxitsya ainyo paniro xonoigaxenpiria teria pogataigeri, ²⁷ iritari pogitapaaxenameria. Naneni jaroxatyo noxanyotumatari ineni, onti nagamaabagetaxari, pairotari yabisabagetaxena.

²⁸ Yogaegi xogaxotagantaigaxeriria onti iatasibageigaxitiri Betaniaxu. Ogari Betania onti onaxe intati Jororanzu aryotari yogisabinxaatantabagetaxeri xara.

Jiroxasi 3:21-22

Yogisabinxaatunxania Jesosi

²¹ Jantari ainyotyara yogisabinxaatantabageti Joan, imataxeri aixiro Jesosi yogisabinxaataxeri ineni. Inpo yogari Jesosi iniaxeri Iriri. Iroro iniaxeria asirenaxitanaxa inxite ²² ineiri Isure Tasorentsi ixanyotapaaxari jepopoe yapityonxagutapaaxari. Inpo inianaxe Tasorentsi xurayo ixanti: “Bineni binti Notomi, notasanobageta-xenpityo nosinebentaxenpityo”.

Joan 1:29-37**Jesosi inti yomitiganxaxeria Tasorentsi**

²⁹ Inpogini oxutamanitanaxea yogari Joan yoguntetabaxeri Jesosi ixenapaaxe ixanti: “¡Netsixa yoga Obisya yomitiganxaxeria Tasorentsi inxamabentaigaxeria mayaniro betsixaigatsyaria teria ontyapaete!

³⁰ Iritari noxenxiaxotaxeria noxantaxea: ‘Iroboxaxea pasini inpogitapaaxenameria pairoria yabisabagetaxena, ixetyotari timatsya’.

³¹ Naneni aixiro teatyo nogatabetenpa ineni agiaigaxeria, xantanxitsya onti nogisabinxaatantabagetaxe tyapae irogataigaxeniri mayaniro biseraereegi ineni boxanxitsya”.

³²⁻³³ Inpogini ixanti aixiro Joan: “Otyara tea nogatabetenpari, xantanxitsya yogari mitiganxaxenaria nogisabinxaatantabagetaxea niaxu ixantaxena: ‘Tsinirixa pineaxe iraguitasitapaaxeri Nosure irapityonxagutapaaxenpari irinagutapaaxeria, iritari mitiganxaxerimeria Nosure basiganxitsyameria suretsixu’. Inpo noguntetaxeri Isure Tasorentsi iponiapaaxa xurayo ixanyotapaaxari jepopoi yapityonxagutapaaxari inagutapaaxeri. ³⁴ Noguntetasanotaxeri, irotari noxantantaxaria inti Itomi Tasorentsi”.

Ixetyosanoria ipegaxagaigaxe Jesosi irogamereegi

³⁵ Inpogini oxutamanitanaxea yogari Joan ainyo inaxe xara itentaigaxari piteni irogamereegi. ³⁶ Inpo iroero ineabaxeria Jesosi ixenanaxea xara yoguntetabaxeri ixanti:

—¡Netsixa yoga Obisya yomitiganxaxeria Tasorentsi!

³⁷ Irotyo ixemaigabaxea irogamereegi osi ixenaiganaxeri Jesosi.

Joan 3:1-18**Jesosi intiri Mixoremo**

¹ Itimaxe paniro pariseo ipaita Mixoremo, inti itinxami jorioegi.

² Ineni iataxe tsitenigetixu inxamosotaxiteria Jesosi, inpo ixantiri:

—Gatagantatsyaria, nogataigaxe inti mitiganxaxenpi Tasorentsi pogataigaxenara, teanixa tsini gabeatsyame irogixoneataxeroa iragabeane Tasorentsi yoguntetagantaxe posantepage teria oguntetumagetenxani inxanyotaxenpia bineni jaria ineni gabeaxagiri Tasorentsi.

³ Yogari Jesosi ixantiri:

—Maixa nonxamantasanotaxenpi, tsinirixa jaria yobogai aixiro, jara ineimati inpegaxenpara Tasorentsi igobeenxarite.

⁴ Ixanti Mixoremo:

—¿Tyatyto inxantaxenpara matsigenxa irobogaea aixiro? ¿Matsi tyara inxantaxenpara antarini iripiganaea omotiaxu iriniro irobogaea?

⁵ Ixantiri Jesosi:

—Maixa nonxamantasanotaxenpi tsinirixa jaria yogisabinxaata niaxu aixiro jaria yoganiasurentairi Isure Tasorentsi jara ineimati inpegaxenpara Tasorentsi Igobeenxarite. ⁶ Yogari itomintaria matsigenxa inxamaxe inpogini, matsigenxatari inaxe, xantanxitsya jantari iroganiasurentaxeria Isure Tasorentsi aryo pinxante inxantaxani intimaxe jara ineimatairo igamane. ⁷ Jara poganaxe sorerere pineaxea noxantaxenpia tsinirixa jaria yobogai aixiro, jara ineimati inpegaxenpara Tasorentsi Igobeenxarite. ⁸ Onti oxanyotaxaro tanpia. Atsi guntete, irorori otanpiatia opoimaenxatanaxe, xantanxitsya tea ogatenxani tyara oponienxataxa aixiro tyara oaenxataxe. Aryo ixanyota Isure Tasorentsi yoganiasurentantia.

⁹ Ixantutaatyoxo aixiro Mixoremo:

—¿Tyaxatyoxo oxantaxara oxa?

¹⁰ Ixantutarityoxo Jesosi:

—Xogapage bintia gatagaigiriria pitobaire ¿tyara pixantaxara tea pogatero oxa? ¹¹ Maixa nonxamantasanotaxenpi, naneniegi onti noxamantaigabetaxenpi nogataigiria ontiri aixiro noneageigiria, xantanxitsya bineniegi tea pinxematsaigena. ¹² Xanyotari maixa noxamantaxenpiro oguntegetaganiria jaxa xipatsixu tea aryo pinxematsatena aroyonparoxa nonxamantagetenpiroa isariagetaxaria Tasorentsi jaroxatyoxo pixematsatumatana.

¹³ “Tea tsini jatumatatsyame xurayo itimia Tasorentsi ineagetaxeroa mayatiro timagetatsyaria janta. Panirosanotyoxo neasanogetaxero Sigasanotiriria Matsigenxa. ¹⁴ Pairani yogari Moisesi yogaenoxaxotaxeri maranxe janta osarigagitetapaaxea. Aryo inxanyotagaxenxani Sigasanotiriria Matsigenxa irogaenoxaxotaxenxania inpogini, ¹⁵ osi tsinirixa xematsataxerime jara ineairo ixamaia inxantaxani intimaxe.

¹⁶ “Yogari Tasorentsi pairotari yabisaxe yotasanobageigaxaria mayaniro matsigenxaegi, jerotyoxo yomitiganxantaxariria Itomi paniroria inxamabentaigaxeria tyapae janiri ineagairo ixamaia mayaniro xematsaigaxerimeria onti inxantaxani intimaigaxe. ¹⁷ Teanixa iroto iromitiganxabiteri jaxa xipatsixu irotsimanxaxagantaigaxeria matsigenxaegi, ontityoxo yomitiganxabitaxeri irabisaaxoigaxeria.

¹⁸ “Tsinirixa xematsataxeri jara yotsimanxagani, xantanxitsya yogari teria inxoge inxematsataxeria ineni pinxante mataxa tsitsyata ixanyotagantaxa isatyoxo irotsimanxaxenxania, teanixa inxematsateri”.

Matero 4:12-16

¹² Inpogini yogari Jesosi ixemaxotaxeria Joan yasitaxotunxania iataxe Garireaxu, ¹³ xantanxitsya tea irobasisaenpa Nasarexu, onti iataxe yobasigaxara Xaperenaouxu. Ogari Xaperenao onti onaxe otsapiaxu inxajare paitatsyaria Garirea otsyoenitaxotaxaroa xipatsipage yobasigantaigaria pairani yogonteireiganaxeria Saboron intiri Nepetari. ¹⁴ Aryo ixanyotaxa maixa tyapae onxenaxagaxenxaniniri yotsirinxaxotanaxeria xamantantatsyaria Jisaiasi pairani ixanti:

¹⁵ “Ogari xipatsi yobasigantaigaria yogonteireiganaxeria Saboron intiri Nepetari,

ontu onaxe intati Jororanxu oxenapinitagania oatapinitagania aryonatoanexu nia.

Ontu opaita aixiro Garirea;

yobasigantaigaroa tobaini teria ineniegí biseraereegi.

¹⁶ Yogaegiri basigaigatsyaria xara onti imapunataxoigabetaxa, xantanxitsya maixa jataxe ixoneagitaxoiganaxe;

paenitya inpogereaigaxenpa, xantanxitsya maixa onti yoboxasiigaxeri Bisaaxotantatsyaria irabisaaxoigaxeria”.

Matero 8:16-17

¹⁶ Inpogini inaxera Jesosi janta panxotsixu Xaperenaouxu otsitenienxatanaia yamaigapaaxeneri tobaini itimaguigaxeria xamagarini. Irotyo iniaxea Jesosi oga ixenaigaxe xamagarinipage ioxaiganairi itimaguigabetaxaria iaigaia parixoti. Aixiro yamaigapaaxeneri tobaini mantsigaiganxitsyaria, yobegageigairia mayaniró. ¹⁷ Aryotari ixantaxeri pairani xamantantatsyaria Jisaiasi

ixamantaxotaxeria ixantaxea: “Yatsipereabentaigaxaia abetsixaigia teria ontyapaete, aixiro yobegaigaxaia amantsigaigaxea”.

Maroxosi 4:1-20, 33-34

Jesosi ixantaxotaxeroa oxenxiagania Iriniane Tasorentsi

¹ Inpogini Jesosi iatai aixiro otsapiaxu inxajare yogatagantabagetaia. Yapatobageigapaaxaty magaiseni matsigenxaegi inaxea ineni, tyaxa arisano xara. Ineni itetaxa bitorentsixu yosabinxaxe. Mayaniro patoitaiganxitsyaria ipioitaigaxa otsapiaxu.

² Inpo yogataigaxeri ixantaxogetaxeroa posante ixantaigiri: ³ “Atsi xemisantaigena nonxamantaigaxenpia. Iataxe paniro matsigenxa ixitabagetaxea turigoxi. ⁴ Ioxagisetanaxero osoxagianaxa itsotenxabagetanaxero. Oxonogagarantaxa oparigigetanaxe abotsixu,

inpo iparigasiigaxero tsimeri isexataigaxaroa.⁵ Pasini oxonogagarantaxa oparigigetanaxe mapusexu, sintsi osiboxabetanaxa, tesaxonatari ontimasanotenixa xipatsi.⁶ Inpogini iporeabetanaxa syabogaenxari itaganaxero osigirixanaxe oxamanaxe, tetanixa oatasanote ositsaxi sabi, otixaxerotari mapu.⁷ Oxonogaxa pasini oparigigetanaxe oxitagigetaxara oxitsoxi tobaseri timatsyaria otsei. Inpo osiboxabetanaxara sintsi osiboxutanaxa tobaseri irorori asaganaxero oxamanai, tea ontime oxitsoxi.⁸ Pasini oxonogaxa oparigigetanaxe otyapaepatsataxea xipatsi. Irori pinxante osiboxanaxe oximotanaxe otimanaxe tobaiti oxitsoxi, oxonogaxa otimaxe 30, pasini 60, pasini otimaxe 100”.

⁹ Inpo ixantaigiri: “Pixemaigaxenarixa maixa atsi xenxiiasanoigero-
rotyo noxantaigaxenpiria”.

**Jesosi yogataigaxeria irogamereegi tyara oxantaxa
ixantaxogetaxeroa mayatiro**

¹⁰ Inpogini iaiganaia mayaniro, panibania yapuntaa Jesosi itsipaigaaria irogamereegi, aixiro pasini xenabageigaxeriria. Ineniegi ixantaigiri:

—¿Tatatyoxantaxotaxe inxaara?

¹¹ Ineni ixantaigiri:

—Pairani tea ogatabetenxani tyara inxantaigaxeri Tasorentsi matsigenxaegi irabisaaxoigaxeria tyapae inpegaxenpaniri itinxamiegi. Maixari maixa ixogaxe pogataigaxeroa bineniegi. Jantari nogataigiria pasinipage onti noxantaxogetaxero mayatiro¹² tyapaeniri

‘irogunteigabetaxenpa xantanxitsya onti inpegaxenpa
xanyomataxa teanixatyoxantaxogetaxeroa mayatiro

Inxemaigabetaxenpa aixiro, xantanxitsya onti onxomutapitsai-
gaxenpari tyapae janiri yabisaaxoigagani’.

Jesosi ixamantaigaxeria irogamereegi ixantaxotaxeria inxaara

¹³ Inpo ixantaigiri:

—¿Tea pinxemaigabaxero oxa noxantaxotaxeria inxaara? Irobentia maixa ¿tyanpa pinxantaigaxenpa pinxemaigabaxeroa tobairi nonxantaxogetaxeria? ¹⁴ Maixa nonxamantaigaxenpi. Yogari jatanxitsyaria inxita bagetea inti noxantaxotaxe xenxiabagetiroria Iriniane Tasorentsi. ¹⁵ Ixonogagarantaigaxa matsigenxaegi onti ixanyoigaxaro turigoxi parigiget anxitsyaria abotsixu.

Ixemisantaigabetaxaro Iriniane Tasorentsi, xantanxitsya sintsi yoboxasiigaxeri Satanasi imagisantaigaxeri mayatiro.

¹⁶ Ixonogagarantaigaxa pasini onti ixanyoigaxaro oxitsoxi parigiget anxitsyaria mapusexu tesaxonaria ontime xipatsi.

Ixemaigabaxeroa Iriniane Tasorentsi isinebentaigabetabaxaro, ¹⁷ xantanxitsya tea inxematsatasanoigero, jerotyo imagisantaiganairo sintsi. Inpogini oboxasitaxeri tsipereagantsi ontirixa yotsimana-biigunxania Iriniane Tasorentsi oga ixenaigaxe yapaxuaiganairo ixanyoiganaa otyara tetyara inxematsatumaige. ¹⁸ Pasini onti ixanyoigaxaro oxitsoxi parigiget anxitsyaria oxi tagigetaxara oxitsoxi tobaseri. Ixemisantaigabetaxaro Iriniane Tasorentsi, ¹⁹ xantanxitsya irotya imaigabai ixenxiiagabaaroa mayatiropage timagetatsyaria xipatsixu, aixiro isinebentaigabaari xorixi ontiri aixiro posantepage jaraxintsipage. Teanixa inxenxiiagaero Iriniane Tasorentsi, ontitari ixenxiiaganaxa irasintagarantaigaxenpara. Tyanpa inxantaigaxenpa inxematsatasanoigaxea. ²⁰ Xantanxitsya ainyo pasini

ixonogagarantaigaxa onti ixanyoigaxaro parigiget anxitsyaria otyapaepatsataxea xipatsi. Ixemisantaigaxero Iriniane Tasorentsi ixematsatasanoigaxero, inpo aryonpatyo ixematsatasanoiganaxerori. Ixonogagarantaigaxa itimaigaxe tyapae ixanyoigaxaro turigo timanxitsyaria oxitsoxi 30. Pasini ixanyoigaxaro timanxitsyaria 60. Pasinitya pairotyo yabisaigaxe itimagantsibageigaxea tyapae ixanyoigaxaro timanxitsyaria oxitsoxi 100.

Maroxosi 4:33-34

³³ Aryo ixanyoigaxeri maixa Jesosi yogataigaxeria Iriniane Tasorentsi ixantaxogetaxeroa posantepage, xantanxitsya tea paio irobasisgaxoigenpari tyapae inxenxiiigaeroniri tyatirixa ixemaigaxeria. ³⁴ Tea irogataigeri xogapage, tatarixa ixogaxe irogataigaxeria onti ixantaxogetaxero. Xantanxitsya jantari intagania itsipaigaxari irogamereegi aryo pinxante ixamantasanoigaxeri mayatiro.

Jiroxasi 8:22-25

²² Inpogini itsipaiganaxari Jesosi irogamereegi iaigaxea inxajarexu yomateiganaxa bitorentsixu ixantaigiri:

—Tsame intati.

Inpo iaiganaxe. ²³ Jantari yamaataxoiganaxea imaganaxe Jesosi bitorentsixu. Inpo otanpiamatanaxetyo omaranerixatyto tanpia xara jiriririri ogatyto oxenaxe oboresexantanaxe osyatexajatanaxa nia bitorentsixu paenityatyto ontsitiganaxe. ²⁴ Isigateigamatanaxarityto Jesosi yogireaigutarityto ixantaigaxeria:

—¡Gatagantatsyaria! ¡Jataxe atsitigaxoiganaxe!

Itinaamatanaxatyto Jesosi inianaxeroa tanpia ixantiro:

—¡Xaratanae, intaga pitanpiati!

Inihiro aixiro inxajare ixantiro:

—¡Maireatanae!

Ogatyto oxenaxe oxaratanai tanpia, aryo oxanyotaxa inxajare irorori omaireatanai. ²⁵ Inpo ixantaigutarityto irogamereegi:

—¿Tyatirityto maixa pixematsaigaxenara pogataigaxenara nagabeabagetia?, ineaigaxeritari ipinxagaxeroa tanpia.

Xantanxitsya ineniegí itsarogabageiganaxetyo yogaiganaxea
sorere ixantabaxagaiganaxara:

—¿Tsininpatyóa yoga, iniimataxeroa tanpia ontiri nia
oxematsataxeri?

Maroxosi 5:1-20

Jesosi intiri itimagutaxeria xamagarini

¹ Inpogini yoboxaigapaaxara intati yagataxoigapaaxe Jerasaxu.

² Iroro yaguibetanaxara Jesosi yoguntetiri ixenapaaxe paniro matsigenxa itimagutaxeria xamagarini iponiapaaxa inperitanaxixu yogantapinitaganiria igamaga, ³ aryotari yobasigari xara. Tea tsini gabeimaterime irogusotaxeria. ⁴ Yogusotantabetunxani xarenatsa igitixu ontiri iraxoxu itinpetisagetiro xara ipitanxaxerotyo tixn tixn tixn opetisagetanaxe xaxitsyoeginibati. Teatyo tsini gabeimaterime.

⁵ Ixantaxani ixenabageti xutagiterixu ontiri tsitenigetixu. Ixenagematanaxetyo otonxoarapagexu ontiri inperitanaxixu yogantaganiria igamaga, ixaemagematanaxetyo eeee. Yagaxero mapu tsoganpiri yototantanaxaroa isatyo sei sei sei. ⁶ Irotyo yoguntetaxotabaxaria Jesosi isigatetanaxari yotigeretotasitapaaxari.

⁷⁻⁸ Inpo ineni inianaxeri xamagarini ixantiri:

—¡Sotoganae, paxuanaeri yoga!

Iniamatanaxetyo ineni syaroenxarixa xara ixantiri:

—¡Eeee! ¡Jesosi, Itomi Tasorentsisanoria basigatsyaria xurayo, aryonena jara tya pixantana! Atsi jaratyo patsipereaxagana.

¡Tsarogaxagenanityo!

⁹ Inpogini ixantiri Jesosi:

—¿Tya pipaita?

Ixanti ineni:

—Onti nopaita Magaiseni, magaisenirotari noxaraigi.

¹⁰ Xantanxitsya atsi jara pomitiganxagana parixoti.

¹¹ Aryo onaigaxe xara tobaini poxinti opirataganian osexabageigaxara otonxoaraxu, mayaniro onaigaxe 2,000.

¹² Iniitaiganaaty xamagarini ixantaigi:

—Atsi aryome pomitiganxaigaxena nontimaguigaxeroa poxinti.

¹³ Yogari Jesosi ixantaigiri:

—Atsina, piaige.

Osi ixenaxe yosotogaigapanuti ioxaiganairi itimaguibetaxaria irotya iatasiigabetaxa poxinti. Iroro itimaguibetapaaxaroa ogaty oxenaigaxe osigaiganaxa otseraaxu anonxaiganaxa oxaabioigaxa taboo, taboo, taboo opogereaigaxaty mayaniro. ¹⁴ Iroro yogunteigabaxeria sentaigiriria itsarogabageiganaxetyo xara isigaiganaxa iaigai ixamantaigapaaxea janta yobasigaigara itsotenxabageiganaxeroty, ixemaxotantaigabaxariria basigaigatsyaria xara intiegiri aixiro basigageigatsyaria parixotipagexu. ¹⁵ Iaigaxe inaxea Jesosi inpo yoboxaigapaaxara yogunteigapaaxeri itimagubetaxaria xamagarini sabinxaxe sapitaxa magatsi xanyotasnobagetaaty ityara, ogaty ixenaigaxe itsarogabageiganaxe. ¹⁶ Yogari neaigaxeroria mayatiro ixamantaigabaxeri tyara ixantaxeri otyara yoneagaigaxaria timaguigabetaxariria matsigenxa, inpo aixiro tyara ixantaxeri yomitiganxaigaxeria itimaguibetaxaroa poxinti osi oxajaigaxa. ¹⁷ Ironpaty ixemaigaxea ixamantaigaxeria, ineniegixantaigaxeri Jesosi:

—Noxogaigabetaxa piataea parixoti.

¹⁸ Iroro itetanaara Jesosi bitorentsixu iriataea, yogari itimagubetaxaria xamagarini ixantiri:

—Noboxe naneni.

¹⁹ Xantanxitsya ineni ixantiri:

—Jara poboxi. Aryonpa piatae pibanxoxu pineaigapaxeria pitobaireegi pinxamantaigapaaxeria tyara ixantaxenpi Tasorentsi itsarogaxagaxempia yoneaganontainpia itimaguibetaxenpia xamagarini.

²⁰ Ineni ixanti:

—Atsi nani.

Inpo iatai ixenabagetaxe ixamantaigapaaxeri mayaniro basigaigatsyaria xara Texaporisixu. Ineniegi yogabageiganaxe sorerere.

Joan 6:1-58

Jesosi yogitobaigaxeroa pan

¹ Inpogini Jesosi imonteanaxaro inxajare Garirea oxantagani aixiro Tiberiasi. ² Ixenaiganaxeri tobaini matsigenxaegi, ineigaxeritari yoguntetagaigaxeria posante teria iroguntetumaigero yobegageigamatirityo mantsigaiganxitsyaria. ³ Yogari Jesosi iataxe otonxoaraxu itentaiganaxari irogamereegi ipioitaigaxa janta. ⁴ Jataxe otsyoenitapaaxa agantaxenparia ibiesetaegite jorioegi oxantaganiria Pasexoa. ⁵ Inpo yogari Jesosi ineigabaxeria ixenaigapaaxeria tobaini matsigenxaegi ixantiri Jeripe:

—¿Tyara anpunabentaigaxe pan anpaigaxeria irisexataigaxenpara mayaniro yogaegi?

⁶ Onti ixantaxeri maixa ineaxea tyaxa inxante Jeripe, xantanxitsya ineni yogataxetyo tyara iragaxero. ⁷ Yogari Jeripe ixanti:

—Tea nogate, xanyotari anpunabentaigea pan 200 tenario jaroxatyosatyogumatari irisexataigaxenpara paniropage majani.

⁸ Aryo inaxe xara pasini irogamere Jesosi ipaita Janterese. Inti irirenti Sumo Pebero. Inpo inianaxe ineni ixantiri:

⁹ —Jaxa ainyo paniro jananexi ineni sintanxitsya 5 pan obetsixantunxaniria sebara intiri aixiro piteni mayori, xantanxitsya itobaigabageti matsigenxaegi xara, jaroxatyosatyogari.^a

¹⁰ Yogari Jesosi ixanti:

^a 6.9 Sebara: onti panxirentsi oxanyobetaxaro arosi.

—Atsi xantaigeri mayaniro inpioitaigaxea.

Inpo osi ipioitaigaxa mayaniro. Yogari surariegi ixarabageigaxetyo 5,000. Xarari xara ipioitaigaxea ontiaty sinpenasi.¹¹ Inpo yogari Jesosi yagaxero pan yapagotaxero iniaxeri Tasorentsi ixanti:

—Apa, nosinebagetaxaty maixa pipaxenara nosexataigaxenparia.

Inpo ipaigaxeri irogamereegi, iritya paigaxeri mayaniro pioitaiganxitsyaria. Aryo ixanyotagaxari mayori ineni ipaigaxeri jaxarixa ixogaigaxe.¹² Inpo ixemaiganaxara ixantaigiri Jesosi irogamereegi:

—Maixa atsi patoigaero oga pan aityotyaria onai janiri aparatumata.

¹³ Ineniegi osi yapatoigairo yogiagagairoa tsibetaxu syatexapagerixa xara onaxotaxe ¹². ¹⁴ Iroro ineagaxea mayaniro yobetsixaxea Jesosi teria oneimagetenxani yogitobaigaxeroa pan ixantaigaxe:

—Iribentia inti xamantantatsyaria agiaigaxeria.

¹⁵ Xantanxitsya Jesosi ineaxea ixogaigaxea iragaigaxeria inpegaigaxeria igobeenxariegitte yamereanai iatai parixoti otonxoaraxu paniro yapuntanaxa.

Yanuiataxeroa Jesosi jenoxua nia

¹⁶ Inpogini otsitenitanaia yogari irogamereegi Jesosi yagateaiganai inxajarexu ¹⁷ inpo iteiganaa bitorentsixu imonteaiganaea iriaigaea Xaperenaouxu. Jataxe otsitenitanaxe xantanxitsya yogari Jesosi tetya iroboxe. ¹⁸ Inpo otanpiamatanaxetyo omarane tanpia jiriririri oboresexantamatanaxetyo xara. ¹⁹ Inpo iataxoiganaxea niganxia samanixona janta yoguntetaigiri Jesosi ixenapaaxe yanuiatapaaxero jenoxua nia ogatyo ixenaigaxe itsarogabageigamatanaxetyo xara. ²⁰ Xantanxitsya ineni ixantaigiri:

—Narotari, jara pitsarogaigi.

²¹ Inpo ineniegi isinebageiganaa osi ixantaigaxeri intetaenpara. Irotyo itetaxara tsoeni osamani maa boxaigaxa Xaperenaouxu.

Ixogunxania Jesosi

²² Inpo oxutamanitanaxea mayaniro patobentaigaxariria Jesosi tsyapi ixenxiiaiganairo ineagabairia irogamereegi iaiganaia tea intentaiganaeri ineni. Aixiro maneri pasini bitorentsi, patirotari onaxea ixenantaiganaaria. ²³ Inpo oboxapaaxe pasinipage bitorentsi oponiagetaxa otsirotanxutia panxotsi opaita aixiro Tiberiasi. Agatagetapaaxe ainyonitaxara isexataigaxeroa pan yogitobaigaxeria Atinxami, ²⁴ jerotyo itetantaiganaxeroa iriaigaxea Xaperenaouxu inxogaigaxeria, ineagaxetari maneri tyaxa itsataxe.

Jesosi inti ganiantatsyaria

²⁵ Inpogini yoboxaigapaaxara ineigapaaxeri Jesosi ixantaigiri:

—Gatagantatsyaria, ¿tyataxea poboxaxea jaxa?

²⁶ Xantanxitsya Jesosi ixantaigiri:

—Maixa nonxantasanoigaxenpi tea iroro pinxogabiigena pineaigaxenara nogixoneatimoigaxenpira iragabeane Tasorentsi, ontityo pineaigaxea nopaigaxenpia pan pisexataigaxara pixemaiganaxara. ²⁷ Jara patiro pixenxiaxoigaro pisexaegi tsonxatanaatsyameria, pinxenxiaxotasanoigaxerotyo aixiro pisexaegi jaria otsonxatumata onti onxantaxani oganiaigaxenpi, irotari inpaigaxenpiria Sigasanotiriria Matsigenxa, yagabeaxagaxeritari Tasorentsi irogixoneataxeroa iragabeane tyapae pogataigaxeniri ineni mitiganxaxeri.

²⁸ Ineniegi ixantaigiri:

—¿Tatoita nantaigaxe tyapae irisinebentaigaxenaniri Tasorentsi?

²⁹ Ixanti Jeso:

—Onti pinxematsaigaxeri yomitiganxaxeria, irotari ixogaxe ineni.

³⁰ Ixantaigi:

—¿Tatatyo pineaxagaigaxenara tyapae noneaigaxeroa nogatantaigaxenparoa inti mitiganxaxenpi Tasorentsi? Atsi xanyotagenparonityo ³¹ pairani inaigaxea gonteireiganaxenaria janta osarigagitetapaaxea isexataigaxeroa manaa, aryotari oxantaxeri Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxanti: ‘Ipaigaxeri pan ponianxitsyaria xurayo’.

³² Yogari Jesosi ixantaigiri:

—Maixa nonxamantasanoigaxenpi, tea ineni paigerime Moisesi, intityo paigaxeri Apa. Maixari maixa onti ipaigaxenpi pan poniasanotanxitsyaria xurayo. ³³ Ogari oga pan ipaigaxenpiria

Tasorentsi irotari ponianxitsyaria xurayo oganiaigaxeria mayaniro matsigenxaegi inxantaxania intimaigaxe.

³⁴ Osi ixantaigaxeri:

—Irobentia maixa omirinxara pinpaigaxenaro oga pan.

³⁵ Ixanti Jesosi:

—Narotari pan ganiantatsyaria. Tsinirixa bentaxename jara itasegumatai. Aryo inxanyotaxe tsinirixa xematsataxename jara imiretumatai. ³⁶ Xantanxitsya maixa nonxantaigaxenpi pineaigabetaxenaty tea pinxematsaigena. ³⁷ Mayaniro ixogaxagaigaxeria Apa inxematsaigaxenara inxematsaigaxenaty, aixiro mayaniro xematsaigaxenameria nabisaaxoigaxerityo jara notsimanxumaigiri. ³⁸ Teanixa iroro noboxasite jaxa xipatsixu nobetsixaxea tatarixa noxogaxe naneni, ontityo noboxasitaxe nobetsixaxea ixogaxeria mitiganxaxenaria. ³⁹ Ontitari ixogaxe nabisaaxotasanoigaxeria mayaniro ixogaxagaigaxeria inxematsaigaxenara janiri ipegumata paniro, onti noganiaigaeri inpogini intinajaiganaea xamageigabetanxitsyaria. ⁴⁰ Ixogaxetari Apa inxantaxania intimaigaxe mayaniro xematsaigaxenameria xantaiganxitsyameria: ‘Arisanoni inti Itomi Tasorentsi yomitiganxaxeria irabisaaxotantaxea’. Inpo naneni noganiaigaeri inpogini intinajaiganaea xamageigabetanxitsyaria.

⁴¹ Irotyo ixemaigaxeria jorioegi ixantaxea maixa ogatyto ixenaigaxe iniasinaiganaxari ixemaigaxeritari ixantaxea: “Nanti pan ponianxitsyaria xurayo”. ⁴² Ixantaigi:

—¿Matsi tea ineni Jesosi itomi Jose? Aneaigiritari iriri ontiri iriniro. Tyara ixantaxara ixantaxea: “Onti noponiata xurayo”.

⁴³ Ixantaigutarityo Jesosi:

—Atsi jara pixanyoigana maixa. ⁴⁴ Jara tsini xematsatumatana tsitsyata jaria ineni xematsatagiri Apa mitiganxaxenaria. Inpo naneni noganiaeri inpogini intinajaiganaea xamageigabetanxitsyaria.

⁴⁵ Oxantaxetari yotsirinxaigaxeria xamantantaigatsyaria oxanti: ‘Tasorentsi irogataigaxeri mayaniro’. Jerotyo tsinirixa xemisantaigaxerime Apa aixiro inxematsaigaxeri inxematsaigaxenatyo naneni aixiro.

⁴⁶ “Tea tsini neimaterime Apa. Panirosanotyo naneni noneaxeria aryotari noponiaxari inenixu. ⁴⁷ Nonxamantasanoigaxenpi tsinirixa yoga xematsataxenameria inxantaxani intimaigaxe jara ineimatairo igamane. ⁴⁸ Nantitari pan ganiantatsyaria. ⁴⁹ Pairani inaigabetaxara gonteireiganaxenpiria janta osarigagitetapaaxea isexataigabetaxarotyo manaa xantanxitsya ineaigairotyo ixamaia. ⁵⁰ Xantanxitsya naneni maixa onti noniaxotaxe pan ponianxitsyaria xurayo. Tsinirixa sexataxenparome jaratyo ineimatairo ixamaia. ⁵¹ Narotari oga pan ponianxitsyaria xurayo. Tsinirixa sexataxenparome inxantaxani intimaxe, ontitari noniaxotaxe nobatsa nonpaigaxeria mayaniro matsigenxaegi tyapae inxantaxaniniri intimaigaxe”.

⁵² Osi ixantabaxagaiganaxa jorioegi:

—¿Tyara inxantaxenpa yoga inpaigaxaeroa ibatsa asexataigaxenparoa?

⁵³ Ixantaigiri Jesosi:

—Maixa nonxamantasanoigaxenpi jarixa pisexataigaro ibatsa Sigasanotiriria Matsigenxa, aixiro jarixa pobiixaigaro irirajana jaratyo pixantaxani pitimaigi. ⁵⁴ Mayanirotari sexataigaxenparomeria nobatsa aixiro irobiixaigaxenparo norirajana inxantaxani intimaigaxe, narotari ganiaigaerime inpogini intinajaiganaea xamageigabetanxitsyaria. ⁵⁵ Ogari nobatsa irotari sexatsisanoria. Aryo oxanyotaxa norirajana irorori onti miretsisanoria. ⁵⁶ Tsinirixa sexataxenparome nobatsa, aixiro irobiixaxenparo norirajana inxantaxani intimaigaxe intsipatasanoigaxena, narotya nonxantaxani nontsipatasanoigaxenpari. ⁵⁷ Yogari Apa mitiganxaxenaria ixantaxani itimi, jerotyo aryo noxanyota naneni aixiro noxantaxani notimi, iritari ganiana. Aryo inxanyotaxenpa tsinirixa sexataxenparome nobatsa noganiaxeri. ⁵⁸ Onti noniaxotaxe pan ponianxitsyaria xurayo. Irorori tea aryo

onxanyotenparo manaa isexataigaxaria gonteireiganaxenpiria inpo ixamaigai. Xantanxitsya tsinirixa sexataxenparome oga pan noniaxotaxeria maixa inxantaxani intimaxe.

Maroxosi 7:1-23

Jesosi yogataigaxeria irogamereegi tata xitsitinxantatsya

¹ Inpogini yoboxaigaxe pariseoegi intiegiri gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi, iponiaigapaaxa Jerosarenxu yapatobentaigapaaxaria Jesosi. ² Inpo yoguntetapairi irogamereegi ixonogagarantaigaxa isexataigaxa xogapage tea inxibaxoigenpa inxanyoigaxeroa ixantaiganaxeria gonteireiganaxeriria. ³ (Ixantaigaxetari inenieggi pariseoegi intiegiri aixiro mayaniro itsipaigaria jarixa ixibaxoiga irisaanxaigaxenpara oxitsitinxagaxeria tatapagerixa oita jara isexataiga, ixenaxoigaxeritari gonteireiganaxeriria. ⁴ Aixiro iaigia opimantagetaganian posantepage osexatagetaganiria yoboxaigai ixaataigapaaxe. Jaria ixaataigi jara isexataiga. Aixiro posante ixenaxoigaxeri gonteireiganaxeriria pairani ixibaigiroa yobiixantaigaria, boxitantatsyaria ontiri aixiro asuronaxipage isexatantaigaria.) ⁵ Inpogini yogari pariseoegi intiegiri gatagantaigiroria itsirinxaxotanaxeria Moisesi ixantaigiri Jesosi:

—¿Tyara ixantaigaxara pogamereegi tea inxenaxagaigero mayatiro ixantageiganaxeria gonteireiganaxairia? Atsi guntete, omirinxa isexataigara tea inxibaxoigenpa inxanyotagaigaxeroa ixantaiganaxeria, onti isexataxoigaxaro iraxo oxitsitinxaxeroa tatapagerixa oita.

⁶ Ineni ixantaigiri:

—Binenieggi onti pixematsatamanpegaigaxa xogapage. Ixantasanotaxeni xamantantatsyaria Jisaiasi yotsirinxaxoiganaxenpia pairani ixanti:

‘Ineniegi ixantaigabetaxa: Tasorentsi inti pairoria ityapaeti, xantanxitsya ontityo ixantamanpegaigaxa xogapage, teaty o arisano inxenxiiaxoigena.

⁷ Aixiro ixantaigabetaxa: Tasorentsi inti Atinxamiegi, xantanxitsya onti yogatagantaigi ixenxiiaigaxeria matsigenxaegi’.

⁸ Bineniegi ontitari tea pinxenaxagaigero ixantagetaxeria Tasorentsi onti pixenaxobintsaigaxe yogatagantaigiria gonteireiganaxenpiria.

⁹ Ixantaigiri aixiro:

—Aryoni pixanyoigaxa maixa tyapae pinxenaxoigaxeriniro gonteireiganaxenpiria. ¹⁰ Pineaigabetaxaroty ixantaxea Moisesi: ‘Pinpinxatsaigaxeria piri ontiri piniro jara pipugatsatumaigari’. Aixiro ixanti: ‘Yogari tsi manxaxenparimeria iriri ontirixa iriniro iroginoriaxenxani’. ¹¹ Xantanxitsya bineniegi onti pogagaigaxero. Atsi guntete, maixa ainyoegi tomintaigatsyaria xogaxobageiganxitsyaria ixantaigabetaxari itomi intsarogaxagaigaxenparia inpaigaxeria ixogaxoigaxaria, xantanxitsya bineniegi onti pixantaigaxe tyapae inxantaxeria: ‘Jara nagabei nonpaigaxenpia pinebiigaxenaria, mayatirotari nasintagetaria onti xoroba’. (Ogari xoroba onti onxantaxea: “Nasintaxagaxaria Tasorentsi”). ¹² Ixantaxerixa xoroba bineniegi pixantaigaxe jara ipiri iriri ontirixa iriniro.

¹³ Pixanyoigaxeroa maixa onti pioxaiganaxero ixantaxeria Tasorentsi, irotya pipanpiataxoiganaxe yogatagantaigiria gonteireiganaxenpiria pairani. Xantanxitsya tea patiro onaxe oxa, piposanteiganaxara aixiro.

¹⁴ Inpo ixaemaigairi aixiro mayaniro yapatoitaigairi ixantaigiri:

—Xemisantasanoigena mayaniro bineniegi pinxemasanoigaxenara. ¹⁵ Tatarixa oita osexataxogetagani teaty onxitsitinxante suretsixu. Ogari oniagisebagetaganiria posantepage iro pinxante xitsitinxantagetatsya. ¹⁶ Pixemaigaxenarixa maixa atsi xenxiiasanoigeroty noxantaigaxenpiria.

¹⁷ Inpo ioxaiganaxeri mayaniro ixianaxe panxotsixu. Yogari irogamereegi ixantaigiri:

—¿Tata pixantaxotaxe inxaara?

¹⁸ Ineni ixantaigiri:

—¿Teatyo pinxemaigena bineniegí aixiro? ¿Matsi tea pinxemaigena noxantaigaxenpiria noxantaxea tatarixa isexatageiga matsigenxa jaratyo oxitsitinxiri isurexu? ¹⁹ Tea aryo oatenixa sexatsi suretsixu, ontitari oxianaxe segutontsixu inpogini ositaxotaagani.

Onti ixantaigaxeri maixa tyapae irogataigaxeniri mayatiropage osexatagetaganiria tea onxitsitinxante. ²⁰ Ixantaigiri aixiro:

—Ogari pinxante ixenxiagisebageigaria posantepage irotari oxenantagetaria yobetsixagisebageigiria ontiri iniagisebageigiria, irotari xitsitinxantatsya. ²¹ Jantari suretsixu aryotari oponiagetari posantepage, inosixaigiroa tsinane tetyaria onxoriigenxani, ixosiigia, yoginoriantaigia, inosixaigiroa tsinaneegi timanxitsyaria oxoritiria, ²² ixogutaigiria yasintageigaria pasini, ipirinibentabageigiroa teria ontyapaete, yamatabitantaigia, yobetsixageigamatityo posantepage teria ontyapaete, yotsimanxabiigiria itobaire ineaigaxea paira yagabeabagetaxe, iniasinaigaria itobaireegi, yabentaxobageigara, tea irogataige inegintebageigenpara. ²³ Mayatiropage oxa posantepage onti oponiixa suretsixu, irotari xitsitinxantagetatsya.

Matero 15:29-38

²⁹ Inpogini iatai Jesosi ixenanaxe otsapiaxu inxajare Garirea itonxoanaxe otonxoaraxu, aryo isabinxaxe xara. ³⁰ Inpo iatasiigaxeri tobaini matsigenxaegi yamaiganaxeneria syobegatsyaria, magaoxiegi, teria iriniaige, teria iraxoige, aixiro iposantebage-tanaxatyo xara mantsigaiganxitsyaria. Ineni yobegaigairi mayaniro.

³¹ Yogari patoiganxitsyaria yogabageiganaxe sorerere ineaigaxeritari ineaiganaia magaoxiigabetanxitsyaria, yaxoiganaia teria

iraxoigabetenpa, yanuitagantsibageiganaia syobegaigabetanxitsyaria, aixiro iniaiganaia teria iriniaigabetenpa. Ogatyoxenaigaxe isinebentaiganaxarityo Tasorentsi xabintsajaigiriria biseraereegi.

Jesosi yogitobaigairoa pan

³² Inpogini ixaemaigaxeri Jesosi irogamereegi ixantaigiri:

—Notsarogaxagaiganaxari yogaegi, noneaigaxeritari ipirinibentaigaxena jaxa mabati xutagiteri niganxi itsonxataxoiganaxa isexaegi. Maixari maixa maneri tatanpa irisexataigaxenpa. Tea nonxoge nomitiganxaigaeria iriaigaea ibanxoxu, ontiroxa agaiganaxeri itasegane abotsixu. ³³ Inpo ixantaigiri irogamereegi:

—¿Aisano, itobaigabagetiatty xara! ¿Aryo tyara nagaigaxero pan nonpaigaxeria isexataigaxenpara mayaniro? Ontitari anaigaxe osarigagitetapaaxea, tea tsini basigatsyame jaxa.

³⁴ Ixantaigiri ineni:

—¿Axatobainibati onai pan pamaigaxeria?

Ixantaigi:

—Intaganibati onai 7, inpo ainyo aixiro piteni mayori.

³⁵ Yogari Jesosi ixantaigaxeri irisabinxagaxea mayaniro, ³⁶ inpo yagagetanaxero pan intiri mayori yapagogetanaxeri inianaxeri Tasorentsi ixantiri:

—Apaa, nosinebagetaxaty pipaxenara oxa nosea.

Inpo ixotagaxero pan intiri mayori ipageigaxeri irogamereegi, iritya pageigabaxeri mayaniro. ³⁷ Isexataigaxa mayaniro ixemaiganaxa. Ogari aityotyaria onai yogiagagairo irogamereegi tsibetaxu onaxotai 7.

³⁸ Mayaniro sexataiganxitsyaria ixarabageigaxetyo 4,000. Intaganisano yogoigunxani surariegi, tea ogoigenxani tsinaneegi intiegi jananexiegi.

Maroxosi 9:30-32

³⁰ Inpogini iatai Jesosi Xaperenaouxu ixenanaxe Garireaxu. Tea inxoge irineabaxenxania, ³¹ ixogaxetari irogatagaigaxeria irogamereegi inpo yogatagaigaxeri ixantaigaxeria:

—Yogari Sigasanotiriria Matsigenxa iragaxagantaxenxani inpo iroginorixagantaxenxani, xantanxitsya omabatanaxenpara xutagiteri iraniana.

³² Ineniegi tea inxemaigabaxero ixantaxeria, xantanxitsya teaty tyara inxantumaigeri, yagamaabageiganaxatari.

Joan 9:1-41**Jesosi ineaxagairia teria ineimate**

¹ Inpogini yogari Jesosi ixenanaxe xara yoguntetapaaxeri surari teria ineimate, xantaxa ityara boganxitsya. ² Yogari irogamereegi ixantaigiri:

—Gatagantatsyaria, ¿tyara ixantaxara yobogaxea xanyotaxa maixa? Ironpa xantanxitsya yobetsixaigaxea teria ontyapaete tomintaigariria, terixa iriroraxa betsixanxitsya.

³ Ixantaigiri Jesosi:

—Teaty iroxo xanyotagerime yobetsixaxera teria ontyapaete, aixiro teaty iroxo xanyotagerime yobetsixaigaxera teria ontyapaete tomintaigaxariria. Ontityo ixanyotaxa maixa tyapae oneaxenxania iragabeane Tasorentsi. ⁴ Jantari xutagiterixu antabagetagani, inpo otsitenitumatanaia teanixa antabagetaenxani. Aryo oxanyotaxa maixa aityotyara oxutagiteti tyapae abetsixaigaxeroa ixantaxenaria mitiganxaxenaria, paeniyatari ontsitenitanae. ⁵ Maixa ainyotyana jaxa xipatsixu onti noxutagitetaxoigaxeri mayaniro matsigenxaegi.

⁶ Inpo iroro ixantaxea maixa yotoatanaxe xipatsixu yobebitsaaxero majani inpo yotirioxitantaxari teria ineimate ixantiri:

⁷ —Piate pinxibaoxitaatenpa omonxeaxu Suroe (onxantaxea: “Yomitiganxunxani”).

Ineni iataxe ixibaata inpo yoboxabetaa mataxa neasanotai.

⁸ Yogaegiri itentagaigaria yobasigaigara intiegiri gunteigiriria isabinxia inebitantabagetia ixantaiganaxe:

—¿Matsi tea ineni yoga nebitantabagetatsyaria?

⁹ Ixonogagarantaigaxa ixantaigaxe:

—Neje, ineni.

Pasinitya xantaiganxitsya:

—Teatyo ineni, ontityo isigaxeria.

Xantanxitsya ineni ixantaxetyo:

—Narotari.

¹⁰ Inpo ixantaigiri:

—¿Tyara oxantaxara maixa pineaia?

¹¹ Ineni ixantaigiri:

—Yogari paitatsyaria Jesosi yobebitsaasitaxena xipatsi itirioxitaxena inpo ixantaxena: ‘Piate pinxibaoxitaatenpa omonxeaxu Suroe’. Inpo noataxe noxibaoxitaata oga noxenaxe noneanai.

¹² Ineniegi ixantaigiri:

—¿Tyaxara inaxea ineni maixa?

Ineni ixanti:

—Tea nogate.

Pariseoegi ixogaxotagantaigaxeria teria ineabetenpa

¹³ Inpogini ineniegi yamaiganaxeri inaigaxea pariseoegi. ¹⁴ Jantari yobebitsaasitaxeria Jesosi xipatsi itirioxitaxeria onti xutagiteri apesigopireantaganiria, ¹⁵ jerotyo ixogaxotagantantaigaxariria pariseoegi tyara ixantanaxa ineanai. Ineni ixantaigiri:

—Onti yobebitsaasitaxena xipatsi itirioxitaxena inpo noxibaoxitaasi noneanai.

¹⁶ Inpo ixonogagarantaigaxa ixantaigaxe:

—Yogari xanyotaxeroria maixa teatyo ineni mitiganxerime Tasorentsi, yantabagetantaxarotari xutagiteri apesigopireantaganiria, teanixa inxenaxagero yotsirinxaxotanaxeria Moisesi.

Xantanxitsya pasinityatyo xantaigananxitsya :

—Iriroa betsixabagetatsyaria teria ontyapaete, ¿aryo tyara inxantaxenpara iragabeaxea irogixoneataxeroa iragabeane Tasorintsi inxanyotagaxeroa maixa?

Osi tea inxemabaxagaigenpa. ¹⁷ Jerotyo imatutaarityo aixiro ixogaxotagantantaigaariria aixiro teria ineabetenpa ixantaigiri:

—¿Bineni tyara pinxante? ¿Ineni mitiganxaxeri Tasorentsi ontirixa tea?

Ineni ixanti:

—Naneni noxanti inti xamantantatsyaria.

¹⁸ Xantanxitsya yogaegiri jorioegi teatyo inxogaige inxematsai-gaxeria ixantaxea ineaxagunxani jerotyo ixaemaxagantantaigaxariria tomintaigaxariria ixantaigiri:

¹⁹ —¿Ineni yoga pitomi pixantaigaxeria yobogaxe tea ineimate? ¿Tyara ixantanaxara maixa mataxa neai?

²⁰ Ineniegi ixantaigiri:

—Iritari notomi xantaxa ityara boganxitsya tea ineimate.

²¹ Xantanxitsya maixa tea nogataige tyara ixantanaxa ineanaxea, aixiro tea nogataige tsini neaxagaxeri. Atsi xantaigerityo ineni, intitari jantariní tsitsyataty inxamantaigaxenpi.

²² Ineniegi onti ixantaigaxe maixa ipinxagaxeria itinxamiegi jorioegi, ixantaigaxetari tsinirixa xantanxitsyame Jesosi inti Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Igobeenxariegi biseraeregi inxantabitaxenxani janiri ixiimatai panxotsixu yapatoitantaigaria. ²³ Irotari ixantantaigaxaria: “Atsi xantaigerityo ineni, intitari jantariní”.

²⁴ Inpo yogaegiri jorioegi ixaemaigairi teria ineabetenpa ixantaigaxeria:

—Maixari maixa atsi tsabetasanoigena jara pitsoega, ineaxenpitari Tasorentsi. Naneniegi nogataigaxe yogari pixantaxeria inxaara inti betsixatsyaria teria ontyapaete.

²⁵ Xantanxitsya ineni ixantaigiri:

—Tea nogate, inenixa betsixatsyaria teria ontyapaete ontirixa tea, intagati nogataxe otyara tea noguntebetenpa, maixa guntetaana.

²⁶ Ixantutaigaarityo aixiro:

—¿Tyara ixantaxenpi yoguntetagainpia?

²⁷ Ixantutaigaarityo ineni:

—Noxamantaigabetaxenpini inxaara tea pinxematsaigena. ¿Maixa tyara oxantaxara pixogaigaxea nomataeroa aixiro nonxamantaigaenpia? ¿Matsi aryo pixogaigaxe pinxematsaigaxeria bineniegí aixiro?

²⁸ Osi yotsimanxaiganaxeri ixaxitsaiganaxeria inpo ixantaigiri:

—Bineni bintia irogamere, naneniegí onti noxenaxagaigi yotsirinxaxotanaxeria Moisesi. ²⁹ Nogataigaxetari yogari Tasorentsi iniaxeri Moisesi, xantanxitsya yogari yoga piniaxotaxeria maixa tea nogatumaige tyaxa iponiata.

³⁰ Inpo ineni ixantaigiri:

—¿Je'aryo? ¿Tyarixara pixantaigaxara bineniegí? Ineni yoguntetagabetaxenaty, xantanxitsya bineniegí tea pogatumaige tyara iponiata. ³¹ Oxantasanotunxani yogari Tasorentsi tea inxemumaigeri betsixaigatsyaria teria ontyapaete iniaigiria. Intaganityo ixemaigi sinebentaigariria betsixaigiroria ixogagetiria ineni. ³² Tea inxemaxotumatenxani pasini matsigenxa iragabeaxea ineaxagaxeria teria iroguntetumate. ³³ Aryo ixanyotaxa maixa yoga noniaxotaxeria jamea ineni mitiganxiri Tasorentsi jameroxa yagabeimati tsitsyata.

³⁴ Ineniegí ixantaigiri:

—¿Tyara oxantaxara pixogaxea pogataigaxenara naneniegí? Aryoty pixanyotaxa bineni pasi pogaxero pobetsixaxea teria ontyapaete.

Osi yotsimanxasanoigaxeri yomitiganxaigairi parixoti.

**Yogari teria inxematsateri Tasorentsi xanyomataxa
tenirixatyo ineimate.**

³⁵ Inpogini yogari Jesosi ixemaxotaxeria yotsimanxunxania yomitiganxunxania parixoti iataxe ixogaxeria. Inpo itonxiboaxari ixantiri:

—¿Pixematsataxeri bineni Sigasanotirira Matsigenxa?

³⁶ Ineni ixantiri:

—Atsi xamantena tsinityoa Sigasanotiriria Matsigenxa tyapae nonxematsataxeria.

³⁷ Ixantiri Jesosi:

—Poguntetaxerini, iritari niaxenpi maixa, narotari.

³⁸ Ogatyo ixenaxe itigeretotasitanaxari ixantiri:

—Notinxami, maixa nogataxe ineni mitiganxaxenpi Tasorentsi.

³⁹ Inpo ixanti ineni:

—Naneni onti noboxasitaxe jaxa xipatsixu tyapae ogataxenxania tsinirixa arisano opaitaxa ixematsataxeria Tasorentsi, aixiro tsinirixa tea inxematsateri tyapae ineaiganaxeniri teria ineaigabetenpa, iritya neaigabetatsyaria janxi ineaigumaigai.

⁴⁰ Inpo yogaegiri pariseoegi naiganxitsyaria xara ixemaigaxeria ixantaxea maixa ixonogagarantaigaxa ixantaigaxeri:

—¿Matsi tea noneaige naneniegi?

⁴¹ Ixantaigiri Jesosi:

—Jamea pineaigi jameroxa pixanyotagantaiga bisatyo, xantanxitsya maixa pixantaigaxetari pineaigaxe, mataxa xanyotagantaigaxabi.

Jiroxasi 18:9-17

⁹ Inpogini Jesosi ixantaxoigaxeri yogaegi bentaxobageiganxitsyaria neaigabetanxitsyaria yabisaigaxeri itobaireegi ixematsaigiria Tasorentsi ixanti:

¹⁰ —Piteni surari iaigaxe ibanxoxu Tasorentsi iriniaigaxeria. Paniro inti pariseo, yogari irapitene inti xogantaigariria itobaireegi xorixi irasi xobeenxari. ¹¹ Yogari pariseo yaratinxapaaxetyo iniamanpegaxaria Tasorentsi ixanti: ‘Bineni, Tasorentsi, nosinebentaxenpityo xara pineaxenatari tea nonxanyoigenpari pasini betsixaigiroria teria

ontyapaete, irisanotyo yonta xogantiniriria xobeenxari xorixi. Tea nonxosite, tea namatagumatenpa, aixiro tea noneaxotantabagete tsinane.¹² Omirinx aabisia maba xutagiteri napaxuaati tea nosexatumatenpa intagani bineni noxenxi axotaxa. Aixiro nopagarantinpi tatarixa oita nasintaxa otyapageria'.¹³ Xantanxitsya yogari xogantiniriria xobeenxari xorixi yaratinxapaaxetyo jantaxona janta paenitara sotsimoroxu. Ipasibentaxa yogibosetanaxa yobatoanegitaxa ixanti: '¡Bineni Tasorentsi, tsarogaxagena, nantitari betsixatsyaria teria ontyapaete!' ¹⁴Maixa nonxantaigaxenpi yogari xogantiniriria xobeenxari xorixi ineni isinebentaxa Tasorentsi yabisaaxotaxeri inpo iatai ibanxoxu. Xantanxitsya yogari pariseo teaty irabisaaxoteri, imirinxatari bentaxobagetatsyaria jara maani yogiri Tasorentsi irogipasibentabagetaxeria. Iritya teria irabentaxotenpa irisinebentaxenpari inxabintsaabagetaxeria.

Jesosi iniabentaigaxeria jananexiegi

¹⁵ Inpogini yoboxaigaxe pasini yamaigapaaxeneria Jesosi jananexiegi inpatixaiigaxeria igitoinaxu iriniabentaigaxeria. Yogari irogamereegi ineaigabaxeria yamaigapaaxeria ixantabiigabaxeri ixantaigiri:

—Maiganaeri parixoti, jara poberajaigiri gatagantatsyaria.

¹⁶ Xantanxitsya Jesosi ixaemaigaxeri ixanti:

—Atsi aryonenityo iroboxaigaxea nanenixu, isinebentaigaritari Tasorentsi inpegaxenpara Igobeenxariegite xanyoigariria yogaegi jananexiegi.¹⁷ Nonxamantasanoigaxenpi pinxematsatasanoigaxeria Tasorentsi pogiaxobageigaxenparia pinxanyoigaxenparia jananexiegi ixematsabageigiria tomintaigariria yogiaxobageigaria. Jantari jarixa pixanyoigiro maixa jaratyo ipegumata Tasorentsi Pigobeenxariegite osi jara pineimaigi pobasigimoigaxeria inpogini irapatoitaigaxeria mayaniro xematsaigiriria inpegaxenpara Igobeenxariegite.

Maroxosi 10:32-34

³² Inpogini ineniegi ixenaiganaxe abotsixu itonxoaignaxe iriaigaxea Jerosarenxu. Ixetyo jibatananxitsya Jesosi, yogari irogamereegi ixenaigapaaxeri yogabageiganaxetyo sorerere, ixenxiabageiganaxeritari ixantaigaxeriria inxaara. Yogaegiri itobaireegi xenaiganaxeriria itsarogabageiganaxetyo xara. Inpo Jesosi ixaemaigairi irogamereegi inenixu osi itsititanaxe ixamantagei-ganaxeria tyaxa inxantaxenxani janta Jerosarenxu. ³³ Ixantaigiri:

—Maixari onti atonxoaignaxe aiganaxea Jerosarenxu. Jantari janta aboxaigaxenparixa onti iragaxagantaxenxani Sigasanotiriria Matsigenxa iramanaxenxania inaigaxea itinxamiegi gametiaxobentan-taigatsyaria intiegiri aixiro gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi. Ineniegi inxantaigaxe: ‘Xante iroginoriixenxania’. Inpo iramanaxenxania inaigia teria ineniegi jorioegi iroginoriixenxania.

³⁴ Ineniegi inpomatsanaigaxeri inxusyoxusyoigaxeri, aixiro inpasapasaigaxeri. Inpo iragataiganaxea aryotya inxentaxoigaxeri, xantanxitsya omabatanaxenpara xutagiteri iranianaetyo.

Joan 11:1-53***Ixamaxea Jirasaro***

¹ Itimaxe paniro surari ipaita Jirasaro. Onti yobasiga Betaniaxu itsipaigaroa ibitsirioegite. Paniro opaita Maria, ogari apitene opaita Mareta. Ineni imantsigabagetaxe. ² Ogari Maria irotari sagutantaxariria Atinxami xasanxaari ibonxitixu inpo osebonxitiantaari ogisi. ³ Inpo oneniegi oxamantaxagantaigaxeri Jesosi imantsigataxexa itsipataria.

⁴ Yogari Jesosi ixemaxotaxeria ixanti:

—Ogari mantsigarintsi gaxeriria tea aryo oboxasiteri ogamagaxeria, onti oxanyotaxa maixa tyapae oneaxenxaniniri paio yagabeabageti Tasorentsi, aixiro ogatasanotaxenxania paio nagabeabageti, nantitari Itomi.

⁵Yogari Jesosi yotasanobetarotyo Mareta ontiri obire intiri aixiro Jirasaro, ⁶xantanxitsya ixemaxobetaxarityo imantsigataxea teatyo iriate, onti imaganai piteti xutagiteri janta inaxea. ⁷Inpogini ixantaigiri irogamereegi:

—Tsame jaigaea Joreaxu.

⁸Yogari irogamereegi ixantaigiri:

—Gatagantatsyaria, bityaenxatari ixogaigabetaxa jorioegi basigaigatsyaria xara inpitanxaigaxenpimea janta. ¿Matsi aryo pinpiganæ aixiro?

⁹Ineni ixantaigiri:

—Tetyara irisyonxe syabogaenxari ¿matsi tea samani onxutagitete? Tsinirixa nuitatsya xutagiterixu tea irontibatumatempa, oxoneagite-taxetari. ¹⁰Xantanxitsya tsinirixa nuitatsyame tsitenigetixu irontibataxempa, teanixa onxoneagitete onti omapunataxa.

¹¹Inpo ixanti:

—Yogari atsipaegi Jirasaro magaxe, xantanxitsya noataxe nogireaateria.

¹²Ineniegi ixantaigiri:

—Notinxami, irobentia maixa irobegaenparoxa jerotyo imagantaxaria.

¹³Jantari ixantaxea Jesosi : “Magaxe”, onti iniaxotaxe igamane, xantanxitsya ineniegi teatyo inxemaigabaxeri, onti ineaigiri arisanori imagaxe. ¹⁴Inpo ixamantasanoigaxeri ixantaigiri:

—Mataxa xamaxe. ¹⁵Matsi aryoxonatyo oxanyotaxa maixa tea aryo none naneni janta tyapae pinxematsaigaxenaniri bineniegi

pineagaxeroa nogixoneataxeroa iragabeane Tasorentsi. Xantanxitsya maixa tsame jaigaxea anxamosoigaxeria.

¹⁶ Iniamatanaxetyo Tomasi Pitetatsyaria ixantaigiri itobaire irogamereegi Jesosi:

—Irobentia maixa tsamenityo jaigaxea antentagaiganaenparia Jesosi anxamaigaxea aneniegí aixiro.

Jesosi inti ganiantatsyaria

¹⁷ Inpo yoboxapaaxara Jesosi ixemaxotapaaxeri Jirasaro jataxe imagaxotanaxe 4 xutagiteri ixitatunxania. ¹⁸ Ogari Betania otsyoenitaxotaxaro Jerosaren. ¹⁹ Aryo inaigaxe xara Betaniaxu tobaini jorioegi boxaiganxitsyaria irogisineagaxeroa Mareta ontiri Maria asinonxaaxoigaxaria obiaririte. ²⁰ Ogari Mareta oxemaxotabaxeria Jesosi boxapaaxe oataxe otonxiboabaxaria, xantanxitsya ogari Maria tea oate, onti opitai panxotsixu. ²¹ Inpo otonxiboabaxaria Mareta oxantabaxeri :

—Notinxami, aryome pinaxeme jaxa jametyo ixami nobiaririte. ²² Xantanxitsya maixa nogataxe tatarixa pinxantaxeri Tasorentsi inxemaxenpityo.

²³ Ixantiro Jesosi:

—Iranianae pibiaririte.

²⁴ Oneni oxantiri :

—Neje, nogataxe iranianaeni inpogini iraniaiganaea mayaniro xamageiganxitsyaria.

²⁵ Xantanxitsya ineni ixantiro:

—Naroty ganiaigaerime mayaniro xamageiganxitsyaria, nantitari ganiantatsyaria. Tsinirixa xematsataxename inxamabetaxenpatyo iranianaetyo. ²⁶ Mayaniro xematsaiganaria noganiaigaxeri inxantaxani intimaigaxe, jara ineimaigairo igamane. ¿Pixematsataxena?

²⁷ Oxantiri :

—Neje, noxematsataxenpini, nogataxetari binti Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Nogobeenxariegite. Binti Itomi Tasorentsi nogiaigaxeria.

²⁸ Inpo oataxe oxantaxitiroa obire, tsitsyani oniagenpitatapaaxero oxanti:

—Ixantinpi Gatagantatsyaria.

²⁹ Irotyo oxemabaxea oxantaxeroa oxabiritapanuta oataxea inaxea.
³⁰ Tetyanixa iroboxenpa otsirotanxutia panxotsi, onti inapaaxe janta otyara otonxiboabaxaria Mareta. ³¹ Yogaegiri jorioegi patobentaigaxaroria Maria irogisineagaxeroa iroro ineagabaxeroa oxabiritapanutara osotoganaxea yogiaiganaxero ineagiri aryori oataxe inaia obiaririte iragaenpara. ³² Xantanxitsya oneni onti oataxe inaxea Jesosi otigeretotasitapaaxari oxantiri:

—Notinxami, aryome pinaxeme jaxa jametyo ixami nobiaririte.

³³ Iroro ineabaxeroa iragaxara intiegiri aixiro jorioegi oga ixenaxe yasinonxaasanobagetanaxaty xara itsarogaxagaiganaxaria. ³⁴ Inpo ixanti:

—¿Tyara pixitaigairi xara?

Ineniegi ixantaigiri:

—Notinxami, atsi tsame pinxamosotaxiteria.

³⁵ Ineni oga ixenaxe iraganaxa. ³⁶ Yogari jorioegi ixantaiganaxe:

—Aryo, paio yotasnobagetari.

³⁷ Xantanxitsya ixonogagarantaigaxa onti ixantaigaxe:

—Yagabeaxetari ineaxagaxeria teria ineimate, ¿matsi tea iragabee irobegaeria Jirasaro janiri ixami?

Jesosi yoganiairia Jirasaro

³⁸ Aryonpatyo yasinonxaasanobagetanaxari Jesosi. Inpo yoboxapaaxa inperitanaxixu yogantunxaniria, onti yotixaxotantunxani osenpaba mapu. ³⁹ Inpo ixanti ineni:

—Atsi tatsinxaigero mapu.

Oniamatanaxetyo Mareta oxanti:

—Notinxami, mataxa panetaxeroroxari, jataxetari imagaxotanaxe 4 xutagiteri.

⁴⁰ Xantanxitsya ineni ixantiro:

—¿Matsi tea nonxantenpi inxaara pinxematsataxenarixa pineaxero iragabeane Tasorentsi?

⁴¹ Inpo itatsinxaigaxero mapu. Yogari Jesosi yoguntetanaxa xurayo ixanti:

—Apa, nosinebagetaxaty xara, pixemaxenatari. ⁴² Nogataxe omirinxa pixemana, xantanxitsya noxantaxea maixa onti tyapae inxemaigaxeniri mayaniro yogaegi irogataigaxeniri arisano bintia mitiganxaxena.

⁴³ Iroro ixantaxea maixa ixaemamatanaxetyo ixanti:

—¡Jirasaroo, sotoganae!

⁴⁴ Ogatyo ixenaxe yosotoganaxe buataxotaxa mayaniro magatsitsaxu. Imatunxani aixiro iraxopagexu ontiri igitixu. Jantari iboroxu ponataxa manxosirentsixu. Ixanti Jesosi:

—Atsi gusoreaxoigaeri iriataea.

Ixogunxania Jesosi iragaxagantaxenxania

⁴⁵ Inpo yogaegi jorioegi xenaiganaxeroria Maria yogunteigaxeria Jesosi yoganiairia Jirasaro ixematsaigaxeri tobaini ixantaigaxe:

—Arisanoni inti Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Agobeenxariegite.

⁴⁶ Xantanxitsya ixonogagarantaigaxa onti iaigaxe itsabetaigaxeria pariseoegi. ⁴⁷ Inpo ineniegí itentaigaxari itinxamiegí gametiaxobentantaigatsyaria ixaemaigaxeri mayaniro itinxamipage jorioegi yapatoitaigaxeri ixantaigiri:

—¿Tyarixatyo anxantaigaxeria?, ineaxagantanaxerotari teria oneimagetenxani maixa isinebentaiganaxari mayaniro. ⁴⁸ Jarixa tyara axantaigiri onti inxematsaiganaxeri inxantaiganaxea inti mitiganxaxeri Tasorentsi inpegaxenpara Agobeenxariegite osi iroboxaiganaxe jiromanoegi irogimamerinxutaigaxaeroa ibanxo Tasorentsi iragutaigapaaxaeroa agipatsiegite irogixegogarantaigaxaea parixoti.

⁴⁹ Aryo inaxe xara gametiaxobentantatsyaria pairoria yabisanti ipaita Xaipasi. Inpo ineni iniamatanaxetyo ixanti:

—Tea pogatumaige bineniegí. ⁵⁰ ¿Matsi tea pogataige paio abisaxe otyapaetaxea inxamaxea paniro janiri apogereaiga aneniegí mayaniro?

⁵¹ Jantari ixantaxea maixa teaty tsitsyata iragasitenparó ineni. Intitari gametiaxobentantatsyaria pairoria yabisanti intityo niagaxaxeri Tasorentsi ixantaxea inxamabentaigaxeria Jesosi mayaniro jorioegi.

⁵² Xantanxitsya jara paniro ixamabentaigiri jorioegi. Inxamabentaigaxerityo aixiro basigageigatsyaria parixotipagexu teria ineniegí jorioegi, xantanxitsya ixogaxagaigaxeritari Tasorentsi inpegaigaxeria itomiegí tyapae intentagabaxagaigaxenpaniri inxematsaigaxeria. ⁵³ Osi ixogaiganaxe itinxamipage jorioegi iroginoriagantaigaxeria Jesosi.

Matero 21:1-11**Jesosi yoboxanaxara Jerosarenxu**

¹ Inpogini iaiganaxe yoboxaigapaaxa Betipajexu otonxoaraxu Joribosi. Ogari Betipaje onti otsyoenitaxotaxaro Jerosaren. Inpo yogari Jesosi yomitiganxaigaxe piteni irogamereegi ² ixantaigabaxeri:

—Piaige janta tsyoeni yobasigageigara pogunteigapaaxero xara paniro asino ontiri xoraxonatananxitsyaria gusotaxotaxa. Pintaaxoiganaxero pamaigaxenaroa. ³ Ainyorixa xantaigaxenpimeria: ‘¿Matsi tyara pinxantaigaxero?’ bineniegí pinxantaigaxeri: ‘Inti xogaxotaxaro Atinxami, xantanxitsya paita irogipigaigaenpiro’.

⁴ Aryo oxanyotaxa maixa oxenaxaganaxara ixantaxeria xamantantatsyaria pairani yotsirinxanaxea ixanti:

⁵ “Xantaigeri basigaigatsyaria Sionxu:

‘Atsi guntete, boxapaaxe pigobeenxariegate.

Ineni inti teria tyara inxantantabagete.

Onti isigaxotantapaaxaro xoraxonatananxitsyaria asino, oboitiria xiasebagetatsyaria jaraxintsi’ ”.

⁶ Inpo iaigaxe irogamereegi itsaaxoigapaaxero asino ontiri ogoraxonate ⁷ yamaiganaxeneria Jesosi. Ipasimititsaigaxeneri imaegixu, inpo ineni isabinxantanaxaro isigaxotantanaxaroa.

⁸ Yogiaiganaxeri tobaini matsigenxaegi. Ixonogagarantaigaxa yobetsaranxasiigabaxeri ima abotsixu, pasinitya tinxaraasii-gabanxitsya tsigarosi isitaboxitasiigabaxeria tyapae inxenaxotanaxea.

⁹ Yogari jibaigananxitsyaria intiegiri giaigapaaxeriria ixaemagei-gamatityo xara ixantaigi:

—¡Inti tyapae yogaa Yogonteiretanaxeria xobeenxari Jirabi! ¡Pairo ixabintsaabagetaxeri Tasorentsi yoga yomitiganxaxeria inpegaxenpara Agobeenxariegite! ¡Inti tyapae Tasorentsi basigatsyaria xurayo!

¹⁰ Inpogini yoboxapaaxa Jerosarenxu ogatyo ixenaigaxe basigaigatsyaria xara isigabiobageigapaaxatyo ixantaigabaxeria giaigapaaxeriria:

—¿Tsiniatyog yoga?

¹¹ Ineniegi ixantaigi:

—Inti Jesosi xamantantatsyaria ponianxitsyaria Nasarexu Garireaxu.

Matero 22:34-40

³⁴ Inpogini yogari pariseoegi ixemaxoigaxeria Jesosi yogemisantaigaxeria saroseoegi iatasiigaxeri ineniegi aixiro
³⁵ itentaiganaxaria paniro gatagantiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi inxogaxotagantapaaxeria ineigaxeria tyaxara inxante tyapae ontimaxeniri onxenantaxenparia ironsimanxaxagantaigaxeria. Inpo ixantiri:

³⁶ —Gatagantatsyaria, pogatirotari yotsirinxaxotanaxeroa Moisesi pairani mayatiro ixantagetiria Tasorentsi. Maixa noxogabetaxa pinxamantaigaxenara tyati paio abisaxe otyapaetaxea onxenaxagagetaxenxania. ³⁷ Yogari Jesosi ixantiri:

—‘Pontasanotanaxenparityo Pitinxami Tasorentsi pinxenxiasanotanaxenparia, aixiro pinpanirotasanotanaxeria ineni’.
³⁸ Pairo abisaxe otyapaetaxea onxenaxagasanotaxenxania oxa, abisagetaxero mayatiro ixantagetaxeria Tasorentsi. ³⁹ Ogari apitene onti xantatsyaria: ‘Pintsarogaxagabagetaxenparia pitobaire pinxanyotagasanotaxenpatyo pitsarogaxagara bisaty’o’. ⁴⁰ Yogari xenaxagasanotaxeromeria oxa mataxa ixenaxagagetaxero mayatiro yotsirinxaxogetanaxeria Moisesi, ontiri aixiro mayatiro yogatagantaigiria xamantantaigatsyaria.

Matero 23:1-39

**Ixantaxea Jesosi jara ixenaxoigagani pariseoegi intiegiri
 gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi**

¹ Inpogini Jesosi iniaigaxeri patoitaiganxitsyaria intiegiri irogamereegi ixantaigiri: ² “Yogari gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi intiegiri pariseoegi ineigaxa paniro ineniegi yagabeaigiro yogatagantaigiroa yotsirinxaxotanaxeria Moisesi. ³ Nonxantaigaxenpi atsinani xematsaigerityo

pinxenaxagaigaxeroa mayatiro yogatagaigaxenpiria, xantanxitsya jara pixanyoigari ineniegi. Ontitari yogatagantaigabetaxaro xogapage, xantanxitsya tea inxenaxagasanoigero. ⁴ Onti yatsipereaxagaiganaxari matsigenxaegi yogatagaigaxeria posante ixantaigaxeri inxenaxagaigaxerorixa mayatiro aryo pinxante irisinebentaigaxenpari Tasorentsi, xantanxitsya ineniegi tea inxenaxagumaigero. ⁵ Ontityo ineaxagantabintaigaxara, jerotyo jantari yomatsaitaxoigaroa yotsirinxaxotanaxeria Moisesi yobasigageigamatarotyo yomatsaitaxotantaigaxaroria xarataxipagerixatyo xara. Aryo ixanyotagaigaxaro aixiro yomaretaxoigaroa iraxoegixu. Jantari iniaigiria Tasorentsi onti isapiigaxa imaga timanxitsyaria opesixi syarotsantsapageni. ⁶ Jantari ixaemaigunxania isexataigaxenpara tyaxa xara yapatobageigara onti ixogaigi irogisabinxaigaxenxania intentagantaigaxenxania xaemantanxitsyaria. Aryo oxanyotaxa aixiro iaigia panxotsixu yapatoitantaigaria ixogaigi irogisabinxaxenxania isabinxaigia xobeexaripage. ⁷ Aixiro iaigia opimantagetaganian jaraxintsipage ontiri osexatagetaganiria ixogaigaxe iriniaigabaxenxania inxanyotagaigaxenxania iniagania itinxamipage ontiri aixiro inxantaigaxenxania gatagantaigatsyaria.

⁸ “Xantanxitsya bineniegi jara pixogaigi inxantaitaxenpia gatagantatsyaria, ainyotari paniro Gataiginpiria, narotari. Mayaniro bineniegi aryo pixanyobaxagaigaxa. ⁹ Jaxari jaxa xipatsixu jara itimumaigi pixantaigiria: ‘Apa’, ainyotari paniro Piri basigatsyaria xurayo. ¹⁰ Aixiro jara pixogumaigi inpegaitaxenpia itinxamiegi, ainyotari paniro Pitinxami, narotari. ¹¹ Yogari bisabageigaxeriria itobaireegi inti yoga tsinirixa mutaxotantabagetatsyaria tsitsyataty ineni ixanyotagaxa yonperataganiria. ¹² Iminrxatari bentaxoba-getatsyaria iratsipetagabagetaxenpari Tasorentsi irogipasibentaba-getaxeria. Iritya teria irabentaxotenpa irisinebentaxenpari inxabintsaabagetaxeria.

¹³ “¡Maixani pantsipereabageigaxe bineniegi gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi bintiegiri pariseoegi matagaigatsyaria pineaxagaigaxeria mayaniro bintiegia xematsatasanoigatsyaria, xantanxitsya tea pinxogaigenixa pinxematsaigaxeria Tasorentsi

tyapae pobasigimoigaxeriniri in pogini irapatoitaigaxeria mayaniro
 xematsaigiriria inpegaxenpara itinxamiegi! Aixiro jantari
 pogatagaigaxeria xogaigabetanxitsyaria in xematsaiganaxeria, ontityo
 pobasigaxobageigaxari pixantaigaxeria inxenaxagaigaxeroa posante,
 jerotyo tyanpa inxantaigaxenpa in xematsaigaxea ineniegi aixiro.
¹⁴ ¡Maixani pantsipereabageigaxe bineniegi gatagantaigiroria
 yotsirinxaxotanaxeria Moisesi intiegiri pariseoegi matagaigatsyaria!
 Ontitari pamatabinaigaxero ogamaxotagapage pitsonxapitsageiga-
 naxeroa asintageigaria. Aixiro pineaxagantaigaxara aryobentia
 piniaiganaxeri Tasorentsi teatyo ainyoty pagataige. Noxantan-
 taigaxenpiria bineniegi paio pabisaigaxe irotsimanxabageigaxenpia
 in pogini.

¹⁵ “¡Maixani pantsipereabageigaxe bineniegi gatagantaigiroria
 yotsirinxaxotanaxeria Moisesi intiegiri pariseoegi matagaigatsyaria!
 Bineniegi papagiteabageiganaxaro xipatsi ontiri aryonatoani nia
 pinxematsatagaigaxeria paniro matsigenxa inxanyoiganaxenpia
 bineniegi. Jantari ixematsaigaxenpia pairotyo yogagabagetanaxa
 yobetsixaiganaxea teria ontyapaete yabisabageiganaxenpityo
 bineniegi. Irotari iriatantaxenparia paraserixu intagaxenpara.

¹⁶ “¡Maixani pantsipereabageigaxe bineniegi, pogatagantaiga-
 betaxatari xantanxitsya teatyo pogatumaige! Onti pixantaigaxe tatarixa
 oita pinxantaigaxe iroxa piniaxoigaxe ibanxo Tasorentsi
 pinxantaigaxea: ‘Nontsoegaxenparixa otyarixatyo tuanaxitsya ibanxo
 Tasorentsi’, inpo jarixa pikenaxagiropixantaxeria tyapaetaxetyo.
 Xantanxitsya irixa piniaxoigaxe xori nanxitsyaria ibanxoxu Tasorentsi
 aryo pinxante pinxenaxagaxeronityo. Jaratyo pixantatigumatiro.
¹⁷ ¡Teatyo pogatumaige bineniegi! ¿Matsi tyatinpatyopa paio abisaxe
 oxobeexataxea, iroxari ibanxo Tasorentsi intirixa xori nantaxaroria?
 Jamea onti ibanxo, jametyo ityapaeti xori. ¹⁸ Inpo pixantaigaxe aixiro
 tatarixa oita pinxantaigaxe iroxari piniaxoigaxe otagantaganiria
 piratsipage yamaganiria Tasorentsi pinxantaigaxea: ‘Nontsoega-
 xenparixa osatyo onpegaxenpa’, inpo jarixa pikenaxagiropixantaxeria
 tyapaetyo. Xantanxitsya iroxari piniaxoigaxe piratsi taxontanxitsyaria
 otagantaganirixu, aryo pinxante pinxenaxagaxeronityo. Jaratyo

pixantatigumatiro. ¹⁹ ¡Teatyo pogatumaige! ¿Matsi tyatinpatyoa bisanxitsya oxobeenxataxea, iroxa piratsi ontirixa otagantaganiria? Jamea onti otagantaganiria, jametyo otyapaeti irorori. ²⁰ Yogari niaxotiroria otagantaganiria piratsi yamaganiria Tasorentsi teanixa patiro iriniaxote irorori, iniaxotaxerotyo aixiro piratsi taxontan-taxaroria. ²¹ Aryo ixanyotaxa yoga niaxotiroria ibanxo Tasorentsi teatyo intagati iroro iriniaxote ibanxo, iniaxotaxerityo ineni aixiro Tasorentsi sintaroria. ²² Aryo oxanyotaxa aixiro tsinirixa niaxotiro inxite intityo iniaxotaxe Tasorentsi Igobeenxariegite mayaniro, iritari sintaro.

²³ “¡Maixani pantsipereabageigaxe bineniegí gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi bintiegiri pariseoegi matagabageigatsyaria! Tatarixa oita pasintumaiga ontirixa mentasi, anisi ontirixa xomino pipagarantaigiri Tasorentsi, xantanxitsya pimagisantabageigaxero pairoria abisaxe yogatagaigaxenpiria ixantaxea pinxenaxagaigaxeroa mayatiro ixantagetiria, aixiro pintsarogaxagaigaxenparia pitobaire negintetyara pogaigaxeri. Tyapaetyo pipagarantaigaxeria Tasorentsi pasintageigaria, xantanxitsya jametyo pimagisantaigiro otobaire ixantaigaxenpiria. ²⁴ ¡Pogatagantaigabetaxaro Iriniane Tasorentsi, xantanxitsya teatyo pogatumaigero bineniegí! Onti pogatagantabintsaigaxe inxenaxagaigaxeroa tesaxonaria inxogero Tasorentsi, irotya ixogasanotiria tea pogatagantaigero.

²⁵ “¡Maixani pantsipereabageigaxe bineniegí gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi intiegiri pariseoegi matagabageigatsyaria! Pixogaigaxetari ineigaxenpia mayaniro arisano pixematsatasanoigaxeri Tasorentsi, xantanxitsya intagati pipirinibentabageigi matsigenxa pamatabinaigaxeria pagutageigaxeria yasintageigaria. Xanyomataxa intagatia oxibagani pamoxo ontiri perato otisitaxu, jantari otenixu pairatamataxe potsitasemataxe.

²⁶ ¡Bineniegi pariseoegi teatyo pogatumaige! Atsi negintetasanoigenpanityo pisurexu, jara pixenxiaigairo teria ontyapaete osi ineasanoitaxenpi negintetasanoigamataxabi.

²⁷ “¡Maixani pantsipereabageigaxe bineniegi gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi bintiegiri pariseoegi matagabageigatsyaria! Ontitari pixanyoigaxaro ixitatantaganiria igamaga. Onti otiritantunxani xutari tyapae oneaxenxania otyapaeti, xantanxitsya jantari tsonpogi pairamataxe inti syatexanxitsya itonxi xamatsyarini ipanetaxea. ²⁸ Aryotari pixanyoigaxari bineniegi onti pisinemanpegaigaxa xogapage poxotagantaigaxara tyapae ineagaxenpiniri matsigenxaegi, xantanxitsya jantari pisurexu tea pinegintebageigenpa onti pixenxiagisebageigaxe teria ontyapaete.

²⁹ “¡Maixani pantsipereabageigaxe bineniegi gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi intiegiri pariseoegi matagabageigatsyaria! Ontitari pobetsixasiigaxeneri inxenxiixotantaigaenxaniria xamantantaigatsyaria xamaiganxitsyaria pairani, aixiro pineginteigaxeneri ixitatantaigaria negintetasanoigatsyaria tyapae inxenxiixoigaenxaniniri. ³⁰ Inpogini pixantaigi: ‘Aryome nontimaigeme pairani itimaigia gonteireiganaxenaria jametyo notentaigari yoginoriaigaxeria xamantantaigatsyaria’. ³¹ Jantari pixanyoigaxeroa maixa bisatyo xanyotagantaiganxitsya, pixantaigaxetari bintiegi yogonteireiganaxeria ginoriaigaxeriria. ³² ¡Maixari maixa jatanatsyara pinxanyoigaxenparia gonteireiganaxenpiria pairani!

³³ “¡Bintiegi betsixageigiroria posantepage teria ontyapaete! Maixari maixa ¿tsininpatyo bisaaxoigaxenpime janiri pitagaiga paraserixu? ³⁴ Irotari nomitiganximotantaigaxenpiria xamantantaiganxitsyameria pairoria irogatabageigaxe intiegiri gatagantaiganxitsyameria, xantanxitsya inpogini poginoriagarantaigaxeri pinxentaxotagarantaigabaxeria, pasinitya pinpasapasaigabaxeri panxotsixu papatoitantiiniigaria, pontsimanxabageiganaxerityo pinpatimabageiganaxeri yobasigageigara tyaxa xara. ³⁵ Bineniegitari xanyotagantaigaxeri

yoginoriantaigunxaniria xematsaigiriria Tasorentsi pairani, ixetyo yogiibatunxani Jaberu teria irobetsixumate teria ontyapaete ixarataganunxani Saxariasi itomi Berexiasi. Yogari Saxariasi onti yoginoriinxani janta ibanxoxu Tasorentsi inabetaxara intatonitya otagantaganiria piratsipage.³⁶ Arisanoty nonxantasanoigaxenpi maixani irotsimanxaigenpi Tasorentsi, bintiegitari gaxagantaigaxeri.

Jesosi iragatsixaigaxaria Jerosarenxuniria

³⁷ “¡Jerosarenxuniria, Jerosarenxuniria, poginoriaigiria xamantantaigatsyaria, aixiro pipitanxaigiria yomitiganximoigaxenpiria Tasorentsi inxenxitsatimoigaxenpiroa Iriniane! Pineaigironi tsyaberi osabogaigiria tsiripexini, noxoganagebetaxaty naneni nonxanyotagai-gaxenpimea mayaniru binenieg nanpatoitaigaxenpimea pinxematsaigaxenara, xantanxitsya binenieg teaty pinxogumaige.³⁸ Maixari maixa janxityo inimoigainpi Tasorentsi panibani panpuntabageigaenpa.³⁹ Nonxantaigaxenpi maixa jara pineaigaana xigonxiro aganaxenpara pinxantaigabaxenara: ‘¡Pairo ityapaeti yoga yomitiganxaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Agobeenxariegit!’ ”

Matero 26:14-29

¹⁴ Inpo yogari irogamere Jesosi paitatsyaria Jorasi Isixariote iataxe ixamosoigutiria itinxamieg gametiaxobentantaigatsyaria

¹⁵ ixantaigapaaxeri:

—¿Jaxa tobaini xorixi pinpunaigaxena nagaxagantaigaxenpiria Jesosi?

Inenieg ipaigaxeri xorixi 30 imenta.¹⁶ Inpo iatai osi ixenxiianaxa tyaxaty inxantaxeri iragaxagantaxeria.

Jesosi isexatagaiganaaria irogamereegi

¹⁷ Inpo aganaxara bieseta osexatantaganiria pan teria onxonogenpa opoegantaria, yogari irogamereegi Jesosi yainyoniiganaxari ixantaigiri:

—¿Tyara xara pixogaxe nobetsixaigaxeroa mayatiro tyapae asexataigaxenpara paita?

¹⁸ Ineni ixantaigiri:

—Piaige Jerosarenxu ibanxoxu pasini matsigenxa pinxantaigapaaxeri: ‘Yogari Gatagantatsyaria ixanti: Jataxetari omonxaratapaaxa noboxasitaxeria, irotari noxogantaxaria

nosexatagabageiganaxenparia nogamereegi pibanxoxu nonxenxiia-xoigaenparoa Pasexoa’.

¹⁹ Osi iaigaxe yobetsixaigaxeroa mayatiro ixenaxagageigaxeroa ixantaigabaxeriria Jesosi.

²⁰ Inpo otsitenienxatanaxea yogari Jesosi itentaigaxari irogamereegi ipioitaigaxa mesaxu ²¹ isexabageigaxara. Inpo ixantaigiri:

—Maixa nonxamantasanoigaxenpi, paniro bineniegí pagaxagantaxena paíta.

²² Yogari irogamereegi ogatyo ixenaigaxe yasinonxajaiganaxa ixantaiganaxea paniropage:

—Notinxami, ¿naneni gaxagantaxenpime?

²³ Ixanti Jesosi:

—Inti gaxagantaxename tsiantaxotaxenaria maixa peratoxu.

²⁴ Ontitari onxenaxaganaxenpara oxantaxeria Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi iniaxotaxeria Sigasanotiriria Matsigenxa, xantanxitsya ;maixani iratsipereabagetaxe yoga gaxagantaxenameria! Jameraxa itimi otyara.

²⁵ Iniamatanaxetyo Jorasi gaxagantaxerimeria ixanti:

—Gatagantatsyaria, ¿naneni gaxagantaxenpime?

Ixantiri ineni:

—Birotari tsitsyatarí pixantaxe.

Jesosi ixotagaxeroa pan ipaigaxeria irogamereegi

²⁶ Inpo paenityara iragataiganae isexataigaxara inosixaxero Jesosi pan yapagotaxero iniaxeri Tasorentsi ixanti:

—Apa, nosinebentaxenpi pipaxenaroa oxa pan.

Inpo ixotagaxero ipaigaxeria irogamereegi ixantaigiri:

—Oxari oxa pan xanyomataxa ontinirixaty nobatsa. Jero, sexataigenparo.

²⁷ Inpo osamanitanaxea irotya inosixaxotaxe bino, iniairi aixiro Tasorentsi ixanti:

—Apa, nosinebentaxenpi pipaxenaroa oxa bino.

Inpo ipaxoigaxeri irogamereegi ixantaigiri:

—Oxari oxa bino xanyomataxa ontinirixaty norirajana. Jero, biixaigenparo. ²⁸ Jantari nonxamabentaigaxeria mayaniro oboatanaxe norirajana. Irotari maixa irabisaaxotantaigaxenxaniria mayaniro xematsaigaxenameria janiri ixenxiimatairo Tasorentsi yobetsixaigia teria ontyapaete. ²⁹ Maixa nonxamantasanoigaxenpi jara nobiixumataaro bino. Jantari inpogini irapatoitaigaxeria Apa mayaniro xematsaigiriria inpegaxenpara igobeenxariegite, aryo pinxante nontentaigaxenpi abiixaigaxenparoa bino otyaatyaria.

Joan 14:16-18

¹⁶ “Naneni nonxantaxeri Apa iromitiganxaxea pasini Mutaxotan-tatsyaria inxantaxania irobasisaxenpa pisureegixu jaratyo ioxumaiginpi. ¹⁷ Iritari Isure Tasorentsi gataigaxenpiromeria arisanoria. Yogaegiri teria inxematsaigeri Tasorentsi jaratyo ixogumaigi inxematsaigaxeria ineni aixiro, teanixa ineageri aixiro tea irogataigeri, xantanxitsya binenieggi pogataigiri, aryotari itsipaigaxenpiri inpo inxantaxani intimaigaxe pisureegixu.

¹⁸ “Jara noxumaiginpi nonpigasiigaenpityo.

Joan 15:23-25

²³ “Mayanirotari tsiimanxaiganaria naneni yotsimanxaigaxeri aixiro Apa. ²⁴ Aryo oxanyotaxa aixiro jamea nogixoneatimoigiri iragabeane Apa jametyo ixanti ineni irotsimanxabiigaxeria ineaxea tea inxematsaigena, xantanxitsya maixa irotsimanxaigaxenxanityo,

ineaigabetaxarotari nogixoneatimoigaxeriria xantanxitsya jatanatsyaty yotsimanxaiganaxenara naneni intiri Apa. ²⁵ Aryoty oxanyotaxa maixa tyapae onxenaxagaxenxania oxantia yotsirinxaxa-gantaigaxeneriria Tasorentsi oxanti: ‘Onti yotsimanxaigaxena xogapage’.

Joan 16:7, 12-17

⁷ “Xantanxitsya maixa nonxantasanoigaxenpi paio abisaxe otyapaetaxea noataea xurayo tyapae nomitiganximoigaxenpiriniri Mutaxotantatsyaria irosentaigaxenpia. Jantari jarixa noati jaraty yoboxi.

¹² “Aityobetaxa pasini tobaiti nonxantaigaxenpiria, xantanxitsya jaroxa pagabeaigi pinxemaigabaxeroa maixa. ¹³ Jantari iroboxaxea Isure Tasorentsi gataigaxenpiromeria arisanoria irogataigaxenpirotyo mayatiro, jaranixa tsitsyata yagasitaro ineni, ontityo inxantaigaxenpi tatarixa oita nonxantaxeri naneni ontiri aixiro mayatiro inxantaxeriria

Apa. Aixiro irogatageigaxenpi tyaxa onxantanaxenpa inpogini. ¹⁴ Ineni inexagaigaxenpi paioa nagabeabageti tyapae pisinebentaigaxenaniri, aixiro irogataigaxenpi mayatiro tyaxa noxanta naneni. ¹⁵ Tyaxa ixanta Apa aryoty noxanyota naneni aixiro, noxantantaigaxenpiria yogari Isure irogataigaxenpi mayatiro tyaxa noxanta naneni”.

Joan 17:1-18**Jesosi iniabentaigaxeria irogamereegi**

¹ Inpogini yagatanaxea Jesosi iniaigaxeria yoguntetanaxa xurayo ixanti: “Apa, maixa mataxa gaxa pineaxagantaigaxenpariria mayaniro paioa nagabeabageti tyapae noneaxagaigaxeriniri naneni paioa pagabeabageti bineni, nantitari Pitomi. ² Bineni pixantaxena naneni xantanxitsyame tyara inxantaigaxenxani mayaniro matsigenxaegi tyapae noganiaigaxeria mayaniro pixogaxagaigaxeria inxematsaigaxenara. ³ Intaganitari noganiaigaxe yogaegi gataigaxenpimeria bineni, panirotari pixantaxara bineni pitasorentsitasanotaxea. Aryo inxanyoigaxena naneni aixiro irogataigaxenara, narotari Jesoxirisito pomitiganxaxeria jaxa.

⁴ “Naneni noneaxagaigaxeri mayaniro paioa pagabeabageti noxenaxagaxeroa mayatiro pixantaxenaria nobetsixaxea. ⁵ Maixari maixa noboxaea xara binenixu noxogaxe pinxobeenxatagasanotaenara pinxanyotagasanotaenara notsipatinpia otyara tetyaenxara ontimumate xipatsi.

⁶ “Yogaegiri nogamereegi pixogaxagaigaxeria inxematsaigaxenara nogataigaxeri tyara pixanta bineni. Pigantagatari pixogaxagaigaxeria pasintasanoigaxenparia, inpo pixantaxe nasintaigaxenparia naneni aixiro, inpo ineniegi ixematsaigaxero piniane. ⁷ Maixa yogataigaxe mayatiro nobetsixagetaxeria bintia gabeaxagaxena, ⁸ aixiro bineni xantaxena mayatiro noxantaigaxeriria, noxamantaigaxeritari mayatiro pixantaxenaria osi ixematsaigaxena. Yogataigaxe arisano noponiata binenixu, aixiro ixematsaigaxena noxantaigaxeria bineni mitiganxaxena. ⁹ Ineniegitari noniabentaigaxe maixa. Tea ineni noniabentaige teria inxematsaige. Intiegityo noniabentaigaxe pixogaxagaigaxeria inxematsaigaxenara tyapae nasintaigaxenparia, birotari sintaigari. ¹⁰ Mayanirotari nasintaigaria naneni pasintaigaxarityo bineni aixiro. Aryo oxanyotaxa aixiro mayaniro pasintaigaria bineni nasintaigaxarityo naneni aixiro. Ineniegi neaxagaigaxeria mayaniro paio nagabeabageti.

¹¹ “Naneni jara samani nonai jaxa xipatsixu, noataetari binenixu, xantanxitsya ineniegi inxantaxenpani irinaigaea jaxa. Bineni paio pabisaigaxeri mayanero pagabeabagetia, aixiro pagabeaxagaxena naneni noxanyotaxenpia bineni. Irotari maixa nonxantantaxempiria posentaxotasanoigaeria yogaegi xematsaiganaria janiri yagabeimatagani irobetsixaxagaxenxania teria ontyapaete onti intsipabaxagasanoi-gaxenpa inxanyoigaxaea aneniegi atsipabaxagasanoigara. ¹² Jantari notentabageigaria pagabeaxagaxena nosentasanoigiria, teaty isaanxumatenpa paniro. Intagani saanxanxitsya yoga jatanxitsyameria paraserixu tyapae onxenaxagaxenxania potsirinxaxagantaxeria.

¹³ “Maixa noboxae binenixu, xantanxitsya ainyotyanara jaxa noxantaxenpi mayatiro oxa tyapae irisinebageigaxenpaniri ineniegi inxanyoigaxenara naneni nosinebagetaxara. ¹⁴ Nogataigaxeri piniane, xantanxitsya yogaegiri teria inxematsaige onti yotsimanxaiganaxeri ineaigaxeria teanixara inxanyoigaenpari ineniegi onti ixanyoiganaxena naneni. Naneni teanixa aryo nonxanyoigenpari teria inxematsaige. ¹⁵ Tea aryo nonxantenpi pinxaemaigaeria binenixu, ontityo noxantaxenpi pinxisaxobentaigaxenparia janiri yagabeaigiri xamagarini. ¹⁶ Naneni teanixa nonxanyoigenpari teria inxematsaige aryoty ixanyoigaxa ineniegi aixiro teaty inxanyoigenpari. ¹⁷ Ogari piniane onti arisanoria. Noxogaxe pogataigaxeria inxematsasasanoi-gaxeroa tyapae inpirinibentaigaxeroniri mayatiro pixogagetiria bineni. ¹⁸ Xanyotari naneni pomitiganxaxenara jaxa nogatagantaxeroa piniane aryoty nonxanyotaxenpa naneni nomitiganxaigaxeri ineniegi irogataigaxeria teria inxematsaige”.

Matero 26:30-75**Jesosi ixamantaxeria Pebero inteataxotaxeria**

³⁰ Inpo yagataiganaxea imatixabentaigaxeria Tasorentsi yosotogaiganaxe itonxoaignaxea iaigaxea Joribosixu. ³¹ Inpo ixantaigiri Jesosi:

—Maixa mayaniro bineniegí pintsarogaiganaxe paita pioxaiganaxena piaigaxea parixoti. Aryotari oxantaxeri Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxanti:

‘Inpogini noginoriageri sentiriria obisya.

Yogari obisya ogatyo inxenaigaxe irisigabiobageiganaxe’.

³² Xantanxitsya inpogini nanianaea naxetyo jibaiganaxenpime noataxea Garireaxu.

³³ Inianaxe Pebero ixantiri:

—Intsarogaigabetanaxenpatyo mayaniro ioxaigabetanaxenpityo, xantanxitsya naneni jaratyo noxumatinpi.

³⁴ Xantanxitsya Jesosi ixantiri:

—Nonxamantasanotaxenpi, paita tetyara irinie tsyaberi pinterataxotaxena mabati. ³⁵ Iniitanaatyó Pebero ixanti:

—Intagaroa intentagantaitenara iroginoriaitaxenara iroginoriaitaxenatyó, xantanxitsya jaratyo noterataxotumatinpi.

Jesosi iniageri Tasorentsi Jesemanixu

Aryo ixanyoigaxero mayaniro ixantaigaxea. ³⁶ Inpogini iaigaxe panxirentsisixu paitatsyaria Jesemani. Iroro yoboxaigapaaxara yogari Jesosi ixantaigiri irogamereegi:

—Pioitaigenpata jaxa, naneni noateta janta noniageria Apa.

³⁷ Intagani itsipaiganaxa Pebero intiegiri itomiegi Sebereo. Ineni yasinonxaabagetanaxaty xara yobanxinabagetanaxa.

³⁸ Osamanitanaxea ixantaigiri:

—Nasinonxaabagetanaxaty xara paenitya agabagetanaxena. Pioitaigenpata binenieg jaxa pintentaigaxenara pinxireabentaigaxenara.

³⁹ Ineni iataxe jantaxona janta yonpasabeatapaaxa inianaxeria Iriri ixanti: “Apaa, noxogabetaxa pabisaaxotaenara janiri natsipereabageti, xantanxitsya inpatyoa bineni”.

⁴⁰ Inpo yagatanaxea iniaxteria iatai inxaaraxu inaigaxea irogamereegi ineagapaaxeri magasebageigaxe. Ixantapaaxeri Pebero:

—¿Matsi tea pagabeaigumate samanixonara pinxireaigaxe?

⁴¹ Xireaige jara pimagaigi. Niabentaigenpa janiri pobetsixaigai teria ontyapaete. Binenieg pixogaigabetaxani pinxematsatasanoigaxeria Tasorentsi, xantanxitsya tea pisintsitasiigero posante teria ontyapaete.

⁴² Osamanitanaia ipiganaa aixiro iniairi Iriri ixantiri: “Apaa, jaranixa pixantatigironixa janiri natsipereabageti, aryoty onxanyotaxenpa maixa onxenaxagaxenpara pixogaxeria bineni”.

⁴³ Inpo ipigabetaa ineaigapairi magasebageigaityo aixiro, abisaiganaxeritari ibotsyoxine tea ineaxoigabaxenpa imagantaiganaaria. ⁴⁴ Ioxaiganairi ipigutanaa aixiro iniairia Iriri, osatyoxantairi inxaaratiria ixantaxeriria. ⁴⁵ Inpo yagatanaxea iniairia ipiganaa inaigaxea irogamereegi ixantaigapaaxeri:

—¿Oga, magaiganatsyabi pesigopireaganatsyabi? Gapaaxa iragaxagantaxenxania Sigasanotiriria Matsigenxa iroginoriaigaxeria betsixaigatsyaria teria ontyapaete. ⁴⁶ Maixari maixa tinajaiganaxe, tsame, mataxa boxapaaxe gaxagantaxenameria.

⁴⁷ Tetyara iragate Jesosi iriniabagetaxea yoboxapaaxe Jorasi itentaigapaaxari tobaeni matsigenxaegi yamasiigapaaxeri poroantatsyaria ontiri intsyaxii. Intiegi mitiganxaigaxeri itinxamiegi gametiaxobentantaigatsyaria intiegiri itinxamiegi jorioegi. ⁴⁸ Yogari Jorasi gaxagantaxerimeria Jesosi yogataigaxeri otyara ixantaigiri: “Aboxaigapaaxenparixa pineaige tsinirixa noatasitaxe naseritapaaxeria, iritari pixogaigaxeria, pagaiganaxeria”.

⁴⁹ Inpo iroro yoboxapaaxa inaxea ineni ixantapaaxeri:

—¿Gatagantatsyaria!, ¿ainyonpi?

Inpo yaseritaxeri. ⁵⁰ Yogari Jesosi ixantiri:

—Nee, ainyona. Maixa aityotari poboxasitaxeria atsina, betsixero.

Inpo yogari tentaigaxariria Jorasi yainyoniigapaaxari Jesosi inosixaigapaaxeri yairixaigaxeria. ⁵¹ Xantanxitsya ainyo paniro itentaxaria Jesosi inosixamatanaxetyo iboroantatsyariate iserogen-pitatutarityo ironperane gametiaxobentantatsyaria pairoria yabisanti.

⁵² Xantanxitsya Jesosi ixantaigiri:

—Atsi aryonenityo, piataero piboroantatsyariate. Tsinirixa bentaroria iboroantatsyariate ontityo irogantaxenxani poroantatsyaria. ⁵³ ¿Matsi tea pogate nanenia xoganxitsyame nonxantaxerityo Apa iromitiganxaxea isaanxariite intobaigabagetaxetyo xara inpugamentaiganaxenara? ⁵⁴ Xantanxitsya aryomea nonxanyotagaxerome maixa, ¿aryo tyara onxantaxenpara

onxenaxaganaxenpara yotsirinxaxagantaxeria ineni pairani
oxamantaxotaxenara nantsipereabagetaxea?

⁵⁵ Inpo isyonxasiigari ixantaigiri itentaigaxaria Jorasi:

—¿Matsi naneni xosinti jerotyo pamasiiigaxenara poroantatsyaria
ontiri intsyaxii pagaiganaxenara? Omirinxatari xutagiteri
notentaigaxenpi bineniegí janta ibanxoxu Tasorentsi
nogatagantabagetaxea tea aryo pagaigena, ⁵⁶ xantanxitsya
oxanyotantanaxaria maixa onti onxenaxagagetanaxeroa
ixamantaxoigaxenara pairani xamantantaigatsyaria
yotsirinxaxoigaxenara otyara.

Inpo isigabioigamatanaxatyo mayaniro irogamereegi ioxaiganaxeri
Jesosi paniro.

Yamanunxania Jesosi yapatoitaigaxara itinxamipage jorioegi

⁵⁷ Yogaegiri gaigaxeriria Jesosi yamaiganaxeri ibanxoxu Xaipasi. Ineni inti gametiaxobentantatsyaria pairoria yabisanti. Aryo inaigaxe xara gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi intiegiri aixiro itinxamiegi jorioegi yapatoitaigaxara. ⁵⁸ Inpo yogari Pebero intaina inapaaxe ixenapaaxeria Jesosi. Jantari yagapaaxeroa panpatuixu ineigaapaaxeri sentaigiroria ibanxo Tasorentsi pioitaigaxa xara. Osi isabinxapaaxe ineni tyapae ineaxotaxeriniri Jesosi tyaxara inxantaxenxani. ⁵⁹ Yogari itinxamiegi gametiaxobentantaigatsyaria itentaigaxari itinxamiegi jorioegi ixaemaxagantaigaxeri pasini tsoegabentaigaxenparimeria tyapae ontimaxeniri onxenantaxenparia iroginorixagantaigaxeria. ⁶⁰ Yoboxaigabetapaaxaty tobaeni tsoegabentaigaxariria, xantanxitsya irotya ixantaigi irotya ixantaigi, jeroty tyanpa inxantaigaxeri. Inpo yoboxaigamatapaaxetyo piteni xantaiganxitsyaria ixantaigi:

⁶¹ —Naneniegi noxemaigaxeri ixantaxea: ‘Naneni nagabeaxe nogimamerinxaxeroa ibanxo Tasorentsi inpo nobetsixaero, omabataxotanaxenpara xutagiteri nagataero’.

⁶² Inpo ixabirimatanaxaty Xaipasi ixantiri Jesosi:

—¿Tea tyara pinxantumate?, pixemaigabetaxaritari ixantanaigaxenpia. Maixa ¿tyara pinxantea bineni?

⁶³ Xantanxitsya ineni ixemisantanaxetyo, teaty tyara inxantumate. Osamanitanaxea imatutaarityo aixiro ixantiri:

—Maixa nonxantaxenpi xanyomataxa irinirixa xantaxenpi Tasorentsi ixantaxaniria itimi, atsi xamantena ¿arisanoty bintia Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Nogobeenxariegitte? ¿Bineni Itomi Tasorentsi?

⁶⁴ Iniamatanaxetyo Jesosi ixantiri:

—Naneni, xatinxa pogaxero xantanxitsya maixa nonxantaigaxenpi inpogini pineaigaxeri Sigasanotaxeriria Matsigenxa irisabinxaxea

iraxosanoriaxu Tasorentsi Gabeabagetatsyaria. Aixiro pineaigabaxeri iroboxaera inxenantapaenparoa mararo.

⁶⁵ Ogatyoxenaxe yotsimanxamatanaxatyoxaipasitiisaraitarotyoxa ima gaseerererereixanti:

—;YoxariyoxaontiisigaxagantumanataxariTasorentsi! Irobentia maixa intagatityoxaamaxagantaigipasini iroboxaigaxea inxamantaigaxaea inxanyotaxeroa maixa, mataxani pixemaigaxerini tsitsyata bineniegiixantaxea. ⁶⁶ Maixa ¿tyara pinxantaigebineniegi?

Ineniegiixantaigi:

—Xantetyo inxamaxea, tsitsyatatariixanyotagantaxa ineni.

⁶⁷ Inpoixusyoxaigaxeriboroxu, yotatainaigaxeritogn togn, aixiro pasinitya patoaigaxeriboroxu ⁶⁸ ixantaigaxeria:

—Irotari bintia Ixogaxagaxeria Tasorentsi pinpegaxenpara Igobeenxariegitetorjioegi, ¿atsi gatenityotsini patoataxenpi!

Pebero iterataxotaxeria Jesosi

⁶⁹ Yogari Pebero ainyotyainaxe janta parixoti panpatuixu. Inpo oxenapaaxe paniro onperataganiria oxantiri:

—Bineni aixiro pitsipabagetari Jesosi Garireaxuniria.

⁷⁰ Xantanxitsya yogari Pebero ixemamanpeganaxatyoxantiro:

—¿Jaa? ¿Tyara pixanti? Tea nonxeme tyaxa pixanti.

Ixemaigaxerimayaniro naiganxitsyaria xara. ⁷¹ Inpo iabetaxara janta sotsimoroxu oneitaarityo aixiro pasini onperataganiria oxantaigiri naiganxitsyaria xara oxanti:

—Yogari yoga inti itsipabagetaria Jesosi Nasarexuniria.

⁷² Xantanxitsya ineni ixantutaarotyoxa aixiroixanti:

—;Teatyononeimateriyoga piniaxotaxeria! IneaxenatariTasorentsi tea aro nontsoegumatenpa.

⁷³ Tsyoeni osamanitanaxea yainyoniigapaaxari naiganxitsyaria xara ixantaigiri:

—Arisanoni pitsipabagetari noxemaigabainpitari piniaxea.

⁷⁴ Yogari Pebero ixantutaaty aixiro:

—¡Noxantaxeni teaty noneimateri! Arisanoty noxantaxe, ineaxenatari Tasorentsi tea aryo nontsoegumatenpa. Jantari ontirixa notsoegaxa irotsimanxenaty, tea noneimaterinixa piniaxoigaxeria maixa.

Irotyo ixantaxea maixa, yamiamatanaxetyo tsyaberi osi
⁷⁵ ixenxiamatanaxaroty Pebero ixantaxeriria Jesosi inxaara ixantiri: “Paita tetyara iramiimate tsyaberi pinterataxotaxena mabati”. Ixabiritapanuta iataia ogaty ixenaxe iragamatanaxatyo jiii jiii jiii, ixaemababagetaxyo xara.

Matero 27:1-34

¹ Inpogini oxutagitetanaxea mayaniro itinxamiegi saseroroteegi intiegiri itinxamiegi jorioegi ixemabaxagaiganaxa tyaxa inxantaigaxeri Jesosi iroginoriagantaigaxeria. ² Inpo yagaiganaxeri yogusoiganaxeri yamaiganaxeneria Pirato. Ineni inti inanpina Sesa.

³ Inpogini yogari Jorasi gaxagantaxeriria Jesosi yogataxe arisano iroginoriagantaxenxani osi ixenxiiamatanaxatyo ixanti:

—¡Naneni xanyotanxitsya! Jameraxa nagaxagantiri otyara.

Inpo iataxe inaigaxea itinxamiegi saseroroteegi intiegiri itinxamiegi jorioegi irokipigaigaatenerimea yoga 30 xoriximenta ipaigaxeriria otyara iragaxagantaxeria Jesosi ixantaigabetapaaxari:

⁴ —Naneni onti nobetsixaxe teria ontyapaete nagaxagantaxeritari teria irobetsixumate teria ontyapaete maixa iroginoriaxenxani.

Xantanxitsya ineniegi ixantaigabaxeri:

—¿Aryo tyara nonxantaige naneniegi? Bironpatyo, birotari xanyotanxitsya otyara.

⁵ Jerotyo yobuoxagisetapanutiri xorixi xara tsonpogi ibanxoxu Tasorentsi iataxea itsataxara jenoxu yositixatsanotaxara osi ixamaxea.

⁶ Inpo yogari itinxamiegi saseroroteegi yapatogiseigairi xorixi ixantaigi:

—Tea tyapae agaigaeria anxonogiseigaeria yamaigiria pasini ipaigiria Tasorentsi. Ontitari ipunabitunxani iragaxagantaxeria iroginoriaxenxaniria.

⁷ Inpogini ixemabaxagaigaxa inpunabentantaigaxenparoa xipatsi paitatsyaria Igipatsite Betsixiroria Xobiti tyapae ontimaxeniri inxitatantaigenparia inxamaigea ponaiaganxitsyaria parixotipage.

⁸ Irotari otantanaxaria oga xipatsi opaitantanaxaria Jiraatsigiteri xigonxiro maixa. ⁹ Oxanyotaxa maixa onti oxenaxagagetanaxeroa ixantaxeria pairani xamantantatsyaria Jeremiasi ixanti: “Yogaegiri biseraereegi yagaigaxeri yoga 30 xoriximenta ibunaro pairoria ityapaeti ¹⁰ ipunabentantaigaxaroa xipatsi paitatsyaria Igipatsite Betsixiroria Xobiti, aryotari ixantaxenari Notinxami”. ¹¹ Inpogini yogari Pirato ixogaxotaxeri Jesosi ixantiri:

—¿Arisano bineni Igobeenxariegi jorioegi?

Ixanti Jesosi:

—Neje, arisano pixantasanotaxeni, nanti.

¹² Jantari itsoegabentanaigaxaria itinxamiegi saseroroteegi intiegiri itinxamiegi jorioegi tea tyara inxantumate Jesosi onti ixemisantanaxe.

¹³ Irotari ixantantaxariria Pirato:

—¿Matsi tea pinxeme ixantanaiganaxenpia?

¹⁴ Xantanxitsya yogari Jesosi teatyo iriniimate. Iroro ineabaxeria Pirato ixanyotaxeroa maixa, yogabagetanaxetyo sorerere, tyanpatyo inxantea.

¹⁵ Omirinxatyo agara ibiesetaegite jorioegi oxantaganiria Pasexoa yogari Pirato yapaxui paniro yasitaxobitunxaniria yobetsixaxea teria ontyapaete, tsinirixara ixogaigaxeria itobaireegi irapaxuaigaeria.

¹⁶ Aryo inaxe xara paniro sitaxotanxitsyaria ipaita Barabasi, yapagiteaxobagetaty xara ixemaxotagania.

¹⁷ Inpo Pirato yogunteigaxeria yapatobentaiganaxaria mayaniro ixantaigiri:

—¿Tsini pixogaigaxe nanpaxuaeria? ¿Irixara Barabasi intirixa Jesosi pixantaigiria inti Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara pigobeenxariegite?

¹⁸ Ineni ineaxeritari onti yotsimanxabitunxani ineinxania intia yapatobentanunxani, irotari yamantanunxaniria inenixu. ¹⁹ Ainyotyara isabinxa Pirato janta ixanomaantapinitia oxamantaxagantaxeri ixoritiria oxanti:

—Jara pimabageti bineni, tyanpa anxantaxeri yoga teria tataxona irobetsixumate. Noxisanigisebagetaxetari inxaara posantegisemataxatyo nogisanire. Irixaxa gimanataxena.

²⁰ Xantanxitsya yogari itinxamiegi saseroroteegi intiegiri itinxamiegi jorioegi yogataigaxeri mayaniro inxantaigaxea: “Irinpatyo panpaxuae Barabasi, yogari Jesosi pinxentaxotaxagantaxerityo”.

²¹ Yogari Pirato iniitaigaarityo aixiro ixantaigiri:

—¿Tsini pixogasanoigaxe nanpaxuaeria? ¿Ineni Barabasi intirixa Jesosi?

Ixaemaigamatanaxetyo:

—¡Inti panpaxuae Barabasi!

²² Ixantaigiri Pirato:

—Irobentia maixa, ¿tyaratyo nonxantaxeria yoga Jesosi pixantaigiria inti Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Pigobeenxariegite?

Ixaemaigutanaatyō aixiro mayaniro:

—¡Xentaxoteri!

²³ Ixantaigiri Pirato:

—¿Matsi tyara ixantaxara? ¿Tatanpatyōa yobetsixaxea?

Ixaemaigutanaatyō aixiro:

—¡Mataxatari noxantaigaxe xentaxoteri!

²⁴ Inpo yogari Pirato ineabaxea jatanatsya ixaemabaitaiganaxea tyanpa inxantaigabaxeri, osi ixaemaxagantaxe nia inxibaxotaxenpara tyapae irineaigaxeriniri mayaniro tea ineni xanyotatsyame inpo ixanti:

—Iroginoriaxenxanirixa maixa tea naneni xanyotatsyame.
Bironpaegityo, biroegitari xanyoiganxitsya.

²⁵ Mayanirosanotyō ixaemaiganaxe:

—Aryonpa naneniegityo xanyoiganxitsyame intiegiri aixiro notomiegi, naneniegitari ginoriagantaigaxerime.

²⁶ Iroxo ixemaigaxeria Pirato yapaxuaxagantairi Barabasi. Inpo yonperabentaxari Jesosi inpasataxexania iramanaxexania inxentaxotaxexania.

²⁷ Yogari xentaxobentaigariria xobeenxari yamaiganaxeri tsonpogi inpo ixaemaxagantaigaxeri mayaniro itobaireegi yapatobentaiganaxari ipomatsanaigaxeria. ²⁸ Inpo isapoxaigaxeri imaga isapitantaigaxari pasini magatsi xiraamagori. ²⁹ Yagaigaxe xuto yobetsixasiigaxeri iramatsaire yamatsaitaxeria. Aixiro yairixaxagaxeri intsyaxii iraxosanorixu, inpo yotigeretotasiigaxaria ipomatsanaigaxeria ixantaigaxeria:

—¡Jojojooy, netsixa yogaaa! ¡Atsi gunteigerinityo igobeenxariegitte jorioegi!

³⁰ Ixusyoxusyogaxerityo xara inpo yagapitsaigairi intsyaxii ipasatantaigaxaria igitoinaxu tagn tagn.

³¹ Inpo yagataiganaxea ipomatsanaigaxeria isapireagairi irotya isapitantaigaari irasi imaga yamaiganaxeri inxentaxoigaxeria.

³² Jantari iaiganaxea inxentaxoigaxeria itonxiboagaxari paniro Surenexuniria ipaita Sumo. Yogari xentaxobentaigariria xobeenxari ixantaigabaxeri inatanaxeneria Jesosi igorosite inxentaxotan-taxenxaniria. ³³ Inpo yoboxaigaxara Gorogotaxu, (onxantaxea: “Ontaixara Igitoina Xamatsyaria”), ³⁴ ipaigabetaxari bino oxonoatunxani xepisiari janiri ixemasanotiro ogatsixa, xantanxitsya ineni yobiixabetaxa majani osi tea inxoge irobiixasanotenparoa.

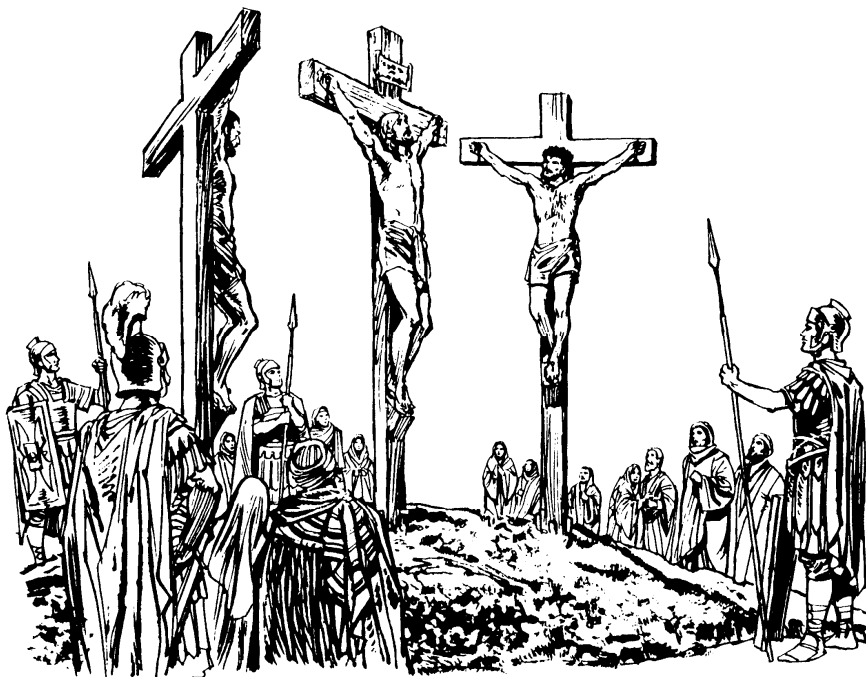
Joan 19:17-27

Ixentaxotunxania Jesosi

¹⁷ Inpogini itentanunxani Jesosi inatanaxero igorosite iatanaxea janta oxantaganiria “Ontaixara Igitoina Xamatsyarini”. Jantari irinianexu jebereoegi onti oxantagani Gorogota. ¹⁸ Inpo aryo xara ixentaxotunxani, itentagantunxani pasini piteni matsigenxa, paniro yogaratinxaxotunxani iraxosanoriaxu Jesosi, yogari irapitene onti yogaratinxaxotunxani iranpatexu. ¹⁹ Inpo yogari Pirato itsirinxaxe intsyaxotaxu oxanti: “Jeso Nasarexuniria, Igobeenxariegi jorioegi”, inpo yogaxagantaxero igorositexu. ²⁰ Onti otsirinxantunxani iriniane jebereo ontiri iriniane guriogo ontiri aixiro iriniane jiromano. Ineaigaxero tobaini jorioegi, ariotari ixentaxotunxaniri Jesosi xara otsyoenitaxara otsirotanxutia panxotsi. ²¹ Jerotyo yogaegi itinxamiegi gametiaxobentaigiriria jorioegi ixantantaigaxariria Pirato:

—Jame potsirinxiro: ‘Inti Igobeenxariegi jorioegi’, ogame pontsirinxaxeme onxantaxea : ‘Xantatsyaria nanti Igobeenxariegi jorioegi’.

²² Xantanxitsya Pirato ixantaigiri:

—Ogari notsirinxaxeria mataxa tsirinxaxa.

²³ Inpogini yogaegiri 4 xentaxobentaigariria xobeenxari xentaxoigaxeriria Jesosi yagataiganaxea ixentaxoigaxeria yagaigaxero isapiro iteabaxagaigaxara yagageigaxe paniropage. Panibati onai sabitiria, irorori tea abobitenpa onti osatyo oamagotaxe, ²⁴ jerotyo ixantantaigaxaria:

—Oxari oxa jara atisarajaigiro, onti asoxagiasiigaxero mapuxitsyo ogatantaganiria tyapae agatantaigaxenparoa tsinirixa sintaxenparome.

Jantari oxanyotaxara maixa onti onxenaxagaxenxania Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxantia:

“Yagaigaxero nosapiro ipabaxagaigaxara,

aixiro isoxagiaigaxero mapuxitsyo ogatantaganiria

tyapae irogatantaigaxenparoa tsinirixa sintaxenparome sabitiria”.
Aryotari ixanyoigaxerori maixa xentaxobentantaigatsyaria.

²⁵ Xarari xara ixentaxotunxania Jesosi ainyo aratinxaxe iriniro ontiri obire ontiri aixiro Maria ixoritiria Xereopasi ontiri aixiro Maria Magarena. ²⁶ Yogari Jesosi yoguntetaxeroa iriniro aratinxaxea otsipataxaria irogamere yotasanotaria ixantiro:

—Ina, netsixa yoga pitomi.

²⁷ Inpo ixantiri aixiro irogamere:

—Nero oga piniro.

Osi itentanaaro ibanxoxu omagimotairia.

Matero 27:45-56

⁴⁵ Inpo yapagatsixaatanaxara syabogaenxari oga oxenaxe omapunasetanaxe mayatiro osi isyabinibagetanaxa. ⁴⁶ Ogatyo ixenaxe ixaemamatanaxetyo Jesosi ixanti:

—Jeri, Jeri, ¿jirema sabaxatani? (onxantaxea: “Apa Tasorentsi, Apa Tasorentsi, ¿tyara oxantaxara pobasigantaxenara?”)

⁴⁷ Ixonogagarantaigaxa naiganxitsyaria xara iroto ixemaigabaxeria ixantaiganaxe:

—Atsi xemeri xanixa ixaemaxotaxeria xamantantatsyaria Jeriasi.

⁴⁸ Isigamatanaxatyo paniro yaganaxea tsyomiatiroria nia ioxaataxeroa siroarixu bino yogaenoxaxobetaxeneria isopoxiixu iratsyomiatagaxerimea. ⁴⁹ Xantanxitsya yogari itobaireegi ixantaigiri:

—Atsi gunteteri, aneaigaxeria iroboxasitaxeririxa Jeriasi iroguitaeria.

⁵⁰ Inpo yogari Jesosi ixaemapanaati aixiro syaroenxarixatyo xara osi ixemisantanaxe ixamanaxea.

⁵¹ Irotyo ixamanaxea ogatyo oxenaxe osaraamatanaxetyo omago tsatamagotatsyaria ibanxoxu Tasorentsi oxantanaxea xatinxasano niganxi tseerererere oponianaxara jenoxu oataxeroa sabi pairomataxe paxotareasanotaxe. Ontininxamatanaxatyo xipatsi tinin tinin tinin otsiraagematanaxetyo inperitapage, ⁵² oga oxenagetaxe asirenaxigetanaxa xitatanagetaganiria igamagapage, yaniagematanaityo tobaini xematsaigiriria Tasorentsi. ⁵³ Inpogini yaniaiaia Jesosi iaigaxe ineniegi Jerosarenxu yogunteigabairia tobaini basigaigatsyaria xara. ⁵⁴ Yogari itinxamiegi xentaxobentaigariria xobeenxari intiegiri itsipaigaxaria yogunteigaxeria Jesosi ineiaigabaxeroa ontininxanaxara, aixiro pasinipage oposantetanaxara itsarogabageiganaxetyo xara ixantaigi:

—Arisanoni inti Itomi Tasorentsi.

⁵⁵ Aryo onaigaxe xara tobaini tsinaneegi xenaigaxeriria Jesosi iponianaxara Garireaxu, aixiro amutaxobageigaxeri. Oneniegi onti aratintiitaigaxe jantaxona janta ogunteigaxeria. ⁵⁶ Aryo onaigaxe aixiro xara Maria Magarena ontiri Maria iriniro Santiago intiri Jose, ontiri aixiro iriniro itomiegi Sebereo.

Joan 19:31-42

³¹ Ogari ixamantaxaria Jesosi ontitari xutagiteri yobetsixabagetantaiganaxaria jorioegi mayatiro inxogaxoigaxenparia aganaxenpara apesigopireantaganiria. Yogaegiri jorioegi ixogaigaxe inxentaxoreaigaenxania xentaxoiganxitsyaria tetyara agenpa. Ogari oga xutagiteri apesigopireantaganiria pairotari abisagetaxero mayatiro, ontitari Pasexoa, jerotyo ixantantaigaxariria Pirato iromitiganxaigaxeria xentaxobentaigariria xobeenxari inxageroxaigaxiteria igurexiitexu tyapae tsitsyari inxamaige inxentaxoreaigaenxania. ³² Inpo iaigaxe itinxaraaigaxeria nanxitsyaria iraxosanoriayu Jesosi, inpo imaigaxeri irapitene. ³³ Inpo irimaigaxerimea Jesosi ineni ineagiri mataxa xamaxe osi tea inxageroxaigeri. ³⁴ Xantanxitsya paniro xentaxobentantatsyaria yomoxoroaxeri imeretaxu ogatyo oxenaxe oboatanaxe irirajana

syarararara omatanaxa nia irorori.³⁵ Nanti tsirinxaxogetaxero mayatiro oxa, narotari neagetaxero jerotyo nogataxe tea namatagenpa xatinxatyo nogaxero notsirinxaxotaxeroa tyapae pinxematsaigaxeniri bineniegí.³⁶ Ontitari oxanyotaxa maixa tyapae onxenaxagaxenpaniri Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxantia: “Jaratyó oxageroxumatagani patonxitiro itonxi”.³⁷ Aixiro oxanti: “Iroguntetaxenxania yomoxoroinxaniria”.

Yogaatagania Jesosi inperitanaxixu

³⁸ Ainyo paniro irogamere Jesosi poniatsyaria Arimateaxu ipaita Jose. Ineni ixematsabetaxatyó xantanxitsya tea inxoge inxemaigaxea itobaire, ipinxagaxeritari irotsimanxaigaxeria. Inpogini ixamaxea Jesosi iataxe ixantaxeria Pirato ixogaxea iramanaeria. Yogari Pirato ixantaxe:

—Atsina, manaeri.

Osi iataxe yamanairi.³⁹ Inpogini yogari Mixoremo jatasitanin-xutiriria Jesosi inxogaxotagantaxiteria yoboxaxe yamaxe xasanxari mira oxonogaxaro pasini paitatsyaria jaroe. Mayatiro otenataxe aryorixa 30 xiro.⁴⁰ Inpo ineniegí piteniro yotiritsatasiigaxeri magatsitsa xasanxarixu yamasitaxeriria Mixoremo inpo yabuabuaigaxeri ixanyotagaigaxari tyaxa ixantaiga ixitatantaigia jorioegi.⁴¹ Xarari xara ixentaxotunxania Jesosi aityo panxirentsisí. Aryo onaxe xara inperitanaxi otyaenxaria oxigantunxani tetyaenxa ogantumatenxani igamaga.⁴² Aryo xara yogaigairi Jesosi, irotari tsyoenitaxotantxitsya, aixiro paenityatari aganaxenpa apesigopireantaganiria.

Matero 27:62-66

⁶² Inpo oxutamanitanaxea apesigopireantaganiria yogari itinxamiegí saseroroteegi intiegiri pariseoegi iaigaxe inxamosoiguteria Pirato⁶³ ixantaigapaaxeri:

—Naneniegi noxenxiiaganairo ixantaxeria yoga tsoenti tetyara inxame ixantaxea: ‘Nonxamaxerixa inpo omabatanaxenpara xutagiteri nanianae’. ⁶⁴ Maixa onxuta iroto iromabataxotantanaxenpa, irotari nonxantantaigaxenpiria atsi mitiganxenityo xentaxobentantatsyaria irosentasanoigaxeroa yogantunxaniria janiri yoboxasiigiri irogamereegi iragaigapanuteria inpo inxantaigaxeri mayaniro jataxe yanianai. Intagaroa inxanyoigeroa maixa paioxa abisabagetaxero iramatagaigaxenpara abisaxeroxa yamatagaxoigaxaria tetyara inxame.

⁶⁵ Yogari Pirato ixantaigiri:

—Irobentia maixa atsi nanityo, neri yogaegi xentaxobentantagatsyaria. Piaigetyo posentaigaxiteria, bironpaegityo tyaxa pinxantaigaxeri.

⁶⁶ Ineniegi iaigaxe yogunxania Jesosi yabitsajaigapaaxeroa mapu itixaxotantunxaniria inpo ixantaiganaxeri xentaxobentantaigatsyaria irosentasanoigaxeroa janiri tsini boxasitumatiri inxositaxeria.

Matero 28:2

² Jantari tetyara obonxeigenpa ontininxanaxa xipatsi tinin, tinin, tinin, yoboxapaaxetari isaanxarite Tasorentsi iponiapaaxa xurayo itiguronxapaaxeroa mapu tixaxobetaxariria Jesosi yosabinxan-tapaaxaroa.

Jiroxasi 24:1-35

Yanianaia Jesosi

¹ Inpogini oxutamanitanaxea tominxo tsipetyamanisano oaignanaxe janta yogaagania Jesosi amaiganaxe xasanxari obetsixageigaxeria tsyapi ixamantaxaria. ² Inpo oboxaigabetapaaxa ogunteigapairo mapu itixaxotantabetunxaniria maa gagaxa sirenaxitaxa. ³ Oxiaigabetanaxa maneri irinoriaea Atinxami Jesosi. ⁴ Otsarogabageiganaxetyo xara tyanpatyo onxantaige. Inpo ogunteigutarityo piteni isaanxariite Tasorentsi xanyoigamataxa matsigenxa xantaxoigamataxetyo imaga porerererere. ⁵ Ogatyo oxenaigaxe otsarogasanoiganaxea ogiboiganaxara. Ineniegi ixantaigiro:

—¿Jantari jara poboxaigi jaxa ixitataagania igamaga pixogaigaxeria jataxeria yanianai? ⁶ Maneritari jaxa jataxetyo yanianai. Atsi xenxiiagaeroatyo ixantaigaxenpiria ainyotyara janta Garireaxu ixantaxotaxara ixanti: ⁷ ‘Yogari Sigaxeriria Matsigenxa iragaxagantaxenxani iragaigaxeria betsixabageigatsyaria teria ontyapaete inxentaxoigaxeri inpo omabatanaxenpara xutagiteri iraniana’.

⁸ Inpo oneniegí oxenxiiagamatanaroatyo ixantaxeria Jesosi otyara iniabagetaxea. ⁹ Inpogini oboxaigaia panxotsixu oxamantageigapaaxeri iromitiganxaneegi naigaatsyaria 11, intiegiri aixiro pasini itobaireegi.

¹⁰ Ogari xamantageigapaaxeriria ontiegí Maria Magarena, Joana ontiri Maria iriniro Santiago ontiri aixiro pasini otsipaiganaxaria.

¹¹ Xantanxitsya ineniegí teatyó inxematsaigero. Ineaigiri ontiri oniagisebageiganaxe xogapage. ¹² Xantanxitsya Pebero ixabiritapanuta isigabagetanaxatyó yogunxania Jesosi ixamosogantabetapaaxa tsonpogí maneri, onti yoguntetapaaxe omago iponatantabetunxaniria. Inpo ipiganaa panxotsixu yogabagetaxetyo sorerere.

Iaiganaxea irogamereegi Jesosi Jemaosixu

¹³ Inpogini paita osamanitanaxea iaiganaxe piteni irogamereegi Jemaosixu tsoeni osamanitaxotaxaro Jerosaren, aryorixa onaxe 11 xirometero. ¹⁴ Inpo jantari iaiganaxea abotsixu iniabageiganaxe iniaxoigaxeria Jesosi tyara ixantunxani yoginoriinxania. ¹⁵ Iroro iniabageigaxea irotya ixantaigi irotya ixantaigi, ixenapaaxe Jesosi ineni itsipaiganaxari iaiganaxea. ¹⁶ Ineaigabetaxarityo, xantanxitsya tyaxa ixantaxoigaxeri Tasorentsi janiri yogataigiri inti Jesosi. ¹⁷ Inpo ixantaigiri Jesosi:

—¿Tata piniabentaiganaxea maixa?

Ineniegí asa yaratintioigaxe sinonxajaigamataxa.

¹⁸ Paniro ipaita Xereopasi. Ineni inianaxe ixanti:

—¿Matsi panirosanotyó bineni pixantaxara pinabetaxara tsyapi Jerosarenxu tea pinxemaxotero iniaxoigaxeria mayaniró?

¹⁹ Ineni ixantaigutarityo:

—¿Tata tatoitara?

Ixantaigiri:

—Atsi guntete, onti ixamaxea Jesosi Nasarexuniria. Ineni inti xamantantatsyaria gabeabagetatsyaria yobetsixagemati posante, aixiro yogatabagetityo xara yogatagantabagetia, intitari gabeaxagaxeri Tasorentsi, jerotyo isinebentantaigaxariria mayaniro matsigenxaegi.

²⁰ Inpogini yogari itinxamiegi gametiaxobentantaigatsyaria intiegiri notinxamiegi yamaiganaxeri ipimantaigaxeria ironperabentaxenxania inxamaxea inxentaxotaxenxania. ²¹ Otyara noneaigiri aryoru ineni xisaxobentaigaxaeme jaroegi biseraereegi janxia yasintaigajai pasini tyapae abasigaigaenpaniri xogapage. Maixari maixa jataxe omabatanaxa ixamaxea. ²² Xantanxitsya oxonogagarantaigaxa tsinaneegi notsipaigaxaria oaigamanaxe inxaara tsipetyamani onxamosoigerimea yogabetaagania, ²³ xantanxitsya maneri. Inpo oboxaigai omintsarogaigaxenaty oxamantaigapaaxenara ogunteigaxeria isaanxariite Tasorentsi ixantaigaxeroa jataxe yanianai. ²⁴ Inpo ixonogagarantaigaxa notobaireegi iaigaxiti ineniegi yogunteigaxitiro ixantaigaxe oxantasanoigaxeni maneri Jesosi.

²⁵ Inpo ixantaigiri Jesosi:

—¿Tetyaenxaty pogatumaige! ¿Tyaxaty pinxantaiganaxenpa pogatasanoiganaxea arisano ixantasanoigaxe xamantantaigatsyaria pairani! ²⁶ ¿Matsi tea inxantaige yogari Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Igobeenxariegi biseraereegi joxetyo iratsipereaba-getaxe inxamaxea inpo iroganiaenxani iramanaenxania xurayo?

²⁷ Inpo osi yogatagageiganaxeri mayatiro oxantaxogetaxeria Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oniaxotaxeria ineni itsititapanutiro yotsirinxaxogetaxeria Moisesi inpo imagetanaxero aixiro yotsirinxaxoigaxeria xamantantaigatsyaria ineniegi. ²⁸ Inpogini yoboxaigapaaxara Jemaosixu ineaigiri Jesosi aryonpatyo iatanaxeri, ²⁹ xantanxitsya yagaigabaxeri ixantaigiri:

—Atsi gatatara piati. Noxogaxe pimagimoiganaxenara naneniegi, paenityatari ontsitenitanaxe, jataxetari isyonxanaa syabogaenxari.

Osi ixianaxe tsonpogi itentaiganaxaria.

³⁰ Inpogini ipioitaigaxa mesaxu isexataigaxenpara. Ineni inosixanaxero pan iniaxeri Iriri ixantaxeria isinebentaxaro, inpo ixotagaxero ipaigaxeri. ³¹ Iroro yogunteigaxeria ixotagaxeroa pan yogatantaigabaariria inti Jesosi, xantanxitsya ineni asaty isaaxaenxatanaxa. ³² Iniabaxagaiganaxaty:

—Iroro maixa iriroa inxaara janta abotsixu yogataigaxairoa Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi tyaxaty oxantaiganaxai otsagasurentaiganaxaia asureegixu ogisineaiganaxaityo xara.

³³ Inpo osi ixabiriigapanuta iaiganaia ipigaiganaa Jerosarenxu. Yogunteigapaaxeri iromitiganxaneegi Jesosi patoitaigaxa itsipaigaxaria pasini itobaireegi. ³⁴ Ineniegi ixantaigabaxeri:

—Arisanoni yanianai Atinxami, yoguntetaxeritari Sumo.

³⁵ Osi ixamantaiganaxeri ineniegi aixiro tyara ixantaigaxeri itsipaiganaxaria abotsixu tea irogataigeri, inpogini yogunteigaxeria panxotsixu ixotagaxeroa pan osi yogatantaiganaariria inti Jesosi.

Joan 20:19-29

Jesosi ixoneatimoigaxeria irogamereegi

¹⁹ Inpo irotyo otsitenienxatanaxea yogaegiri irogamereegi Jesosi ainyo yapatoitaigaxa yasitaxoigaxara ipinxagaxeritari itinxamipage jorioegi, inpo xatsixetyo yogunteigutarityo Jesosi yaratinximoigapaaxeri iniaigapaaxeria ixantaigiri:

—¡Atsi sineiganaenpa! ¡Jara pitsarogaigi!

²⁰ Iroro ixantaigaxeria maixa ioxotagageigaxeri isarantapaxo agabeaxeria xarabatonxi ixentaxotunxania ontiri imereta yomoxoroinxania. Inpo ineniegí isinebageiganaxatyó xara yogunteigairia Atinxami. ²¹ Inpo ixantutaigaarityo aixiro:

—¡Sineiganaenpa! ¡Jara pitsarogaigi! Xanyotari naneni yomitiganxaxenara Apa aryotyó nonxanyotaxenpa naneni maixa nomitiganxaigaxenpi pinxenxiacobageigaxenara.

²² Inpo yotasonxaigaxeri ixantaigiri:

—Maixa irobasisigaxenpa Isure Tasorentsi pisureegixu.²³ Tsinirixa pinxantaigaxe magisantaxotaxa mayatiro yobetsixaxeria, aryotyo inxanyotaxenpa Tasorentsi ineni imagisantaxotaerityo, jaratyo ixenxiiagairi inpogini. Xantanxitsya tsinirixa pinxantaigaxe tea imagisantaxotenxani yobetsixaxea teria ontyapaete, aryotyo inxanyotaxenpa Tasorentsi ineni jaratyo imagisantiro yobetsixaxeria, inxenxiiagabitaxerityo inpogini.

Tomasi yoguntetairia Atinxami

²⁴ Xantanxitsya yogari irogamere Jesosi paitatsyaria Tomasi Pitetatsyaria tea aryo irine ineni ixoneatimoigaxeria Jesosi itobaireegi.
²⁵ Inpogini onti ixamantaigairi ixantaigiri:

—Nogunteigairi Atinxami.

Xantanxitsya ineni ixanti:

—¡Pitsoega! Jantari noneaxerorixa agabeaxeria xarabatonxi ixentaxotunxania inpo nonpiataxero notsyapaxo obegantaxeria, aryo pinxante nonxantaxe: ‘Arisanoni yanianai’. Jantari jarixa noguntetiro, aixiro jarixa nopatsogantiri imeretaxu imoxoroinxania jaratyo noxanti: ‘Arisano yanianai’.

²⁶ Xantanxitsya inpogini abisanaxea 8 xutagiteri yogari irogamereegi Jesosi yapatoitaigaa aixiro, maixa aryo inaxe Tomasi ineni. Yasitaxoigabetaxatyo xantanxitsya Jesosi ironpatyo yaratinximoigapaaxeri iniaigapaaxeri ixantaigiri:

—¡Sineiganaenpa! ¡Jara pitsarogaigi!

²⁷ Inpo ixantiri Tomasi:

—Maixa atsi guntete, jero nosarantapaxo giagero pitsyapaxo, aixiro patsogantena nomeretaxu yomoxoroaitaxenara. Jara pitsoenxana, onti pinxematsataxena.

²⁸ Iniamatanaxetyo Tomasi ixanti:

—¡Notinxami! ¡Bintia Tasorentsisanoria!

²⁹ Ixantiri Jesosi:

—Maixa osi pixematsataxena poguntetaxenara. Irisinebageigaxen-patyto yogaegi teria irogunteigabetena xantanxitsya ixematsaigaxena!

Jiroxasi 24:41-49

Jesosi ixoneatimoigaxeri irogamereegi

⁴¹ Xantanxitsya yogunteigaxeria teanixara iragabeaigae inxenxiiaigaea, pairotari isinebageiganaxa yogabageiganaxea sorerere, ixantaigiri:

—¿Aityo pisexaegi?

⁴² Ineniegi ixantaigiri:

—Ainyo mayori tasiri.

Osi ipaigaxeri ⁴³ yagaxeri isexataxari ineaxoigaxeri mayaniro.
⁴⁴ Inpo ixantaigiri:

—Maixari maixa mayatiro pineageigaxeria irotari noxamantaigaxenpiria pairani ainyotyara notsipabageiginpi, noxantaxea onxenaxagaxenpara mayatiro yotsirinxaxotanaxenara Moisesi ontiri yotsirinxaxoiganaxenara xamantantaigatsyaria ontiri aixiro sanxebantixu Saremo yotsirinxaxotaxenara Jirabi.

⁴⁵ Inpo ineni yagabeaxagaigaxeri irogatasanoiganaxeroa tatoita oxantaxotaxe Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi ixantaigiri:

⁴⁶ —Aryo oxanyotaxa maixa otsirinxaxotunxaniria oniaxotaxeria Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara Igobeenxariegite biseraereegi. Onti oxantaxe inpogini iratsipereabagetaxe inxamaxea xantanxitsya omabatanaxenpara xutagiteri iraniana. ⁴⁷ Inpogini yomitiganxaigaxeri xamantaxoigaxerimeria iriaigaxea inxenxiimoigaxeria mayaniro matsigenxaegi intsitiiganaxero Jerosarenxu osi irontiabageiganaxeroa xara inxantaigaxeria mayaniro

irapaxuaiganaxeroa yobetsixageigaxea teria ontyapaete
 inxantatigaiganaxenpara inxematsaiganaxeria yomitiganxaxeria
 Tasorentsi irabisaaxotantaxea tyapae irabisaaxoigaxeriniri Tasorentsi
 imagisantaxoigaxeria mayatiro yobetsixageigaxeria. ⁴⁸ Bineniegi
 mataxa pineaigaxero oxenaxagagetunxania mayatiro oxa
 otsirinxaxotunxaniria, maixa bineniegitya xenxiaxoigaxerome.
⁴⁹ Naneni nomitiganximoigaxenpiri ixantaxeria Apa iromitiganxi-
 moigaxenpiria, xantanxitsya basigaigeta jaxa Jerosarenxu jatataina
 piaigai parixoti. Giaxoigenpata jaxa iromitiganximoigaxenpiria Apa
 Isure iragabeaxagaigaxenpia.

Joan 20:30-31

Tyara oxantaxa otsirinxunxaniria oxa sanxebanti

³⁰ Yogari Jesosi yogixoneataxero iragabeane Tasorintsi
 ineaxagaiganairia irogamereegi posantepage, xantanxitsya tea
 nontsirinxaxogetero jaxa sanxebantixu. ³¹ Oxari oxa
 notsirinxaxogetaxeria maixa onti tyapae pogataigaxeniri Jesosi inti
 Itomi Tasorentsi Ixogaxagaxeria ineni inpegaxenpara Agobeen-
 xariegitte. Aixiro notsirinxaxogetaxero tyapae pinxematsaigaxeriniri
 osi pinxantaxani pintimaigaxe.

Jiroxasi 24:50-53

Iatanaia Jesosi xurayo

⁵⁰ Inpogini Jesosi itentaiganaxari irogamereegi iaiganaxea parixoti
 oatara Betanaxu. Inpo yaxontsaanaxa iniabentaigaxeria. ⁵¹ Iro
 ixanyotanaxeroa maixa iniabentaigaxeria yogunteigiri yogaenoxanaxa
 aryonpa, aryonpa yogaenoxabagetanaari, onti yamanaaganian xurayo.
⁵² Ineniegi isinebentaiganaxari ixantaiganaxe: “Arisanoni inti Itomi
 Tasorentsi pairoria yagabeabageti”. Inpo ipigaiganaa Jerosarenxu

isinebageigaxatyo xara.⁵³ Omirinxatyo iatapiniigi ibanxoxu Tasorentsi ixantaigaxeri mayaniro: “¡Pairo ityapaeti Tasorentsi! ¡Pairo yagabeabageti!”

IPIRINIBENTABAGEIGIRIA IROMITIGANXANEEGI JESOSI

Jesosi ixantaxea iroboxaxea Isure Tasorentsi

1 ¹ ¿Ainyobi Teopiro notasanotaria tyapaetyarixa pinaxe? Naneni ainyona jaxa tyapaetya nonaxe. Pairani notsirinxaxenpi noxamantaxogetaxero mayatiro yobetsixagetaxitiria Jesosi, aixiro yogatantagetutiria ²⁻³ asaty agabagetanaa iatanaia xurayo. Yatsipereabagetaxetari ixamaxitia xantanxitsya jantari yaniaia tea sintsi iriatæ xurayo onti inanai 40 xutagiteri ixoneatimogeigapanaa-tiria iromitiganxaneegi yagaigaxeria otyara tyapae iroguntetasanoigae-riniri irogatasanoigaxea arisano yanianai. Aixiro ixamantaxogeta-naxeria Tasorentsi tyara ixantaxa ixabintsaantabagetaxea yomitiganxantaxariria inxamabentaigaxeria mayaniro tyapae irabisaaxoigaxeria xematsaigaxerimeria inpegaxenpara igobeenxariegite. Aixiro yogataiganaxeri tyara inxantaigaxenpa iriaigaxea inxenxiaiganaxeroa Niagantsi Tyapaeri intsoténxabagei-ganaxenpara mayatiro xipatsi, intitari gatagaxeri Isure Tasorentsi tyara inxantaigaxeria. Inpo aganaxara 40 xutagiteri aryó iatanai xurayo.

⁴ Inpogini itentaigaxaria isexataigaxara ixantaiganairi:

—Pairani noxamantaigaxenpi ixantaxea Apa iromitiganximoi-gaxenpia Isure. Maixa jatatina piaigai parixoti, pinaigaxeta jaxa Jerosarenxu pogiaigaxea inxenaxagaxeroa ixantaxeria. ⁵ Yogari Joan onti yogisabinxaatantabagetaxe niaxu, xantanxitsya maixa tsyoenitapaaxe agaxenpara xutagiteri iroboxantaxenparia Isure Tasorentsi intimasurentaigapaaxenpia intinxamiigapaaxenpia.

Iatanaia Jesosi xurayo

⁶ Inpogini yapatoitaigaxara ineniegi ixantaigiri:

—Notinxami, ¿aryo maixa panpatoitaigaena naneniegi biseraereegi pinpegaxenpara Nogobeenxariegite pinxisaxobentaigaxenara tyapae nobasigaigaenpaniri xogapage janigeniri pasini sintaigana?

⁷ Ixantaigiri Jesosi:

—Jara pobanxinabentaigaro pogataigaxeroa tyaxa onxantagetana-xenpa inpogini, panirotari Apa yogataxeroa. ⁸ Xantanxitsya jantari iroboxaxea Isure irobasigapaaxenpa pisureegixu, aryo pinxante iragabeaxagaigaxenpi pinxamantaxoiganaxenara Jerosarenxu. Aryo pinxanyotagaiganaxero Joreaxu ontiri aixiro Samariaxu. Inpogini pintsotenxagiteabageiganaxero mayatiro xipatsi pinxamanta-xoigaxenara.

⁹ Ironpa yagatanaxea iniaiganairia ineniegi yoguntetaigabaxeri yogaenoxanaa iatanaia xurayo, inpo omanaxotanaxeri mararo, osatyo isaanxaxa teanixa inxoneatae. ¹⁰ Inpo ainyotyara yogunteigi xurayo, yogunteigutarityo aratintiitaigaxe piteni surari saasamatabagetaxe ixantaigapaaxeri:

¹¹ —Bineniegi Garireaxuniria, ¿tyara pixantaigaxara jatanatsyara pinebentaiganaxa xurayo, aryo inxanyotapaenpa inpogini iripigaatea.

¹² Ineniegi osi iaiganai Jerosarenxu. Ogari Jerosaren tea osamanitaxotero otonxoara paitatsyaria Joribosi, intagati onaxe aryorixa patiro xirometero. ^{a 13} Irogo yagonxeigapaaxara ixiaigapaaxe panxotsixu yagatsonxuiganaxe jenoxu. Aryotari xara imagaigaxeri Pebero, Joan, Santiago, Janterese, Jeripe, Tomasi, Baritorome, Mateo, Santiago itomi Jarijeo, Sumo Teria Iberataga intiri Jorasi itomi Santiago. ¹⁴ Mayaniro ineniegi omirinxaxa yapatoitaigaxa ipirinibentabageigaxeroa iniaigaxeria Tasorentsi itsipaigaxaria irirentiegi Jesosi ontiri iriniro ontiri aixiro pasini tsinaneegi.

^a 1.12 Xirometero 'kilometro'.

¹⁵ Inpogini yapatoitaigaxara tobaeni xematsaigatsyaria aryorixa inaignaxe 120. Inpo yaratinxanaxe Pebero ixanti: ¹⁶ “Napigematsaegine, maixa onti oxenaxagunxani yotsirinxaxotanaxeria Jirabi pairani yogataxeria Isure Tasorentsi jerotyo iniaxotantaxariria Jorasi manpiaiganaxeriria gaigaxerimeria Jesosi. ¹⁷ Iritari atsipaigabetaxaria otyara ixanyoigabetaxai aneniegia axenaigiria Jesosi. ¹⁸⁻¹⁹ Inpogini iataxe isitixatsanotaxara itsataxotaxara intsyatoxu osi ixamaxe yasirianaxa itonxanaxe imotiaxu toxn osotogabiotanaxe iranpiritsa. Iroro ixemaxoigaxeria Jerosarenxuniria osi ipaigaxero oga xipatsi ixamantaxaria Asererama. Jantari irinianexu onti onxantaxea “Jiraatsigiteri”. Inpogini opunabentantunxani oga xipatsi xorixi yagaxeria Jorasi ipunatunxania yagaxagantaxeria Jesosi. ²⁰ Otsirinxaxotunxanitari sanxebantixu paitatsyaria Saremo oxanti:

‘Oxanaxenxania ibanxo

jara tsini basigantumataaro’.

Aixiro oxanti:

‘Pasinitya pugaerime irantabagetaxemeria Atinxami’.

²¹⁻²² “Maixari maixa ainyoegi jaxa atsipabageigaxaria pairani ityara yogisabinxaataxe Joan Jesosi xigonxiro iatanaia xurayo. Maixa tsame agaigaea pasini pugaerimeria Jorasi tyapae ineniri antsipaigaxenpa anxamantaxoigaxeria Jesosi yaniaia”.

²³ Inpogini ixaemaigaxe piteni. Paniro ipaita Jose ixantaganiria Baresaba Gosito. Yogari irapitene ipaita Matiasi. ²⁴ Inpo iniaigaxeri Tasorentsi ixantaigiri: “Notinxami, pineasurentaigiritari mayaniri matsigenxaegi. Maixa noxogaigaxe nogataigaxea tsini pixogaxe iripugaeria Jorasi ²⁵ inpegaenpara irogamere Jesosi intsipaigaenara. Yogari Jorasi xamaxetari iataxea tyaxa xara oxatinxataxeria pixantaxeria iriataxea”.

²⁶ Inpogini isoxagiaigaxero mapuxitsyo tyapae irogatantaigaxenparoa tsinirixara onxatinxataxe. Inpo inti oxatinxataxe Matiasi iritya pegaatsya iromitiganxane Jesosi osi itsipaigaari itobaireegi iromitiganxaneegi.^a

^a 1.26 Itobaireegi: irinianexu biraxotsya onti oxantaxe ‘los once’.

**Iboxaxea Isure Tasorentsi intimapaaxea isureegixu
xematsaigatsyaria**

2 ¹ Inpogini agapaaxara xutagiteri oxantaganiria Pentexosite aryo
inaigaxe mayaniro xematsaigatsyaria yapatoitaigaxara panxotsixu.
² Inpo xatsixetyo ixemaigutarotyopoimaenxatapaaxe xanyoenxama-
taxa omarane tanpia oponienxatapaaxa xurayo. ³ Inpogini
oxoneagematapaaxe xanyomataxa omorexia tsitsi oxatinxatagugeiga-
paaxeri paniropage ineniegi ⁴ osi yobasigapaaxa Isure Tasorentsi
isureegixu oga ixenaigaxe iniantaiganaxaro pasinipage niagantsi teria
inxemumaigero, intitari niaxagaigaxeri Isure Tasorentsi.

⁵ Aryo inagaxe xara Jerosarenxu tobaeni jorioegi xenaxagaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi, onti iponiageigaxa pasinipage xipatsi.

⁶ Iroto ixemaigabaxeroa opoimaenxatanaxea isigaigamatanaxatyto yapatobentaiganaxaria mayaniro xematsaigatsyaria osi ixemaigapaaxeri iniantutaiganaxaria irinianeege. ⁷ Itsarogabageiganaxetyo yogabageiganaxe sorerere ixantabaxagaiganaxara:

—¿Matsi teatyto ineniegi Garireaxuniria mayaniro yogaegi?

⁸ ¿Tyaxa oxantaxara axemaigaxeria iniantaiganaxaroa niagantsipage?, axemaigaxeritari maixa iniantaiganaxaroa anianeege ⁹ aneniegi poniageiganxitsyaria parixotipagexu Paretoxu, Meroxu, Jiramexu, Mesopotamiauxu, Joreaxu, Xaparosiauxu, Pontoxu, Asiauxu, ¹⁰ Pirijiauxu, Panpiriauxu, Jepitoxu, aixiro oxaragetanaxea Jiribia oataxara Sirenexu ontiri aixiro Jiromaxu. ¹¹ Ainyoegi jorioegisanoria intiegiri aixiro pasini xenaxoigiriria. Aixiro ainyoegi poniaiganxitsyaria Xeretaku ontiri Jaraviaxu. Mayaniro aneniegi axemaigabaxeri iniantaiganaxaroa anianeege ixamantaxoigaxeria Tasorentsi tyara ixantaxa yogixonea-timoigaxeria iragabeane.

¹² Itsarogabageiganaxe yogabageiganaxe sorerere ixantabaxagantaigaxaria:

—¡Ejee! ¿Tata tatoina oxa?

¹³ Xantanxitsya ixonogagarantaigaxa onti ipomatsanaigaxeri ixantaiganaxea:

—¡Onti niaxagaigaxeri isinxiro!

Ixenxiabagetaxea Pebero

¹⁴ Yaratinxamatanaxetyo Pebero itsipaiganaxaria mayaniro iromitiganxaneege Jesosi inianaxea syaroenxarixatyto xara ixanti: “Atsi xemisantaigabaxena nonxamantaigaxenpia mayaniro bineniegi Joreaxuniria intiegiri basigaigatsyaria jaxa Jerosarenxu. ¹⁵ Maixa pogunteigaxena xanyotaxanixa nosinxiiigaxa, xantanxitsya teatyto aryo nosinxiiengenpa, ityaenxatari gaenoxapaatsya syabogaenxari. ¹⁶ Ontityo

oxenaxaganaxara ixamantaxotanaxeria pairani xamantantatsyaria Joere ixantaxea:

¹⁷ ‘Ixantaxe Tasorentsi: Inpogini paenityara onxenaxagagetana-xenpa mayatiro nosariagetaxaria pairani,
nomitiganximoigaxeri Nosure intimaguigapaaxeria isureegixu mayaniro matsigenxaegi.

Yogari jananexiegi noniaxagaigaxeri inxamantaxoiganaxenara.

Yogari ityaenxaria timagaigananxitsyame noneaxagaigaxeri posante, xantanxitsya onti onxanyotimoigaxenpari igisanirexu.

Yogari syabinxabageiganaatsyaria onti noniaigaxeri igisanirexu.

¹⁸ Aryo nonxanyotagaigaxeri nonperaneegi, surariegi ontiri tsinaneegi,

nomitiganximoigaxeri Nosure irobasigaxenpa isureegixu irinixagaigaxeria inxamantaxoigaxenara.

¹⁹ Jantari xurayo inxiteyu nogixoneagematero teria oguntegeten-xani,

aixiro nogixoneagemateroty nagabeane jaxa xipatsixu oguntetaxenxania jiraatsi,

aixiro onparasegematanaxetyo tsitsi, ontiri aixiro tsitsienxa onxatsiasexantabagetanaxe.

²⁰ Jantari nonxenaxagagetanaxeroa mayatiro nosariagetaxaria pairani intsibaxanaxe syabogaenxari.

Yogari tsitenixuniria inxiraamentatanaxe inxanyotanaxenpari jiraatsi.

Irotari pairoria abisaxe onxobeenxataxea xutagiteri nogixonea-tantaxenparoria nagabeane.

²¹ Xantanxitsya nabisaaxoigaxeri mayaniro xantaigaxenameria:

Notinxami, bisaaxotena’.

²² “Maixari maixa, bineniegí biseraereegi, xemisantasanoigena nonxamantaigaxenpia. Inti nonxamantaxotaxe Jesosi Nasarexuniria. Yagabeaxagagetaxeri Tasorentsi yoguntetagaigaxenpiroa posantepage yogixoneatimoigaxenpiroa iragabeane. ²³ Xantanxitsya igantaga yogataxea Tasorentsi tyara inxantaxenxani Jesosi, iritari xantanxitsya otyasanotyara iragaxagantaxenxania irogaxagantaxenxania. Jerotyo pagaxagantantaigaxariria poginoriaxagantaigaxeria pixantaigaxea inxentaxoigaxeria betsixaigatsyaria teria ontyapaete teria ineniegí jorioegi. ²⁴ Xantanxitsya yoganiairi Tasorentsi janiri ixonoitumatari igamaga, teanixa agabeimateri xamagantsi. ²⁵ Yogari xobeenxari Jirabi ixamantaxotanaxeria Jesosi ixanti:

‘Ixtanaxani itsipataxena Notinxami,

omirinxatari inaxe nanenixu tyapae isintsitagaxenaniri janiri
tatoita nopinxumati,

²⁶ irotari nosinebagetantanaxaria nosurexu,

aixiro noniaxeria noxantaxeri: Nosinebentabagetaxenpityo xara,
nogataxetari nonxamaxerixa nanianae,

²⁷ jaranixa pioxumatiro nosure ontentaxenparoa isureegi xamai-
ganxitsyaria,

teanixa pinxoge onpanetaxea nobatsa,

nantitari ponperane teria irobetsixumate teria ontyapaete.

²⁸ Pogataxena tyara nonxantaxenpa nobasigaxenpara binenixu.

Pinxantaxenpani pintentaxena pogisineasanotaxenara’.

²⁹ “Maixa, napigematsaegine, gatasanoigaxe tea isatyo niaxotatsyame Jirabi gonteireiganaxairia, ixamaxetari pairani inpo ixitataagani, aryotari onaxeri ixitatantaaria jaxa. ³⁰ Ineni inti xamantantatsyaria. Yogari Tasorentsi iniaxeri ixantiri: ‘Inpogini intimaxe pogonteiretanaxeria peganxitsyameria igobeenxariegite mayaniro biseraereegi inxanyotaenpia bineni. Jaratyo namatabitinpi, nantitari Tasorentsi’. ³¹ Irotari yogatasanobagetantaxaria Jirabi pairani iranianaexa Ixogaxagaxeria Tasorentsi iromitiganxaxeria inpegaxenpara igobeenxariegite biseraereegi, jerotyo ixamantaxotantaxariria ixantaxea jara oxumatagani isure ontentaxenparoa isureegi xamaiganxitsyaria, aryo onxanyotaxe ibatsya irorori jara opanetumati. ³² Iritari yoga Jesosi yoganiairia Tasorentsi, noguntetasanoigaxeritari mayaniro nanenieg. ³³ Inpogini yobirinitairi inenixu iraxosanoriaxu osi ipaxeri Isure ixantaxeriria pairani inpaxeria tyapae iromitiganxaxeriniri jaxa xipatsixu irobasingaxenpara isureegixu mayaniro xematsaiganxitsyameria. Maixari maixa boxaxe, jerotyo mayatiro oxa poguntegeiganaxeria, aixiro pixemageiganaxeria, iritari xanyotagagetaxero maixa. ³⁴ Yogari Jirabi teatyo ineni xenxiaxotaatsyame isatyo, teanixa ineni jatatsyame xurayo, intityo ixantaxotaxe Jesosi ixantantaxaria maixa:

‘Yogari Tasorentsi iniaxeri Notinxami ixantiri:

Bineni Notomi, sabinxeta jaxa nanenixu naxosanoriaxu

³⁵ xigonxiro nagabeaigaxeria mayaniro tsimanxaigaxenpiria’.

³⁶ “Maixa noxogaxe pogatasanoigaxea mayaniro binenieg biseraereegi, yogari Jesosi pixentaxotaxagantaigaxeria ipegaxagaxari Tasorentsi Itinxami mayaniro xematsaigiriria, iritari ixogaxagaxe otyara yomitiganxaxeria irabisaaxoigaxaea”.

³⁷ Iroro ixemaigabaxeria yasinonxaabageiganaxa ixantaigiri Pebero intiegiri itobaireegi iromitiganxaneegi Jesosi:

—Maixa, notobaireegi, ¿tyanpa nonxantaigaxenpa?

³⁸ Ixantaigiri Pebero:

—Paxuaiganaxero pobetsixageigia teria ontyapaete pinxantatigai-ganaxenpa pogisabinxaatagantaigaxenpara poxotagantaigaxenpara arisano pixematsaigaxeri Jesoxirisito tyapae imagisantaeroniri Tasorentsi pobetsixaigaxeria teria ontyapaete. Inpogini iromitiganxi-moigaxenpiri Tasorentsi Isure irobasisigaxenpara pisureegixu. ³⁹ Aryo inxanyotagaigaxenpi mayaniro bineniegí intiegiri mayaniro pogonteireiganaxeria, aixiro mayaniro parixotipagexuniria. Arisanotyó irobasisigaxenpa isureegixu mayaniro inxematsatagaigaxeria Atinxami Tasorentsi.

⁴⁰ Yogari Pebero aryonpatyo iniaiganaxeriri ixantaigiri:

—Paxuaiganaxero pobetsixaigaxeria teria ontyapaete pinxantai-gaxeria Tasorentsi irabisaaxoigaxenpia janiri itentagantaiginpiri pitobaireegi betsixaiganxitsyaria teria ontyapaete irotsimanxaiga-xenparia inpogini.

⁴¹ Iro-ro ixemaigabaxeria ixenxiabagetaxea isinebentaiganaxaro ixantaxeria osi yogisabinxaatagantaigaxa. Itobaigabagetityo xara xematsaiganxitsyaria, aryorixa inagaxe 3,000. ⁴² Omirinxá ipirinibentabageigaxero ixemisantaigaxeroa yogataigaxeriria iromitiganxaneegi Jesosi, tea irapaxuimaigero. Onti itsipabaxagaigaxa ixemabaxagaigaxara, aixiro iniaigaxeria Tasorentsi ontiri aixiro isexataigaxaroa pan ixenxiaxoigaaria Xirisito ixamabentaigaxaia.

Tyara ixantaigaxa ixetyoria xematsaiganxitsya

⁴³ Mayaniro gunteigaxeriria iromitiganxaneegi Jesosi yogixoneatimoigaxeria iragabeane Tasorentsi yoguntetagaigaxeria posante yogabageiganaxetyo sorerere. ⁴⁴ Xantanxitsya yogari xematsaiganxitsyaria itsipabaxagaigaxa ixemabaxagaigaxara, tea intsaneapitsatabaxagaigenpa tatarixa oita yasintaigaxa. ⁴⁵ Aixiro ipimantaigaxero tatarixa oita yasintaigaxa yagantaigaxaroa xorixi ipaigaxeria mayaniro xogaxobageigatsyaria. ⁴⁶ Omirinxá xutagiteri yapatoitapiniigaxa ibanxoxu Tasorentsi. Jantari panxotsipagexu itentabaxagaigaxa isexataigaxara. Isinebageigaxa tea

irabentaxobageigenpa. ⁴⁷ Isinebentabageigaxari Tasorentsi ineaigaxetari paio ixabintsaabageigaxeri. Mayaniro matsigenxaegi basigaigatsyaria xara ineaigaxeria ixanyoigaxara maixa isinebentaiganaxari. Omirinx xutagiteri yogari Atinxami jatanatsyaty ixematsatagaigiria pasini itsipaigaxaria xematsaigatsyaria aryonpatyo itobaiganaxeri.

Yoganuitunxania teria iranuitumate

3 ¹ Inpogini yogari Pebero intiri Joan iaigaxe ibanxoxu Tasorentsi. Omirinxatari ixononxanaia syabogaenxari iatapiniigi mayaniro jorioegi iniaigiria Tasorentsi. ² Aryo yosabinxaxe xara sotsimoroxu teria iranuitumate, xantaxa ityara boganxitsya. Aryotari yamapiniigiriri yogisabinxapiniigiria tyapae inebibageigaxeriniri igorixite xiapiniigatsyaria. Ogari sotsimoro onti opaita Tyapaeri. ³ Ineni yogunteigabaxeria Pebero intiri Joan yainyoniigapaaxara yaxontsaanaxe inebiigabaxeria igorixite. ⁴ Ineniegi yogunteiganaxeri, inpo inianaxe Pebero ixanti:

—Atsi guntete.

⁵ Ineni yogunteiganaxeri yogiaxobetaxarainei aryori inpaigaxerixorixi. ⁶ Xantanxitsya Pebero ixantiri:

—Naneni maneri tatanpa nonpaxenpi, tea intimenixa nogorixite, xantanxitsya yagabeaxagaxena Jesoxirisito Nasarexuniria noganuitaenpia, jeroty maixa atsi xabiritanaxe nuitanaxe.

⁷ Inpo ixatsataxeri iraxosanoriaxu yogaratinxaxeri. Oga ixenaxe isintsitanaxe igitixu ontiri aixiro igunxexixu. ⁸ Yaratinxagantsimatanaxetyo yanuitanaxea osi ixenaiganaxeri Pebero intiri Joan ixiaiganaxea tsonpogi. Tyarixaroxa imitamitabagetaxetyo isinebentanaxaria Tasorentsi ixanti: “¡Pairo ityapaeti Tasorentsi ixabintsaabagetaxenatari!” ⁹ Jantari ineaigabaxeria mayaniro ¹⁰ ogaty

ixenaigaxe yogabageiganaxetyo sorerere, yogataigaxetari inti sabinxapinitatsyaria ibanxoxu Tasorentsi inebitantabagetia xorixi.

Ixenxitsabagetaxea Pebero ibanxoxu Tasorentsi

¹¹ Inpo ineni ixantaxanityo ixatsataxobageigaxeri imagaxu Pebero intiri Joan. Mayanirotyo yogabageiganaxe sorerere, isigaigamata-naxatyo iaigaxea inaigaxea ineniegí janta obetsaenxaxara otinxamipoa oxaxaratsenxoataxea oxantaganiria Irasi Saromon. ¹² Ineaigabaxeria Pebero ixanti: “Bineniegí biseraereegi, ¿tyara oxantaxara pogaiganaxea sorerere? Poguntetaiganaxenara xanyomataxa naneniegínirixatyó ganuitaxeria tsitsyata yoxa noxematsataxeria Tasorentsi aixiro nagabeabagetia. ¹³ Xantanxitsya teatyó tsitsyata naneniegí gabeaigatsyame, intityo gabeaxagaxena Tasorentsisanoria ixematsatasanoigiria gonteireiganaxairia Jaberan, Bisaxo intiri Jaxobo. Iritari ganiairi Jesoxirisito yomitiganxaxeria inxamabentaigaxaea inpo yogisabinxairitari inenixu iraxosanoriaxu. Yogari Jesoxirisito iritari pagaxagantaigaxeria bineniegí pixantaigaxeria Pirato iroginoriaxagantaxeria. Yogari Pirato ixogabetaxani irapaxuaerimea, xantanxitsya bineniegí tenityo pinxogaige. ¹⁴ Tea pinxogumaige irapaxuaenxania yoga Pairoria Ityapaeti teria irobetsixumate teria ontyapaete. Inti pixogaigaxe irapaxuaenxania ginoriantatsyaria. ¹⁵ Aryotari pixanyoigaxeri maixa poginoriaxagantaigabetaxaria yoga ganiaantatsyaria, xantanxitsya yoganiairi Tasorentsi, noguntetasanoigaxeritari yaniaia. ¹⁶ Iritari noxematsatasanoigaxeria nogatasanoigaxetyo arisano yagabeabagetaxe mayatiro jerotyó pineantaigaxariria maixa yanuitanaxea yoxa teria iranuitumate.

¹⁷ “Maixa, notobaireegi, naneni nogataxe tea pogataigenixa pixanyotantaigaxaroria maixa. Aryo ixanyoigaxa pitinxamiegí tea irogataige. ¹⁸ Xantanxitsya jantari oxanyotaxara maixa onti ixenaxagagetaxeroa Tasorentsi ixantaxeria pairani iniaxagaigaxeria xamantantaigatsyaria ixamantaxoigaxeria Ixogaxagaxeria

inpegaxenpara igobeenxariegite biseraereegi ixantaigaxea
 iratsipereabagetaxea inxamaxea. ¹⁹ Irotari maixa nonxantantai-
 gaxempiria paxuaiganaxero pobetsixageigia teria ontyapaete
 pinxematsatasanoigaxeria Tasorentsi tyapae irisaanxaxeroniri
 pobetsixaigia teria ontyapaete osi aganaxenpa isintsitagaigaxenpia
 pisurexu irogisineigaxenpia. ²⁰ Inpogini iromitiganximoigaenpiri
 Jesosi, iritari ixogaxagaxe otyara iromitiganxaxeria irabisaaxoi-
 gaxenpia inpegaxenpara Pigobeenxariegite. ²¹ Xantanxitsya ineni
 maixa xantaxa irinaxea janta xurayo xigonxiro inegintetaeroa
 Tasorentsi mayatiro inxenaxagagetaxeroa ixantaxeria pairani
 iniaxagaigaxeria xamantantaigatsyaria. ²² Ixantaxetari Moisesi:
 ‘Inpogini intimaxe paniro pitobaire xamantaigaxenpimeria tatarixa oita
 inxantaxe Tasorentsi, iritari xogaxagaxerime inxamantantaxea
 inxanyotaxenara naneni ixogaxagaxenara noxamantantia. Tatarixa oita
 inxantaigaxenpi pinxematsaigaxeria. ²³ Tsinirixa jaria ixematsatiri
 nontsimanxaxeri janxi itentaigaari itobaireegi’.

²⁴ “Mayaniro xamantantaigatsyaria iexamantaxogeiganaxero
 mayatiro pogunteiganaxeria maixa. Ixetyo jibataxero
 xamantantatsyaria Samoiri, inpogini imaiganaxero
 xaraxuigananxitsyaria. ²⁵ Maixari maixa bineniegi pineaigaxero
 ixenaxagagetaxeroa Tasorentsi mayatiro iexamantaxogeiganaxeria
 ineniegi pairani. Aixiro ixenaxagaxero ixantaigaxeriria
 gonteireiganaxenpiria, ixantaxeritari Jaberan: ‘Inpogini intimaxe
 pogonteiretanaxeria xabintsajaigaxerimeria mayaniro matsigenxaegi’.
 Jantari ixantaxeria maixa, bintiegityo ixenxiiaigaxa inxabintsajai-
 gaxenpia. ²⁶ Iroto yoganiairia Tasorentsi Itomi bixetyo yomitigan-
 ximoigaxe inxabintsajaigaxenpia tyapae panpaxuageiganaxeroniri
 pobetsixaigiairia teria ontyapaete”.

Yotsimanxuxania Pebero intiri Joan

4 ¹ Ainyotyara ixenxiabageigi Pebero intiri Joan yoboxaigapaaxe
 saseroroteegi itentaigaxari itinxamiegi sentaigiroria ibanxo
 Tasorentsi intiegiri saroseoeigi. ² Yotsimanxaigapaaxeri ineaigaxea

yogataiganaxeria mayaniro ixamantaigaxeria iranaiaganaea inpogini xamaiganxitsyaria inxanyoigaxeria Jesosi yaniaiaia.³ Osi yagaiganaxeri yamaiganaxeria, xantanxitsya tea tyara inxantumaigeri, onti yasitaxoiganaxeri, jataxetari otsitenienxatanaxe. Jantari onxutamanitanaea aryo pinxante inxogaxotagantaigaxeri.
⁴ Xantanxitsya ixonogagarantaigaxa xemaigaxeroria ixantaigaxeria ixematsaigaxe, aroyorixa inaigaxe 5,000 surariegi.

⁵ Inpo oxutamanitanaia yapatoitaigaxa itinxamiegi saseroroteegi itentaigaxaria itinxamiegi jorioegi intiegiri aixiro gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi.⁶ Aryo inaxe itinxamisanoria saseroroteegi paitatsyaria Janasi itentaigaxaria Xaipasi, Joan, Arijantero intiegiri aixiro mayaniro itimiapageegi.⁷ Inpo yomitiganxagaxe iragaigaxitenxania Pebero intiri Joan inxogaxotagantaigaxeria. Inpo yamaiganunxania ixantaigiri:

—¿Tsininpatyo gabeaxagaigaxenpi? ¿Tsininpatyo xantaigaxenpia poganuitaxeria yoga teria iranuite?

⁸ Yogari Pebero itinxamitaxaritari Isure Tasorentsi iniamatanaxetyo iniaiganaxeria patoitaiganxitsyaria ixanti:

⁹ —Irobentia maixa pixogaxotagantabintsaigaxenara tyara noxantaigaxeri noganuitaigaxeria yoga teria iranuite¹⁰ maixa nonxamantaigaxenpi tyapae pogataigaxeniri binenieggi intiegiri aixiro mayaniro biseraereegi inti gabeaxagaigaxena Jesoxirisito Nasarexuniria noganuitantaigaxariria. Yogari Jesosi iritari pixentaxoigabetaxaria, inpogini yoganiairi Tasorentsi.¹¹ Bineneigi onti pixanyoigaxari betsixaigaxeroria panxotsi teria irisinebentaigabetenparo mapu pairoria ontyapaetaxe, xantanxitsya yogari Tasorentsi isinebentaxaro ipegaxagaxaro oxusotantaxaria panxotsi. Tea pinxematsaigerinixa Jesosi, xantanxitsya Tasorentsi ipegaxagaxari Itinxami mayaniro xematsaigiriria.¹² Iritari yomitiganxaxe inxamabentantaxea irabisaaxotantaxea. Teatyto intimumate pasini gabeatsyameria irabisaaxotantea, panirotyo ixantaxara ineni yagabeaxea.

¹³ Jantari ineaigaxeria mayaniro tea intsarogumaige, yogabageiganaxetyo sorerere, ineaigiritari tea irabisantabageige, aixiro tea irogatasanoige sanxebanti, aixiro ineaigiri intiegi itsipabageigaria Jesosi. ¹⁴ Aryotari itentaigaxariri teria iranuibetenpa, ¡tyanpatyo inxantaige ineniegi! ¹⁵ Osi isotogaxagantaigaxeri sotsi tyapae iriniabaxagaigaxenpaniri ineniegi. ¹⁶ Inpo ixantaigi:

—¿Tyara anxantaigaxeri maixa? Mayanirotari basigaigatsyaria jaxa ixemaxoigaxeri yogixoneataxeroa iragabeane Tasorintsi yoganuitairia terira iranuite. ¿Matsi tyanpa xantaigero manaxoigaxeroa? ¹⁷ Xantanxitsya maixa tsame anxantabiigaxeria tyapae ganiri ixenxiaxotumaigairi Jesosi.

¹⁸ Inpo ixaemaxagantaigairi ixantaigaxeria:

—Maixari maixa jara pixenxiaxotumaigairi Jesosi, aixiro jara piniaxotumaigairi pinxantaigaxea yagabeabageti. ¿Pixemaxe?

¹⁹ Inpo ineniegi ixantaigi:

—Atsi xenxiiageroty bineniegi. ¿Tyati paio abisaxe otyapaetaxea, iroxa nonxmatsaigaxenpia bineniegi ontirixa nonxmatsaigaxeria Tasorentsi? ²⁰ Naneniegi jaraty napaxuimaigiro nonxamantaxoigaxeroa nogunteigaxeria, aixiro noxemaigaxeria.

²¹ Ixantutaigaarityo aixiro:

—Jara pixenxiaxotumaigairi Jesosi, notsimanxaiginpixari.

Inpogini yapaxuaigairi, ineaigaxetari tyanpa inxantaigaxeri, mayanirotari ixantaiganaxe: “Pairo yagabeabageti Tasorentsi”, yogunteigaxeritari yoganuitaxeria teria iranuite. ²² Ineni onti isiryagaxotaxa 40 siriyagarini.

Inebiigaxeria Tasorentsi iragabeaxagaigaxeria

²³ Iroro yapaxuaigairia iaigai inaigaxea irapigematsaegine ixamantaigapaaxeri mayatiro ixantaigaxeriria itinxamipage. ²⁴ Iroro ixemaigabaxea mayaniro iniaigaxeri Tasorentsi ixantaigiri:

“Notinxami, paio pabisabageigaxeri mayaniro, binenitari
betsixagetaxeroria inxite, xipatsi, aryonatoani nia intiri mayaniro
timantagetaroria ontiri aixiro mayatiro timantagetaroria.²⁵ Aixiro
bineni niagaxaxeri ponperane Jirabi gonteireiganaxenaria ixantaxea:

‘¿Tataty oitara tsimajaigaxeri mayaniro matsigenxaegi teria
ineniegi jorioegi yotsimanxantaigaxariria Tasorentsi?

¿Tyara ixantaigaxara ixenxiageigabetaxaroa posantepage teria
ontyapaete garia yagabeaigiro?

²⁶ Mayaniro xobeenxariegi xipatsixuniria intiegiri itinxamiegi
matsigenxaegi

yapatobentaiganaxari yotsimanxasiiganaxaria Tasorentsi intiri
Ixogaxagaxeria yomitiganxaxeria inpegaxenpara
Igobeenxariegite biseraereegi’.

²⁷ “Oxenaxaganaxatari pixantaxeria yapatoitantaigaxariria Jerorisi
intiri Posio Pirato itentaigaxaria teria ineniegi jorioegi intiegiri
biseraereegi ixemabaxagaigaxara iroginoriaigaxeria ponperane Jesosi
teria irobetsixumate teria ontyapaete iritari pixogaxagaxeria
inpegaxenpara Nogobeenxariegite.²⁸ Binenitari xantanxitsya otyara
ixanyotantaigaxaroria maixa.²⁹ Notinxami, pixemabaxero mayatiro
ixantaigaxenaria yotsimanxaigaxenara. Maixa noxogaigaxe
pisintsitagaigaxenara naneniegi ponperaneegi janiri notsarogumaigi
nonxenxiaigaxeroa piniane.³⁰ Pagabeaxagaigaxenara tyapae
nobegaigaxeriniri mantsigaiganxitsyaria. Aixiro noxogaigaxe
iragabeaxagaigaxenara ponperane Jesosi teria irobetsixumate teria
ontyapaete nogixoneataxeroniri pagabeane noguntetagaigaxeria
mayaniro posante teria oguntetumagetenxani”.

³¹ Iroro yagataiganaxea iniaigaxeria Tasorentsi ogaty oxenaxe
omogexanaxa panxotsi inantaigaxaria oxantanaxea moge moge moge,
itinxamitanotutaiganaarityo aixiro Isure Tasorentsi. Inpo ineniegi osi
ixenxiaiganaxero Iriniane Tasorentsi teaty intsarogumaige.

Yamutabaxagaigaxara xematsaigatsyaria

³² Mayaniro xematsaigatsyaria itentabaxagaigaxa ixemabaxagaigaxara. Tatarixa yasintageigaxa tea paniro irasintaigenparo, ontityo yasintaigaxaro mayaniro. ³³ Yogari Tasorentsi ixabintsaabageiganaxeri, aixiro yagabeaxagabageiganaxeri iromitiganxaneegi Jesosi, jeroty yagabeasanotantaiganaxaria jatanatsyara ixamantaxoiganaxeri yaniaia. ³⁴ Mayaniro tsinirixa sintaigatsyaria igipatsiegite aixiro ibanxopage ipimantaigaxero yagantaigaxaroa xorixi. Inpogini yamaiganaxeneri ³⁵ iromitiganxaneegi Jesosi tyapae inpageigaxeriniri mayaniro xogaxogeigatsyaria, paniropage onti ipageigaxeri axarixa ixogaxoigaxa, jeroty teanixa intimumatae xogaxobageiganxitsyameria. ³⁶ Itimaxe pasini Tsiperexuniria yogonteiretanaxeria Jirebi paitatsyaria Jose, xantanxitsya yogari iromitiganxaneegi Jesosi aryotya ipaiigairi Berenabe (onxantaxea: “Gisineantatsyaria”). ³⁷ Ineni ipimantaxero igipatsite yagantaxaro xorixi. Inpogini yamaigaxeneri iromitiganxaneegi Jesosi.

Yamatagaxara Jananiasi ontiri Sajira

5 ¹ Xantanxitsya itimaxe pasini paitatsyaria Jananiasi itentaxaro ixoritiria opaita Sajira, ipimantaigaxero igipatsite ² yagantagaxaroa xorixi, xantanxitsya inosixagarantabaxeri. Yogari ainyotyaria inai yamaiganaxeneri iromitiganxaneegi Jesosi. ³ Xantanxitsya Pebero ixantabaxeri:

—Jananiasi, ¿tyara oxantaxara pixematsataxeria Satanasi pixogantabetaxaria pamatabinataxerimea Isure Tasorentsi pinosixagarantantabaaria xorixi ipunaitaxenpiria pigipatsite? ⁴ ¿Matsi tea bineni sintasanotenparome otyara? Aryo oxanyotaxa maixa pipimantaxeroa, ¿matsi tea bineni sintenparime xorixi? ¿Jantari jara pixanyotiro maixa? Pixanyotaxeroa maixa pamatagaxara pineiri naneniegiri pixanyoigaxe maixa, teatyo intityo pixanyoigaxe Tasorentsi.

⁵ Iroro ixemabaxeria ogatyo ixenaxe ituanaxe ixamanaxe. Mayaniro xemaxoigaxeriria itsarogabageiganaxetyo xara. ⁶ Inpo ixiaigapaaxe ityaenxaria timagaigananxitsya yagaiganaxeri iponaiganaxeri yamaiganaxeria inxitaigaeria. ⁷ Inpo osamanibagetanaxea oxenapaaxe ixoritiria oxiapaaxe, tea ogatabagetumatenixa ixamaxe oxoritiria. ⁸ Yogari Pebero ixantabaxero:

—Atsi tsabetena ¿ariso ipaxenari pixoritiria mayaniro xorixi pagantaigaxaroria pigipatsiegite?

Oneni oxanti:

—Neje, arisanoni ipaxenpiri mayaniro.

⁹ Ixantutarotyo:

—¿Tyara oxantaxara pixemabaxagaigaxara pamatabinaigaxerimea Isure Tasorentsi? ¿Matsi pineaigiri jari yotsimanxabiiginpiro? Neriegi yonta xitaigaatiriria pixoritiria, maixa binenitya inxitaigaate.

¹⁰ Iroro ixantaxeroa oga oxenaxe otuimotanaxeri oxamanaxe. Inpo ixiaigabetapaaxa yogunteigapaaxero oneni xamaxe. Irotya yagaigapanuti inxitaigaateroa inaia oxoritiria. ¹¹ Jantari ineaigabaxeroa oxanyotanaxara maixa ogatyo ixenaigaxe itsarogabageiganaxe mayaniro xematsaigatsyaria naiganxitsyaria xara. Aryo ixanyoiga aixiro mayaniro xemaxoigabaxeroria.

Yotsimanxaigunxania iromitiganxaneegi Jesosi

¹² Yogari Tasorentsi yagabeaxagaigaxeri iromitiganxaneegi Jesosi yogixoneatimotantaiganaxariria matsigenxa iragabeane Tasorintsi yoguntetagaigaxeria posante teria oguntetumagetenxani. Mayaniro xematsaigatsyaria yapatoitapiniigaxa ibanxoxu Tasorentsi obetsaenxaxara otinxamipoa oxaxaratsenxoataxea oxantaganiria Irasi Saromon. ¹³ Yogari itobaireegi itsarogaigaxe inxonoigaxenparia, xantanxitsya isinebentaigaxari. ¹⁴ Aryonpatyo itobaiganaxeri xematsaigaxeriria Atinxami, surariegi ontiri tsinaneegi, ¹⁵ yamantaiganaxariria mantsigaiganxitsyaria yoginoriaigaxeria abotsixu isitaigaxeria sitatsixu itimasitagaigaxeria Pebero tyapae ontsimanxumaigaeria itsyopanparote irobegaiganaenpaniri. ¹⁶ Aryo ixanyoigaxa poniageiganxitsyaria otsyoenitia Jerosaren yamaigapaaxeneri mantsigaiganxitsyaria intiegiri yatsipereaxagageigaxaria xamagarini, mayaniro yobegaiganaa.

¹⁷ Xantanxitsya yogari itinxamisanoria saseroroteegi intiegiri saroseoegi tsipatasanoigariria aryonpatyo yotsimanxaiganaxeriri ineigaxea intiegia isinebentasanoiganunxani. ¹⁸ Yagaigamatanaxerityo yamaiganaxeria yasitaxotagantaigaxeria. ¹⁹ Xantanxitsya inpogini oniganxigitetanaxea yoboxasiigaxeri isaanxarite Tasorentsi yasireaxoigapaaxeri yosotogaigairia ixantaigiri: ²⁰ “Piaigae ibanxoxu Tasorentsi pinxenxiimoigaeria mayaniro pinxamantaigaxeria tyara inxantaigaxenpa tyapae irabisaaxoigaxenxaniniri”. ²¹ Inpo aryo ixanyoigaxero maixa oxutamanitanaia iaigamanaxe ibanxoxu Tasorentsi itsitiiganairoa yogatagantaiganaia.

Ainyotyara yogatagantaigi yogari itinxamisanoria saseroroteegi intiegiri itentaigaxaria ixaemaigaxeri mayaniro itinxamipage biseraereegi yapatoitaigaxeri. Ineniegi yomitiganxaigaxe soraroegi iragaigaxiterimea janta yasitaxoigabetaxaria iramaiganaxerimea ineniegixu. ²² Xantanxitsya iaigabetaxa maneri. Ipigaigana ixantaigapaaxe:

²³ —Noaigabetaxa nogunteigapaaxero sitasanomataxa yasitaxotantaigaxaria. Yogari sentaigaxeriria timasiigamataxe sotsimoroxu janiri isotogaiganai, xantanxitsya nasireaigabetaro manerigitemataxe tsonpogi.

²⁴ Iroxo ixemaigabaxea itinxamiegi soraroegi sentaigiroria ibanxo Tasorentsi intiegiri itinxamiegi saseroroteegi yogaiganaxe sorerere ixantaigi:

—¿Tyarixatyo ixantaigaxara?

²⁵ Ixenamatapaaxetyo paniro xantapaaxea:

—Yogari pasitaxotagantaigabetaxaria tsyapi jatya xogapage ainyo yogatagantabageigai ibanxoxu Tasorentsi.

²⁶ Inpo ixemaigabaxea itinxamiegi soraroegi iaigaxe tyapaetya yagaigaxitiri, itsarogaigaxetari inpitanxaigaxenxania.

²⁷ Yamaigapaaxeri yogaratinxagaipaaxeri yapatoitaigaxara. Inpogini inianaxe itinxamisanoria saseroroteegi ixanti:

²⁸ —Noxantasanoigabetaxenpi panpaxuaiganaxeroa janxia pixenxiaxotumaigairo yobetsixagetanaxeria Jesosi. Xantanxitsya bineniegia tea pinxematsaigena, onti pixamantageiganaxeri mayanirero Jerosarenxuniria. Ontitari pixogaigaxe pinxantaxagantaigaxenara ixentaxotunxania Jesosi.

²⁹ Inianaxe Pebero intiegiri itobaire iromitiganxaneeji Jesosi ixantaigiri:

—Irinpatyo nonxematsaigaxe Tasorentsi. ³⁰ Arisanotari pogamagaigabetaxari Jesosi pixentaxotaxagantaigabetaxaria xorosixu, xantanxitsya yoganiairi Tasorentsisanoria ixematsaigiria gonteireiganaxairia pairani. ³¹ Yogisabinxaxeri inenixu ipegaxagaxari Atinxami, aixiro ipegaxagaxari Bisaaxotantatsyaria tyapae iragabeaigaxeniri biseraereegi inxantatigaiganaxenpara irapaxuaiganaxeroa yobetsixageigia teria ontyapaete imagisantaeroniri Tasorentsi. ³² Noguntetasanoigaxeritari noxamantaxotantaigaxariria. Aryo ixanyotaxa Isure Tasorentsi ixamantaxotaxeri. Ineni inti

yomitiganxaxeria Tasorentsi irobasigaxenpara isureegixu mayaniro xematsatanoigiriria.

³³ Iroro ixemaigabaxea yotsimanxasanoigamatanaxaty tyaxaroxa, ixogaigabetaxaty iroginoriagaxantaigaxerimea. ³⁴ Xantanxitsya aryo inaxe xara paniro pariseo paitatsyaria Gamariere. Mayaniro itobaireegi yotasanoigaxari. Ineni inti gatagantiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi. Inpo yaratinxamatanaxetyo ixanti:

—Maiganaxerita sotsi.

³⁵ Inpo ixantaigiri mayaniro patoitaiganxitsyaria:

—Bineniegi notobaireegi, tsitsyania potsimanxasiigarixari xogapage, joxetyo pinxenxiaxotasanoigaxenparo. ³⁶ Xanyotari pairani itimabetaxara Teorasi ixogabetaxara irabisumatantaxemea ixenaigabetanaxari tobaeni matsigenxa, aryorixa inaigaxe 400. Xantanxitsya teaty iragabee, ontityo yoginoriinxani. Yogari xenaigabetanaxariria oga ixenaigaxe iparixotigeiganai teanixa intentabaxagaigaenpa. ³⁷ Aryo oxanyotaxa aixiro pairani yotsirinxaxotagantaigaxeria xobeenxari irapatoire irogataxea axatobainirixa inaigaxe mayaniro. Itimaxe pasini Garireaxuniria paitatsyaria Jorasi. Ineni ixogabetaxa irabisumatantaxemea inxanyotaxenparimea Teorasi. Aryo ixanyotaxa ineni ixenaigabetaxarityo tobaeni matsigenxa, xantanxitsya iroro yoginoriinxania oga ixenaigaxe iparixotigeiganai xenaigabetanaxariria. ³⁸ Irotari nonxantantaigaxenpiria maixa aryone yogaegi, paxuaigaeri jara tyara pixantaigiri. Mayatiro oxa yogatagantaigaxeria tsitsyatarixa yagasiigaxaro ineniegi tsitsyataty osaaxanaenpa. ³⁹ Xantanxitsya intirixa mitiganxaigaxeri Tasorentsi irogatagantabageigaxea tyanpaty pinxantaigaxeri. Intagaroa intirixa potsimanxasiiga Tasorentsi.

Iroro ixemaigabaxeria ixantaigaxe:

—Irobentia maixa tyapaetaxe.

⁴⁰ Inpo ixaemaxagantaigairi aixiro, ipasataxagantaigaxeria, inpo yapaxuaigairi ixantaigabaxeri:

—Maixa nonxantaigabaxenpi, jara pixenxiaxotumaigairi Jesosi.

⁴¹ Inpogini yosotogaiganai iaiganaia isinebageiganaxa, ineaigaxetari inti yatsipereabentaigaxe Jesosi, ⁴² jerotyo teatyo irapaxuimaigero, onti yogatagantabageigaxe omirinxa xutagiteri janta ibanxoxu Tasorentsi ontiri pasini panxotsipagexu ixamantaxoiganaxeria Jesosi ixantaigaxea inti yomitiganxaxe Tasorentsi irabisaaxoigaxeria mayaniro xematsaigaxerimeria inpegaxenpara igobeenxariegite.

Ixogaigaxea 7 mutaxoigaxerimeria xematsaigatsyaria

6 ¹ Inpogini itobaiganaxea xematsaigatsyaria osi itsitiiganaxero jorioegi niantaigaroria guriego iniasinaiganaxaria itobaire jorioegi niantaigaroria jebereo ixantaigaxea tea inpasanoigero osexaeigi ogamaxotagapage niantaigaroria guriego. ² Yogari iromitiganxaneegi Jesosi yapatoitaigaxeri mayaniro xematsaigatsyaria ixantaigiri:

—Tea ontyapaete nanpaxuaiganaxeroa noxenxiabageigiroa Iriniane Tasorentsi irotya nonpirinibentabageiganaxe nonpimantabageigaxea sexatsi. ³ Irotari nonxantantaigaxenpiria maixa pinxogaigaxea 7 gatageigatsyaria pairoria inegintetasanobageiga itinxamiigaxaria Isure Tasorentsi tyapae ineniegini pirinibentaigaxerome inpimantabageigaxea. ⁴ Naneniegite onti nonpirinibentabageigaxe noniaigaxeria Tasorentsi, aixiro nonxenxiabageigaxeroa Iriniane nogatagantaigaxeroa.

⁵ Iroto ixemaigabaxeria mayanirosanotyo isineiganaxa ixantaganaxe:

—Tyapaetaxe.

Yagantaigaxariria Isitibano, ineaigaxeritari ixematsatasano-bagetaxea, aixiro itinxamitasanotaxaria Isure Tasorentsi. Inpogini imaigaxeri Jeripe, Poroxoro, Nixanoro, Timo, Parimanasi intiri aixiro Mixorasi. Yogari Mixorasi onti iponiata Jantioxiaxu. Tea ineni jorio

xantanxitsya pairani onti ixenaxoigabetari ixematsaigiria ineniegi.

⁶ Inpogini ixantaigi iromitiganxaneege Jesosi:

—Neri yogaegi.

Inpo ineniegi ipatixaigaxeri igitoinaxu iniabentaigaxeria.

⁷ Aryonpatyo apagiteaxobagetanaxari Iriniane Tasorentsi Jerosarenxu, itobaigabagetanaxetyo xematsaigatsyaria. Imaigamatanaxatyo saseroroteegi ineniegi ixematsatarantaiganaxea.

Yotsimanxunxania Esetebano

⁸ Yogari Esetebano inti pairoria ixabintsaabagetaxeri Tasorentsi yagabeaxagabagetaxeri yogixoneatimoigaxeria irapijorioegitene teria oneimagetenxani. ⁹ Itimaigaxe xara pasini jorioegi teria intentaigenpari itobaireegi yapatoitaigara, onti yapatoitaiga panxotsixu oxantaganiria “Irasiegi Tenigeniria Irasintaigaenxani”. Inpo ineniegi itentaigaxari pasini poniaiganxitsyaria Surenexu, Arijantiriauxu, Surisiauxu ontiri aixiro Asiauxu iatasiigaxeri Esetebano ipugananaiganaxaria ixenxiabagetaxea irotya ixantaigiri irotya ixantaigiri, ¹⁰ xantanxitsya teaty iragabeaigeri irogemisantaigera, pairotari yabisaxe yogataxea, intitari gatagaxeri Isure Tasorentsi. ¹¹ Inpo ineniegi ipunaigaxeri pasini matsigenxa tyapae intoegabentaigaxenpariniri. Ineniegi ixantaigaxe:

—Noxemaigaxeri ixantaxea janxia oxenaxagaagani yotsirinxaxotanaxeria Moisesi, aixiro ipomatsanataxeri Tasorentsi ineni.

¹² Iroro ixemaigabaxea mayaniro yotsimanxaigamatanaxaty, imaigamatanaxaty itinxamiegi jorioegi intiegiri gatagantaigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi. Yagaigapanutiri Esetebano yamaiganaxeria yapatoitaigaxara itinxamipage. ¹³ Inpo ixaemaigaxe pasini tsoegaiganxitsyaria ixantaigaxe:

—Yogari yoga onti ipirinibentanaxe ipomatsanatanaxeroa ibanxo Tasorentsi, aixiro ixantanaxe tea ontyapaete yotsirinxaxotanaxeria Moisesi. ¹⁴ Noxemaigaxeritari ixantaxea: ‘Yogari Jesosi Nasarexuniria

irogituaxero ibanxo Tasorentsi, aixiro irogagagetaxero mayatiro yogataigaxairia Moisesi’.

¹⁵Yogari patobentaigaxariria yogunteigabetaxari iboroxu Esetebano yogunteigiro xanyomataxa iboro isaanxarite Tasorentsi.

Iniabentanaxara Esetebano

7 ¹Inpo yogari itinxamisanoria saseroroteegi ixantiri Esetebano:

—¿Arisano pixanyotaxero maixa?

Ineni ixanti:

²—Maixa, notobaireegi bintiegiri notinxamiegi, atsi xemisantaigabaxena nonxamantaigaxenpia. Pairani ainyotyara Jaberan Mesopotamiaxu tetyara iriate Jaranxu, ixoneatimotaxeri Tasorentsisanoria gabeabagetatsyaria ixantiri: ³‘Maixa pioxaiganaxeria pitobaireegi piataxea parixoti pasinixu xipatsi nonxantaxenpiria pobasigantaxenparoa’. ⁴Iroxo ixemabaxea Jaberan ixematsataxeri iatanaxe iponianaxara Xarereaxu iataxea Jaranxu, xantaxa yobasigaxara xara. Jantari ixamanaxea iriri aryotya yomitiganxaxeri Tasorentsi yoboxaxea jaxa pobasigaigaxara maixa.

⁵Xantanxitsya tea inpasanoteri xipatsi, teatyo irasintumatenparo majani, onti isariaxagaxari ixantantaxariria: ‘Pinxamanaxerixa iritya sintaenparome pogonteireiganaxeria’. Jantari isariaxagaxaria tetyaenxa intomintumatenpa, xantanxitsya ixantaxeri: ⁶‘Yogari pogonteireiganaxeria onti iriaigaxea parixoti irobasigimoigaxeria pasini irasintaigaxenxania ironperaperaigaxenxania xogapage. Irotsimanxabintsabageigaxenxani xigonxiro agabagetanaxenpara 400 siryagarini. ⁷Xantanxitsya inpogini naneni nontsimanxasigaxenpari sintaigaxenparimeria osi irapaxuaigaeri iroboxaigaxea jaxa irisinebentasanoganaxenara inxenaxagageiganaxeroa nonxantaigaxeriria’. ⁸Ixantaxeri aixiro irisegaratsaitaxagantaxenpara isibumesinate, aixiro aryo inxanyotagaigaxenxani yogonteireiganaxeria isegaratsaitaxenxania irasiegi ineniegi tyapae ogatantaxenxania inxenaxagasanotaxeroa ixantaxeriria. Jerotyo itomintaxaria Bisaxo iroxo aganaxara 8 xutagiteri isegaratsaitaxero isibumesinate.

Inpogini iritya Bisaxo itomintaxaria Jaxobo imataxeri ineni. Aryo ixanyotaxa Jaxobo ineni isegaratsaitaxero isibumesinaegite itomiegi. Yogari 12 itomiegi ineniegitari gonteireiganaxairia mayaniro aneniegi.

⁹ “Paniro ineni ipaita Jose. Yogari irirentiegi paio yabisi yotsimanxabintsabageigiria ipimantantaigaxariria iramanaxenxania Jepitoxu. Xantanxitsya jantari yatsipereaxagunxania ixisaxobentaxari Tasorentsi, ¹⁰ jerotyo isinetantaxariria xobeenxari paraon, ineaxeritari yogatabageti ixantantaxariria ineni xantanxitsyame mayatiro obetsixaxenxaniria Jepitoxu. Aixiro ipegagaxari itinxamiegi inanpinaegi tabagetimoigiriria.

¹¹ “Inpogini yatsipereabageiganaxe itasegane mayaniro Jepitoxuniria intiegiri Xanaanxuniria. Mayaniro gonteireiganaxairia tyanpa iragaigaxero isexa. ¹² Inpogini Jaxobo yomitiganxaigaxeri itomiegi Jepitoxu inebitantabageigaxitea isexa, ixemaxoigaxeritari ineni timaxoiganxitsya turigoxi isyatexagiigaxeroa panxotsipagexu itsoteigaxeroa ironiri irisexataigaenpa inpogini ontsonxagetanaxenpara mayatiro. ¹³ Inpogini iaigaia aixiro inebiigaateria yogari Jose yoxotagaigaari ixantaigaxeria: ‘Nantitari pirenti’, osi yogatantaxaria paraon inti jebereo. ¹⁴ Inpogini yogari Jose ixaemaxagantaxeri iriri intiegiri aixiro mayaniro itimaigia. Mayaniro ineniegi onti inaigaxe 75. ¹⁵ Jerotyo iatantaxaria Jaxobo irobasigaxenpara Jepitoxu. Inpogini ixamanaia ineni intiegiri mayaniro itomiegi gonteireiganaxairia ¹⁶ yamaiganaagani inxitaigaenxania Suxemexu, irotari ipunabentanaxeria pairani Jaberan inebiigaxeriria itomi Jamore.

¹⁷ “Inpogini paenityara aganaxenpa inxenaxagaxeroa Tasorentsi ixantaxeriria Jaberan pairani, itobaigabageiganaxe gonteireiganaxairia Jepitoxu. ¹⁸ Aixiro itimaxe pasini xobeenxari teria inxemaxotumageteri Jose. ¹⁹ Inenitari matabinaigabetaxariria gonteireiganaxairia yatsipereaxagabageigaxarityo xara ioxaxagaigabaxeria itomiegi ityaenxaria boiganxitsya tyapae inxamaigaxeniri janxia itobaigai. ²⁰ Xantanxitsya inpogini yobogaxe Moisesi, yogari Tasorentsi isinebentaxari. Yomanaigabetaxari tomintaigaxariria mabani tsitenixuniria. ²¹ Inpogini teanixara iragabeaigae iromanaigaeria yogaigaxitiri parixoti. Inpo oguntetaxeri irisinto paraon aganaxeri opegaxeri otomi ogimonxaxeri. ²² Yogatasanotantunxaniria mayatiro yogataigiria Jepitoxuniria, osi yogatabagetanaxe inxenxiabagetea.

²³ “Inpogini isiryagaxotanaxara 40 siriyagarini ixoganai inxamosoigaeria itobaireegi. ²⁴ Iroto iatanaia yoguntetapaaxeri paniro yotsimanxabintsabagetunxani, ixisaxobentanaxeri yoginoriageri Jepitoxuniria tsimanxaxeriria. ²⁵ Ineiri aryori irogataigabaxeri itobaireegi inti mitiganxaxeri Tasorentsi inxisaxobentaigaeria iramaiganaeria parixoti, xantanxitsya ineniegi tea irogataigabaxeri. ²⁶ Inpo oxutamanitanaia ineagiri piteni itobaire tsimanxabaxagaigaxa.

Ixogabetaxa irogametiaigaerimea ixantaigiri: ‘¿Jantari jara potsimanxabaxagaiga? Aryotari pisigabaxagaigaxari intitari pitobaire’.²⁷ Yogari tsimanxaxeriria irapitene itatsinxutarityo ixantiri: ‘¿Matsi tsininpatyoa xantaxenpi pinpegaxenpara notinxamiegi? ¿Tsininpatyoa pegaxagaxenpi nojoesegite?’²⁸ ¿Aryo pixogaxe poginoriaxenara naneni aixiro pinxanyotagaxenaria Jepitoxuniria poginoriaxteria tsyapi?’²⁹ Iroto ixemabaxea Moisesi isiganaxa iataxe pasinixu xipatsi paitatsyaria Marian, osi yobasiguntebagetaxe janta ixonoiigaxaria Marianxuniria, inpo aryo xara ixoritaxe tsinane itomintaxa piteni.

³⁰ “Inpogini abisanaxea 40 siriyagarini ineni inaxe janta osarigagitetapaaxea otsyoenitaxotaxaro otonxoara Sunai. Aryo xara ixoneatimotaxeri isaanxarite Tasorentsi inantaxa jirina oparasetanaxe aratsantsaenxagematanaxe.”³¹ Yoguntematanaxetyo, otyara iabetanaxara yainyonibetanaxaroa iroguntetasanotaxeromea ixemutarityo inianaxe Tasorentsi ixanti: ³² ‘Nantitari Tasorentsisanoria ixematsaigiria gonteireiganaxenpiria Jaberan, Bisaxo intiri Jaxobo’. Ogatyo ixenaxe Moisesi itsarogamatanaxetyo yomogexanaxara moge moge, teaty oroguntetumatae. ³³ Inpogini ixanti Tasorentsi: ‘Sapatoreenpa, ainyonatari naneni jaxa.’³⁴ Naneni noguntetasanoi-gaxeri nasintaigaria naiganxitsyaria Jepitoxu yatsipereabageigaxea, aixiro noxemaigaxeri ixaemabaitaigaxea, irotari noboxantaxaria nonxisaxobentaigaeria tyapae irapaxuaigaeriniri tsipereaxagai-gaxariria. Maixa nomitiganxaenpi pinpiganaxa Jepitoxu’.

³⁵ “Iritari yoxa Moisesi yotsimanxaigabetaxaria itobaireegi ixantaigabetaxaria: ‘¿Matsi tsininpatyoa xantaxenpi pinpegaxenpara notinxamiegi? Tsininpatyoa pegaxagaxenpi nojoesegite?’ Maixa nonxantaigaxenpi iritari yomitiganxaxe Tasorentsi inpegaxenpara itinxamiegi irabisaaxoigaxeria. Iritari mutaxotaxeri isaanxarite Tasorentsi xoneatimotaxeriria jirinxu.”³⁶ Inpogini yagaigaatiri gonteireiganaxaria yogixoneatimoigaxeri iragabeane Tasorentsi yoguntetagaigaxeria posante teria oguntetumagetenxani janta Jepitoxu ontiri aixiro inxajarexu paitatsyaria Xiraamonxiari. Aryo ixanyotaxa aixiro janta osarigagitetapaaxea yoguntetagaigaxeria posantepage teria oguntetumagetenxani xigonxiro agabagetanaxa 40 siriyagarini.

³⁷Yogari Moisesi iritari xantaigaxeriria itobaireegi: ‘Inpogini intimimoigaxenpi paniro pitobaire xenxiatsyameria. Intitari mitiganxaxerime Tasorentsi inxanyotagaxenara yomitiganxaxenara naneni nonxenxiabagetaxea’. ³⁸Iritari Moisesi tentaiganaxariria yapatoitaigaxara osarigagitetapaaxea. Yogari isaanxarite Tasorentsi iniaxeri otonxoaraxu Sunai, inpo iritya xamantaigaxeri gonteireiganaxairia. Iritari xemaxeroria niagantsi ganiantatsyaria osi xantaxani ogatagantanunxania, jerotyo agatantaiganaxaroria aneniegi maixa.

³⁹“Xantanxitsya yogari gonteireiganaxairia teanixa inxogaigae inxematsaigaeria, onti ipintsapintsabageigabetaa Jepitoxu, ⁴⁰ixantantaigaxariria Jaaron: ‘Noxogaigaxe pobetsixaigaxenara notasorentsiegate tyapae inenieginiri tentaiganaename, tea nogataigenixa tyaxa itsataxe Moisesi gaigutanaria Jepitoxu, iataxetari otonxoaraxu osi isaanxaxa tea iripigae’. ⁴¹Inpogini yobetsixaigaxe itasorentsite ixanyotagaigaxari metsyomotiatyaniria toro. Inpo yototsyagitoreaigaxeneri piratsipage itagaigaxeneria. Isinebageiganaxa isinebentaigaxaritari yobetsixaigaxeria. ⁴²Irotari yapaxuantaga-naxariria Tasorentsi ipegaiganaxeria itasorentsite inpoxiropage, yotsirinxaxoiganaxerotari xamantantaigatsyaria ixanti:

‘Bineniegi biseraereegi,

jantari pinaigaxitia janta osarigagitetapaaxea 40 siryagarini,
¿matsi naneni pototsyagitoreaigaxene piratsipage pinpaiga-
xenara?

⁴³¡Teatyo!

Intitari pipegaigaxe pitasorentsiegate paitatsyaria Moroxo,
jerotyo tyarixara piaigaxe pamabageiganaxero ibanxo inantaria.

Aixiro pamabageiganaxeri inpoxiro pobetsixaigaxeria bineniegi
pixanyotagaigaxariria pitasorentsiegate paitatsyaria Jirepa.

Bineniegi pixanyoigaxero maixa pobetsixaigaxea
pisinebentantaigaxenpariria pipegaxagaigaxeria
pitasorentsiegate xogapage.

Irotari maixa nonxantantaigaxenpiria inpogini
nagaxagantaigaxenpia

iramaitanaxenpia samani abisanaxara Babironiaxu’.

⁴⁴ “Inpogini yogari gonteireiganaxairia yobetsixaigaxeneri Tasorentsi imagopanxo janta osarigagitetapaaxea. Ixanyotagaigaxaro ixantaxeriria Tasorentsi Moisesi, yoxotagaxeritari janta otonxoaraxu tyara inxantaigaxero irobetsixaigaxeroa. ⁴⁵ Inpogini ixamanaxea Moisesi, iritya pugairi Josoe itentaigaxaria gonteireiganaxairia yoboxantaigaxaroa oxa xipatsi isariaxagaigaxariria Tasorentsi yamaigaxeneria imagopanxo. Inpogini yoboxaigabetapaaxa yogunteigapaaxeri teria ineniegi jorioegi basigaigabetatsyaria jaxa, xantanxitsya inpogini yoboteaigaxeri Tasorentsi tyapae inpaigaxeriniri irityaniri sintaigaenparome. Xantaxa otimaxea imagopanxo Tasorentsi xigonxiro agabagetanaxara itimaxea Jirabi. ⁴⁶ Inpo yogari Tasorentsi ixabintsaaigetaxeri Jirabi. Inpo ineni ixogabetaxa irobetsixaxenerimea panxotsisanoria. ⁴⁷ Xantanxitsya tea irobetsixeneri, inti betsixaxeneri Saromon. ⁴⁸ Xantanxitsya yogari Tasorentsi basigatsyaria xurayo tea irobasigantenparo panxotsi yobetsixaigiria matsigenxa, ixantaxetari xamantantatsyaria:

⁴⁹ ‘Ixanti Tasorentsi:

Nanti Tasorentsisanoria igobeenxariegite mayaniro matsigenxaegi.

Mayatirosanoty napagiteaxaro.

¿Matsi pagabeaigaxe pobetsixaigaxenara nobanxo nobasigantaxenparia?

¿Matsi noxogaxotaxa panxotsi nanpesigopireantaxenparia?

⁵⁰ ¿Matsi tea naneni betsixageterome mayatiro timagetatsyaria?’

⁵¹ “Bineniegi bintiegi teria pinxemumaige xanyomataxa tenirixatyo ontimaige pisure. Onti pixanyoigaxari teria irogatumaigeri Tasorentsi, ontini pipugananaiganaxari Isure xanyoigamataxabi gonteireiganaxenpiria. ⁵² Ineniegitari tsipereaxagaigaxariria mayaniro xamantan-taigatsyaria, aixiro ipogereaigaxeri mayaniro niaxoigaxeriria Pairoria Itypaeti boxanxitsyameria. Inpogini yoboxabetaxa bineniegi pitsoegabentaigaxari poginoriagantaigaxeri. ⁵³ Tasorentsi inti yomitiganxabetaxa isaanxarite inxamantaxeria Moisesi ixogagetaxeria onxenaxagaxenxania inpo iritya gataigaxeri gonteireiganaxenpiria, xantanxitsya teatyo inxematsaigeri. Aryotari pixanyoigaxari bineniegi maixa tea pinxematsatumaige”.

Ixamaxe Esetebano

⁵⁴ Iroro ixemaigabaxeria ixantaxea yotsimanxasanoigamatanaxatyo opegaxoiganaxerityo itsimaenxa. Teanixatyo iragabeaige iriniaigaea.

⁵⁵ Yogari Esetebano itinxamitaxaritari Isure Tasorentsi yoguntetanaxa xurayo yoguntetaxeri Tasorentsi pagatsixaamataxa xantamataxetyo porerererere yogari Jesosi jaratinxaxe inenixu iraxosanoriaxu. Iniiitanatyo Esetebano ixantaigiri:

⁵⁶ —¡Xemisantaigena! Naneni noguntetaxero inxite sirenaximataxa. Neri yonta Sigasanotaxariria Matsigenxa jaratinxaxe Tasorentsixu iraxosanoriaxu.

⁵⁷ Ogatyo ixenaigaxe yabiigamatanaxerotyo igenpita janiri ixemaigai. Ixaemabaimatanaxetyo isigateiganaxaria yobetaxaiganaxeria ⁵⁸ yamaiganaxeria parixoti oxaragetanaxea panxotsipage ipitanxaigaxeria. Aryo inaxe xara pasini matsigenxa timagari. Ineni onti ipaita Sajoro. Yogari pitanxaigaxeriria Esetebano onti isapoxasiiganaxari imaga ipaiganaxeri Sajoro irisentaigaeneria. ⁵⁹ Iroro ipitanxaigaxeria ineni inianaxeri Atinxami ixantiri: “Notinxami Jesosi, gabaero nosure”.

⁶⁰ Inpogini yotigeretotanaxa ixaemapanuti ixanti: “Notinxami, jara potsimanxabiigiri yotsimanxaigaxenara”.

Iroro ixanyotanaxeroa maixa oga ixenaxe ixamanaxe.

8 ¹⁻² Yogari Sajoro isinebagetanaxatyo xara yoguntetabaxeria ixamanaxea.

Sajoro yatsipereaxagaigaxaria xematsaigatsyaria

Aryotari inaigaxeri xara xematsatasanoigiriria Tasorentsi yagaiganairi Esetebano yamaiganairia ixitaigairia. Iragatsixanai-

gaxarityo xara. Inpogini yogari teria inxematsaigeri Jesosi itsitiiganaxero yotsimanxaiganaxaria mayaniro xematsaigatsyaria basigaigatsyaria Jerosarenxu yatsipereaxagabageiganaxaria. Isigantaiganaxaria mayaniro ineniegí iaigaxea yogixeronxaiganaxara Joreaxu ontiri Samariaxu, intaganieginibani basigaigaatsya iromitiganxaneegi Jesosi. ³Yogari Sajoro aryonpatyo ipogereabageiganaxeriri xematsaigatsyaria ixiasigeigamatirityo ibanxoegixu inosixaiganaxeria surariegi ontiri tsinaneegei yamaiganaxeria yasitaxotagantaigaxeria.

Ixenxiaxotunxania Jesoxirisito Samariaxu

⁴Yogaegiri sigaigananxitsyaria iaigaxe yapagiteaiganaxaroa ixenxiabageiganaxea ixamantaigaxeria tyara inxantaigaxenpa tyapae irabisaaxoigaxenxaniniri. ⁵Yogari Jeripe iataxe Samariaxu ixenxiaxotaxeria Xirisito ixantaxea inti yomitiganxaxe Tasorentsi irabisaaxoigaxeria mayaniro xematsaigaxerimeria inpegaxenpara igobeenxariegi. ⁶Mayaniro xemaigabaxeriria ixemisantasanoigabaxeri, yogunteigaxeritari yogixoneatimoigaxeria iragabeane Tasorentsi yoguntetagaigaxeria teria oguntetumagetenxani. ⁷Yogari xamagarinipage timaguigaxeriria matsigenxa ixaemageigamatanaxe isotogageigamatanaxetyo. Inpo ineni Jeripe yobegageigamatiri janpaseigiri intiegiri teria iranuitagantsiige. ⁸Jeroty isinebentantabageiganaxariria mayaniro. ⁹Aryo itimi xara paniro seripigari paitatsyaria Sumo. Ineni xantaxa iseripigatia pairani yamatabiigaxeria mayaniro. Yabentaxobagetaxa ixantaxea yabisabageigaxeria mayaniro.

¹⁰Mayaniro ixemisantasanoigiri, jananexiegi intiegiri antariniegi, ixantaigaxe: “Yoga Sumo intiroxa gabeaxagaxeri Tasorentsi gabeabagetatsyaria”.

¹¹Ixemisantasannotantaigariria mayaniro yogixoneatimoigaxeritari posante teria iroguntegetumaigero ineniegí yoguntetagabageigaxeri.

¹²Xantanxitsya inpogini ineniegí ixemaigabaxeri Jeripe ixenxiabagetaxea ixantaxea Jesoxirisito inti Bisaaxotantatsyaria Yomitiganxaxeria Tasorentsi irabisaaxoigaxeria, aixiro ixamantaigaxeri tyara inxantaigaxenpa inxematsaigaxeria tyapae

inpegaxenpaniri Tasorentsi igobeenxariegi. Jantari ixemaigaxeria ogaty ixenaigaxe ixematsaiganaxe osi yogisabinxaataxagantaiganaxa surariegi ontiegiri aixiro tsinaneegi.¹³ Inpo imatanaxa Sumo ineni. Iro ro ixematsataxea yogisabinxaataxagantaxa osi ixenabagetaxeri Jeripe. Yoganaxea sorerere yoguntetaxeria yogixoneatimoigaxeria mayaniro posante teria oguntegetumatenxani.

¹⁴ Yogari iromitiganxaneegi Jesosi naiganxitsyaria Jerosarenxu iro ro ixemaxoigaxeria Samariaxuniria isinebentaigaxaroa Iriniane Tasorentsi yomitiganxaigaxeri Pebero intiri Joan inxamosoiguteria.

¹⁵ Iro ro yoboxaigapaaxara iniabentaigapaaxeri tyapae irobasigai-gaxeriniri Isure Tasorentsi isureegixu,¹⁶ tetyanixa irobasigenpanixa isureegixu. Intagatitari yogisabinxaataxagantaigaxa ioxotagantaigaxara arisano ixematsaigaxeri Atinxami Jesosi.¹⁷ Inpogini Pebero intiri Joan ipatixaiigaxeri igitoinaxu oga ixenaxe yobasiganaxa Isure Tasorentsi isureegixu.¹⁸ Iro ro ineabaxea Sumo ixantaigiri iromitiganxaneegi Jesosi:

¹⁹ —Noxogaxe pagabeaxagaigaxenara naneni aixiro nonxanyo-igaxenpia binenieggi tyapae tsinirixa nonpatixaitaxe igitoinaxu irobasigaxenpaniri Isure Tasorentsi isurexu. Atsi gabeaxagaigena, nonpaigaxenpitari xorixi.

²⁰ Ixantiri Pebero:

—Manaxerityo pigorixite pintagaxenpara paraserixu, pixogaxetari pinpunabentantaxenpara xorixi Isure Tasorentsi.²¹ Jaratyo pitentumaigana pinxanyoigaxenara naneni, tetyanixa pinxantatigasanotenpa teaty irisinetenpi Tasorentsi.²² Paxuaero pixenxiaxaria maixa pinxantatigasanotaxenpara. Piniaeria Tasorentsi aryorixa imagisantaero janiri yotsimanxabitinpiro.²³ Noneaxenpitari pixantaxani pobetsixagisebagetaxero teria ontyapaete, irotari papitsabagetaxenpi.

²⁴ Iniamatanaxetyo Sumo ixanti:

—Atsi niabentaigena binenieggi pinxantaigaxeria Tasorentsi janiri yotsimanxana.

²⁵ Yogari Pebero intiri Joan ixenxiixoigaxeri Tasorentsi tyara ixanta yabisaaxotantia, aixiro ixamantaxoiganaxeroa mayatiro yogunteigaxeria itsipabageigabetaxaria Jesoxirisito. Inpogini yagataiganaxea ipigaiganaa Jerosarenxu. Jantari abotsixu ixenxiimoiganaxeri Samariaxuniria tyaxa xara yobasigaigara ixamantaiganaxeria tyara inxantaigaxenpa tyapae irabisaaxoigaxeriniri Tasorentsi.

Ixematsataxea onanpina igobeenxariegitte Jetiopiaxuniria

²⁶ Inpogini iniaxeri Jeripe isaanxarite Tasorentsi ixantiri: “Piate osarigagitetapaaxea, pinxenantanaxenpa abotsi ponianxitsyaria Jerosarenxu jatatsyaria Gasaxu”. ²⁷ Ixabirimatanaxaty Jeripe iataxea, inpo yoguntetaxotabaxari paniro jeonoxo basigatsyaria Jetiopiaxu. Ineni inti onampina Xantase igobeenxariegitte Jetiopiaxuniria yosentaxeneroa ogorixite. Onti iponiaa Jerosarenxu iatutia iniitiria Tasorentsi. ²⁸ Onti iatanai yobasigara ixenantanaa isigaxotantaria iniabantabagetanaxe sanxebanti yotsirinxanaxeria pairani xamantantatsyaria Jisaiasi.

²⁹ Yogari Isure Tasorentsi ixantiri Jeripe: “Piate pixenabaxeria”.

³⁰ Itsatimamatanaxetyo Jeripe ixemapaaxeri niabantaxe, ixantapaaxeri:

—¿Pixemabaxero piniabantaxeria?

³¹ Ineni ixanti:

—Tyara nonxantaxenpa nonxemaxeroa, maneritari gataxenameria.
Atsi tainanityo bineni pisabinxapaaxea nanenixu pogataxenara.

³² Ogari iniabantaxeria onti oxanti:

“Yamanunxani ixanyotaganunxani yamagania obisya
yontsyanoxireagania tea inxaemumatanaxe.

Onti ixemisantaxotanaxa

ixanyotanaxari itomaitagania agagania ibiti.

³³ Jantari yogamagunxania ioxasanobagetunxani
tyanixonatyo xantaxotumaterime.

Maixari maixa jaratyo tsini niaxotumaigiri yogonteireiganaxeria,
teanixa intimaige yogamagunxanitari”.

³⁴Yogari jeonoxo ixantiri Jeripe:

—Xantena, ¿tsini iniaxotaxe xamantantatsyaria? ¿Isatyo niaxotaatsya intirixa iniaxotaxe pasini?

³⁵Iniamatanaxetyo Jeripe ixanti:

—Intityo iniaxotaxe Jesosi.

Osi yogatagetaxeri tyara oxanti sanxebanti iniabantaxeria itsotenxasanotaxerotyto iexamantaxotaxeria Jesosi. ³⁶Inpogini ixenaiganaxe xara yoguntetapaaxero nia ixanti jeonoxo:

—Jero oga nia, ¿tyapaerixa nogisabinxaataxenpara?

³⁷Ixanti Jeripe:

—Bironpatyo. Pixematsatasanotaxerixa tyapaetaxeni pogisabinxaataxenpara.

Ineni ixanti:

—Arisanoni noxematsatasanotaxe nogataxetari yogari Jesoxirisito inti Itomi Tasorentsi.^a

³⁸Inpo ixantiri ironperane irogaratinxaxeroa isigaxotantaxaria, yaguitanaxe iaigaxea niaxu yogisabinxaataxeria. ³⁹Iroto yagaiganairoa otsapiaxu yaganaxeri Isure Tasorentsi Jeripe asatyo isaanxanaa osi tea iroguntetaeri, xantanxitsya iatanai isinebagetanaxa. ⁴⁰Inpogini yogari Jeripe yoguntetaagani Jasotoxu ixenxiacobagetanaxeria Xirisito itsotenxagiteabagetanaxero yobasigageigara yagabagetanaxero Sesareaxu.

Ixematsataxea Sajoro

9 ¹Yogari Sajoro aryonpatyo yotsimanxabageiganaxariri xematsaigiriria Atinxami ixogabetaxa iroginoriaigaxerimea, jerotyto iatantaxaria inaxea itinxamisanoria saseroroteegi

²inebitapanutiria inpabaxeria sanxebanti tyapae inxiasiiganaxerini

^a 8.37 Pairani otyasanotyara otsirinxaxotunxania Iriniane Tasorentsi aryorixa tea ontime ‘versículo’ 37.

panxotsipagexu yapatotantaigaria jorioegi Iramasixoxu inxogai-gaxiterimea mayaniro xematsaigiriria Atinxami iramaiganaxerimea irasitaxotagantaigaxeria Jerosarenxu, surariegi ontiri tsinaneegi.^a

³ Xantanxitsya iroro iatanaxea yagabetanaxaroa otsyoenitapaaxara Iramasixo xatsixetyo oxantamatanaxe tsaarere oponiapaaxa xurayo oatagutaxeria inaxea ineni. ⁴ Oga ixenaxe yapityorinxanaxa igabayotexu ixemi ixantapaagani: “Sajoro, Sajoro, ¿jantari jara potsimanxana?”

⁵ Ineni ixantiri: “¿Tsininpatyo bineni, Notinxami?”

Ixantiri: “Naneni nanti Jesosi potsimanxaxaria. ⁶ Maixa tinaanaxe piataxea Iramasixoxu. Aryo xara inxantaitaxenpi tyaxa pinxantaxenpa”.

⁷ Yogari itsipaiganaxaria Sajoro itsarogabageiganaxetyo xara ineigaxetari ixemaigabetaxatyo oniinxania xantanxitsya tea tsini irogunteige. ⁸ Ineni itinaanaxa ixireaabetanaxa teanixa iroguntetae. Onti ixatsaiganaxeri yamaiganaxeria Iramasixoxu. ⁹ Aryo inaxe xara mabati xutagiteri tea iroguntetae, aixiro tea isexatumataenpa, tea irobiixumataenpa majani. ¹⁰ Jantari Iramasixoxu aryo yobasiga paniro xematsatsyaria paitatsyaria Jananiasi. Ixoneatimotaxeri Atinxami inei ontinirixa oxanyotimotaxari igisanirexu ixantiri: “¡Jananiasi!” Ixanti ineni: “Notinxami, ¿tatatoina?”

¹¹ Ixantiri ineni: “Tinaanaxe plate sintsi pinxenantanaxenpa abotsi paitatsyaria Xatinxapoxiri. Pagapaaxeroa ibanxo Jorasi pinxogaxotagantapaaxeri Sajoro ponianxitsyaria Tarisoxu. Maixa ainyo ineni inianaxena. ¹² Inxaara ineaxenpi pixoneatimotaxeria oxanyotimotaxari igisanirexu. Ineinpi pixiapaaxe pipatixaitapaaxeri igitoinaxu tyapae iroguntetanaeniri”.

¹³ Iroro ixemabaxea ineni ixanti: “Notinxami, noxemaxobagetiritari yotsimanxantasanobagetityo xara yatsipereaxagabageiganaxari xematsaigatsyaria basigaigatsyaria Jerosarenxu. ¹⁴ Maixari maixa

^a 9.2 Xematsaigiriria Atinxami: ‘literalmente, “los que seguían el Camino” ’.

boxaxa jaxa yamaxero sanxebanti ipaigabaxeriria itinxamiegi saseroroteegi tyapae iramaiganaxeriniri mayaniro xematsaiginpiria irasitaxotaxagantaigaxeria. Irotari yoboxasitaxe”.

¹⁵ Ixanti Atinxami: “Piatetyo, tsitsyatatari noxogaxe naneni inxenxiatexamenara inxamantaigaxeria teria ineniegi jorioegi basigageigatsyaria parixotipagexu intiegiri igobeenxariegitte. Aixiro inxamantaigaxeria irapijorioegitene. ¹⁶ Noxogaxe nogatagetaxeria posante tyara inxantaxenpa iratsipereabentabagetaxenara”.

¹⁷ Osi iataxe ixiapaaxe panxotsixu inaxea Sajoro ipatixaitapaaxeri igitoinaxu ixantiri:

—Napigematsatene Sajoro, yogari Atinxami Jesosi xoneatimotaxenpiria abotsixu yomitiganxaxena nonpatixaitaxenpia pigitoanaxu tyapae poguntetanaeniri, aixiro irobasigapaaxenpara Isure Tasorentsi pisurexu intinxamitapaaxenpia.

¹⁸ Iroro ixantaxeria ogaty oxenaxe asiribentaxigematanaxaty iroxixu osigabetaxaro ibentaxi mayori osi yoguntetana. Inpo iataxe yogisabinxaatagantaxara. ¹⁹ Inpo osi isexatanaa isintsitanaia. Tetya ainyotya iriatae, onti imagimoiganaxeri xematsaigatsyaria basigaigatsyaria Iramasixoxu, xantanxitsya tea samani irobasigenpa xara.

Ixenxiabagetaxe Sajoro Iramasixoxu

²⁰ Inpogini ixenxiamatanaxetyo Sajoro panxotsipagexu yapatoitan-taigaria jorioegi ixantanaxea Jesosi inti Itomi Tasorentsi. ²¹ Mayaniro xemaigabaxeriria yogabageiganaxetyo sorerere ixantaigi:

—¿Matsi teatyo ineni yoga tsimanxaigiriria xematsaigiriria Jesosi basigaigatsyaria Jerosarenxu? ¿Matsi teatyo ineni boxasiigaxeriria xematsaigatsyaria naiganxitsyaria jaxa irogusoiguteria iramaiganaxeneria itinxamiegi saseroroteegi?

²² Xantanxitsya yogari Sajoro aryonpatyo ixenxianaxeri ixamantaxotanaxeria Jesosi ixantaxea inti Ixogaxagaxeria Tasorentsi inpegaxenpara igobeenxariegate, jerotyo yogemisantantaiganaxariria irapijorioegitene basigaigatsyaria Iramasixoxu teanixa iragabeaigae inpugaigaenparia. ²³ Inpogini otobaiganaxea xutagiteri isariaigabetaxari iroginoriaigaxerimea. ²⁴ Omirinxatyo tsitenigetixu ontiri xutagiterixu itimasiigabetaxari sotsimoroxu otantatsaitaxotara otsirotanxutia panxotsi irisiganaxerixa iroginoriaigabaxeria, xantanxitsya ixamantunxani. ²⁵ Inpogini iroro otsitenitanaia yobitaigaxeri irapigematsaegine beritsaxu, tsitsyani yaguitaxoigaxeri yabisaaxoigaxeria aityara yogisigaigaxeria iatantaaria parixoti.

²⁶ Iroro yoboxapaaxara Jerosarenxu ixogabetaxa inxonoiigapaa-xenparimea xematsaigatsyaria, xantanxitsya mayaniro ipinxaiigabaxeri ineaigiri terari inxematsate. ²⁷ Inpogini yaganaxeri Berenabe itentanaxaria inaiigaxea iromitiganxaneegi Jesosi ixantaigiri:

—Jara pipinxagiri, yoguntetaxeritari Atinxami abotsixu ixemaxeri iniaxeria. Ixematsatantaxaria ixenxiacobagetaxeri janta Iramasixoxu tea intsarogumate.

²⁸ Iroro ixemaigabaxea yagaigabaxeri itsipabageigaxaria. Inpo ineni ixenxiacobagetaxeri Atinxami itsotenxabagetanaxero Jerosaren.

²⁹ Aixiro iniaigaxeri jorioegi niantaigaroria iriniane guriego. Ineniegi ixogaigabetaxa irogemisantaigaxerimea, xantanxitsya tea iragabeaigeri, niganxi yotsimanxaiganaxeri ixogantaigabetaxaria iroginoriaigaxerimea. ³⁰ Xantanxitsya iroro ixemaigabaxea irapigematsaegine itentaiganaxari Sesareaxu, inpo aryotya yomitiganxaigaxeri Tarisoxu. ³¹ Osi yobasigabageigaa tyapae mayaniro xematsaigatsyaria basigaigatsyaria Joreaxu, Garireaxu ontiri Samariaxu teanixa iroberajaigaenxani. Itobaigabageiganaxetyo xara xematsaigatsyaria, aryonpatyo ixematsatasanoiganaxeriri Atinxami ixenaxagasanoiganaxeroa mayatiro ixogiria ineni, intitari sintsitagaigaxeri Isure Tasorentsi.

Pebero yogixoneataxeroa iragabeane Tasorentsi

³² Inpogini iataxe Pebero inxamosoigaxeria irapigematsaegine, aixiro iataxe inxamosoigaxeria basigaigatsyaria Jiriraxu. ³³ Aryo xara yoguntetapaaxeri janpasegiri ipaita Jeneasi inoriintebagetanaxani 8 siryagarini. ³⁴ Ixantiri Pebero:

—Jeneasi, maixa irobegaenpi Jesoxirisito. Tinaanae pibitanaero pisitane.

Irotyo ixantaxeria itinaamatanaaty. ³⁵ Mayaniro basigaigatsyaria Jiriraxu ontiri Saronxu iroro yogunteigabaxeria yobeganaara ixematsaiganaxeri Atinxami.

³⁶ Jantari jantaxona janta Jopexu aryo obasiga pasini xematsatatsyaria paitatsyaria Tabita. Jantari irinianeegixu guriegoegi onti oxantagani Jiroroxasi. Oneni pairotyo oxabintsaantabageti oxabintsajaigiria xogaxoiganxitsyaria. ^{a 37} Inpogini omantsigatanaxe osi oxamaxe. Oxibanunxani inpo amanunxani oginoriinxania menxotsixu. ³⁸ Inpo yogari xematsaigatsyaria basigaigatsyaria xara yogataigaxetari aryo inaxe Pebero janta Jiriraxu yomitiganxantaigaxaria piteni iriaigaxitea inxantaigaxiteria iroboxaxea sintsi. ³⁹ Iroro ixemabaxea Pebero ixabiritanaxa ixenaiganaxeria. Jantari yoboxaigapaaxara panxotsixu itentaiganaxari onoriaxara Tabita. Aryo onaigaxe xara xamaxoigatsyaria oxoritiria oxamanabageigaxetyo xara iragatsixaigaxeroa oxamaxea. Iroro ogunteigabaxeria Pebero apatobentaigabaxari oxotagageigabaxeria sapirontsipage oxantaigaxeria:

—Jero oxa abobigeiganaria Tabita.

⁴⁰ Yogari Pebero yosotogaigaxeri mayaniro itigeretotanaxa iniaxeria Tasorentsi. Inpogini yoguntetanaxero Tabita ixantiro:

—¡Tabita, tinaanae!

^a 9.36: Tabita ‘arameoxu onti ‘Tabitha’. Jiroroxasi ‘Dorcas’: guriegoxu onti ‘Dorkas’. Irinianexu biraxotsya pitetiro onti onxantaxea ‘gacela’.

Oga oxenaxe oxireaatanaí oguntetutarityo Pebero otinaanaxa opirinitanaxe. ⁴¹ Ixatsataxero yogabiritaxeroa ixaemaigairo xamaxoigatsyaria oxoritiria intiegiri otobaireegi xematsaigatsyaria ixantaigiri:

—Jero jataxe anianai.

⁴² Osi ixemaxoiganaxero mayanirosanotyo basigaigatsyaria xara itobaigabageiganaxetyo xematsaiganaxeriria Atinxami. ⁴³ Aryo imaguntebagetaxe Pebero tobai xutagiteri ibanxoxu Sumo pirinibentabagetiroria ixitaataxotiroa otaxipage janiri opaneti.

Pebero intiri Xoronerio

10 ¹ Yobasiga Sesareaxu paniro soraro paitatsyaria Xoronerio. Ineni inti itinxamiegi soraroegi ixantaganiria Itariano, aryorixa inaigaxe 100. ² Ineni inti pinxatsatiriria Tasorentsi itentaigaria itimiapage ipirinibentaigiroa ixogagetiria. Ixabintsaabageigaxeri xogaxobageiganxitsyaria, aixiro omininxa iniiri Tasorentsi. ³ Inpogini agaxa xutagiteri ixononxanaia syabogaenxari iroro iriniaerimea Tasorentsi, inei ontinirixa oxanyotimotaxari igisanirexu yoboxapaaxe isaanxarite Tasorentsi ixantapaaxeri: “¡Xoronerio!” ⁴ Iroro ineabaxeria ixiapaaxea itsarogabagetanaxe yoganaxeria sorerere ixantiri: “Notinxami, ¿tata tatoina?” Ixanti: “Ixemaxenpi Tasorentsi piniiria, aixiro ineaxenpi pixabintsaantabagetia. ⁵ Maixari maixa mitiganxe iriaigaxitea Jopexu inxantaigaxiteria Sumo Pebero. ⁶ Inti imagimotaxe irapisumotene basigatsyaria otsapiaxu aryonatoani nia. Ineni inti ipirinibentabageti ixitaataxotiroa otaxipage”.

⁷ Iroro iatanaia isaanxarite Tasorentsi yogari Xoronerio ixantaxagantaxe piteni ironperane aixiro paniro soraro mutaxobage-tiriria. Yogari soraro inti pairoria ipirinibentiro ixogagetiria Tasorentsi. ⁸ Jantari yoboxaigaxea ixamantaigaxeri mayatiro ixantaxeria isaanxarite Tasorentsi, osi yomitiganxaigaxeri Jopexu. Inpo ineniegi iaiganaxe.

⁹ Iroro oxutamanitanaia ipanpoxiiganai aixiro, inpo yapagatsi-xatanaxara syabogaenxari paenitya iroboxaigaxenpa. Yogari Pebero iataxe yagatsonxutanaxea jenoxu sotsi otisitapanxoxu panxotsi iriniaeria Tasorentsi. ¹⁰ Inpo itaseganaxe ixogabetanaxa isexataxen-pamea xantanxitsya tetya omposate, otyaenxatari oboxitunxani. Inpoinei ontinirixa oxanyotimotanaxari igisanirexu. ¹¹ Oga oxenaxe asireagitetanaxa inxite aguitapaaxe xanyomataxa xarasimagori magatsi ontinirixa ogusotsaigetunxani oxaratsaipagexu. ¹² Itebiotantaxaro posantepage xamarigetatsyaria, nosixagetatsyaria intiri jaragetatsyaria. ¹³ Inpo ixemiri inianaxe Atinxami ixanti: “Pebero, tinaanaxe gagetabaxeri pogamagagetabaxeria pisexataxenparia”.

¹⁴ Ixantiri Pebero: “Notinxami, jaratyo nosexatumatari, tea nosexatumatenparinixa xitsitinxantagetatsyaria ixantabitantaganiria”. ¹⁵ Iniitaarityo aixiro ixantiri: “Yogari ixantaxeria Tasorentsi tyapaetaxe irisexataxenxania jara pipinxiri, tyapaetaxetyo pisexataxenparia, jaranixa ixitsitinxumatinpi”.

¹⁶ Mabati ixanyotagunxani maixa iniinxania inpo jatya opiganaa
osaanxaenxabagetanaa xurayo. ¹⁷ Inpo yogari Pebero ixenxiabage-
tanaxaro yoguntetaxeria ixanti: “¿Tatarixaty oita?” Yogaegiri
yomitiganxaigaxeria Xoronerio mataxa boxaigapaaxa Jopexu
ixogaxotagantaigapaaxeroa ibanxo Sumo tyara onaxe. Inpo
ixamantaigunxania iaigaxe yaratinxaigapaaxe sotsimoroxu
¹⁸ ixaemaigapaaxe ixantaigi:

—¿Aryo inaxe Sumo Pebero jaxa?

¹⁹ Xantanxitsya yogari Pebero ainyotyara ixenxiro yoguntetaxeria
inxaara, ixantiri Isure Tasorentsi: “Boxaigaxe mabani matsigenxa
ixogaigaxenpia. ²⁰ Atsi xabiritanaxe paguitanaxea jara pitsarogi
pinxenaiganaxeria nantitari xantaigaxeri iroboxaigaxea”.

²¹ Osi yaguitanaxe ixantaigapaaxeri:

—Nanti pixogaigaxeria. ¿Tata tatoina poboxasiigaxe?

²² Ineniegi ixantaigiri:

—Inti mitiganxaigaxena notinxamiegi paitatsyaria Xoronerio. Ineni
inti pairoria ipinxatsabagetiri Tasorentsi, aixiro inegintebagetaxa.
Mayanero jorioegi isinebentaigari. Tsyapi iniaxeri isaanxarite
Tasorentsi ixantiri: ‘Mitiganxe iriaigaxitea inxantaigaxiteria Pebero,
tatarixa inxamantagetaxenpi pinxemisantabaxeria’. Irotari
noboxasiigaxe maixa nonxantaigaxitenpia.

²³ Yogari Pebero yogiagabaxeri ipaigabaxeria irimagantai-
gaxenparia. Inpo oxutamanitamanaxea iaiganaia ixenaiganaxeri, aixiro
itentaiganaxari irapigematsaegine basigaigatsyaria xara Jopexu.

²⁴ Oxutamanitanaia aixiro yoboxaigapaaxa Sesareaxu. Aryo inaxe
Xoronerio intiegiri itimiapage intiegiri aixiro itsipaigaria itentaigaxari
yogiaigabaxeria Pebero. ²⁵ Iroxo yoboxapaaxara yosotoganaxe
Xoronerio itonxiboabaxaria yotigeretobentamatanaxarityo
ixanyotagaxaria ineninirixa Tasorentsi. ²⁶ Xantanxitsya Pebero
yogabiritabairityo ixantiri:

—Atsi xabiritanae. ¿Matsi tea naneni matsigenxa pitigeretoben-tabaxenara?

²⁷ Iroro iniaxeria itentanaxari ixiaiganaxea tsonpogi. Yogari Pebero yogunteigapaaxeri patobageigamataxa, osi inianaxe ixantaigapaaxeri:

²⁸ —Bineniegi pogataigitari naneniegi jorioegi noxantatigaiga paio nabisi noxantabitantaigiroa nonxonoibageigenparia teria ineniegi notobaireegi, aixiro nonxiabanxoigeria ibanxoxu. Xantanxitsya naneni maixa yogataxena Tasorentsi tyapae janiri noxantantabagetai xantaxarixatyo ixitsitinxirixa. ²⁹ Pineantaigaxenaria maixa, iroro pixantaxagantaigaxenara notsatimabagetaxe sintsi noboxaxea tea tatoita nontatsibentenpa. Maixa xantaigena, ¿tata tatoina pixaemabiigaxena?

³⁰ Inpo ixanti Xoronerio:

—Jataxe abisanaxa 4 xutagiteri ixanyotanaara maixa syabogaenxari ixononxanaara, nonaxe jaxa nobanxoxu noniabagetaxeria Tasorentsi. Xatsixetyo noguntetutarityo ixoneatimotaxena isaanxarite xutasamamataxe imaga. ³¹ Ineni ixantana: ‘Xoronerio, ixemaxenpi Tasorentsi piniiria, aixiro ineaxenpi pixabintsaantabagetia. ³² Maixari maixa mitiganxe iriaigaxitea Jopexu inxantaigaxiteria Sumo Pebero. Inti imagimotaxe irapisumotene basigatsyaria otsapiaxu aryonatoania. Ineni onti ipirinibentabageti ixitaataxotiroa otaxipage’.

³³ Nomitiganxantaigaxariria inxantaigaxitenpia. ¡Jame aryoxona poboxumataxe! Maixari maixa apatoitaigaxara aryo inimoigaxai Tasorentsi. Noxogaxe pogataigaxenara mayatiro tatarixara oita ixantaxenpi Tasorentsi.

Ixenxiabagetaxea Pebero ibanxoxu Xoronerio

³⁴ Iniamatanaxetyo Pebero ixanti:

—Maixa nogatasannotaxe ineigaxai Tasorentsi aryo axanyotabaxagaigaxa mayaniro tea anxantatigumaigenpa, ³⁵ isinebentasa-noigaxaritari mayaniro matsigenxaegi tsinirixa pinxatsataxeri, aixiro inegintebagetaxa. ³⁶ Yomitiganxaxeri Jesoxirisito

inxenxiimobageigaxeria mayaniro yogonteireiganaxeria Biserare
 ixamantaigaxeria tyara ixanta Tasorentsi yabisaaxotantia tyapae
 irisinebageigaxeniri. Yogari Jesoxirisito intitari Itinxamisanoria
 mayaniro matsigenxaegi.³⁷⁻³⁸ Bineniegi pixemaxoigaxeritari Joan
 ixenxiabagetaxea pairani, aixiro yogisabinxaatantabagetaxea. Inpo
 pixemaxoigaxeri Jesosi Nasarexuniria ipaxeria Tasorentsi Isure
 yagabeaxagasanotaxeria. Inpogini yanuibentabagetaxero
 ixabintsaantabagetaxea yoneaganontageigaxaria mayaniro
 yatsipereaxagaigaxaria xamagarinipage, itsititanaxero Garireaxu inpo
 yapagiteabagetanaxaro mayatiro igipatsite jorioegi. Intitari tentaxari
 Tasorentsi.³⁹ Naneniegi noguntetaxotasanoigaxeri mayatiro
 yogixoneatimogeigaxeriria mayaniro jorioegi basigaigatsyaria
 Jerosarenxu intiegiri aixiro basigageigatsyaria parixotipagexu.
 Inpogini yoginoriaigaxeri ixentaxoigaxeria xorosixu.⁴⁰ Xantanxitsya
 omabatanaxara xutagiteri yoganiairi Tasorentsi yomitiganxaxeri
 ixoneatimoigaanara.⁴¹ Xantanxitsya teatyo mayaniro inxoneatimoi-
 geri, intagani naneniegi ixoneatimoigai notsipaigaari nosexabageigaa
 naneniegitari ixogaxagaigaxe Tasorentsi pairani nonxematsaigaxeria,
 aixiro nonxamantaigaxeria mayaniro.⁴² Inenitari mitiganxaigaxena
 nonxenxiaigaxeroa Iriniane Tasorentsi nonxenxiimoigaxeria mayaniro
 matsigenxaegi, aixiro nonxamantaigaxeria ineni ixogaxagaxe
 Tasorentsi inxantaxea inpogini tyara inxantaigaxenxania mayaniro,
 inenixa xamaiganxitsyaria, intirixa tetyaria inxamaige.⁴³ Mayanirotari
 xamantantatsyaria ixamantaxoigaxeri ixantaigaxea tsinirixa
 xematsaigaxerime imagisantaero Tasorentsi yobetsixaxeria teria
 ontyapaete.

⁴⁴ Ainyotyara iniabageti Pebero yoboxapaaxe Isure Tasorentsi
 itinxamiigapaaxaria mayaniro xemisantaigaxeriria ixenxiabagetaxea.
⁴⁵ Yogari jorioegi xematsaigatsyaria itentaigaxaria Pebero iponiaxara
 Jopexu yogabageiganaxe sorerere, ineigaxetari yoboxaxea Isure
 Tasorentsi itinxamiigapaaxaria teria ineniegi jorioegi.⁴⁶ Aixiro
 ixemaigabaxeri iniantaiganaxaroa pasinipage niagantsi teria
 oniantumatenxani isinebentasanoganaxari Tasorentsi ixantaigi:

—Pairo ityapaebageti Tasorentsisanoria.

⁴⁷ Inpo iniamatanaxetyo Pebero ixantaigiri itobaire:

—Maixari maixa ¿matsi aryo anxantabiigaxeri irogisabinxa-jaigaxenpara?, aryotari ixanyoigaxairi aneniegi itinxamiigaxaia Isure Tasorentsi.

⁴⁸ Inpo yogisabinxaatagantaigaxeri ioxotagantaigaxempara arisano ixematsatasanoigaxeri Jesoxirisito. Inpogini ineniegi ixantaigaxeri Pebero jatatainara iatai.

Ixemaxotabunxania Jerosarenxu ixematsaigaxea teria ineniegi jorioegi

11 ¹ Inpogini yogari itobaireegi iromitiganxaneeji Jesosi intiegiri irapigematsaegine basigageigatsyaria Joreaxu ixemaxoigaxeri teria ineniegi jorioegi ixenxiimoigunxania Iriniane Tasorentsi osi ixematsaigaxe. ² Iroo ipiganaara Pebero Jerosarenxu yotsimanxaenxabiigabaxeri xematsaigatsyaria jorioegi ixantaigiri:

³ —¿Tyara oxantaxara piatasiigaxeria teria irosegaraatsaiigero isibumesina pisexataxobageigaxaria?

⁴ Inianaxe Pebero ixamantaiganaxeria mayatiro ixanti:

⁵ —Naneni nonaxe Jopexu noniabagetaxeria Tasorentsi. Inpo noneaxe xanyomataxa ontinirixa noxisanibagetaxe noneabaxero xanyotaxa xarasimagori magatsi oponiapaaxa xurayo inxitexu ogusogetunxani otsaipagexu, inpo aguitapaaxe nanenixu.

⁶ Noguntetasanotaxero noneaxeroa tatarixara tetantaxaro.

Noneagetaxeri yotebiotantaxaro xamarigetatsyaria piratsipage intiri inxenisipagexuniria. Yotebiotantaxaro aixiro nosixagetatsyaria intiri jaragetatsyaria. ⁷ Inpo inianaxe Atinxami ixantana: “Pebero, tinaanaxe gagetabaxeri pogamagagetabaxeria pisexataxenparia”. ⁸ Xantanxitsya naneni noxanti: ‘Notinxami, jaraty nosexatumatari, tea nosexatumaterinixa ixantabitantaganiria irisexatagetenxania, aixiro tea nosexatumatenparinixa xitsitinxantatsyaria’. ⁹ Iniitanaaty aixiro ixanti: ‘Yogari ixantaxeria Tasorentsi tyapaetaxe pisexataxenparia jara pipinxiri, jaranixa ixitsitinxinpi’. ¹⁰ Mabati ixanyotagaxena maixa

iniaxenara, inpo jatya opiganaa osaanxaenxabagetanaa xurayo. ¹¹ Tetya osamanite yoboxaigapaaxa panxotsixu nomagantaxaria mabani matsigenxa ponaiiganxitsyaria Sesareaxu yomitiganxaigunxaniria inxantaigaxitenara. ¹² Inpo yomitiganxaxena Isure Tasorentsi ixanti: ‘Piate xenaiganaxeri jara pitsarogi’. Osi noataxe yogiaiganaxena 6 napigematsaegine. Inpogini noboxaigapaaxara noxiaigapaaxe ibanxoxu Xoronerio. ¹³ Ineni ixamantaigabaxena ixoneatimotaxeria isaanxarite Tasorentsi yaratinximotapaaxeria ibanxoxu ixantiri: ‘Mitiganxe iriaigaxitea Jopexu inxantaigaxiteria Sumo Pebero. ¹⁴ Ineni xantaigaxenpime tyara pinxantaigaxenpa bineni intiegiri mayaniro pitobaireegi tyapae irabisaaxoigaxenpiniri Tasorentsi’. ¹⁵ Iroro notsititanaxeroa noniaiganaxeria yoboxapaaxe Isure Tasorentsi itinxamiigapaaxaria ixanyotagaigaxaia aneniegi itinxamiigaxaia otyara. ¹⁶ Noxenxiamatanaxaroty ixantaiganaxairia Atinxami: ‘Arisano yogari Joan onti yogisabinxaatantabagetaxe niaxu, xantanxitsya bineniegi inti basiganxitsyame Isure Tasorentsi pisureegixu’. ¹⁷ Ixabintsajaigaxeritari Tasorentsi ixanyotagaigaxaia aneniegi axematsaigaxeria Atinxami Jesoxirisito. ¿Aryo tyaty nonxantea? ¿Matsi tsininpatyoo naneni tyapae nonxantaxeria Tasorentsi jara ixabintsajaigiri?

¹⁸ Iroro ixemaigabaxea irapigematsaegine ixemisantabageiganaxe osi isinebentaiganaxari Tasorentsi ixantaigi:

—Pairoty ixabintsaantabageti Tasorentsi, jeroty ixabintsaan-taigaxariria aixiro teria ineniegi jorioegi tyapae inxantatigaigana-xenpaniri janiri ineagairo igamane inxantaxenpani irobasisaigaxenpa.

Ixenxiabageiganaxea parixotipagexu xipatsi

¹⁹ Jantari yoginoriinxania Esetebano iroro oponiantanaxa yatsipereaxagaiganunxania xematsaigatsyaria osi isigaiganaxa yogixegoronxaiganaxara iaiganaxea Penisiaxu, Tsiperexu ontiri Jantioxiaxu. Aryo xara ixenxiabageigaxe ixamantantaigaxea tyara ixanta Tasorentsi yabisaaxotantia xantanxitsya intagani

ixenxiimoigaxe jorioegi. Yogari teria ineniegi jorioegi tea inxenxiimoigeri.²⁰ Xantanxitsya ixonogagarantaigaxa sigaigananxitsyaria poniaiganxitsyaria pairani Tsiperexu ontiri Surenxu yoboxaigaxe ineniegi aixiro Jantioxiaxu. Iroxo yoboxaigapaaxara ixenxiimoiganaxeri teria ineniegi jorioegi ixamantaxoigaxeria Atinxami Jesosi.²¹ Intitari gabeaxagaigaxeri ixenxiaigaxea yagabeantaigaxaria ixematsatagaigaxeria tobaeni, yapaxuantaiganaxariria ipegaigabetaria itasorentsiegite, iritya ixematsaiganaxe Atinxami.²² Inpogini ixemaxoigaxeria xematsaigatsyaria basigaigatsyaria Jerosarenxu yomitiganxaigaxeri Berenabe inxamosoiguteria.²³ Iroxo yoboxapaaxara ineigaapaaxeri arisano ixabintsaabageigaxeri Tasorentsi ineniegi aixiro ixematsatantagaxariria osi isinebagetanaxa ixantaigiri:

—Maixa pinxantaxani pinxematsatasanoigaxeri Atinxami pinxenaxagaigaxeroa mayatiro ixogagetiria jaratyo papaxuimaigiro.

²⁴ Yogari Berenabe pairotyo ityapaeti. Itinxamitanotaxari Isure Tasorentsi, aixiro paio ixematsatanoti, jerotyo ixematsatagan-tagaxariria tobaeni matsigenxa.²⁵ Inpogini iataxe Tarisoxu inxogaxiteria Sajoro inpo yoguntetapaaxeria ixantiri:

—Maixa tsame Jantioxiaxu.

²⁶ Inpogini iaigaxe. Aryo inaigaxiti patiro siryagarini yogatabageigaxeria yapatobageigaxara tobaeni xematsaigatsyaria. Aryotari xara Jantioxiaxu itsitiiganunxaniri ixantaiganunxania xematsaigatsyaria xirisitiano.

²⁷ Jantari ainyotyara Berenabe intiri Sajoro Jantioxiaxu yoboxaigapaaxe xamantantaigatsyaria iponiaigaxa Jerosarenxu.

²⁸ Paniro onti ipaitaxa Jagabo. Ineni yaratinximoiganaxeri mayaniro xematsaigatsyaria ixanti:

—Inpogini antsipereabagetanaxenxani tasegagantsi anpagiteabagetanaxenparo mayatiro xipatsi.

Intitari niaxagaxeri Isure Tasorentsi jerotyo ipegaxara Xaraorio xobeenxari oxenaxagagetanunxani ixantaxeria.²⁹ Jantari

ixemaigabaxea ixantaxeria iniabaxagaiganaxa ixemabaxagaiganaxa irapatoigaxea xorixi iramaxagantaigaxeneria irapigematsaegine basigaigatsyaria Joreaxu. Paniropage ipimantagarantaigaxe axarixara yasintaigaxa. Yogari sintasanoiganxitsyaria ineni pimantasanoi-ganxitsya. Yogari teria irasintasanoigenpa ogaxona ipimantaigaxe.
³⁰ Inpogini ipaigabaxeri Berenabe intiri Sajoro iramaiganaxeneria sentaigiriria irapigematsaegine Joreaxuniria.

Yoginoriinxania Santiago aixiro yasitaxotunxania Pebero

12 ¹ Inpogini yogari xobeenxari Jerorisi itsititanaxero yotsiman-xabageiganaxaria xematsaigatsyaria. ² Yoginoriagantaxeri Santiago onti yontsyagitoreaxagantaxeri poroantatsyariaxu. Ineni inti irirenti Joan. ³ Inpo yogari Jerorisi ineaxea isinebentasanoiganaxaria jorioegi osi imataxeri Pebero ineni yagaxagantaxeri biesetaxu osexatantaganiria pan teria onxonogenpa opoegantaria ⁴ yasitaxotagantaxeria inpo yomitiganxaigaxe 16 soraroegi irisentaigaxeria ixenxiabetaxatari abisanaea Pasexoa inxantaxea iragaxitenxania iramaxenxania ixanomaantapinitia tyapae iroguntetaxoigaxeria mayaniro patobentaigaxerimeria xara irotsimanxaxenparia iroginoriagantaxeria. ⁵ Xantanxitsya yogari xematsaigatsyaria ixantaxani iniaigaxeri Tasorentsi iniabentaigaxeria Pebero.

Tasorentsi yosotogairia Pebero yasitaxobetunxania

⁶ Panibati tsitenigeti imagantanaaria iroro onxutamanitanaea iramaxagantaxerimea Jerorisi iroginoriagantaxerimea, ineni magasebagetaxe iniganxiigaxeri piteni soraro yogusotantunxani piteti xarenatsa iraxopagexu. Yogari itobaire soraro gunteigamataxe sotsimoroxu. ⁷ Inpo xatsixetyo ixoneatimotapaaxeri isaanxarite Tasorentsi oga oxenaxe oxutaenxagitetanaxe tsonpogi yasitaxotaxara. Yogari isaanxarite Tasorentsi itsagatapaaxeri imeretaxu yogireaxeria ixantiri: “Tinaanaxe sintsi”.

Oga oxenaxe otsaagetanaxa xarenatsa yogusotantunxaniria.

⁸ Ixantiri isaanxarite Tasorentsi: “Suntoratsatanaempa, aixiro sapatotanaempa”.

Iro-ro yagatanaxea isuntoratsatanaara, aixiro isapatotanaa ixantutaarityo aixiro: “Sapitanaempa pimaga pinxenanaxenara”.

⁹ Iataxe ixenanaxeri, xantanxitsya onti ineagetaxero xanyomataxa ontinirixa ixisanibagetaxe, tenirixaty arisano intentenpari isaanxarite Tasorentsi. ¹⁰ Iro-ro yosotogaiganaxea ixetyo yabisaiganaxe soraroegi gunteigiriria sitaxoigatsyaria, inpo imaiganaxeri naiganxitsyaria jantaxona janta, inpo aryonpa yagabageiganaxerori pasini sotsimoro asitantaganiria asuromenta osotogaxara abotsixu oataxara otsirotanxutia panxotsi. Oga oxenaxe tsitsyata asireanaxa.

Yosotogaiganaxe iaiganaxea yagaboxiaiganaxeroa apipoxitene inpo asaty isaanxaenxatanaa isaanxarite Tasorentsi ioxanairi paniro.

¹¹ Inpo ineni ineaxotasnobetaa ixanti: “Irobentia maixa arisanoni yomitiganxaxeri Tasorentsi isaanxarite yosotogaanara janiri yoginorixagantana Jerorisi, aixiro janiri yatsipereaxagabageigana napijorioegitene”.

¹² Inpo osi iataxe obanxoxu Maria, iriniro Joan Maroxosi. Aryo inaigaxe xara irapigematsaegine yapatoitaigaxara iniaigaxeria Tasorentsi. ¹³ Inpo ineni yonxorenxapaaxero sitaxomentontsi osi oboxapaaxe onperane Maria paitatsyaria Jirore onxamosotaxiteria tsinirixara. ¹⁴ Irotyo oxemabaxeria inti niapaatsya Pebero osinematanaxaty, xantanxitsya teaty asireaxoteri, atyaty opiganaa osigana-xara oxamantaigaxeria ainyo Pebero sotsi. Ineniegi ixantaigiro:

¹⁵ —¡Pitsoega!

Xantanxitsya oneni aryonpatyo onianaxeri oxanti:

—Iritari.

Ineniegi ixantaigiro:

—Irobentia maixa intiroxa isaanxarite Tasorentsi sentiriria.

¹⁶ Xantanxitsya ineni jatanatsyatyo yonxorenxanaxeroa sitaxomentontsi. Iroro yasireaigabetaxaroa yogunteigutarityo inti Pebero yogabageiganaxetyo sorerere. ¹⁷ Ineni yogaenoxanaxe iraxo tyapae inxemisantaigaxeriniri. Inpogini ixamantaigaxeri tyara ixantairi yosotogairia Tasorentsi. Aixiro ixantaigiri:

—Pinxamantaigaxeria Santiago intiegiri mayaniro atobaireegi apigematsaegine.

Osi iataxe parixoti. ¹⁸ Inpogini oxutamanitanaia ixireaigabetanaxa soraroegi maneri Pebero. Itsarogabageiganaxetyo xara ixantabaxagaiganaxara:

—¿Tyaxa itsataxe?

¹⁹ Yogari Jerorisi yomitiganxaigaxeri pasini soraroegi inxogaigaxeria, xantanxitsya tea ineaigaeri. Inpo ixogaxotagantai-gabetaxari sentaigabetaxariria xantanxitsya inenieg tiyanpa inxantaige osi yoginorixagantaigaxeri. Inpogini ineni iataxe yobasigaxara Sesareaxu.

Ixamaxe Jerorisi

²⁰ Yogari Jerorisi yotsimanxaigaxeri basigaigatsyaria Tiroxu ontiri Surenexu, teaty maani irotsimanxabageigeri xara, xantanxitsya inenieg ixemabaxagaigaxa iriaigaxea irogametiaigaateria, iritari Jerorisi paxagantaigiri isexa. Ixetyo yogisineaigapaaxe inanpina paitatsyaria Verasito tyapae ineniniri niabentaigaxerime inxantaxeria ixogaigaxea irogisineaigaeria. ²¹ Inpo yogari Jerorisi ixamantagan-taigaxeri tyatirixa xutagiteri iroboxantaigaxenpa inxemabaxagaigaxenpara. Inpogini aganaxara iroboxantaigaxenpara isapitanaxa imaga isapitasitaroria yapatobentagania. Inpo yoboxaigaxea isabinxanaxe ineni isabinxapinitia ixenxiabagetia osi ixenxiabagetaxe. ²² Inpo ixemaigaxeria patoitaiganxitsyaria ixaemabaimatanaxetyo ixantaigi: “¡Jojojooy teaty ineni niatsyame matsigenxa, intityo nianxitsya tasorentsi!”

²³ Inpo iroro ixemabaxea Jerorisi yabentaxotasanomatanaxatyoxantumagetaxyto: “Teatyto naneni tasorentsi, ainyotari paniro Tasorentsisanoria gabeabagetatsyaria”. Iroro ixanyotaxeroa maixa yoboxapaaxe isaanxarite Tasorentsi ixantaxagantapaaxeria. Ogatyoxenaxe imantsigatanaxe yoganaxari sitetsi osi ixamaxe.

²⁴ Ogari Iriniane Tasorentsi aryonpatyogigegorenxaxobagetanaxeroa mayatiro oxenxiaxotanunxania. ²⁵ Yogari Berenabe intiri Sajoro ixenaxagaiganaxeroa yomitiganxabiigaxeriria irapigematsaegine basigaigatsyaria Jantioxiaxu, iponiaiganaa Jerosarenxu ipigaiganaa itsipaiganaria Joan Maroxosi.

Berenabe intiri Sajoro yanuibentasiiganaxeroa Niagantsi Tyapaeri

13 ¹ Yogari xematsaigatsyaria basigaigatsyaria Jantioxiaxu ixonogagarantaigaxa inti xamantantaigatsyaria, pasini intigatagantaigatsyaria. Ineniegitari yoxa: Berenabe, Sumeon (ixantaganiria Potsityainari), Irosio Surenexuniria, Sajoro intiri Manae (itsipataria Jerorisi iximoigia. Yogari Jerorisi inti inanpina Sesa neagetaxeneria mayatiro Garireaxu.) ² Inpogini yapatoitaigaxa ineniegi tea isexatumaigenpa, onti ipirinibentaigaxe iniaigaxeria Atinxami. Inpo ixantaigiri Isure Tasorentsi: “Noxogaxe panpaxuaigaxeria Sajoro intiri Berenabe nomitiganxaigaxeria inxenxiaigaxeroa Niagantsi Tyapaeri, irotari noxogaxagabiigaxeri”. Osi iaiganaxe.

³ Iroro yagataiganaxea iniaigaxeria Atinxami ipatixaiigaxeri igitoinaxu Sajoro intiri Berenabe ixantaigabaxeri: “Maixa piaigaxea pinxenxiaiganaxeroa Niagantsi Tyapaeri”.

Berenabe intiri Sajoro ixenxiabageigaxea Tsiperexu

⁴⁻⁵ Inpogini yomitiganxaigaxeri Isure Tasorentsi iaigaxe Sereosiaxu itentaiganaxari Joan iramutaxoigaxeria. Onti iponiaiganaxa Jantioxiaxu iteiganaxa omaranexu bitorentsi yamaataxoiganaxea iaigaxea Tsiperexu. Iroro yoboxaigapaaxara yagataxoigapaaxea

Saraminaxu iaigaxe panxotsipagexu yapatoitantaigaria jorioegi ixenxiabageiganaxeroa Iriniane Tasorentsi.

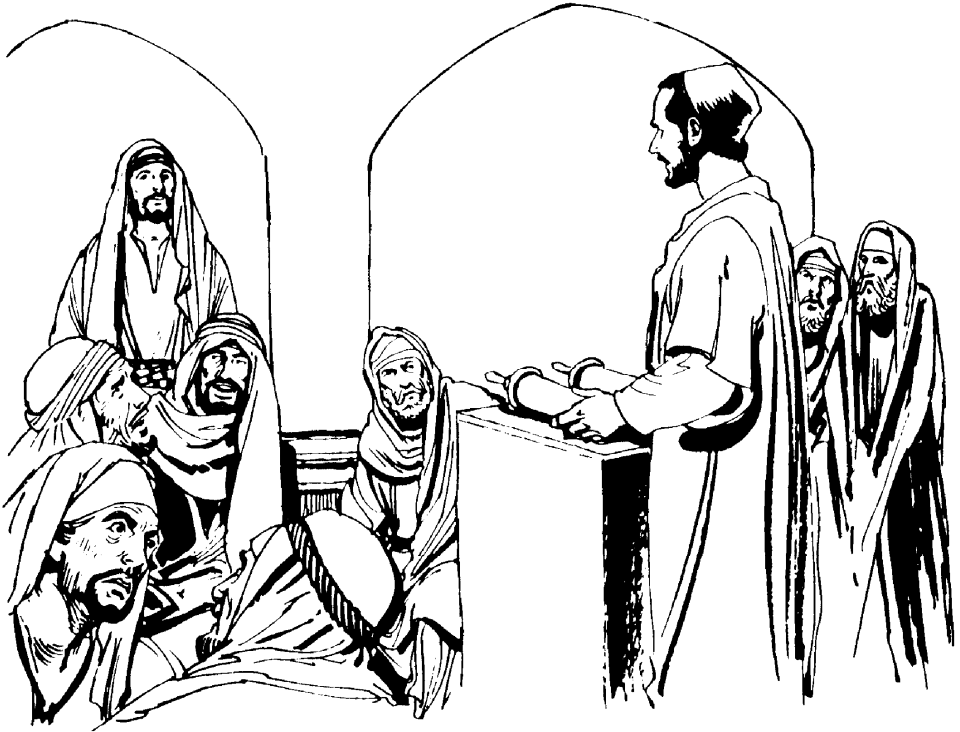
⁶⁻⁸ Inpogini yanuibentasiiganaxero Niagantsi Tyapaeri yapagiteabageiganaxaro Tsipere osi yoboxabageigapaaxa Paposixu. Aryo xara yobasiga matsinti paitatsyaria Barejesosi. Ineni onti ixantagani aixiro Jirimasi, onxantaxea matsinti. Inti jorio pairoria yamatagabageta ixantaxetari inti mitiganxaxeri Tasorentsi inxamantantaxea. Aixiro inti itsipabagetaria inanpina Sesa paitatsyaria Serejio Paoro. Yogari Serejio Paoro paio yogatabageti. Inpogini ixemaxoigabaxeria Berenabe intiri Sajoro boxaigaxe ixaemaxagantaigaxeri, ixogaxetari inxemisantaxeroa Iriniane Tasorentsi. Inpo yoboxaigaxe inenieggi yogataigabetanaxari xantanxitsya yogari Barejesosi onti yonabentaigabetabaxari jerotyo yaxanatantaigabetabaxariria janiri ixematsatagaigiri. ⁹ Yogari Sajoro paitatsyaria aixiro Paboro itinxamitaxaritari Isure Tasorentsi yoganaxeri sorerere ipanpogianaxeri ixantiri:

¹⁰ —Bintia matabitantatsyaria, intitari tomintaxenpi xamagarini pobetsixagisetantaxaria teria ontyapaete potsimanxabintsabageigiria mayaniri betsixaigatsyaria tyapaeripage. ¿Jantari jara pogagiro yogatagantaxeria Notinxami? ¹¹ Maixa irotsimanxaxenpi Tasorentsi pisamaragiatanaxe jaratyo pixoneagitaxotumatai. Inpogini abisanaxea axatirixa xutagiteri aryo poguntetanae.

Ogatyoxenaxe omapunasetimotanaxari teanixa iroguntetae, ipasasabagetaxetyo ixogaxea tsinirixa xatsataxerime. ¹² Iroro ineabaxea Serejio Paoro ixematsataxeri Xirisito, yogabagetanaxetari sorerere ixemaxea yogataigaxeria ixamantaxotaxeria Atinxami.

Paboro intiri Berenabe ixenxiabageigaxea Jantioxiaxu

¹³ Inpogini iponiaiganaa Paposixu iteiganaa iaiganaxea Perejexu Panpiriaxu. Yogari Joan ipiganaa osi iatai Jerosarenxu. ¹⁴ Inenieggi iponiaiganaa Perejexu iaiganaxea Jantioxiaxu Pisuriaxu. Inpogini aganaxara xutagiteri apesigopireantaganiria ixiaigaxe panxotsixu yapatoitantaigaria jorioegi isabinxaigapaaxe. ¹⁵ Inpogini agatanunxania

oniabantunxania yotsirinxaxotanaxeria Moisesi ontiri yotsirinxaxoiganaxeria xamantantaigatsyaria yogari tinxamiigatsyaria panxotsixu yapatoitantaigaria yainyoniiganaxari Paboro intiri Berenabe ixantaigapaaxeri:

—Notobaireegi, aryorixa aityo pixogaigaxeria pinxantaigaxenaria tyapae pisintsitagaigaxenaniri. Aityorixa atsi xantaigenanityo maixa.

¹⁶ Ixabirimatanaxaty Paboro yaxontsaanaxe tyapae inxemisantaigaxeriniri ixantaigiri:

—Xemisantaigabaxena binenieg notobaireegi biseraereegi, aixiro mayanro binenieg pinxatsaigiriria Tasorentsi. ¹⁷ Yogari Tasorentsi ixematsaigiria gonteireiganaxairia inenitari xogaxagaigaxeri irasintasanoigaxenparia inpogini jeroty pairani yobasigaigabetara Jepitoxu ixabintsaabageigaxeri osi itobaigabagetanaxetyo xara. Inpogini yagabeaxagabagetaxeri Moisesi yamaiganairia parixoti.

¹⁸ Yatsipereaxobageigaxari Tasorentsi 40 siryagarini inaigaxea osarigagitetapaaxea. ¹⁹ Inpogini ipogereaigaxeri basigaigatsyaria Xanaanxu. Yagutaigaxeri igipatsiegite iritya ipaigaxe gonteireiganaxairia. Yogari pogereaiganxitsyaria intiegitari ititaegi, jerejeseoegi, jamoreoegi, xananeoegi, pereseoegi, jebeoegi, intiri jebosoegi. ²⁰ Jataxe abisabagetanaxe 450 siryagarini iaigaxea gonteireiganaxairia yobasigaigaxara Jepitoxu.

“Inpogini onti ixantaxe Tasorentsi intimaigaxea xisaxobentaigaxerimeria. Inpo aryo oxanyotaxa xigonxiro agabagetanaxara itimaxera xamantantatsyaria Samoiri. ²¹ Inpogini yogari gonteireiganaxairia ixantaigaxeri Tasorentsi ixogaigaxea intimaxea igobeenxariegitte irotari ipegaxagantaxariria xobeenxari Sajoro itomi Susi yogonteiretanaxeria Bejamin. ²² Inpogini aganaxara 40 siryagarini yapaxuaxagairi inenitya ipegaxagaa xobeenxari Jirabi. Inpogini ixamantaxotaxeri Tasorentsi ixanti: ‘Yogari Jirabi itomi Jisai inti pairoria ityapaeti nosinebentabagetaxarityo xara ixenaxagagetitotari noxantagetiria’. ²³ Inpo ixantaxe iromitiganxaxea paniro irogonteiretanaxeria iroboxaxea irabisaaxoigaxaera aneniegi biseraereegi. Maixari maixa mataxa boxaxe, iritari Jesosi boxutatsyaria. ²⁴ Jantari paeniyara intsititanaxero inxenxianaxea ixetyo jibataxero Joan ixenxiabagetanaxea ixantaiganaxeria mayaniro inxantatigaiganaxenpara irapaxuaiganaxeroa yobetsixageigiria teria ontyapaete irogisabinxaataxagantaigaxenpara. ²⁵ Inpo paeniyara iragatanaero ixogaxagabitaxeriria Tasorentsi ixantanaxe: ‘¿Matsi naneni pogiaigaxeria? Xaratapaatsyame iroboxapaaxea inpogitapaaxenameria. Ineni pairottyo yabisaxena yagabeabagetaxea. Naneniri jaroxari noxanyotumatari ineni, onti nagamaabagetaxari, pairotari yabisabagetaxena’.

²⁶ “Bineniegi pixonogagarantaigaxa inti gonteireiganaxenpi Jaberan, aixiro pixonogagarantaigaxa tea ineni gonteireigenpime xantanxitsya ainyo pipinxatsaigiri Tasorentsi. Maixa noxogaxe nonxamantagaxenpia yogari Tasorentsi ipaigaxai Iriniane tyapae anxematsaigaxerini mayaniro aneniegi irabisaaxoigaxaea. ²⁷ Mayaniro basigaigatsyaria Jerosarenxu intiegiri itinxamiegi tea irogataigenixa

onti yoboxasitaxe Jesosi irabisaaxoigaxaea, tea inxemaigabaxeronixa yotsirinxaxoiganaxeria xamantantaigatsyaria iniabantaigiria xutagiterixu apesigopireantaganiria. Inpo yoginorixagantaigaxeria onti ixenaxagasanoigaxero otsirinxaxotunxaniria.²⁸ Teaty oontimabetenpa onxenantaxenparia iroginorixagantantaigaxenparia, xantanxitsya aryonpatyo ixantaiganaxeriri Pirato iroginorixagantaxeria.²⁹ Inpogini oxenaxagagetanunxania yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi, yogujiigaxeri xorosixu ixitaigairia,³⁰ xantanxitsya Tasorentsi yoganiairi.³¹ Inpogini ineni ixoneatimogeigapanaatiri yogaegi xenaiganaxeriria iponianaxara Garireaxu iataxea Jerosarenxu, inpo otobaigabagetanaxea xutagiteri iatai xurayo. Maixari maixa yogaegi xenaiganaxeriria iritari xamantaxoiganaxeri ixamantaiganaxeria atobaireegi.

³²⁻³³ “Maixa noxogaigaxe nonxamantaiganaxenpia pairoria abisaxe otyapaetaxea. Yogari Tasorentsi ixenaxagaxerotari mayatiro ixantaigaxeriria gonteireiganaxairia, aneantaigaxaroria yoganiairia Jesosi. Irotari otsirinxaxotunxaniria Saremoxu 2 ixantaxea Tasorentsi:

‘Bineni binti Notomi,

bityaenxasano notomintaxa maixa’.³⁴ Ixantaxetari Tasorentsi pairani iroganiaeria Jesosi janiri opanetumata ibatsa. Aryotari oxantaxeri Yotsirinxaxagantaxeria oxanti:

‘Nonxabintsaabageigaxenpi nonxenaxagaxeroa mayatiro noxantaxeriria Jirabi’.³⁵ Aixiro otsirinxaxotunxani apitenexu Saremo oxanti:

‘Jaroxa pobasigantari inpanetanaxea ponperane teria irobetsixumate teria ontyapaete’.³⁶ Aneniegi agataigaxe yogari Jirabi ixenaxagagebetaxaroty mayatiro ixantagetaxeria Tasorentsi, xantanxitsya inpogini ixamanaia ixitataagani itentagantaagani gonteireiganaxeriria ipanetanaia.³⁷ Xantanxitsya yogari Jesosi yoganiairia Tasorentsi tea inpanetenpa.

³⁸ “Notobaireegi, noxogaxe pogatasanoigaxea intagani gabeanaxitsyame Jesosi irabisaaxoigaxaea janiri yotsimanxabiigairo Tasorentsi abetsixaigia teria ontyapaete. ³⁹ Yogari bentaigaroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi jara yabisaaxotumatagani, xantanxitsya yogari bentaigariria Jesosi ineni pinxante irabisaaxotaenxani. ⁴⁰ Tsitsyania bintiegirixa oxantaxoigi yotsirinxaxoiganaxeria xamantantaigatsyaria xantatsyaria:

⁴¹ ‘Gunteige bineniegí pomatsatantaigatsyaria,

pinpogereaigaxenpatari mayaniro.

Xantanxitsya jantari ainyotyara pobasigaigenpa nogixonea-gematetyo gaxagantanxitsyameria sorerere.

Intimaigabetaxenpatyo xamantaigabetaxenpimeria maixa tyara nonxantagetaxero inpogini,

bineniegí jaratyo pixematsatumaigiri’ ”.

⁴² Iroro yagatanaxea ixenxiaxea yosotoganai itsipatanai Berenabe. Yogari xemisantaigaxeriria ixantaigabaxeri:

—Poboxaea pinxenxiimoigaatenara omatanaenpara aixiro aganaenpara xutagiteri apesigopireantaganiria.

⁴³ Iroro iaiganaia Paboro intiri Berenabe ixenaiganaxeri tobaeni jorioegi intiegiri teria ineniegí jorioegi xenaxotasanoigiroria yotsirinxaxotanaxeria Moisesi. Inpo ixantaigaxeri inxantaxania inxematsatasanoigaxeri Tasorentsi irabentasanoigaxenparia tyapae inxabintsabageiganaxeria.

⁴⁴ Inpogini aganaa aixiro xutagiteri apesigopireantaganiria yapatobageiganaxatyo tobaeni matsigenxaegi yoboxasiigaxeria Paboro intiri Berenabe inxemisantaigaxeria inxenxiaigaxeroa Iriniane Tasorentsi. ⁴⁵ Xantanxitsya yogari jorioegi iroro ineaigabaxea yapatobentabageiganaxaria yotsimanxaigamatanaxatyo osi ixantaigiri mayaniro:

—Jaratyo pixematsaigiri, intitari tsoenti, ontityo yamatabinaigaxenpi.

⁴⁶ Xantanxitsya yogari Paboro intiri Berenabe tea intsarogumaige aryonpatyo iniaiganaxeriri ixantaigi:

—Bixetyoni noboxasiigabetaxa nogataigaxenpiroa Iriniane Tasorentsi, bintiegitari jorioegi, xantanxitsya tea pisineben-taigabaxenparo, teroxa pinxogaige pinxantaxani pobasigaigenpa, jerotyo maixa inti noatasiigaxe nonxenximoigaxeria teria ineniegi jorioegi. ⁴⁷ Aryotari ixanyotagaiganaxenari Notinxami yomitiganxaiganaxenara ixanti:

‘Ontitari nomitiganxabiigaxenpi pinxenxiimoiganaxeria teria ineniegi jorioegi,

pintsotenxagiteabageiganaxenparoa mayatiro xipatsi

pinxamantaigaxeria mayaniro matsigenxaegi tyara noxanta nabisaaxotantia’.

⁴⁸ Iroro ixemaigabaxea teria ineniegi jorioegi isinebageiganaxatyo xara ixantaigi: “Otyapaebageti Iriniane Tasorentsi”. Osi ixematsaigaxe mayaniro ixogaxagaigaxeria Tasorentsi pairani inxematsaigaxea tyapae janiri ineaignero igamane. ⁴⁹ Aryonpatyo ogixeronxaxo-bagetanaxari Niagantsi Tyapaeri ixemaigaxero mayaniro basigageigatsyaria xara. ⁵⁰ Xantanxitsya yogari jorioegi yogametsajaigaxero tsinaneegi sintabageigatsyaria pinxatsaigiriria Tasorentsi intiegiri itinxamipage Jantioxiaxuniria ixantaigaxeria irotsimanxaigaxeria Paboro intiri Berenabe. Inpo iroro ixemaigabaxea ineniegi ogatyo ixenaigaxe yotsimanxaiganaxari yomitiganxaigairi parixoti. ⁵¹ Ineniegi ipotebonxittitasanoiganaaro xipatsipane yagatixaxoigaxeriria tyapae ironiri ineantaigaxenpa onti ioxaiganaxeri iriaigaxea parixoti yobetsixaigaxetari teria ontyapaete teanixa iragaigabaxeri irisineigabaxenparia. Inpo aryotya iaiganaxe Jixonioxu. ⁵² Xantanxitsya yogari xematsaigatsyaria basigaigatsyaria Jantioxiaxu isinebageiganaxatyo xara, itinxamiigaxaritari Isure Tasorentsi.

Paboro intiri Berenabe ixenxiabageigaxea Jixonioxu

14 ¹ Inpogini yobonxaigapaaxara Jixonioxu ixiaigapaaxe panxotsixu yapatoitantaigaria jorioegi ixenxiabageigapaaxea osi ixematsaiganaxe tobaeni jorioegi intiegiri teria ineniegi jorioegi. ² Xantanxitsya yogari jorioegi teria inxogaige inxematsaigeanianiaigaxeri teria ineniegi jorioegi janiri ixematsaigiri niganxi yagabeaiganaxeri, jerotyoto itsititantaiganaxaria yotsimanxaiganaxeria xematsaigatsyaria. ³ Xantanxitsya Paboro intiri Berenabe teatyointsarogumaige aryonpatyo ixenxiaxoiganaxeriri Atinxami. Samani yobasiguntebageigaxa yogatagantabageigaxea. Yagabeaxagaigaxeri Tasorentsi yobetsixantaigaxaria teria oneimagetenxani tyapae ineaigaxerini mayaniro inti mitiganxaigaxeri. ⁴ Xantanxitsya yogari basigaigatsyaria Ixonioxu teanixa inxemabaxagaigaenpa. Ixonogagarantaigaxa intiegi isinebentaigaxa yogatagantaigiria itsirinxaxotanaxeria Moisesi, pasinitya inti isinebentaiganaxa iromitiganxaneegi Jesosi. ⁵ Inpogini yogari jorioegi intiegiri teria ineniegi jorioegi itentaigaxari itinxamiegi isariaiganaxaria Paboro intiri Berenabe iratsipereaxagaigaxeria inpo inpitaxaigaxeria iroginoriaigaxeria. ⁶ Xantanxitsya iroiro ixemaxoigaxara ineniegi isigaiganaxa iaigaxea Jirisitiraxu ontiri Jirerebexu nagetanxitsyaria Irixaoxiaxu, ontiri aixiro oxaragetanaxea Jirixaonia, ⁷ ixenxitsabageiganaxeroa Niagantsi Tyapaeri.

Ipitanxabetunxania Paboro Jirisitiraxu

⁸ Jantari Jirisitiraxu ainyo paniro teria inxenumate, xantaxani ixanyotaxara isinxogisetaxara ityaenxara boganxitsya. ⁹ Ineni ixemisantasannotabaxerityo Paboro ixenxiabagetaxea. Iroiro ineaxeria ineni yoguntetasannotanaxeri yogatantaxaria arisano yogataxe iragabeaxea Tasorentsi irobegaeria. ¹⁰ Ixaemaxotutarityo:

—;Xabiritanaxe!

Ixabirimatanaxatyo yanuitanaxea. ¹¹ Yogari patoitaiganxitsyaria ineaigabaxeria yoganuitaxeria Paboro iniaiganaxe irinianeegixu syaroenxarixa xara ixantaigi:

—¡Boxaigaxe tasorentsiegi yaguitasiigaxaia ixiagutapaaxaria matsigenxa!

¹² Ineniegi ixantaigaxe yogari Berenabe inti tasorentsi Seosi. Yogari Paboro onti ixantaigaxe inti tasorentsi Jeremesi, inenitari niasanotaxitsya ixenxiaxe. ¹³ Ogari ibanxo tasorentsi Seosi onti onaxe aityara otantatsaitara Jirisitia otsyoenitaxotaxaro osotsimorote. Yogari saserorote sentineriria yagagetaxe otegapage ontiri aixiro toropage itentaigaxari mayaniro patoitaiganxitsyaria yamaigaxeneri Paboro intiri Berenabe irobotisaigaxenerimea isinebentaigaxaritari ixogantaigabetaxaria inpegaigaxerimea itasorentsite. ¹⁴ Xantanxitsya ineniegi ineiaigabaxeria itisaraaxoiganaxa imaga isigateigamatanaxarityo yapatoitaigaxara ixaemaiganaxe ixantaigi:

¹⁵ —¿Jantari jara pixanyoiga maixa? Naneniegiri aryoty noxanyoigaxenpi bineniegi, matsigenxatari nonaigaxe. Onti noboxasiigaxe nonxenxiaigaxenpia poxaiganaxerininri pipegagebetaria pitasorentsite xogapage inenitanyiri pinxematsaiganaxe Tasorentsisanoria betsixagetaxeroria inxite, xipatsi, aryonatoani nia intiri mayaniro timantagetaroria. ¹⁶ Pairani Tasorentsi yapaxuaigabetanaxari mayaniro matsigenxaegi teria ineniegi jorioegi teanixa iriniaigaeri onti itimasiigabetaaro xogapage, ¹⁷ xantanxitsya ainyotyatyto ixabintsajaigiri tyapae iroroniri ogatantaxenxani tyara ixanta ineni, inenitari barigairo inxani aixiro yogimonxagetairo panxirentsipage otimantaaria pisexataigaaria pisinebagetantaigaxaria.

¹⁸ Ixanyoigabetaxarityo maixa teatyto inxemaige, tyantpatyo inxantaigaxeri, aryonpatyo ixogaigabetanaxari irobotisaigaxenerimea toro.

¹⁹ Inpogini yogonxeigapaaxa jorioegi Jantioxiaxuniria intiegiri Jixonioxuniria inianiaigapaaxeria mayaniro ixantaigaxeria jara isinebentaigaari onti irotsimanxaigaxeri inpo osi yagabeaiganaxeri, jerotyo yagantaiganaxariria Paboro ipitanxaigaxeria mapuxu. Inpogini ineaigiri xamaxeri inosixaiganaxeri yamaiganaxeria yoxaigaxitiria parixoti oxaragetanaxea panxotsipage. ²⁰ Xantanxitsya iroro yapatobentaigapaaxaria irapigematsaegite ogatyo ixenaxe itinaana ipiganaa inxaaraxu ipitanxabetunxania. Inpo oxutamanitanaia itentanaari Berenabe iaigaxea Jirerebexu ²¹ ixenxiabageigaxea

Niagantsi Tyapaeri osi ixematsaigaxe tobaeni matsigenxaegi. Inpogini yagatabageiganaxea ipigaiganaa Jirisitiraxu, Jixonioxu ontiri Jantioxiaxu.²² Aryo xara isintsitagaiganaxeri mayaniro xematsaigatsyaria ixantaiganaxeri:

—Pinxantaxenpania pinxematsasanoigaxe jara papaxuimaigiro pixematsaigaxeria, antsipereabentabageigaxeritari Atinxami, xantanxitsya inpogini irapatoitaigaxeria Tasorentsi mayaniro xematsaigiriria inpegaxenpara Igobeenxariegite aigaxe abasigimoigaxeria.

²³ Inpogini yagagarantaigaxeri tyapae irosentaigaxeriniri irapigematsaegite basigageigatsyaria xara. Inpo ipitasiigaxaro xogapage tea isexataigenpa onti ipirinibentaigaxe iniaigaxeria Tasorentsi. Jantari yagatabageiganaxea ixantaiganaxeri:

—Irosentaigaxenpia Atinxami pixematsaigaxeria.

Paboro intiri Berenabe ipigaiganaa Jantioxiaxu Suriaxutiria

²⁴ Inpogini iaiganaxe ixenaiganaxe Pisuriaxu yobonxabageigaxa Panpiriaxu.²⁵ Ixenxiabageiganaxe Niagantsi Tyapaeri Perejexu, inpo aryotya iaigaxe Jatariaku.²⁶ Inpo mataxatari yagatabageiganaxe ixenxiabageigutia iteiganaa iaiganaia Jantioxiaxu, aryotari iponiaiganaxari otyasanotyara ixantaigaxeria irapigematsaegite iriaigaxea inxenxiabageiguteroa Niagantsi Tyapaeri, inpo aixiro iniabentaigabaxeri ixantaigaxeria Tasorentsi iroguntetaxoigaxeria iragabeaxagaigaxeria inxenxiabageigutea.²⁷ Inpo yoboogaigapaaxara ixaemaigapaaxeri mayaniro irapigematsaegite ixamantaigapaaxeria mayatiro yagabeaxagageigaxeria Tasorentsi. Aixiro ixamantaigaxeri tyara ixanta Tasorentsi ixabintsajaigaxeria teria ineniegite jorioegi tyapae inxemaxoigaxeriniri ineniegite aixiro Jesoxirisito inxematsaigaxeria.²⁸ Aryo xara itimunteiganaxe itentaigaxaria irapigematsaegite.

Apatoitunxania Jerosarenxu

15 ¹ Jantari ainyotyara Paboro intiri Berenabe Jantioxiaxu
iboxaigaxe pasini poniaiganxitsyaria Joreaxu yogatagaigaxeria
xematsaigatsyaria ixantaigiri:

—Pinxenaxagaigaxeroa yotsirinxaxotanaxeria Moisesi piserotsaitai-
gantaigaxeroa pisibumesinate. Jantari jarixa piserotsaitagantaigiro
jaratyo yabisaaxoiginpi Tasorentsi.

² Yogari Paboro intiri Berenabe ixantabiigaxeri ixantaigiri:

—Bineniegi tea pogataige onti pixomuigaxaro.

Aryonpatyo iniatabaxagaiganaxari teanixa inxemabaxagaigenpa,
³ jerotyo yomitiganxantunxaniria Paboro intiri Berenabe intiegiri pasini
xematsaigatsyaria iriaigaxitea Jerosarenxu inxogaxotaxagantaigaxi-
teria iromitiganxaneegi Jesosi intiegiri sentaigiriria xematsaigatsyaria
tyaxara inxantaigea ineniegi. Iaiganaxe ixenaiganaxe Penishiaku ontiri
Samariaxu ixamantantaiganaxeroa ixematsaigaxea teria ineniegi
jorioegi. Iroro ixemaxoigabaxeria mayanero xematsaigatsyaria
isinebageiganaxa.

⁴ Inpogini yobonxeagapaaxara Jerosarenxu ineaigabaxeria
irapigematsaegite yagaigabaxeri isinebageiganaxatyo. Aryotari
inaigaxeri iromitiganxaneegi Jesosi intiegiri sentaigiriria
xematsaigatsyaria. Ixamantageigapaaxeri tyara ixantaxa
ixabintsaabageigaxeria Tasorentsi yamubageigaxeria ixenxiaba-
geigaxea. ⁵ Xantanxitsya yapatoitaigaxara aryo inaigaxe pariseoegi
xematsaigaxeriria Xirisito. Inpo ineniegi yaratinxagamatanaxetyo
ixantaigi:

—Yogari xematsaiganxitsyaria teria ineniegi jorioegi
iroserotsaitaigaxerotyo isibumesinaegite, aixiro inxenaxagaigaxerotyo
mayatiro yotsirinxaxotanaxeria Moisesi.

⁶ Iroro yosotogaiganaira mayanero yogari iromitiganxaneegi Jesosi
intiegiri sentaigiriria xematsaigatsyaria yapatoitaigaa

iriniabentaigaxeroa ixantaigaxeria pariseoegi tyapae inxemabaxa-gaigaxenpara.⁷ Samani ipirinibentaigaxero teatyo teatyo ainyotyia inxemabaxagaigenpa. Inpo yaratinxamatanaxetyo Pebero ixanti:

—Napigematsaegine, binenieggi pogataigaxetari yomitiganxaxena Tasorentsi nonxenxiataxeroa Niagantsi Tyapaeri nonxenxiimoigaxeria teria inenieggi jorioegi inxemaigabaxeroa inxematsaigaxeriniri Jesoxirisito.⁸ Inpogini yogari Tasorentsi neasurentaigiriria mayaniro matsigenxaeggi yomitiganxaxeri Isure intimasurentaigaxeria teria inenieggi jorioegi tyapae ogataxenxaniniri isinebentaigaxari inenieggi aixiro, onti ixanyotagaigaxaira jaroegi yomitiganxaxeria itimasurentaigaxaia.⁹ Yotaigaxaritari inenieggi ixanyotagaigaxai anenieggi, ixematsaigaxeritari osi yabisaaxoigaxeri imagisantairo yobetsixaigaxeroa teria ontyapaete.¹⁰ ¿Jantari jara pixanyoiga maixa? ¿Matsi pineaigiri Tasorentsi tea irogate? Onti pobasigaiganaxaro pixantantaiganaxaria inxenaxagaigaxeroa yotsirinxaxotanaxeria Moisesi, xantanxitsya yogaegiri gonteireiganaxairia tea iragabeaigero inxenaxagaigeroa. Aryo axanyoigaxa jaroegi tea agabeaige.

¹¹ Xantanxitsya maixa agataigaxe inti xabintsajaigaxai Atinxami Jesoxirisito yabisaaxotantaigaxairia. Aryo ixanyoigaxeri aixiro teria inenieggi jorioegi ixabintsajaigaxeria yabisaaxotagarantaigaxeria.

¹² Iroto yagatanaxea Pebero iniaxea ixemisantaiganaxe mayaniro, inpo inenitya ixemisantaigaxe Berenabe intiri Paboro ixamantagei-gagaxeria yagabeaxagaigaxeria Tasorentsi yobetsixaigaxea teria oneimagentenxani ixenxitsatimoigutiria teria inenieggi jorioegi.

¹³ Inpo yagataiganaxea inenieggi inenitya niananxitsya Santiago ixanti:

—Maixa, napigematsaegine, noxogaxe pinxemisantaigaxenara nonxamantaigaxenpia.¹⁴ Maixa ixamantaigaxaira Sumo Pebero tyara oxantaxa ityara ixemaigaxeroa Niagantsi Tyapaeri teria inenieggi jorioegi, intitari xogaxagaigaxeri Tasorentsi inxematsaigaxeria.

¹⁵ Xatinxa oganaxero yotsirinxaxoiganaxeria xamantantaigatsyaria oxanti:

¹⁶ ‘Tea inxematsaigenanixa pitobaireegi pairaniniria jerotyo notsimanxantaigaxariria

teanixa nonxabintsaabageigaeri xigonxiro maixa,

xantanxitsya inpogini nonxabintsaabageigaeri pogonteirei-ganaxeria

noxenaxagagetaxeroa mayatiro noxantaxeriria xobeenxari Jirabi pairani

osi irobasisaxenpa yogonteiretanaxeria peganxitsyameria Igobeenxariegite mayaniro xematsaigaxerimeria.

Onti nonxanyotagetagaxero maixa

¹⁷ tyapae inxematsaigaxenaniri aixiro teria ineniegi jorioegi noxogaxagaigaxeria nasintaigaxenparia.

¹⁸ Aryotari noxantaxeri,

nantitari Tasorentsisanoria gixoneagetaxerorira mayatiro nosariaxaria pairani otyasanotyara’.

¹⁹ “Irotari maixa jara axantanaigiri teria ineniegi jorioegi xematsaigaxitsyaria inxenaxagageigaxeroa mayatiro yotsirinxaxotanaxeria Moisesi. ²⁰ Intagati antsirinxagaxeneri anxantaigaxeria jara isexatumaigaari ibatsya ipaigabetunxaniria tasorentsi xogapage. Jara iatasitumaigairo tsinane teria oneni irasi. Jara isexatumaigaari ixatixaagetaganiria, aixiro jara isexatumaigaaro irirajanapage isexatagetaganiria. ²¹ Aryotari oxantaxeri yotsirinxaxotanaxeria Moisesi ogatagantaganian pairani tyaxa yobasisageigara atobaireegi, aixiro oniabantaganian omirinxapaatoitaganian panxotsipagexu apatoitantaganian xutagiterixu apesigopireantaganian”.

Yotsirinxaigaxeneria teria ineniegi jorioegi

²² Iroro ixemaigabaxea iromitiganxaneegi Jesosi, itentaigaxari mayaniro xematsaigatsyaria intiegiri sentaigiriria ixantaigi:

—Tsame amitiganxaigaxea piteni inxenaiganaxeria Paboro intiri Berenabe iriaigaxea Jantioxiaxu.

Inti yomitiganxaigaxe Jorasi Baresaba intiri Surasi. Ineniegi intiegi xematsaigatsyaria pairoria inegintebageiga. ²³ Aixiro yotsirinxaigabaxeneri sanxebanti ipaigabaxeria iramaiganaxemeria ixantaigi:

“Maixa naneniegi iromitiganxaneegi Jesosi notentaigaxari sentaigiriria xematsaigatsyaria nontsirinxaignenpia bineniegi napigematsaegine basigaigatsyaria xara Jantioxiaxu, Suriaxu ontiri Surisiaxu aryorixa tyapaetya pinaigaxe. ²⁴ Naneniegi noxemaxoigaxenpitari iaigaxea basigaigatsyaria jaxa yoberaaganaxenpia ixantatigaiganaxeroa nogatagaigaxenpiria. Ixantaigaxenpi pinxenaxoiganaxeroa yotsirinxaxotanaxeria Moisesi pisegaratsaitaigaxeroa pisibumesinate, pixantantaigaxaria: ‘¿Tyaxa nonxantaigaxenpa tyapae nogataigaxeniri tsini nonxematsaigaxe?’ Xantanxitsya tea naneni omitiganxaigerime, tsityataty iatasiigaxaro ineniegi. ²⁵ Irotari maixa napatoitantaigaxaria noxemabaxagaigaxara nomitiganxaigaxeria Jorasi intiri Surasi iriaigaxitea inxamosoigutenpia, inti inxenaiganaxe Berenabe intiri Paboro ²⁶ pimantaiganaxaroria igamane yanuibentasiiganaxeria Atinxami Jesoxirisito inxenxiataxobageiganaxeria. ²⁷ Yogari Jorasi intiri Surasi inti nomitiganxabiigaxeri inxamantaigaxenpia mayatiro notsirinxaigaxenpiria. ²⁸ Intagati nonxantaigaxenpi ixogaxeria Isure Tasorentsi. ²⁹ Jara pisexatumaigaari ibatsya ipaigabetunxaniria ipegagetaganiria tasorentsi xogapage. Jara pisexatumaigaaro irirajanapage isexatagetaganiria. Jara

pisexatumaigaari ixitixagetaganiria. Jara piatasitumaigairo tsinane teria iroro pasiegi. Maixa intagati”.

³⁰ Inpogini yogari yomitiganxaigaxeria iaigaxe Jantioxiaxu yapatoitaigapaaxeri mayaniro xematsaigatsyaria ipaigapaaxeri sanxebanti. ³¹ Iroro iniabantaigaxeroa ogatyo ixenaigaxe isinebageiganaxatyo xara. ³² Yogari Jorasi intiri Surasi intiegitari xamantantaigatsyaria ixenxiatimobageigaxeri isintsitagaiganaxeria yogisineabageiganaxeria. ³³ Inpogini otobaigagitebagetanaia ipintsatanaa iriaiganaea itimaigia mitiganxaigaxeriria otyara. Yogaegiri irapigematsaegite basigaigatsyaria xara iniaigabairi ixantaigabairi:

—Maixa tyapaetya piaiganaea intentanaenpitari Tasorentsi.

Osi iaiganai, ³⁴ xantanxitsya yogari Surasi itatsitaka osi tea ainyotya iriatae. ^{a 35} Aryo ixanyoigaxa Paboro intiri Berenabe tetya ainyotya iriaige onti samani inaiganai Jantioxiaxu itentaigaaria pasini yogatagantabageigaxea yogataxagantabageigaxea Iriniane Tasorentsi.

Paboro imatanairoa yanuibentabagetanairoa Niagantsi Tyapaeri ixenxiabagetanairoa

³⁶ Inpogini Paboro ixantiri Berenabe:

—Tsame anpigaiganaea aneaigaateria mayaniro apigematsaegine axenxiimoiganaxeria pairani ainyoegirixara.

³⁷ Ixanti Berenabe:

—Iroro maixa, maixa tsame agaiganaeria Joan Maroxosi.

³⁸ Xantanxitsya Paboro ixanti:

—Naneni tea nonxoge iboxaxea, yoxaiganaxaitari otyara Panpiriaxu tea iramampiaigae axenxiabageigaxeroa Niagantsi Tyapaeri.

^a 15.34 Pairani otyasanotyara o otsirinxaxotunxania Iriniane Tasorentsi aryorixa tea ontime ‘versiculo’ 34.

³⁹ Iniabaxagaigabetaxa tea inxemabaxagaigenpa osi yontainatabaxagaiganaxa. Yogari Berenabe itentanaxari Maroxosi iteiganaxara bitorentsixu iaiganaia Tsiperexu. ⁴⁰ Inpo yogari Paboro inti itentanaxa Surasi. Mayaniro irapigematsaegite iniabentaigabaxeri tyapaetyaniri iriaigaxe. ⁴¹ Inpogini iaiganaxe ixenaiganaxe Suriaxu ontiri Surisixu isintsitagaiganaxeria mayaniro xematsaigatsyaria.

Timotero ixenanaxeria Paboro intiri Surasi

16 ¹ Inpogini iaiganaxe Jirerebexu ontiri Jirisitiraxu. Ineaigapaaxeri xara paniro xematsatatsyaria paitatsyaria Timotero. Ogari iriniro onti joria xematsatatsyaria. Yogari iriri inti guriego. ² Yogari xematsaigatsyaria basigaigatsyaria Jirisitiraxu ontiri Ixonioxu ineaigaxeri inti pairoria inegintebageta, ³ irotari ixogantaxaria Paboro intentanaxeria, xantanxitsya oxetyo yoserotsaitaganaxeri isibumesina janiri yotsimanxaigabaxeri jorioegi basigageigatsyaria inxenageiganaxea. Mayanirotari yogataigaxe inti tomintari guriego. ⁴ Jantari yobonxaigapaaxara yobasigageigia ixamantageiganaxeri irapigematsaegite ixantaigaxeriria iromitiganxaneegei Jesosi intiegiri sentaigiriria xematsaigatsyaria basigaigatsyaria Jerosarenxu tyapae inxenaxagaigaxeroa ineniegi aixiro. ⁵ Yogari xematsaigatsyaria aryonpatyo ixematsatasanoiganaxeriri Atinxami oimirinxa xutagiteri, aryonpatyo itobaigabagetanaxeri xara.

Ineaxeria Paboro Maseronixuniria

⁶ Inpogini yogari Paboro intiri Surasi ixogaigabetaxa inxenxiaigutemea Asiaxu, xantanxitsya yogari Isure Tasorentsi tea inxoge, jerotyo ixenantaiganaxaria Pirijiaxu ontiri Garasixu ⁷ osi yoboxaigapaaxa oxaragetapaaxea Misia. Inpo ixogaigabetaxa aixiro iriaigaxemea Bitiniaxu, xantanxitsya yogari Isure Jesosi tea inxoge iriaigaxea. ⁸ Irotari ixenantaiganaxaria Misiayu iaiganaxea yoboxaigapaaxara Toroasixu. ⁹ Inpogini oniganxigitetanaxea yogari

Paboro yogunteti ontinirixa oxanyotimotaxari igisanirexu yaratinximotapaaxeri Maseronixuniria ixantapaaxeri:

—Poboxaxea Maseronixu pinxenxiimoigaxenara.

¹⁰ Inpo naneniegi nobetsixaiganaxa noaiganaxea, nogataigaxetari inti xoganxitsya Tasorentsi noaigaxea nonxenxiimoigaxeria Maseronixuniria nonxamantaigaxeria tyara ixanta yabisaxotantia.

Paboro intiri Surasi inaigaxea Piripoxu

¹¹ Iroro oxutamanitanaia noteiganaxa bitorentsixu namaataxoiganaxea patiro nogaiganaxero Samoterasiayu. Inpo oxutamanitanaia aixiro ayo noboxaigapaaxa Neaporisixu. ¹² Aryoty noxenaiganaxe abotsixu noaiganaxea Piripoxu. Ogari Piripo onti otinxamitaxaria Maseronia, intiegi sintaigaro iromanoegi. Ayo nomagaiganaxe xara mabati xutagiteri. ¹³ Inpogini agaxara xutagiteri apesigopireantaganiria noaigaxe niayu iniapinitagania Tasorentsi nosabinxaigapaaxe noxenxiaigapaaxeroa Niagantsi Tyapaeri noxamantaigaxeroa tsinaneegi patoitaiganxitsyaria. ¹⁴ Ayo onaxe xara paniro tsinane paitatsyaria Iriia ponianxitsyaria Tiatiraxu. Oneni onti pimantabage-tatsyaria metsyoripage magatsi xamatsyonxamagori. Pairi oxematsabagetiri Tasorentsi. Oxemisantasanotaxeri Paboro ixenxiabagetaxea, inenitari niasurentaxero Atinxami, jeroty oxematsatantaxaria. ¹⁵ Osi ogisabinxaatagantaxa otentaigaxari mayaniri magimoigiroria inpo oxantaigana:

—Pineaigaxenarixa arisano noxematsantasanotaxeri Atinxami poboxaigaxetyo pimagimoigaxenara nobanxoxu.

Agaiganaxena noaiganaxe nomagimoigaxeroa.

Yasitaxoigunxania Paboro intiri Surasi

¹⁶ Inpogini noaigabetanaa aixiro iniapinitagania Tasorentsi notonxiboaigaxaro jananexi gatagetiroria tyaxa onxantagetanaxenpa inpogini, intitari gataxero xamagarini timagutaxeroria. Omirinx

oxamantantia opunatagani xorixi inpo irotya paigabairi peraigaroria, irotari yagantaigaxaria tobai igorixiegite. ¹⁷ Oneni ogiaiganaxena oxaemanaxea oxanti:

—¡Netsixa yogaegi iromitiganxaneegi Tasorentsi gabeabage-tatsyaria, onti yoboxaigaxe inxamantaigaxenpia tyara pinxantaiga-xenpa irabisaaxoigaxenpia Jesoxirisito!

¹⁸ Aryo oxanyotaxero maixa omirinxa xutagiteri noatapiniigia. Inpo oberaamatanaxerityo Paboro isyonxatematanaxaroty ixantutarityo timagutaxeroria:

—Maixa nabentasisaxenpiro ibairo Jesoxirisito nonxantaxenpia sotoganae piatae.

Ogatyo ixenaxe yosotogapanuti. ¹⁹ Xantanxitsya yogari peraigaroria ineigabaxetari janxia yagantabageigaaro xorixi yagaigamatanaxerityo Paboro intiri Surasi yamaiganaxeria yapatoitapiniigara itinxamipage ²⁰ ixantaigapaaxeri ijoeseegite:

—Netsixa yoxa jorioegi onti yoboxasiigaxe yoberaabageigaxenara ²¹ yogatabageiganaxenara pasini teria nameigenparo naneniegi, aixiro jaraty nagabeimaigi nonxematsaigaxeria, nantiegitari iromanoegi, ixantabiiganarotari Sesa.

²² Iroto ixemaigaxeria ixamantaigaxeria yotsimanxaigamatanaxaty mayaniro. Inpo yogari joeseegi yonperabentaigaxari yogagureaigaxeria ipasapasaigaxeria. ²³ Jantari yagataigaxea ipasapasaigaxeria yamaiganaxeri yasitaxotagantaigaxeria. Ixantaigaxeri sitaxotan-tatsyaria irisentasanoigaxeria. ²⁴ Iroto ixemabaxea yogiagasano-bagetaxeri tsonpogi yabinaaxotantaigaxaria intsyaxota igurexiixu.

²⁵ Inpo ineniegi tea irimagaige onti ipirinibentabageigaxe iniaigaxeria Tasorentsi, aixiro imatixabentabageigaxeria. Yogari itobaire sitaxoiganxitsyaria naiganxitsyaria xara ixemisantaigaxeri ineniegi aixiro. ²⁶ Inpo oniganxigitetanaxea xatsixetyo

ontininxamatanaxa xipatsi oxantanaxea panxotsi moge moge moge
ogaty oxenaxe asireagetanaxa sitaxomentontsipage, otsaagetanaxa
xarenatsa yogusotantaigunxaniria mayaniro sitaxoiganxitsyaria
asiriagetanaxara. ²⁷ Ixireamatanaxetyo sitaxotantatsyaria
yoguntetutaroty sireagetaxa sitaxomentontsipage inosixamatanaxetyo
iboroantatsyariate imoxoroaxenpamea, ineiri jataxeri isigaiganaxa
sitaxoiganxitsyaria. ²⁸ Xantanxitsya ixaemamatanaxetyo Paboro ixanti:

—¡Jara pimoxoroa! Mayanirotari ainyoegina jaxa.

²⁹ Iroo ixemabaxeria ixantutarityo irogimorexaataxenxania
morexaatatsyaria osi isigapaaxa ixiapaaxea itsarogabagetanaxetyo xara
yosigexabagetanaxea yotigeretotanaxa ibonxitiigaxea Paboro intiri
Surasi. ³⁰ Inpo yosotogaigaxeri ixantaigiri:

—Atsi xamantenanityo, ¿tyara nonxantaxenpara tyapae
irabisaaxotaxenaniri Tasorentsi?

³¹ Ixantaigiri ineniegí:

—Xematsatasanoteri Notinxami Jesoxirisito ineni bisaaxota-xenpime aryo inxanyotagaigaxenpari mayaniro magimoiginpiria.

³² Inpo Paboro intiri Surasi yogataigaxeri ineni intiegiri mayaniro magimoigiriria ixantaigaxeria tyara ixanta Tasorentsi yabisaaxotantia.

³³ Iroro yagataigaxea yogataigaxeria yogari sitaxotantatsyaria ixibagiseigairi yagabeabageigunxania ipasapasaigunxania. Inpo yogisabinxaatagantaxa ineni intiegiri mayaniro magimoigiriria. ³⁴ Inpo yamaiganaxeri ibanxoxu ipaigaxeri isexa. Isinebagetaxaty xara ineni intiegiri aixiro mayaniro magimoigiriria ineagaxea ixematsaigaxeria Tasorentsi. ³⁵ Inpo oxutamanitanaia yogari joeseegi yomitiganxaigaxe soraroegi inxantaigaxiteria irapaxuaigaeria. ³⁶ Inpo ineni ixantiri Paboro:

—Ixantaxagantaigaxena nanopaxuaigaenpia. Maixa sotogaiganae, tyapaetya piaigae.

³⁷ Xantanxitsya Paboro ixantaigirityo soraroegi:

—Naneniegi nantiegi iromanoegi nonaigabetaxa, nantiegi ixisaxobentabintsaigaria Sesa. Xanyotari tsyapi yogunteigaxe mayaniro nantini ipasapasaigaxe xogapage inpo yasitaxoigaxena tea aryo oxetyo inxogaxotagantumaigna tatoita noxenxiaxoigaxe, ¿matsi maixa tsitsyani irosotogaxagantaigaena? ¡Jaraty noaigi! Xantetyo iroboxaigaxea ineniegi tsitsyata irosotogaigaatena.

³⁸ Ipiigaiganaa soraroegi itsabeigapaaxeri joeseegi. Iroro ixemaxoigabaxeria intiegi iromanoegi ogaty ixenaigaxe itsarogabageiganaxetyo xara. ³⁹ Inpo osi iaigaxe irogametiaigaeria. Jantari yoboxaigapaaxara yosotogaigairi ixantaigiri:

—Jameraxa noxanyoiginpi maixa. Maixari maixa atsi aryome piaigaeme parixoti.

⁴⁰ Iroro yosotogaiganaia iaigaxe obanxoxu Iriria iniaiganairia irapigematsaegine ixantaiganaxeria inxantaxania inxematsatasanoigaxe, inpo iaiganai.

Yotsimanxunxania Paboro Tesaronixaxu

17 ¹ Inpogini ixenaiganai Jampiporisixu ontiri Japoronixaxu yoboxaigapaaxa Tesaronixaxu. Aryo xara otimaxe panxotsi yapatoitantaigaria jorioegi. ² Yogari Paboro ixiapinitaxe mabati xutagiteri apesigopireantaganiria yogatagantabagetaxeroa Iriniane Tasorentsi, xantaxatari ineni yogametaxara yogatagantia omirinxa xutagiteri apesigopireantaganiria. ³ Jantari yogataigaxeria ixantaigaxeri:

—Ogari Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxantaxe yogari Ixogaxagaxeria iromitiganxaxeria inpegaxenpara Agobeenxariegite inxamaxe inpo iraniana. Maixa nonxantaigaxenpi aryo ixanyotanaxero Jesosi noxamantaxoigaxeria, iritari yomitiganxaxe Tasorentsi irabisaaxoigaxeria mayaniro xematsaigaxerimeria inpegaxenpara Igobeenxariegite.

⁴ Ixonogagarantaigaxa jorioegi ixematsaiganaxe osi itentagaiganaxari Paboro intiri Surasi. Aixiro ixematsatagarantaiganaxe guriegoegi sinebentabageigariria Tasorentsi. Aryo oxanyoiganaxa tobaeni ixoriigiria itinxamipage Tesaronixaxuniria oxematsaiganaxe.

⁵ Xantanxitsya iroto ineigabaxeroa jorioegi teria inxematsaige yotsimanxaigamatanaxatyo inpo iaigaxe yapatoitaigaxeri pasini tobaeni matsigenxaegi pairoria yabisaigaxe teria intyapaetaige, aixiro tea tatoita irantumaige onti ipitasiigaro xogapage. Inpo itentaiganaxari ixaemabaitaiganaxe ixantaiganaxeria mayaniro irotsimanxaiganaxeria Paboro. Inpo iaiganaxe ibanxoxu Jason ixogaigabetaxaria Paboro intiri Surasi inosixaigaxerimea inpaigaxerimea patoitaiganxitsyaria irotsimanxaigaxerimea ⁶ xantanxitsya tea irogunteigeri, jerotyo intia inosixaiganaxe Jason intiegiri pasini irapigematsaegine yamaiganaxeneria itinxamipage ixaemabaitaiganaxea ixantaigi:

—;Yogari Paboro intiri Surasi intiegi beraabageigiriria mayaniro matsigenxaegi, maixa aryotya yoboxaigaxe jaxa yagaigabaxeri Jason! ⁷ ;Ineniegi tea inxenaxagaigero ixantiria agobeenxariegite Sesa teanixa inxematsaigeri, ixantaigaxetari ainyo pasini xobeenxari ipaita Jesosi!

⁸ Iroro ixemaigabaxeroa mayaniro patoitaiganxitsyaria intiegiri itinxamipage yotsimanxaigamatanaxaty. ⁹ Inpo ixantaigiri Jason intiegiri irapigematsaegine:

—Yogari Paboro intiri Surasi tea nonxogaigeri jaxa. Mitiganxaigaeri parixoti, xantanxitsya maixa paigenata xorixi, inpogini iriaigaerixa nogipigaigaenpiri.

Inpo ipaigaxeri osi yapaxuaigairi.

Paboro intiri Surasi inaigaxea Bereaxu

¹⁰ Inpo otsitenienxatanaxara yogari xematsaigatsyaria itentaiganaxari Paboro intiri Surasi yogaboxiigaxitiria iriaigaxea Bereaxu. Iroro yoboxaigapaaxara ixiaigapaaxe panxotsixu yapatoitantaigaria jorioegi yogatagantabageigapaaxea. ¹¹ Yogari jorioegi basigaigatsyaria Bereaxu tea aryo inxanyoigenpari basigaigatsyaria Tesaronixaxu. Ineniegi onti ixemisantasanoigabaxeri yogataigaxeria. Omirinxa xutagiteri iniabantaigaxero Iriniane Tasorentsi inaigaxeroa xatinxarixara yogaxero ixantaigaxeriria, ¹² jerotyo ixematsatantaiganaxariria Jesosi tobaeni jorioegi intiegiri guriegoegi. Ixematsaiganaxe surariegi ontiegiri aixiro tsinaneegi sintabageigatsyaria. ¹³ Xantanxitsya yogari jorioegi basigaigatsyaria Tesaronixaxu ixemaxoigaxeri Paboro ainyo ixenxiabagetanaxero Iriniane Tasorentsi Bereaxu jerotyo yoboxantaigaxaria inpo inianiaigapaaxeri basigaigatsyaria xara ixantaigaxeria irotsimanxai-gaxeria Paboro. ¹⁴ Iroro ixemaigabaxea xematsaigatsyaria yogisigaigaxeri Paboro iriataxe otsapiaxu aryonatoani nia. Intaganibani inaigai Surasi intiri Timotero. ¹⁵ Yogari manpiaigana-xeriria yogabageigaxitiri Atenaxu, inpogini ipigaiganaa. Yogari Paboro ixantaigabaxeri:

—Pinxantaigapaaxeria Surasi intiri Timotero iroboxaigaxea sintsi.

PABORO YOTSIRINXAIGAXENERIA IROMAXUNIRIA

**Paboro yotsirinxagaxeneria xematsaigatsyaria
basigaigatsyaria Iromaxu**

1 ¹ Maixa noxogaxe nontsirinxagaxenpia mayaniro binenieg
basigaigatsyaria xara Iromaxu. Naneni teanixa nobasigaenparo
xogapage, intitari sintaana Jesoxirisito, nopirinibentabagetanaxerotari
mayatiro ixogagetaxeria ineni. Narotari ixogaxagaxe Tasorentsi
nonpegaxenpara iromitiganxane Jesoxirisito tyapae iromitiganxa-
xenaniri nonxamantaigaxeria mayaniro tyara ixanta Tasorentsi
yabisaaxotantia.

² Irotari yotsirinxaxoigaxe xamantantaigatsyaria pairani mayatiro
yotsirinxaxagaigaxeria Tasorentsi ixantaxea inpogini iromitiganxaxe
bisaaxotantatsyaria irabisaaxoigaxeria mayaniro xematsaigaxerimeria,
³ intitari iniaxotaxe Atinxami Jesoxirisito, Itomi Tasorentsi
ponianxitsyaria xurayo. Jantari yoboxutia axa sabi yobogaxea onti
bogaxeri yogonteiretanaxeria xobeenxari Jirabi. ⁴ Jantari
ixamabetaxara yoganiairi Tasorentsi, irotari ogatantunxaniria inti
Itomi, aixiro iroto ogatantunxani inti pairoria yagabeabageti, aixiro tea
irobetsixumate teria ontyapaete. ⁵ Yogari Tasorentsi ixabintsaabage-
taxena, irotari ixogaxagantaxenaria Jesoxirisito yomitiganxaxenara
nonxenxiimoigaxeria mayaniro teria inenieg jorioegi tyapae
intimagarantaigaxeniri xematsaigaxerimeria Tasorentsi
inxenaxagaigaxeroa ixantaxeria.

Mayaniro aneniegi abetsixaigaxe teria ontyapaete

3-10 ⁹ Irobentia maixa ¿tyaxa anxantaige? ¿Aryo anxantaigaxe aneniegi jorioegi paio abisaigaxeri teria ineniegi jorioegi? ¿Jaratyo axantumaigi! Mayanirotari aneniegi abetsixaigaxe teria ontyapaete, aryo ixanyoigaxa jorioegi intiegiri aixiro teria ineniegi jorioegi yobetsixaigaxe teria ontyapaete. ¹⁰ Aryotari oxantaxeri yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxanti:

¿Tea intimumatenixa negintebagetatsyameria jaria yobetsixumati teria ontyapaete, intimumagetaxe paniro!

¹¹ Tea tsini gatumatatsyame tyara ixanta Tasorentsi, aixiro tea tsini xogumatatsyame irogataxea.

¹² Ixantaigabetaxari Tasorentsi tyara inxantaigaxenpa ineginteba-geigaxenpara,

xantanxitsya teatyto tsini xematsatumaterime.

²³ Yobetsixaigaxetari mayaniro teria ontyapaete tea tsini xenaxagumaterome mayatiro ixogagetiria Tasorentsi tyapae irameigaxenpariniri... ³ Pogataigaxeroxari tyara oxanti yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi pairani. Onti oxanti: “Yogari Jaberan ixematsataxeri Tasorentsi, jerotyto ineantaxariria xanyomataxa tenirixatyto irobetsixumate teria ontyapaete”. ⁴ Onti oxanyotaxaro oxa, tsinirixa tabagetatsya, inpogini ipunatabunxani tea inxantenxani: “Onti nopositaxenpiri xogapage”, ontitari ipunabitunxani yantabagetaxea.

⁵ Xantanxitsya intimea pasini jara tatoita yantumati tyapae irabisaaxotaxenxaniniri onti inxantaxe: “Nogatasanoti yogari Tasorentsi yabisaaxotiri betsixaigiroria teria ontyapaete”, aryo pinxante irabisaaxotaxeri ineaxeritari ixematsataxeria.

²³ Xantanxitsya tea intagani irotsirinxaxotenxani Jaberan ineaxeria xanyomataxa maixa. ²⁴ Yotsirinxaxoigaxaityo aixiro aneniegi, ineigaxaitari xanyomataxa tenirixatyto abetsixumaige teria ontyapaete

axematsaigaxeritari ineni, iritari ganiairiria Atinxami Jesoxirisito
ixitabetunxania. ²⁵ Yogari Atinxami iritari yomitiganxaxeria Tasorentsi
inxamabentaigaxaea janiri yotsimanxabiigajairo abetsixaigia teria
ontyapaete. Inpogini ixamaxea yoganiairi tyapae ineaigaxaeniri
xanyomataxa tenirixaty abetsixumaige teria ontyapaete...

⁸ Xantanxitsya Xirisito ixamabentaigaxai anenieg mayaniro
betsixaigatsyaria teria ontyapaete tetyaenxara anxantatigumaigenpa,
irotari agatantaigaxaria yotasnobageigaxai Tasorentsi.

¹² Pairani panirosanoty matsigenxa betsixanxitsyaria teria
ontyapaete osi ixantaxeri Tasorentsi ineaxeroa igamane. Irotari
ixamantaigaria mayaniro matsigenxaegi ontitari xantaxagaigaxari
yobetsixaigaxeroa teria ontyapaete... ²³ Mayanirotari betsixaigatsyaria
teria ontyapaete inxamaiganaxerixa iriaigaxe paraserixu, xantanxitsya
yogaegiri xematsaigiriria Atinxami Jesoxirisito inxabintsaabageigaxeri
Tasorentsi iriaigaxea xurayo inxantaxenpania irobasigaigaenpa jaraty
ineimaigairo igamane... ²⁷ Xantanxitsya Jisaiasi yotsirinxaxoiganaxeri
yogonteireiganaxeria Biseraere ixanti:

“Intobaigabageigabetaxenpatyo yogonteireiganaxeria Biseraere
inxanyoigabetaxenparoty inpanexi otsapiaxutiria
aryonatoani nia

xantanxitsya inpogereagarantaigaxenpatyo, intaganibani
naigaatsyame paniropage irabisaaxoigaxeria Tasorentsi.

²⁸ Inxenaxagaxerotari ixantaxeria pairani xatsixetyoa
irotsimanxaigaxenpari mayaniro teria inxematsaigeri
inpogereaigaxeria”...

⁹ Pinxantaxerixa: “Yogari Jesosi inti Notinxami”, aixiro
pogatasanotaxea pinxantaxea: “Arisanoni yoganiairi Tasorentsi
ixamabetaxara”, aro pinxante irabisaaxotaxenpi Tasorentsi.

¹⁰ Arisanoni ineaigiri Tasorentsi xanyomataxa tenirixaty
iobetsixumaige teria ontyapaete yogaegi xematsatanoigiriria
Jesoxirisito. Aixiro yabisaaxoigaxeri mayaniro xantaigatsyaria:
“Jesoxirisito inti Notinxami”.

¹¹ Oxantaxetari Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxanti: “Tsinirixa xematsataxerime ineni, jaratyo yasinonxaa jaranixa ixematsatiri xogapage”. ¹² Jantari ixantaxea maixa inti ixantaigaxe mayaniro matsigenxaegi, ineni ineigaxeritari imirinx aryo ixanyotabaxagaigaxa tea inxantatigumaigenpa, intirixa jorioegi intirixa teria ineniegi jorioegi, panirotari ixantaxara ineni, inti Itinxami mayaniro. Jerotyo paio ixabintsaasanobageigiri mayaniro niaigiriria. ¹³ Aryotari oxantaxeri yotsirinxaxotunxaniria oxanti: “Mayaniro niaigaxerimeria Atinxami inxantaigaxeria irabisaaxoigaxeria irabisaaxoigaxerityo”. ¹⁴ Xantanxitsya jarixa yogataigi inti Bisaaxo-tantatsyaria yomitiganxaxeria Tasorentsi irabisaaxoigaxaea ¿aryo tyara inxantaigaxenpara iriniaigaxeria inxantaigaxeria irabisaaxoigaxeria? Aixiro jarixa ixemaxoigiri, ¿tyara inxantaigaxenpara irogataigaxea inti Bisaaxotantatsyaria? Aixiro jarixa tsini xamantaigiri, ¿aryo tyatyo inxantaigaxenpara inxemaxoigaxeria? ¹⁵ Jarixa itimi mitiganxaigaxerimeria inxamantaigaxeria, ¿aryo tyatyo inxantaigaxenpara iriaigaxea? Aryotari oxantaxeri Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxanti: “¿Isinebentabagetunxanityo xenxiabageigatsyaria xantaigaxeriria mayaniro tyara inxantaigaxenpa tyapae irabisaaxoigaxeriniri Tasorentsi!”

¹⁶ Xantanxitsya jantari ixamantaigabetunxania teatyo inxematsaige mayaniro, aryotari ixantaxeri Jisaiasi pairani ixanti: “Notinxami, noxamantaigabetaxari pixantaxeria bineni, teatyo inxematsaigena”.

¹⁷ Irobentia maixa jarixa axemaxoigiri Xirisito tyaxa ixanta yabisaaxotantia, ¿aryo tyatyo anxantaigaxenpara agataigaxea inti Bisaaxotantatsyaria? Jantari anxemaxoigaxeria irotari onxenantaxenpa agatantaigaxenparia tyapae anxematsaigaxeria.

OXETYORIA YOTSIRINXAIGAXENERIA PABORO XORINTOXUNIRIA

1Co 5:7

⁷ Maixa pinxantaigaxerityo yoga xanyotaxeroria maixa janxia itentaigainpi tyapae pinxanyoigaenparoniri pan teria onxonogenxani opoegantaria. Ineni ontitari ixanyotaxaro ogantagaria opoegantaria pan. Jantari jarixa pixanyoigiri maixa onti inpaenxaiganaxenpi bineniegí aixiro pinxanyoiganaxenparia ineni. Bineniegí ontitari pixanyoigaxaro oga pan teria onxonogenxani opoegantaria osexataganiria Pasexoaxu, ixamabentaigaxaitari Xirisito isaanxaxeroa teria ontyapaete ixanyotaxaria obisya isexataganiria Pasexoaxu.

YOTSIRINXAIGAINIRIA AIXIRO PABORO XORINTOXUNIRIA

2Co 5:21

²¹ Yogari Xirisito teatyo irobetsixabetenpa teria ontyapaete xantanxitsya yotsimanxaxerityo Tasorentsi onti yotsimanxabitaxeri abetsixaigia teria ontyapaete aneniegí ixanyotagabagetaxari irinirixa betsixanxitsya teria ontyapaete tyapae inxamabentaigaxaea tyapae anxematsaigaxeririxa ineaigaxaeniri Tasorentsi xanyomataxa tenirixatyo abetsixumaige teria ontyapaete.

PABORO YOTSIRINXAIGAXENERIA GARASIAXUNIRIA

3 ⁶ Aryo ixanyotaxa Jaberan ixematsataxeria Tasorentsi, jerotyo ineantaxariria xanyomataxa tenirixatyo irobetsixumate teria ontyapaete.

¹⁴ Tea paniro inxamabentaigena naneniegi jorioegi, ixamabentaigaxerityo aixiro teria ineniegi jorioegi tyapae inxabintsaabageigaxeriniri mayaniro xematsaigaxerimeria inxanyotagaigaxenparia Jaberan ixabintsaabagetaxeria iromitiganxaxeria Isure irobasisgaxenpara isureegixu. Maixari mataxa boxaxe yobasigaxara asureegixu.

Ixantaxeriria Tasorentsi Jaberan

¹⁵ Maixa, napigematsaegine, noxogaxe nonxantaigaxenpia pine omirinxa tatarixa oita axogaigaxe asariaxagaigaxenparia pasini, onti atsirinxaxoigaxero sanxebantixu, inpogini amaigaxero abairoegi irorori janiri oxantatigumatagani axantaigaxeria. ¹⁶ Pairani Tasorentsi ixantaxeri Jaberan inxabintsaabagetaxeria ineni intiegiri aixiro irogonteireiganaxeria. Xantanxitsya jantari ixantaxeria: “Intimaxe pogonteiretanaxeria xabintsajaigaxerimeria mayaniro matsigenxaegi”, tea aryo inxanteri: “Pogonteireiganaxeria”, onti ixantiri: “Pogonteiretanaxeria”, intitari iniaxotaxe Xirisito. ¹⁷ Jantari ixantaxeria maixa onti ixantaxeri pairani tetyara intime Moisesi tsirinxaxotaxeromeria inpogini mayatiro ixantagetaxeria Tasorentsi. Inpogini abisanaxea 430 siryagarini yotsirinxabetaxarotyo xantanxitsya Tasorentsi teatyo inxantatigumatero ixantaxeriria Jaberan pairani, mataxatari ixantaxeri inxabintsaabagetaxeria. ¹⁸ Intagatime irabisaaxobiigaxaeme

anxenaxagaigaxeroa yotsirinxaxotanaxeria Moisesi aryo jameroxa
ixantiri Jaberan inxabintsajaigaxeria mayaniro intaganiria
inxematsaigaxe ineni, xantanxitsya imataxeri ixantaxeri.¹⁹ Iroro maixa
¿tataty yotsirinxaxagabitaxeria Tasorensi Moisesi? Ontitari
yotsirinxaxagabitaxeri ogatasanotaxenxania onti yobetsixageigi teria
ontyapaete mayaniro matsigenxaegi. Ontitari ixogaxe Tasorensi
onxenaxagaxenxania yotsirinxaxotanaxeria Moisesi xigonxiro
agapaaxenpara inxenaxagaxeroa ixantaxeriria Jaberan pairani
iroboxapaaxea irogonteiretanaxeria. Jantari ixogaxea Tasorensi
irontsirinxaxagaxeria Moisesi mayatiro ixogagetaxeria
onxenaxagaxenxania, ixantaxeri isaanxariite inxamantaigaxeria
mayatiro ixantaigaxeriria inpo iritya gataigaxerime itobaireegi.
²⁰ Xantanxitsya jantari iniaxteria Tasorensi Jaberan tsitsyata iniaxteri
ineni, tea aryo inxaeme pasini inxamantaxeria.

Tatoita otyapaetasibetaxa yotsirinxaxotanaxeria Moisesi

²¹ ¿Matsi aryo noxantaxe ogari yotsirinxaxotanaxeria Moisesi onti
ogagaxero ixantaxeria Tasorensi iniaxteria Jaberan? ¡Teatyó! Jantari
oganianteme yotsirinxaxotanaxeria Moisesi anxantaxania antimaigaxe
iromeroxa irabisaaxobiigantaigaxaeme Tasorensi.²² Xantanxitsya
aityo otsirinxaxotunxani oxanti: “Mayaniro intiegi betsixaigatsyaria
teria ontyapaete teatyó iragabeimaige irapaxuaigaeroa”. Oxanyotan-
taxaria maixa tyapae irabisaaxoigaxeriniri Tasorensi mayaniro
xematsaigaxerimeria Jesoxirisito imagisantaeroa yobetsixaxeria teria
ontyapaete.

²³ Pairani tetyara iroboxe Jesoxirisito naneniegí jorioegi onti
noxenaxoigabeta yotsirinxaxotanaxeria Moisesi, tyanpa
nonxantaigaxenpa nanpaxuimaigaxeroa, nogataigaxetari jarixa
noxenaxagaigiro mayatiro onti iritsimanxaigaxena Tasorensi. Xantaxa
oxanyotaxara maixa xigonxiro yoboxapaaxea Jesoxirisito
irabisaaxoigaxeria xematsaigaxerimeria.²⁴ Xantanxitsya ogari
yotsirinxaxotanaxeria Moisesi irotari gataigabetaxena tetyara iroboxe
tyapae nonxematsaigaxeriniri inpogini iroboxaxea osi

irabisaaxoigaxena. ²⁵ Maixa naneniegí xematsaigiriria teanixa iroro nonxenaxoigae yotsirinxaxotanaxeria Moisesi.

²⁶ Mayaniro bineniegí bintiegí itomiegí Tasorentsi, pixematsaigaxeritari Jesoxirisito. ²⁷ Mayanirotari aneniegí gisabinxajaiganxitsyaria xematsaigaxeriria Xirisito onti atsipatasanoigari ineni asigasanoigaxeria. ²⁸ Maixa janxi axantaigai ixantatigaigaxa jorioegi tea irisigaigeriteria ineniegí jorioegi. Aryo ixanyoigaxa yonperaigaganiria intiegiriteria ironperaigenxani, surariegi ontiegiri tsinaneegi, mayanirotari atsipaigaxari Xirisito aryo asigabaxagaigaxa, aixiro aryo asigaigaxeriteria ineni. ²⁹ Maixa bineniegí xematsaigiriria Xirisito xanyoigamataxabi bintieginirixatyo yogonteireiganaxeria Jaberan, irotari inxabintsaantaigaxenpiria Tasorentsi ixenaxagaxeroa mayatiro ixantagetaxeriria Jaberan.

PABORO YOTSIRINXAIGAXENERIA PIRIPOXUNIRIA

Ixogaxotagantaigaxeria tyapaetyarixa inaigaxe

1 ¹ ¿Ainyoeginpi mayaniro bineniegí basigaigatsyaria xara Piripoxu tyapaetyarixa pinaigaxe? Naneni ainyona jaxa tyapaetya nonaxe. Notsipataxari Timotero nontsirinxagaxenpia bineniegí sentaigiriria xematsaigatsyaria, aixiro bineniegí xabintsajaigiriria xematsaigatsyaria intiegiri aixiro mayaniro papigematsaegine. Nantiegitari ixogaxagaigaxe Jesoxirisito nantabageigaxemeria. ² Noniabentaigaxenpi inxabintaabageigaxenpia Apa Tasorentsi intiri Atinxami Jesoxirisito intimaxagaigaxenpia tyapae janiri tatoita pobanxina-bentabageigaa.

Paboro iniabentaigaxeria xematsaigatsyaria

³ Omirinxaxoxenxiagoingpia noxantaxeri Tasorentsi nosinebagetaxa. ⁴ Jantari noniabentaingpia nosinebagetaxatyoxara, ⁵ noneaxetari pixanyoigaxenara naneni pantabageigaxeneria Atinxami tyapae inxenxiatoxenxaniniri tyara ixanta yabisaaxotantia. Aixiro nosinebentaigaxenpi pixabintsajaigaxenara bityaenxara xematsaiganxitsya osi maixa. ⁶ Yogari Tasorentsi iritari niasurentaigaxenpi otyara osi pixematsaiganaxeri. Maixa nogatasanoabagetaxe inxantaxani inxanyotagaigaxenpi maixa, aixiro iragabeaxagaigaxenpi tyapae aryonpaniri pinxematsasanoiganaxeriri xigonxiro agabagetanaxenpara iroboxantapaenparia Jesoxirisito. ⁷ Nosinebentaigaxenpityoxara. ¿Aryo jaratyoxosinebentaegingpi? Notasanoigaxenpitari noneaxea yagabeaxagaigaxenpia Tasorentsi patsipereabentaigaxeroa Iriniane pixanyoigaxenara naneni nantabagetaxeneria Atinxami.

Pairani tetyara irasitaxoitena ainyotyara noxenxiaxotiro Niagantsi xamantaxotaxeriria Jesoxirisito noxantaigaxeria mayaniro onti arisanoria. Bineniegi omirinxa pixabintsaabageigaxena. Aryo oxanyotaxa maixa yasitaxoitaxenara ainyotyatyto pixabintsajaigana.⁸ Yogatasanobagetaxe Tasorentsi noxogasanotaxe noneaigaxitenpia, notasanobageigaxenpitari noxanyotaxaria Xirisito yotasanoigaxaia.⁹ Jerotyto omirinxa noniabentunteigaxenpi tyapae aryonpaniri pintabaxagasanobageiganaxenpari pinxenxiasanobageiganaxenparoa tyapaeripage, aixiro pogatabageiganaxeroa mayatiro ixogagetiria Tasorentsi.¹⁰ Noniabentaigaxenpi pogatasanoiganaxeroa tyati paio abisaxe otyapaetaxea osi pobasigabageiganaxea tyapae. Inpogini inpigaatea Xirisito ineagapaaxenpi negintebageigamataxabi maneri tatanpatyto xantaxagantaigaxenpime.¹¹ Iragabeaxagaigaxenpitari Jesoxirisito pinegintetasanobageiganaxenpara tyapae irisinebentasano-tanaxenxaniniri Tasorentsi inxantaxenxania pairottyo ityapaebageti yagabeabagetityo xara.

Isinebagetaxatyto Paboro ixenxiaxotunxania Jesoxirisito

¹² Napigematsaegine, noxogaxe pogataigaxea yasitaxoibetaxenatyto xantanxitsya aryonpatyto oxenxiaxotasannotanunxaniri Niagantsi Tyapaeri xamantaigaxairia tyara ixanta Jesoxirisito yabisaaxotantia.

¹³ Mayanirotari sentaigiroria ibanxo xobeenxari Sesa intiegiri mayaniro xemaxoigaxenaria nasitaxotaxara yogataigaxe onti yasitaxobiitaxena ineagaxenara noxematsatasanotaxeria Xirisito noxenxiaxotaxeria.

¹⁴ Ainyo tobaeni napigematsaegine ineagaxenara yasitaxoitaxenara teanixa intsarogaigae ineniegi onti ixenxiaxoiganaxero Iriniane Tasorentsi.

¹⁵ Xantanxitsya itimagarantaigaxe pasini tea inxenxiacobintsaigeri Xirisito, ontityo ixenxiaxotamanpegaigari xogapage yotsimanxai-gaxenatari ineigaxenara noxematsatagageigamatirityo tobaeni matsigenxaegi. Irotari ixanyotantaigaxaroria maixa, ixogaigaxetari irabisumanaigaxenara. Xantanxitsya itimagarantaigaxe pasini intityo ixenxiacobintsaigaxe Xirisito, isinebentaigaxarotari Iriniane Tasorentsi. ¹⁶ Inenieg yotasanoigaxena ineigaxetari inti xogaxa-gaxena Tasorentsi nonxenxiabagetaxeria Xirisito noxamantaigaxeria mayaniro tyara ixanta yabisaaxotantia. ¹⁷ Xantanxitsya yogaegiri xogaigabetanxitsyaria irabisumanaigaxenara ontityo ixenxiabageigaxe xogapage ineigiri aryori iragabeaigaxe irasinonxaaxagaigaxenara, ineigaxenatari yasitaxoitaxenara. ¹⁸ Xantanxitsya tyaxa ixantaiga inenieg ixenxiabageigaxea teatyo tyara onxantumaterna, onti nosinebagetaxa noneaxetari ixenxiaxotasanobagetunxania Xirisito. Aixiro aryonpatyo nosinetasanobagetanaxari ¹⁹ nogataxetari

irabisaaxotaxena Tasorentsi, piniabentaigaxenatari bineniegí, aixiro Isure Jesoxirisito isintsitagaxena.²⁰ Tea nonxoge nobetsixaxea tatarixa oíta gipasibentagaxenameria inpogini, onti noxogaxe nonxamanta-xotaxeria Xirisito jara notsarogumati. Aryorixa samani nobasigaxenpara ontirixa iroginoriaitaxena noxogaxe nonxantaxania nonxanyotaxenpa maixa tyapae irisinebentasanobagetaxenxaniniri Xirisito.²¹ Maixari maixa ainyotyara nobasiga intagatityo noxogaxe nonpirinibentabagetaxeroa nantabagetaxeneria Xirisito. Xantanxitsya paio abisaxe otyapaetaxea nonxamaxea, nogataxetari onti noataxe inenixu nonxantaxania nobasigimotaxenpari.²² ¿Tyatirixara pairoria abisaxe otyapaetaxea? Tea nogate. Intagati nogataxe ainyotyanarixa nobasigaxenpa jaxa xipatsixu nonxantaxani nonxenxiacobagetaxeri Xirisito tyapae nonxematsatagaigaxeriniri pasini matsigenxa.²³ ¿Tyaxa nonxante? Oxomubageta, pitetiroitari noxogaxero. Noxogabetaxa nonxamaxea maixa tyapae noataxeniri nobasigimotaxeria Xirisito, pairotari abisaxe otyapaetaxea,²⁴ xantanxitsya aryotya noxogabai jatatainara noxami, noneaxetari paio otyapaetaxe nobasigabentaigaxenpia.²⁵ Irotari nogatantaxaria jatataina noxami onti nobasigasitaxe nosintsitagaigaxenpia aryonpaniri pinxematsatasanoiganaxeriri Jesoxirisito.²⁶ Jantari irapaxuaitaenarixa aryo noboxaate nonxamosoigaatenpia iroro pogatantaigaxenpa onti ixabintsaabagetaxena Jesoxirisito osi pisinebentasanobageiganaxenpari.

²⁷ Bineniegí pixematsaigaxeroa Niagantsi Tyapaeri xamantaigaxairia tyara ixanta Xirisito yabisaaxotantia osi yabisaaxoigaxenpi. Irotari maixa intagati noxogaxe pinegintetasanobageigaxenpara pinxenaxagasanoigaxeroa mayatiro ixogagetiria ineni. Inpo aryorixa noboximoigutenpi ontirixa nonabetaxenpa parixoti noxogaxetyo nonxemaxoigaxenpia pixematsatasanoiganaxeria Xirisito tea panpaxuimaigeri, ontiri aixiro pitentabaxagaiganaxa patsipereabentabageigaxeroa Niagantsi Tyapaeri pixamantaigaxeria mayaniro tyara oxanti.²⁸ Jara pipinxumaigiri tsi manxaiginpiria, inpo ineaigaxenpirixa tea pintsarogaige aryo pinxante irogatasanoigaxe ineniegí arisano irotsimanxaigaxeri Tasorentsi inpogini, xantanxitsya bineniegí onti irabisaaxoigaxenpi.²⁹ Tea patiro inxogaxagaigenpi Tasorentsi

pinxematsatasanoigaxeria Xirisito. Ixogaxagaigaxenpityo aixiro pantsipereabentabageigaxeria ³⁰ pinxanyoigaxenara naneni natsipereabentabagetiria. Pogunteigaxenatari pairani natsipereabentiria, aixiro maixa pixemaxoigaxena tsipereanatsyana.

Inxanyoigaxenparia Xirisito

2 ¹ Maixa isintsitagaigaxenpi Xirisito, aixiro yotasanoigaxenpi jerotyo pisinebagetantaigaxaria. Yogari Isure Tasorentsi yobasigaigaxa pisureegixu, aixiro yogataigaxenpi pintsarogaxagabaxagaigaxenpara pontabaxagaigaxenpara. ² Irotari nonxantantaigaxempiria pixogaigaxerixa pogisineasanoigaxenara basigasanoigenpatyo tyapae jara potsimanxabaxagaiga, tabaxagasanoigenpa, xemabaxagasanoigenpa aixiro tsipabaxagaigenpa pantabageigaxeneria Atinxami. ³ Jara pixogaigi pabisumananaigaxeria papigematsaegine. Jara pixenxiaigairo pobetsixaigaxea pabentaxobageigaxenparia. Noxogaxe pinxemisantaxobageigaxenpara, aixiro noxogaxe tsitsyata pineaigaenpa pairotyo yabisabageigaxenpi pasini. ⁴ Jara paniro pixenxiaxoiga binenieg, pinxenxiaxoigaxerityo aixiro pitobaire. ⁵ Omirinx pinxanyoigaxenpari Jesoxirisito. ⁶ Atsi guntete, ineni onti ixanyota maixa:

Intibetaxa Tasorentsisanoria,

xantanxitsya ixantaxeria Iriri iroboxaxea jaxa xipatsixu
irobogaxea inxanyoigaxaea anenieg

tea inxante: “Jara noati, nantitari Tasorentsi”.

⁷ Ontityo yoboxuti jaxa xipatsixu yobogaxea
ixanyotasannotaxari matsigenxa teanixa inxobeenxatae,
tsitsyataty ineni ixanyotagaxa yonperataganiria.

⁸ Yatsipereabagetaxe ixemisantaxobagetaxa.

Omirinx ixematsatasanoigaxeriri Iriri,
jerotyo tsitsyata ineni ixamabentaigaxai xorosixu.

⁹ Irotari ixaemantaariria Tasorentsi ixobeenxatagasanotairia,
aixiro yabisaxagabagetaxeri tyapae irabisabageigaxeriniri
mayaniro.

¹⁰ Ixanyotantaxariria maixa tyapae
intigeretobentaigaxeriniri
mayaniro basigaigatsyaria xurayo,
intiegiri mayaniro basigaitsyaria jaxa xipatsixu,
intiegiri mayaniro sabipatsaxuniria

¹¹ inxantaigaxea:
“Yogari Jesoxirisito inti Atinxami”,
inpo ineaxenxani Apa Tasorentsi paio yagabeabageti
osi irisinebentabagetanaxenxani.

Ioxotagantaigaxenpara arisano ixematsatasanoigaxeri Jesoxirisito

¹² Napigematsaegine notasanoigaria, pairani nonabetaxara
binieniegixu pixematsatasanoigaxena pikenaxagasanogaxero mayatiro
noxantaigaxenpiria. Xantanxitsya maixa nonaxea parixoti noxogaxe
aryonpara pinxematsatanobageiganaxenari. Yabisaaxoigaxenpitari
Tasorentsi nonxantantaigaxenpiria pinpinxatsatasanoigaxeria
pinxenaxagasanogaxeroa mayatiro ixogagetiria, tsitsyania
papaxuaiganairoxari. ¹³ Iritari niasurentaigaxenpime Tasorentsi tyapae
pinxogaigaxeniri pobetsixaigaxea mayatiro ixogagetiria ineni, aixiro
ineni sintsitagaigaxenpime tyapae pagabeaigaxeniri pobetsixaigaxeroa.
¹⁴ Xantanxitsya jaratyo piperaigaro, aixiro jara tatoita potatsibenta-
bageiga ¹⁵ janiri otimi tatarixa oita xantaxagantaigaxenpimeria, aixiro
negintetya pinabageigaxe tyapae pinxanyotasanoigaxenpariniri
Tasorentsi, bintiegitari itomi. Inpogini yogaegi betsixageigiroria teria
ontyapaete ineigaxenpi tea pinxanyoigenpari ineniegia, onti
pixantatigaigaxa pixematsaigaxeritari Xirisito, ¹⁶ aixiro

pinxamantantasanoigaxeroa Niagantsisanoria ganiaigaxairia. Inpogini iripigaatea Xirisito nosinebagetaxenpa, ineaxenatari tea aryo nantsipereabentaigenpi xogapage, onti noxematsatagasanobageigaxenpi.¹⁷ Bineniegi onti pixematsatasanoigiri Tasorentsi. Pineaigabetaxaty patsipereabentaigaxeroa pixematsaigaxeria xantanxitsya teaty panpaxuaigero onti jatanatsya pantabageigaxeneri Atinxami. Naneni aryo noxanyota maixa natsipereabagetanaxea yotsimanxabiitaxenarotari noxenxiaxotaxeria Jesoxirisito tyara ixanta yabisaaxotantia. Aryorixa iroginoriabitaxenaro xantanxitsya nosinebagetaxa. Maixa noxogaxe pisinebageigaxenpara binenieg aixiro pintentagaigaxenara.¹⁸ Irotari maixa atsi sineigenpa pinxanyoigaxenara naneni nosinebagetaxara.

Timotero intiri Jepaperorito

¹⁹ Maixa ineni xoganxitsyame Atinxami Jesosi, nomitiganxaxeri Timotero inxamosoigutenpia, inpogini iroboxaea nosinebagetanaxenpaty nonxemaxoigaxenpia.²⁰ Maneri pasini xanyotaxenparimeria ineni ixanyotanara naneni noxenxiioxotasanoiginpia,²¹ imirinxae gitari isaty xenxiioxoigaatsya, tea ineni inxenxiioxotasanoigenpa Jesoxirisito.²² Xantanxitsya binenieg pineasanoigiri Timotero itsipabagetanara yamubagetanara noxenxiabagetiroa Niagantsi Tyapaeri xanyomataxaty inenirixaty notomisanoria.²³ Jantari nogataxerixa tyara inxantaigaxena sitaxoigaxenaria nomitiganxaxeri inxamosoigutenpia.²⁴ Naneni noneaxe ixogaxe Atinxami irapaxuaigaenara sintsi, inpo aryo nonxanyotaxe naneni noboxaxite nonxamosoigaatenpia.

²⁵ Pairani pomitiganxaigaxeri apigematsaegine Jepaperorito iramutaxotaxenara. Iritari notentasitaxa noxenxiioxobagetaxeria Xirisito. Maixa noneaxe tyapaetaxe nomitiganxaeria iriataea pineaigabaeria,²⁶ ixogaxetari tsitsyari ineigapaaxenpi, yogataxetari pixemaxoigaxeri imantsigabagetaxea.²⁷ Arisanoni imantsigabagetaxepaenity inxamabagetanaxe, xantanxitsya itsarogaxagaari Tasorentsi. Tea paniro intsarogaxagenpari ineni, itsarogaxagaxenaty naneni

aixiro janiri nasinonxaasanobageta.²⁸ Irotari noxogantaxaria nomitiganxaeria iriataea bineniegixu tyapae pisinebageiganaenpaniri pineaigabaeria, inpo aryo nonxanyotaxenpa naneni nosinetanaenpa.²⁹ Ineni inti papigematsatene, irotari noxogantaxaria pagaigabaeria pisinebentasanoigabaenparia, aryo pinxanyotagaigaxenpari mayaniro xanyoigariria ineni.³⁰ Pairani paenityatari inxamabentanaxero yantabagetaxeneria Xirisito. Iritari boxanxitsya yamutaxobagetaxenara, tea pagabeaigenixa bineniegixu pinaigaxea nanenixu pamutaxobageigaxenara.

**Tsitsyania yamatabinaiginpixari
gagaigiroria Iriniane Tasorentsi**

3¹ Maixa, napigematsaegine, sinebentabageigenpari Atinxami. Tea nonperatenparonixa nontsirinxagaenpia aixiro nonxantaigaenpia noxantaigabetaxenpiria pairani tyapaeniri pobasigaigenpa janiri tsini matabinaiginpi.² Tsitsyania yamatabinaiginpixari yogaegi teria intyapaetumaige betsixagisebageigiroria teria ontyapaete xantaiganxitsyaria jarixa osegaraatsaitagani asibumesinaegi jara yabisaaxoigajai Tasorentsi.³ Aneniegixu agataigaxetari tea iroro irabisaaxobiigae asegaratsaiigara, ontitari yabisaaxobiigaxai ineaigaxaia axematsatasanoigaxeria Jesoxirisito, aixiro asinebentasanoigaxaria. Teanixa iroro abentaigenpa tatarixara oita abetsixaigiria aneniegixu. Aixiro yogari Isure Tasorentsi yagabeaxagaigaxai aniaigaxeria Tasorentsi anxantaigaxeria asinebentasanoigaxari ineni.⁴ Xantanxitsya naneni nonxogea nabentaxobagetenpara nagabeaxetyo nonxantaxea nabisageigaxeri mayaniro notsipaigaria noxenaxagetitrotari yotsirinxaxotanaxeria Moisesi.⁵ Xanyotari nobogaxea iroro aganaxara 8 xutagiteri osegaraatsaitunxani nosibumesina, nantitari biseraere yogonteiretanaxeria Bejamin, noniane onti jebereo, nanti pariseosanoria notsipaigaxari napibariseoegitene noxenaxoigaxeroa yotsirinxaxotanaxeria Moisesi.⁶ Naneni noxogasanobetaxa nonxematsataxerimea Tasorentsi irotari notsimanxabagetantaigaxariria xematsaigiriria Xirisito nonei aryori ixantatigaiganaxero noxenaxobetaria. Naneni noneabetaxa paio nonegintebagetaxa.

⁷ Xantanxitsya maixa teanixa nonxenxiaxotumataero mayatiro nosinebentabagebetaria pairani tyapae irityaniri nonxenxiaxe Xirisito nogatasanotaxeriniri. ⁸ Pairo abisaxe otyapaetaxea nogatasanotaxeria Atinxami Jesoxirisito, abisagetaxerotyo mayatiro. Jerotyo noneagetanaxero mayatiro nosinebentabagebetaria xanyomataxa ontinirixatyo xaarase teanixatari nabentumataenparo. Onti napaxuasanogetanaxero tyapae nogatasanotaxeriniri ineni, ⁹ aixiro tyapae nontsipatasanotaxenpariniri. Yogari Tasorentsi ineaxena xanyomataxa tenirixatyo nobetsixumagete teria ontyapaete xantanxitsya tea aryo inxanyotero maixa ineaxenara noxenaxa-gasanogetiroa yotsirinxaxotanaxeria Moisesi, ontitari ineaxenara noxematsatasanotaxeria Xirisito. ¹⁰ Pairani yogixoneataxero Tasorentsi iragabeane yoganiairia Xirisito. Maixa naneni onti noxogasanotaxe nogatasanotaxeria ineni tyapae aryonpaniri iragabeaxagasanotanaxenaniri nonxanyotasatanotaxenparia. Aixiro noxogaxe nonxanyotaxenparia ineni yatsipereabagetaxea. Tea nonxoge nonxenxiimataeroa tatarixa oita noxogaxeria naneni, xanyomataxa ontinirixatyo notentagaxari Xirisito ixamaxea, osi noxamapitsataxero mayatiro noxogagebetaria. ¹¹ Noxogaxetari nanianaea inpogini nobasigaxenpara inenixu nonxanyotasatanotaxenparia.

Ipirinibentabagetiria Paboro

¹² Tea aryo nonxante noxanyotaxero maixa, xantanxitsya aryonpatyo nopirinibentanaxerori tyapae aryonpaniri nonxanyotasatanotaxenpariri Jesoxirisito, irotari yabisaaxobitaxena. ¹³ Napigematsaegine, noneaxa tetyasano nonxanyotasatanotenpari, xantanxitsya tea nonxoge nonxenxiaxotaenparoa tyaxa noxantabetara pairani, onti noxogaxe aryonpara nonpomirintsibentabagetanaxeroa nonxanyotasatanotaxenparia. ¹⁴ Aryo nonxanyotanaxenpa maixa xigonxiro inxaemaxenara Tasorentsi noataxexa nobasigimotaxeria janta xurayo nonxanyotasatanotaxenparia Jesoxirisito. ¹⁵ Mayaniro xematsatasanoigiriria aryotyo inxanyoigaxenpa maixa inxogasanogaxea inxanyotasanoigaxenparia ineni. Ainyorixa pasini xantatigaigaxeroria ixenxiaigaxeroa tsitsyata irogatagaigaxeri

Tasorentsi. ¹⁶ Xantanxitsya aneniegi tsame anxenaxagaigaxeroa mayatiro yogatagaigaxairia ineni.

Inxanyoiganaxenparia Paboro

¹⁷ Napigematsaegine, negintetasanoigenpa pinxanyoigaxenara naneni nonegintetasanobagetara, aixiro pinxanyoiganaxenparia mayaniro xanyoigaxenaria naneni, ¹⁸ ainyotari tobaeni teria ineginteigenpa onti yobetsixabageigaxero teria ontyapaete xanyomataxa tenirixatyo inxamabentaigae Xirisito xorosixu. Noxantaigabetaxenpityo omirinx, xantanxitsya maixa nonxantutai-gaenpityo aixiro tsitsyana pixanyoigarixari ineniegi. Naneni nasinonxaxobageigaxarityo yogaegi xanyoiganxitsyaria maixa noragatsixaiganaxarityo, ¹⁹ ineniegi iriaigaxetari paraserixu. Ontitari ipirinibentaigi isexa, tea inpasibentagaigumatenparo yobetsixagise-bageigaxeroa teria ontyapaete, onti yabentaxobageigaxaro. Intagati ixenxiaxogeigaxe xipatsipagexutiria. ²⁰ Xantanxitsya aneniegi agataigaxe onti aigaxe xurayo anxantaxani abasigasanoigaxenpa janta. Irotari maixa agiantaigaxaria iripigaatea Atinxami Jesoxirisito bisaaxoigaxairia, iritari tentaiganaxaeme. ²¹ Jantari iroboxapaaxea inxantatigaxagaigapaaxae tyapae anxanyotasanoigaxenpariniri ineni. Maixari maixa tea anxusogamaneigenixa, xantanxitsya inxantatigaxa-gapaaxero abatsaegi tyapae anxanyotasanoigaxenpariniri ineni osi jara aneimaigairo agamane. Onti inxantatigaxagantaigaxaero iragabeane yagabeantaroria mayatiro.

Ixantaigaxeria irisineventaigaxenparia Atinxami

4 ¹ Maixa, napigematsaegine, irotari nonxantantaigaxenpiria jatanatsyara pinxematsatasanoiganaxeri Atinxami. Naneni nopintsatasanotaxa nonxamosoigaxitenpia, notasanoigaxenpitari. Bineniegi pogisineasanoigaxena, bintiegitari nosinebentabageigaria. ² Ogari Eboria ontiri Suntixe noxogaxe tyapaetyara agabaxagaigaenpa onxemabaxagaigaenpara, ontiegitari xematsaigiriria Atinxami Jesoxirisito. ³ Maixa bineni, napigematsatene notsipatasanotaria,

noxogaxe pinxantaigaxeroa ogametiabaxagaigaenpara obasigaigaeniri tyapae. Oneniegitari notsipaigaxa pairani natsipereabentaigaxeroa Niagantsi Tyapaeri noxenxiacobageigaxeria Jesoxirisito. Inti notsipaigaxa aixiro Xirimente intiegiri pasini napigematsaegine tsirinxaxoiganxitsyaria janta xurayo yotsirinxaxotantaigaxariria Tasorentsi mayaniro inxantaxaniria irobasisaigaxenpa.

⁴ Omirinxara pisinebentaigaxenpari Atinxami. Nonxantutaigaen-pityo aixiro sineigenpa. ⁵ Pinxabintsaantabageigaxea jara pipugatsatantabageiga tyapae ineasanoigaxenpiniri mayaniro pobasigasanoigaxa tyapae, paenityatari iripigaate Atinxami. ⁶ Jara tatoita pobanxinabentabageigaa, onti piniaigaxeri Tasorentsi pinebiigaxeria tatarixa pixogaxogeigaxa, aixiro pinxantaigaxeria pisinebentaigaxari ixabintsaabageigaxenpia. ⁷ Pinxanyoigaxenparixa maixa aryo pinxante irogisineasanoigaxenpi pisurexu janxia pobanxinabageigaa, pairotari abisaxe otyapaetaxea yogisineantia ineni, abisaxero mayatiro agataigaxeria aneniegí. Aryotari onxanyotaxenpari maixa pixematsaigaxeritari Jesoxirisito pitentasanoigaxaria.

Inxenxiiagaxenparoa tyapaeripage

⁸ Maixa, napigematsaegine, panibati nonxantaigenpi noxogaxe pinxenxiiagaxeroa mayatiro tyapaeripage. Pinxenxiiagaxeroa arisanoria teria amatabitante, aixiro onti pinxenxiiagaxenpa pairoria abisaxe isinebentaxeroa Tasorentsi. Pinxenxiiagaxenpa aixiro tyara pinxantaigaxenpa pinegintebageigaxeria pitobaireegi, aixiro pinegintebageigaxenpara bineniegí. Aixiro pinxenxiiagaxenpara tyara pinxantaigaxeri pitobaireegi pinxabintsajaigaxeria. Intagati pinxenxiiagaxenpa tyapaetyaria ogisineanti. ⁹ Pairani nobasigimoi-gutinpia pixemaigaxena nogatagaigaxenpiria, aixiro pineaigaxena tyara noxantaxa. Maixari maixa noxogaxe pinxenaxagasanoigaxeroa mayatiro nogataigaxenpiria, aixiro pinegintebageigaxenpara pinxanyoigaxenpara naneni nonnegintetasanotara. Pinxanyoigaxenparixa maixa yogari Tasorentsi irobasisagaxagaigaxenpi tyapae janiri tatoita pobanxinabentumaigaa.

Piripoxuniria ixabintsajaigaxeria Paboro

¹⁰ Maixa nosinebagetaxaty xara, aixiro nosinebentaxari Atinxami noneaxea pixenxiiaxotasanoiganaanara jerotyto pixabintsaan-taigaanaria. Xantanxitsya tea nonxante pimagisantaigabetaxena pairani, nogataxetari pixenxiixoigabetaxenatyto xantanxitsya tea pagabeaigenixa pinpaxagantaigenara. ¹¹ Aixiro tea aryo nonxante noneaxea noxogaxobagetaxara, jataxetari nogametanaxa noxantaxania nosinebagetaxa, aryorixa jara tatoita nasintumata tyapaetaxetyo. ¹² Nogatasanotaxetari tyara nonxantaxenpa nantsipereaxobageta-xenpara. Aryorixa nonxogaxobageta-xenpa ontirixa jara, aryorixa nontasegaxe ontirixa ontimaxe tobaeti nose-xata-xenparia, xantanxitsya jaratyto tatoita nasinonxaimata, nosinebageta-xenpa, ¹³ nagabeageta-xerotari mayatiro ixogagetaxeria Tasorentsi, intitari gabeaxagaxena Xirisito. ¹⁴ Xantanxitsya maixa nosinetaxa pixabintsajaigaxenara pipaxagantaigaxenara noxogaxogetaxaria. ¹⁵ Naneni nogataxe tea pimagisantaigero bineniegí tyara oxantaxa pairani natyaenxara xenxi-xotaxero Niagantsi Tyapaeri Maseronixaxu, inpo noatanaia parixoti. Pogataigaxetari panirottyo pixantaigaxara bineniegí Piripoxuniria pixabintsajaigaxenara pipaxagantaigaxenara noxogaxotaxaria, maneri pasini xematsaigatsyaria paxagantaigaxenameria. ¹⁶ Xanyotari ainyotyana Tesaaronixaxu pipaxagantaigaxenatyto aixiro, xantanxitsya teatyto patiro pinpaxagantaigena, pimatutaigaa-natyto aixiro. ¹⁷ Nosinetaxa noneaxeroa pipaxagantageigaxenaria, xantanxitsya pairottyo nosinebagetaxa nogataxetari inxabintsajaiga-xenpia Tasorentsi, ineaxetari ineni pipaxagantageigaxenara. ¹⁸ Maixa inti magetaxenaro Jepaperorito pipaxagantageigaxenaria, xigonxiro ogagetaxero mayatiro noxogaxogetaxaria, aityotyta onagetai. Naneni noneaxe onti patsipereabentaigaxena xanyomataxa irinirixatyto pipaigaxe Tasorentsi. Ineni isinebentaxarotyto, ineaxerotari tyapaetaxe. ¹⁹ Ineni yasintasanobagetaxa mayatiro. Maixa inxabintsajaigaxenpi inpaigaxenpiro mayatiro pixogaxogeigaxaria, ineigaxenpitari pixematsaigaxeria Jesoxirisito. ²⁰ Inxantaxani irisinebentaxenxani Apa Tasorentsi, jara oxaratumati irisinebentaxenxania. Aryo onxanyotaxenpa.

Ixamantaiganairia ixenxiaigaxaria mayaniro

²¹ Xamantaigeri mayaniro xematsatasanoigiriria Jesoxirisito ainyo noxenxiexoigari. Yogari napigematsaegine notsipaigaxaria ixogaigaxe pinxemaxoigaxeria ainyoegi ixenxiexoigaxenpi. ²² Aryo ixanyoigaxa mayaniro xematsaigatsyaria basigaigatsyaria jaxa ixogaigaxe pinxemaxoigaxeria ainyoegi ixenxiexoiginpi, irisanotyo xogaigan-xitsya pinxemaxoigaxeria tabageigatsyaria ibanxoxu xobeenxari Sesa. ²³ Maixa, napigematsaegine, noxogaxe inxabintsaabageigaxenpia Atinxami Jesoxirisito. Aryo onxanyotaxenpa.

PABORO YOTSIRINXAIGAXENERIA TESARONIXAXUNIRIA

Ixamantaigaxeria tyapaetya inaxe

1 ¹ ¿Ainyoeginpi bineniegí xematsaigatsyaria basigaigatsyaria xara Tesaronixaxu tyapaetyarixa pinaigaxe? Naneni ainyona jaxa tyapaetya nonaxe. Maixa notsipataxari Suribano intiri Timotero nontsirinxaignaxenia mayaniro bineniegí xematsaigiriria Tasorentsi intiri Atinxami Jesoxirisito. Noniabentaigaxenpi inxabintsaabageigaxenia intimaxagaigaxenpia tyapae janiri tatoita pobanxinabentu-maigaa.

Ixematsatasanoigaxero Niagantsi Tyapaeri basigaigatsyaria Tesaronixaxu

² Omirinxá noniaigiria Tasorentsi noxantaigaxeri nosinebageigaxa noneaigaxenpia pixematsatanobageiganaxeria Atinxami Jesoxirisito. ³ Aixiro omirinxá noxenxiiaigaxaro pipirinibentabageiganaxeroa mayatiro ixogagetiria ineni. Pixantaxani pantabagetagantsiiganaxeneri, potasanoigaxaritari. Aixiro patsipereaxobageiganaxa mayatiro, pogiaigaxeritari iripigaatea inpogini. ⁴ Napigematsaegine, nogataigaxe yotasanoigaxenpi Tasorentsi, aixiro ixogaxagaigaxenpi pinxematsatasanoigaxeria. ⁵ Jantari noxenxiimoigaxenpia noxamantaigaxenpia tyara ixanta Tasorentsi yabisaaxotantia tea noniaigenpi xogapage, intitari gabeaxagaigaxena Isure Tasorentsi. Aixiro nogatasanoigaxe oga Niagantsi noxenxiimoigaxenpiria onti Arisanoria. Binieniegí pineasanoigaxena tyara noxantaigaxa nobasigimoigutinpia. Noxanyotantaigaxaroria maixa onti tyapae pogatasanoigaxeniri. ⁶ Inpo pineaigaxenara pimaiganaxa bineniegí pixanyoiganaxena naneniegí,

aixiro pixanyoiganaxari Atinxami. Patsipereabageigabetaxatyoxantanxitsya pisinebentaigaxaro noxenxiimoigaxenpiria, intitari gisineaigaxenpi Isure Tasorentsi. ⁷ Jerotyoro iro ixemaxoigaxenpi mayaniro xematsaigatsyaria Maseronixaxuniria intiegiri aixiro Jaxayaxuniria ixanyoiganaxenpi bineniegí. ⁸ Xantanxitsya tea patiro onxemaxotexani Niagantsi Tyapaeri Maseronixaxu ontiri Jaxayaxu, oxemaxotabunxanityo aixiro parixotipagexu, apagiteaxobageta-naxatari. Aixiro ixemaxoigaxenpi mayaniro pixematsatasanoigaxeria Tasorentsi, jerotyoro teanixa onxogaxotaenxani nonxenxiaigaxea naneniegí. ⁹ Ixenxiixoigaxenpitari mayaniro iniaxoigaxenpi tyara pixantaigaxa pisinebentaigaxaroa noxenxiimoigaxenpiria pairani noaigaxitia noxamosoigaxitinpia osi poxageiganaxeri pipegageigabeteria pitasorentsite xogapage iritya pixematsatanobageiganaxe Tasorentsisanoria teria ineero igamane. ¹⁰ Aixiro ixamantaxoigaxenpi ixantaigaxea xantaxani pogiaigabaxeria iripigaatea Jesosi Itomi Tasorentsi yoganiairia, iritari bisaaxoigaxairia janiri yotsimanxaigajai Tasorentsi inpogini.

Tyara ixantaxa Paboro inaxea Tesaronixaxu

2 ¹ Maixa, napigematsaegine, pogataigaxe pairani noaigaxitia noxamosoigaxitinpia tea aryo noaigute xogapage. ² Aixiro pogataigaxe jantari natyara boxanxitsya Piripoxu natsipereabageigaxetyo xara yotsimanxaigaxenara Piripoxuniria, xantanxitsya inpo noboxaigaxe bineniegixu isintsitagaigaxena Tasorentsi noxenxiimoigapaaxenpia noxamantaigaxenpia tyara ixanta Tasorentsi yabisaaxotantia. Itimaigabetaxatyobaeni tsimanxaigaxenaria, xantanxitsya naneniegí teatyoro nontsarogaige. ³ Onti noxenxiioxogantibageigaxero Niagantsisanoria, tea nogagumaigero. Tea nonxenxiiaigero tatanpa nagantaigaxenparo naneniegí, aixiro tea namatabitantaige. ⁴ Ixogaxagaigaxenatari Tasorentsi nonxenxiioxobageigaxeria nonxamantaigaxeria mayaniro tyara ixanta yabisaaxotantia. Aryo noxanyoigiro maixa noxenxiabageigia. Tea ineni nonxogaige nogisineaigaxeria matsigenxa, intitari noxogaigaxe nogisineaigaxeria Tasorentsi neasanoigajairia aneniegí tyaxa axantaiga

asureegixu. ⁵ Pogataigaxetari bineniegí tea aryo noniaigenpi nonxogaigaxea nogisineaigaxenpia, aixiro tea namatabinaigenpi pinpaigaxenaniri xorixi, ineaxetari Tasorentsi onti arisano noxantaigaxenpi. ⁶ Naneniegí tea nonxogumaige pinxanyotagai-gaxenara xanyomataxa nantiegínirixatyó pitinxamiegí, bineniegíríxa íntiegíríxa pasini. ⁷ Nagabeaigabetaxatyó nonperaigaxenpia, nantiegítari iromitiganxaneegi Xirisito, xantanxitsya tea aryo nonxanyoige maíxa, ontityó tsitsyanisano nonegíntegíaxenpi noxanyotagaigaxenpi jananexiegí ogimonxaígíria íriníro. ⁸ Pairotyó notasanobageigaxenpi, jerotyó tea patíro nonxogaige nonxamantaigaxenpia tyara íxanta Tasorentsi yabisaaxotantía, xanyotari nonxamabentaigaxenpia nonxamabentaigaxenpityó.

⁹ Napígematsaegíne, ainyoroxa píxenxiaígaro tyara noxantaígaxa naneniegí nantabageígaxea nosígopíbentabageígaxeroa nosexa janíri natsípereaxagumaíginpi bineniegí pinpaigaxenaroa xogapage tyapae nonxenxiimobageígaxenpia. Aryo noxanyoígaxero maíxa nantabageígaxea xutagíteríxu ontíri aixíro tsíténígetíxu. ¹⁰ Binéniegí píneaígaxena, aixíro Tasorentsi íneaígaxena nonegíntebageígaxara tea nobetsixumaíge tería ontyapaete. Aixíro noxenaxagasanoígaxero mayatíro íxantagetíría Tasorentsi tyapae íneaígaxenaníri mayaníro tea tataxona nobetsixumaíge tería ontyapaete. ¹¹ Aixíro píxemaígaxena nosítsítagaígaxenpia noxantaígaxenpia jatanatsyara pínxematsatasa-noíganaxería Tasorentsi, ontíri aixíro nogisineaígaxenpia noxanyotagaígaxenpi bíntiegínirixatyó notómiegí. ¹² Nogatasanoígaxenpi noxantaígaxenpia tyara pínxantaíganaxenpa pínegíntebageígaxenpara tyapae írisínebentaígaxenpíníri Tasorentsi. Íritari xogaxagaígaxenpi otyara píntentaígaxenparía ínpogíní ínpégaxenpara ígobeenxaríegíte mayaníro pínxanyoígaxenparía ínení íxobeenxatía. ¹³ Omírínxa noxantaígaxerí nosínebageígaxa, noneaígaxetari noxenxiimoígaxen-píroa Íriníane píxemisantaígabaxero píxematsaígabaxero, píneaígaxetari ínti sítaro Tasorentsi, tea ínení sítáígenparome matsígenxa. Írotari Íriníane síntítagaígaxenpíría binéniegí xematsaígatsyaría.

¹⁴ Napigematsaegine, jantari pairani yotsimanxabageiganaxenpia pitobaire yatsipereaxagaigaxenpia onti pixanyoigaxari xematsaigiriria Jesoxirisito basigaigatsyaria Joreaxu patobentageigariria Tasorentsi. Aryotari ixanyoigaxari ineniegi aixiro yatsipereaxagaigaxaria irapijorioegitene teria inxematsaige. ¹⁵ Ineniegitari jorioegi ginoriaxagantaigaxeriria Atinxami Jesosi ixanyotagaigaxaria yoginoriaigaxeria pairani xamantantaigatsyaria. Xanyotari naneniegi yotsimanxaigaxena yatsipereaxagaigaxena, pairotari yotsimanxantagaxe jerotyo Tasorentsi tea tsyoeni irisinebentumaigenpari. ¹⁶ Pine maixa nogataigaxeria teria ineniegi jorioegi tyapae irabisaaxoigaxenxaniniri ineniegi aixiro, teatyo inxogaige, ontityo yonabentaigabetabaxena. Jantari ixanyoigaxara maixa aryonpatyo yobetsixabageiganaxeri teria ontyapaete osi yotsimanxasanoigaxari Tasorentsi.

Ixogabetaxa Paboro inxamosoigaaterimea Tesaronixaxuniria

¹⁷ Napigematsaegine, pairani noxaiganaxenpia xara Tesaronixaxu teatyo noneaigabetaenpi, xantanxitsya ainyotyo noxenxiaxoiginpi, tea nomagisantaigenpi, omirinxatari noxogaigabetaxa nonxamosoigaa-tenpimea. ¹⁸ Irootanaxetyo noboxaigaxemea, naneni xogasanotanxitsya noboxaxea, xantanxitsya tea nagabeaige, intitari xanyotanxitsya Satanasi yonabentaigaxenara. ¹⁹ Xantanxitsya maixa noxogaxe nonxantaigaxenpia tata nogiasanoigaxe naneniegi. Ontityo nogiasanoigaxe iripigaatea Atinxami Jesoxirisito, inpogini nontentaigaxenpia nonxantaigaxeria: “Neri yogaegi noxematsatagai-gaxeria”. ¿Tsini gisineaigaxenameria? ¿Tsini nosinebentasanoigaxenpa inpogini? Bintiegityo nosinebentaigaxenpa. ²⁰ Arisanoni bintiegi gisineasanoigaxenameria, aixiro bintiegi nosinebentasanoigaxenpa.

3 ¹Inpogini noxogasanotaxetari nonxemaxoigaxenpia, tea nagabee nantsipereaxotaenpara, irotari noneantaxaria tyapaetaxe panibani nonae naneni Atenaxu ²tyapae nomitiganxaxeriniri Timotero inxamosoigaxitenpia. Ineni intitari apigematsaegine notentasiigaria noxenxiabageigiria Xirisito tyara ixanta yabisaaxotantia. Noneaigaxe iragabeaxe irogatasanoigaxenpia, aixiro isintsitagai-gaxenpia ³janiri tsini paxuanaxero ixematsatasanotiria ineaxea yatsipereaxagabagetunxania, pogataigaxetari ixantaxe Tasorentsi antsipereabentaigaxeria Xirisito. ⁴Jantari nobasigimoigutinpia noxantaigaxitinpi noxanti: “Inpogini antsipereabageigaxe”. Maixari maixa mataxa pineaigaxero bineniegatsipereantunxania. ⁵Inpogini noxogasanotaxetari nonxemaxoigaxenpia nomitiganxantaxariria Timotero

inxamosoigaxitenpia ineigaxitenpia ainyotyarixara pixematsatasa-noigiri Xirisito. Ontitari noxenxiata noxantaxe: “Inpa aryoxa yamatabinaigairi xamagarini. Irobentia maixa ontiroxa noxenxiimoigaxeri xogapage”.

⁶ Maixa pigaa Timotero ixamosoigaxitipia ixamantaigapaaxena aryonpatyo pixematsatasanoiganaxeri, aixiro potasanotantaiganaxa. Ixamantaigaxena pixenxiexoigaxenara pixogasanoigaxea pineaigaenara pixanyoigaxenara naneniegi noxogasanoigaxea noneaigaatenpia. ⁷ Natsipereabageigaxe posante, aixiro yatsipereaxagabageiganaxena pasini matsigenxaegi, xantanxitsya pogisineasanobageigaxena noxemaxoigaxenpia aryonpa pixematsatasanoiganaxeriri Atinxami Xirisito. ⁸ Arisanotyo nosinebageigaxa noxemaxoigaxenpitari pixantaxania pixematsatasanoiganaxeri tea panpaxuaigumataeri. ⁹ Jerotyo naneniegi noniaigiria Tasorentsi noxantaigaxeri nosinebentabageigaxarityo xara, pairotari yogisineasanobageiganaxena noneaigaxenpia pixematsatasanoiganaxeria, aixiro bineniegi pogisineasanoiganaxenara. ¹⁰ Omirinxatyo xutagiterixu ontiri tsitenigetixu noniaigaxeri Tasorentsi noxantaigaxeria noxogaigaxea nonxamosoigaxitenpia nogatasanoigutenpia tetyaria pogatasanoigero. ¹¹ Noxogaigaxe irisentaigaxenara Apa Tasorentsi intiri Atinxami Jesoxirisito nagabeaigaxeniri noboxaigaxitea nonxamosoigaxitenpia. ¹² Aixiro noxogaigaxe iragabeaxagaigaxenpia aryonpaniri pontabaxagasanoiganaxenpari, aixiro aryonpaniri pontasanoiganaxenpariri mayaniro matsigenxaegi pinxanyoiganaxenara naneni notasanoiginpia bineniegi. ¹³ Aryo pinxanyoigaxe maixa tyapae isintsitagaigaxenpiniri Tasorentsi pisurexu janiri pobetsixaigai teria ontyapaete onti pinegintetasanobageiganaxenpa. Inpogini iripigaatea Atinxami Jesosi intentaigaxenparia mayaniro xematsaigiriria ineigaxenpi Apa Tasorentsi negintebageigaxabi.

Tyara inxantaxenxani irogisineaxenxania Tasorentsi

4 ¹ Napigematsaegine, pairani nogataigaxenpi tyara pinxantaiga-xenpa pinegintebageigaxenpara tyapae irisineigaxenpiniri Tasorentsi, inpo pixematsatasanoiganaxena noxantaigaxenpiria. Maixa nonxantutaigaenpityo aixiro aryonpara pinxanyoiganaxenpari maixa, intitari xantanxitsya Atinxami Jesosi. ² Bineniegi pogataigaxetari onti nogataigaxenpi mayatiro ixantaigaxenaria, ³ ixogaxetari Tasorentsi pinegintetasanobageigaxenpara pinpirinibentaigaxeroa ixogagetiria ineni. Jara piatasiigiro tsinaneegi teria oneniegi pasiegi pixoriigiria. Aryo onxanyoigaxe tsinaneegi jara oneaigi pasini surariegi teria ineniegi asiegi oxoriigiria. ⁴ Yogari surariegi noxogaxe irogataigaxea tyapaetaxe inxoriigaxea tsinane, xantanxitsya negintetyara irogataigaxero inxoriigaxeroa. ⁵ Jara ixanyoigari yogaegi teria inxematsaigeri Tasorentsi ixatsagemaigiroa tsinaneegi xogapage. ⁶ Aixiro tea nonxoge oneaxotantabagetenxania tsinane. Noxantaigabeta-xenpityo pairani, xantanxitsya maixa nonxantutaigaenpityo aixiro, irotsimanxabageigaxerityo Atinxami mayaniro xanyoigaxeroria maixa, ⁷ teanixa iroto irabisaaxobiigae Tasorentsi tyapae jatanatsyara abetsixageige posantepage teria ontyapaete. Ontitari yabisaaxobiigaxai anegintebageigaxenpara anpirinibentaigaxeroa ixogagetiria ineni.

⁸ Nonxantantaigaxenpiria tsinirixa yoga teria inxogaige inxematsaigeroa oxa nogatagaigaxenpiria tea naneniegi inpugatsaigenpa, intityo ipugatsaigaxa Tasorentsi mitiganxaxeriria Isure irobasigaxenpara isureegixu. ⁹ Nogataxe Tasorentsi yogataigaxenpi pontabaxagaiganaxenpara. Irotari maixa jara notsirinxaignpi nonxantaigaenpia aixiro. ¹⁰ Aryotari pixanyoigaxari maixa potasanoigaria mayaniro papigematsaegine basigageigatsyaria Maseronixu, xantanxitsya noxogaxe aryonpa pontasanobageiganaxenpariri. ¹¹ Tyapaetyara pobasigaigaxenpa. Intagati pinpirinibentabageigaxe pasipageegi pantane, jara onti pantaxotantabageigi. Tsitsyatatyto pantimobageiga-xenpa bineniegi jara poberaantabageigi, onti pinxanyoigaxenpa noxantaigaxenpia ¹² tyapae janiri ipomatsanaiginpi pasini teria

inxematsaige, aixiro tyapae ontimagetaxeniri tatapagerixa oita
pixogaxogeigaxaria.

Tyara onxantanaxenpa inpogini iripigaatea Atinxami

¹³ Maixa noxogaigaxe pogataigaxea tyara inxantaiganaxenpa
inpogini apigematsaegine xamageiganxitsyaria tyapae janiri
pasinonxaabageiga pinxanyoigaxenparia teria inxematsaige, teanixa
irogataige anianaenxania. ¹⁴ Aneniegi agataigaxetari ixamabetaxa
Jesosi inpo yanianai. Aixiro agataigaxe aryo inxanyotagaigaxenpari
Tasorentsi iroganiaigaeria mayaniro xamageiganxitsyaria
xematsaigiriria Jesosi tyapae intentaignaxenpariniri inpogini iripigaatea.
¹⁵ Yogataigaxenatari Atinxami nogatantaigaxaria aneniegi tetyaria
anxamaige iripigaatea ineni jara axetyo jibaigiri xamageiganxitsyaria.
¹⁶ Oxetyotari inxaemaxe Atinxami irapatoitaigaxeria isaanxariite, inpo
irimataxenpa yoga isaanxarite pairoria yabisabagetaxe inxaemaxea
ineni ontiri aixiro ontibotaxenxani itibore Tasorentsi, inpo
iraguitapaaxe Atinxami osi intinajaiganae xematsaigatsyaria
xamageigabetanxitsyaria iraniaiganaea. ¹⁷ Inpogini aneniegi tetyaria
anxamaige antentaiganaxenpari ineniegi xamageigabetanxitsyaria
jaigaxea mararoxu antonxiboaigabaxenparia Atinxami xurayo, inpo osi
anxantaxani antsipatasanoigaxenpari ineni. ¹⁸ Irotari nonxantantaiga-
xenpirira maixa pinxenxiaigaxenparoa oxa pogisineabaxagaiga-
xenpara.

5 ¹ Maixa, napigematsaegine, jara notsirinxaignipi nonxan-
taigaxenpia tyati iripigantaenpa Atinxami, ² pogataigaxetari onti
inxomutagantapaaxenpa inxanyotapaaxenpari xosinti yoboxia
tsitenigetixu inxositea. ³ Aryoni onxanyotaxenpari maixa
inxantaigabetaxenpa mayaniro: “Maixa tyapaetya anabageigaxe jara
tatoita gumaigai”, xatsixetyo irotsimanxaigaxenpari Tasorentsi
iratsipereaxagabageigaxeria, tyanpatyo iriaigaxe. Onti onxanyotaxen-
paro oxatsitaxotia tsinane xatsixetyoa oxemabaxero oxatsitanaxea,
tyanpatyo oatea xara. ⁴ Xantanxitsya bineniegi tea aryo pinxanyoigen-
parinixa teria inxematsaige. Irotari jara aryo ixanyotagaiginpiri

ineniegi inpogini inxomutagaigapaaxeria. ⁵ Bineniegi bintiegitari xutagitetaoiganxitsyaria pixematsaigiritari Xirisito, jerotyo pogiantaigabaxariria iripigaatea, teanixa aryo anxanyoigenpari betsixaigatsyaria teria ontyapaete mapunasetaxoiganxitsyaria. ⁶ Ineniegi tea inxenxiimaigero iroboxantaenparia Atinxami, xanyomataxa ontinirixatyo imagaigaxe, xantanxitsya jara axanyoigari ineniegi. Tsame agiaigabaeria anegintetasanoigaxenpara. ⁷ Yogari magaianxitsyaria onti imagaigaxe tsitenirixu. Aryo ixanyoigaxa aixiro sinxiiganxitsyaria onti isinxiiga tsitenirixu. ⁸ Xantanxitsya aneniegi onti axutagitetaoigaxe axematsaigaxeritari Atinxami, jerotyo tsame aylonpara asintsitasiiganaxerori mayatiro teria ontyapaete anxematsatasanoiganaxeria Tasorentsi, aixiro antabaxagasanoiganaxenpara ontiri aixiro agiaigabaxea agaxenpara xutagiteri jatantaigaxenparia xurayo antsipaigaxenparia Jesoxirisito bisaaxoigaxairia. Anxanyoigaxenparixa maixa aylonpatyo anxenxiiaiganaxerori tyapaeripage. ⁹ Teanixa inxante Tasorentsi ixogaxe irotsimanxaigaxaea, ontitari ixantaxe ixogaxea irabisaaxoigaxaea janiri aneaigairo agamane, aryoanxiniri axematsaigaxeria Atinxami Jesoxirisito. ¹⁰ Ineni ixamabentaigaxai tyapae antentaigaxenpariniri inpogini iroboxaatea ainyotyarixa aniaigaxe ontirixa mataxa xamaigaxai. ¹¹ Jerotyo nonxantantaigaxenpiria pogisineabaxagaigaxenpara, aixiro pisintsitagabaxagaigaxenpara, pinxantaxania pinxanyoiganaxero maixa.

Ixamantaiganairia

¹² Maixa, napigematsaegine, noxogaxe pinxemisantaigaxeria yogaegi ixogaxagaigaxeria Tasorentsi irogataigaxenpia, aixiro isintsitagaigaxenpia pinxenaxagasanoigaxeroa ixantaxeria Atinxami. ¹³ Omirinxa ipirinibentabageigaxenpi yogataigaxenpia, irotari nonxantantaigaxenpiria pinpinxatsaigaxeria, aixiro pisinebentaigaxenparia. Aixiro noxogaxe pintsipabaxagaigaxenpara pobasigaigaxenpara tyapae. ¹⁴ Pinxanomajaigaxeria perantiegi, pisintsitagaigaxeria tsarontiegi intiegiri aixiro tetyaria isintsitasiigero tatarixa oita

boxasiigaxeriria, pantsipereaxoigaxenparia mayaniro. ¹⁵ Tyaxa inxantaigaxenpi papigematsaegine jara pipugaigari, onti pinxabintsaabaxagaigaxenpa, aixiro pinxabintsajaigaxeria mayaniro. ¹⁶ Pinxantaxania pisinebentaigaxenpari Tasorentsi. ¹⁷ Pinxantaxania piniaigaxeri. ¹⁸ Aryorixa pobasigaigaxenpa tyapae ontirixa pantsipereabageigaxe, xantanxitsya pinxantaxania pisinebentasa-noigaxenpari Tasorentsi, irotari ixogaxe ineni, bintiegitari xematsaigiriria Jesoxirisito.

¹⁹ Pinxematsatasanoigaxeria Isure Tasorentsi tyaxa inxantaigaxenpi iriniasurentaigaxenpia. ²⁰ Aixiro jara pipomatsatumaigiri xamantan-taigatsyaria, ²¹ xantanxitsya oxetyo pinxemisantaigabaxeri yogataigaxenpia, inpo pineaigaxerixa xatinxa yogaxero aryo pinxante pinxematsaigaxerityo. ²² Ogari mayatiro teria ontyapaete jara pixonxiimaigaaro.

²³ Maixa noxogaxe irogisineaigaxenpia Tasorentsi janiri tatoita pobanxinabentumaigaa. Aixiro noxogaxe isintsitagaigaxenpia tyapae pinxenxiasanoigaxeriniri ineni, aixiro pinpirinibentabageigaxeroniri mayatiro ixogagetiria. Inpogini iroboxaatea Atinxami Jesoxirisito ineagapaaxenpi negintebageigaxenpi. ²⁴ Nogatasanotaxe aryo inxanyotagaigaxenpi, intitari xogaxagaigaxenpi pinxematsatasanoigaxeria, aixiro inti xenaxagagetiroria mayatiro ixantagetiria. ²⁵ Maixa, napigematsaegine, noxogaxe piniabentabageiganaxenara.

²⁶ Pinxantaigaxeria mayaniro apigematsaegine ainyona noxenxiasanoigaari. ²⁷ Oxari oxa sanxebanti notsirinxaigaxenpiria maixa noxogaxe piniabantaigaxeneria mayaniro apigematsaegine patoitaiganxitsyaria xara, intitari xoganxitsya Atinxami Jesoxirisito.

²⁸ Maixa noxogaxe inxabintsaabageigaxenpia Atinxami Jesoxirisito.

PABORO YOTSIRINXAXENERIA TIMOTERO

Paboro inti iromitiganxane Jesoxirisito

1 ¹ ¿Ainyonpi notomi Timotero tyapaetyarixa pinaxe? Naneni ainyona tyapaetya nonaxe. Naneni nanti iromitiganxane Jesoxirisito, intitari mitiganxaxena Tasorentsi Bisaaxoigaxairia, aixiro inti mitiganxaxena Atinxami Jesoxirisito agiaigairia iripigaatea intentaiganaxaea xurayo anxanyotasanoigaxenparia ineni. ² Timotero, bineni binti notomisanoria, nantitari xematsatagaxenpi. Noniabentaxenpi inxabintsaabageigaxenpia Apa Tasorentsi intiri Atinxami Jesoxirisito intsarogaxagaigaxenpia irobasisagaxagaigaxenpia tyapae janiri tatoita pobanxinabentumataa.

**Tsitsyania
yamatabinaiginpixari
matagabageigatsyaria**

³⁻⁴ Pairani noatanaxea Maseronixu noxantanaxenpi pinxantaxania pobasigaxenpa Jepesoxu. Maixa nonxantutatenpityo aixiro pinxantaxania pobasigaxenpa xara, ainyotari gatagantabageigiroria pasini teria iroro Niagantsisanoria, onti ipirinibentabageigi ixenxiiagiria pairanipageniria,

iniabantaxoigaxero ibairopage gonteireiganaxeriria osi
ixenxiaxotaxeri. Onti ipirinibentabageigiro xogapage. ⁴Matsi tyara
inxantaigaxero?, irotari oxenantaria yotsimanxabaxagaiganaxara,
aixiro tea iroro ixogagetiria Tasorentsi. Ogari ixogagetiria ineni
ontitari anxematsatasanoigaxeria Jesoxirisito, aixiro
anegintebageigaxenpara. Maixa, bineni Timotero, xantaigeri
irapaxuaiganaxeroa oga yogatagantagisebageigiria. ⁵Noxogaxetari
pinegintebageigaxenpara janiri otimi tatanpa gipasibentaigaxenpine,
aixiro pinxematsatasanoigaxeria Tasorentsi tyapae pagabeaigaxeniri
pontabaxagasanoigaxenpara. ⁶Ainyoegitari ixonogagarantaigaxa onti
ixantatigaigaxero yogatagantaigaxea, tea aryo inxanyoigae aneniegi
agatagantaigia, onti iniasibageigaxaro xogapage. ⁷Ixogaigabetaxa
irogatagantaigaxeromea yotsirinxaxotanaxeria Moisesi xanyomataxa
arisanonirixatyo yogatasanoigaxero, xantanxitsya teatyō
irogatumaihero tatoita onxantaxea, onti iniasiiganaxaro xogapage.

⁸Aneniegi agataigaxe mayatiro yotsirinxaxagaxeriria Tasorentsi
Moisesi onti pairoria otyapaebageti, xantanxitsya intagati xogaxo-
tanxitsya ogataxenxania tsini yotsirinxaxagantaigaxene janiri
oxomutagani. ⁹Agatasanoigaxetari tea ineni irotsirinxaxagantaigene
xematsatasanoigiriria, intitari yotsirinxaxagantaigaxene teria
inxematsatantabageige intiegiri pugatsatantabageigatsyaria. Aixiro inti
yotsirinxaxagantaigaxene pairoria yotsimanxantabageigi, intiegiri
betsixagisebageigatsyaria posantepage, intiegiri teria inxematsaigeri,
intiegiri ginoriaigiriria iriri ontirixa iriniro intiegiri mayaniro
ginoriantabageigatsyaria. ¹⁰Aixiro inti yotsirinxaxagantaigaxene
jatsiigiriria tsinane, aixiro tsinaneegi jatsiigiriria surari. Inti
yotsirinxaxagantaigaxene gaigiriria irapisuraritene ixanyotagaxari
tsinane, intiegiri jatsiigiriria matsigenxa iramaiganaxeneria
ironperaigaxenpara, intiegiri tsoegaigatsyaria intiegiri xantaigatsyaria:
“Ineaxena Tasorentsi tea nontsoegumatenpa”, xantanxitsya
itsoegaigatyo. Aixiro intiegi yotsirinxaxagantaigaxene mayaniro
betsixaigiriria tatarixa oita pasini oxantabitanteria Niagantsisanoria
¹¹xamantaxotaxeriria Tasorentsi tyara ixanta yabisaxotantia. Irorori

onti pairoria ogisineanti, aixiro irotari yomitiganxabitaxena Tasorentsi nonxenxiabagetaxeroa. Ineni inti pairoria ityapaebageti.

**Paboro isinebentari Tasorentsi ineaxeria inti
pairoria itsarogaxagantabageta**

¹² Nosinebentaxari Atinxami Jesoxirisito mitiganxaxenaria nonxenxiaxotaxeria. Iritari gabeaxagaxena, ineaxenatari nonxena-xagasanotaxeroa mayatiro inxantaxenaria. ¹³ Pairani pairotyo noniasibagebetari ineni notsoenxanabetaria, aixiro notsimanxaigabetaxaria xematsaigiriria natsipereaxagabageigabetaria, xantanxitsya itsarogaxagabagetaxena Tasorentsi, ineaxenatari noxanyotaxeroa maixa onti tea nogate, tetyanixa nonxematsateri Xirisito. ¹⁴ Xantanxitsya inpogini ixabintsaasanobagetaxena ixematsatagaxenara, aixiro yagabeaxagaxena nontasanotantaxenpara nonxanyoigaxenparia mayaniro xematsatasanoigiriria Jesoxirisito. ¹⁵ Oxari oxa nonxantaxenpiria maixa onti arisanoria. Tyapaetaxe inxematsaigaxenara mayaniro. Inti yoboxasiigaxiti Jesoxirisito irabisaaxoigaxeria betsixabageigatsyaria teria ontyapaete. Aryo ixanyotagaxena naneni nabisabagebetaxatari nobetsixaxea teria ontyapaete. ¹⁶ Xantanxitsya ineaxenara Tasorentsi noxanyotaxara maixa itsarogaxagabagetaxena tyapae oneaxenxaniniri samani yatsipereaxotasanobagetaxena Jesoxirisito tea irotsimanxumatena. Inpo ineigaxeroa tobaeni matsigenxaegi inxantaigaxe: “Irobentia maixa intsarogaxagasanoigaxenaroxa nanenieg i aixiro”. Inpogini inxematsaigaxeria Jesoxirisito jara ineigairo igamane. ¹⁷ Irotari maixa nonxantantaigaxenpiria tsame anxantaxania asinebentaigaxenpari Tasorentsi anxantaigaxeria paio ityapaebageti, iritari Agobeenxariegite xantaxaniria yobasiga, aixiro panirotyo ixantaxara ineni itasorentsitanotaxea tea ineimatenxani, teanixa inxoneaturnate. Aryo onxanyotaxenpa.

¹⁸ Maixa, notomi, noxogaxe nonxantaxenpia pinxantaxania

pinxenxiabagetaxeri Xirisito, jara pimagisantumatiro ixantaigaxenpiria xamantantaigatsyaria pairani ixantaigaxea pinpirinibentabagetanaxeroa pogatagantasanobagetanaxeroa Iriniane Tasorentsi". ¹⁹ Pinxantaxania pinxematsatasanobagetanaxe pinegintebagetanaxenpara, ixonogagarantaigaxatari ineigabetaxaty yobetsixaigaxea teria ontyapaete xantanxitsya teaty irapaxuaigero onti aryonpa jatanatsya yobetsixaiganaxeroa osi yapaxuaiganaxero ixematsaigabetaxaria. ²⁰ Aryotari ixanyoiganaxerori Jimeneo intiri Ariantero. Irotari noxantantaxaria janxia itentagaigaari xematsaigatsyaria yapatoitaigara tyapae iratsipereaxagabageigaxeriniri Satanasi irogataiganaxeniri janxia iniasinaigaari Tasorentsi.

Tyara ixantagani iniagania Tasorentsi

2 ¹ Oxetyo noxogaxe nonxantaxenpia piniaxobentaigaxeria mayaniro matsigenxaegi pinxantaigaxeria Tasorentsi intsarogaxagaigaxenparia, aixiro pinxantaigaxeria pisinebentaigaxari ixabintsaabageigaxenpitari. ² Piniabentaigaxeria xobeenxaripage intiegiri aixiro mayaniro pitinxamipage pobasigaigaxeniri tyapae janiri otimi tatanpa pobanxinabentaigaenpa, onti pinpirinibentabageigaxe mayatiro ixogagetiria Tasorentsi pinegintebageigaxenpara. ³ Tyapaetaxetari anxanyoigaxeroa maixa aniaigaxeria Tasorentsi Bisaaxoigaxairia, irotari isinebentaxa ineni. ⁴ Ixogaxetari irabisaaxoigaxeria mayaniro, aixiro ixogaxe irogatasanoigaxeroa Niagantsisanoria. ⁵ Ainyotari paniro Tasorentsisanoria. Aixiro ainyo paniro niabentaigiriria matsigenxa janiri yotsimanxaigiri Tasorentsi, iritari Jesoxirisito. ⁶ Ineni ipimantaxa tsitsyata ixamabentaigaxeria mayaniro janxiniri yasintaigaari xamagarini, irityaniri sintaigaenparine Tasorentsi. Inpogini aganaxara xutagiteri ixogantaxaria Tasorentsi ogataxexania teria ogatabetenxani yomitiganxaigaxeri iromitiganxaneegi inxamantaigaxeria mayaniro. ⁷ Jeroty yomitiganxantaxenaria nonxenxiabagetaxea nonxamantaigaxeria mayaniro teria inenieg jorioegi tyara ixanta Tasorentsi yabisaaxotantia, aixiro nogatagantabagetaxeroa Niagantsisanoria.

⁸ Maixa noxogaxe nonxantaxenpia tyarixa panpatoitaigaxenpa yogari surariegi negintebageigatsyaria teria irotsimanxaigenpa ineniegi niaigaxerime Tasorentsi. ⁹ Pinxantaigaxeroa tsinaneegi negintetyara osapibageigaxenpa, jara oxogaigi oneaxagantaigaxenpara. Aixiro pinxantaigaxeroa jara onti opirinibentabageigi anpitsaigaxeroa ogisi. Aixiro jaratyto paio osinebentabageigaro nenxetsixi, xori, sapirontsipage ontirixa tatapagerixa oita punatasanotatsyaria. ¹⁰ Onti onpirinibentabageigaxe onxabintsaantabageigaxea. Aryotari ixogaxeri Tasorentsi onxanyoigaxenpara maixa tsinaneegi xematsatasanogatsyaria. ¹¹ Ogari tsinaneegi onxemi-santagantsibageigaxea ogataigunxania Iriniane Tasorentsi. ¹² Tea nonxoge ogataigaxeria surariegi abisumanaigaxeria, onti onxemi-santabageigaxe. ¹³ Ixetyotari yobetsixaxe Tasorentsi Jaran inpo imataxero Jeba. ¹⁴ Inpo ogari Jeba oneni yoboxasitaxe xamagarini yamatabinataxeroa obetsixantaxaria teria ontyapaete, tea ineni iramatabinate Jaran. ¹⁵ Irotari ixantantaxaroria Tasorentsi antsipereabagetaxea ontomintaxenpara osi atsipereantaiganaxaria mayaniro tsinaneegi otomintaigaxara, xantanxitsya ineni irabisaxoigaxero mayaniro tsinaneegi onxantaxanirixa onxematsaigaxeri, aixiro onxabintsaantaigaxea, ontiri aixiro onxenxiasanoigaxea tyara onxantaigaxenpa onegintetasanoigaxenpara osatyto.

Tyara inxantaigaxenpa sentaigiriria xematsaigatsyaria

3 ¹ Arisanotyto nonxantaigaxenpi ainyorixa xoganxitsyaria inpegaxenpara sentaigiriria xematsaigatsyaria tyapaetaxe. ² Xantanxitsya yogari sentaigiriria xematsaigatsyaria inxantaxania inegintetasanobagetanaxenpa janiri otimi tatanpa inxantabitaxenxani onti ineaxenxani yobasigasanobageti tyapae, aixiro inxoritumataxearo paniro tsinane intaganityo, jara ixogi pasini. Isintsitasitaxeroa mayatiro teria ontyapaete, irogatasanoitaxea inxenxiabagetaxenpara tyapaeripage, negintetyara irogaigaxeri itobaireegi. Tyapaetya iragai-gabaxeri irogisabinxaigabaxeria xamosoigiriria, irogataxearo iroga-

tagantabagetaxea. ³ Jara isinxisebageta, jara yagasitantabageta onti inxabintsaantaxe. Inxemisantaxobagetaxenpa mayatiro, aixiro jara isinebentabagetari xorixi irasintabiotaxenparia. ⁴ Irogataxea inegintebageigaxeria magimoigiriria, aixiro irogataigaxeria itomiegi inxematsatasanoigaxeria jara ipugatsatumaigari. ⁵ Jantari jarixa ixanyotiro maixa matsi aryo iragabeaxe inegintebageigaxeria mayaniro xematsaigatsyaria irisentaigaxeria. ⁶ Yogari ityaenxaria xematsatananxitsya tea ontyapaete inpegaxenpara sentaigiriria xematsaigatsyaria jaria onti irabentaxobagetanaxenpa inxanyotaxenparia xamagarini yabentaxotaxara jerotyo yotsi-manxantaxariria Tasorentsi. ⁷ Yogari sentaigiriria xematsaigatsyaria xante inegintetasanobagetaxenpara tyapae ineigaxeriniri teria inxematsaige aryo ixanyotiro maixa. Jantari jarixa inegintetasanota, onti iriniasinaiganaxenpari mayaniro osi iragabeaxeri xamagarini janxi ixematsataagani.

Tyara inxantaigaxenpa xabintsajaigiriria xematsaigatsyaria

⁸ Aryo inxanyoigaxe xabintsajaigiriria xematsaigatsyaria noxogaxe inegintebageiganaxenpara, aixiro inxenaxagasanogaxeroa iriniane. Jara isinxisebageiga, aixiro jara yamatabinaigiri itobaireegi iragutaigaxeria igorixite xogapage. ⁹ Onti inegintetasanobageigaxenpa, aixiro irogatasanobageigaxeroa otyaria yogixoneaigaxai Tasorentsi teria ogatabetenxani pairani. ¹⁰ Oxetyo ineasanoigaxenxani aryorixa inegintetasanobageigaxa. Inpogini ineigaxenxanirixa ixatinxatagageigaxero yobetsixageigaxeroa mayatiro aryo pinxante xanterityo inpegaigaxenpara xabintsajaigiriria xematsaigatsyaria. ¹¹ Aryo onxanyoigaxe tsinaneegi xabintsajaigiriria xematsaigatsyaria onegintebageigaxenpara, aixiro onxenaxagaigaxeroa oniane jara oniasiigaro xogapage, aixiro osintsitasiigaxeroa mayatiro teria ontyapaete. ¹² Yogari xabintsajaigiriria xematsaigatsyaria inxoritumataxea paniro tsinane intagani, inpanirotasanotaxeroa jara ixogumati pasini, aixiro irogataxea inegintebageigaxeria itomiegi intiegiri aixiro mayaniro magimoigiriria. ¹³ Inxa-

tinxatagasanoigaxerorixa yobetsixageigaxeria irisinebentaigaxenpari irapigematsaegine, aixiro iragabeaxe inxamantaxotasanoigaxeria Jesoxirisito janxi itsarogumaigai.

Otyaenxaria yogixoneatimoigaxairia Tasorentsi

¹⁴⁻¹⁵ Noxogabetaxa noboxaxitea nonxamosotaxitenpia, xantanxitsya jatatainaroxa noboxi. Irotari notsirinxantaxenpiria oxa sanxebanti tyapae pogataxeroniri tyara inxantaigaxenpa mayaniro xematsaigatsyaria inegintetasanobageigaxenpara, mayanirotari aneniegi atentagabaxagaiga axematsaigiria Tasorentsi teria inejero igamane, iritari sintaigaxai. Aixiro aneniegi ixogaxagaigaxe anxamantaxoigaxeria tyara ixanta yabisaaxotantia xatinxara agaigaxero, aixiro asintsitasibageigaxeria gagaigiroria Niagantsisanoria. ¹⁶ Arisanotyo paio abisaxe otyapaetaxea mayatiro teria ogatabetenxani otyaria yogixoneatimoigaxai Tasorentsi. Irotari oxa:

Iponiaxa Xirisito xurayo yobogaxea jaxa xipatsixu.

Yogari Isure Tasorentsi yagabeaxagaxeri tyapae ogataxexaniniri inti Itomi Tasorentsi,

aixiro isaanxariite Tasorentsi ineaigaxeri yagabeabagetia.

Ixenxiacobagetunxani

osi ixematsatasanobageigaxeri tobaeni matsigenxaegi,

inpogini ixaemairi Tasorentsi iataia xurayo.

Paxuaiganaeroneria ixematsaigabetaria

4 ¹ Maixa noxogaxe nonxamantaxenpia yogari Isure Tasorentsi ixantaxe inpogini agapaaxenpa xutagiteri intimagarantaigaxe irapaxuaiganaero ixematsaigabetaria. Inti inxenaxoiganaxe matabinaigaxeriria, aixiro inti inxematsaiganaxe xamagarinipage. ² Inti

inxematsaiganaxe sinemanpegaigatsyaria pairoria yamatagabageiga, teanixatari irogataigae, jerotyo tatanpa tsagasurentaigaerine.

³ Yogaegiri xanyoigiroria maixa ixantabitanai giro onxoritenxania tsinaneegi, aixiro tsinaneegi onxorigeria surariegi. Aixiro ixantabitanai ganaxeri irisexataxexania posantepage tsienxaripage teria inxantabiigabetajaeri Tasorentsi, yobetsixagetaxeritari irisexataxexania tyapae asexagaxenparirixa aneniegi xematsaigiriria gatasanoigiroria arisanoria asinebentaigaxenpariniri anxantaigaxeria: “Apa Tasorentsi, nosinebentaxenpi pipaxenara nosexataxenparia”.

⁴ Mayanirotari yobetsixagetaxeria Tasorentsi jara ixantabitanagani, imirinxatari tyapaegetaxe, xantanxitsya asexagaxenparirixa anxantaigaxeria Tasorentsi asinebentaigaxari, ⁵ irotari tyapaetagaxerime Iriniane Tasorentsi ontiri aixiro aniaigaxeria Tasorentsi anxantaigaxeria asinebentaigaxari ipaigaxairia.

Tyara inxantaxenpa Timotero inpirinibentaxeroa ixogagetaxeria Jesoxirisito

⁶ Pogatagaigaxeririxa papigematsaegine mayatiro oxapage ineaxenpi Jesoxirisito onti pixenaxagasanotanaxero ixogaxeria ineni. Aryonpa pogatasanotanaxerori Niagantsisanoria pixematsataxeria.

⁷ Jara onti pipirinibentabageti pinxenxiagetaxeroa ixenxiabageigiria matsigenxa, tyanpa pinxantaxero. Onti pinpirinibentabagetaxe ixogagetiria Tasorentsi. ⁸ Jantari axogaigia asintsiigea abatsaxu tyapaetyo, xantanxitsya paio abisaxe otyapaetia anxenxiiasanoigaxenparia Tasorentsi anpirinibentabageigaxeroa ixogagetiria ineni abasigaigaxeniri tyapae jaxa xipatsixu ontiri aixiro janta xurayo. ⁹ Tyapaetaxe onxematsataxexania oxa noxantaxenpiria maixa, ontitari arisanoria. ¹⁰ Aneniegi xematsatasanoigaxeri Tasorentsi teria ineero igamane. Irotari apirinibentantaigaxaroria mayatiro ixogagetiria, aixiro atsipereaxobageiga posante. Ineni ixogabetaxa irabisaaxoigaxeria mayaniro matsigenxaegi, xantanxitsya inti yabisaxoigaxe xematsatasanoigiriria xantaigaxeriria irabisaaxoigaxeria.

¹¹ Maixa noxogaxe pinxamantaigaxeria mayaniro xematsaigatsyaria mayatiropage oxa notsirinxaxenpiria pogatasanoigaxeria pinxantaigaxeria inxemisantasanoigaxenpia. ¹² Pinxenxiimoigaxeria Iriniane Tasorentsi tsitsyania pobetsixixari teria ontyapaete, onti pinegintebagetaxenpa tyapae ineaxoigaxenpiniri papigematsaegine aryoniri inxanyoigaxenpa ineniegi. Pontaigaxenparia pitobaire, pinxematsatanotaxeria Tasorentsi pinxantaxania pinegintebagetanaxenpa. Pinxanyotaxeroa maixa inxemisantasanoiganaxenpiniri janiri ixantaigi: “Inti niabagetanxitsya timagari, jaratyo noxemisantumagiri”. ¹³ Jantari jatatainarixa noboxi pinpirinibentabagetaxeroa piniabantaxeroa Iriniane Tasorentsi papatoitaigara pinxenxiaxeroa, aixiro pogatagantasanotaxeroa. ¹⁴ Pine pairani ipatixaiigaxenpia pigitoinaxu sentaigiriria xematsaigatsyaria iniasurentaigaxeri Tasorentsi ixantantaigaxenpiria pinpirinibentabagetaxeroa pinxenxiagetaxea, aixiro pogatagantabagetaxea, inpo osi yagabeaxagaxenpi Tasorentsi. Iroro maixa pinpirinibentabagetaxe, tsitsyani papaxuanairoxari. ¹⁵ Nonxantutaenpityo aixiro pinpirinibentasanobagetaxeroa tyapae ineagaxenpiniri mayaniro jatanatsya pogatanaxea. ¹⁶ Pinegintetasanobagetaxenpara aixiro tyapaetya pogatagantabagetaxe. Pinxantaxania pinpirinibentabagetanaxero. Pinxanyotanaxerorixa maixa inxantaxani inxabintsaabagetaxenpi Tasorentsi. Aryo inxanyotagaigaxenpari xemisantaigaxenpimeria.

Tyara inxantaxenpa Timotero irogatagaigaxeria xematsaigatsyaria

5 ¹ Maixa, notomi, jara pixanomairi jantariabagetanaatsyaria, tyapaetya pogataxeri pinxanyotagaigaxenpari irinirixa piri. Yogari timagaigananxitsyaria pinxanyotagaigaxenpari irinirixa pirentiegi. ² Ogari antarobageiganaatsyaria pinxanyotagaigaxero ironirixa tomintimpi. Irotya timagaigananxitsyaria pinxanyotagaigaxenparo pibitsiryoegite. Pogataigaxerorixa tsitsyania pisariimanaigaroxari. ³ Pinxabintsajaigaxeroa ogamaxotagaegi teria intimumaige otimiapage. Oneniegi pairotari oxogaxobageigaxa. ⁴ Xantanxitsya ainyorixa otomi

intirixa obisariegite pogataigaxeri inxabintsajaigaxeroa inpaigaxeroa oxogaxoigaxaria, arioanxiniri oneaxagaigaxeria xutagiteri. Inxanyoigaxenparixa maixa irisinebagetaxenpa Tasorentsi, irotari ixogaxe ineni. ⁵ Ogari ogamaxotaga panirosanoria apuntabagetaxa onti ogiaxobagetaxa inxabintsaxeroa Tasorentsi. Omirinxa opirinibentanaxeri oniaxeria xutagiterixu ontiri tsitenigetixu. ⁶ Xantanxitsya ogari ogamaxotaga intagatiria opirinibenti tatarixa oxogaxeria oneni onti xanyomataxa ontinirixaty oxamaxe, teanixa onxematsatumateri Tasorentsi. ⁷ Noxogaxe pogataigaxeroa mayaniro ogamaxotagaegi pinxantaigaxeroa onegintebageigaxenpara janiri tatoita oxenanta oniasinaigaxenxania. ⁸ Yogari teria inxenxiiaxoigeri itimaigia magimoigiriria inpaigaxeria ixogaxoigaxaria onti ixanyotaxari teria inxematsatuate, xantanxitsya pairottyo yabisaxe ineni, yogatabetaxarotari ixogiria Tasorentsi, xantanxitsya tea inxoge inxenaxageroa.

⁹ Jantari potsirinxaxoigiroa ogamaxotagaegi, intaganityo pontsirinxaxoigaxe antarotasanobageiganaatsyaria panirotasanotiriria oxoritiria tetyara inxame, osi tea onxoritae pasini. Ogari tetyaenxaria osiryagaxoigenpa 60 siryagarini jatataina potsirinxaxoigiro. ¹⁰ Aixiro intagani pontsirinxaxoigaxe oxemaxoigunxaniria paio oxabintsaantabageigi xanyopageria oxa: ogimonxageigaxeria otomiegi onegintebageigaxeria, negintetya agaigabaxeri apigematsaegine boxaiganxitsyaria, amuigaxeria pasinipage xematsaigatsyaria, otsarogaxagaigaxaria tsipereabageigatsyaria, ontirixa aixiro tatarixa oita antaxe oxabintsajaigaxeria pasini. ¹¹ Xantanxitsya jara potsirinxaxoigiro ogamaxotagaegi tetyaria antarotasanobageige, oxetyotari onxantaigabetaxenpari Xirisito onxantaxania onpirinibentaigaxeri, xantanxitsya inpogini onti onxogaiganae onxoritantaigaea osi omagisantageiganaero oxantaigabetaxariria. ¹² Tsityataty onxantagantaigaxenpa oneniegi jaranixa oxenaxagaigiro oxantaigabetaxaria. ¹³ Aixiro onperabageiganaxenpa intagati onpirinibentabageiganaxe onxamosotantabageigaxea. Jara patiro operaiga, aixiro amaganaxero niagantsi oniasiiganaxenparoa

xogapage. ¹⁴ Irotari noxogantaxaria onxoritantaigaea ogamaxotagaegi tetyasanoria antarobageige ontomintaigaenpara onpirinibentaigaxeroa obanxo oneginteigaxeroa janiri tatoita oxenanta iriniasinaigaxenparao teria inxogaige inxematsaigaxeria Xirisito. ¹⁵ Ainyotari oxonogagarantaigaxa ogamaxotagaegi paxuageiganaxero oxematsaigabetaria inti oxematsaiganai Satanasi. ¹⁶ Ogaegiri tsinaneegi xematsaigatsyaria ainyorixa otimia xamaxotanxitsyaria oxoritiria xante onxabintsajaigaxeroa oneniegi onpaigaxeroa oxogaxotaxaria. Jara pasini opaxagantaigi onxantaigaxea inxabintsajaigaxeroa apigematsaegine, ineniegi ontitari inxabintsajaigaxe ogamaxotagaegi pairoria oxogaxobageigaxa.

¹⁷ Maixa nonxantaxenpi yogari sentaigiriria xematsaigatsyaria tyapaetaxe inpaigaxenxania tatarixa oita ixogaxogeigaxaria, irotari intimantaigaxenparia. Aixiro tyapae inxemisantasanoigaxenxania, irironpasanotyo pirinibentabageigiroria Iriniane Tasorentsi ixenxiabageigaxeroa yogatagantaigaxeroa. ¹⁸ Oxantaxetari Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxanti: “Yogari toro jara yogusotsobatagani yagatixagitagania turigo isaaxitaxeroa oxitsoxi”. Aixiro aityo pasini otsirinxaxotunxani oxanti: “Yogari tabagetatsyaria inpunataxenxanityo”.

¹⁹ Ainyorixa xantatsyaria yobetsixaxe teria ontyapaete sentaigiriria xematsaigatsyaria jarixa itimaigi piteni ontirixa mabani neasanoiganxitsyaria jara pixematsatiri. ²⁰ Xantanxitsya ainyorixa sentaigiriria xematsaigatsyaria jaria yapaxuaigiro yobetsixaigaxea teria ontyapaete pinxanomaasanoigaxeria papatoitaigara tyapae intsarogaiganaxeniri itobaireegi janiri ixanyoigari ineniegi. ²¹ Ainyo ineaigaxai Tasorentsi, intiri Itomi intiegiri isaanxariite ixogaxagaigaxeria irasintasanoigaxenparia, irotari nonxantantaxenpiria maixa pinxenaxagetaxeroa mayatiro oxa noxantagetaxenpiria. Aryo pinxanyotagaigaxenpari mayaniro, jara itimumati ogaxonaria pinxanomaaxeri. ²² Tsitsyania pixatimaigirixari pasini pinpegaxagaigaxeria sentaigiriria xematsaigatsyaria jaria oxetyo pineasanoigiri janiri bintia xanyotatsya jaria inegintebageiga. Bineni

aryonpatyo pinegintetasanotanaxenpari. ²³ Xantaxabitari oxatsitia pimotiaxu jara patiro pogiro pobiixaroa nia, pobiixagetabaenpatyo majani bino irorori. ²⁴ Ainyoegi ixonogagarantaigaxa yogatunxani sintsi yobetsixaigia teria ontyapaete osi ixanomajaigunxani, xantanxitsya ixonogagarantaigaxa pasini inpoginityo ogataxexani irotsimanxaxeria Tasorentsi mayaniro betsixageigiroria teria ontyapaete. ²⁵ Aryo ixanyoigaxa betsixaigatsyaria tyapaeripage. Ixonogagarantaigaxa yogatunxani tatoita yobetsixaigaxe. Pasinitya tea ogatenxani, xantanxitsya inpoginityo ogataxexani.

6 ¹ Yogari yonperataganiria xematsatantatsyaria inxematsatasanotaxeria sintariria jara ipugatsanitari janiri iniasinatagani Tasorentsi, aixiro janiri opomatsanatagani pogatagantaigiria. ² Jantari intirixa sintaxenparime xematsatatsyaria jara ixantumati: “Tea nonpinxeri, intitari napigematsatene”. Pairotyo irabisaxe irantimotagantsitaxeria, ineaxetari inti yantabagetimotaxe irapigematsatene yotasantaria. Maixa, notomi, noxogaxe pogatagantaxeroa oxa, pisintsitagaigaxeria papigematsaegine inxenaxagaigaxeroa.

Tyati paio abisaxero mayatiro

³ Ogari agatagantaigiria aneniegi onti Niagantsisanoria, agatagantaigaxetari ixantagetaxeria Atinxami Jesoxirisito, axematsatasanoigaxeritari Tasorentsi. Xantanxitsya ainyoegi teria inxogaige inxemisantasanoigeria, onti yogatagantaigi teria iroro Niagantsisanoria. ⁴ Inti pairoria yabentaxobageta. Tea irogatunate, onti ipirinibentabagetaxe yagasitantabagetara, irotari oxenantaxaria yotsimanxantia, yobosanteantia, aixiro tea inxematsatante onti ixantanaxe: “Onti itsoega”. ⁵ Itentabaxagaigaxa yagasitabaxagaigara, teanixa iragabeaigaenixa inxenxiasanoigaea, onti ixogaigaxe iragantaigaxenparoa xorixi yogatagantaigia tyapae irasintabageigaxenpaniri, xantanxitsya tea irogatumaigero Niagantsisanoria. ⁶ Xantanxitsya axematsatasanoigaxeririxa

Tasorentsi, aixiro asinebentasanoigaxenparorixa ipaigaxairia jaria axogaigi pasini, aryo pinxante paio abisaxero mayatiro. ⁷ Jantari atyaenxara bogaiganxitsya tea tatanpa asintumaigenpa. Aryo onxanyotaxenpa anxamaiganaea jara tata amumaiganai. ⁸ Xantanxitsya maixari maixa intagatityo timabetanxitsyame asexaeigi ontiri amagaegi asinebageigaxenpatyo. ⁹ Yogari xogaigatsyaria irasintabiobageigaxenpara igorixite oga inxenaigaxe irobetsixageiganaxero teria ontyapaete, inxogaiganaxetari teria inxogaxogeigenparo osi obetsixaxagaiganaxeri teria ontyapaete, inpogini iriaigaxe paraserixu iratsipereabageigaxea.

¹⁰ Arisano tsinirixa yoga intagatiria ixenxiiaxotaxe irasintabiobagetaxenpara igorixite intityo pairoria yobetsixagisebagetari teria ontyapaete. Ainyotari ixonogagarantaigaxa yapaxuaiganaxero ixematsaigabetaria, irotari yatsipereabagetantaigaxaria.

Paboro ixantaxeria Timotero jara yapaxuimatiro ixematsataxea

¹¹ Xantanxitsya bineni, notomi Timotero, yasintasanotaxenpitari Tasorentsi jara pisinebentumagetaro mayatiropage oxa isinebentaigaria inenieg. Onti pisinebentasananaxenpa pinegintebagetanaxenpara, pinxenaxaganaxeroa ixantagetaxenpiria Tasorentsi, pinxematsatasanotaxeria Jesoxirisito, aixiro pontasanoiganaxenparia mayaniro. Pansipereaxobagetanaxenpara jara pipugatantabageta.

¹² Pairani pixamantaigaxeri mayaniro patoitaiganxitsyaria pixantaigaxeria pixematsatasanotaxeri Jesoxirisito. Maixa jara papaxuimatiro pixematsatiria xigonxiro piataxea pobasigimotaxeria Tasorentsi pinxantaxania pobasigaxenpa, irotari ixogaxagaxenpi. Aixiro aryonpatyo pinpirinibentabagetanaxerori pinxenxiobagetaxeria Jesoxirisito. ¹³ Ainyo ineaigaxai Tasorentsi timaxagagetiroria mayatiro, aixiro ineaigaxai Jesoxirisito xamantaxotaxitsyaria otyara ixogaxotagantaxeria Posio Pirato. Ineni arisanotyoxe ixantasanotaxe tea iramatagumatenpa. ¹⁴ Irotari nonxantantaxenpiria maixa pinxenaxagasanotaxeroa noxantaxenpiria

jara pogagumatiro janiri otimumati tatanpa inxantabiitaxenpi. Aryo pinxanyotanaxero maixa xigonxiro iripigaatea Jesoxirisito. ¹⁵ Inpogini agapaaxenpara xutagiteri iroboxantaenparia, iromitiganxaeri Tasorentsi iripigaatea xipatsixu. Yogari Tasorentsi panirosanotyo ixantaxara ineni yagabeabagetaxeroa mayatiro, intitari Xobeenxarisanoria pairoria yabisabageigaxeri mayaniro xobeenxaripage. ¹⁶ Panirosanotyo inaxe ineni ixantaxani yobasiga pairani tetyara tataxona timumagetatsyame, aixiro inxantaxani irobasigaxenpa jara ineimatiro igamane, sinpoxirerenxamataxetyo xara xantamataxe porererere tea tsini gabeatsyame irainyonitumatenparia. Tea tsini neimaterime, aixiro jara tsini gabeatsya ineimataria. Xantanaxanityo irisinebentasanobagetaxenxania inxantaxenxania paio yabisaxe yagabeabagetia. Aryo onxanyotaxenpa.

¹⁷ Maixa noxogaxe nonxantaxenpia pinxantaigaxeria sintabageigatsyaria jara yabentaxobageiga, aixiro jara isinebentabageigaro yasintaigaria, ontsonxagetanaenpatari inpogini. Inti irisinebentabageigaxenpa Tasorentsi xabintsasaanobageigiria, ipaigaxairotari mayatiro tyapae asineigaxenpaniri. ¹⁸ Aixiro pinxantaigaxeria jara imitsyabageiga, onti inxabints aantabageigaxe inpaigaxeria itobaire ixogaxoigaxaria. ¹⁹ Inxanyoigaxerorixa maixa inpogini iriaigaxea xurayo inxabintsajaigaxeri Tasorentsi ineigaxeroa mayatiro yogiaxagaigaxeriria inpo inxantaxani irobasigaigaxenpa janta.

Paboro ixarataganairoa ixantanairia Timotero

²⁰ Maixa, notomi Timotero, pogatagantabagetaxeroa Niagantsisanoria xatinxara pogaxero, tsitsyania pogagumatiroxari. Jara pixemisantaigiri niasiigaroria xogapage. Inenieg i xantaigaxe yogatabageti, xantanxitsya tea irogatumaige. Ogari yogatagantaigaxeria teanixa aryo onxanyotenparo Niagantsisanoria axematsaigiria anenieg. ²¹ Ainyoegitari ixonogagarantaigaxa ixematsaigaxeri xanyoigiroria maixa osi yapaxuaiganaxero

Niagantsisanoria ixematsaigabetaria.

Maixa, napigematsaegine, noxogaxe inxabintsaabageigaxenpia
Atinxami.

SANXEBANTI YOTSIRINXAIGUNXANIRIA JEBEREOEGI

6 ^{19b} Mataxa iibaiganaxai Jesosi iataia xurayo Tasorentsixu
²⁰ ixantaxani iniabentaigaxaia. Ineni ixamabentaigaxaitari pairani
inpo iatai xurayo ipegaxara Asaseroroteegite ixantaxaniria itimi,
ontitari isigaxeri Merexisere.

7 ²⁶ Irotari agatantaigaxaria Jesosi inti Asaseroroteegite
axogaxoigaxaria. Intitari pairoria ityapaebageti, teanixa
irobetsixumate teria ontyapaete. Aixiro tea inxonoibageigenpari
betsixaigiroria irisigaigaxeria ineniegi, inpo ixaemairi Tasorentsi
itentanaaria xurayo yobasigara. ²⁷ Tea aryo irisigaigeri pasini
itinxamisanoria saseroroteegi. Ineniegi omirinxatari yontsyagito-
reaiginiri Tasorentsi piratsipage inpaigaxeria janiri yotsimanxabiigiri
yobetsixaigia teria ontyapaete, inpo imaigaxeneri itobaireegi.
Xantaxitsya yogari Jesosi tsityatatyo ixamabentaigaxai ineni. Iro
ixamumataxea patiro mataxa, teaty onxogaxotenxani inxamaben-
taigajaea aixiro. ²⁸ Pairani yotsirinxanaxea Moisesi ixanti: “Intagani
pegaiganxitsyame itinxamisanoria saseroroteegi yogonteireiganaxeria
Jirebi”. Xantaxitsya ineniegi intiegi betsixaigatsyarira teria
ontyapaete, matsigenxaegitari inaigaxe. Irotari ixantantaxaria
Tasorentsi inpogini: “Naneni nanti Tasorentsisanoria tea
namatagumatenpa. Yogari Notomi inxantaxani isaserorotetaxe,
ixantaxanitari inegintetasanobageta tea irobetsixumate teria
ontyapaete”.

9 ²⁷ Mayanirosanotyo matsigenxaegi inxamumataxea patiro jara ixamai aixiro. Inpo inxantaxe Tasorentsi tsini jatanxitsame xurayo, aixiro tsini jatanxitsame paraserixu.

10 ¹ Yogari Moisesi ixantaigaxeri saseroroteegi tyara inxantaigaxenpa irogisineigaxeria Tasorentsi tyapae imagisantaeroniri yobetsixaigaxeria mayaniro teria ontyapaete. Xantanxitsya mayatiro oxantaxeria yotsirinxaxeria Moisesi onti oxantaxotaxe yoboxutia Jesoxirisito ixabintsajaigaxaia ixamabentaigaxaia. Yogaegiri saseroroteegi yontsyagitoreagabe-tinirityo Tasorentsi piratsipage omirinxa siryagarini xantanxitsya ogari irirajana tea tsini abisaaxotumate.

⁴ Aryo ixanyoigaxa maixa teanixa agabeimatenixa irirajana toro intiri xabera oasanxasanotaxeroa teria ontyapaete janxia ixenxiiairo Tasorentsi.

Pairaniniria xematsatasanoigaxeriria Tasorentsi

11 ¹ ¿Tatoita onxantaxea axematsaigiria Tasorentsi? Onti onxantaxea arisano opaitaxa agatasanoigaxea inxenaxagaxero ixantaigaxairia. Aityotari posante teria aneigabetenparo maixa, xantanxitsya anxematsaigaxeririxa agataigaxe arisanotyo aneigaxero inpogini. ² Irotari isinebitantaigaxariria Tasorentsi yogaegi pairaniniria gonteireiganaxairia, ineaigaxeritari ixematsaigaxero yogatasanoigaxea inxenaxagaxeroa mayatiro ixantageigaxeriria. ³ Jantari axematsaigaxeria Tasorentsi irotari agatantaigaxaria pairani otyasanotyara ineni betsixagetaxero mayatiro xipatsi, inxite ontiri mayatiro timantagetaroria. Teanixa tata timumagebetatsyame otyara, xantanxitsya iniimataxea oga oxenaxe otimagetanaxe mayatiro. ⁴ Pine Jaberu ixematsataxeria Tasorentsi yontsyagitoreaxeneria ipira ipaxeria irotari isinetantaxariria osi ineaxeri xanyomataxa tenirixatyto irobetsixe teria ontyapaete. Xantanxitsya yogari Xaen tea irisinetenpari, teanixa inxematsateri, intagati yamanaxeneri ibanxire. Maixa ixamabetaxatyto Jaberu xantanxitsya ainyotyto ixenxiiaxotagani ixematsataxea.

SANTIAGO YOTSIRINXAIGAXENERIA JORIOEGI GIXEGORONXAIGANAN- XITSYARIA

Ixogaxotagantaigaxeria tyapaetyarixa inaigaxe

1 ¹¿Ainyoeginpi bineniegí tyapaetyarixa pinaigaxe? Naneni ainyona jaxa tyapaetya nonaxe. Yogari Tasorentsi intiri Atinxami Jesoxirisito ixogaxagaxena nantabagetaxeneria. Maixa noxogaxe nontsirinxagaxenpia mayaniro bineniegí yogonteireiganaxeria itomiegi Biserare, gixegoronxaigananxitsyaria parixotipagexu.

Inti gatagaigaxaene Tasorentsi tyara anxantaigaxenpa abasigaigaxenpara tyapae.

² Napi gemsatsaegine, pantsipereaigaxerixa posantepage pisinebageigaxenpara. ³ Pogataigaxetari jarixa pixematsaigiro patsipereaigaxeria aryonpa pisintsitasiiganaxerori inpo jara agabeimaiginpi. ⁴ Xantanxitsya aryonpari pisintsitasiiganaxerori tyapae jatanatsyara pinxematsatasanoiganaxeri Tasorentsi pinegintetasanoba-geiganaxenpara pagabeaiganaxea pinxenaxagasanoiganaxeroa ixogagetiria janxia tatoita xomutapitsatumaigainpi. ⁵ Ainyorixa xara tetyaria irogatasanoige tatoita ixogaxe Tasorentsi iriniaigaxerityo inxantaigaxeria irogataigaxeria. Ineni inxemaigaxeri, omirinxatari ixemaigiri niaigiriria inpo yogatasanoigaxeri tea irotsimanxumaigeri. ⁶ Xantanxitsya tsinirixa xantaxerime Tasorentsi irogatagaxeria irogatasannotaxetyo arisano irogatagaxeri jara ixantumati: “Aryorixa jara ixemana jaroxa yogatana”. Mayanirotari xanyoigatsyaria maixa

onti ixanyoigaxaro obore aryonatoani nia otanpiaatiroa tanpia aryotya amaxitiro aryotya amaxitiro, ogipigipitanaxerotyo. ⁷ ¿Matsi inxemaxeri Tasorentsi yoga xanyotiroria maixa? Jaratyo ixemumatiri, ⁸ teanixa patiro one inxenxiiasanotaxeria onti irotya ixanti irotya ixanti.

⁹ Tyapaetaxe irisinebageigaxenpara yogaegi apigematsaegine teria irasintabageigenpa, ipegaigaxeritari Tasorentsi itomiegi. ¹⁰ Iritya apigematsaegine sintabageigatsyaria tyapaetaxe irisinebageigaxenpara, yogataxeritari Tasorentsi janxia yabentaxoigaaro yasintageigaria, ontitari ixanyoigaxaro otega teria onxusotegate, sintsi inxamaiganae.

¹¹ Pine irorori paioa inxatsirinxataxe syabogaenxari intaganaxero oga onxenaxe osigirixanaxe onxuritegetanaxenpa janxi otyapaetegatai. Aryo inxanyotaxe sintabagetatsyaria jara samani yobasiga, onti inxamanaxe ioxagetanaxero mayatiro ipirinibentabagetiria.

Asintsitasiigaxeroa tsipereaxagaigaxaemeria

¹² Tsinirixa teria inxematsatero yatsipereagetaxeria onti aryonpa isintsitasitanaxerori paio inxabintsaabagetaxeri Tasorentsi, ineaxeritari jatanatsyara ixematsatasanotanaxeri, inpogini intentanaxeri xurayo inxantaxania irobasisgaxenpa inenixu. Aryo inxanyotagaigaxeri mayaniro tasanoigariria, inxenaxagaxerotari ixantaigaxeriria.

¹³ Ainyorixa betsixanxitsyaria teria ontyapaete jaratyo ixantumati: “Inti xenxiiagaxenaro Tasorentsi nobetsixantaxaria”. Yogari Tasorentsi tea inxogenixa irobetsixaxea teria ontyapaete, aixiro tea inxenxiiagagantumate obetsixaxenxania. ¹⁴ Tsitsyatatyoxenxiagero ineni ixogaxea irobetsixaxeroa. Isatyo matabitaatsya. ¹⁵ Oxetyo oboxasitaxeri ixenxiiaxaroa inpo yobetsixaxero. Jantari jarixa yapaxuiro yobetsixaxeria onti agabeanaxeri inpo iroxo onxenantaxenpa iriataxe paraserixu.

¹⁶ Napigematsaegine notasanoigaria, jara bisatyo matabinaigaatsya.
¹⁷ Tasorentsi ixabintsaabageigaxai jerotyo ipantaigaxairoria mayatiro tyapaeripage, iritari betsixaxeriria tsitenixuniria intiri inproxiro intiri aixiro syabogaenxari xutagitaxotantatsyaria. Tea inxantatiguma-tenpa, xantaxani ixanyotaxara pairani osi maixa xantaxani.
¹⁸ Tsityatatari ixogaxe ineni intomintaigaxaea, jerotyo ipantaigaxairoria Iriniane tyapae oganiaigaxaeniri asureegixu. Aneniegí antiegitari axetyosanoria itomintaigaxa aibaigaxeria mayaniro intomintaigaxenparia.

Tyara anxantaigaxenpa anxematsatasanoiganaxea

¹⁹ Irotari nonxantantaigaxenpiria, napigematsaegine notasanoigaria, pinxemisantasanoigaxeria xenxiimoigaxenpiromeria Iriniane Tasorentsi. Jara pixatimanaigiro pogataigaxeria pasini tetyarixa pinxemasanoigero, aixiro jara sintsi potsimanxaiga. ²⁰ Antsiman-xaigabetaxenpa ¿matsi iroro irisinebiigaxae Tasorentsi? ²¹ Irotari nonxantantaigaxenpiria panpaxuaiganaxeroa mayatiro piniagisebageigia, aixiro posantepage pobetsixageigiria teria ontyapaete. Jara pabentaxobageiga, onti pinxenxiasanoigaxero Iriniane Tasorentsi yogatagaigaxenpiria, irotari bisaaxoiginpria. ²² Jara pixemisantaigiro xogapage onti pinxematsaigaxero tyaxa oxantaxe aryo pinxanyoigaxenpa. Jantari intagatirixa pinxemisantaigaxero xogapage bisatyo matabinaigaatsyame. ²³ Tsinirixa teria inxematsatero oxantaxeria Iriniane Tasorentsi xanyomataxa ontinirixatyo ineataxa nearontsixu. ²⁴ Ineabetaxa tyara ixantaxa, inpo iatumataia parixoti ma magisantabagetaa. ²⁵ Ogari Iriniane Tasorentsi pairotyo otyapaebageti, apaxuaxagaigaxairotari teria ontyapaete abetsixageigabetaria. Irotari bisaaxoigaxai, xantanxitsya Tasorentsi inxabintsaabagetaxeri tsinirixa yoga teria imagisantero tyaxa oxantaxe, onti ixematsatasanobage-tanaxero, aixiro ixenaxaganaxero oxantaxeria.

²⁶ Tsinirixa xantatsyaria: “Nanti xematsatsyaria”, xantanxitsya tea inegintetero iriniane, teatyo arisano inxematsatasanotero ixantaxeria Tasorentsi, isatyo matabitaatsya. ²⁷ Yogari ineaxeria Tasorentsi

arisanoa opaitaxa ixematsatasanotaxea inti xabintsajaigaxeriria
 jananexiegi xamaxoripage ontiri tsinaneegi ogamaxotagapage
 tsipereaiganxitsyaria, aixiro inegintetasanobageigaxa janiri ixanyoigari
 betsixagisebageigiroria teria ontyapaete.

Antabaxagaigaxenpara mayaniro

2 ¹ Napigematsaegine, maixa pixematsaigaxeritari Atinxami
 Jesoxirisito bisabageigaxeriria mayaniro janxi intagani
 pisinebentaigaa ineagunxaniria yagabeabageigi iritya pontsiman-
 xaigaxe ibesitexitaga. Mayanirotyo pisineigaxenpari, inenixa
 gabeabageigatsyaria intirixa teria iragabeimaige. ² Pine aryorixa
 panpatoitaigaxenpa inpo inxiaigapaaxe piteni matsigenxa, paniro
 tyaxa, betsixaxomataxaty xara, aixiro yogasitaxari itsyapaxixu aniyo
 yobetsixantunxaniria xori. Yogari irapitene besiteximataxa.^a
³ Intaganirixa pagaigabaxe betsixaxotanxitsyaria pinegingteigabaxeria
 pogisabinxaigabaxeria, yogari besitexianxitsyaria onti pogaratinxaiga-
 baxeri ontirixa pogisabinxaigaigabaxeri xogapage, ⁴ ¿matsi arisano
 opaitaxa pixematsatasanogaxea? Teaty, teanixa pisineigenpari
 besitexianxitsyaria ineni, intaganitari pisineigaxa betsixaxotanxi-
 tsyaria. Teaty negintetya pinxenxiaige onti pixenxiaigaxe teria
 ontyapaete. ⁵ Napigematsaegine notasanoigaria, atsi xemaigena
 nonxantaigaxenpia. Ainyo tobaeni teria irasintabageigabetenpa jaxa
 xipatsixu xantanxitsya paio yabentasanoigari Tasorentsi. Irirosanotyo
 ixogaxagasanoigaxe iriaigaxea inpogini irobasigimoigaxeria
 inpegaigaxenpara Igobeexxariegate mayaniro irisigaxeria ineni.
 Aryotari irisigaigaxeri mayaniro tasanoigariria, inxenaxagaxerotari
 ixantaigaxeriria. ⁶ Xantanxitsya bineniegite onti pogipasibentaigiri teria
 irasintabageigenpa, inti pisineiga sintabageigatsyaria. ¿Matsi tea ineni
 tsimanxaigenpime sintabageigatsyaria yamaiginpia ipimantaiginpia

^a 2.2 Aniyo “anillo”: oxantagani aixiro “aniyo”.

ixanomaantapiniigia joese? ⁷ ¿Matsi tea ineni sintabageigatsyaria pomatsanaigariria yoga pairoria ityapaeti sintaignipiria? ⁸ Aityo otsirinxaxotunxani ixantiria Tasorentsi pairoria abisabagetaxero mayatiro otyapaetaxea, oxanti: “Pontasanotaxenparia pitobaire, pintsarogaxagaxenparia pinxanyotagaxenpara pitsarogaxagara bineni”. Pinxematsaigaxerorixa oxa, aixiro pinxenaxagaxerorixa tyapaeta-sanotaxe. ⁹ Xantanxitsya terixa magaiseniro pisineigenpari pitobaire onti pobetsixaigaxe teria ontyapaete, teanixa pinxenaxagaigero ixantaxeria Tasorentsi. ¹⁰ Tsinirixa xenaxagasanotiro mayatiro yotsirinxaxotanaxeria Moisesi xantanxitsya ontimumataxerixa patiro teria inxenaxagero xanyotasanomataxatyo tenirixatyo inxenaxagumatero otobaire.

4 ⁷ Nonxantantaigaxenpiria pinxematsatasanoigaxeria Tasorentsi pinxenaxagasanogaxerora ixantaxeria. Pisintsitasiigaxeria xamagarini jara pixematsatumaigiri. Pinxanyoigaxenparixa maixa irisigapanutetyo.

PEBERO YOTSIRINXAIGAXENERIA IRAPIGEMATSAEGINE GIXEGORONXAIGANANXI- TSYARIA

Ixogaxotagantaigaxeria tyapaetyarixa inaigne

1 ¹ ¿Ainyoeginpi binenieg napigematsaegine tyapaetyarixa pinaigaxe? Naneni ainyona tyapaetya nonaxe. Naneni nanti iromitiganxane Jesoxirisito. Maixa noxogaxe nontsirinxagaxenpia mayanro binenieg napigematsaegine gixegoronxaigananxitsyaria jageiganxitsyaria Pontoxu, Garasixu, Xaparosixu, Jasixu ontiri aixiro Bitiniixu. ² Yogari Apa Tasorentsi igantaga pairani yogataxea pinxematsaigaxeria, irotari ixogaxagantaigaxenpiria intomintaigaxenpia. Inpogini yogari Isure iniasurentaigaxenpi ixenxiagaxagaxenpi tyapae pinxematsaigaxerini Jesoxirisito irisaanxantaigaxenpiroa irirajana panpaxuaiganaxeroa mayatiro ogantagaria pobetsixagisebageigaxeria irotya pinpirinibentaigaxe ixogagetiria Tasorentsi. Maixa noniabentaigaxenpi inxabintsabageigaxenpia irobasisagaxagaxenpia tyapae janiri tatoita pobanxinabentumaigaa.

Asinebentaigaxenparia Tasorentsi

³ Maixa tsame asinebentaigaxenparia Tasorentsi anxantaigaxeria: “Pairo pityapaebageti”. Ineni intitari Iriri Atinxami Jesoxirisito. Itsarogaxagabageigaxai itomintaigaxai xanyomataxa atyaenxanirixa

bogaigaxitsya tyapae aniaiganaeniri inpogini. Ixetyotari yoganiai Jesoxirisito, irotari agatantasanoigaxaria aniaiganaea aneniegai aixiro aigaxea janta xurayo. ⁴ Yabisaaxoigaxaitari Tasorentsi irotari jatantaigaxenparia janta xurayo anxantaxania abasigimoigaxenpari. Jantari inenixu jara axaragiteaxobagetumaigi, aixiro onxantaxanityo ontyapaegitebagetaxe. ⁵ Yogari Tasorentsi ineaigaxenpi pixematsatasanoigaxeria, irotari maixa irisentaxotasanoigaxenpi janiri papaxuimaigi pixematsaigaxeria xigonxiro irabisaaxotasanoigaxenpia piaigaxea janta xurayo pineaigapaaxeroa mayatiro yobetsixageigaxenpiria. Ineni paio yagabeabageti, irotari yagabeantaxaria inxanyotaxeroa maixa. ⁶ Irotari nonxantantaigaxenpiria maixa pisineigaxenpara, jaranixa oxantaxani oxanyota maixa patsipereabageigaxea posante. ⁷ Jantari patsipereaigna onti oneinxania arisanorixa pixematsatasanoigaxe ontirixa tea. Xanyomataxa xori itagagania tyapae ontagaxenxaniniri xonogaxariria intibania gotaatsyame xorisanoria. Ipunabagebetaty xori xantanxitsya inpogini intsonxatanaenpa. Bineniegai paio pabisaigaxeri xori, irotari maixa pantsipereaxotasanoigaxenparorixa mayatiro jatanatsyara pinxematsatasanoiganaxerixa Jesoxirisito irisinebentasanoigaxenpi inpogini iripigaatea inxantaigaxenpi: “Pixematsatasanoigaxenatari, maixa tsame nontentaiganaxenpia xurayo pinxantaxania pobasigaigaxenpa nanenixu, nosinebentaigaxenpitari”. ⁸ Teaty pineaigabetenpari xantanxitsya potaigaxari, aixiro pixematsaigaxeri, jeroty pisinebageigaxaty xara ⁹ pogatasanoigaxetari irabisaaxotasanoigaxenpia inpogini ineaigaxenpitari pixematsaigaxeria. ¹⁰⁻¹¹ Pairani yogaegi xamantantaigatsyaria ixamantaxoigaxeri Tasorentsi tyara inxantaigaxenpi inpogini inxabintsajaigaxenpia irabisaaxoigaxenpia, iniasurentaigaxeritari ixenxiiaxagaigaxaritari Isure Xirisito timasurentaigaxeriria yogataigaxeria iratsipereabentaigaxaea Xirisito inxamabentaigaxaea, inpo iranianaea inxobeenxabagetaea. Xantanxitsya ineniegai tea irotagaige tyara onxantanaxenpa inpogini mayatiro ixamantaxogeigaxeria, jeroty ipirinibentasanoigaxero ixenxiiasanoigaxaroa ixogasanoigaxetari irogataigaxemea tyatirixaty

agantaxenpa onxenaxagagetaxenxania, aixiro tyarixa
 onxantagetaxenpa. ¹² Xantanxitsya yogari Tasorentsi ixantaigaxeri jara
 ineaigiro inenieg i onxenaxagaxenxania mayatiro
 ixamantaxogeigaxeria, intiegitari neaigaxerome
 inpogiigananxitsyameria. Irotari maixa ixenxiixoigaxeria
 xenxiimoigaxenpiria ixamantaigaxenpia tyara ixanta Tasorentsi
 yabisaaxotantia, iritari gabeaxagaigaxeri Isure Tasorentsi
 ponianxitsyaria xurayo. Yogari isaanxariite Tasorentsi ixogaigabetaxa
 irogatasanoigaxeromea mayatiro oxa ixenxiixoigaxeria.

**Tasorentsi ixogaxe inegintetasanobageigaxenpara
 mayaniro xematsaigiriria**

¹³ Irotari nonxantantaigaxenpiria maixa pinxenxiiasanoigaxeroa
 tyara pinxantaigaxenpa pinegintetasanoigaxenpara pisintsitasiigaxeroa
 mayatiro teria ontyapaete, aixiro pinxenxiiasanoigaxeroa tyara
 inxantaigaxenpi Tasorentsi inxabintsajaigaxenpia inpogini iripigaatea
 Jesoxirisito. ¹⁴ Xematsatasanoigeri Tasorentsi, bintiegitari itomiegi.
 Intaga pixanyoigaa pairani tetyara pogatumaige tyara ixanta Tasorentsi
 yabisaaxotantia. ¹⁵ Jara pobetsixumaigai teria ontyapaete onti
 pinegintebageigaxenpa pinxanyoigaxenparia xogaxagaigaxenpiria
 intomintaigaxenpia. Ineni teanixa irobetsixumatero teria ontyapaete.
¹⁶ Aryotari oxantaxeri Yotsirinxaxagantaxeria oxanti: “Maixa
 binenieg i pinxanyoigaxenara naneni jara pobetsixumaigai teria
 ontyapaete, teanixa nobetsixumatenixa naneni teria ontyapaete”.
¹⁷ Pinaigiriria Tasorentsi pinxantaigiri: “Apa”. Irotari maixa
 pinxantaxania pinpinxatsatasanoigaxeri xigonxiro pinxamaiganaea.
 Ineni xatinxa yogagetaxero mayatiro, jeroty o mirinx
 isinebentaigaxari betsixaigiroria tyapaeripage, iritya betsixaigiroria
 teria ontyapaete onti ixanomajaigaxeri. Jara itimumati paniro irabisaxe
 irontasanobagetaxenparia jara ixanomairi. Aryo onxanyotaxe aixiro
 jaraty tsini yotsimanxumata xogapage, imirinxaty ineaigaxeri aryo
 ixanyotabaxagaigaxa mayaniro. ¹⁸ Pairani onti pipanpiaigabetaxa
 yogameigaxenpiria gonteiiganaxenpiria, xantanxitsya onti

pipanpiaigabetaxaro xogapage, teanixa abisaaxoigenpi. Xantanxitsya inpogini yabisaaxoigaxenpi Tasorentsi janxiniri pixanyoigaa maixa. Tea iriro irabisaaxotantaigaxenpi xorixi tsonxatananxitsyameria, ¹⁹ onti yabisaaxotantaigaxenpi irirajana Xirisito boatananxitsyaria ixamabentaigaxenpia ixanyotaxaria obisya tyapaetasanotatsyaria teria tyara inxantumatenpa. ²⁰ Pairani tetyara ontimumageite igantaga ixantaxea Tasorentsi iromitiganxaxeria Itomi jaxa xipatsixu irabisaaxoigaxeria mayaniro xematsaigaxerimeria. Maixari maixa paenityara ontsonxagetanaenpa mayatiro yoboxuti ixamabentaigaxitinpia, ²¹ inpo yogari Tasorentsi yoganiairi yamanairi xurayo ixobeenxatagasanotairi, jerotyo pixematsatantaigaxariria. Aixiro irotari pogatasanotantaigaxaria aryo inxanyotagaigaxenpi binenieg i aixiro inxenaxagagetaxeroa mayatiro ixantaigaxenpiria.

²² Maixa mataxa negintetasanobageigaxabi, pixematsaigaxerotari Niagantsisanoria osi iroro oxenantanaxa potabaxagasanoiganaxara. Aryonpatyo pinxanyoiganaxenpari maixa pontabaxagasanoiganaxenpara, ²³ xanyoigamataxabitari bityaenxaria bogaiganxitsya. Tea ineni tomintaigaenpime matsigenxa xamaiganaatsyameria, inti tomintaigaxenpi Tasorentsi, pixematsaigaxerotari Iriniane. Ogari Iriniane irotari ganiantatsyaria, aixiro oxantaxani otimi, ²⁴ aryotari oxantaxeri irorori oxanti:

“Mayaniro matsigenxaegi onti ixanyoigaxaro sinpenasi
oxagamanetia,

aryotari ixanyoigaxari inenieg tea inxusogamaneige.

Aryo oxanyotaxa aixiro mayatiro yabentaxotaxaria

onti oxanyotaxaro otegapage teanixa onxusotegate,

aryotari oxanyotaxari mayatiro yabentaxotaxaria inenieg jaratyo
oxantaxani otimi.

²⁵ Xantanxitsya ogari Iriniane Atinxami jaratyo otsonxatumata
onti onxantaxani ontimaxe”.

Irotari ixenxiimoitaxenpiria ixamantaitaxenpia tyara ixanta Tasorentsi yabisaaxotantia.

2 ¹ Irotari nonxantantaigaxenpiria janxi pobetsixumaigai teria ontyapaete. Janxi pamatabitantabageigai, aixiro janxi pixantamanpegaigaa xogapage. Janxi potsimanxabiigairi pasini tyaxa ixantaxa ontirixa tatarixa yasintaxa, aixiro janxi piniasitantabageigaa. ² Bineniegi pinxogasanoigaxeroa Iriniane Tasorentsi pinxanyoigaxenparia jananexi ityaria boganxitsya ixogia itsomi. Aixiro pinxenxiiasanoigaxeroa tyapae pogataigaxeniri tyara pinxantaigaxenpa aryonpaniri pinxematsatasanoiganaxeriri Tasorentsi, aixiro aryonpaniri pogatasanoiganaxeriri, ³ mataxatari gataigaxebi ixabintsajaigaxenpia Atinxami.

Xirisito onti ixanyotaxaro mapu oxusotantaxaria panxotsi

⁴ Maixa aryonpatyo pinxematsatasanoiganaxeriri Atinxami, iritari ganiaigaxenpi. Ontitari ixanyotaxaro mapu oxusotantaxaria panxotsi obetsixantagania mapu. Jantari jarixa otimi tatanpatyo onxusotantaxenpa. Aryo oxanyota jame inti ineni tyanpatyo anxantaigaxenpa abisaaxoigaxenpara. Yotsimanxaigabetaxarityo matsigenxaegi tea irisinebentaigenpari, xantanxitsya Tasorentsi isinebentaxarityo, ineaxeritari paio ityapaeti. Maixa aryonpatyo pinxematsatasanoiganaxeriri, iritari ganiaigaxenpi. ⁵ Aixiro bineniegiti onti pixanyoigaxaro otobaire mapupage obetsixantunxaniria oga panxotsi, yoganiaigaxenpitari Jesoxirisito tyapae pintsipabaxagaigaxenpaniri xanyoigamataxabi ibanxo Isure Tasorentsi, yobasigimoigaxenpitari. Aixiro yabisaaxoigaxenpi tyapae pinpegaigaxenpara isaseroroteegite Tasorentsi pinpirinibentaigaxeroa mayatiro ixogagetiria. ⁶ Aryotari oxantaxeri Yotsirinxaxagantaxeria oxanti:

“Yogari nomitiganxaxeria Sionxu

onti inxanyotaxenparo mapu pairoria otyapaeti

oxusotantasanotaxaria panxotsi.

Tsinirixa xematsataxerime jaratyo yasinonxajaa,
 jaranixa ixematsatiri xogapage”.

⁷ Jerotyo binenieg i xematsaigiriria pineaigaxeri paio ityapaeti.
 Yogaegiri teria inxematsaigeri iritari ixantaxotaxe Tasorentsi ixanti:

“Yogaegiri betsixaigaxeroria panxotsi tea
 irisinebentaigabetenparo mapu pairoria otyapaetasanotaxe,
 xantanxitsya yogari Tasorentsi isinebentaxaro ipegaxagaxaro
 oxusotantaxaria panxotsi”.

⁸ Aixiro oxanti pasini Yotsirinxaxagantaxeria:

“Ineni onti inxanyotaxenparo mapu ontibatantaxenxaniria osi
 onxaraantaxenxani”.

Jaranixa ixogaigi inxematsaigaxeroa Niagantsi Tyapaeri
 xamantaxotaxeriria Jesoxirisito, onti irotsimanxaigaxeri osi
 ironstimanxaigaxenpari Tasorentsi, irotari ixogaxagaigunxani,
 ixantaxetari Tasorentsi pairani otyasanotyara ironstimanxaigaxenparia
 mayaniro jaria ixematsaigiri.

⁹ Xantanxitsya binenieg onti ixogaxagaigaxenpi Tasorentsi
 irabisaaxoigaxenpia, aixiro ixogaxagaigaxenpi pinpegaigaxenpara
 isaseroroteegite pinpirinibentaigaxeroa mayatiro ixogagetiria. Aixiro
 ixogaxagaigaxenpi pinegintetasanobageiganaxenpara,
 yasintasanoigaxenpitari. Onti oxanyotaxa maixa tyapae
 pinxamantaigaxeria mayaniro tyara ixanta Tasorentsi, pairotari
 ityapaeti. Pairani tea pogataigabetenpa xanyomataxa ontinirixatyo
 pimapunasetaxoigaxe, pobetsixagisebageigabetaxatari teria
 ontyapaete, xantanxitsya inpogini yabisaaxoigaxenpi xanyomataxa
 ontinirixatyo pixutagitetaxoiganaxe, teanixatari pobetsixaigaero
 pobetsixaigabetaxaria pairani. ¹⁰ Pairani tea
 pinxemaxotumaigabetenpari Tasorentsi, xantanxitsya maixa
 itomintaigaxenpi. Aixiro tea tsini tsarogaxagumaigabetenpime,
 xantanxitsya maixa itsarogaxagaigaxenpityo Tasorentsi.

Pebero ixantaigaxeria inxematsaigaxeria xobeenxaripage

¹¹ Napigematsaegine notasanoigaria, jara samani pobasigaiga jaxa xipatsixu. Onti piaigaxe pobasigaigaxenpara janta xurayo Xirisitoxu. Nonxantantaigaxenpiria pisintsitasiigaxeroa mayatiro teria ontyapaete isinebentaigaria teria inxematsaigeri Tasorentsi. Jarixa pisintsitasiigiro irotari iramatabitantaigaxenpiria xamagarini irobetsixaxagaigaxenpia teria ontyapaete. ¹² Maixa pixonoiigaxaritari teria inxematsaige negintetyara pinabageigaxe. Aryorixa iriniasinaigabetaxenpi ineaigiri irorori pobetsixaigaxe teria ontyapaete, xantanxitsya inpogini inxabintsajaigaxeria Tasorentsi inxematsaigaxeri inenieg i aixiro inpo osi irisinebentaigaxenpari inxantaigaxeria: “Arisanoni yobetsixaigaxe tyapae”.

¹³ Bineniegi pixematsaigiri Atinxami, irobentia maixa xematsaigeri aixiro mayaniri pitinxamipage intiegiri aixiro pigobeenxariegite iromanoegi. ¹⁴ Xematsaigeri aixiro inanpinaegi yonperaigaria irotsimanxaigaxeria betsixageigatsyaria teria ontyapaete ontiri aixiro irisinebentaigaxenparia negintebageigatsyaria. ¹⁵ Aryotari ixogaxeri Tasorentsi pinegintebageigaxenpara tyapae pogemisantaigaxeriniri niasinaiginpiria teria irogatumaigeri Tasorentsi. ¹⁶ Maixari maixa yapaxuaxagaigaxenpitari Atinxami tyapae pobasigasiigaenparoniri xogapage, jaratyo pixantumaigi: “Irobentia maixa nobasigasitaxarotari xogapage tyapaetaxe nobetsixagetaxeroa tatarixa oita noxogaxeria naneni,” inpo ogatyo pinxenaigaxe pobetsixagisebageiganaea teria ontyapaete. Onti tsitsyata pinpegaigaenpa ironperane Tasorentsi, intitari sintaignipiria. ¹⁷ Tyapaetyara pinabageigaxe, jara potsimanxantabageigi. Pontaigaxenparia papigematsaegine. Pinpinxatsaigaxeria Tasorentsi intiri aixiro igobeenxariegite iromanoegi.

Xirisito teaty inpugatantumatenpa

¹⁸ Bineniegi timaigatsyaria peraiginpiria sintaignipiria, xematsatasanoigeri jara pipugatsanatumaigari. Jara intagani

pixematsabintsaigi xabintsajaiginpiria. Pinxematsaigaxerityo aixiro tsiromanxaiginpiria. ¹⁹ Irotsimanxaigaxenpirixa xogapage pantsipereaxoigaxenparoty. Pinxanyoigaxenparixa maixa pineaigaxea inti pixematsaigaxe Tasorentsi, aryo pinxante irisinebentaigaxenpi. ²⁰ Jantari ontirixa pantsipereaxoigaxenpa irotsimanxaigaxenpia ineigaxea tea pinxematsaigeri, ¿matsi iro irisinebentabiigaxenpi Tasorentsi? Jaraty. Xantanxitsya jantari iroxa pantsipereaxoigaxenpa irotsimanxaigaxenpia xogapage, aryo pinxante irisinebentaigaxenpi. ²¹ Irotari ixogaxe Tasorentsi pinxanyoigaxenpara maixa. Pinxenxiiaxoigaxeria Xirisito yatsipereabentaigaxenpia osi yogataiganaxenpi tyara pinxantaigaxenpa pantsipereaxoigaxea irotsimanxaigaxenpia xogapage. ²² Ineni tea irobetsixumate teria ontyapaete, aixiro teatyo iramatabitantumate. ²³ Jantari ipomatsanatunxania teatyo inpugatantumatenpa. Aixiro yatsipereaxagunxania teatyo irotsimanxaigeri tsipereaxagaigaxariria, onti ixantaxe: “Tsitsyata inxantaxe Apa Tasorentsi tyara inxantaigaxenxani”. ²⁴ Jantari ixamabentaigaxaia Xirisito xorosixu onti yotsimanxabitaxeri Tasorentsi abetsixaigaxea teria ontyapaete. Ixamabentaigaxai janxia abetsixaigai teria ontyapaete, onti anegintebageigaxenpa. Ixentaxotunxani xorosixu tyapae irabisaaxoigaxenpiniri pinxantaxania pobasigaigaxenpa. ²⁵ Pairani onti pixanyoigabetaxari obisya itimpinaigia, tea pinxematsaigabetenparinixa Xirisito, xantanxitsya maixa pixematsaigaxeria yasintasanoigaxenpi, aixiro isentasanoigaxenpi.

**Tyara inxantaxenpa irobasisgaxenpara tyapae
surari tsinanetaxotatsyaria ontiri tsinane timatsyaria oxoritiria**

3 ¹ Bineniegi tsinaneegi pinxematsabageigaxeria pixoritiria. Inenirixa teria inxematsatero Iriniane Tasorentsi xantanxitsya ineaxenpirixa pinegintebagetaxenpara aryorixa inxoganaxe inxematsataxea ineni aixiro. Jara ixogaxota piniaxteria pinxantaxeria inxematsataxea, ² ineaxenpitari pinegintebagetaxara. ³ Jara iro pipirinibentaigi pobetsixasanoigaxeroa pigisi pineaxagantaigaxenpara.

Aryo oxanyotaxa aixiro jara iroro pisinebentasanoiga pinenxeiganaxenpara posantepage punabagetatsyaria ontiri aixiro pisapiigaxenpara sapirontsi tyapaetasanot anxitsyaria, ⁴ sintsitari ontsonexagetanaenpa mayatiro xanyopageria oxa. Ontityo pinpirinibentabageigaxe pinxenxiiaigaxea tyapaetyara pinabageigaxe jara tatoita pobanxinabentabageiga osi arisanoniri onpaitaxenpa pinxantaxania pintyapaetasanobageigaxe, irotari isinebentasanota Tasorentsi. ⁵ Aryotari oxanyoigaxari tsinaneegi pairaniniria xematsatasanoigiriria Tasorentsi. Oxenxiiasanobageigaxari ineni, aixiro oxematsabageigiri oxoritiria. ⁶ Aryo oxanyotaxa pairani Sara oneni oxematsabagetiria Jaberan, aixiro opinxatsatasanotiria oneaxea ineni sintaro. Maixa bineniegı pobasigaigaxenparixa tyapae, aixiro jarixa tatoita pitsarogabentaigi, aryotyo pinxanyoiganaxenpara oneni.

⁷ Bineniegi surariegi negintetya pogaigaxero pixoritiria, tesaxonatari osintsitasanoigenixa onxanyoigaxenpia bineniegi, aixiro pitenirotari ixabintsajaigaxenpi Tasorentsi yabisaxoigaxenpia tyapae pinxantaxania pobasigaigaxenpa inenixu. Pinxanyoigaxenpara maixa negintetyara pogaigaxero pixoritiria tyapae inxemaigaxenpiniri Tasorentsi piniaigeria.

Yatsipereaxagunxania betsixaigatsyaria tyapaeri

⁸ Maixari maixa onti nonxantaigaxenpi pinxemabaxagaigaxenpara, aixiro pintsarogaxagabaxagaigaxenpara. Pontaigaxenparia papigematsaegine, pinxabintsaantabageigaxea, jara pixogaigi pabisantabageigaxea onti pinxemisantaxobageigaxenpa. ⁹ Tyaxa inxantaigaxenpi pasini jara pipugaigari. Irotsimanxaigaxenpirixa inxaxitsaigaxenpia jara pipugatsaigari, onti pinxantaigaxeri Tasorentsi inxabintsajaigaxeria, irotari ixogaxagabiigaxenpi tyapae ironiri onxenantaxenpa inxabintsajaigaxenpia bineniegi. ¹⁰ Oxantaxetari Yotsirinxxagantaxeria oxanti:

Tsinirixa xoganxitsya irobasigagantsibagetaxenpara tyapae,
aixiro irisinebagetaxenpara

jaratyo iniagisebageti,
aixiro jara itsoegumata.

¹¹ Janxi yobetsixagisebagetai teria ontyapaete,
onti irobetsixaxe tyapaeripage.

Negintetya irogaigaxeri itobaireegi
tyapae intsipaigaxenparia irobasigaigaxenpara tyapae.

¹² Yogari Atinxami isentasanoigiritari mayaniro xematsaigiriria,
aixiro omirinxaxa ixemaigiri iniaigiria,
xantanxitsya yogari betsixagisebageigatsyaria teria ontyapaete
tea irisinebentaigenpari”.

¹³ Pinxogasanobageiganaxerixa pobetsixaiganaxea tyapaeripage,
aryo tyatityoa irotsimanxabiitaxenpi. ¹⁴ Xantanxitsya intimaigaxerixa
tsimanxabiigaxenpiromeria pobetsixaigaxea tyapaeripage
pinxantaxenpanityo pisinebageigaxenpa. Jara tsini pipinxumaigi,
aixiro jara pitsarogumaigi. ¹⁵ Onti pisinebentasanoigaxenpari
Jesoxirisito pinpinxatsaigaxeria pinxantaigaxeria: “Binti Notinxami”.
Inxogaxotagantaitaxenpirixa tyara oxantaxara pixematsaigaxeria
Tasorentsi pisinebageigaxenpa pinxantaigaxeria.
Pinxamantasanoigaxeri tyara pixantaigaxara pogataigaxea piaigaxea
xurayo yobasigara Tasorentsi pinxantaxania pintimaige.

¹⁶ Xantanxitsya tyapaetyara piniaigaxeri jara potsimanxaigiri.
Pinegintebageigaxenpara tyapae inpasibentaiganaxenpaniri tsinirixa
tsimanxabiigaxenpirime Xirisito iriniasinabiigaxenpiri ineaigaxenpia
pixematsaigaxeria. ¹⁷ Irixa xoganxitsya Tasorentsi pantsipereigaxea
irotsimanxabiitaxenpiroa tyapaeripage tyapaetaxe, pairotari abisaxe
otyapaetaxea onxanyotaxenpara maixa abisaxero pantsipereigaxea
irotsimanxabiitaxenpiroa pobetsixageigia teria ontyapaete.

¹⁸ Yatsipereabentaigaxaitari Xirisito ixamabentaigaxaia
osaanaxenxaniniri abetsixaigiria teria ontyapaete

omagisantaxenxania, patirosanotyo ixamabentaigaxai mataxa mayatiro. Ineni ityapaebageti teatyto irobetsixumate teria ontyapaete, xantanxitsya ixamabentaigaxai aneniegi betsixaigatsyaria teria ontyapaete tyapae irisineigaxaeniri Tasorentsi. Jantari yoginoriabetunxania iamasanotaxe, xantanxitsya ogari isure teatyto onxame, jerotyo yariantanaaria. ¹⁹ Jantari tetyara iraniana onti iasurentaxe janta paraserixu ixenxiimoigutiria isureegi teria inxematsaige xamageiganxitsyaria. ²⁰ Ineniegitari teria inxematsaigeri Noe ixenxiimobageigabetaxaria. Jantari tetyara iragatero maataxotantatsyaria yogari Tasorentsi samani yatsipereaxoigaxari tea ainyotya irotsimanxaigeri. Inpo yagataxeroa aryo pinxante yobarigateigaxeri tea xatsyoo one inxani osagantaataxoiganaxeria mayaniro osi ipogereaigaxa ioxajaigaxara. Intaganibani yabisaaxoigai 8 yamaataxobageigaxea maataxotantatsyariaxu tea ioxajaigenpa. ²¹ Ogari nia sagantaataxoiganaxeriria mayaniro onti oxantaxotaxe pogisabinxajaigaxara. Irotya pogisabinxajaigaxara onti oxantaxotaxe yabisaaxoigaxenpia Tasorentsi. Tea iroso pogisabinxataasiigenpa pisaanxaigaxea pibatsaxu. Ontityo pogisabinxataaigaxa mataxatari pixantaigaxeri Tasorentsi pixogaigaxea irisaanxasanoigaxenpia pisurexu, aixiro iragabeaxagaigaxenpia pobasigaigaxea tyapae. Jantari jamea yanianai Jesoxirisito ixamabetaxara jametyo yabisaaxoiginpi Tasorentsi, ²² xantanxitsya maixa jataxe yanianai iatai xurayo. Maixa ainyo isabinxaxe iraxosanoriaxu Tasorentsi ixobeenxabageti, ipegaxagaxaritari Igobeenxariegitte mayaniro isaanxariite Tasorentsi intiegiri aixiro mayaniro itinxamiegi xamagarinipage.

**Paniropage inpirinibentaigaxeroa tatarixa oita
yagabeaxagaigaxeriria Tasorentsi**

4 ¹ Nonxantantaigaxenpiria maixa mataxatari yatsipereabentaigaxai Jesoxirisito ipasapasatunxania ixentaxotunxania, jara pipinxagirow bineniegi pantsipereaigaxea pinxanyoigaxenparia ineni. Yogari tsipereabentaxeriria Xirisito teanixatari inxenxiiaxotaero teria ontyapaete. ² Jara ipirinibentumatairo posantepage teria ontyapaete

isinebentaigaria itobaireegi, ontityo inpirinibentaxe irobetsixaxea ixogagetiria Tasorentsi xigonxiro inxamanaea. ³ Pairani pobetsixagisebageigaxetari posantepage teria ontyapaete yobetsixageigaxeria teria inxmatsaigeri Tasorentsi. Piataisiigaxero tsinane, aixiro pixenxiagisebageigaxe teria ontyapaete, pisinxibageigaxa, pisexaabageigaxa, aixiro pipirinibentabageigaxero pisinxibageigaxara. Ixantabetaxa Tasorentsi: “Jara pipegaigiri pitasorentsite pasini”, xantanxitsya tea pinxmatsaigeri aryonpatyo pisinebentaiganaxariri. ⁴ Maixa teanixa pintsipaigaenpari betsixagisebageigatsyaria teria ontyapaete, jerotyo ixantaiganaxe: “Tyaxatyo ixantaiganaxa maixa teanixa inxonoibageigajae”, osi iniasinaiganaxenpi. ⁵ Xantanxitsya aganaxenpara irotsimanxantaigaxenpariria Tasorentsi mayaniro teria inxmatsaigeri, iritari xantanxitsyame tyara inxantaigaxenxani paniropage, inenirixa xamaiganxitsyaria, intirixa tetyaria inxamaige. ⁶ Irotari ixenxiimotantaigunxaniria yogaegi xamaiganxitsyaria pairani tyapae inxantaxaniniri intimaigaxe inxanyoigaxenparia Tasorentsi. Ixamaigabetaxa, intiegitari betsixaigatsyaria teria ontyapaete xanyoria mayaniro itobaireegi, xantanxitsya iroganiaigaeri Tasorentsi mayaniro xematsaigaxeriria.

⁷ Maixa paenitya aganaxenpa irotsimanxantaigaxenpariria Tasorentsi mayaniro teria inxmatsaigeri. Nonxantantaigaxenpiria pinegintebageigaxenpara pisintsitasiigaxeroa mayatiro teria ontyapaete omirinxara piniaigaxeri Tasorentsi. ⁸ Irosanotyo noxogaxe pontasanoigaxenparia papigematsaegine. Pinxanyoigaxenparixa maixa jaratyo pixenxiaigiro tyaxa inxantaigaxenpi ineniegi onti pimagisantaero. ⁹ Iroboxaxerixa papigematsaegine parixotipagexuniria xogaxoiganxitsyaria tyarixa irimagaigaxe bineniegi negintetya pagaigabaxeri, jara pixatsimaenxabageiga. ¹⁰ Yogari Tasorentsi ixantatigaxagageigaxenpitari yagabeaxagaigaxenpia paniropage. Irotari nonxantantaigaxenpiria maixa tatarixa yagabeaxagaigaxenpi irotyo pinpirinibentaigaxe tyapae pamutaxoigaxeriniri papigematsaegine, xantanxitsya pinpirinibentagantsiigaxeroa tyapae

oneaxenxaniniri arisano ixabintsaantabageti Tasorentsi. ¹¹ Ainyorixa xenxiiroria Iriniane Tasorentsi, xantetyo inxenxiabagetaxeroa xatinxara irogaxero. Ainyorixa mutaxoigiriria irapigematsaegine xantetyo iramutaxotagantsiigaxeria, isintsitagaxeritari Tasorentsi. Pinxanyoigaxenpara maixa tyapae irisinebentaxenxaniniri Tasorentsi, intitari gabeaxagaigaxenpime Jesoxirisito. Tsame anxantaxania asinebentaigaxenpari, intitari pairoria yagabeabageti. Aryo onxanyotaxenpa.

**Ixantaigaxeri irisineigaxenpara
iratsipereabentaigaxeririxa Xirisito**

¹² Napigematsaegine notasanoigaria, jara pogaiganaxe sorerere pantsipereabageigaxea pinxantaiganaxea: “Tyaxatyoxantaxara oxa”. Aryotari onxanyotanaxenpari maixa tyapae ineigaxenpiniri Tasorentsi arisanorixa pixematsatasanoigaxeri. ¹³ Pairani yatsipereabagetaxe Xirisito. Maixa sinebageigenpa, pixanyoigaxaritari ineni patsipereabageigaxea tyapae pisinebageigaxenpaniri inpogini ineaxenxania inxobeenxabagetapaaxea. ¹⁴ Jantari irobosanteaitaxenpirixa ineaitaxenpia pixematsaigaxeria Xirisito sineiganaxenpa, intitari tentasanoigaxenpi Isure Tasorentsi pairoria yagabeabageti.

¹⁵ Tsitsyania patsipereabentaigiroxari poginoriantaigaxea, ontirixa pinxosiigaxea, ontirixa pobetsixagisebageigaxeroa pasinipage teria ontyapaete, aixiro ontirixa pinxantantabageigaxea. ¹⁶ Irorixa pantsipereabentaigaxe pixematsaigaxeria Xirisito jara pipasibentaiga, onti pisinebentaigaxenpari Tasorentsi pineaigaxea inti patsipereabentaigaxe Xirisito. ¹⁷ Gaxatari intsititantaxenparia Tasorentsi irotsimanxaigaxenparia mayaniri teria inxematsaigeri, xantanxitsya mataxa ixetyo tsipereaiananxitsyane xematsaigiriria tyapae oneaxenxaniniri arisanorixa ixematsatasanoigiri ontirixa tea. Aryotari axanyoiganaxari anenieg maixa atsipereaianaxea. Irironparoxa yogaegi teria inxematsaigeri paioxatyo iratsipereabageigaxe irotsimanxaigaxenparia.

¹⁸ Iratsipereabageigabetaxenpatyo xematsaigatsyaria xantanxitsya Tasorentsi irabisaaxoigaxeri. Inpo iritya teria inxematsaigeri pairotyto iratsipereabageigaxe inpogini irotsimanxaigaxenparia. ¹⁹ Irotari noxantantaigaxenpiria inenixa xoganxitsyame Tasorentsi pantsipereabageigaxea aryonpatyo pobetsixaiganaxerori tyapaeripage. Iritari betsixaigaxai, jerotyto tyapaetaxe pabentasanoigaxenparia pinxantaigaxeria inxisaxobentaigaxenpia pogataigaxetari ixantaxe omirinxaxa intsipatasanoigaxenpi jaratyo ioxumaiginpi.

Pebero ixantaigaxeriria mayaniro xematsaigatsyaria

5 ¹ Maixa noxogaxe nonxantaigaxenpia binenieggi sentaigiriria xematsaigatsyaria patoitaigatsyaria xara, nantitari aixiro sentaigiriria xematsaigatsyaria. Naneni noneasanotaxeri Xirisito yatsipereabagetaxea ixamabentaigaxaia xorosixu. Inpogini iripigaatea inxobeenxabagetapaaxea aryo nonxanyotaxenparia ineni. ² Maixa irotari nonxantaigaxenpi oxa: Pisentagantsitasanoigaxeria papigematsaegine ixogaxagaigaxenpiria Tasorentsi pisaigaxeria. Pogataigaxeria jara piperaiga. Tsitsyata pinxogaigaxe binenieggi pogataigaxeria, jara ixantanaiginpi pasini, aixiro jara iroro pogatabiigiri inpunaigaxenpia. ³ Jara pipomatsanaigari pisaigiriria, onti tyapaetya pinabageigaxe tyapae irasintaaxoigaxenpiniri inenieggi. ⁴ Pinxanyoigaxenparixa maixa inpogini iripigaatea Jesoxirisito sentaigajiria mayaniro anenieggi iragaigaatenpi intentaiganaxenpia xurayo inxabintsaabageigaxenpia pinxantaxania pintimagantsibageigaxe tyapae pinxanyoigaxenparia ineni.

⁵ Maixa binenieggi napigematsaegine, pinxematsabageigaxeria sentaiginpiria. Jara pixogaigi pabisabaxagaigaxenpara, onti pinxematsabaxagaigaxenpa. Aryotari oxantaxeri Yotsirinxaxagantaxeria Tasorentsi oxanti:

“Tasorentsi ixabintsaabageigiri teria irabentaxobageigenpa, iritya bentaxobageigatsyaria yotsimanxaigiri”.

⁶ Pinpinxatsatasanoigaxeria Tasorentsi gabeabagetatsyaria, jara

pipugatsaigari, inpogini aganaxenpara inintanaxea irabisaenxatagaigaxenpia irabisaenxatagaigaxenpityo. ⁷ Tatapagerixa oita pixenxiageigaaxa jara pobanxinabentaigaro onti pinxantaigaxeri Tasorentsi inxabintsajaigaxenpia, ixantaxanitari inxenxiagoigaxenpi tea imagisantumaigenpi. ⁸ Tsitsyania yamatabinaiginpixari xamagarini, ainyotari inxenabagetaxe xara yanuibentasiigaxeria xematsaigatsyaria ixogaxea irapaxuaxagaigaxeria xematsaigaxea. Onti ixanyotaxari isyai yanuibentasitiroa isexa.

⁹ Xantanxitsya noxogaxe pinxantaxania pisintsitasiigaxeri jara pixematsatumaigiri. Pinxantaxania pinxematsatasanobageigaxeri Atinxami jara papaxuimaigiro, pogataigaxetari aryo ixanyoigaxa papigematsaegine basigageigatsyaria parixotipagexu yatsipereaxoigabetaxarotyos posantepage xantanxitsya jatanatsya xematsaiganaxeri tea irapaxuimaigero. ¹⁰ Inpo samanixonarixa pinxanyoigaxenpa maixa pantsipereaxobageigaxenpara, yogari Tasorentsi irogisineaigaenpi, aixiro isintsitagaigaenpi janiri papaxuaiganaxero pixematsaigaxea onti jatanatsya pinxusotasanoiganaxenparia, ixabintsaabageigaxenpitari ixogaxagaigaxenpia pinxematsaigaxeria Jesoxirisito tyapae intentaiganaxenpiniri xurayo pinxantaxania pobasigaigaxenpa janta pinxanyoigaxenparia ineni ixobeenxabagetia. ¹¹ Tsame anxantaxania asinebentaigaxenpari, intitari pairoria yagabeabagetia. Aryo onxanyotaxenpa.

Ixaratagageiganairiria

¹² Ainyo jaxa notsipataxari Suribano. Ineni inti napigematsatene xematsatasanotiriria Xirisito. Iritari notentasitaxa notsirinxagaxenpia majani noxamantaxotaxeria Tasorentsi tyara ixantaxa ixabintsaabageigaxenpia, aixiro nosintsitagaigaxenpia tyapae aryonpaniri pinxematsatasanoganaxeri jara papaxuimaigiro. ¹³ Yogaegiri apigematsaegine basigaigatsyaria jaxa Babironiaxu ixogaigaxe pinxemaxoigaxeria ainyo ixenxiiaigaxenpi. Yogari Tasorentsi ixogaxagaigaxeri ineniegi inxematsaigaxeria

inxanyoigaxenpia bineniegí. Aryo ixanyotaxa notomi Maroxosi ineni
ixogaxe pinxemaxoigaxeria ixenxiiagaxenpia.¹⁴ Tyapaetyara
pagabaxagaigaxenpa pontabaxagaigaxenpara.

Maixa noxogaxe irogisineagaxenpia Tasorentsi mayaniro bineniegí
xematsaigiriria Xirisito janiri tatoita pobanxinabentumaigaa.

OXETYORIA YOTSIRINXAXE JOAN

Xirisito inti Niagantsi ganiantatsyaria

1 ¹ Maixa nontsirinxagaxenpi nonxamantaxotaxeria igantagaria itimi pairani otyasanotyara tetyaenxara tataxona timumagetatsyame, noxemaxoigaxeritari inpo noneaigaxeri, aixiro notsyontaigaxeri. Iritari Niagantsi ganiantatsyaria. ² Ineni ixoneatimoigaxena noneaigaxeri noxamantaxotantaigaxariria, iritari Xirisito ganiaigaxairia tyapae anxantaxaniniri antimaigaxe. Onti inabeta Iririxu, xantanxitsya inpo yoboxuti ixoneatimoigaxena. ³ Nanenieg noneasanoigaxeri, aixiro noxemasanoigaxeri iniaigaxenara, irotari maixa nonxamantantaigaxenpiria noneageigaxeria ontiri aixiro noxemageigaxeria tyapae pintentagasurentaigaxenaniri pinxanyoigaxenara naneni notentagasurentaigaxaria Apa Tasorentsi intiri Itomi, iritari Jesoxirisito. ⁴ Notsirinxagaxenpi tyapae pisinetasanobageiganaxenpaniri.

Tasorentsi inti xoneagiteri

⁵ Maixa onti nonxamantaigaxenpi yogataigaxenaria Jesoxirisito ixantaxea yogari Tasorentsisanoria inti xoneagiteri tea imapunasetaxotumatenpa, teanixa irobetsixumatero teria ontyapaete, irotari ixantantunxaniria inti xoneagiteri. ⁶ Anxantaigaxerixa atsipatasanoigaxari Tasorentsi xantanxitsya jatanatsya abetsixaigia teria ontyapaete onti amatagaigaxa, aixiro onti abetsixabageigaxe teria ontyapaete, xanyomataxa ontinirixatyo amapunasetaxoigaxa. ⁷ Yogari Tasorentsi tea irobetsixumate teria ontyapaete, irotari ixantantaganiria inti xoneagiteri. Jantari axematsaigaxeria atsipatasanotabaxagaigaxa, isaanxantaigaxairotari irirajana Jesosi mayatiro abetsixaigiria teria

ontyapaete. ⁸ Anxantaigea tea abetsixaige teria ontyapaete asatyo matabinaigaatsya, teanixa anxogaige anxematsaigaxeroa ixantaigaxairia Tasorentsi. ⁹ Xantanxitsya anxamantaigeria abetsixaigaxeria teria ontyapaete ineni imagisantaero, irisaanxaxerotari mayatiro, omirinxatari ixenaxagiرو Iriniane, tea iramatabitantumate. ¹⁰ Jantari anxantaigea tea abetsixaige teria ontyapaete xanyomataxa ontinirixatyو axantaigaxe itsoegaxa Tasorentsi, teatyو anxematsatumaigero Iriniane.

Iniabentaigajaia Xirisito

2 ¹ Notasanoigaria, onti notsirinxabiigaxenpi janiri pobetsixaigai teria ontyapaete. Xantanxitsya jantari abetsixaigaxerixa teria ontyapaete ainyo niabentaigaxairia iniaxteria Apa Tasorentsi. Iritari Jesoxirisito teria irobetsixumate teria ontyapaete. ² Panirotari ineni xamabentaigaxairia tyapae imagisantaeroniri Tasorentsi abetsixaigia teria ontyapaete janiri ixenxiiagumaigajairo inpogini. Xantanxitsya tea intagani inxamabentaigajae aneniegi, ixamabentaigaxerityو aixiro mayaniرو matsigenxaegi.

³ Jantari anxenaxagaigaxerorixa ixantaigaxairia Tasorentsi aryo pinxante arisano opaitaxa axematsaigaxeria. ⁴ Ainyorixa xantanxitsyameria, “Noxematsataxeri”, xantanxitsya tea irobetsixagetero ixantaigaxairia onti itsoegaxa, aixiro onti yamatagaxa. ⁵ Jantari anxenaxagaigaxerorixa Iriniane aryo pinxante paio atasanoigaxari, irotari agatantaigaxaria arisano atsipatasanoigari. ⁶ Jantari anxantaigaxerixa atsipatasanoigari, anxanyoigaxenparityو Jesoxirisito ineni ixenaxagagetiroa mayatiرو ixantaxeria Tasorentsi.

Onxenaxagaxenxania ixantaigaxairia Tasorentsi

⁷ Napigematsaegine, oxari oxa notsirinxaiigaxenpiria maixa tea iroro otyaenxaria Niagantsi, onti ogantagaria pixemaigaxeria pairani bityaenxara xematsaiganaxeri Xirisito, ⁸ xantanxitsya xanyomataxa ontinirixatyو otyaenxaria, ityaenxatari gataigaxai Xirisito tyara

anxantaigaxenpa antasanotantaigaxenpara, aixiro aneniegí atyaenxa tabaxagasanóiganxitsya. Pairani xanyomataxa ontinirixa amapunasetaxoigaxa, xantanxitsya maixa aryonpa axoneagitetaxoiganaxeri. ⁹ Anxantaigaxerixa jataxe axoneagitetaxoiganaxe atsipatasanoigaxaria Tasorentsi xantanxitsya atsimanxaigaxari atobaireegi onti ainyotyá amapunasetaxoigaxa. ¹⁰ Yogari tasanotariría itobaireegi onti ixoneagitetaxotaxe, teanixa ontimagutumateri tatarixa oita onxenntaxenpa irobetsixaxea teria ontyapaete. ¹¹ Xantanxitsya yogari tsimanxaxariría xanyomataxa ontinirixatyó imapunasetaxotaxa, jerotyó tea irogate tyara iataxe, ixantaxanitari imapunasetaxotaxa tea iroguntete.

¹² Notasanoigaria, notsirinxantaigaxenpiria imagisantairotari Tasorentsi pobetsixaigiria teria ontyapaete, jara ixenxiagumaigainpiro, ixamabentaigaxenpitari Xirisito yabisaaxoigaxenpia. ¹³ Tomintaigatsyaria, notsirinxantaigaxenpiria pixematsatasanoigaxeritari igantagarira itimi pairani tetyara tataxona timumagetatsyame. Notsirinxantaigaxenpiria timagaiganxitsyaria, pagabeaigaxeritari xamagarini. ¹⁴ Notsirinxantaigaxenpiria bineniegí notasanoigaria pixematsatasanoigaxeritari Apa Tasorentsi. Notsirinxantaigaxenpiria tomintaigatsyaria pixematsatasanoigaxeritari igantagarira itimi pairani tetyara tataxona timumagetatsyame. Notsirinxantaigaxenpiria timagaiganxitsyaria pisintsitasigeigiroitari mayatiro, aixiro pixantaxani pixenxiiasanoigaxaro Iriniane Tasorentsi ontiri aixiro pagabeaigaxeri xamagarini. ¹⁵ Jaratyó pisinebentumaigaro isinebentaigaria tsimanxaigariría Tasorentsi, aixiro jaratyó pisinebentumaigaro teria irisinebentenparo Tasorentsi, jaranixa tsini gabeatsya irisinebentabagetenparia Tasorentsi irotya irimatabae irisinebentabaenparoa teria irisinebentenparo ineni. ¹⁶ Teanixa irisinebentenparo Tasorentsi isinebentaigaria betsixaigiroria teria ontyapaete. Ineniegí ontitari ixogasanóigi posantepage teria ontyapaete, aixiro ixogaigi irasintaigaxenparoa mayatiro ineaigaxeria ontiri aixiro yabentaxobageiga yasintabageigara. ¹⁷ Ogari xipatsi ontsonxagetanaxenpa, aixiro ontsonxagetanaxenpa mayatiro teria

ontyapaete isinebentaigaria matsigenxa, xantanxitsya yogari
xenaxagiroria ixogagetaxeria Tasorentsi inxantaxani intimaxe.

Arisanoria ontiri tsoegagantsi

¹⁸ Notasanoigaria, maixa paenitya agapaaxenpa xutagiteri iroboxantaatenparia Xirisito. Bineniegi pixemaxoigaxeri iroboxaxea tsimanxaxariria, xantanxitsya naneni nonxantaigaxenpi ainyo maixa itobaigabageti tsimanxaigaxariria. Irotari agatantaigabaxa paenitya agapaaxenpa iroboxantaatenparia. ¹⁹ Ineniegi onti ixonoigabetaxai xantanxitsya tea aryo inxanyotasanoigajae aneniegi, teanixa inxematsaigeri Xirisito. Aryome inxanyotasanoigaxaeme jameroxa ioxaiganaxai, inxantaxanimetyo intentaigaxaeme, xantanxitsya ioxaiganaxai, irotari aneantaigaxariria tea aryo inxanyoigajae aneniegi inxematsaigaxea. ²⁰ Xantanxitsya yogari Xirisito yomitiganximoigaxenpi Isure Tasorentsi irobasigaxenpara pisureegixu, irotari maixa bineniegi mayaniro pogatantaigaxaroria Niagantsisanoria. ²¹ Tea aryo nontsirinxaignpi noneaigaxenpia tea pogataigero, ontityo notsirinxaignpi noneaigaxenpitari pogatasanoigiroa. Aixiro pogataigi yogari xantasanotatsyaria arisanoria tea iramatagumatenpa. ²² ¿Tsini matagatsya? Inti yoga xantatsyaria Jesosi tea ineni Ixogaxagaxeria Tasorentsi iromitiganxaxeria irabisaaxoigaxeria mayaniro xematsaigaxerimeria inpegaxenpara Igobeenxariegite. Ineni tsimanxaxariria Xirisito, teanixa inxematsateri ineni, aixiro tea inxematsateri Iriri mitiganxaxeriria. ²³ Tsinirixa xantatsyaria Jesosi tea ineni Itomi Tasorentsi teaty inxematsateri Tasorentsi, xantanxitsya yogari xantatsyaria Jesosi inti Itomi Tasorentsi ixematsataxeri aixiro Tasorentsi ineni. ²⁴ Pinxantaxani pinxenxiigaxero Iriniane oxetyoria pixemaigaxe janiri pimagisantaigiro. Jantari pinxantaxanirixa pinxenxiiaigaxero, aryo pinxante pintsipatasanoigaxenpari Apa Tasorentsi intiri Itomi, ²⁵ ixantaigaxaitari anxantaxania antimaigaxe.

²⁶ Maixa mataxa notsirinxaignpi noxamantaxoigaxeria xogaigabetanxitsyaria iramatabiigaxenpimea. ²⁷ Xantanxitsya

Jesoxirisito yomitiganximoigaxenpi Isure Tasorentsi yobasigaxa pisureegixu, jerotyo tea pinxogaxoigenpa irogataigaxenpia matsigenxa, mayatirotari yogataigaxenpiro Isure Tasorentsi. Ontitari ixantasanotaxe tea iramatagumatenpa, jerotyo maixa pinxantaxania pintsipatasanoigaxenpari Xirisito pinxenaxagaigaxeroa yogataigaxenpiria Isure Tasorentsi.

²⁸ Maixari maixa, notasanoigaria, tsipatasanoigenpari Xirisito tyapae pisinebentaigabaxenpariniri iripigaatea. Pintsipatasanobageiganaxenparirixa janiri apasibentagaigabaxari inpogini. ²⁹ Pogatasanoigaxetari Jesoxirisito tea irobetsixumate teria ontyapaete, iroro maixa pogataigaxetyo aixiro mayaniro negintetasanobageigatsyaria inti itomiegi Tasorentsi.

YOGIXONEATIMOGETUNXANIRIA JOAN

Yogixoneagetaxeria Jesoxirisito

1 ¹ Oxari oxa otsirinxaxotunxaniria jaxa onti ixantaxeriria Tasorentsi Jesoxirisito irogixoneageigaxeneria ironperaneegi tyapae irogataigaxeniri tyara onxantanaxenpa inpogini, paenityatari aganaxenpa. Naneni nanti ironperane Jesoxirisito nopaita Joan. Ineni yomitiganxaxeri isaanxarite inxamantagetaxenara. ² Inpo noneagetaxero mayatiro ixantaxeriria Tasorentsi Jesoxirisito irogixoneatimotaxenaroa osi notsirinxaxogetaxero noxanyotagasanotaaro noneagetaxeria, tea nonxantatigetumatero.

³ Yogari Tasorentsi irogisineaxeri tsinirixa niabantaxerome oxa sanxebanti. Aryo inxanyotagaigaxeri aixiro mayaniro xemisantaigaxeromeria oniabantaxenxania inpo inxenaxagetaxero mayatiro, paenityatari aganaxenpa mayatiro nonxamantaxogetaxeria maixa.

Joan yotsirinxaigaxeneria patoigeigatsyaria Jasiaxu

⁴ Maixa noxogaxe notsirinxaigaxenpia mayaniro bineniegixematsaigatsyaria basigageigatsyaria Jasiaxu patoigeigatsyaria Jepesoxu, Jesemirinaxu, Peregamoxu, Tiatiraxu, Sareresixu, Pirarerepiaxu ontiri aixiro Jiraoriseaxu. Noxogaxe inxabintsaabageigaxenpia Tasorentsi ixantaxaniria itimi irobasisagaxagaigaxenpia tyapae janiri tatoita pobanxinabentumaigaa. Aryo inxanyotaxenpa Isure inxabintsajaigaxenpi irobasisagaxagaigaxenpia tyapae. Ineni ixantaxani itentaxari Tasorentsi Igobeenxariegite mayaniro. ⁵ Aryo inxanyotaxenpa Jesoxirisito ineni inxabintsaabageigaxenpi irobasisagaxagaigaxenpia tyapae. Iritari xamantaxotiriria Tasorentsi xatinxa yogagetaxero tea

iramatagumatenpa. Inti ixetyosanoria nianaatsya, aixiro inti Xobeenxarisanoria bisaigaxeriria mayaniro xobeenxaripage xipatsixuniria. Pairo yotasanoigaxai isaanxantaigaxai irirajana janiri yotsimanxabiigairo Tasorentsi abetsixaigia teria ontyapaete.

⁶ Ipegaxagaigaxai xobeenxariegi tyapae antsipaigaxenpariniri inpogini inpegaxenpara Igobeenxariegite mayaniro, aixiro ipegaxagaigaxai saseroroteegi tyapae anpirinibentaigaxeroniri mayatiro ixogagetaxeria Tasorentsi. ¡Tsame anxantaxania anxantaigaxeri: “Pairo pagabeabageti!” Aryo onxanyotaxenpa.

⁷ ¡Atsi guntete, maixa boxapaaxe Xirisito ixenantapaaxaroa mararo!

Ineaigabaxeri mayaniro,

irimaiganaxenpatyo xentaxotaxagantaigabetaxariria irineaigabaerityo ineniegia aixiro.

Mayaniro basigaigatsyaria xipatsixu irineaigabaxeri inxaemabaitaiganaxe intsarogabageiganaxea.

Aryoni onxanyotanaxenpa maixa.

⁸ Yogari Atinxami inti gabeabagetatsyaria ixantaxaniria itimi. Ineni ixanti: “Nanti Jareja aixiro nanti Jomega, naxetyosanotari timanxitsya, aixiro jara noxaragiteaxotumati”.

Joan ineairi Jesoxirisito

⁹ Naneni nanti papigematsaegine, noxantaxani notentaigaxenpi atsipereabentaigaxaria Jesoxirisito, aixiro atsipereaxobageigara mayatiro, aixiro nontsipaigaxenpi inpogini irapatoitaigaxaea inpegaxenpara Agobeenxariegite. Pairani yamaitanaxena ioxaitaxitanara obogeaxu paitatsyaria Patimosi ineaitaxenara noxenxiabagetaxeroa Iriniane Tasorentsi noxamantaxobagetaxeria Jesoxirisito. ¹⁰ Inpogini agaxara tominxo noxenxiiasanotaxaria Tasorentsi noxematigirotyo onianunxani syaroenxarixa xanyoenxamataxa tiborentsi. ¹¹ Oxantagani: “Tsirinxxogetabaxero

mayatiro pineagetabaxeria pinpaxagantaigaxeria xematsaigatsyaria patoigeigatsyarira Jepesoxu, Jesemirinaxu, Peregamoxu, Tiatiraxu, Sareresixu, Pirarerepiaxu, aixiro Jiraoriseaxu”.

¹² Inpo nosyoxnamatanaxatyog no guntetiri ni axenaria. Noneitarityo 7 yobirinitantaganiria morexaatatsyaria yogimorexaatagania, inti yobetsixantagetunxani xori. ¹³ Yotsirotanxutaxotaxari xanyotaxa matsigenxa. Guisemataxe imaga agabagetaxerityo igitixu, yabuataxari inegixu isuntoratsate yobetsixantunxaniria xori. ¹⁴ Ogari igisi onxutabageteatyog xara xanyomataxa ampei ontirixa xaxoarexi. Ogari iroxi xanyomataxa oparasetia tsitsi. ¹⁵ Ogari igitixi onxoboreabageteatyog xara xanyomataxa otasitagania beronxe. Jantari ini axea isyaroen xarixatyog xara xanyomataxa opoimaatia nia abentagaatia. ¹⁶ Jantari iraxosanoriaxu yapagogetaxe 7 inpo xiro. Osotogamenitapaaxe ibagantexu iboroantatsyariate otsoganpigetaxe pisotatetiro. Jantari iboroxu yomameaatantabagetiratyog xara xanyomataxa yapagatsixaatasannotara syabogaen xari.

¹⁷ Iroro noneaxeria notuamatanaxetyog igitixu to gn xanyomataxa ontinirixatyog no xamaxe. Xantanxitsya ineni itsyontantaxenaro iraxosanoria ixantana: “Jara pitsarogi. Naxetyosano timanxitsya, aixiro jara no xaragiteaxotumati. ¹⁸ Noxantaxani notimi pairani tetyara tataxona timumagetatsyame, aixiro nonxantaxani nontimaxe jara no xamumatai. Noxamabetaxa pairani in pogini nanianai. Nanti xantanxitsyameria tyara iriaigaxe mayaniro xamaiganxitsyaria, nantitari gabeasanotaxero xamagantsi. ¹⁹ Nonxantantaxenpiria tsirinxaxogetero pineagetaxeria maixa ontiri mayatiro nogixoneagetaxenpiria in pogini”.

Yasitaxotunxania Satanasi 1,000 siriyagarini

20 ¹ Inpogini noneiri pasini isaanxarite Tasorentsi yaguitapaaxe. Onti yaguitapaaxe xurayo yapagotaxero osenpaba xarenatsa ontiri aixiro sitantatsyaria irasitaxotantaxenparoria oxenantaganiria

oatagania sabipatsaxu. ² Inpo inosixapaaxeri maranxe pairaniniria yogusotapaaxeria irinaxobagetanaxea 1,000 siryagarini. Iritari xamagarini paitatsyaria Satanasi. ³ Inpo ioxaxeri sabipatsaxu yasitaxotanaxeri yoyabitanaxeri. Yabitsaanaxero sitaxomentontsi tyapae janiri yosotogai iramatabinaigaeria xipatsipagexuniria xigonxiro abisabagetanaxea 1,000 siryagarini. Inpogini irasireaxobetaenxani, xantanxitsya taina irinapanaate.

⁴ Inpo noneaxero pasini osabinxantaganiria xanyotaxaroria isabinxantaigaria xobeenxaripage. Aryo isabinxaignaxe xara ipegaxagaigunxaniria joeseegi ixantaigunxaniria ineginteigaxeria mayaniro. Aixiro noneaigaxero isureegi yontsyagitoreaigunxaniria ineaigunxania ixenxiexoigaxeria Jesosi, aixiro ixenxiaigaxeroa Iriniane Tasorentsi. Ineniegi tea intigeretobentaigenpari xobeenxatanxitsyaria teria ineenxani intiri yobetsixunxaniria isigaxagasanotunxania ineni, aixiro tea ontsirinxaxotenxani ibairo itamaxoxu ontiri iraxoxu. Inpo noneaigaxeri yaniaiganaia itentaigaxaria Xirisito ipegaigaxara xobeenxariegi xigonxiro agabagetanaxara 1,000 siryagarini. ⁵ Jantari abisanaxea oxa 1,000 siryagarini iritya niaigananxitsya itobaireegi xamageigabetanxitsyaria. Oxari oxa noxantaxenpiria maixa onti joxetyoria aniantanaenxaniria. ⁶ ;Irisinebageigaxenpa yogaegi ixetyoria niaiganaatsyame, ineaigaxeritari Tasorentsi ixematsatasnobageigaxeria! Jara ioxaboxiigagani oparasetantsaenxabagetaxea, onti inpegaigaxenpa isaseroroteegite Tasorentsi intiri Xirisito. Aixiro intsipaigaxenpari inpegaigaxenpara xobeenxariegi 1,000 siryagarini.

Ioxaboxitaxenxania Satanasi

⁷ Jantari abisabagetanaxea 1,000 siryagarini irasireaxotaenxani Satanasi. ⁸ Iriataxe irapagiteabagetanaxenparoa xipatsi iramatabinaigaxeria mayaniro matsigenxaegi. Yogaegiri iramatabinaigaxeria onti inxantaxenxani Go intiri Mago. Ineniegi irapatoitaigaxeri isoraroegite tyaxaroxa intobaigabageigetyo xara inxanyobageiganaxeroty inpanexi otsapiaxutiria aryonatoani nia.

⁹ Irapagiteabageiganaxenparo xipatsi ironxuataxoiganaxenparia xematsaigiriria Tasorentsi ontiri Jerosaren yotasanotaria, xantanxitsya ineni irobarigasiigaxeri tsitsi ontagaigaxeria onpogereigaxeria.

¹⁰ Yogari xamagarini matabiigaxeriria iroxaboxitaxenxani oparassetsantsaenxabagetaxea inaxea xobeenxatanxitsyaria teria ineenxani intiri xamantantatsyaria matagabagetatsyaria. Xarari xara inxantaxani iratsipereabageigaxe jara ixaragiteaxobageigumati.

Yosabinxantaria Tasorentsi onxutabageteaty xara

¹¹ Inpogini noneiro osempaba osabinxantaganiria onxutabageteaty xara. Aryo inaxe Tasorentsi ineni yosabinxantaxaroa. Ogari xipatsi ontiri inxite oga oxenaxe asaty osaanxagetaxa tea oneimataenxani.

¹² Inpo noneaigaxeri xamageiganxitsyaria mayanirosanoty yaratinxaigaxe xara inaxea Tasorentsi. Nonei anpigireagetunxani sanxebanti otsirinxaxotantagetunxaniria yobetsixageigaxeria mayaniro matsigenxaegi. Inpo omatunxani aixiro otsirinxaxotantagetunxaniria ibairopage mayaniro inxantaxaniria intimaigaxe. Yogari Tasorentsi ixantaxe tyara inxantaigaxenxani paniropage matsigenxa, ontitari ipanpiataxotaxe otsirinxaxotunxaniria sanxebantipagexu. ¹³ Aryo ixanyotagaigaxari mayaniro oxaageiganxitsyaria aryonatoanixu nia ixaemaigaxeri yosotogaatagaigairi, intiegiri aixiro mayaniro xamageiganxitsyaria naiganxitsyaria sabipatsaxu ixaemaigaxeri yapatoitaigaxeria inpo ixantaxe tyara inxantaigaxenxani paniropage ipanpiataxotaxeroa yobetsixageigaxeria tetyara inxamaige. ¹⁴ Ogari ogoraxate xamagantsi intiegiri mayaniro matsigenxaegi teria inxematsaige ioxaboxiigaxeri oparassetsantsaenxabagetaxea. Jantari ioxaboxiigunxania janta ontinirixatyo ineagairo igamane. ¹⁵ Aryo ixanyotagaigunxani aixiro ioxaboxiigunxania mayaniro teria intsirinxaxoigenpa sanxebantixu otsirinxaxotantagetunxaniria ibairopage mayaniro inxantaxaniria intimaigaxea.

Otyaenxaria inxite ontiri xipatsi

21 ¹ Inpogini noneagetaxero otyaenxaria inxite ontiri otyaenxaria xipatsi. Ogari oxetyoria inxite ontiri oxetyoria xipatsi asatyosaanxagetaxa. Aryo oxanyotaxa aryonatoani nia irorori asatyosaanxaxa. ² Naneni noneiro aguitapaaxe otyaria Jerosaren pairoria otyapaetasanoti oponiixa xurayo Tasorentsixu. Betsixamataxatyoxara xanyomataxa obetsixaxotara tsinane paenityara inxoritaxerosariaxaroria. ³ Inpo noxemi onianunxani oponiaenxatantaxayosabinxantaria Tasorentsi Igobeenxariegite mayaniro syaroenxarixatyoxara oxantagani: “¡Atsi guntete! Maixari maixari xonoiiigaxari Tasorentsi matsigenxaegi. Ineni inxantaxani inxonoiiigaxenpari irasintaigaxenparia. Ineniegi inxantaxani inxantaigaxeri Apa Tasorentsi. ⁴ Yogari Tasorentsi isexiigaxeri osijara ineimaigairo iriragaigaenpara. Jara ixamumaigai. Jara ixaemabaitaigai, aixiro jara tyara ixatsitumaigai, mayatirotari pairanipagetiria jataxe abisagetanaxe”.

⁵ Inpogini yogari Tasorentsi ixanti: “Naneni nobetsixagetae pasini otyaenxapageria”. Aixiro ixanti: “Tsirinxaxotero mayatiro noxantagetaxeria, ontitari arisanoria, tea namatagumatenpa”.

⁶ Inpo ixantana: “Maixari mataxa. Nanti Jareja aixiro Nanti Jomega, naxetyosanotari timanxitsya, aixiro jara noxaragiteaxotumati. Tsinirixamiretanxitsyame nonpaataxeri irobiixaxenparoa nia ganiantatsyaria. Jara yatsipereabentumatiro, ontitari nonpasitaxenpari xogapage.

⁷ Yogari gabeanaxitsyameria isintsitasitaxeroa mayatiro teria ontyapaete nonxabintsaaxeri nonpaxeria mayatiro nasintagetaria naneni irasintaxenparoa. Naneni nontomintaxenpari, iritya xantaxename: “Apa Tasorentsi”. ⁸ Xantanxitsya mayaniro tsarontiegi iroxaboxiigaxenxani oparasetantsaenxabagetaxea oxonogaxaroadasopuri. Aryo inxanyoigaxe teria inxematsaige, intiegi begaigatsyaria, intiegi ginoriantaigatsyaria, intiegi nosixantaigatsyaria, intiegi gabaseigatsyaria igamarampiti, intiegi pegageigiriria pasini itasorentsiti intiegi aixiro mayaniro

matagabageigatsyaria. Jantari iroxaboxiigaxenxania
oparasetantsaenxabagetaxea ontinirixatyo ineaigairo igamane”.

22 ¹⁶ “Naneni Jesosi nomitiganxaxeri nosaanxarite
inxamantaxenpia mayatiro pitsirinxaxogetaxeria tyapae
pamaxagantaigaxeriniiri xematsaigatsyaria patoitaigatsyaria
parixotipagexu. Nanti yogonteiretanaxeria Jirabi, aixiro nanti inpoxiro
saapogatatsyarira tsipetyamani”.

¹⁷ Yogari Isure Tasorentsi ixanti: “¡Taajinapage!” Aryo oxanyotaxa
isariane Obisya oxanti: “¡Taajinapage!” Aryo inxanyoigaxenpa
xemaigaxeromeria inxantaigaxe: “¡Taajinapage!” Yogari
mireiganxitsyaria inxogaigaxerixa iroboxaigaxe irobiixaigaxenparoa
nia ganiantatsyaria, jara yatsipereabentumatiro, ontitari
inpasitaxenxani xogapage.

²⁰ Yogari gixoneagetaxerorira mayatiro oxa ixanti: “Naneni,
nonpigaate sintsi”.

Aryo onxanyotaxe. ¡Taajinapage, Notinxami Jesosi!

²¹ Yogari Atinxami Jesosi inxabintsaabageigaxenpi mayaniro
bineniegí. Aryo onxanyotaxempa.